Sven Wimnell 5 oktober 2019:
Om Skolverkets förslag till nya kurs-och ämnesplaner för grundskolor och gymnasier
Och om aktuell politik och om forskning och undervisning.

http://wimnell.com/omr36-39zzzzzl.pdf

Sven Wimnell 5 oktober 2019:
Om Skolverkets förslag till nya kurs-och ämnesplaner för grundskolor och gymnasier. Och om aktuell politik och om forskning och undervisning.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzl.pdf

Innehåll:

Sida

5 **DN: Faktakunskaper betonas i förslaget till nya kursplaner**

8 **Skolverket: Så arbetar vi med att revidera kurs- och ämnesplanerna**

16 **Sven Wimnells hemsida: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ?**

16 Det är ett elände i världen och det har det alltid varit.

18 Mänskligheten har förändrats mycket sedan tidernas begynnelse.

19 Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.
22 Utvecklingens krafter.
23 Systemet för mänskliga verksamheter.

26 Det är huvudsakligen människornas verksamheter som styr utvecklingen i världen.
28 Det är 129 verksamhetsområden som vardera innehållller hundratals eller tusentals mindre verksamhetsområden.

28 Innehåll; i Sven Wimnell 20 mars 2018 del 1 av 3: Samhällsplaneringens problem. Områden 1-5 samt 1-9 med myndigheter och professorer, yrken och utbildningar m m. http://wimnell.com/omr40zl.pdf. del 2=40zm.pdf. del 3=40zn.pdf

34 Innehåll i : Sven Wimnell 1 maj 2019: Människornas verksamheter och grunderna för planering av framtiden för världen och Sverige. http://wimnell.com/omr40zp.pdf

48 SUN, Svensk utbildningsnomenklatur
56 Om utbildning i skolan. (Sid 75 i zzz)
57 Religion och levnadskunskap.
58 Kursplan - Samhällskunskap, Grundskolan.
61 Hushållsverksamheter.
75 Hushållsekonomi. Lön, skatter, utgifter i hushåll. Överskott, underskott

105 **Skolverkets förslag. Och kommentarer**
105 Hem- och konsumentkunskap . Gällande Från Skolverket, 26 november 2019
106 Hem- och konsumentkunskap.Skolverkets förslag 25 sept 2019
111 Religionskunskap. Skolverkets förslag 25 september 2019
116 Samhällskunskap. Skolverkets förslag 25 september 2019
126 Ämnena geografi och historia kan ses som en del av ämnet samhällskunskap och bör byggas upp enligt det som nämnts om ämnet samhällskunskap.

127 Geografi. Skolverkets förslag 25 september 2019
132 Historia. Skolverkets förslag 25 september 2019
138 Idrott och hälsa.. Skolverkets förslag 25 september 2019
143 Bild. Skolverkets förslag 25 september 2019
147 Slöjd. Skolverkets förslag 25 september 2019

151 De nämnda ämnena och de övriga skolämnena får skolverket försöka anpassa till det som behandlas i projektet om samhällsplaneringens problem - hur man ska kunna förbättra världen. Övriga ämnen: se sidorna 325- 398.

152 **Utredningar av betydelse för skolämnena**
153 Innehållsförteckningar till utredningar från och med 21 december 2018 till 20 september 2019.
197 Länkar till utredningar från och med 30 januari 2010

207 DN: Regeringen agerar för att stoppa orättvisa betyg
209 DN: Ledare: Skolan ska lära oss fakta – inte att prata strunt

211 **Aktuell politik**
212 Nya riksdagen och nya regeringen 2019/2020 (10 sept. 2019)

212 H.M. Konungens tal vid riksmötets öppnande, tisdagen den 10 september 2019
213 Regeringsförklaring avgiven av statsminister Stefan Löfven

224 Budgetpropositionen för 2020: Reformer för ett starkare samhälle
227 Budgetpropositionen för 2020 Prop. 2019/20:1
225 Budgeten för 2020 på fem minuter

232 **Kommentarer till budgeten:**
233 Museer. myndigheter, skolor m m ska ha tydlig information om framtidsproblemen
238 Alla statsråd bör samarbeta i planeringar för världens och Sveriges framtid
239 Utbildning i grundskolor, gymnasier, högskolor och universitet samt forskning behöver förbättras.
240 Utveckling av de inre verkligheterna
242 Religion och levnadskunskap
242 Inkomstskatterna
247 Barnfamiljer med bostadsbidrag
248 Bostadsbidrag för barnlösa i åldrar över 29 år upp till pensionsåldrar
250 Bostadtillägg för pensionärer
255 Befolkningsstorlek per kommun, 2015
255 Bostadspolitik

256 Peter Wolodarski: Trump och Åkesson tål inte Greta Thunberg. Begripligt
258 Martin Gelin: Trump har tappat befälet över nyhetsutvecklingen
261 DN: S-kommuner slår larm om problem med integrationen

265 **Om några institutioner för forskning och utbildning**
266 DN: Inför ett enprocentsmål för statens forskningsanslag

268 Kungl. vetenskapsakademien
270 Om Vetenskapsrådet
271 Ämnesrådet för humaniora och samhällsvetenskap
273 Ämnesrådet för medicin och hälsa
275 Ämnesrådet för naturvetenskap och teknikvetenskap
277 Rådet för forskningens infrastrukturer
280 Kommittén för klinisk behandlingsforskning
283 Kommittén för kliniska studier
286 Kommittén för konstnärlig forskning
288 Kommittén för utvecklingsforskning
290 Utbildningsvetenskapliga kommittén
292 Universitetskanslersämbetet
301 Skolverket

302 **Något om den historiska bakgrunden till det föregående. Från NE.se**
303 Arkeologins internationella historia
304 Utvecklingshistoria, människan
305 Bildkonsten i historiskt perspektiv
307 reformationen
308 protestantism
309 Svenska kyrkan
311 folkskola
312 skolförordning
312 grundskola
316 gymnasieskola
317 läroplan
319 läroämne
319 arbetslivsorientering
320 universitet
321 högskola
322 vetenskap
323 forskning
324 världsbild

325 **Skolverkets förslag 25 september 2019. Grundskolans ämnen matematik, fysik, kemi, biologi, teknik och språk**

399 **En skolhistoria av Sven Wimnell. Om skolorna i Strängnäs . En uppdatering 2001 av en historia 1992. Kompletterad med nyheter 2010-2011.** **(http://wimnell.com/omr7957b.pdf)**

446 **Forskning.se Hemsidor för 56 st forskningsinstitutioner**

524 **Från Sven Wimnell 20 mars 2018 del 1. Delar om område 7957 Undervisning o d och område 90 Tidningar, tidskrifter och jurnalistik. http://wimnell.com/omr40zl.pdf**

550 **Regeringen 1 oktober 2019 och oppositionspartiernas budgetmotioner**
551 Ny regering. Politikområden för politiken 1 oktober 2019..
553 Moderaternas budget 2020
561 KD:s budgetmotion 2020
567 Vänsterpartiet. Budgetmotion för 2020
579 Sverigedemokraternas höstbudget för 2020
584 Ras för Liberalerna – men grönblå fortfarande störst. I kommunalval i Sthlm

587 **Något om situationen 4 oktober 2019**
587 Ledare: Ingen har krävt att slippa bli bildad
589 Tidningen är i dag full av åsikter från journalister som övergett sin roll
591 Utan antikens historia i läroplanen riskeras Sveriges konkurrenskraft
593 Fler lektionstimmar måste läggas på historieundervisning
594 Skolverket backar om antikens historia
595 Maria Schottenius: Bra att Skolverket backar om antiken – men ge eleverna ännu fler historietimmar

597 **Några ord på slutet**

”Faktakunskaper betonas i förslaget till nya kursplaner”

DN ONSDAG 25 SEPTEMBER 2019

"DN. DEBATT 20190925
I dag presenterar vi förslag till förändrade kurs- och ämnesplaner med målet att kvaliteten och likvärdigheten i undervisningen ska förbättras och att betygen ska bli mer rättvisande. Alla som vill kan lämna synpunkter, men framför allt vill vi uppmana lärarna att göra sina röster hörda, skriver Peter Fredriksson och Anna Westerholm, Skolverket.

Kunskapskraven är förändrade, skillnader mellan årskurser tydligare och faktakunskaper betonas mer. I dag går vi ut på remiss med förslag till förändrade kurs- och ämnesplaner och alla som vill kan lämna synpunkter. Framför allt vill vi uppmana lärarna att göra sina röster hörda eftersom det handlar om deras arbetsverktyg. Målet är att kvaliteten och likvärdigheten i undervisningen ska förbättras och att betygen ska bli mer rättvisande för eleverna.

Frågan om skolans kurs- och ämnesplaner engagerar och det är inte konstigt. Grundskolans kursplaner och gymnasieskolans ämnesplaner styr undervisningen och vad eleverna ska lära sig i skolan. De tillhörande kunskapskraven styr betygen. Det är viktigt att det finns ett förtroende för kurs- och ämnesplanerna, i första hand bland lärare, men också bland elever och föräldrar.

Skolverket följer kontinuerligt upp hur kurs- och ämnesplaner fungerar genom bland annat egna uppföljningar, kontakter med lärare och skolor, utvärderingar och forskning. Nuvarande kursplaner har gällt sedan 2011 och vi ser det som rimligt att nu efter snart tio år justera sådant som vi ser behöver ändras. Våren 2018 beslutade vi att gå vidare med konkreta förändringar. För att åstadkomma bästa möjliga resultat genomförde vi en rad samråd med lärare från olika skolformer, intresseorganisationer, fackförbund, forskare, branschrepresentanter och andra myndigheter. Därefter tog vi fram förslag till riktlinjer för hur vi ville genomföra förändringarna. Även dessa riktlinjer gav vi alla lärare och även andra möjlighet att lämna synpunkter på i enkäter. Vårt mål har hela tiden varit att arbeta öppet och transparant.

På Skolverket har ett 40-tal sakkunniga arbetat med förslagen. Alla har lärarbakgrund och flera har forskarbakgrund. Att göra förändringar i kursplanerna är ett mycket omfattande arbete. Vi valde därför att börja med grundskolans 25 kursplaner, sameskolans kursplan i samiska och fem kursplaner i specialskolan. Vi lämnar i det här skedet också förslag på förändringar i gymnasieskolans ämnesplaner i engelska, matematik och moderna språk.

En kurs- och ämnesplan består av tre delar. Först anges ”ämnets syfte”, vilka kunskaper eleverna ska lära sig genom undervisningen. Därefter anges det som kallas ”centralt innehåll”, vad undervisningen ska handla om i de olika stadierna och kurserna. Slutligen anges ”kunskapskraven”, vad eleverna ska kunna för ett visst betyg. Så vad är det då vi har gjort? De förändringar vi föreslår kan delas in i tre områden:

1 Förändrade kunskapskrav. De nuvarande kunskapskraven är i många fall så omfattande och detaljerade att de riskerar att leda till att någon detalj fäller avgörandet för en elevs betyg. Det gör också att undervisningen riskerar att fokusera på detaljer för vad elever ska göra

för ett visst betyg snarare än vad de ska lära sig i ämnet i stort. Detta riskerar även att skapa onödig stress för elever och lärare.

Därför har vi begränsat antalet värdeord och anpassat formuleringarna i kunskapskraven utifrån ämne, stadium och skolform. Vi har strukit formuleringar som alltför mycket begränsar hur elever kan visa sitt kunnande och har också arbetat med att förkorta och förenkla texten. Detta ger bättre möjligheter för lärare att samla in ett brett och varierat underlag och sätta rättvisande betyg.

2 Bättre anpassat centralt innehåll. I nuvarande kurs- och ämnesplaner kan det centrala innehållet i vissa fall vara så omfattande i förhållande till undervisningstiden att lärare tvingas välja bort delar av det de ska undervisa om. Det i sin tur kan innebära att elever inte erbjuds en likvärdig undervisning.

Vi har mot den bakgrunden sett oss tvungna att minska innehållet där det har bedömts vara för omfattande i relation till undervisningstiden samt preciserat det som är ämnesspecifikt. Vi har också tydliggjort att det sker en kunskapsutveckling mellan grundskolans stadier och mellan gymnasieskolans kurser.

3 Ökad betoning på faktakunskaper. För att betona faktakunskaper används i kursplanernas mål i större utsträckning uttrycket ”kunskaper om” i stället för ”förmåga att”. Vi har inhämtat kunskap från forskare inom kognitionsvetenskapen och har särskilt betonat faktakunskaper i de lägre åldrarna. Att kunna resonera och analysera är förmågor som får ökat utrymme i de senare årskurserna.

Den här utvecklingen syns i våra förslag till förändringar i kursplanernas centrala innehåll och kunskapskraven.

Vid läsning av Skolverkets förslag är det viktigt att ta del av alla delar – ämnets syfte, centrala innehåll och kunskapskrav – eftersom kunskapskraven måste förstås mot bakgrund av ämnets syfte och centrala innehåll. Alla våra förslag finns i sin helhet på skolverket.se där det också går att lämna synpunkter från och med 25 september. För att ändå ge ett konkret exempel vill vi här visa ett utdrag från kunskapskravet för betyget E i årskurs 9 i ämnet samhällskunskap. Nuvarande kunskapskrav:

Eleven har grundläggande kunskaper om olika samhällsstrukturer. Eleven visar det genom att undersöka hur sociala, mediala, rättsliga, ekonomiska och politiska strukturer i samhället är uppbyggda och fungerar och beskriver då enkla samband inom och mellan olika samhällsstrukturer. I beskrivningarna kan eleven använda begrepp och modeller på ett i huvudsak fungerande sätt. Eleven kan föra enkla resonemang om hur individer och samhällen påverkas av och påverkar varandra och beskriver då enkla samband mellan olika faktorer som har betydelse för individers möjligheter att påverka sin egen och andras livssituation.

Motsvarande kunskapskrav i vårt förslag:
Eleven visar grundläggande kunskaper om förhållanden och strukturer i samhället. Eleven beskriver enkla samband inom och mellan olika samhällsstrukturer. Eleven ger exempel på hur individer och grupper kan påverka och påverkas av förhållanden och strukturer i samhället.

Debatten om kursplanerna har stundtals varit intensiv och det är välkommet att dessa viktiga dokument debatteras. När vi nu går ut med förslag på remiss är vi medvetna om att åsikterna kommer att gå isär. Vissa kommer att tycka att kursplanerna är för detaljerade och

andra att de är för övergripande. Vissa kommer att tycka att de är för styrande och andra att de lämnar för mycket tolkningsutrymme.

Allas åsikter kommer inte gå att väga in men vår överordnade målsättning är att ta fram kursplaner som blir bra arbetsverktyg för lärarna i deras arbete med att undervisa och sätta betyg. Därför är det nu viktigt att så många lärare som möjligt ger sin syn på våra förslag. När vi gått igenom allas synpunkter kommer vi att skriva färdiga förslag som vi vid årsskiftet överlämnar till regeringen som fattar beslut om kurs- och ämnesplanernas slutgiltiga utformning.

Peter Fredriksson, generaldirektör Skolverket
Anna Westerholm, chef läroplansavdelningen Skolverket "

https://www.skolverket.se/om-oss/var-verksamhet/skolverkets-prioriterade-omraden/sa-arbetar-vi-med-att-revidera-kurs--och-amnesplanerna

Så arbetar vi med att revidera kurs- och ämnesplanerna

Nu presenterar vi förslag till reviderade kursplaner i grundskolan, sameskolan och specialskolan samt reviderade ämnesplaner på gymnasial nivå. Ta chansen att lämna dina synpunkter senast den 23 oktober.

Mellan den 25 september och den 23 oktober kan du lämna synpunkter på våra förslag till kurs- och ämnesplaner. Vi föreslår revideringar i alla kursplaner i grundskolan och sameskolan, i fem kursplaner i specialskolan och i tre ämnesplaner på gymnasial nivå. Läroplanernas inledande, övergripande delar har vi inte reviderat.
Läs pressmeddelandet

Läs förslagen och lämna dina synpunkter

I listorna nedanför hittar du alla våra förslag till reviderade kurs- och ämnesplaner. För att lämna synpunkter på ett förslag svarar du på tio frågor via länken. Du kan lämna synpunkter på flera kurs- och ämnesplaner, men bara på ett förslag åt gången. Om du inte vill ge synpunkter på något särskilt förslag kan du i stället svara på två övergripande frågor.
Lämna dina synpunkter

Se förslag till kursplaner i grundskolan, sameskolan och specialskolan

Visa

Fungerande länkar finns på sida 12.

Bild (pdf, 691 kB)
Biologi (pdf, 669 kB)
Engelska (pdf, 746 kB)
Fysik (pdf, 667 kB)
Geografi (pdf, 756 kB)
Hem- och konsumentkunskap (pdf, 649 kB)
Historia (pdf, 746 kB)
Idrott och hälsa (pdf, 662 kB)
Judiska studier (pdf, 701 kB)
Kemi (pdf, 672 kB)
Matematik (pdf, 709 kB)
Moderna språk (pdf, 906 kB)
Modersmål (pdf, 682 kB)
Modersmål, finska (pdf, 776 kB)
Modersmål, jiddisch (pdf, 779 kB)
Modersmål, meänkieli (pdf, 778 kB)
Modersmål, romani (pdf, 776 kB)
Musik (pdf, 679 kB)
Religionskunskap (pdf, 731 kB)
Samhällskunskap (pdf, 695 kB)
Samiska (pdf, 760 kB)
Slöjd (pdf, 661 kB)
Svenska (pdf, 762 kB)
Svenska som andraspråk (pdf, 767 kB)
Teckenspråk för hörande (pdf, 718 kB)
Teknik (pdf, 669 kB)

Se förslag till kursplaner för döva och hörselskadade i specialskolan

Visa

Engelska för döva och hörselskadade elever (pdf, 736 kB)
Moderna språk för döva och hörselskadade elever (pdf, 750 kB)
Svenska för döva och hörselskadade elever (pdf, 716 kB)
Teckenspråk för döva och hörselskadade elever (pdf, 753 kB)
Rörelse och drama (pdf, 697 kB)

Se förslag till ämnesplaner i gymnasieskolan och komvux på gymnasial nivå

Visa

Engelska (pdf, 720 kB)
Matematik (pdf, 927 kB)
Moderna språk (pdf, 1 MB)

Börjar gälla från hösten 2020

Om regeringen beslutar det, börjar de reviderade kurs- och ämnesplanerna att gälla från läsåret 2020/21. Vi föreslår att de elever som börjar årskurs 9 höstterminen 2020 får slutföra sin grundskoleutbildning enligt nuvarande kursplaner. Samma sak föreslår vi för elever som börjar årskurs 10 i specialskolan.

Vad är målet med revideringen?

Målet med revideringen är att ämnets syfte och centrala innehåll ska få ett tydligare fokus i lärares undervisning. Målet är också att kunskapskraven ska bli ett bättre stöd när lärare sätter betyg. Revideringen ska på så sätt stärka möjligheten att skapa god kvalitet i undervisningen och ge bättre förutsättningar för lärare att sätta betyg utifrån ett bredare betygsunderlag.

De största förändringarna i förslagen är att

- fakta och förståelse betonas tydligare
- kurs- och ämnesplanerna i högre grad är anpassade efter ämne, stadium, skolform och undervisningstid eller poängomfattning
- progressionen mellan stadierna i grundskolan och mellan de olika kurserna på gymnasial nivå i ett ämne är tydligare
- kunskapskraven är mindre omfattande och detaljerade.

Våra förslag utgår från de riktlinjer som vi presenterade och tog in synpunkter på i januari 2019.

Inriktningen på arbetet

Visa

Bättre balans i kurs- och ämnesplaner

Vi vill skapa bättre balans i kurs- och ämnesplanerna genom att betona fakta och förståelse mer, se över relationen mellan innehåll och tid för undervisning samt skapa mer övergripande och mindre detaljerade kunskapskrav för att betygen ska bli mer rättvisande. En annan viktig del i arbetet är att bättre anpassa nivå och omfattning av det centrala innehållet och kunskapskraven utifrån stadium och skolform. Det omfattar även att vi ser över progressionen mellan grundskolenivå och gymnasial nivå i de ämnen som revideras.

Den grundläggande strukturen behålls

Behoven ser olika ut i olika ämnen och skolformer och revideringarna kommer därför att variera i omfattning mellan olika kurs- och ämnesplaner. Överlag handlar det om justeringar och den grundläggande strukturen i kurs- och ämnesplanerna behålls. Revideringen omfattar inte de inledande, övergripande delarna i läroplanerna för grundskolenivån eller läroplanerna för den gymnasiala nivån och inte heller betygsskalans utformning.

Undantag i revideringen

Grundsärskolan och vissa kursplaner i specialskolan

Grundsärskolans kursplaner och kursplaner i specialskolan för döva och hörselskadade elever med utvecklingsstörning revideras enligt en annan tidplan. Planen är att reviderade kursplaner i dessa skolformer börjar gälla hösten 2021.

Gymnasieskolan och vuxenutbildningen

De ämnesplaner på gymnasial nivå som revideras under 2019 är engelska, matematik och moderna språk. Yrkesämnena revideras löpande och ett stort antal yrkesämnen planeras att gå ut på remiss senare i höst.
Anledningen till att inte samtliga ämnen på gymnasial nivå eller i gymnasiesärskolan och inom särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå revideras i nuläget beror på att vi inväntar resultatet av Betygsutredningen 2018 (U 2018:03). Utredningen ska bland annat föreslå en modell för ämnesbetyg på gymnasial nivå.
Även Komvuxutredningen som lämnade sitt betänkande (SOU 2018:71) i augusti 2018 kan vara avgörande i det fortsatta arbetet. Utredningen föreslog bland annat att betygsskalan ska förenklas för kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå, i svenska för invandrare och för särskild utbildning för vuxna på grundläggande nivå.

Konsekvensutredning

Inför förändringar av föreskrifter gör vi konsekvensutredningar. De hjälper oss att bedöma hur och i vilken omfattning våra förslag påverkar olika aktörer. I den här konsekvensutredningen kan du läsa om bakgrunden, syftet och målet med revideringen av kurs- och ämnesplanerna, och vad vi kommit fram till att ändringarna kan komma att innebära för bland annat lärare och elever.

Läs konsekvensutredningen (pdf, 309 kB)

Så har arbetet gått till

Genom samråd, lärarenkäter, utvärderingar och forskningsbevakning har vi uppmärksammat de behov av förändringar som vi nu arbetar med. De allmänna råden om betyg och betygssättning har också varit en utgångspunkt i arbetet.

Samråd och lärarenkät

Under 2018 och 2019 har vi träffat lärare från olika skolformer. Vi har också träffat forskare, intresseorganisationer, fackförbund, branschrepresentanter och andra myndigheter. Genom dessa samarbeten och samråd har vi breddat och fördjupat vår bild av hur kurs- och ämnesplanerna fungerar i praktiken. Vi har också diskuterat förslag på riktlinjer för en kommande revidering och tagit emot synpunkter på utkast till kurs- och ämnesplaner.
Det har även funnits möjlighet för lärare att besvara en enkät om hur kurs- och ämnesplanerna fungerar i praktiken. Vi fick mer än 3 500 svar. Svaren på enkäten har varit ett underlag i det fortsatta arbetet, även om de som svarade inte speglade hela lärarkårens uppfattningar.
I januari 2019 presenterade vi riktlinjer för revideringsarbetet. Även dem hade lärare och andra intressenter möjlighet att lämna synpunkter på.

Mer om hur lärare tycker att kurs- och ämnesplanerna fungerar i praktiken

Visa

Enkätsvaren visar att de flesta lärare som svarat tycker att ämnets syfte och mål stämmer överens med deras bild av vad som är ämnets kärna. Lärarna tycker också att det centrala innehållet stämmer överens med det som de anser är viktigt innehåll att ta upp i undervisningen.

Samtidigt pekar flera svar på att omfattningen av det centrala innehållet bör minskas. Vidare visar enkätsvaren att det inte finns en generell uppfattning hos lärarna om huruvida kunskapskraven är bra eller dåliga. Vi ser bland annat att uppfattningarna skiljer sig åt mellan skolformerna och mellan de olika kurs- och ämnesplanerna.

Bakgrund till revideringen

Visa

Vi arbetar kontinuerligt med att analysera skolans styrdokument. I juni 2018 beslutade vi att se över kurs- och ämnesplaner utifrån de fyra prioriterade områden som följer nedan.

1. Betona faktakunskaper mer

Vår analys visar att formuleringar i målen i grundskolans kursplaner kan uppfattas som att faktakunskaper inte tillmäts tillräckligt stor betydelse. I grundskolan används enbart kunskapsuttrycket ”förmåga att” i målen. På gymnasial nivå används också uttrycken ”kunskaper om”, ”färdigheter i att” och ”förståelse av”. Vi vill därför se över användningen av begreppet förmåga i kursplanerna på grundskolenivån för att därigenom bidra till en bättre balans i målen genom att där så är lämpligt betona fakta och förståelse mer. Det kan också innebära en bättre balans när det gäller olika sätt för elever att få visa sitt kunnande.

2. Anpassa det centrala innehållet

I vissa kurs- och ämnesplaner är det centrala innehållet väldigt omfattande, vilket kan skapa svårigheter att få tiden för undervisningen att räcka till. Konkretionsgraden varierar också mellan olika kurs- och ämnesplaner och i vissa ämnen är det centrala innehållet inte tillräckligt konkret. Kurs- och ämnesplanerna behöver därför ses över utifrån dessa aspekter.

3. Tydliggöra skillnaden mellan årskurser och kurser i det centrala innehållet

Vår analys visar att det centrala innehållet i kurs- och ämnesplanerna inte tillräckligt väl visar den kunskapsutveckling som ska ske mellan olika årskurser och kurser samt mellan olika skolformer. Det ska till exempel bli tydligare att det innehåll som en elev i årskurs 3 möter i undervisningen skiljer sig från det som en elev i årskurs 9 möter.

4. Förändra kunskapskraven

För att förbättra dagens betygssystem behöver kunskapskraven göras mindre omfattande och detaljerade. Därmed kan man komma åt det uppmärksammande problemet att en elev kan få ett lägre betyg bara för att enstaka detaljer i kunskapskraven inte är uppfyllda. Vi går också vidare med att undersöka om vi kan formulera kunskapskraven mer ämnesspecifikt.

Senast uppdaterad 25 september 2019

Frågor och svar

Vilka har fått vara med att påverka?
Kommer kunskapskraven att bli lättare att förstå nu?
Finns det några särskilda övergångsregler?
Är detta är ett nytt betygssystem?
Hur kommer det här leda till att betygen blir mer rättvisande?
Varför är inte kunskapskraven i årskurs 1 och 3 förändrade i samma utsträckning som årskurs 6 och 9 samt gymnasiet?
Hur är progressionen framskriven mellan stadier/kurser och betygssteg?

- Hem › Om oss › Vår verksamhet › Skolverkets prioriterade områden › Så arbetar vi med att revidera kurs- och ämnesplanerna

Upplysningstjänst och växel: 08-527 332 00

Kontakta Skolverket
Publikationer och nyhetsbrev
Press
Kalender
Jobba hos oss
Om webbplatsen
Lyssna

Skolverkets länkar i det föregående fungerar inte. Här kompletteras de med fungerande länkar

Grundskolan

Bild (pdf, 691 kB)
https://www.skolverket.se/download/18.472714ce16b70ab9827135e/1569251324550/Bild_GR.pdf

Biologi (pdf, 669 kB)
https://www.skolverket.se/download/18.472714ce16b70ab9827135f/1569251324612/Biologi_GR.pdf

Engelska (pdf, 746 kB)
https://www.skolverket.se/download/18.472714ce16b70ab98271360/1569251324694/Engelska_GR.pdf

Fysik (pdf, 667 kB)
https://www.skolverket.se/download/18.472714ce16b70ab98271361/1569251324776/Fysik_GR.pdf

Geografi (pdf, 756 kB)
https://www.skolverket.se/download/18.472714ce16b70ab98271362/1569251324814/Geografi_GR.pdf

Hem- och konsumentkunskap (pdf, 649 kB)
https://www.skolverket.se/download/18.472714ce16b70ab98271363/1569251324866/Hem-_och_konsumentkunskap_GR.pdf

Historia (pdf, 746 kB)
https://www.skolverket.se/download/18.472714ce16b70ab98271364/1569251324908/Historia_GR.pdf

Idrott och hälsa (pdf, 662 kB)
https://www.skolverket.se/download/18.472714ce16b70ab98271365/1569251324946/Idrott_och_hälsa_GR.pdf

Judiska studier (pdf, 701 kB)
https://www.skolverket.se/download/18.472714ce16b70ab9827137f/1569251324981/Judiska_studier_JU.pdf

Kemi (pdf, 672 kB)
https://www.skolverket.se/download/18.472714ce16b70ab98271366/1569251325021/Kemi_GR.pdf

Matematik (pdf, 709 kB)
https://www.skolverket.se/download/18.472714ce16b70ab98271367/1569251325059/Matematik_GR.pdf

Moderna språk (pdf, 906 kB)
https://www.skolverket.se/download/18.472714ce16b70ab98271368/1569251325293/Moderna_språk_GR.pdf

Modersmål (pdf, 682 kB)
https://www.skolverket.se/download/18.472714ce16b70ab9827136d/1569251325605/Modersmål_utom_nationella_minoritetsspråk_GR.pdf

Modersmål, finska (pdf, 776 kB)
https://www.skolverket.se/download/18.472714ce16b70ab98271369/1569251325417/Modersmål_finska_som_nationellt_minoritetsspråk_GR.pdf

Modersmål, jiddisch (pdf, 779 kB)
https://www.skolverket.se/download/18.472714ce16b70ab9827136a/1569251325462/Modersmål_jiddisch_som_nationellt_minoritetsspråk_GR.pdf

Modersmål, meänkieli (pdf, 778 kB)
https://www.skolverket.se/download/18.472714ce16b70ab9827136b/1569251325511/Modersmål_meänkieli_som_nationellt_minoritetsspråk_GR.pdf

Modersmål, romani (pdf, 776 kB)
https://www.skolverket.se/download/18.472714ce16b70ab9827136c/1569251325559/Modersmål_romani_chib_som_nationellt_minoritetsspråk_GR.pdf

Musik (pdf, 679 kB)
https://www.skolverket.se/download/18.472714ce16b70ab9827136e/1569251325645/Musik_GR.pdf

Religionskunskap (pdf, 731 kB)
https://www.skolverket.se/download/
18.472714ce16b70ab9827136f/1569251325678/
Religionskunskap_GR.pdf

Samhällskunskap (pdf, 695 kB)
https://www.skolverket.se/download/
18.472714ce16b70ab98271370/1569251325750/
Samhällskunskap_GR.pdf

Samiska (pdf, 760 kB)
https://www.skolverket.se/download/
18.472714ce16b70ab98271376/1569251325792/
Samiska_SA.pdf

Slöjd (pdf, 661 kB)
https://www.skolverket.se/download/
18.472714ce16b70ab98271371/1569251325830/Slöjd_GR.pdf

Svenska (pdf, 762 kB)
https://www.skolverket.se/download/
18.472714ce16b70ab98271372/1569251325902/
Svenska_GR.pdf

Svenska som andraspråk (pdf, 767 kB)
https://www.skolverket.se/download/
18.472714ce16b70ab98271373/1569251325961/
Svenska_som_andraspråk_GR.pdf

Teckenspråk för hörande (pdf, 718 kB)https://
www.skolverket.se/download/
18.472714ce16b70ab98271374/1569251326047/
Teckenspråk_för_hörande_GR.pdf

Teknik (pdf, 669 kB)
https://www.skolverket.se/download/
18.472714ce16b70ab98271375/1569251326080/
Teknik_GR.pdf

Döva och hörselskadade

Engelska för döva och hörselskadade elever (pdf, 736 kB)
https://www.skolverket.se/download/
18.472714ce16b70ab98271392/1569251324653/
Engelska_för_döva_och_hörselskadade_SP.pdf

Moderna språk för döva och hörselskadade elever (pdf, 750 kB)
https://www.skolverket.se/download/
18.472714ce16b70ab98271393/1569251325249/
Moderna_språk_för_döva_och_hörselskadade_SP.pdf

Svenska för döva och hörselskadade elever (pdf, 716 kB)
https://www.skolverket.se/download/
18.472714ce16b70ab98271395/1569251325862/
Svenska_för_döva_och_hörselskadade_SP.pdf

Teckenspråk för döva och hörselskadade elever (pdf, 753 kB)
https://www.skolverket.se/download/18.472714ce16b70ab98271396/1569251326005/Teckenspråk_för_döva_och_hörselskadade_SP.pdf

Rörelse och drama (pdf, 697 kB)
https://www.skolverket.se/download/18.472714ce16b70ab98271394/1569251325712/Rörelse_och_drama_SP.pdf

Gymnasiet

Engelska (pdf, 720 kB)
https://www.skolverket.se/download/18.472714ce16b70ab9827139c/1569251324732/Engelska_GY.pdf

Matematik (pdf, 927 kB)
https://www.skolverket.se/download/18.472714ce16b70ab9827139d/1569251325199/Matematik_GY.pdf

Moderna språk (pdf, 1 MB)
https://www.skolverket.se/download/18.472714ce16b70ab9827139e/1569251325340/Moderna_språk_GY.pdf

Sven Wimnells hemsida:
Samhällsplaneringens problem.
Hur ska man kunna förbättra världen ?

På Sven Wimnells hemsida på Internet, http://wimnell.com, ges en redovisning av ett forskningsarbete med titeln: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen. Med ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter som styr världen. Forskningen har med varierande intensitet pågått sedan mitten av 1960-talet.

Hemsidan lades in på Internet våren 1998. Redovisningen omfattar sju inledande dokument och 129 dokument med verksamhetsområden som i första hand ska belysa hur verksamheterna fördelas på de olika områdena. De första åren fylldes de 129 sidorna med sådant, men det visade sig att allt inte kunde läggas in, det skulle bli för mycket. Därför gjordes särskilda bilagor, vanligen i pdf-format, som fick länkar på de 129 sidorna.

De särskilda utredningarna/bilagorna finns förtecknade i följande pdf, som också innehåller innehållsförteckningar till de senaste årens utredningar.
Sven Wimnell 080203+++: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Ett forskningsarbete. Utredningar och deras innehåll. (http://wimnell.com/omr40zf.pdf)

De senaste bilagorna, som var för sig ofta redovisar aktuella saker i alla de 129 delområdena. förtecknas i kronologisk ordning med den senaste allra överst.

Det är ett elände i världen och det har det alltid varit.

Utredningen Sven Wimnell 1 maj 2019, Människornas verksamheter och grunderna för planering av framtiden för världen och Sverige. http://wimnell.com/omr40zp.pdf är en sammanfattning av studier sedan 50 år av Sveriges och världens utveckling.

Hur har det blivit som det är? Man kan gå tillbaka till 1800-talet och säga att vi har det som vi har det därför att 1800-talet var så dåligt.

Men hur blev 1800-talet så dåligt? Man får gå till 1500-talet, men det räcker inte. I Sverige måste man gå till vikingatiden, men vi var efter vår tid och man måste gå till världshistorien och finner att eländet var ännu värre långt tillbaka.

Hur blev vi människor? Hur var det på jordklotet innan det fanns människor? När bildades jorden och solen och hela universum? Man hamnar i början med big bang, den stora smällen, för nära 13,8 miljarder år sedan.

Det börjar där och sedan får man följa utvecklingen hela vägen till januariöverenskommelsen, klimatproblemen, populisterna som vill skrota demokratin, Brexit och EU, Trump och Putin, Mellanöstern. Kina och Korea o s v.

Man kan imponeras av universom och dess svarta hål, grundämnena som håller allt igång, cellerna, djuren och växterna som vet vad de ska göra och lyckas fortplanta sig genom alla miljoner år. Men människorna som släpper ut plast i haven så att de dör.

Människorna har blivit människor, hur det nu gått till. Lärt sig prata och skriva och kriga och slåss.

Tidigt skaffade man sig gudar och företagssamma männisor blev furstar. kungar och kejsare och kapitalister. Några få blev filosofer och grubblat över hur det är. I början hängde man fast vid gudarna, men såsmåningom blev det klart för en del att de inte finns.

Men människor har svårt att släppa gamla traditioner och trots alla nya kunskaper som vartefter kommit till i världsbefolkningen är det fortfarande gamla myter som lever kvar.

För 2500 år sedan började greker fundera ut saker om världen som sedan fick gälla. Sedan kom kristendomen med påvar som bestämde att jorden är universums cntrum, något som för 500 årsedan visade sig vara fel.

Furstarna och kungarna blev mäktiga med hjälp av religioner och andra opponerade sig mot det. Det ledde till att de såsmåningom på det hela taget avskaffades och vanligt folk fick makten genom demokrati.

Teknisk utveckling under 1800-talet och 1900-talet har förbättrat för världbefolkningen. Men det är långt kvar till en acceptabel situation för alla. Så är det.

Sedan 100 år är det demokratins princip som gäller, men det är en primitiv demokrati som mest bara bygger på allmän rösträtt. Det finns diktatorer, men de tror eller låtsas att de är demokratiska.

Det räcker inte med allmän rösträtt, de som röstar måste också veta vad de röstar på, och i det finns stora brister.

Filosofernas teorier om tänkandet och religionernas dogmer gäller inte som förr, det är nu FN. Förenta Nationerna och EU som en del av FN som sätter upp regler om hur demokratierna ska skötas.

USA är en del av europoeisk politik, men Trump vill vara diktator. något som kongressen ogillar. Putin vill vara demokrat, men har ärvt mycket av gamla Rysslands och tsarernas traditioner. I Kina har de blivit kapitalistiska kommunister. Mellanöstern har kvar Muhammeds läror från 600-talet och passar inte alls in i den moderna världen.

De första problemen nu är klimatet och tillståndet på jordklotet, mänskliga rättigheter och jämlikhet. Att få ordning på det är att få makthavare och röstande att få de kunskaper som behövs.

Skolor, universitet och informationsverksamheter av alla slag måste förbättras. Det gäller tidningar. radio, TV, filmer, sociala medier, romaner, teatrar, underhållningsverksamheter, reklam o s v.

Och politiska partier, organisationer, myndigheter och regeringar måste bli bättre på att utreda och informera.

Det viktigaste är att få ut behövlig kunskap. Men sedan är det viktigt att få acceptabla materiella levnadsförhållanden för all världens människor. mat, husrum och alla tillbehör till det.

Och service utanför hemmen, skolor. sjukvård, omsorg, transportmedel, butiker och möjlighet att arbeta och tjäna pengar till sin försörjning.

Till servicen hör polisverkamheter som sköter brottsligheten. Och bra fördelning av skatter som ger bra jämlikhet.

Det finns sådana som har det bra och sådana som har det mindre bra och dåligt. De som har det bra vill ofta ha det ännu bättre och vill inte avstå något för att förbättre för dem som har det sämre. De politiska partierna i Sverige kan ordnas efter det.
Det är så det är.

Projektet om samhällsplaneringens problem. Hur ska man förbåttra världen? har pågått sedan 1960-talet. Ett system för människornas verksamheter utarbetades på 1970-talet och har använts sedan dess för att få de svenska partierna och regeringarna att förbättra världen.

Till en början måste påverkningarna ske med hjälp av vanliga brev på posten. Sedan anändes fax och den 29 april 1998 lades projektet in på en hemsida på Internet.

Sedan några år sker påverkningarna mest genom särskilda utredningar i PDF-format.

Mänskligheten har förändrats mycket sedan tidernas begynnelse.

Historisk tid med skriftspråk är cirka 5000 år. Religionerna är cirka 2000 år. Demokratins formella genombrott skedde för cirka hundra år sedan. Tekniken har utvecklats: transporttekniken, internet, TV och mobiltelefoner o d gör att världen nu är ett stort gemensamt samhälle för jordens alla folk.

Förbättringar både utomlands och i Sverige kräver i första hand förbättringar av människornss kunskaper och värderingar. Och de måste gälla alla kunskapsområden.

Som hjälp har forskats fram ett allomfattande system för mänskliga verksamheter som gäller både tänkande/kunskaper och handlingar.

Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.

Människornas levnadsvillkor beror av fyra föränderbara faktorer :

Individens kroppsliga förhållanden, dvs individens kroppsliga status och personliga hjälpmedel för de kroppsliga behoven.
Individens psykiska förhållanden, dvs individens olika psykiska tillstånd och aktiviteter, individens inre verklighet.
Individens fysiska miljö - fysiska samhälle. De fysiska miljöerna gäller det fysiska i omgivningarna. De fysiska miljöerna kan gälla:
* De fysiska miljöerna som estetiska objekt med kulturella värden och funktioner.
* De fysiska miljöerna som materiella objekt med ekonomiska värden och teknologiska funktioner.
Individens sociala miljö - sociala samhälle, dvs människornas psykiska samspel, de sociala miljöerna.

Förändringsprocesserna i världen hålls i de mest väsentliga avseendena igång av människornas verksamheter :

Individernas viljor.
Kollektiva viljor. (Politik).
Handlingar för kroppen (ekonomiska- teknologiska handlingar).
Handlingar för psyket (informationshandlingar- kulturella handlingar).
Verksamheterna påverkar varandra i en påverkanskedja utan slut.

Människorna påverkar och påverkas genom verksamheter i fyra olika roller i livet:

A.Huvudroll: allmän levnadsroll lekmannaroll-fritidsroll.
A1: att i största allmänhet leva med kropp och psyke i de fysiska och sociala miljöerna med de möjligheter och innanför de ramar som ges av de politiska styrningarna.
A2: att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas levnadsförhållanden, som beror av de fyra ovan nämnda faktorerna.
B. Biroll: förvärvslivsroll-expertroll-yrkesroll.
B1: att hitta lämplig plats i de gemensamma förvärvslivssystemen och göra arbetet med hänsyn till egna egoistiska krav.
B2: att sköta arbetsuppgifterna i förvärvsarbetet med hänsyn till vad de övriga samhällsmedlemmarna kan begära att få uträttat i den gemensamma arbetsfördelningen.

Individer och samhällen planerar framtiden.
Planeringar går ut på att finna vad man bör vilja och innehåller fyra planeringsmoment som kan redovisas på många olika sätt alltefter omständigheterna i varje planeringsfall :

Hur var det ?	Kunskaper och erfarenheter från det förgångna.
Hur är det ?	Riktiga kunskaper om rådande förhållanden.
Hur kan det bli ?	Vilka alternativ är möjliga i framtiden ?
Hur bör det bli ?	Vilket eller vilka alternativ bör man välja ?

Dessa frågor bör ställas ifråga om alla mänskliga verksamheter. Man bör utforma svaren på frågorna om hur det bör bli med hänsyn till effekterna, sedda i jämlikhetsperspektiv, på individernas levnadsvillkor, som ges av
psykiska och
kroppsliga förhållanden och av deras
fysiska och sociala miljöer.

Vill man förbättra världen - göra världen till en bättre plats - måste man arbeta på alla de fyra områdena om psykiska och kroppsliga förhållanden och fysiska och sociala miljöer. De fyra områdena påverkar varandra och direkt eller indirekt slutmålet: tillfredsställelse för individen.

Ska man gemensamt kunna åstadkomma en bättre framtid i världen måste man ha gemensamma framtidsvisioner, det kräver gemensamma viljor och gemensamma planeringar. I en demokrati är alla medansvariga för utvecklingen och får försöka bilda sig uppfattningar och ta ställning och försöka påverka verksamheterna inklusive samverkansverksamheterna i lämplig riktning. I en demokrati är det viktigt att alla medborgare är så väl informerade att de kan delta i styrningarna mot framtiden. Det ställer stora krav på informationssystemen.

Resonemangen leder till att man bör göra allt som är möjligt för att till alla genom utbildning och information sprida ut kunskaper om världsförbättringsproblemen, dvs kunskaper om hur det var och är, kan bli och bör bli. För att ha något att sprida ut måste man hålla igång forskningar, utredningar och planeringar. För att hålla ihop allt detta måste man hålla igång även kontinuerliga planeringar om forskning, utredning, utbildning, information och planeringar.

Planeringar bör finnas dels för en mängd ämnesområden-verksamhetsområden, dels för geografiska områden av olika storlekar. För alla planeringar bör finnas flera framtida tidshorisonter. Både tillstånd och framför allt processer bör planeras. Man bör alltså ha planeringar för tillstånd i rummet vid olika tidpunkter och planeringar för processer som fördelar i rummet och förändrar med tiden.

Man bör noga skilja mellan planeringar och beslut. Planeringar är beslutsunderlag. När alla fått alla informationer i planeringsprocesserna ska allas åsikter slussas igenom i hierarkierna till dem som fått makt att besluta, och det är också informationsprocesser som ingår i samhällsplaneringens problem.

Till problemen hör också informationsprocesserna från beslut till det slutliga verkställandet. Samhällsplaneringsprocesserna bildar ett jättelikt informationssystem som rymmer alla informationsflöden. I själva verket är det så att de förekommande informationsprocesserna bildar eller utgör de förekommande planerings- och beslutsprocesserna.

Samhällsplaneringsprocessernas och beslutsprocessernas problem kan ses som en mängd informationsproblem med ca 7 miljarder personers, dvs världsbefolkningens, inre informationsproblem i psykiska processer och ett yttre informationsproblem med informationsutbyten mellan alla dessa personer. Samhällsplanering innebär bl a konstruktion av förslag till framtider, då det konstruktiva arbetet utförs i de psykiska processerna med hjälp av kunskapsmaterial som tillkommer genom både inre och yttre informationsflöden.

Förändringsprocesserna hålls igång av informationsflöden i och mellan människorna, och därför övergår förändringsproblemen och samhällsplaneringens problem i ett stort problem om produktion och spridning av kunskaper och värderingar, som leder till handlingar som förändrar världen.

Vill man förbättra världen bör man i första hand förbättra individernas inre verkligheter och viljor och förbättra de politiska-demokratiska styrningsprocesserna. Det kan man göra genom åtgärder på planerings-, forsknings-, utrednings-, utbildnings- och informationsområdena.

Arbetet om samhällsplaneringens problem vänder sig till dem som har makten över förändrings- och fördelningsprocesserna på olika nivåer och i synnerhet på de politiska nivåerna. Eftersom Sverige är en demokrati har i princip folket makten. Arbetet vänder sig därför till folket, men då den s k representativa demokratin tillämpas har de förtroendevalda politikerna makten och arbetet vänder sig därför främst till dem.

Men det vänder sig också i hög grad till alla som på ledande sätt på opolitiska nivåer medverkar vid förändring av individernas kroppsliga och psykiska förhållanden och deras fysiska och sociala miljöer, och de finns inom alla delar av systemet. Arbetet vänder sig i hög grad till alla som sysslar med utbildning och information.

I rollen A1 behöver man information så att man klarar det dagliga livet. I den rollen kan man ställas inför problem var man ska köpa varor bäst, hur man lagar bra mat, hur man kan resa bäst, hur man gör för att bota krämpor, vart man vänder sig när man blir sjuk, hur man knypplar, vad aktierna står i, vad de ger på bio och teater, vem som vann fotbollsmatcherna etc etc. I den rollen vet man vad man vill efterfråga och det kan då vara bra med en söktjänst där man bara skriver in t ex ”fotbollsmatcher” eller ”magont”. I ett väl utvecklat nät ska man då få ”träffar” som beskriver det man är ute efter.

I rollen B1 gäller det att hitta ett bra jobb man trivs med och man får betalt för så mycket man vill ha. I den rollen måste man välja utbildning om man inte har någon man tycker räcker och då får man söka på utbildningar och lediga jobb.

I rollen B2 gäller det att göra jobbet bra, dvs man måste göra det på bästa sätt och på rätt tid. Vill man använda Internet för den här rollen får man söka på det yrke man valt och se om man kan få några tips om hur man bör göra. Arbetsgivarna bör tala om hur arbetet ska skötas och anställda och specialister och forskare kan komma med förslag till förbättring av arbetsrutinerna.

Rollen A2 är den verkligt svåra rollen : Att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas kroppsliga och psykiska förhållanden och fysiska och sociala miljöer. Klassifikationssystemet som redovisas här är uppbyggt i första hand med hänsyn till rollen A2, men tillfredsställer automatiskt informationsbehoven i de andra rollerna eftersom man i rollen A2 behöver veta bland annat allt som man behöver veta i de andra rollerna. Det som man ytterligare behöver veta i rollen A2 är hur alla verksamheter påverkar varandra och behöver veta vad man ska sträva mot, dvs veta vilka verksamheter som behövs och hur de bör vara fördelade.

Information för rollen A2 kan man inte få genom att söka på ett enda ord utan man måste orientera sig i hela informationsutbudet. För att inte drunkna i all information måste man ha hjälp att få ordning på frågorna, och den hjälpen får man med det uppgjorda klassifikationssystemet för verksamheter.

Följande sidor från omr36-39zzzn

Utvecklingens krafter.

Utvecklingen i världen i framtiden beror av människornas verksamheter och av naturens verksamheter, dess krafter och resurser. Människornas verksamheter gäller tankeverksamheter och handlingar hos individer, grupper, organisationer och institutioner o d. Naturen och människorna påverkar och påverkas.

För att få grepp om utvecklingen måste man ha beskrivningar om människornas och naturens verksamheter. Människornas tankar och handlingar är för det mesta inte beskrivna utan bara utförda, Individer, grupper, organisationer etc är ofta dåliga på att beskriva sina tankar och handlingar, det behövs i stor utsträckning särskilda åtgärder för att få fram nödvändiga beskrivningar, det behövs bl a forskningar inom en lång rad vetenskaper och utredningssystem.

Naturen har inga tankar och kan inte själv beskriva vad den gör, för att få fram beskrivningar om naturens krafter och resuser blir det bl a uppgifter för människor inom naturvetenskaperna att göra beskrivningar om naturen. På det hela taget är det då människornas verksamheter som avgör världens framtid.

För framtidsplaneringen har forskats fram en planeringsfilosofi och ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter som ska ge bättre underlag för kunskaper om verksamheterna och deras samband - för bättre demokrati och bättre framtid i en gemensam värld.

De mänskliga verksamheterna har på översta nivån grupperats i nio huvudområden:

1. Psykologiska och filosofiska verksamheter.	**20 områden**
2. Religiösa verksamheter o d.	**5 områden**
3. Politikvetenskaper och politiska verksamheter.	**15 områden**
4. Sambandsforskningsverksamheter. Infostruktur.	**3 områden**
5. Naturforsknings- och matematikverksamheter.	**11 områden**
6. Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.	**30 områden**
7. Formgivning av fysiska och sociala miljöer.	**21 områden**
8. Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.	**12 områden**
9. Blandade saklitterära verksamheter. Tidningar. Allmän geografi. Biografi. Allmän historia.	**12 områden**
Summa	**129 områden**

Huvudområdena har underindelats i delområden enligt en decimalprincip som framgår av de härefter följande sidorna.

Alla röstberättigade måste känna till vad demokratiska samhällen består av och hur de fungerar och behöver känna till systemet för de mänskliga verksamheterna.

Isynnerhet de som sysslar med information och utbildning och de som har makt och ledande ställning i verksamheterna behöver kunskaper om allt och har i sitt arbete nytta av att väl känna till alla verksamheter som formar framtiden.

Systemet för mänskliga verksamheter.

1. Psykologiska och filosofiska verksamheter
20 områden:
Texten för områdena är länk till hemsidan.

SW 1 Psykologiska och filosofiska verksamheter.

SW 10 Samlade kunskaper och övergripande värderingar
SW . 101 Bibliografiska verksamheter. Arkiv.
SW . 102 Biblioteksverksamheter. Databaser. Internetsökning
SW . 103 Allmänna encyklopedier. Övergripande värderingar.
SW . 104 Övergripande filosofiska verksamheter om samband
SW . 105 Övergripande om forskning
SW . 106 Övergripande om ekonomiska verksamheter
SW . 107 Övergripande filosofier om utbildning o d.
SW . 108 Samhällskunskap.
SW . 109 Ide- filosofi- och lärdomshistoria.

SW 11/19 Individernas inre verkligheter.
SW 11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.
SW 12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.
SW 13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.
SW 14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.
SW 15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.
SW 16 Individens logik. Vetenskpsteori o d.
SW 17 Individens moral och uppfattningar om moral.
SW 18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.

2. Religiösa verksamheter o d.
5 områden:

SW 2 Religiösa verksamheter o d.
SW 20 Övergripande religiösa verksamheter o d.
SW 21 Allmän religionsvetenskap.
SW 22/28 Kristna religioner.
SW 29 Icke kristna religioner o d.

3. Politikvetenskaper och politiska verksamheter.
15 områden

SW 3 Politikvetenskaper och politiska verksamheter.

SW 31 Statistik och demografi.
SW 32 Statsvetenskap.
SW 33 Nationalekonomi, internationell ekonomi.
SW 34 Lagar o förordningar, traktat, juridik.

SW 35 De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter.
SW . 351 Sveriges riksdag (och motsvarande utomlands)
SW . 352 Kommun- och landstingsfullmäktige (och mots.)
SW . 353 Sveriges regering (och motsvarande utomlands)
SW . 354 Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d).

SW 36/39 Politiska krav och politiska planeringar:
SW 36 ...om individernas kroppsliga förhållanden.
SW 37 ...om utbildning o d.
SW 38 ...om fysiska miljöer o ekonomiska verks.
SW 39 ...om sociala miljöer, nöjen, sport o d.

4. Sambandsforskningsverksamheter. Infostruktur.
3 områden:

SW 4 Sambandsforskningsverksamheter.
SW 40 Systemvetenskap.Infostruktur.
SW 41-49 Samband o samordning mellan olika verksamheter.

5. Naturforsknings- och matematikverksamheter.
11 områden

SW 5 Naturforsknings- och matematikverksamheter.
SW 50 Allmänt om naturforskning. Naturkunskap.
SW 51 Matematik.
SW 52 Astronomi, rymdforskning.
SW 53 Fysik o d.
SW 54 Kemi o d.
SW 55 Geologi, meteorologi, hydrologi o d.
SW 56 Paleontologi, arkeologi o d.
SW 57 Biologi, ekologi. Naturgeogr. Utv.lära, ärftlighet
SW 58 Botanik.
SW 59 Zoologi.

6. Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.
30 områden:

SW 6 Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.
SW 60 Allmänt om teknologiska o ekonomiska verksamheter.

SW 61 Hälso- o sjukvårdsverks., räddning o d. Veterinärverks.
SW 62 Ingenjörsverksamheter (konstruktion o d)
SW 63 Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske od.
SW 64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.
SW . 641 Matlagning. 642 Måltider, matservering.
SW . 643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell.
SW . 644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d.
SW . 645 Användning av inventarier o d.
SW . 646 Personlig hygien o d, klädvård (utom tvätt o d)
SW . 647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster o utgifter mm.
SW . 648 Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter o d.
SW . 649 Personvård: barn, hemsjukvård.

SW 65 Adm, distribution, kommunikation, organisation o d.
SW . 651 Kontorsarbete o d. Datoranvändning.
SW . 6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning.
SW . 6525-6529 Militära verksamheter.
SW . 653 Handelsverksamheter.
SW . 654 Telekommunikationsverksamheter.
SW . 655 Förlagsverksamheter o d.
SW . 656 Transportverksamheter, resbyrå, lagring o d.
SW . 657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.
SW . 658 Allm.företagsekonomi, Arbets-förmedling o -marknad.
SW . 659 Marknadsförings- och reklamverksamheter od.

SW 66/68 Tillverkning av varor.
SW 66 Tillverkning av kemivaror od.
SW 67 Tillverkning av bearbetningsvaror o d
SW 68 Tillverkning av komplexvaror.

SW 69 Tillverkning/ byggande av byggnader o anläggningar.

7. Formgivning av fysiska och sociala miljöer.
21 områden:

SW 7 Formgivning av fysiska och sociala miljöer.
SW 70 Allmänt om konst o kultur.

SW 71 Övergripande formgivning/planering av fysiska miljöer.
SW 72 Formgivning av byggnader o anläggningar, arkitektur.
SW 73 Skulptur o d. Museiverksamheter, konstutställning.
SW 74 Konsthantverk, formgivning av bruksföremål. Inredning.
SW 75 Konstmåleri. 76 Grafisk konst, teckenkonst. 77 Fotografi.
SW 78 Musik (konserter o d 792)

SW 79 Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer o verks. Sport.
SW . 7911-7913 Seder och bruk.
SW . 7914-7919 Film, radio, TV, offentliga fester mm.
SW . 792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.
SW . 793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek.
SW . 794 Spel. Skicklighets-och turspel. Lotteri. Lotto. Tips etc.

SW 795 Sociala miljöer och sociala verksamheter.
SW . 7951 Sociologi. Socialvård..
SW . 7952/7956 Sociala miljöer, sociala verksamheter.
SW . 7957 Undervisning o d.
SW . 7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet.
SW . 7959 Sociala miljöer o verks.i allmänna grupper o d.

SW 796/799 Sport, idrott o d.

8. Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.
12 områden:
SW 8 Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.
SW 80 Språkliga verksamheter. 802/809 motsvarar 82/89.
SW 81 Litteraturvetenskap. Litteraturhistoria.
SW 82/89 Skönlitteratur på olika språk.
SW 82 Engelsk skönlitteratur o d.
SW 83 Tysk, nederländsk, nordisk skönlitt.
SW 84 Fransk skönlitteratur o d.
SW 85 Italiensk skönlitteratur o d.
SW 86 Spansk och portuguisisk skönlitteratur o d.
SW 87 Grekisk och latinsk skönlitteratur o d.
SW 88 Slavisk och baltisk skönlitteratur o d.
SW 89 Skönlitt på orientaliska och övriga språk o d .

9. Blandade saklitterära verksamheter. Tidningar. Allmän geografi. Biografi. Allmän historia.
12 områden:
SW 9 Saklitterära verks.Allmän geografi o historia. Biografi.
SW 90 Tidningar, tidkrifter, journalistik. Blandade ämnen.
SW 91 Allmän geografi, reseskildringar. 913/919 mots. 93/99.
SW 92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d.
SW 93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.
SW 93 Allmänt om allm. historia. Världs- och forntidshistoria.
SW 94 Medeltidens o nya tidens hist. i allmänhet och i Europa.
SW 95 Medeltidens o nya tidens historia i Asien.
SW 96 Medeltidens o nya tidens historia i Afrika.
SW 97 Medeltidens o nya tidens hist i Nord- o Mellanamerika.
SW 98 Medeltidens o nya tidens historia i Sydamerika.
SW 99 Medeltiden o nya tiden: Australien. Oceanien. Poler. Rymden.

Det är huvudsakligen människornas verksamheter som styr utvecklingen i världen.

Kunskaps- och värderingsverksamheter:

Samlade kunskaper och övergripande värderingar
Samhällenas arkiv, bibliotek och gällande kunskaper och värderingar. Bl a Mänskliga Rättigheter.Kunskapsforskning. Överblickande samhällskunskap. Lärdomshistoria.

Individernas inre verkligheter.
Tankar om hur det var, är, kan bli och bör bli. Framtidsvisioner. Individens känslor, värderingar o d. Estetik. Ideologi, uppfattningar om samband o d. Psykiska mekanismer. Psykologi od. Individens logik. Vetenskapsteori od. Individens moral och tankar om moral.

Religiösa verksamheter od.

Politiska vetenskaper.
Statistik. Demografi. Statvetenskap. Nationalekonomi. Internationell ekonomi. Lagar och förordningar, traktat, juridik

De demokratiska församlingarnas verksamheter.
Riksdag. Kommun- och landstingsfullmäktige. Regering. Mellanfolkliga centrala organ, FN, EU od.

Politiska krav och politiska planeringar.
Poltiska partier o d om indidviernas kroppsliga förhållanden, utbildning o d, fysiska miljöer och ekonomiska verksamheter, sociala miljöer o d.

Sambandsforskningsverksamheter.
Samband och samordning mellan olika verksamheter

Naturforsknings- och matematikverksamheter.
Naturkunskap. Matematik. Astronomi, rymdforkning. Fysik. Kemi. Geologi. meteorologi, hydrologi o d. Arkeologi o d. Biologi, ekologi, naturgeografi, utvecklingslära, ärftlighet. Botanik, Zoologi.

Teknologiska/ ekonomiska verksamheter:

Allmänt om Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.

Hälso- och sjukvårdsverksamheter, räddning o d. Veterinär.

Ingenjörsverksamheter, konstruktion o d.

Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske od.

Hushållsverksamheter.
Mat, boende. El-, gas- värme-, vatten-, avloppsförsörjning o d. Sophantering. Användning av inventarier od. Personlig hygien och verksamheter i hemmet. Hushållsekonomi, inkomster och utgifter o d. Städning od. Personvård: barnuppfostran, hjälp till gamla och sjuka i hemmet.

Kontorsarbete o d. Datoranvändning.

Opolitisk offentlig civil förvaltning.

Militära verksamheter. Fredsarbete.

Handelsverksamheter.

Telekommuniationsverksamheter.

Förlagsverksamheter o d.

Transportverksamheter. Resebyrå. Lagringsverksamheter o d.

Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.

Allmän företegsekonomi. Arbetsförmedling. Arbetsmarknad.

Marknadsförings- och reklamverksamheter o d.

Tillverkning av varor.

Tillverkning / byggande av byggnader och anläggningar.

Kulturella verksamheter:

Allmänt om fysiska och sociala miljöer och konst och kultur

Övergripande formgivning av fysiska miljöer.
Klimatproblem. Jordens geologi. Växt- och djurvärd. Världsplaner. Riksplaner. Länsplaner. Stadsplaner. Vägar, ledningar. Kvartersplaner. Kulturvård.

Formgivning av byggnader och anläggningar. Arkitektur.

Formgivning av föremål och ljud.
Skulptur. Museer. Konsutställningar. Konsthantverk. Bruksföremål. Konstmåleri. Grafisk konst. Teckenkonst. Fotografi. Musik

Sociologi. Seder och bruk.

Film, radio, TV, offentliga fester m m. Teater. Opera. Konserter. Revyer. konstdans, Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. lek. Spel. Lotteri. Tips etc.

Socialvård.

Äldre sociala miljöer.

Vissa sociala miljöer. Bl a brott och kriminalvård m m

Undervisning o d. Forskning.

Sociala verksamheter i boendet.

Verksamheter i allmänna grupper od.

Sport. Idrott od.

Språkvetenskap.
Litteraturvetenskap.
Skönlitteratur.

Tidningar o d.

Allmän geografi. Lokalhistoria. Reseskildringar.

Biografiska verksamheter.

Historieskrivande verksamheter, allmän historia.
Allmänt om allmän historia. Världs- och forntidshistpria. Medeltidens och nya tidens historia i allmänhet och i Europa. Medeltidens och nya tidens historia i Asien. Medeltidens och nya tidens historia i Afrika. Medeltidens och nya tidens historia i Nord- och Mellanamerika Medeltidens och nya tidens historia i Sydamerika. Medeltidens och nya tidens historia i Oceanien. Poler. Rymden..

Det är 129 verksamhetsområden som vardera innehållller hundratals eller tusentals mindre verksamhetsområden.

Att få grepp om dem är inte lätt, professionella djuplodande forskare behöver flera års arbete för att beskriva vad som händer. Vill man få veta vad som händer nu måste man gå till journalister som är kunniga och följer utvecklingen.

Problemen är i grunden fyra: hur var det, hur är det, hur kan det bli och hur bör det bli. För att det inte ska bli för mycket får man inte lägga för mycket tid på de första momentet, hur det var och är bara så mycket som behövs för de följande momenten.

Och i de följande momenten måste man se till att ägna sig åt väsentligheter, något som är svårt.

Vad som är väsentligt beror på individernas uppfattningar, av deras inre verkligheter. Alla har inre verkligheter, se avsnittet om de inre verligheterna i kapitel tre i innehållsförteckningen till

Sven Wimnell 20 mars 2018 del 1 av 3: Samhällsplaneringens problem. Områden 1-5 samt 1-9 med myndigheter och professorer, yrken och utbildningar m m.
http://wimnell.com/omr40zl.pdf.

Innehållet i
Sven Wimnell 20 mars 2018 del 1 av 3: Samhällsplaneringens problem. Områden 1-5 samt 1-9 med myndigheter och professorer, yrken och utbildningar m m.
http://wimnell.com/omr40zl.pdf. **del 2=40zm.pdf. del 3=40zn.pdf**

Innehåll:

Sida 7 **Kapitel 1: Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter. Systemet för mänskliga verksamheter.**

7 Mänskligheten har förändrats mycket sedan tidernas begynnelse.

8 Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter

11 Utvecklingens krafter.

12 Systemet för mänskliga verksamheter

15 Den fundamentala påverkanskedjan

17 Systemet med mänskliga verksamheter, nedbantat till 44 områden. Kan vara lämplig uppställning på biblioteken.

37 Sveriges regeringar under 100 år

39 Makthavare i världen efter andra världskriget.

41 Världskarta med världens befolkning

42 Sven Wimnells hemsida på Internet: Samhällsplaneringens problem.Hur ska man kunna förbättra världen ?

52 **Kapitel 2: Något om världshistoria och Sveriges historia**

53 ÅKE HOLMBERG: Vår världs historia.

61 World Values Survey
62 Kulturkartan 2015

63 Världsarvslistan
63 Världsnaturfonden WWF

64 Utrikespolitiska institutet

65 Gapminder
65 Exempel på statistik: Choose a graph

66 MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER I SVENSK UTRIKESPOLITIK
67 Afrika söder om Sahara
68 Asien och Oceanien
69 Europa och Centralasien
70 Mellanöstern och Nordafrika
71 Nordamerika Latinamerika och Karibien

72 Amnesty. Årsrapport - mänskligarättigheter 2016/2017
74 Amnestys årsrapport 2016: En politik som demoniserar skapar rädsla och splittring

80 Sveriges historia
85 Vänstervåg. Högervåg
89 Sveriges kungalängd
92 Regeringskansliet genom tiderna
106 Palm, August, "Mäster Palm"

107 **Kapitel 3: Något om områdena 1-5**

110 **SW 1 Psykologiska och filosofiska verksamheter.**

111 **101 Arkiv och 102 bibliotek. Om det vetande som finns.**
111 Kungliga biblioteket - SverigesNationalbibliotek.
117 Klassifikationssystemet för verksamheter och biblioteks-systemen.
118 Om klassifikation
120 LIBRIS/SAB klassifikationssystem
121 Dewey decimalklassifikation

124 **103. Encyklopedier och övergripande värderingar**
123 Encyklopedi
125 FN:s högkommissarie för mänskligarättigheter
126 Europeiska konventionen om de mänskligarättigheterna
127 Medborgerliga fri- och rättigheter

129 **104. Övergripandefilosofiska versamheter om samband**
130 Systemet för mänskliga verksamheter
139 Kommentarer till Samhällsplaneringens problem.
142 Kort om skillnader mellan klassifikationssystemet för mänskliga verksamheter och biblioteksystemen DC, DK och SAB.

148 **105. Övergripande om forskning. Om det mer vetande man vill ha**
148 Samhällsplaneringens problem.
150 Standard för svensk indelning av forskningsämnen 2016
177 Vetenskapsrådet
181 forskning.se
183 Formas

184 Forte
185 Riksbankens Jubileumsfond
186 VINNOVA
186 KK-stiftelsen

187 **106-107. Övergripande om ekonomiska och kulturella verksamheter**
187 Yrkesverksamheter enligt SSYK 2012. Näringsliv enligt SNI 2007. Utbildning enligt SUN 2000, SCBs statistik om allt.

189 Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 Reviderad 2016
194 Gymnasiet

208 **108. Samhällskunskap**
208 Klassifikationssystemet för verksamheter. Med några förtydligande kommentarer
214 Mer om verksamheter
216 Sociologi
222 Framtidsplaneringar
223 Schema över påverkans- och förändringsproblem
224 Förteckning över verksamheter

225 **109. Filsofins historia. Idé- och lärdomshistoria**
226 Filosofi
234 Filosofins historia. Bertrand Russel om västerlandets visdom.
235 De stora filosoferna
236 Ludwig Wittgenstein
238 Idé- och lärdomshistoria
241 I skuggan av framtiden. Modernitetens idéhistoria.

262 **11-19. Individernas inre verkligheter**

262 **SW 11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter**
263 Schema om inre och yttre verkligheter och verksamheter
264 Hjärnan
285 människosyn
287 tro och vetande
288 erfarenhet
289 minne
294 bildning
297 realism
300 idealism
302 förnuft
303 intuition
304 attityd
306 inlärning
307 intellektualism
310 antiintellektualism
313 vanföreställning
314 dagdröm
315 hallucination
317 fördom
318 opinion
320 norm
321 institution

323 **SW 12 Individens visioner, framtidsvisioner o d**.
324 förändring.
354 framstegstanken
327 tradition
328 framtidsforskning
330 Framtidskonventet
332 växthuseffekten

338 **SW 13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.**
339 värdering
340 emotion
341 empati
343 sympati
344 kärlek
352 erotik
353 estetik
358 stress
360 depression

362 **SW 14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d**.
363 nätverk
364 världsbild
366 världsåskådning
367 livsåskådning
368 ideologi
370 religion
372 buddhistisk filosofi
374 indisk filosofi
375 islam
382 konservatism
385 liberalism
389 socialism
392 kapitalism
395 globalisering
397 nationalism
399 populism
400 rasism
403 främlingsfientlighet
404 hedersvåld
406 islamisk kvinnosyn.
407 etnicitet
408 integration
409 levnadsnivå
410 livskvalitet
411 politik

413 **SW 15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.**
414 biologisk psykologi
417 personlighetsutveckling
418 personlighetspsykolog
420 perceptionsstörning
421 ADHD
422 psykisk störning
424 psykossjukdom
425 psykiatri
429 socialpsykologi

430 **SW 16 Individens logik. Vetenskpsteori o d.**
431 logik

437 **SW 17 Individens moral och uppfattningar om moral.**
438 etik
443 moral
444 kardinaldygder
445 dödssynd
446 rättvisa
447 brottslighet
448 polisen
454 Tidningsutgivarna
455 dagstidning

460 **SW 18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.**

461 Informationsstress vår nya folksjukdom.
462 Opinionsundersökningar.SOM-institutet

464 **2. Religiösa verksamheter.**

465 **31-34. Politiska vetenskaper**

466 **35. De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter**
467 SW . 351 Sveriges riksdag

468 SW . 352 Kommun- och landstingsfullmäktige

469 Sven Wimnell 9+16+26 maj 2016: Sveriges 6 regioner. Länsstyrelser, landsting och kommuner. Invånare 2005 och 2013. Antalet bostäder 2010. Länkar till deras hemsidor på internet 6 maj 2016 med uppgifter om allt de vill visa upp. http://wimnell.com/omr36-39zzzq.pdf

470 SW . 353 Sveriges regering
471 Politikområden för politiken 28 juli 2017
473 Politiska och opolitiska planeringar

474 SW . 354 Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d).

475 **36-39. Politiska partier och organisationer. Politiskt verksamma personer. SOU.**
475 Politiska partier i Sverige
475 Statens Offentliga Utredningar, SOU
475 Sven Wimnell 27 februari 2010 + 3 april 2014: Fackföreningar och arbetsgivareföreningar 2014. Statistik om arbete och näringar. Arbetsförmedlingens hemsida. http://wimnell.com/omr658f.pdf

476 **4. Sambandsforskningsverksamheter**

477 **5. Matematik och naturvetenskap.**

478 **Kapitel 4: Statliga myndigheter stiftelser och bolag. Professorer vid universitet och högskolor**

479 Kompletteringar med yrken, näringsliv, utbildning m m

480 **SW 1 Psykologiska och filosofiska verksamheter.**

515 **SW 2 Religiösa verksamheter o d.**

521 **SW 3 Politikvetenskaper och politiska verksamheter.**

535 **SW 4 Sambandsforskningsverksamheter.**

536 **SW 5 Naturforsknings - och matematikverksamheter.**

549 **SW 6 Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.**
550 SW 60 Allmänt om teknologiska o ekonomiska verksamheter.
551 SW 61 Hälso- o sjukvårdsverks., räddning o d. Veterinärverks.
570 SW 62 Ingenjörsverksamheter (konstruktion o d)
586 SW 63 Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske o
595 SW 64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.

605 SW 65 Administration, distribution
606 SW . 651 Kontorsarbete o d. Datoranvändning.
607 SW . 6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning.
608 SW . 6525-6529 Militära verksamheter o d
614 SW . 653 Handelsverksamheter.
623 SW . 654 Telekommunikationsverksamheter
624 SW . 655 Förlagsverksamheter o d.
625 SW . 656 Transportverksamheter, resbyrå,lagring o d.
628 SW . 657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.
633 SW . 658 Företagsekonomi, Arbetsförmedling. Arbetsmarknad.
642 SW . 659 Marknadsförings- ochreklamverksamheter od

643 SW 66/68 Tillverkning av varor.
646 SW 69 Tillverkning/ byggande avbyggnader o anläggningar

647 **SW 7 Formgivning av fysiska och sociala miljöer.**
648 SW 70 Allmänt om konst o kultur

653 SW 71 Övergripande formgivning/ planering fysiska miljöer.
SW 72 Formgivning av byggnader o anläggningar, arkitektur.
664 SW 73 Skulptur o d. Museiverksamheter, konstutställning
667 SW 74 Konsthantverk, formgivning av bruksföremål.
672 SW 75 Konstmåleri. 76 Grafisk konst, tecken 77 Fotografi.
675 SW 78 Musik (konserter o d 792)

681 SW 79 Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer o verks. Sport.
683 SW . 7911-7913 Seder och bruk.
686 SW . 7914-7919 Film, radio, TV, offentliga fester mm.
688 SW . 792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.
691 SW . 793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek.
692 SW . 794 Spel. Skicklighets-och turspel. Lotteri. Lotto. Tips
693 SW 795 Sociala miljöer och sociala verksamheter.
694 SW . 7951 Socialvård..
695 SW . 7952/7956 Sociala miljöer, sociala verksamheter.
701 SW . 7957 Undervisning o d.
724 SW . 7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet
725 SW . 7959 Sociala miljöer i allmänna grupper o d.
726 SW 796/799 Sport, idrott o d.

730 **SW 8 Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur**
731 SW 80 Språkliga verksamheter. 802/809 motsvarar 82/89.
735 SW 81 Litteraturvetenskap.Litteraturhistoria.
737 SW 82/89 Skönlitteratur på olika språk.

738 **SW 9 Saklitterära verksamheter. Allmän geografi och historia. Biografi.**
739 SW 90 Tidningar, tidkrifter, journalistik. Blandade ämnen.
741 SW 91 Allmän geografi, reseskildringar. 913/919 mots. 93/99.
743 SW 92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d.
744 SW 93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.

Innehåll i : Sven Wimnell 1 maj 2019: Människornas verksamheter och grunderna för planering av framtiden för världen och Sverige.
http://wimnell.com/omr40zp.pdf

17 **Kapitel 1: Universum och Jordklotet. Människornas verksamheter och vår världs historia.**

22 **Sven Wimnells hemsida: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ?**

28 **Förhistorisk tid. Naturforskning. Universums och jordklotets historia**

29 **Världskarta med världens befolkning i början av 1990-talet**

30 **Sven Wimnell 1995 Världshistorien på nio sidor.**
30 Forntiden. Till omkring 400.
31 Medeltiden. 400-1500.
31 Nya tiden . Från 1500.
31 Religionsstridernas tid 1500-1648 och tiden 1648-1815 med bl a oinskränkt furstemakt.
32 Genombrottstid för demokrati och industri, 1815-1914.
32 Första världskriget 1914-1918 och mellankrigstiden 1918-1939
33 Andra världskriget 1939-1945.
33 Efterkrigstiden. Från 1945.
34 Nutid och framtid.
34 Afrikas och Asiens äldsta historia.
35 Europeernas kolonier och utomeuropeisk historia.
36 Världsbefolkningen.
37 Läget i världen. April 2005
37 Befolkningen i miljoner i Världen och i Sverige inom parentes.
38 Sveriges historia.
38 Källor till de historiska avsnitten.

39 **Systemet för mänskliga verksamheter.**
39 Mänskligheten har förändrats mycket sedan tidernas begynnelse.
40 Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.
43 Utvecklingens krafter.
44 Systemet för mänskliga verksamheter.
47 Den fundamentala påverkanskedjan
49 Schema över påverkans och förändringsproblem
50 Politiska och opolitiska planeringar
51 Samband mellan huvudområdena
52 Samhällsplaneringens problem. Kunskaper och värderingar.
53 Det är huvudsakligen människornas verksamheter som styr utvecklingen i världen.
53 Kunskaps- och värderingsverksamheter
53 Teknologiska/ ekonomiska verksamheter
54 Kulturella verksamheter

55 **Historien om människan.**
57 En resa genom tid och rum
60 Våra förfäder aporna
63 Apor på två ben
65 De första människorna
68 Vår tids människor
75 Dagens värld
77 Framtidsperspektiv

79 **Filosofins historia. Bertrand Russel om västerlandets visdom.**

Klicka på Sven Wimnell 17 sept 1997 + 1 februari 2015: Filosofins historia. Bertrand Russel om västerlandets visdom. http://wimnell.com/omr109b.pdf och läs utdrag ur Russels bok. Sidor i omr109b:

Prolog	2
Före Sokrates	3
Aten	13
Hellenismen	22
Den äldsta kristendomen	30
Skolastiken	37
Den moderna filosofins uppkomst	51
Den brittiska empirismen	74
Upplysningen och romantiken	80
Utilismen och efteråt	92
Samtiden	108
Epilog	123-126

I utredningen nu finns kopior av:

80 **Prolog**

81 **Epilog**

85 **Idéhistoria. I skuggan av framtiden. Modernitetens idéhistoria**

Sven Wimnell 000524: Ett referat av Sven-Eric Liedmans bok I skuggan av framtiden. Modernitetens idéhistoria.

85 **Innehåll**

Inledning 15

FÖRSTA DELEN: I VAR MANS HUVUD

Första kapitlet: Klockan 59
Andra kapitlet: Rummet 73
Tredje kapitlet: Tiden 91
Fjärde kapitlet: Människan 131

ANDRA DELEN: INSTITUTIONERNA

Femte kapitlet: Lära för livet 199
Sjätte kapitlet: Det sanna och det goda 263
Sjunde kapitlet: Artefakterna 345
Åttonde kapitlet: Den gudomliga politiken 403

TREDJE DELEN: I SKUGGAN AV FRAMTIDEN

Nionde kapitlet: Modernitetens trolldomsglans 453
Tionde kapitlet: Europeerna och de andra 477
Elfte kapitlet: I skuggan av framtiden 5 17
Anmärkningar till texten 542
Register 580-598.

86 **Utdrag ur boken:**
Från förordet.
88 Inledningen
89 Kapitel 5. Lära för livet. Här behandlas skolans och utbildningens institutioner.
96 Kapitel 7. Artefakterna. I detta kapitel behandlas teknologins och estetikens institutioner.
Summering
102 Författarens avslutning

106 **Kunskapens makt (och maktens kunskap)**
AV SVEN-ERIC LIEDMAN
En mångfald relationer
Olika intressen styr
Många sanningar om människan
Motsättningarna är störst nu

111 ÅKE HOLMBERG: Vår världs historia.

111 **INLEDNINGEN**

Därefter innehållsförteckningen som ger en bild av världens urveckling:

112 **MÄNNISKAN OCH MILJÖERNA**.
Erövringen av jorden
De första hundratusen generationerna

Stads- och statsbyggandet.
Högkulturerna

113 **MÄNNISKAN OCH VÄRLDSRELIGIONERNA**.
Samfund och samhälle under två tusen år
Ca 500 f Kr —ca 1500 e Kr
Buddhismen i Asien
Kristenheten
Islam .

116 **MÄNNISKAN OCH HAVET**
Kolonialismens värld 1500—1800

117 ***Spindeln i nätet***
Den atlantiska världen 1500—1800

118 ***Västerlandet och världen***
1815—1914

119 **KONFRONTATIONERNAS SEKEL**
Världskrig och världsrevolution
1914—1945

119 ***Förenade och oförenade nationer***
Tiden efter 1945

120 **Utrag ur ÅKE HOLMBERG: Vår världs historia.**

120 **Exempel på inre verkligheter och sociala miljöer.**

121 **Högkulturernas uppkomst. Från sid 44 och 47.**
Handlar om samspel= sociala miljöer.

122 **Mesopotamisk ekonomi och babyloniskt samhälle. Sid 54-55.** Handlar om samspel= sociala miljöer och religioner=inre verkligheter.

123 **Grekernas konst och vetenskap. Sid 95.**
Handlar om skönhet, religioner, kunskaper= inre verkligheter, och möten mellan kulturer= sociala miljöer.

124 **Folkreligioner. Sid 116.**
Handlar om religioner= inre verkligeter, och samspel mellan religiösa= sociala miljöer.

125 **Den siste romerske kejsaren. Sid 174-175.**
Handlar om kulturspridning o d= inre verkligheter och sociala miljöer.

126 **Bysans undergång. Sid 181.**
Handlar om vackra saker och religion= inre verkligheter, och spridning av religion= sociala miljöer.

127 **Korstågen. Sid 209.**
Handlar om religioner= inre verkligheter, och kunskaps- och kulturspridning= sociala miljöer.

128 **Universiteten. Sid 212.**
Handlar om religioner och kunskaper= inre verkligheter, och kunskapsspridning= sociala miljöer.

129 **Gotiken. Sid 213-214.**
Handlar om konst, estetik och religioner= inre verkligheter, och kulturspridning= sociala miljöer.

130 **Den senmedeltida krisen. Sid 218-219**
Handlar om spridning av kriser och kunskaper om kriser= inre verkligheter och sociala miljöer.

131 **Kyrkans kris. Sid 222.**
Handlar om religioner= inre verkligheter, och samspel mellan religiösa= sociala miljöer.

132 **Islam. Sid 230-231.**
Handlar om religioner= inre verkligheter, och religionsspridning= sociala miljöer.

133 **Indianfolken och kyrkan. Slaveriet. Sid 310-311.**
Handlar om religioner= inre verkligheter, och samspel= sociala miljöer.

134 **Det brittiska härskarsystemet. sid 343-344.**
Handlar om samspel= sociala miljöer, och religion= inre verkligheter.

135 **Den ryska samhällsutvecklingen. Sid 362-363.**
Handlar om samspel/maktspel= sociala miljöer.

136 **Reformationerna. Sid 368-369**
Handlar om religioner= inre verkligheter, och religionsspridning= sociala miljöer.

137 **Den naturvetenskapliga revolutionen. Sid 376-377.**
Handlar om kunskaper och religioner= inre verkligheter, och kunskapsspridning= sociala miljöer.

138 **Samhällstänkandet. Sid 377-378.**
Handlar om tänkande= inre verkligheter. och maktspel= sociala miljöer.

139 **Det franska enväldets framväxt. Sid 382-383.**
Handlar om maktspel= sociala miljöer, och konst och religion= nre verkligheter.

140 **Ludvig XIV och Versailles. Sid 383-385**
Handlar om maktspel och kulturspridning= sociala miljöer, och förlustelser= inre verkligheter.

141 Religioner, världsliga makthavare, klasser och slavar.
En sammanfattning av exemplen i det föregående.

150 **Kapitel 2: Komplement till världshistorien fram till början av 20-hundratalet.**

152 **Tiden efter mitten av 1700-talet.**

154 **Områdena kring östra Medelhavet.**
Från äldsta tid till 1930-talet.

157 **Konsthistoria.**
159 Byggnadskonsten

160 **Industrin och utvecklingsprocesserna.**
162 Uppfinningar och upptäckter

164 **Teknikhistoria.**

166 **Medicinhistoria.**

167 **Det periodiska systemet för grundämnen.**

170 **1900-talet.**

175 **En lista med några författare och titlar**

185 **Världen byggdes om på 1900-talet.**
185 Makt och sociala relationer i världen 1914.
186 Tänkesätten och de sociala relationerna.
187 Utdrag ur “Det svenska folklynnet” (1911).
189 Första världskriget.
189 Slutet på första världskriget.
190 Mellankrigstiden.

192 Andra världskriget.
193 Atombomberna 1945.
194 Världen under efterkrigstiden efter andra världskriget.
198 Asien.
198 Främre Orienten/mellanöstern.
198 Israel och Palestina.
198 Syrien och Libanon.
199 Jordan, Saudiarabien och småstaterna.
199 Irak och Iran. Kurder.
199 Främre Orienten/mellanöstern 1991.
200 Asien bortom Iran.
200 De engelska kolonierna.
200 De holländska kolonierna.
200 De franska kolonierna.
201 Kina.
201 Japan.
201 Korea, Filippinerna, Afghanistan mm.
202 Afrika.
203 Amerika.
204 Amerikas förenta stater/USA.
205 Oceanien, polarområdena och rymden.
205 Europa 1991.
205 Världens djur-och växtvärld.
205 Källor till historien på 1900-talet.

206 **Makthavare i världen efter andra världskriget.**

208 **Världen efter 1990-1991.**
209 Jugoslavien.
224 Irak.

231 **Det finns fysiska och sociala miljöer.**
Många myndigheter har inflytande över de fysiska och sociala miljöerna. Här några:
Boverket. http://www.boverket.se
Naturvårsverket: http://www.naturvardsverket.se
Socialstyrelsen: http://socialstyrelsen.se
Folkhälsomyndigheten: http://www.folkhalsomyndigheten.se
Sveriges kommuner
och Landsting: http://skl.se

232 **Exempel: Miljöpartiets partiprogram 2016**
Staden
Förorter och miljonprogram

238 **Något om sociala miljöer**

239 **Våldet i världen och mänskliga rättigheter.**

240 **Något om mobbning, diskriminering o d.**

241 **Myndigheter och organisationer om mobbning och diskriminering**

242 **Kort om Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen?**

243 **Världen. Klimat och sociala relationer. Koldioxidutsläpp.**
Fysiska och sociala miljöer
Mänsklighetens utveckling
Sociala relationer

245 **Sveriges elva folkhälsomål**
Delaktighet och inflytande i samhället
Ekonomisk och social trygghet
Trygga och goda uppväxtvillkor
Ökad hälsa i arbetslivet
Sunda och säkra miljöer och produkter.
En mer hälsofrämjande hälso- och sjukvård.
Gott skydd mot smittspridning.
Trygg och säker sexualitet och en god reproduktiv hälsa.
Ökad fysisk aktivitet
Goda matvanor och säkra livsmedel.
Minskat bruk av tobak och alkohol, ett samhälle fritt från narkotika och dopning samt minskade skadeverkningar av överdrivet spelande

248 **Inre verkligheter och sociala miljöer**

252 **De inre verkligheterna och de sociala.miljöerna under tidernas lopp**

253 **Något om värdsbilder, livsåskådningar, ideologier, människosyn, värderingar, attityder, fördomar, moral, jämställdhet och diskriminering.**

261 **Något om läget inför 2012**

263 **Läs på! Världen har förändrats**

265 **Världen utanför Sverige**

266 **Mot en fredligare värld**

268 **Kapitel 3: FN, Förenta nationerna**

271 **50 år med FN.**

276 **Förenta Nationernas Millenniedeklaration**.
276 FÖRORD
277 VÄRDERINGAR OCH PRINCIPER
278 II. FRED, SÄKERHET OCH NEDRUSTNING
279 III. UTVECKLING OCH FATTIGDOMSBEKÄMPNING
281 IV. SKYDD AV VÅR GEMENSAMMA MILJÖ
281 V. MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER, DEMOKRATI OCH GOD SAMHÄLLSSTYRNING
282 VI. SKYDD AV DE SÅRBARA.
282 VII. ÅTGÄRDER FÖR ATT MÖTA AFRIKAS SÄRSKILDA BEHOV.
282 VIII. ETT STARKARE FÖRENTA NATIONERNA.

284 **Läget i världen 2002.**
286 **Läget i början av 2008**

287 **FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna.**

291 **Från regeringen.se 28 april 2019- Demokrati och mänskliga rättigheter.**

292 **Från Utrikesdepartementets hemsida på Internet. 2011**
292 De mänskliga rättigheterna
294 Konventioner om mänskliga rättigheter som Sverige har undertecknat
296 Vilka rättigheter finns det?

297 Rätten att inte bli diskriminerad
298 Rätten till liv - dödsstraffet
299 Förbud mot tortyr
301 Förbud mot slaveri och slavhandel
302 Regler om rättssäkerheten
303 Privat- och familjelivet
303 Tanke- och religionsfrihet
304 Yttrandefrihet
306 Förenings- och församlingsfrihet
307 Rätten till arbete
307 Rätten till tillfredsställande levnadsstandard
308 Rätten till hälsa
308 Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter
309 Rätten till utbildning
311 Kvinnors rättigheter
313 Allt du behöver veta om FN:s kvinnokommission
314 Mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck i samkönade relationer
317 Barnets rättigheter
319 Barns deltagande fick konkret innebörd på evenemang som hölls parallellt med FN debatten om barnets rättigheter
320 Rättigheter för personer med funktionsnedsättning
322 Urfolkens rättigheter
323 Rättigheter för HBT-personer
326 Flyktingars rättigheter
327 Migranters rättigheter
328 Folkmord
330 Väpnade konflikter
332 Våld och förtryck i hederns namn

333 **Från UD 29 april 2019 Viktiga regler. Barnkonventionen**

337 **Mänskliga rättigheter. Innehållet har flyttat. Finns nu på regeringen.se**

338 **Att förändra vår värld: Agenda 2030 för hållbar utveckling**
338 **Ingress**
Människorna
Planeten
Välståndet
Freden
Partnerskapet
339 **Deklaration**
Inledning
Vår vision
Våra gemensamma principer och åtaganden
Vår värld i dag
Den nya agendan
Medel för genomförande
Uppföljning och översyn
Ett upprop för handling för att förändra vår värld

350 **Mål och delmål för hållbar utveckling**

351 **Mål för hållbar utveckling**
352 Mål 1. Avskaffa fattigdom i alla dess former överallt
352 Mål 2. Avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning och förbättrad nutrition samt främja ett hållbart jordbruk
353 Mål 3. Säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar
354 Mål 4 Säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla
355 Mål 5. Uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt
356 Mål 6. Säkerställa tillgången till och en hållbar förvaltning av vatten och sanitet för alla

357 Mål 7. Säkerställa tillgång till ekonomiskt överkomlig, tillförlitlig, hållbar och modern energi för alla
358 Mål 8. Verka för varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla
359 Mål 9. Bygga motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering samt främja innovation
360 Mål 10. Minska ojämlikheten inom och mellan länder
361 Mål 11. Göra städer och bosättning-ar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara
362 Mål 12. Säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsmönster
363 Mål 13. Vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser*
363 Mål 14. Bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt för en hållbar utveckling
364 Mål 15. Skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstöringen samt hejda förlusten av biologisk mångfald
365 Mål 16 Främja fredliga och inklude-rande samhällen för hållbar utveckling, tillhandahålla tillgång till rättvisa för alla samt bygga upp effektiva och inkluderande institutioner med ansvarsutkrävande på alla nivåer.
366 Mål 17. Stärka genomförandemedlen och återvitalisera det globala partnerskapet för hållbar utveckling

368 **Medel för genomförande och det globala partnerskapet**

372 **Uppföljning och översyn**

377 **Förenta Nationerna, FN 12 februari 2018. Engelsk text**

379 **Svenska FN-förbundet 17 februari 2018. Svensk text.**

381 **INFO OM FN**
386 17 GLOBALA MÅL FÖR HÅLLBAR UTVECKLING
399 Allmän förklaring om de mänskliga rättigheterna
404 FN SOM ORGANISATION
405 GENERALFÖRSAMLINGEN
405 SÄKERHETSRÅDET
405 EKONOMISKA OCH SOCIALA RÅDET
405 FÖRVALTARSKAPSRÅDET
405 INTERNATIONELLA DOMSTOLEN
405 SEKRETARIATET
406 FN:S UNDERORGAN
409 FN:S FACKORGAN

414 **Kapitel 4: Europeiska unionen, EU**

415 **EU Europeiska unionen. 17 februari 2018**

415 **Basfakta om EU**

416 **EU-institutionerna**

Europeiska centralbanken
Europeiska revisionsrätten
Europeiska utrikestjänsten
Europeiska ekonomiska och sociala kommittén
Europeiska regionkommittén
Europeiska investeringsbanken
Europeiska datatillsynsmannen
Europaparlamentet
Europeiska rådet
Europeiska unionens råd
EU:s ordförandeskap
Europeiska kommissionen
EU-domstolen

417 **EU-institutionernas ledare**

418 **Europeiska kommissionen**

427 **Europaparlamentet**

432 **Kapitel 5: Andra aktörer i världspolitiken**

433 **World Values Survey**

434 **Kulturkartan 2015**

435 **Världsarvslistan**

435 **Världsnaturfonden WWF**

436 **Utrikespolitiska institutet**

437 **Gapminder**
437 Exempel på statistik: Choose a graph

438 MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER I SVENSK UTRIKESPOLITIK

439 **Folkmängd 2017**
439 Afrika söder om Sahara
440 Asien och Oceanien
441 Europa och Centralasien
442 Mellanöstern och Nordafrika
443 Nordamerika Latinamerika och Karibien

444 **Regeringens utredningar om mänskliga rättigheter.**2019
444 Afrika
444 Amerika
445 Asien och Oceanien
445 Europa och Centralasien
446 Mellanöstern och Nordadrika

447 **Amnesty. Årsrapport - mänskliga rättigheter 2016/2017**

449 **Amnestys årsrapport 2016: En politik som demoniserar skapar rädsla och splittring**

455 **MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER I VÄRLDEN - LÄGET 2018**

456 **Rights Today ger en ögonblicksbild av hur det såg ut när det gäller mänskliga rättigheter runt om i världen under 2018.**

458 **Amnesty: FN:S DEKLARATION OM DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETERNA**

459 **sida.se 23 februari 2019**

464 # Kapitel 6: Sveriges historia och svensk politik

466 **Sveriges historia i 8 delar från Norstedts förlag.**
466 Sveriges historia: 13000 f.Kr- 600 e.Kr.
466 Sveriges historia: 600 -1350.
467 Sveriges historia: 1350-1600.
467 Sveriges historia: 1600-1721.
468 Sveriges historia: 1721-1830.
468 Sveriges historia: 1830-1920.
469 Sveriges historia: 1920-1965.
469 Sveriges historia: 1965-2012.

470 **Sveriges kungalängd**

473 **Regeringskansliet genom tiderna**
473 Tiden fram till Gustav Vasa
474 Den äldre Vasatiden 1521–1611
475 Stormaktstiden 1611–1718
477 Frihetstiden 1718–1772
479 Gustavianska tiden 1772–1809
479 Karl Johanstiden och den tidiga liberalismen 1809–1840
481 Tiden efter 1840
485 Sverige och EU
485 Regeringskansliets lokaler

487 **Sveriges regeringar under 100 år**

489 **Sverige under 1900-talet**

492 **Inkomstskatterna**

500 **Sveriges Riksdag www.riksdagen.se Februari 2019**

500 **Partierna i riksdagen och antalet ledamöter**

501 **Riksdagens utskott 14 feb 2019**

510 **Så styrs Sverige. Från regeringen.se 28 januari 2019**

511 **Regeringens politik**

512 **Politikområden för politiken**

514 **Myndigheter**

533 **Länsstyrelserna**

539 **Sven Wimnell 9+16+26 maj 2016:**
Sveriges 6 regioner. Länsstyrelser, landsting och kommuner. Invånare 2005 och 2013. Antalet bostäder 2010. Länkar till deras hemsidor på internet 6 maj 2016 med uppgifter om allt de vill visa upp.
http://wimnell.com/omr36-39zzzq.pdf

540 **Sveriges kommuner och landsting, SKLskl.se januari 2019**

546 **Sven Wimnell 27 februari 2010 + 3 april 2014:**
Fackföreningar och arbetsgivareföreningar 2014. Statistik om arbete och näringar. Arbetsförmedlingens hemsida.
http://wimnell.com/omr658f.pdf

546 **Företagarna**

547 **LO, Landsorganisationen i Sverige**

548 **SN, Svenskt näringsliv**

552 **Kommunallag (2017:725)**

586 **Systemet med mänskliga verksamheter, nedbantat till 44 områden**.

606 **Område 1-5 samt 1-9 med myndigheter och professorer, yrken och utbildningar m m.**

613 **Innehållet i Sven Wimnell 20 mars 2018 del 2 av 3: FN, EU, artiklar om utrikes förhållanden samt Sveriges riksdag och Sveriges kommuner, landsting och länsstyrelser.**
http://wimnell.com/omr40zm.pdf

614 **Innehållet i Sven Wimnell 20 mars 2018 del 3 av 3: Samhällsplaneringens problem. Sveriges regering och artiklar om de politiska partierna och deras problem.**

http://wimnell.com/omr40zn.pdf

615 **Innehållet i Sven Wimnell. 16 maj 2018: Boende och bostadsbygge. Levnadsförhållanden, skatter. SCB-statistik. Boverket. SOM-institutet.Vårbudgeten. Första maj och veckor därefter. Löner. TVdebatt. Regeringens verksamheter.**
http://wimnell.com/omr40zo.pdf

622 **Innehållsförteckningar till utredningar från och med 21 december 2018 till 22 april 2019.**

642 **Särskilda utredningar på Sven Wimnells hemsida från och med 30 januari 2010**

653 - 667 **Förstamajtal 2019**

Innehållet i:Sven Wimnell 23 maj 2017:
Yrkesverksamheter enligt SSYK 2012. Näringsliv enligt SNI 2007.
Utbildning enligt SUN 2000, Forskningsämnen 2016.
SCBs statistik om allt. http://wimnell.com/omr36-39zzzzk.pdf

Innehåll:

Sida

4 **Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.**
7 **Politikens höger–vänster har börjat spela ut sin roll**
9 **Utvecklingens krafter.**
10 **Systemet för mänskliga verksamheter**
13 **Den fundamentala påverkanskedjan**
15 **Kort om skillnader mellan klassifikationssystemet för mänskliga verksamheter och biblioteksystemen DC, DK och SAB.**

27 **Klassifikationssystemet för verksamheter. Med ämnen i SAB Libris, DC (Dewey) och DK (UDK) Kompletterad med yrkesverksamheter med kod enligt Standard för svensk yrkesklassificering (SSYK)**

29 1 Psykologiska och filosofiska verksamheter
50 2 Religiösa verksamheter o d.
57 3 Politikvetenskaper. Politiska verksamheter.
71 4 Sambandsforskningsverksamheter
71 5 Naturforskning. Matematikverksamheter
85 6 Teknologiska / Ekonomiska verksamheter
176 7 Formgivning av fysiska och sociala miljöer
224 8 Språk. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur
236 9 Saklitterärt. Allmän geografi, allmän historia. Biografi

247 **Arbetskraftsundersökningarna 2016**
247 **Lönestrukturstatistik, hela ekonomin**
250 **Officiell statistik efter ämne**
250 Arbetsmarknad
255 Befolkning
257 Boende, byggande och bebyggelse
259 Hushållens ekonomi
261 Levnadsförhållanden
262 Näringsverksamhet
266 Utbildning och forskning

276 **Standard för svensk indelning av forskningsämnen 2016**
303 Klicka på följande och läs om forskning:
http://wimnell.com/omr40zj.pdf

304 **Statistiska centralbyrån, SCB.21 maj 2017.**
305 Sveriges officiella statistik
306 Statistikansvariga myndigheter
310 Officiell statistik efter ämne
311 Klassifikationer och standarder

312 **SUN, Svensk utbildningsnomenklatur**
315 Grundskolanoch gymnasiet
315 Gymnasiet. Programstruktur och examensmål
316 Samhällsjunskap. Gymnasiet.
320 Om utbildning i skolan
321 Religion och levnadskunskap
322 Kursplan - Samhällskunskap, Grundskolan
323 Tillägg i mars 2016 om undervisningen i Religion och levnadskunskap och Samhällskunskap.

324 **Standard för svensk näringsgrensindelning (SNI)**

330 **AKU:s yrkesredovisning övergår till SSYK 2012**

333 Yrkesområde 1 – Chefsyrken

346 Yrkesområde 2 – Yrken med krav på fördjupad högskole-kompetens

365 Yrkesområde 3 – Yrken med krav på högskolekompetens eller motsvarande

376 Yrkesområde 4 – Yrken inom administration och kundtjänst

381 Yrkesområde 5 – Service-, omsorgs- och försäljningsyrken

387 Yrkesområde 6 – Yrken inom lantbruk, trädgård, skogsbruk och fiske

389 Yrkesområde 7 – Yrken inom byggverksamhet och tillverkning

397 Yrkesområde 8 – Yrken inom maskinell tillverkning och transport m.m.

405 Yrkesområde 9 – Yrken med krav på kortare utbildning eller introduktion

409-410 Yrkesområde 0 – Militära yrken

Härefter följer sidorna 312-324 (23 maj 2017)

SUN, Svensk utbildningsnomenklatur

Svensk utbildningsnomenklatur, SUN, är en standard för klassificering av enskilda utbildningar, samtidigt som den utgör ett system för aggregering av utbildningar till större grupper. SUN används i såväl centrala register för officiell statistik, t.ex. i SCB:s register över befolkningens utbildning, som vid specialundersökningar. Standarden används även av företag och organisationer för registrering av personalens utbildning i personaladministrativa informationssystem.

Revidering av SUN
SUN genomgick under 1998-1999 en välbehövlig revidering. Huvudmålet för revideringen var att åstadkomma en anpassning till ISCED 97 (International Standard Classification of Education). Detta av två skäl; dels hade ISCED 97 anpassats till de senaste årtiondenas utveckling inom utbildningsområdet, dels skulle en anpassning av SUN komma att underlätta användningen av den nationella statistiken i internationella sammanhang. Ett annat mål med revideringen var att få ett mer hanterligt och överblickbart system för klassificering av svensk utbildning från 50-talet och framåt. Den nya versionen av SUN – SUN 2000 – gäller som nationell standard för utbildningsklassificering fr.o.m. juli år 2000.

Skriv ut
En av filerna är en kortversion av SUN 2000 där du får en beskrivning av standardens uppbyggnad samt en översikt över både nivå- och inriktningskoderna.

MIS SUN 2000 (pdf)
Tilläggsblad SUN 2000 (pdf)
MIS SUN 2000 kortversion (pdf)
Klartexter till SUN2000 i Excel-format (xls)

SUN 2000

Standardens uppbyggnad

SUN 2000 är uppbyggd av 2 moduler; en nivåmodul och en inriktningsmodul. Båda är hierarkiskt uppbyggda vilket möjliggör en flexibel användning på så sätt att samtliga positioner inte behöver användas. Den tredje siffran i nivåmodulen kan t.ex. utelämnas om de båda första siffrorna ger för ändamålet tillräcklig information om utbildningens nivå. Likaså kan den fjärde 'siffran' i inriktningsmodulen utelämnas om de tre första ger tillräcklig information om utbildningens inriktning.

Nivåmodulen

Den första siffran anger grovt utbildningens nivå och motsvarar nivå (level) i ISCED 97.
6 Forskarutbildning
5 Eftergymnasial utbildning två år eller längre
4 Eftergymnasial utbildning kortare än två år
3 Gymnasial utbildning
2 Förgymnasial utbildning 9 (10) år
1 Förgymnasial utbildning kortare än 9 år
(0 Förskoleutbildning)

Den andra siffran anger utbildningens teoretiska längd i antal år.
Med teoretisk längd avses den längd som en utbildning normalt anses ha vid heltidsstudier, dvs. en högskoleutbildning som normalt kräver tre års studier (120 poäng) får siffran 3 i andra positionen. (Undantag: Nivå 0-2 där utbildningens längd inte anges.)

Med hjälp av första och andra siffran kan lämpliga redovisningsgrupper skapas, t.ex.
samma som nivåindelningen i 'gamla' SUN (se bilaga 1). Dock finns möjligheten att vidbehov redovisa andra indelningar, och dessutom ger denna konstruktion goda möjligheter till klassificering av utbildningens längd (duration) enligt ISCED 97.

Den tredje siffran beskriver typ av utbildning. Den skiljer i första hand på yrkesinriktade utbildningar och mer generella utbildningar samt på utbildningar avslutade med avgångsbetyg/examen och utbildningar avslutade utan avgångsbetyg/examen1. Se vidare sid. 8-9.Från SCB 18 maj 2017

Inriktningsmodulen

De två första siffrorna i inriktningsmodulen anger huvudinriktning och motsvarar inriktning (fields of education) i ISCED 97.

Den första siffran anger utbildningens innehåll på den grövsta nivån.
0 Allmän utbildning
1 Pedagogik och lärarutbildning
2 Humaniora och konst
3 Samhällsvetenskap, juridik, handel, administration
4 Naturvetenskap, matematik och data
5 Teknik och tillverkning
6 Lant- och skogsbruk samt djursjukvård
7 Hälso- och sjukvård samt social omsorg
8 Tjänster
9 Okänd

Används de två första siffrorna erhålls följande indelning:
01 Bred, generell utbildning
08 Läs- och skrivinlärning för vuxna
09 Personlig utveckling
14 Pedagogik och lärarutbildning
21 Konst och media
22 Humaniora
31 Samhälls- och beteendevetenskap
32 Journalistik och information
34 Företagsekonomi, handel och administration
38 Juridik och rättsvetenskap
42 Biologi och miljövetenskap
44 Fysik, kemi och geovetenskap
46 Matematik och övrig naturvetenskap
48 Data
52 Teknik och teknisk industri
54 Material och tillverkning
58 Samhällsbyggnad och byggnadsteknik
62 Lantbruk, trädgård, skog och fiske
64 Djursjukvård
72 Hälso- och sjukvård
76 Socialt arbete och omsorg
81 Personliga tjänster
84 Transporttjänster85 Miljövård och miljöskydd
86 Säkerhetstjänster
99 Okänd

Den tredje siffran i inriktningskoden anger ämnesinriktning och är densamma som den indelning i 'Fields of Education and Training' som UNESCO, EUROSTAT och OECD arbetat fram som komplement till ISCED 97 och som redovisas i bilaga 2. Se vidare sid. 10-19.

Den fjärde siffran (eller snarare bokstaven) i inriktningskoden kan användas om ytterligare behov av specificering föreligger. Man kommer då ned på en mer detaljerad ämnesindelning samt kan också i några fall urskilja vissa yrkesinriktade utbildningar på ett mer direkt sätt (sjuksköterskeutbildning, läkarutbildning, ingenjörsutbildning etc.). Se vidare sid. 10-19.....

Användningsområde

Svensk utbildningsnomenklatur, SUN, klassificerar enskilda utbildningar samtidigt som den ger ett system för aggregering av likartade utbildningar till större grupper.

Primärt är det alltså utbildningarna som sådana som klassificeras enligt SUN.

SUN används dock i hög utsträckning för att klassificera enskilda individers utbildningsbakgrund – ofta är det individens 'högsta' utbildning som man vill klassificera efter nivå och inriktning. I princip gäller då att en utbildning skall vara fullföljd och 'godkänd' för att individen skall 'erhålla' den SUN-kod som respektive utbildning motsvarar.

SUN 2000 kan med fördel användas även vid klassificering av studerande, examinerade etc. vid sammanställningar och statistik av olika slag.

SUN 2000 kan i princip användas vid klassificering av all utbildning, dvs. såväl skolmässig utbildning som arbetsmarknadsutbildning, personalutbildning, folkbildning mm. För att nivåmodulen skall vara tillämplig skall dock en utbildning ha en omfattning av minst en termins heltidsstudier eller motsvarande. Däremot kan inriktningsmodulen användas även vid klassificering av kortare kurser, t.ex. vid klassificering av personalutbildning. För denna modul finns ingen nedre tidsgräns som begränsar användandet.

Finare indelning

SUN 2000 ligger på en detaljeringsnivå som ansetts lämplig i en nationell standard för klassificering av utbildning med krav på att kunna klassificera såväl äldre som framtida utbildningar – standarden måste 'hålla' för reformeringar och förändringar iutbildningssystemet under en längre tidsperiod.

Om behov av ytterligare detaljeringsnivå föreligger inom vissa branscher, företag etc. kan lokala utvidgningar av koden skapas.

Några rekommendationer till befintliga, mer detaljerade klassifikationer inom specifika områden kan dock ges. Ett exempel på en sådan indelning är 'Nationell förteckning över forskningsämnen'. Denna indelning som har arbetats fram av SCB:s program för forskning och informationsteknik (ES/FOI) i samarbete med forskningsvärlden kan vara användbar i vissa forskningsintensiva verksamheter där behov av en mer detaljerad klassificering av den forskarutbildade personalen kan förekomma.

Den indelning av läkare i specialiteter som Socialstyrelsen ansvarar för (f.n. 62 st.) kan också rekommenderas vid behov av en mer detaljerad indelning av läkarutbildade än den som SUN 2000 ger.

Grundskolan och gymnasiet. Från http://wimnell.com/omr36-39zzzza.pdf

Kursplaner **Grundskola**
Här ordnade enligt klassifikationssystemet för verksamheter :

108	Samhällskunskap
2	Religionskunskap
51	Matematik
53	Fysik
54	Kemi
57	Biologi
62	Teknik
64	Hem- och konsumentkunskap
74	Slöjd
75-77	Bild
78	Musik
796/799	Idrott och hälsa
802	Engelska
803	Modersmål
803	Svenska
803	Svenska som andraspråk
803	Teckenspråk för hörande
804+	Moderna språk
91	Geografi
93-99	Historia

Gymnasiegemensamma ämnen
Engelska
Historia
Idrott och hälsa
Matematik
Naturkunskap
Religionskunskap
Samhällskunskap
Svenska/svenska som andraspråk

Gymnasiet. Programstruktur och examensmål

Start
Läroplaner ämnen & kurser
Gymnasieutbildning
Gymnasieskola
Programstruktur och examensmål
Barn- och fritidsprogrammet
Bygg- och anläggningsprogrammet
Ekonomiprogrammet
El- och energiprogrammet
Estetiska programmet
Flygteknikutbildningen
Fordons- och transportprogrammet
Handels- och administrationsprogarmmet
Hantverksprogrammet
Hotell- och turismprogrammet
Humanistiska programmet
Industritekniska programmet
Marinteknikutbildningen
Naturbruksprogrammet
Naturvetenskaps-programmet
Restaurang- och livsmedelsprogrammet
Samhällsvetenskaps-programmet
Samiska näringar
Sjöfartsutbildningen
Teknikprogrammet
Tågteknikutbildningen
VVS- och fastighetsprogrammet
Vård- och omsorgsprogrammet

Läroplan, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskola 2011

Läroplanen innehåller i fyra huvudavsnitt: Skolans värdegrund och uppgifter, Övergripande mål och riktlinjer, Examensmål för alla nationella program samt Gymnasiegemensamma ämnen.
Ladda ner som PDF (2116 KB)

4.7 SAMHÄLLSKUNSKAP. Gymnasiet.

Ämnet samhällskunskap är till sin karaktär tvärvetenskapligt. Det har sin bas inom statsvetenskap, sociologi och nationalekonomi, men även andra samhällsvetenskapliga och humanistiska discipliner ingår. Med hjälp av begrepp, teorier, modeller och metoder från alla dessa discipliner kan komplexa samhällsfrågor förstås och förklaras. Ämnet har även ett historiskt perspektiv.

Ämnets syfte
Undervisningen i ämnet samhällskunskap ska syfta till att eleverna breddar, fördjupar och utvecklar kunskaper om människors livsvillkor med utgångspunkt i olika samhällsfrågor. Politiska, sociala och ekonomiska band sammanlänkar i dag människor i olika samhällen över hela världen. I undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla kunskaper om frågor som berör makt, demokrati, jämställdhet och de mänskliga rättigheterna inklusive barns och ungdomars rättigheter i enlighet med konventionen om barnets rättigheter. Eleverna ska också ges möjlighet att utveckla förståelse för frågor om arbetsliv, resurser och hållbar utveckling.

Eleverna ska ges möjlighet att utveckla ett vetenskapligt förhållningssätt till samhällsfrågor och en förståelse av det vetenskapliga arbetet med samhällsfrågor. Dessutom ska undervisningen bidra till att skapa förutsättningar för ett aktivt deltagande i samhällslivet. Ett komplext samhälle med stort informationsflöde och snabb förändringstakt kräver ett kritiskt förhållningssätt och eleverna ska därför ges möjlighet att utveckla ett sådant. Det omfattar förmåga att söka, strukturera och värdera information från olika källor och medier samt förmåga att dra slutsatser utifrån informationen.

I undervisningen ska eleverna ges möjlighet att arbeta med olika metoder för att samla in och bearbeta information. Genom undervis-

ningen ska eleverna även ges möjlighet att uttrycka kunskaper och uppfattningar såväl muntligt som skriftligt samt med hjälp av modern informationsteknik.

Undervisningen i ämnet samhällskunskap ska ge eleverna förutsättningar att utveckla följande:

1. Kunskaper om demokrati och de mänskliga rättigheterna såväl de individuella som de kollektiva rättigheterna, samhällsfrågor, samhällsförhållanden samt olika samhällens organisation och funktion från lokal till global nivå utifrån olika tolkningar och perspektiv.
2. Kunskaper om historiska förutsättningars betydelse samt om hur olika ideologiska, politiska, ekonomiska, sociala och miljömässiga förhållanden påverkar och påverkas av individer, grupper och samhällsstrukturer.
3. Förmåga att analysera samhällsfrågor och identifiera orsaker och konsekvenser med hjälp av samhällsvetenskapliga begrepp, teorier, modeller och metoder.
4. Förmåga att söka, kritiskt granska och tolka information från olika källor samt värdera källornas relevans och trovärdighet.
5. Förmåga att uttrycka sina kunskaper i samhällskunskap i olika presentationsformer.

Kurser i ämnet

- Samhällskunskap 1a1, 50 poäng, som bygger på de kunskaper grundskolan ger eller motsvarande. Betyg i kursen kan inte ingå i elevens examen tillsammans med betyg i kursen samhällskunskap 1b.
- Samhällskunskap 1a2, 50 poäng, som bygger på kursen samhällskunskap 1a1. Betyg i kursen kan inte ingå i elevens examen tillsammans med betyg i kursen samhällskunskap 1b.
- Samhällskunskap 1b, 100 poäng, som bygger på de kunskaper grundskolan ger eller motsvarande. Betyg i kursen kan inte ingå i elevens examen tillsammans med betyg i kursen samhällskunskap 1a1 eller kursen samhällskunskap 1a2.
- Samhällskunskap 2, 100 poäng, som bygger på kursen samhällskunskap 1a2 eller kursen samhällskunskap 1b.
- Samhällskunskap 3, 100 poäng, som bygger på kursen samhällskunskap 2.
- Internationell ekonomi, 100 poäng, som bygger på kursen samhällskunskap 1a2 eller kursen samhällskunskap 1b.
- Internationella relationer, 100 poäng, som bygger på kursen samhällskunskap 1a2 eller kursen samhällskunskap 1b.

I denna publikation har enbart de kurser som är gymnasiegemensamma tagits med.

Samhällskunskap 1a1, 50 poäng. Gymnasiegemensam kurs på alla yrkesprogram.

Kursen samhällskunskap 1a1 omfattar punkterna 1–5 under rubriken Ämnets syfte.

Centralt innehåll

Undervisningen i kursen ska behandla följande centrala innehåll:

- Demokrati och politiska system på lokal och nationell nivå samt inom EU. Internationella och nordiska samarbeten. Medborgarnas möjligheter att påverka politiska beslut på de olika nivåerna. Maktfördelning och påverkansmöjligheter i olika system och på olika nivåer utifrån olika demokratimodeller och den digitala teknikens möjligheter. Mediers innehåll och nyhetsvärdering i samband med frågor om demokrati och politik.
- De mänskliga rättigheterna, vilka de är, hur de förhåller sig till stat och individ och hur man kan utkräva sina individuella och kollektiva mänskliga rättigheter.
- Folkrätten i väpnade konflikter. Den internationella humanitära rätten och skyddet för civila i väpnade konflikter.
- Arbetsmarknad, arbetsrätt och arbetsmiljö. Arbetsmarknadens parter, deras olika roller och betydelse för samhällsutvecklingen. Arbetsmarknadens sätt att fungera, anställningsvillkor.
- Gruppers och individers identitet, relationer och sociala livsvillkor med utgångspunkt i att människor grupperas utifrån kategorier som skapar både gemenskap och utanförskap.
- Privatekonomi. Hushållets inkomster, utgifter, tillgångar och skulder. Konsumenträtt samt konsumtion i förhållande till behov och resurser. Hur privatekonomin påverkas av samhällsekonomiska förändringar.
- Metoder för att kritiskt bearbeta information, till exempel källkritik.
- Presentation i olika former och med olika tekniker med betoning på det skriftliga och muntliga, till exempel debatter och debattartiklar.

Kunskapskrav .....

Samhällskunskap 1b, 100 poäng. Gymnasiegemensam kurs på alla högskoleförberedande program.

Kursen samhällskunskap 1b omfattar punkterna 1–5 under rubriken Ämnets syfte. I kursen behandlas grundläggande kunskaper i ämnet.

Centralt innehåll

Undervisningen i kursen ska behandla följande centrala innehåll:

- Demokrati och politiska system på lokal och nationell nivå samt inom EU. Internationella och nordiska samarbeten. Medborgarnas möjligheter att påverka politiska beslut på de olika nivåerna. Maktfördelning och påverkansmöjligheter i olika system och på olika nivåer utifrån grundläggande demokratimodeller och den digitala teknikens möjligheter. Politiska ideologier och deras koppling till samhällsbyggande och välfärdsteorier.
- De mänskliga rättigheterna, vilka de är, hur de förhåller sig till stat och individ och hur man kan utkräva sina individuella och kollektiva mänskliga rättigheter.
- Folkrätten i väpnade konflikter. Den internationella humanitära rätten och skyddet för civila i väpnade konflikter.
- Arbetsmarknad, arbetsrätt och arbetsmiljö. Arbetsmarknadens parter, deras olika roller och betydelse för samhällsutvecklingen. Arbetsmarknadens sätt att fungera, anställningsvillkor.

- Gruppers och individers identitet, relationer och sociala livsvillkor med utgångspunkt i att människor grupperas utifrån kategorier som skapar både gemenskap och utanförskap.
- Samhällsekonomi, till exempel ekonomiska strukturer och flöden i Sverige och internationellt. Försörjning, tillväxt och företagande, resursanvändning och resursfördelning utifrån olika förutsättningar.
- Privatekonomi. Hushållets inkomster, utgifter, tillgångar och skulder. Konsumenträtt samt konsumtion i förhållande till behov och resurser. Hur privatekonomin påverkas av samhällsekonomiska förändringar.
- Massmediers och informationsteknikens roll i samhället. Deras möjligheter att påverka människor och samhällsutvecklingen samt de möjligheter de ger människor att påverka. Mediers innehåll och nyhetsvärdering.
- Samhällsvetenskapliga begrepp, teorier, modeller och metoder i samband med undersökningar av samhällsfrågor och samhällsförhållanden. Exempel på metoder för att samla in information är intervju, enkät och observation. Exempel på metoder för att bearbeta information är statistiska metoder, samhällsvetenskaplig textanalys, argumentationsanalys och källkritik.
- Presentation i olika former och med olika tekniker med betoning på det skriftliga och muntliga, till exempel debatter, debattartiklar och rapporter.

Kunskapskrav ....

Samhällskunskap 2, 100 poäng Gymnasiegemensam kurs på EK.

Kursen samhällskunskap 2 omfattar punkterna 1–5 under rubriken Ämnets syfte, med särskild betoning på punkterna 2 och 3. I kursen behandlas fördjupade kunskaper i ämnet.

Centralt innehåll

Undervisningen i kursen ska behandla följande centrala innehåll:

- Nationalekonomiska teoriers framväxt och genomslagskraft utifrån historiska villkor och motsättningar, till exempel merkantilism, ekonomisk liberalism, marxism, keynesianism och monetarism. Frågor om tillväxt, makt, inflytande, ett hållbart samhälle, miljö och resursfördelning i relation till de ekonomiska teorierna.
- Det nutida samhällets politiska utveckling utifrån historiska ideologiska villkor, till exempel mänskliga rättigheter, nationalism, kolonialism och jämställdhet, i relation till maktfördelning och ekonomiska villkor. Frågor om aktörens handlingsfrihet kontra strukturella villkor.
- Tematisk fördjupning i samhällsfrågor.
- Tillämpning av samhällsvetenskapliga begrepp, teorier, modeller och metoder i arbetet med komplexa samhällsfrågor.
- Källkritisk granskning, tolkning och värdering av information från olika medier och källor i arbetet med komplexa samhällsfrågor. Källhänvisning enligt vanliga system.
- Muntlig och skriftlig presentation i olika former och med olika tekniker som är vanliga inom området, till exempel debatter, debattartiklar, rapporter och essäer.

Kunskapskrav ....

Om utbildning i skolan. (Sid 75 i zzz)

Vilka möjligheter har svenska folket att förstå partiers beskrivningar av sin politik?

Man får då återgå till det svenska utbildningsväsendet. Det finns inga andra krav om att svenskarna ska följa med utvecklingen än att man ska gå igenom grundskolan. Om man har lärt sig det som står i grundskolans läroplaner är man redo att rösta - så får man uppfatta det. Äldre personer som gått i äldre skolor med äldre läroplaner får rösta, men kan naturligtvis inte tillräckligt för att göra det.

Före skolåldern finns inga krav om utbildning, man räknar med att föräldrarna uppfostrar barnen. För dagis och förskola finns vissa krav. Krav om barn finns i FNs deklaration om mänskliga rättigheter och i Barnkonventionen.

Regeringen ska utreda om barnkonventionen bör bli svensk lag. Regeringen vill ta reda på hur tillämpningen av lagar och andra föreskrifter överensstämmer med barnkonventionen och tillsätter därför en utredare, Anita Wickström. Den särskilda utredaren ska även analysera för- och nackdelar med att inkorporera barnkonventionen, det vill säga om den ska gälla som svensk lag. - Barnets rättigheter behöver stärkas i vårt land. Även om vi tycker att vi gör mycket rätt enligt barnkonventionen så finns det anledning att förstärka barnets rättigheter på flera områden, säger Maria Larsson.

Grundskolan regleras med läroplanerna. I den läser alla om religion, men något ämne om filosofi och psykologi finns inte, ämnen som gäller tänkandets och kunskapens historia och ämnen som gäller hur människor fungerar psykologsikt sett. Grundskolan ska vara allmänbildande och innehålla allt man behöver, men gör det inte.

Före andra världskriget gick cirka 5 % av årskullarna på gymnasiet som då var allmänbildande, men inte hade filosofi och psykologi som obligatoriskt. Uppskattningsvis kanske 20 % av dem på gymnasiet läste detta, dvs cirka 1% av årskullen läste filosofi.

Nu är gymnasiet huvudsakligen till för yrkesutbildning, men kanske fortfarande 1% av årskullarna läser filosofi och psykologi.

På högskolor och universitet läses de ämnena bara då det behövs i yrkena. Om man räknar med att 1% läser det kommer man till att 99 % av dem på universitet och högskolor blir fackidioter.

I de 22 politikområdena finns anledning att kommentera hur grundskolan tillgodoser kunskapsbehoven i områdena.

Som tur är följer många svenskar, trots dålig skolgång, med i det som händer och sker.

Klart är att grundskolans ämnen Samhällskunskap, Religionskunskap och Hemkunskap behöver förbättras med hänsyn till vad man behöver. Likaså Samhällskunskap och religionskunskap på gymnasiet. Där skulle det också vara bra med ett ämne Hemkunskap, men om det inte finns plats för det borde Samhällskunskapen kunna ökas på med viktiga hemkunskapsproblem.

Högervridningen, våldet och allt annat elände gör att man måste förbättra undervisningen i skolan. Religionskunskapen bör ändras till Religion och levnadskunskap, Samhällskunskapen behöver bli mycket bättre och Hemkunskapen behöver utökas. Med rätta förbättringar blir barnen lyckligare som barn och sedan som vuxna och demokratin förbättras.

Religion och levnadskunskap. (sid 84 i zzz)

Tanken med att bygga ut religionsämnet är att religionsämnet är litet och skulle tåla en komplettering. Litet är kanske ämnet i Sverige, men det är stort i världen, stort i Mellanöstern, Nordafrika och andra länder med Islam, stort i USA med bl a högerextrema religiösa fundamentalister som hotar ruinera USA, stort i Sydamerika och stort i de flesta länder utom Norden och kommunistiska länder som Ryssland och Kina. I Sverige förekommer religiösa problem bland invandrare. I Ryssland har religion trätt fram efter Sovjetunionens fall. Påvedömet är kvar.

Religioner har i Sverige på senare tid blivit mer problematiska än tidigare. Religioner behöver en motvikt bestående av filosofi och psykologi o d som föreslås som komplettering i ämnet Religionskunskap i grundskolan. Även på gymnasiet behövs samma kompletteringar.

Gymnasiegemensamma ämnen: Engelska, Historia, Idrott och hälsa, Matematik, Naturkunskap, Religionskunskap, Samhällskunskap, Svenska/svenska som andraspråk.

Förr fanns högre allmänna läroverk. Cirka 5 % av årgångarna barn gick där och resten i folkskolan. På gymnasiet kunde finnas en lektor som var präst och hade hand om religionsundervisningen (kristendom var ämnet då). Han skötte också undervisningen i filosofi, som bestod av tre ämnen: filosofi, logik och psykologi.

Filsofiämnet var inte obligatoriskt, i en klass på reallinjen med 25 elever kunde det vara bara två som läste filosofi. Filosofiämnet är fortfarande inte obligatoriskt på gymnasiet och hela efterkrigstiden har en stor del av dem som gått där och efteråt på högskolor och universitet inte fått någon utbildning i filosofi och psykologi. Många av dem har blivit chefer och män i staten - utan utbilding i filosofi och psykologi, men väl i religion. Det är inte bra. Det gamla filosofiämnet är nu uppdelat på filosofi och psykologi.

De första gymnasierna kom till i början på 1600-talet och hade då uppgiften att förbereda för prästutbildning och utbildning av tjänstemän i staten. Religion hade en stark ställning. Den allmänna folkskolan kom till 1842 och sköttes till en början i stor utsträckning av präster och andra kyrkans män. Barn skulle bli religiösa med kristlig tro. Gymnasierna utvecklades vartefter med nya ämnen, reallinjer tillkom, och flickor fick börja gå på gymnasierna på 1920-talet. Biskoparna var högsta chefer för läroverken. Med tiden togs biskoparnas ledarskap bort.

Folkskolan växte vartefter och de nuvarande grundskolorna och gymnasierna kom till i slutet på 1900-talet. Statskyrkan har avskaffats och och kristendomskunskapen har ändrats till religionskunskap. Man får nu inte undervisa i religion så att barnen blir religiösa utan bara om religion.

Man bör komma ihåg att religioner med gudars styrningar tillkom under forntiden och att deras betydelse har minskat och nu mer och mer ersätts av demokrati där människorna är ansvariga för styrning och utveckling. Religionerna är visserligen ännu av stor betydelse, men de är i dagens situation ändå av marginell betydelse.

Att i Sverige ha ett obligatoriskt ämne som bara handlar om religion är att tillmäta religionerna för stor betydelse. Viktigare är värdsliga problem och kunskaperna om dem förtjänar större uppmärksamhet. Att komplettera religionsämnet med mer aktuella saker är lämpligt. Det gör att ämnets beteckning Religionskunskap inte passar utan bör ersättas av något mer rättvisande.

Man kan inte bara ändra till “Livsåskådning”, “Filosofi” eller “Psykologi”, det blir för snävt och missvisande.

Ämnet Samhällskunskap har sina lärare utbildade på Statsvetenskapliga institutioner, Det som behöver tillkomma ligger närmare religionerna och därför kan det vara bra att lägga det tillkommande tillsammans med religion, i ett ämne Religion och levnadskunskap.

Om religionsämnet ombildas till ett ämne med filosofi och psykologi kommer det ämnet att innehålla många universitetsämnen. Av ämnena kan man anse att religionen var först och om man lägger ämnena i en kronologisk och logisk ordning kan man börja med religion:

Religion och levnadskunskap. (Barnen lär också föräldrarna)

1. Religionskunskap.
2. Filosofihistoria.
3. Idé-och lärdomshistoria.
4. Vetenskapshistoria
5. Utbildnings- och skolhistoria.
6. Skolverkets läroplan för grundskolan.
7. Arkiv-och bibliotekskunskap.
8. Individernas kunskaper och erfarenheter.
9. Framtidsplanering. För Sverige och världen för kroppsliga och psykiska förhållanden och fysiska och sociala miljöer, med samhällsbeskrivning, sambandsforskning och demokratins krav.
10. Estetik och värderingar.
11. Livsåskådningar och världsåskådningar. Världsbilder.
12. Psykologi. Biologisk psykologi. Kognition. Utvecklingspsykologi.
13. Socialpsykologi.
14. Sociologi och informationskunskap.
15. Logik och vetenskapsteori.
16. Etik och moral.
17. Konsten att inte ha tråkigt. (Tillägg 18 feb 2014)
    Ämnet bör utformas i flera alternativ passade till utbildningsnivåerna. Enklare för lägre klasser och mer utvecklade för högre.

Kursplan - Samhällskunskap, Grundskolan.

36-39zs.pdf Även zzz.pdf sidan 414

"Människor har alltid varit beroende av att samarbeta när de skapar och utvecklar samhällen. I dag står människor i olika delar av världen inför både möjligheter och problem kopplade till globalisering, interkulturella relationer och hållbar samhällsutveckling. Kunskaper om samhället ger oss verktyg så att vi kan orientera oss och ta ansvar för vårt handlande i en komplex värld.

Ämnets syfte
Undervisningen i ämnet samhällskunskap ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper om hur individen och samhället påverkar varandra. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla en helhetssyn på samhällsfrågor och samhällsstrukturer. I en sådan helhetssyn är sociala, ekonomiska, miljömässiga, rättsliga, mediala och politiska aspekter centrala.

Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att se samhällsfrågor ur olika perspektiv. På så sätt ska eleverna utveckla förståelse för sina egna och andra människors levnadsvillkor, betydelsen av jämställdhet, hur olika intressen och åsikter uppstår och kommer till uttryck och hur olika aktörer försöker påverka samhällsutvecklingen.

Undervisningen ska ge eleverna verktyg att hantera information i vardagsliv och studier och kunskaper om hur man söker och värderar information från olika källor. Genom undervisningen ska eleverna också ges förutsättningar att utveckla kunskaper om hur man kritiskt granskar samhällsfrågor och samhällsstrukturer. Eleverna ska vidare ges möjlighet att utveckla kunskaper om samhällsvetenskapliga begrepp och modeller.

Undervisningen ska bidra till att eleverna utvecklar förtrogenhet med de mänskliga rättigheterna och med demokratiska processer och

arbetssätt. Den ska också bidra till att eleverna tillägnar sig kunskaper om, och förmågan att reflektera över, värden och principer som utmärker ett demokratiskt samhälle.

Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utifrån personliga erfarenheter och aktuella händelser uttrycka och pröva sina ställningstaganden i möten med andra uppfattningar. Därigenom ska eleverna stimuleras att engagera sig och delta i ett öppet meningsutbyte om samhällsfrågor.

Genom undervisningen i ämnet samhällskunskap ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

* reflektera över hur individer och samhällen formas, förändras och samverkar,
* analysera och kritiskt granska lokala, nationella och globala samhällsfrågor ur olika perspektiv,
* analysera samhällsstrukturer med hjälp av samhällsvetenskapliga begrepp och modeller,
* uttrycka och värdera olika ståndpunkter i till exempel aktuella samhällsfrågor och argumentera utifrån fakta, värderingar och olika perspektiv,
* söka information om samhället från medier, internet och andra källor och värdera deras relevans och trovärdighet,
* reflektera över mänskliga rättigheter samt demokratiska värden, principer, arbetssätt och beslutsprocesser. “

Samhällsinformationens principiella problem.

Se http://wimnell.com/omr36-39zze.pdf (med början på sida 72)
En diskussionspromemoria 1977 från NSI, Nämnden för samhällsinformation. Promemorian handlar om myndigheternas/den offentliga sektorns information, som bara är en del av all information.

Tillägg i mars 2016 om undervisningen i Religion och levnadskunskap och Samhällskunskap. (Från zzzl)

För de svenska barnen är det viktigt att de får kunskaper för de fyra roller de har , A1, A2, B1 och B2.

A.Huvudroll: allmän levnadsroll lekmannaroll-fritidsroll.
A1: att i största allmänhet leva med kropp och psyke i de fysiska och sociala miljöerna med de möjligheter och innanför de ramar som ges av de politiska styrningarna.
A2: att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas levnadsförhållanden, som beror av de fyra ovan nämnda faktorerna.

B. Biroll: förvärvslivsroll-expertroll-yrkesroll.
B1: att hitta lämplig plats i de gemensamma förvärvslivssystemen och göra arbetet med hänsyn till egna egoistiska krav.
B2: att sköta arbetsuppgifterna i förvärvsarbetet med hänsyn till vad de övriga samhällsmedlemmarna kan begära att få uträttat i den gemensamma arbetsfördelningen.

22 politikområden för politiken 26 maj 2016
Partiledaren/statsministern Stefan Löfven.
Allmänt om regeringens politik
Utrikespolitik.
Europapolitik.
Politik för juridik.
Försvar.
Miljö.
Transporter.
Bostadsproduktion.

Landsbygdspolitik.
Politik för internationellt utvecklingssamarbete och klimat.
Sjuk- och hälsovård o d.
Hushållet. Mat, boende, konsumtion, hushållsekonomi o d
Barn- och äldreomsorg. Välfärd. Socialtjänst
Utbildning. Forskning.
Information, konst, kultur o d.
Jobb.
Näringar.
Handel.
Migration.
Polisen. Brott. Kriminalvård.
Politik för statens finanser och statens stöd till regioner och kommuner o d.

För invandrare är det särskilt viktigt att de får kunskaper som utgår från svenska förhållanden och också innehåller kunskaper om världen utanför Sverige, så att invandrarna får kunskaper som passar till deras speciella förutsättningar.

Utbildningen i samhällskunskap bör utgå från systemet för mänskliga verksamheter, som är en fullständig samhällsbeskrivning.

Det är särskilt viktigt för invandrare att de får en bra samhällsbeskrivning som utgår från svenska förhållanden och också innehåller beskrivningar om samhällen utanför Sverige, så att invandrarna får kunskaper som passar till deras speciella förutsättningar.

Förbättringar av undervisingen i de två ämnena är av stor betydelse för kultur och demokrati. Demokrati- och kulturministern har anledning att övertyga utbildningsministrarna om vikten av förbättringar.

Från http://wimnell.com/omr36-39zzzzzg.pdf

Hushållsverksamheter.

Från sidorna 59-64 i 40zo

Hushållsverksamheter. Vad man har och vad man gör i bostäderna.

Politikområdet för hushållens verksamheter är det viktigaste för välfärden, politikområdet som i regeringen tyvärr inte har någon minister.

SW 64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.

SW . 641 Matlagning. 642 Måltider, matservering.

SW . 643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell.

SW . 644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d. Tele.
Vedeldning, vattenkraft, kärnkaft, solkraft, vindkraft, vågkraft, kolkraft, oljekraft, gaskraft.

SW . 645 Användning av inventarier o d.

SW . 646 Personlig hygien o d, klädvård (utom tvätt o d) m m
Här kan ingå umgänge och verksamheter i hemmet, o d.

SW . 647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster o utgifter mm.

SW . 648 Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter o d.

SW . 649 Personvård: barn, hemsjukvård.

641- 642 Det börjar med maten.

Till det kan räknas allt man stoppar i sig, bl a godis, sprit, tobak, droger. Man ska akta sig för farliga bakterier o d , inte äta för mycket. Äta mediciner o d. Vara vaccinerad. Anpassa sig efter sjukdomar o d. Inte äta malda elefantbetar så att djuren utrotas. Man ska röra på sig och hålla kroppen i form. Få lämplig mängd solljus.

Svenskarnas 10 miljarder måltider per år äts av alla åldrar med olika behov efter ålder och hälsotillstånd och hemma eller på arbetsplatser . skolor, på restauranger, på semestrar och resor på olika orter o s v.

Måltiderna ska vara näringsriktiga och ge avkoppling, gärna ihop med andra. Man kan laga maten själv eller äta det andra gjort.

Livsmedelsverket, folkälsomyndigheten och socialstyrelsen har mycket att säga om detta.

Enligt ett TV-program om åldrandets hemligheter i kunskapskanalen den 4 mars 2018 kl 15.30 beror människornas livslängd i världen enligt omfattande forskningar till 25% på gener och till 75% på miljön, dvs vad vi äter, hur vi bor och arbeter, dvs levnadssätt.

Socialministern är numera också idrottsminister. Skolämnet Idrott bör ge en bra utbildning om människokroppens problem.

(September 2013: idrotten ligger hos kulturministern)

643. När det gäller bostaden har boverket krav om hur de bör vara.

I genomsnitt bor det cirka 2 personer per bostad.

Antal hushåll	2013
Med 1 person	37,7 % av alla hushåll
2 personer	31,3 %
3	12,4 %
4	12,3 %
5	4,3 %
6	1,2 %
7+	0,8 %

Antal rum som krävs för att inte anses trångbodd

Enboende		2 rum
2 personer		3
Ensamförälder och Samboende med	1 barn	3
	2 barn	4
	3 barn	5
	4 barn	6

Finns samboende i hushållet.redueras rumskravet med ett rum.

Man bör observera att många utöver permanentbostaden har fritidshus o d. Många är trångbodda. Det finns hemlösa och många bor i olika slags provisorier eller vårdhem o d. Statistiken över bostadsbrist är dålig. Det sägs att det behöver byggas 700 000 bostäder.

Det som byggs bör uppfylla boverkets krav, man ska inte i panik bygga sämre. Dåliga bostäder finns det tillräckligt av.

Utöver själva bostaden med rum och kök o d behöver hushållen förvaringsutrymmen, bl a garage och uppställningsplatser för hushållens bilar. Samt lekplatser för barnen o d.

644. Till bostaden hör teknisk utrustning för vatten och avlopp , energi m m.

Det finns uppgifter om sådant hos boverket.
Alla hushåll berörs av all energislag, bl a drivmedel till hushållens bilar. Energimyndigheten ger uppgifter om energi.
Med uppgörelsen om kärnkraften har det blivit mer klart om energiproblemen.

För bostädernas skötsel underhåll kan behövas hantverkare, i områdena för mänskliga verksamheter:
690 Allmänt.
691 Byggnadsmaterial (tillverkas vanligen i 66-68).
692 Byggnadsdelar.
693 Murning, betonggjutning o d.
694 Byggnadsträarbeten.
695 Olika slags byggnader och anläggningar.
696 Inbyggnad o reparation av el- och sanitetsutrustning o d.
697 Inbyggnad o reparation av värme- o ventilationsutrustning o d.
698 Måleri-, glasmästeri- och inredningsarbeten o d.
699 Isolerande och skyddande byggnadskonstruktioner.

SKL har bestämmelser om sopor o d.

645 Hushållen har mycket utrustning av olika slag.

Möbler, belysningar, kylutrustningar radio, TV, mobiltelefoner, läsplattor, datorer, gräsklippare, cyklar, motorcyklar, bilar, köksapparater, hobbyutrustning, leksaker, symaskiner o s v, som behöver köpas och skötas.

Konsumentverket kan ha upplysningar om det.

646 Utveckling av de inre verkligheterna

Individens inre verklighet är det som finns i huvudet.
Individen vet nog inte själv allt hon har i huvudet, än mindre vet man vad andra har i huvudet. Det finns statistik om individernas utbildning i skolor o d och om kunnande och erfarenheter, men det säger inte mycket om vad kunskaper, åsikter o s v de har. Det finns forskningar med intervjuer där man försöker lista ut de inre verkligheterna, och det finns mycket spekulationer om det. Men på det hela taget är de inre verkligheterna mest okända för världen utanför. Man frågar och diskuterar för att få reda på kunskaper och åsikter. När man anställer folk görs intervjuer för att få veta om vad folk kan och tycker.
Inför valen görs det opininionsundersökningar om väljarnas tycken .
Så är läget.

Hushållsverksamheterna 641-645 och 647-649 handlar huvudsakligen om de materiella, yttre verkligheterna. Men en viktig resurs i hushållen är hushållsmedlemmarnas inre verkligheter, som är grunden för välfärden. Det vill säga att man uppfattar sig som en samhällsmedborgare som är minst lika mycket värd som alla andra.

På fritiden i hemmet bör man ha möjlighet att göra det man vill inom ramen för allmän moral så att man trivs. Man bör ha sociala kontakter och andra verksamheter så att de inre verkligheterna utvecklas , bl a med lämpliga kunskaper och värderingar om de ständigt pågående förändringarna i världen, och så att möjligheterna att anpassa sig och påverka andra utvecklas på lämpligt sätt.

Här handlar det om personlig hygien, kläder och hur vi umgås i hemmet med familj, släkt och vänner. Vi ser på TV, läser tidningar och böcker, skriver, har hund, katt, hobby med hantverk m m.
Vad gör arbetslösa och sjuka hemma hela dagarna?

Behöver de hjälp med att göra något nyttigt med tiden? Vad gör de

som på grund av sjukdom eller arbetslöhet o d inte har något arbete att gå till ? Och kriminella o d ?

Livsmedel o d , boende, vatten-och avloppsförjning, energitillgång, tillgång till prylar och pengar som ingår i områdena 641-649 är materiella resurser som måste kompletteras med välfungerande inre verkligheter som kan behandlas i område 646.

Människorna påverkar och påverkas genom verksamheter i fyra olika roller i livet:

A.Huvudroll: allmän levnadsroll lekmannaroll-fritidsroll.

A1: att i största allmänhet leva med kropp och psyke i de fysiska och sociala miljöerna med de möjligheter och innanför de ramar som ges av de politiska styrningarna.

A2: att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas levnadsförhållanden, som beror av de fyra ovan nämnda faktorerna.

B. Biroll: förvärvslivsroll-expertroll-yrkesroll.

B1: att hitta lämplig plats i de gemensamma förvärvslivssystemen och göra arbetet med hänsyn till egna egoistiska krav.

B2: att sköta arbetsuppgifterna i förvärvsarbetet med hänsyn till vad de övriga samhällsmedlemmarna kan begära att få uträttat i den gemensamma arbetsfördelningen.

Välfärden beror av dessa fyra områden. Individernas inre verklig - heter kan få det grundläggande utformat i förskolan, grundskolan och gymnasiet, men måste sedan under livet få kompletteringar i sina vardagliga verksamheter i hushållen.

Det räcker inte med att man har bostad, telefonledningar, telefoner. TV-abonemang, datorer, soffor, tidningar och skrivbord etcetera, det behövs också kunskaper för att kunna utnyttja det materiella, diskutera det med anhöriga och bekanta.

Som serviceområden till hushållen kan ses skolornas verksamheter.

Klart är att grundskolans ämnen Samhällskunskap, Religionskunskap och Hemkunskap behöver förbättras med hänsyn till vad man behöver. Likaså Samhällskunskap och religionskunskap på gymnasiet. Där skulle det också vara bra med ett ämne Hemkunskap, men om det inte finns plats för det borde Samhällskunskapen kunna ökas på med viktiga hemkunskapsproblem.

Högervridningen, våldet och allt annat elände gör att man måste förbättra undervisningen i skolan. Religionskunskapen bör ändras till Religion och levnadskunskap, Samhällskunskapen behöver bli mycket bättre och Hemkunskapen behöver utökas. Med rätta förbättringar blir barnen lyckligare som barn och sedan som vuxna och demokratin förbättras.

För de svenska barnen är det viktigt att de får kunskaper för de fyra roller de har , A1, A2, B1 och B2.

Utbildningen i samhällskunskap bör utgå från systemet för mänskliga verksamheter, som är en fullständig samhällsbeskrivning.

Förbättringar av undervisingen i de två ämnena är av stor betydelse för kultur och demokrati. Demokrati- och kulturministern har anledning att övertyga utbildningsministrarna om vikten av förbättringar.

Det är särskilt viktigt för invandrare att de får en bra samhällsbeskrivning som utgår från svenska förhållanden och också innehåller beskrivningar om samhällen utanför Sverige, så att invandrarna får kunskaper som passar till deras speciella förutsättningar.

Slutsats:
Grundskolor och gymnasier måste ge barnen kunskaper om sig själva och sina beteenden och världens problem så att de kan leva väl ihop med andra och med demokratin kan förbättra levnadsförhållandena för sig själva och alla andra.

Religioner ger gammalmodiga bilder av världen och om hur man bör bete sig, som inte fungerar idag. Religionsämnet bör utvidgas till att omfatta levnadskunskap om hur man kan utveckla sig själv och om hur man bör samverka med andra.

Ämnet om samhällskunskap måste göras mer fullständigt i både grundskolor och gymnasieskolor. Kunskaper i hemkunskap bör förbättras i grundskolorna och förmedlas också i gymnasierna.

Det här gäller de svenska barnen och också de nyanlända, invandrarna, för vilket det är särskilt viktigt att läroplanerna ger en bra modern utbildning i de nämnda ämnena, som passar till deras speciella förutsättningar.

Utbildningen ska direkt hjälpa de enskilda individerna och hjälpa dem att på politisk väg förbättra välfärden för alla.

De utbildningar som nu nämnts för skolorna är utbildningar som bör ske hela tiden genom verksamheterna i hemmet.

Om religionsämnet ombildas till ett ämne med filosofi och psykologi kommer det ämnet att innehålla många universitetsämnen. Av ämnena kan man anse att religionen var först och om man lägger ämnena i en kronologisk och logisk ordning kan man börja med religion:

Religion och levnadskunskap. (Barnen lär också föräldrarna)

1. Religionskunskap.
2. Filosofihistoria.
3. Idé-och lärdomshistoria.
4. Vetenskapshistoria
5. Utbildnings- och skolhistoria.
6. Skolverkets läroplan för grundskolan.
7. Arkiv-och bibliotekskunskap.
8. Individernas kunskaper och erfarenheter.
9. Framtidsplanering. För Sverige och världen för kroppsliga och psykiska förhållanden och fysiska och sociala miljöer, med samhällsbeskrivning, sambandsforskning och demokratins krav.
10. Estetik och värderingar.
11. Livsåskådningar och världsåskådningar. Världsbilder.
12. Psykologi. Biologisk psykologi. Kognition. Utvecklingspsykologi.
13. Socialpsykologi.
14. Sociologi och informationskunskap.
15. Logik och vetenskapsteori.
16. Etik och moral.
17. Konsten att inte ha tråkigt. (Tillägg 18 feb 2014)
    Ämnet bör utformas i flera alternativ passade till utbildningsnivåerna. Enklare för lägre klasser och mer utvecklade för högre.

647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster och utgifter, Kapital.

Behandlas i nästa kapitel.

648 Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter o d.

Det finns cirka 5 miljoner hushåll i Sverige. Om de anväder en timme om dagen för städning o d blir det för varje dag 5 miljoner timmar och för alla under ett år cirka 2 miljarder timmar.

649 Personvård: barn, hemsjukvård o d .

Socialtjänsten har hand om personer som har det särdeles besvärligt men i området 64 gäller det hushåll som vill och kan klara sig själva. Somliga kan få assistans vissa timmar genom socialtjänsten men får klara sig för övrigt själva.

Det här handlar om att sköta barn, uppfostra och leka med dem. uppfostra tonåringar och om rörelsehindrade, sjuka och äldre o d som vill klara sig själva men behöver stöd av anhöriga och vänner eller enklare hemtjänst.

"Regeringen. Mål för social omsorg
Det finns särskilda mål för de tre delområden som ingår i social omsorg: individ- och familjeomsorg, personer med funktionsnedsättning samt äldreomsorg.

Omsorg om äldre människor

Äldre ska kunna leva ett aktivt liv och ha inflytande i samhället och över sin vardag, kunna åldras i trygghet och med bibehållet oberoende, bemötas med respekt samt ha tillgång till god vård och omsorg.

Kvaliteten i äldreomsorgen ska vara hög. Äldre och anhöriga ska kunna lita på att vården och omsorgen är bra och att det finns tillräckligt med anställda med lämplig utbildning och erfarenhet.

Individ- och familjeomsorg
Målet är att stärka förmågan och möjligheten till social delaktighet för människor i ekonomiskt och socialt utsatta situationer och att stärka skyddet för utsatta barn.

Socialtjänsten ska främja var och ens ekonomiska och sociala trygghet och hjälpa till med att skapa jämlika levnadsvillkor. På så sätt görs det möjligt för människor att aktivt delta i samhällsgemenskapen.

Delaktighet, självbestämmande och rättssäkerhet är grunden för en väl fungerande socialtjänst. Insatser inom socialtjänsten ska grundas på kunskap och ha god kvalitet. De ska även utformas utifrån den enskildes behov och förutsättningar. Kontinuitet och möjligheten att få välja hur omsorgen och stödet ska utformas och av vem man tar emot insatserna är en viktig del i detta.

Personer med funktionsnedsättning
Målen för området Personer med funktionsnedsättning är en samhällsgemenskap med mångfald som grund, att samhället utformas så att människor med funktionsnedsättning i alla åldrar blir fullt delaktiga i samhällslivet och jämlikhet i levnadsvillkor för flickor och pojkar, kvinnor och män med funktionsnedsättning.

Hinder för människors delaktighet i samhället ska rivas. Det är en fråga om jämlikhet och rättvisa. Kvinnor, män, flickor och pojkar med funktionsnedsättning ska ha möjlighet att verka i vardagen på lika villkor vad gäller delaktighet och tillgänglighet.

Publicerad 25 september 2014 · Uppdaterad 26 mars 2015"

Mat och dryck, medicin och droger, matservering.

”Patientsäkerheten hotas när allt fler läkemedel restnoteras”

DN SÖNDAG 19 MAJ 2019

"DN. DEBATT 20190519
Antalet restnoterade läkemedel har ökat sedan apotekets monopol upphörde 2009. Tiotusentals svenskar kan inte längre hämta ut förskriven medicin, med risk för allvarliga hälsoeffekter som följd. Kraven på läkemedelsföretagen bör skärpas för att säkerställa att läkemedel finns tillgängliga, skriver överläkarna Jan Calissendorff och Mikael Lehtihet.

De har det blivit allt vanligare med restnoterade läkemedel. Det betyder att läkemedel som förskrivits på recept inte finns tillgängliga, oftast utan att patienter eller förskrivande läkare får information om och när läkemedlet ifråga åter finns att hämta.

För närvarande finns 366 olika preparat på Läkemedelsverkets sida för restnoteringar. Här finns bland annat olika antibiotika, blodtrycks-läkemedel, antidepressiva, och en rad olika smärtlindrande preparat, och även läkemedel vid allvarliga ovanliga diagnoser. Detta innebär att tiotusentals människor i Sverige inte längre kan hämta ut förskriven medicin, med risk för allvarliga hälsoeffekter som följd.

Apoteken är sedan 2009 inte längre ett monopol. Restnoteringar har ökat i och med att läkemedelsdistribution via apoteken kommersialiserats. Om det finns ett samband är oklart. Någon enstaka gång kommer information om att en anläggning för läkemedelstillverkning brunnit, att ett läkemedel är tillfälligt slut, eller

att tillverkningsprocessen måste ändras. Men oftast är det helt oklart vad som föranlett restnotering.

Vid restnotering kan alternativa läkemedel finnas. En patient kan då förskrivas sömnmedel i dubbel dos, eller magsårsbehandling ske via tre olika recept, då standardförskrivningen som innefattar tre läkemedel på ett recept är restnoterat. Ibland kan det finnas en förpackning kvar på ett annat apotek. Vi känner till en patient som besökt 20 apotek i Stockholm för att hitta en kvarvarande förpackning (även om denna information ska finnas på Fass.se). En annan patient reste till Uppsala för att besöka apoteken där i sin jakt på läkemedel. En tredje åkte från Stockholm till Hudiksvall där apoteket uppgivit att det efterfrågade läkemedlet fanns.

Situationen kan lösas om det finns läkemedel godkända utomlands, och om de kan erhållas via en licensansökan till Läkemedelsverket. En licensansökan till Läkemedelsverket medför ökad administration och ökad kostnad då dessa läkemedel inte är prisförhandlade. Väntetider på att licensen ska godkännas, och att läkemedel ibland ska importeras fördröjer ytterligare aktiv läkemedelsbehandling.

Vi ser patienter med ökad ämnesomsättning, giftstruma, som enbart kan tolerera ett restnoterat läkemedel. Patienterna kan ha symtom som hjärtklappning, svettningar, viktnedgång och allvarliga hjärtrytmrubbningar. Ett godkännande kan dröja med risk för utveckling av livshotande symtom. Underkänd licensansökan meddelas inte alltid förskrivaren, vilket ytterligare kan fördröja aktiv behandling. Andra patienter som behöver läkemedel inför vissa operationer kan inte planeras för kirurgisk åtgärd innan läkemedel har kunnat rekvireras.

För ett år sedan blev det vanligaste läkemedlet till män med testosteronbrist restnoterat. Det innebar många kontakter för att få recept på alternativt läkemedel och information om hur detta skulle administreras. Allt detta leder till ohälsa och otrygghet. Risken att läkemedel hamstras eller att patienterna köper läkemedel på nätet ökar också. Det sistnämnda innebär också ökad risk för att läkemedlen inte innehåller det som marknadsförs eller är kontaminerade med otillåtna substanser, virus eller bakterier.

Ett annat alternativ är att förskriva läkemedel ex tempore, vilket innebär att en begäran skickas till ett företag att skräddarsy ett läkemedel. Även detta innebär extra administration, otrygghet, väntetider och inte minst höga kostnader.

Restnoteringar har nu eskalerat till en patientsäkerhetsfråga nationellt. Vad gör berörda myndigheter för att lösa denna situation? Vilken politisk vilja finns för att optimera säker läkemedelsförsäljning och distribution?

Ett företag som får ett läkemedel godkänt i Sverige har också ett krav på att det ska finnas tillgängligt. Vårt intryck är att när det anges restnotering faller detta krav bort. Läkemedelsföretagen har ansvar att meddela restnoteringar till Läkemedelsverket, men till oss vårdgivare, och för att patienterna får sina läkemedel har de inget ansvar när de meddelat sina restnoteringar.

Detta är en förtroendefråga, våra patienter ska kunna lita på att läkemedel fungerar bra och är säkra, och att de kan levereras i rimlig tid. Tyvärr är inte Läkemedelsindustriföreningen (LIF) ett partsorgan för läkemedelsföretagen i denna fråga, då de företräder

läkemedelsföretagen som driver forskning. Varje enskilt företag har i stället ansvar.

Apotekens tillsynsmyndighet, Läkemedelsverket, agerar inte tillräckligt kraftfullt. Socialstyrelsen och Sveriges kommuner och landsting (SKL) är stumma, liksom ansvarig minister med ansvar för dessa frågor.

Läkemedelsverket anger på sin hemsida (riktat till läkare): ”*När du förskriver ett läkemedel kan det vara bra att först kontrollera att det läkemedel du väljer att förskriva inte är restnoterat via Läkemedelsverkets lista över restnoteringar”*. Läkemedelsverket anger vidare: *”Har du ytterligare frågor eller vill ha mer information om de restnoterade läkemedlen kan du vända dig till ansvarigt företag”*. Vi försöker med dessa kontaktvägar, vilket inte är lätt att hinna med, och som inte underlättas av att Läkemedelsverkets restnoteringslista inte är uppdaterad.

Om nuvarande regler är för veka behöver lagstiftningen skärpas och krav ställas av berörd myndighet.

Om tillsynsmyndigheter, i första hand Läkemedelsverket, inte uppmärksammat detta bör deras uppdrag förtydligas.
Om ansvarsfrågan är oklar mellan Läkemedelsverket, SKL och Socialstyrelsen för att bevaka och åstadkomma förbättringar, måste ansvaret förtydligas.

Om Läkemedelsverket behöver resurstillskott för att lösa detta måste statsmakten anslå dessa.

Kraftfulla åtgärder där ansvarsfördelning klarläggs mellan företag och myndighet är nödvändig för att säkerställa att läkemedelsbehandling kan ske utan onödig fördröjning. Annars ökar risker för bestående hälsopåverkan och reducerad livskvalitet.

När apotekets monopol upphörde 2009 försvann även den lagstadgade skyldighet som det statliga apoteket hade haft, att ansvara för landets läkemedelsförsörjning. Det statliga apoteket hade i uppdrag att för totalförsvarets räkning ha resurser för att kunna “stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar i samhället”. Nu har vi frekventa restnoteringar men utan lagstadgad skyldighet. Det var nog inte det som var meningen med reformen. Socialdepartementet bör nu inleda arbetet med att se över gällande lagstiftning, initiera förbättringar på Läkemedelsverket och skärpa kraven på läkemedelsföretagen för att säkerställa att läkemedel finns tillgängliga.

Jan Calissendorff, överläkare, kliniken för endokrinologi, Karolinska universitetssjukhuset
Mikael Lehtihet, överläkare, medicinkliniken, endokrinsektionen, S:t Görans sjukhus

Artikelförfattarna är ledamöter av Läkemedelskommitténs expertkommitté för endokrinologi och diabetes i Stockholm "

" Vår vindlande vegetariska världshistoria

DN SÖNDAG 28 APRIL 2019

Vegetarisk mat tar allt större plats. Och den köttdominerade dieten är inte så historiskt välförankrad som många tror – vegetarisk kost har förekommit i tusentals år. Jens Linder utmanar sin egen köttnorm och ser en samtid där en stor förändring är i vardande.

Kött, sås och potatis. Det var mat det, när jag växte upp. Som ett slags kosthållets treenighet ingick det i folkhemsparadigmet. Men mycket har hänt sedan dess. Och jag tror att vår tid kommer att bli ihågkommen som en viktig vändpunkt i köttätandets historia.

Jag kan känna det tydligt – i tidsandan och i mig själv. Jag är, som somliga vet, en långkoksvän som med otaliga recept i DN och kokböcker propagerat för husmanskost och äldre matlagningstraditioner. Och för mig, både som matlagare och som ätare, var köttet länge centralt. Men lite i sänder har det förändrats. Jag och många med mig har förstås påverkats av fakta om hur problematisk köttproduktionen är, när det gäller både djurhållning och miljö. Men jag har också alltmer fått upp ögonen för läckra vegetariska rätter.

Mina matresor till Sydkorea har varit ett uppvaknande i den här förändringsprocessen. På restaurangerna där dukas det vanligtvis upp en massa smårätter som man kan nappa åt sig av. Och där blir det uppenbart att variationen i färg, form, doft och smak är så mycket större bland grönsakerna än bland de animaliska råvarorna. Och jag och mina medresenärer tenderar att äta en allt större del av våra måltider från de vegetariska assietterna.

Även andra kök som ligger mig varmt om hjärtat, det vietnamesiska och det östafrikanska (från Etiopien och Eritrea), innehåller kött – men ofta bara som ett mindre inslag än i till exempel den klassiska franska restaurangmaten eller den amerikanska steakhousetraditionen. Jag tror att många, i alla fall i västvärlden, genomgår en liknande utveckling just nu. Man är väl inte sämre än att man kan ändra sig, särskilt om det sker i små steg. Och som tur är kan också många traditionella långkok göras med mycket mindre andel kött.

Just nu står det och väger. I vissa delar av världen – till exempel i Sverige, Storbritannien och Tyskland – minskar köttätandet. Ja, siffror talar för att 70 procent av jordens befolkning minskar sitt intag av det animaliska, men lite i taget. Samtidigt visar annan statistik att köttätandet ökar i Asien, Latinamerika och Afrika. Det är en global klassfråga. I områden där en ny medelklass växer fram, där äter man mer animaliskt. I väst har de rika blivit alltmer skeptiska till kött, av både hälso- och miljöskäl.

Trenden är osäker, men många experter spår ändå en början på en global minskning. Det finns skäl att hoppas att det stämmer, eftersom köttproduktionen står för ungefär en fjärdedel av människans negativa påverkan på jordens klimat. En överväldigande majoritet av experter på mat och miljö anser att förändringen är nödvändig.

Ett tecken i tiden är att den hårda motsättningen i Sverige och i västvärlden mellan å ena sidan karnivorer och å andra sidan veganer och vegetarianer tycks uppluckras. Militanta veganer har blivit

marginaliserade. De är till exempel inte längre av särskilt intresse för säkerhetspolisen, som förr om åren.

Som en vegansk matkollega sa till mig: ”Det börjar bli vanligare att folk ursäktar sig för att de äter kött än att de ifrågasätter oss som avstår.” Det finns i dag en stor mittgrupp som provar köttfria måndagar, blir flexitarianer eller bara minskar köttslukandet på sitt eget vis. Så, i alla fall i väst tycks kostspektrumet ha breddats. I kokböcker och andra matmedier presenteras också veganska och vegetariska tankar och rätter med en större självsäkerhet och glädje – och vegomaten har fått en helt annan variation och aptitlighet. Till detta kommer ett ökat utbud av vegoprodukter i butikerna. Något stort är i vardande.

Men vad är det som avgör vad vi äter? Är det materiella villkor, sociala koder eller personliga preferenser? Mathistoriker tonar ned det individuella, eftersom historien visar hur påverkade människor är av mer övergripande mekanismer. Inte heller handlar det bara om ekonomi och mättnad. Det finns många exempel på hur folk svultit ihjäl i stället för att bryta mot normen för vad som är mat. Så åt inte landsbygdsbefolkningen i Sverige svamp förr i tiden, inte buddister i Östasien kött, inte sibiriska folk räv – hur svåra tider det än blev.

Många har känslan av att det man äter nu har ätits i alla tider, och ser sin barndom som en guldålder då den riktiga, äkta maten stod på bordet. Vi har svårt att se bortom vår kulturella sfär. I debatter sägs ofta att folk vet vad som är bra mat, egentligen. Men historien säger något annat. Den visar att matvanor kan ändras radikalt på kort tid, om förändringar sker i utbud (som när England överöstes av importvaror under 1800-talet), om socioekonomiska villkor ändras (som när väst började älska burkmat samtidigt som fler människor skulle börja jobba utanför hemmet) eller när ideologin förespråkar nya ideal (som i vår tid, med ett starkt fokus på hälsa och kropp).

När man kollar in dagens utbud av dieter kan man bli både glad och full i skratt: veganska och vegetariska koster kombineras med keto (lchf), Atkins, lågkalori, high-protein, ekologi, raw food, lågbudget, yoga, mindfulness, bodybuilding, mexikanskt, franskt och cykling. För att inte tala om sexig vego, ångest över vego, och vego för hundar.

Det skulle vara lätt att raljera om sekterism och om hur privilegierade och bortskämda människor använder dieter som identitetsskapande utsmyckning. Och visst ligger det något i det. Men bakom detta som kan uppfattas som ytligt trams döljer sig en viktig och fundamental rörelse: den tröga, grunda, köttiga normen är stadd i upplösning. Under många epoker har föreställningen om en kulinarisk normalitet varit en återkommande tankefigur: att det skulle finnas ett ätande som bygger på sunt förnuft som funnits alla tider – en naturlig kost. I modern tid har denna ofta innefattat en hög köttkonsumtion.

Men så klart finns det ingen naturgiven mathållning. En snabb titt i historieboken visar att ända sedan hedenhös har folks kosthåll ändrats, hit och dit – ibland lite, ibland drastiskt. Biologiskt är vi rustade att kunna vara allätare, men människan har överlevt på allt från att mestadels äta märg och fett till en kost dominerad av frukt och bär. Det finns inget av naturen givet, ingen guldålder att komponera menyn efter.

Sanningen är också att även om köttkonsumtion har dominerat människans historia, så har det hela tiden funnit folk som avstått från kött av olika anledningar, materiella, religiösa och hälsomässiga. Och än viktigare, i många kulturer har andelen kött i kosten varit liten.

Under antiken vimlade det av vegetarianer. Redan prästfolk i Egypten för en sisådär 3 000 år sedan tros ha avstått från kött. Och Pythagoras, som levde på 500-talet f Kr, förespråkade bannlysning av åtminstone vissa sorters kött. Efterföljare omtolkade dock denna berömda filosofs och matematikers tro på själavandring för alla levande varelser, och drog slutsatsen att man inte borde döda djur, för att sedan skapa en rörelse kring detta antagande. Ända in på 1800-talet kallades vegetarianer för övrigt för pythagoréer.

I Platons ”Staten” menade Sokrates att köttätandet hindrar människans lycka av tre skäl: att köttet gör oss sjukare; att vi blir olyckliga av att slakta djur, eftersom de är levande varelser som vi kan känna igen oss i; att alltför mycket tamboskap leder till att staten behöver odla upp allt större landområden, och till slut starta krig med grannländer för att erövra och kunna odla upp mer mark. Se där tre aktuella motiv till avhållsamhet från kött: hälsa, djuromsorg och ekologi.

Trots bilden av romarna som orgiastiska frossare (en tolkning formad av skildringar som Petronius ”Satyricon” där det serveras fåglar formade av griskött och allehanda överdåd) var en genomsnittlig medborgares kosthåll inte särskilt köttrikt. Man föredrog att behålla djuren för deras ull och mjölk och för att använda dem som dragdjur. Rom blev så till slut besegrat av köttglupska barbarer från norr, vilket på längre sikt ledde till avskogning för att kunna öka andelen boskap.

Dagens dietindelning mellan djur och växter har dock inte alltid varit densamma. Från 600-talet fram till 1800-talets mitt var medborgarna i Japan mestadels vegetarianer. Men var det fest och högtid högg man in på skaldjur och fisk. Drivkraften var buddismens kretsloppstänkande som av någon anledning inte omfattade varelser som lever i havet. I Korea hade man en likartad buddistisk period, präglad av relativ jämlikhet mellan könen, fria medborgare, pacifism, tolerans – och vegetarianism, men med inslag av sjömat. En diet som numera kallas pescetarianism.

Vilka är egentligen orsakerna till total eller delvis försakelse av mat från djur? Människor brukar uppge många olika skäl: äckel, djuretik, omsorg om naturen, hälsan. Och nu, liksom i historien har individuella val baserats på dessa ståndpunkter. Regler och praxis har uppkommit och överlevt för att de har fungerat och hållit befolkningen vid liv på en viss landyta.

Sådana normer har ofta haft religiös form, men det är vanligen lätt att urskilja materialistiska orsaker. Så kan östasiatisk vegobuddism verka sympatisk i sin hänsyn och egalitarism, men den var också ekologiskt och ekonomiskt klok och stabil.

Kristendomen – med sitt heliga kött – var redan tidigt uttalat karnivor. Möjligen hade Adam och Eva en tidig kosthållning av gröna blad och frukt, men rätt snart fick de större urval: ”Allt som lever och rör sig skall vara er föda; allt detta ger jag er så som jag gav er de gröna örterna.”

Och kristenheten har ofta vänt sig mot vegetariska tendenser, även om det funnits frikyrkor och munkordnar som levt i asketism, bland annat fria från kött och fisk. När Europa kristnades minskade därför vegetarianismen rejält.

Från och med renässansen och framåt dyker det dock upp fler och fler lärda som stöder den pythagoreiska dieten. Leonardo da Vinci (1452–1519) var en. Den engelska författaren Thomas Tryon (1634–1703) en annan.

Somliga historiker menar att imperialismen och kolonialismen drevs på av en hänsynslös aptit, framför allt på kött. Ett illustrativt exempel är utrotningen av dronten på Mauritius, där holländska kolonisatörer bokstavligen åt upp en hel art på bara hundra år. I större skala trängde boskapsuppfödningen undan stora delar av den amerikanska dubbelkontinentens ursprungsbefolkning mer effektivt än ren vapenmakt.

Lite tillspetsat kan man säga att köttet har varit de hänsynslösa erövrarnas kost. De så kallade ”rostbiffarna” från de brittiska öarna, fransmännen med sin höna om helgen och de fläskälskade tyskarna lade under sig länder med mycket köttfattigare, ibland rent vegetariskt kosthåll – som Indien, Kina och Amerika, för själva att kunna äta godare, rikare kryddat och billigare kött.

Och det är vid höjdpunkten av imperialismen, på 1800-talet, som en grön motrörelse verkligen sätter fart. Flera av de romantiska poeterna, bland andra Percy Bysshe Shelley (1792–1822), förkastar köttätandet. Och dessa idéer sprider sig genom alla klasser. Exakt vem som myntade ordet vegetarianism är oklart, men det skedde i England och i mitten av 1800-talet.

Denna vegetabiliska utveckling berättas ofta som historien om några idealistiska individer som fick med sig allt fler anhängare. Och på ett plan är det sant, men viktigare är att ökad befolkning, större vinstuttag för de nyare kapitalisterna och nya vräkiga vanor hos överklassen – framför allt i Storbritannien – ledde till en fruktansvärd misär. Under större delen av 1800-talet åt en majoritet av invånarna bedrövligt; stora mängder kolhydrater och ytterst lite fisk eller kött.

Oftast fick mannen i arbetarfamiljer vid 1800- talets mitt den största andelen av protein och fett, för att han skulle orka arbeta sina 50-60-70 timmar i veckan. För det mesta fick barnen merparten av de bitar som blev över, och många mödrar halvsvalt sig genom dagen. Militären klagade på att det var svårt att få rekryter som var fysiskt rustade för militärlivet (och detta var ett viktigt skäl till sociala förbättringar mot slutet av århundradet). Liberala och socialistiska debattörer, men även delar av kyrkan, kritiserade sakernas tillstånd allt skarpare.

Många förfasade sig över den enorma rikedomen hos ett fåtal, när dricksvattnet ofta var förorenat och tiggarklassen ökade i världens rikaste land.

Politiker, forskare, författare och folk i allmänhet sökte förklaringar och lösningar. Somliga förespråkade att man skulle minska befolkningen. Stort genomslag hade Thomas Malthus (1766–1834) idéer om begränsning eller minskning av befolkningstalet för att förhindra misär. Hans idéer togs senare upp av nymalthusianismen i slutet av 1800-talet, som förespråkade aborter och preventivmedel. Andra – prokapitalistiska – tänkare och debattörer trodde på framtida jordbrukstekniska lösningar. Nymornade socialister och kommunister förutspådde revolution, med Marx och Engels som sina viktigaste tänkare.

Ytterligare andra propagerade för en mer jämställd ekonomisk standard, vilket inkluderade kosten, som skulle vara helt eller delvis köttfri, eftersom man då kunde föda flera människor. Ja, redan på 1810-talet hävdade den radikale skriftställaren Richard Phillips att brittiska bönder skulle kunna föda fyrtiosju miljoner vegetarianer med råge, men endast tolv miljoner köttätare. Vid samma tid skrev Shelley att en köttätare skulle ”förstöra sin konstitution genom att sluka ett tunnland under en måltid”.

Den sociala problematiken var god mylla för vegetarianismen och sedan 1800-talet har rörelsen långsiktigt ökat enormt. Kända vegetarianer på vägen är Lev Tolstoj, George Bernard Shaw, Mahatma Gandhi och Adolf Hitler (i alla fall mot slutet av sitt liv).
Att gå ännu längre, och utesluta ägg och mjölk och i vissa fall hud och päls av djur, är en hållning som kom till sent i historien. Det var idealisten Donald Watson som myntade termen 1944, och startade världens första veganförening.

En del argument för vegetarianism och veganism har sina brister. Det sedvanliga påpekandet att det krävs mångdubbelt mer resurser för att producera ett kilo kött jämfört med någon grönsak är korrekt. Men lite är det som att jämföra en bil med en cykel. Näringsmässigt är köttet en dröm, med sin mångfald av näringsämnen jämfört med flertalet grönsaker. Att det kan vara onyttigt på andra vis, vill jag inte ifrågasätta.

Ska man läsa på i ämnet finns ett övermått av titlar. På senare år har författaren Jonathan Safran Foer varit ett av vegorörelsens affischnamn, med böcker som till exempel ”Äta djur” (2009), som tyvärr har uppenbara brister i en slarvig växling mellan analys, kritik och personliga vittnesmål. Bättre då att läsa ”Vegetarianism: A history”, av Colin Spencer (2016) som ger ett begripligt men komplext historiskt perspektiv.

Uttalat partisk och hejdlöst psykologiserande är Janet Barkas i ”The vegetable passion: A history of the vegetarian state of mind” (1975 och 2013), som ändå är läsvärd och medryckande. Den kan man balansera med ”Vegomyten” av Lierre Keith (2010), en intressant partsinlaga från en omvänd vegan, som brister i en del argument men ändå nyanserar många frågor och målar upp en vettig värld med köttkonsumtion.

Många ofruktsamma diskussioner mellan omnivorer och vegetarianer har rört sig på det individuella och moralistiska planet. Är det nyttigt eller onyttigt med kött? Mår man bättre av en vegetarisk diet? Eller så har debatten rört sig på teologiska och pseudovetenskapliga domäner. Vad är det meningen att vi ska äta? Vad är naturlig kost för människorna?

Glåpord och förklenande omdömen har kommit från båda sidor: vegetarianer har ingen färg på kinderna, köttätarna är grisskära av högt blodtryck. Anhängare av grönfoder är friska och högtstående, medan ”rostbiffarna” är letargiska och tjocka. Klyschorna har varit många, men rätt billiga. Men som sagt, jag upplever att samtalen blivit mer nyanserade på senare tid, mer inriktade på nya idéer, nya veganska produkter till exempel. Själv har jag börjat fundera på hur rätter jag ska laga och förmedla kan bli mindre köttiga, eller helt köttfria. Miso kan ersätta köttbuljong, aubergine kan bli till vegetariskt dillkött.

Nuets miljöförändringar, med avskogning, klimatförändringar och naturkatastrofer, verkar ha knuffat detta samtal mot mer sans och skapat ett djupare sociologiskt och globalt perspektiv. Det är en lyckosam utveckling. Återstår att finna fler lösningar. En ekologisk köttproduktion med gräsätande välmående djur, kombinerat med en större andel vegetabilier i världens kost är en realistisk men svårgenomförbar lösning. För att uppnå något sådant krävs debatter och samtal, men även genomgripande globala politiska beslut.

Jens Linder
mat@dn.se

"Förrätt: Smördegsinbakade svartrötter och vegetarisk rödvinssås.Huvudrätt: Slanggryta. Efterrätt: Bärpudding. "

Från http://wimnell.com/omr36-39zzzzzg.pdf

Hushållsekonomi. Lön, skatter, utgifter i hushåll. Överskott, underskott

Från konsumentverkets hemsida, “Koll på pengarna”

Konsumentverkets beräkningar 2019

"Konsumentverket gör varje år en beräkning av vad som är rimliga kostnader för hushåll av olika storlek. Siffrorna kan vara en utgångspunkt när du vill gå igenom din ekonomi. Du kan också jämföra våra beräkningar med dina egna.

Konsumentverkets beräkningar baseras på ett basbehov av varor och tjänster och visar exempel på kostnader för detta. De individuella kostnaderna är en beräknad genomsnittskostnad för män och kvinnor. I beräkningarna förutsätts att du inte har några funktionsnedsättningar eller sjukdomar som innebär extra utgifter för till exempel hjälpmedel, särskild kost eller mediciner. Det förutsätts också att du bor i lägenhet och inte har några utgifter för trädgård eller reparationer. Observera att inte alla hushållskostnader ingår i beräkningarna. Kostnader som inte ingår är till exempel boende, resor, hälso- och sjukvård, glasögon, presenter, semester, kalas, alkohol, måltider på restaurang, tobak och spel.

Använd beräkningarna
Skriv in ditt hushålls kostnader i tabellen eller använd Konsumentverkets siffror om du är osäker på hur mycket du gör av med. Flytta sedan över dina kostnader till budgeten på sidan 5. Beloppen i tabellerna har avrundats till jämna tiotal kronor.

Läs mer om Konsumentverkets beräkningar på konsumentverket.se

Detta innehåller kostnadsposterna:

Förbrukningsvaror: Dagligvaror som främst används för vård och skötsel av hemmet som tvätt- och rengöringsmedel, toalett- och hushållspapper med mera.

Hemutrustning: Möbler, husgeråd, tv, dator, surfplatta med mera. Vitvaror som disk- och tvättmaskin ingår inte.

Medier: Kostnad för bredband, fast telefoni, streamingtjänster, dagstidning med mera.

Hemförsäkring: Kostar olika beroende på hemmets försäkringsbelopp och bostadsort.
Storstad: över 200 000 invånare.
Mellanstor stad: 50 000–200 000 invånare.
Mindre tätort: under 50 000 invånare.

All mat lagas hemma: Barn och vuxna äter alla måltider hemma, baserat på Konsumentverkets matsedel som finns på Konsumentverkets webbplats. Det är en fyraveckors näringsberäknad matsedel som täcker dagsbehovet av energi och näring för respektive åldersgrupp. Matsedeln består av frukost, lunch, middag och två till tre mellanmål.

All mat utom lunch vardagar lagas hemma: Matkostnad där lunch fem dagar per vecka är borträknad, du får själv lägga till kostnad för lunch på restaurang. Barnen äter i skolan.

Övriga matkostnader för exempelvis festmåltider och extra fika (hemma eller på uteställe) ingår inte i beräkningen. Du måste själv lägga till den kostnad du har för detta.

Kläder och skor: Ett basbehov av kläder och skor som används till vardags, på fritiden och vid festligare tillfällen. Här ingår även tillbehör som väska, klocka och paraply.

Fritid och lek: Vanliga fritidsaktiviteter, leksaker, böcker, skidor, cykel, föreningsavgift med mera.

Mobiltelefon: Kostnad för en smarttelefon med kontantkort.

Personlig hygien: Gäller sådant som tvål, tandkräm, blöjor, hårklippning med mera samt kostnad för ett årligt tandläkarbesök (undersökning) för vuxna.

Barn-/ungdomsförsäkring: Kostnad för sjuk-och olycksfallsförsäkring för barn och ungdomar, som även omfattas under fritid. "

Månadskostnader år 2019, förvärvs-arbetande icke-pensionärer.

Individuella respektive gemensamma kostnader:	Ensam	2 personer
Livsmedel. Alla mål äts hemma eller matlåda	2900	5800
Hygien	480	960
Kläder och skor	660	1320
Lek och fritid	690	1380
Mobiltelefon	290	580
Förbrukningsvaror	120	150
Hemutrustning	610	700
Medier	1150	1200
Hemförsäkring	160	180
Hushålls-el	310	390
Summa per månad 2019	7370	12660

Årskostnader år 2019, förvärvs-arbetande icke-pensionärer.

Individuella respektive gemensamma kostnader:	Ensam	2 personer
Summa per månad 2019	7370	12660
enligt månadsedovisningen. 2019 per år:	88440	151920
Bostadshyra per år säg : Ensam 2rok, 12x 5700	68400	
2 personer 3rok, 12x 7000		84000
Summa per år 2019, bostad + övrigt	156840	235920
Förvärvsarbetande:arbets-resor+ fackavgifter säg	16560	33120
Summa per år 2019: bostad + övrigt	173400	269040
Här är inget räknat för höga semesterkostnader eller andra resor än lokalresor.		
Säg för enkelhets skull, avrundat	174000	269000
2 personer 155 % av ensam. Per person:	174000	134500
		77% av ensam

174000-134500= 39500kr

Pensionärer 2019

Individuella respektive gemensamma kostnader:	Ensam	2 personer
Livsmedel. Alla mål äts hemma	2120	4240
Hygien (personlig)	480	960
Kläder och skor	650	1300
Lek och fritid	580	1160
Mobiltelefon	170	340
Förbrukningsvaror	120	150
Hemutrustning	610	700
Medier	1150	1200
Hemförsäkring	160	180
Hushålls-el	310	390
Summa per månad 2019	6350	10620

Kollektiva lokalresor i Stockholm kostar med månadsbiljett 590 kr per månad. Det motsvarar ungefär 1,5 tur och returresor i veckan med enkelbiljetter för 2x31 kr tur och retur,
Säg lokalresor 590 kr per månad = 7080 kr per år.

Vårdkostnad 1150 kr per år (gräns i försäkringen)
Läkemedelskostnad 2300 kr per år (gräns i försäkringen)
Vård + läkemedel per år per person 3450 kr

Hemtjänst: Säg (lågt räknat) ensam 1200 kr per år, makar 1800 per år.

Årskostnader år 2019, pensionärer.

Individuella respektive gemensamma kostnader:	Ensam.	2 personer
Summa per månad 2019 enligt månadsedovisningen.	6350	10620
2019 per år:	76200	127440
Bostadshyra per år säg : Ensam 2rok, 12x 5700	68400	
2 personer 3rok, 12x 7000		84000
Summa per år 2019, bostad + övrigt	144600	211440
Lokalresor	7080	14160
Vård, läkemedel	3450	6900
Hemtjänst.	1200	1800
Summa per år 2019: bostad + övrigt	156330	234300
Säg för enkelhets skull, avrundat	156000	234000
2 personer 150 % av ensam. Per person	156000	117000
		75% av ensam
Pensionärer i % av förvärvsarbetande:	90%	87%

Från Koll på pengarna 2019

Ekonomi för unga

Redan som ung är det viktigt att du har koll på din ekonomi. Kläder, fika, resor, mobiltelefon och att ta körkort är några exempel på saker som kostar pengar.

Dina föräldrar måste betala för ditt uppehälle tills du fyller 18 år, eller tills du är 21 år om du fortfarande går i gymnasiet. I ditt uppehälle ingår bland annat mat, bostad och kläder. Men tjänar du egna pengar är det bra om du betalar en del för att bo hemma. I tabellen på nästa sida kan du se vad som är rimligt att betala.

Dina egna pengar

För att få egna pengar när du går i skolan kan du prata med dina föräldrar om att låta dig få en del av studiebidraget. Har du möjlighet kan du ta ett extrajobb under kvällar och helger för att tjäna pengar. Under sommaren kan det även finnas möjlighet att få ett sommarjobb.

Om du vill ingå ett avtal innan du fyllt 18 år måste dina föräldrar godkänna det. Annars är avtalet ogiltigt och dina föräldrar kan kräva att köpet ska gå tillbaka. Från att du fyllt 16 år får du dock bestämma över de pengar du själv tjänat. Om du bor själv får du också ingå avtal som behövs för den dagliga hushållningen, till exempel för hyra och el. Du kan aldrig ingå avtal om kredit innan du fyllt 18 år, inte ens om din förälder godkänner det.

Koll på din ekonomi

Ett bra sätt att få koll på dina pengar är att göra en budget. Då ser du dina inkomster och utgifter. På sidan 4 kan du läsa om hur du gör en budget. Att till exempel ta en fika på stan en gång i veckan blir cirka 3 100 kr på ett år! Fler exempel kan du hitta på sidan 14.

Flytta hemifrån

När du flyttar hemifrån får du eget ansvar för både din ekonomi och ditt boende. För att klara av att sköta ditt hushåll är det viktigt att du har koll på både inkomster och utgifter.

Alla kostnader blir plötsligt dina

När du bor hemma hos föräldrarna finns till exempel köksgrejer, el, möbler och dammsugare redan på plats. I ett eget boende är det du som måste se till att allt finns – och du måste betala för det.

Det är bra att skaffa en hemförsäkring när du flyttar hemifrån, det kostar runt 100 kronor i månaden. Om något försvinner eller går sönder så kan du få ersättning och slipper betala allt själv.

Räcker pengarna?

Förutom hyra och andra kostnader för din bostad ska pengarna räcka till annat. Räkna ut hur mycket pengar du har över efter att hyran är betald. Pengarna ska räcka till mat, el, hemförsäkring, mobiltelefon och nöjen. Se över din ekonomi – kanske finns det möjlighet att spara lite varje månad?

Om du inte har råd att betala en räkning så är det viktigt att du genast kontaktar den du fått räkningen av. En obetald räkning på 600 kronor kan snabbt komma upp i över 2 000 kronor om du inte gör något åt det. På sidorna 6–8 kan du läsa mer om vad du kan göra när pengarna inte räcker och se ett exempel på vad som händer med en obetald räkning.

Tänk ekonomiskt

Det finns flera saker du kan göra för att minska på dina utgifter. Istället för att bo själv kan du dela boende med någon. Då är ni flera som delar på de gemensamma kostnaderna. Du kanske inte heller kan inreda hela din lägenhet på en gång. Det kan vara bra att vänta lite och känna efter vad du egentligen behöver. Ett annat sätt att spara pengar kan vara att till exempel köpa begagnade möbler och begagnat porslin.

Exempel: Vad det kan kosta för en 20-åring med egen inkomst att bo hos föräldrar eller ha eget boende

Utgifter per månad	Bo hos föräldrar	Eget boende
All mat lagas hemma utom		
lunch vardagar	2000	2000
Förbrukningsvaror	70*	120
Hemutrustning	240*	610
Medier	300*	1150
Hyra	1 990*	5200
Hemförsäkring	40*	100
Summa hushållsutgifter	4 640	9180
Övriga utgifter		
Personlig hygien	490	490
Kläder och skor	680	680
Fritid	710	710
Mobil	370	370
Äta lunch ute (20 ggr/månad)	1880	1880
Resor med lokaltrafik	580	580
Medlemskap i fack och a-kassa	490	490
Summa övriga utgifter	5200	5200
Total summa utgifter	9840	14380

*** En fjärdedel av hushållets kostnader eftersom beräkningen utgår ifrån ett hushåll med fyra personer.**

Per år: avrundat	118000	173000
Skillnad:	55000	

Inkomstskatterna

Sverige var under 1800-talet ett utpräglat klassamhälle. Sverige styrdes av kungen med hjälp av de fyra stånden i riksdagen, adel, präster, borgare och bönder. Någon plats för arbetare fanns inte.

Ståndsriksdagen avskaffades 1865 och ersattes med ett tvåkammarsystem. Arbetare med inkomst eller förmögenhet som var tillräckligt stor fick rösta, men det var till föga hjälp.

Socialdemokratiska partiet bildades 1889 och hade som första mål åttatimmarsdag och rösträtt för alla. Åttatimmarsdagen blev lag i slutet på 1910-talet. Rösträtten ökade steg för steg, först för män och sist för kvinnor som med full rätt kunde rösta första gången 1924 (?). Det året fick de också komma in i läroverk, tidigare hade det inte varit möjligt. Kommuner hade möjlighet att i stället ordna kommunala flickskolor för realskolenivån.

Parlamentarismens principer att riksdagen skulle ha det översta ansvaret för styrningen av Sverige och inte kungen genomfördes informellt på 1910-talet men blev inte lag förrän 1974 då talmannen fick en central roll när en ny regering ska bildas.

På 1920-talet hämtades statsministern ibland från de borgerliga partierna, ibland från socialdemokraterna , men 1932 hade socialdemokraterna blivit så starka att de kunde inneha statsministerposten i 44 år till 1976.

Före andra värdskriget rådde en tradition att kvinnornas främsta uppgift var att bli gifta och försörjda av en man. De blev då “hemmafruar” med uppgift att sköta hushåll och barn, med hjälp av pigor om

mannen hade hög inkomst.
Att föda barn utan att vara gift ansågs som skamligt. De som råkade ut för det försökte se till att de kunde föda i hemlighet någonstans, som "obemärkt". Tidningen Husmodern innehöll massor av annonser om det.

När de fått barnet gällde det att skaffa inkomster till försörjning eller adoptera bort. Det var ont om yrken för kvinnor: sjuksköterskor, sjukvårdsbiträden, barnmorskor. lärarinna på småskolor, hushållsarbete, butiksbiträde, serveringspersonal, enklare kontorsarbtete, skrivmaskinsarbete o d, hantverk i kvinnovänligt arbete, sömmerska, textilarbetare, man kunde inte bli polis, militär eller präst. Blev man gift med en general eller prost blev man generalska eller prostinna.

Under kriget fick kvinnor överta mäns arbete när de var inkallade. I början av 1900-talet var jordbruket den största branschen. med teknikens utveckling miskade behovet av arbetskraft i jordbruket, städerna växte. Kvinnorna blev mer och mer självständiga.

Efter kriget beskattades makar gemensamt enligt regler om sambeskattning. Det ogillades mer och mer och det kom krav om särbeskattning. Allmänna skatteberedningen gjorde en stor utredning om det men kom inte med förslag om hur det skulle gå till. Ett par andra statliga utredningar gav heller inte förslag och finansminister Gunnar Sträng åtog sig att lösa problemet. Han kom med 1970 års skattereform. Förslaget minskade antalet statliga skatteskikt och marginalskatterna för de högsta inkomster sänktes. “Dynamiska effekter” skulle göra att statens skatteinkomster inte skulle bli för låga.

Skatteomläggningen borde i möjligaste mån ske så att skatten blev efter förmåga. Ett problem var att förvärvarbetande make med hemmafru utan inkomst skulle få samma skatt som förvärvsarbetande ensamstående. Det löstes med ett hemmamakeavdrag. Avdraget var inte idexreglerat och realvärdet minskade vartefter med inflationen. När realvärdet kommit nära noll avskaffades det, men då hade de flesta hemmafruarna försvunnit.

Ett annat problem var att de lägsta rimliga levnadskostnaderna för förvärvsarbetande makar då som nu inte var dubbelt så stora som för förvärvsarbetande ensamstående utan bara cirka 150%. Det hade gått att lösa med olika storlekar på grundavdrag för makar och ensamma, men det accepterades inte. Grundavdraget blev lika stort per person, men det sattes relativt lågt. Det medförde att de med de lägsta lönerna fick orimligt höga skatter, något som partierna inte kompenserat tillräckligt för.

Ett annat problem var att kapitalinkomstskatten inte blev väl ordnad. Kvar blev att skuldräntor fick avdrag med den marginaleffekt som blev för arbetsinkomsterna och således större ju större inkomsterna var, vilket inte var bra. Det förbättrades något av statsminister Torbjörn Fälldin (C) i förslag 1982, som genomfördes av socialdemokraterna eftersom Fälldin förlorade valet 1982

I skattereformen 1990 fick kapitalinkomstskatten nuvarande form med statlig skatt 30% oavsett inkomstens storlek. Den sattes till 30% för att ungefär motsvara kommunalskatterna som ligger ungefär där.

De flesta betalar ingen statlig inkomstskatt, bara kommunal inkomstskatt. Kapitalinkomstskatten på 30 % är för de flesta ungefär som kommunalskatten.

Progessiviteten i inkomstskattesystemet ombesörjs av den staliga in-

komstskatten som 2017 börjar vid inkomst cirka 38000 kr per månad. I sista minuten 1990 gjordes i skattereformen på förslag av LO en ändring av reglerna för kommunalskatten. För att lindra skatten för de lägsta inkomsterna bestämes att grundavdraget vid låga inkomster skulle ökas ett antal procent upp till inkomt litet över 100 000 kr per år, istället skulle sedan grundavdaget minska en viss procent vid inkomst däröver.

Inkomtsskattesystemet består enligt detta av en kommunalskatt som med nyss nämnda undantag är lika med den skatt kommunerna bestämmer samt en statlig skatt vid inkomst över en viss nivå som riksdagen avgör. Till det en kapitalinkomstskatt på 30% oavsett arbetsinkomstens storlek. Man bör observera, att skuldräntor (negativ kapitalinkomst) bör medge avdrag 30%.

Kvar står sedan att de med de lägta inkomsterna får orimligt höga skatter på grund av att grundavdraget inte når upp till lägsta rimliga levnadskostnader.

Från omr 36-39zz sid 32 m m (Nedbantat)

Mer om skatter och bidrag.

Politikerna har under årens lopp då och då talat om att skatt ska utgå efter bärkraft och skattekraft och bidrag ska utgå efter behov. Men varken regeringen, riksdagen eller partierna har någonsin under de senaste femtio åren visat upp hushållsbudgetar som visar behov eller visat hur bärkraft hänger ihop med hushållsbudgetar.

Jag har nästan varje år under denna tid redovisat hushållsbudgetar och påpekat att inkomsterna vid låga inkomster inte räcker till hushållsbudgetarna och att skatter och bidrag bör bestämmas med hänsyn till det. Tyvärr har politikerna inte rätttat sig efter det, och fortfarande måste många med låga inkomster betala skatter trots att inkomsterna inte räcker till rimliga levnadskostnader.

Skattefördelningen bör ske efter bärkraft. Den bör ske med hänsyn till inkomst och med hänsyn till hushållsutgifter för rimliga behov.

Skattefördelningen har två dimensioner: Vertikal och horisontell fördelning.

Den vertikla fördelningen gäller fördelningen på personer med samma rimliga utgifter men med olika höga inkomster. Den horisontella fördelningen gäller fördelning på personer med olika rimliga utgifter men samma inkomster.

I den allmänna skattedebatten talas nästan bara om den vertikala fördelningen av skatterna - med hänsyn till inkomstens storlek.

Den vanligaste komplikationen i den horisontella fördelningen är förekomsten av barn. Oberoende av inkomstens storlek medför barn kostnader som det finns skäl att ta hänsyn till vid fördelningen av skatter och bidrag.

Eftersom vi har ett progressivt skattesystem som innebär att man procentuellt tar ut mer skatt vid högre inkomster än vid låga är det olämpligt att utforma hänsynen till barnkostnader som ett avdrag på inkomsten, det innebär att skattelättnad för barn blir större vid höga inkomster än vid låga. Därför sker hänsynen till barn genom barnbidrag som är lika stora oberoende av inkomstens storlek. Barnbidragen kan ses som en negativ skatt.

Före skattereformen 1970 sambeskattades makar. Det ville man komma ifrån och i reformen infördes särbeskattning, dvs makara beskattades var för sig efter sina inkomster. På den tiden var det vanligt att makar fördelade sina insatser så att mannen hade heltidsarbete med penninginkomster medan frun var hemma med barnen och stod vid spisen och tvättbaljan, utan penninginkomster, var hemmafru.

Vid övergång till särbeskattning uppstod problem för hemmafruarna. Mannen behövde kompensation för att han försörjde en hemmafru. Hemmafrun kunde inte spara in på hushållsutgifterna till de kostnader hon förorsakade mannen. Man införde då ett hemmamakeavdrag som var en horisontell fördelningsfaktor och lika stor vid alla inkomster. Hade man utformat det som ett avdrag på skatten skulle män med höga inkomster och större marginalskatter få större skattelättnader än de med låga inkomster.

När åren gick blev det färre hemmafruar och hemmamakeavdraget smälte i någon takt med det bort med inflationen. Till slut togs hemmamakeavdraget bort när hemmamakarna (hemmafruarna) var nära utrotade.

I början efter skattereformen 1970 hade man kvar bl a sättet att dra av för räntekostnader, avdrag gjordes med samma maginaleffekt som för inkomsten, dvs ju högre inkomst man hade och ju högre marginalskatt man hade desto mer tjänade man på ränteavdragen,

Direktören med hög lön och hög maginalskatt kunde få större skattelättnader av skuldränteavdragen än den lägst betalda i firman om man hade samma sorts hus att bo i och samma skuldräntor. Det var inte bra. I skatterformen 1982 rättades detta till något, men i reformen 1990 blev det klart att ränteavdragen blev samma vid olika inkomster. Man stannade då för 30% skatt på ränteinkomster och 30% skatteavdrag för skuldräntor. Hänsynen till räntorna hör till den horisontella fördelningen, räntorna har inget med inkomsterna att göra. Nu får direkören och springpojken vid inkomstbeskattningen samma hänsyn.

Bostadsbidragen hör till de horisontella fördelningshänsynen, men är också dimensionerade efter inkomstens storlek. För barnfamiljerna trappas de av med 20% av ökande inkomst.

Det borgerliga blocket vann valet 2006 med löften om skattesänkningar för låg- och medelinkomsttagare och åtgärder som skulle ge jobb åt arbetslösa och minska “utanförskapet”. Det blev stora skattesänkningar för dem med höga inkomster och nedskärningar som mest drabbar dem med låga inkomster. Arbetslösheten är stor. De borgerliga har ställt i utsikt att de ska forsätta på samma sätt.

En central fråga, som alltid, är skatterna. Vem ska betala dem och vad ska de användas till. De som ska betala är individer, hushåll och företag och skatterna ska gå till saker som är till nytta för de kategorierna. Skatterna tas ut på skattebaser: skatter på arbetsinkomster, inkomster av företag, vinster och kapital, skatt på varor mm.

En högerfilosofi är att de som har höga arbetsinkomster inte arbetar om de inte får lägre skatter och högre bidrag och att de med låga inkomster inte arbetar om de får lägre skatter och högre bidrag.

Den borgerliga alliansen hatar bidrag och har satt ett annat namn på jobbskatteavdragen, nämligen avdrag, som är detsamma som bidrag. Jobbskatteavdragsbidragen är vid höga inkomster mycket stora.

Folkpartiet framför krav om att den s k värnskatten ska tas bort, annars vill ingen utbilda sig, och utbildat folk är nödvändigt i den globala konkurrensen. Kravet är nonsens. De som inte vill utbilda sig på grund av värnskatten har fel inställning till utbildning och om de avstår utbildning är det bara bra. Samhället bör undvika att släppa fram giriga personer till välbetalda platser där de bara tänker på att skaffa sig själva förmåner.

De som nu ihärdigt propagerar för lägre skatter för höginkomster borde istället intressera sig för dem med låga och de lägsta inkomsterna och kräva förbättringar för dem. Skattesänkningarna bör bedömas med hänsyn till levnadskostnaderna.....

Skattereformen 1970 föregicks av många skatteutredningar. I en utredning stod att det inte gick att hitta ett belopp för levnadskostnader som kunde ligga till grund för skattefördeningar. Det var mycket dumt skrivet. Redan då fanns socialbidragsbelopp att utgå från. Nu är dessa belopp tydligare och grundar sig på bantade belopp i konsumentverkets budgetar.

Bostadskostnader är inte med i de beloppen utan bedöms från fall till fall. Emellertid finns statistik om svenska folkets bostadsstandard och statistik om bostadskostnader. En lägsta rimlig levnadskostnad kan beräknas från konsumentverkets budgetar och från statistik om hyror i hyreslägenheter i riket eftersom sådana lägenheter är de enda som är aktuella vid de lägsta inkomsterna. Det är tillräckligt många hyresboende för att det ska duga som grund. Statistiken för andra boendeformer ger skäl för att det är lämpligt. När det gäller bostadsstandard ger statistik och utrymmesnormer från Boverket skäl räkna med 2rok för ensam och 3rok för makar/sambor.....

Ett problem när man ska avväga inkomstskatterna vid de lägsta in-komsterna är att det per person är dyrare levnadskostnader för en en-sam än för makar/sambor. Sambeskattningen togs bort i skatterefor-men 1970 och man kan inte få en lämplig skattefördelning genom att höja grundavdraget, eftersom det bör vara lika per person. Om man sätter grundavdraget så att ensamma får lämplig skatt får makar för låg skatt och sätter man grundavdraget så att makar får lämplig skatt får ensamma för hög skatt. Det är därför lämpligt att lösa det problemet med bostadsbidrag som kan formas så att man får en bättre fördelning vid låga inkomster. Det är här fråga om horisontell fördelning där rimliga hushållskostnader är olika för ensamma och makar.

Som komplement till inkomstskattesystemet finns nu barnbidrag, flerbarnstillägg och bostadsbidrag för barnfamiljer som avses korrigera skattesystemets skevheter. För barnlösa ungdomar finns också bostads-bidrag och för barnlösa äldre låginkomster har funnits bostadbidrag, som dock tagits bort. Det är skäl att återinföra bostadsbidrag för barnlösa äldre icke-pensionärer.

Det är möjligt beräkna levnadskostnader för barnfamiljer, men det är mer komplicerat än för kategorierna vuxna ensamma och vuxna ma-kar och man måste då också ta med barntillsynskostnader. Det är rege-ringens och riksdagens uppgift att följa barnkostnaderna och vartefter justera belopp för barnbidrag o d.

Tillsynskostnaderna är relativt stora för småbarn, men kostnaderna för mat och kläder mm är då relativt låga. För mellanbarn är tillsynskostnaderna lägre och för de största barnen inga alls, men ju äldre barnen blir desto högre blir kostnadena för mat och kläder etc.

Beräkningar av barnkostnader har gjorts i Sven Wimnell 10+12 maj 2011+ 7 feb 2013: Barnfattigdom och annan fattigdom. http://wimnell.com/omr36-39zm.pdf
Det är tidsödande att göra sådana beräkningar, de måste göras för olika barnatal, olika åldrar på barnen, olika inkomstnivåer och för ensamma och makar. Genomsnittskostnaden var 2011 inklusive bostadskostnader omkring 38 000 kr per barn och år, Partierna borde redovisa sådant men tycks sakna både förmåga och intresse för det.

2019 är kostnaden per barn cirka 46 000 kr per år inklusive antagna tillsynskostnader för småbarn.

Se senare utredning: Sven Wimnell 22 april 2019: Bostadsbidrag för barnfamiljer och nya för barnlösa. Bostadstillägg för pensionärer. Utredningar om verksamheter som styr världen. Vårbudgeten 2019.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzze.pdf

Reglerna för bostadstilläggen för pensionärer är orimliga och bör ändras på flera punkter. Det gäller bland annat reglerna för hur kapitalförekomst ska påverka.

Fastighetsskatter och förmögenhetsskatter.

Kd-ledaren Göran Hägglund gjorde en stor insats för att förbättra fastighetsbeskattningen. En stor del av befolkningen äger småhus och för dem har fastighetsskatten många år varit en pina. Skatten har byggt på fastighetstaxeringarna, som bygger på uppmätta marknadspriser för fastigheter i omvärlden. Skatterna har byggt på fiktiva inkomster på husen, inkomster som i verkligheten inte funnits. Husägarna har inte haft inkomster av husen som kunnat användas till fastighetsskatten.

Det gamla systemet har fått en bättre efterföljare. För reavinstskatten finns förmånliga regler om uppskov som kostar mycket pengar för staten, regler som kanske är alltför förmånliga.

Fastighetsskatten, förmögenhetsskatten, arvs- och gåvoskatterna bör ej återinföras. Statliga inkomstskatten bör ej tas bort.

Fastighetsskatterna och förmögenhetsskatterna är ett elände därför att fastigheter och förmögenheter för många inte alltid inbringar pengar som räcker till skatterna. Arvs- och gåvoskatter ger upphov till onödigt manipulerande.

Den mest rättvisa skatten är skatten på förvärvsinkomster som handlar om pengar man disponerar och är mer kontrollerbara än de andra skatterna.

Om förmögenheter: det finns olika slags förmögenheter, man kan ha ett hus eller pengar på banken, men en viktig typ av förmögenhet är den förmåga man har genom kunskaper och erfarenheter. Denna förmögenhet beskattas inte, man beskattar avkastningen av kunnandet, dvs inkomster man har av kunnandet, avkastningen av kunnandet. Samma bör gälla för de materiella förmögenheterna, man beskattar avkastningen.

Ränteavdrag och kapitalinkomstskatter bör ligga kvar på 30%

De svenska politiska partierna har aldrig förstått sig på problemen med fördelningen av inkomstskatterna, isynnerhet för de lägsta inkomsterna där de olika hushållkostnaderna, mest på grund av bostadskostnaderna, för ensamma och makar/sambor spelar stor roll.

För pensionärerer och barnfamiljer görs en sorts anpassning genom bostadstillägg vid låga inkomster. Samma sorts anpassning borde ske för icke-pensionärer utan barn, för dem borde införas lämpliga bo-stadstillägg. Sådana tillägg har funnits en tid men tagits bort.

Genom jobbskatteavdragen har skattefördelningen ytterligare försämrats.

Man bör observera, att makar/sambor (utan barn) vanligen klarar sig bra om båda har inkomster. Ensamstående är missgynnade i skattesystemet eftersom de ensamma ska betala hela levnadsstandarden. Om man sänker skatterna så att ensamma klarar sig vid låga inkomster kommer makar/sambor att bli överkompenserade. Man kan klara detta problem bara med hjälp av lämpligt utformade bostadsbidrag.

Under de senaste 40 åren har man i riksdagen inte kunnat få syn på någon vettig sammanhängande framställning om skatte- och bidragsfördelningsproblem. Varken de rödgröna eller de borgerliga partierna har gjort någon redovisning om levnadskostnaderna och satt skatter och bidrag i relation till det. Skattelättnaderna: bör bedömas med hänsyn till levnadskostnaderna.....

I det man bör göra ingår intresse och förbättringar för de lägsta inkomsterna och minskning av gapet mellan fövärvsarbetande och andra.

Vi har offentliga verksamheter och privata verksamheter för hushållen och för näringsverksamheter.

Socialdemokraternas fiender är inte näringsverksamheterna utan de andra partierna. Därför bör socialdemokraterna inte beskatta näringslivets kapital utan beskatta näringslivets kapitalinkomster. Till kapialinkomster hör vinster.

Alla verksamheter bör omges av lämpliga restriktioner som hindrar skador och leverans av onyttigheter. Näringslivet ska hålla god arbetsmiljö, goda löner och trygghet i anställning. Vinster bör beskattas, men att beskatta kapitalet lär inte ha mycket gott med sig, bara leda till onödigt krångel. När kapital säljs kan finns skäl att ta ut skatt, men då är ju kapitalet en vara. .....

Förbättringar för låginkomster har föreslagits genom införande av bostadsbidrag för barnlösa i förvärvsarbetande åldrar och genom att slopa den nuvarande TV-avgiften och istället minska jobbskatteavdragen med 100 kr per månad utom för låga inkomster och pensionärer.

Skattesystemet innehåller inte bara inkomstskatter utan också andra skatter, och välfärdsfördelningen beror också på gemensamma saker som bekostas med skattemedel, t ex skolor, försvar och bidrag av olika slag. Inkomstskattesystemet är en viktig faktor eftersom det reglerar hushållens tillgång till pengar som behövs för hushållens levnadskostnader.

Hur de gemensamma anordningarna påverkar välfärden för de olika hushållen är oklart och något som de politiska partierna inte försöker redovisa. men gärna spekulerar om.

Ensam förvärvsarbetande icke-pensionär utan barn. 2017
De som tjänar 6000-7000 kr i månaden har 2017 underskott i hushållsbudgeten på 80-90 tusen kr per år och betalar 10-12 % av inkomsten i skatt.

De som tjänar 16-17 tusen kr per månad 2017 har efter skatt så att de nätt och jämt klarar hushållsbudgeten och betalar 20-21 % av inkomsten i skatt.

De som tjänar 55-60 tusen kr per månad 2017 har efter skatt överskott på 270-300 tusen kr per år och betalar 35-37 % av inkomsten i skatt. Dagens Nyheter har som oberoende liberal den 21mars 2017 huvudledare där det nämns att två nationalekonomer i tankesmedjan Timbro nämnt 75% marginalskatt på de högsta inkomsterna. "Skatterna är en fråga om såväl rättvisa som ekonomiska realiteter" skriver ledaren. Men ledaren beskriver inte viktiga realiteter om fördelningen av inkomstskatterna på olika inkomstnivåer och marginalskatter för lägre inkomster som också kan vara stora.

De stora underskotten vid de lägsta inkomsterna beror på att inkomstskattesystemet inte är konstruerat efter bärkraft utan efter krav om särbeskattning. Grundavdraget är inte satt med hänsyn till levnadskostnader utan är en byråkratisk konstruktion som inte har med levnadskostnaderna att göra. Systemet är gjort med hänsyn till fördelningar vid högre inkomster. Det negativa utfallet vid de lägsta inkomsterna måste kompenseras med bidrag för att få bättre fördelning efter bärkraft. Bostadsbidrag är därvid lämpligt. **Se utredningar för senare år.**

Nyss har nämnts om kapital:

"Fastighetsskatten, förmögenhetsskatten, arvs- och gåvoskatterna bör ej återinföras. Statliga inkomstskatten bör ej tas bort.

Fastighetsskatterna och förmögenhetsskatterna är ett elände därför att fastigheter och förmögenheter för många inte alltid inbringar pengar som räcker till skatterna. Arvs- och gåvoskatter ger upphov till onödigt manipulerande.

Den mest rättvisa skatten är skatten på förvärvsinkomster som handlar om pengar man disponerar och är mer kontrollerbara än de andra skatterna.

Om förmögenheter: det finns olika slags förmögenheter, man kan ha ett hus eller pengar på banken, men en viktig typ av förmögenhet är den förmåga man har genom kunskaper och erfarenheter. Denna förmögenhet beskattas inte, man beskattar avkastningen av kunnandet, dvs inkomster man har av kunnandet, avkastningen av kunnandet. Samma bör gälla för de materiella förmögenheterna, man beskattar avkastningen.

Ränteavdrag och kapitalinkomstskatter bör ligga kvar på 30%

De svenska politiska partierna har aldrig förstått sig på problemen med fördelningen av inkomstskatterna, isynnerhet för de lägsta inkomsterna där de olika hushållkostnaderna, mest på grund av bostadskostnaderna, för ensamma och makar/sambor spelar stor roll.

Vad ingår i skattetabellerna?

I beräkningen av skattetabellerna ingår kommunal och statlig inkomstskatt på förvärvsinkomster, allmän pensionsavgift, begravningsavgift och avgift till registrerat trossamfund. Även den nya public service-avgiften är inkluderad i skattetabellerna för 2019. Avdrag och skattereduktioner för grundavdrag, allmän pensionsavgift, jobbskatteavdrag och skattereduktion för sjuk- och aktivitetsersättning ingår också i tabellerna.

Kolumn 1
Avser löner, arvoden och liknande ersättningar till den som vid årets ingång inte fyllt 65 år om inkomsten ger rätt till jobbskatteavdrag. Tabellen ska tillämpas oavsett om allmän pensionsavgift ska betalas eller inte.

Ensamstående förvärvarbetande är missgynnade i förhållande till makar/sambor.

Ensamståendes levnadskostnader per år 2019 är 174000kr
En makes/sambos kostnad är 134500 kr, dvs 39500 kr lägre och därför blir överskottet för en make 39500 kr högre för en ensamstående. Om makarna var för sig har samma inkomst som en ensamstående har makarna tillsammans 2x39500kr= 79000kr mera disponibelt sedan inkomstskatter och levnadskostnarna betalats.

Underskott tillsammans för ett par makar blir på motsvarande sätt 79000 kr lägre än för en ensamstående

2019. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5700 kr per mån = 68400 kr per år för ensam och 7000 kr per mån för makar/sambor= 84000kr/år.
Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 174 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 269000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam Mån. lön	Prelskatt /mån	Prelskatt /år	Efter skatt /mån	Efter skatt /år	Över-skott/år	Makar lika inkomst Överskott/år	Årsinkomst per person
6001	626	7512	5375	64500	-109500	-140000	72 000
7001	854	10248	6147	73764	-100236	-121472	84 000
8001	1081	12297	6920	83040	-90960	-102920	96 000
9001	1308	15696	7693	92316	-81684	-84368	108 000
10001	1535	18420	8466	101592	-72408	-65816	120 000
11001	1765	21180	9236	110832	-62168	-47336	132 000
12001	1997	23964	10004	120048	-53952	-28904	144 000
13001	2268	27216	10733	128796	-45204	-11408 *	156 000
14001	2568	30816	11433	137196	-36804	5392	168 000
15001	2859	34308	12149	145704	-28296	22408	180 000
16001	3149	37788	12852	154224	-19776	39448	192 000
17001	3440	41280	13561	162732	-11268	56464	204 000
18001	3730	44760	14271	171252	-2748 *	73504	216 000
19001	4020	48240	14981	179772	5772	90544	228 000
20001	4340	52080	15661	187932	13932	106864	240 000
21001	4630	55560	16371	196452	24252	123904	252 000
22001	4921	59052	17080	204960	30960	140920	264 000
23001	5211	62532	17790	213480	39480	157960	276 000
24001	5501	66012	18500	222000	48000	175000	288 000
25001	5792	69504	19209	230508	56508	192016	300 000
26001	6082	72984	19919	239028	65028	209056	312 000
27001	6373	76476	20628	247536	73536	226072	324 000
29001	6953	83436	22048	264576	90576	260152	348 000
30001	7244	86928	22757	273084	99084	277168	360 000
35001	8848	106176	26153	313836	139836	358672	420 000
40001	10498	125976	29503	354036	180036	439072	480 000
45001	12782	153384	32219	386628	212628	504256	540 000
50001	15432	185184	34569	414828	240828	560656	600 000
55001	18164	217968	36837	442044	268044	615088	660 000
60001	21045	252540	38956	467472	293472	665944	720 000

Sammanräknad förvärvsinkomst efter deciler. Kvinnor och män 20-64 år. Kr/år

Sammanräknad förvärvsinkomst efter deciler. Personer folkbokförda i Sverige både 2016-01-01 och 2016-12-31

Sammanräknad förvärvsinkomst efter deciler. Personer folkbokförda i Sverige både 2017-01-01 och 2017-12-31

Decilgrupp	2016	2017	2019 antagande. cirka samma årliga ökning som 216-217. Månad ca	
1	11 855	12 096	13 000	1083
2	96 357	99 028	104 000	8667
3	177 761	183 315	194 000	16167
4	241 790	249 625	265 000	22083
5	289 357	298 285	316 000	26333
6	327 932	337 863	358 000	29833
7	366 546	377 964	401 000	33417
8	414 336	426 988	452 000	37667
9	486 239	499 991	527 000	43917
(9,5				ca 57000)
10	789 273	809 306	849 000	70750

Statistiken är inte uppdelad efter esamstående och makar/sambor. Men ensamstående behöver 2019 inkomst 19000 och makar var för sig 14000 per månad för att klara hushållsbudgetarna på plus. Genomsnitt cirka 16000 kr
Det betyder att cirka 30 % av inkomsttagarna inte klarar sig.

Inkomstskattesystemet är inte uppbyggt efter skatteförmåga och inget talar för att svenska folket vill ha det.

Brister i detta system kompenseras i någon mån av bidrag av olika slag, bland annat barnbidrag och bostadsbidrag för ensamma och makar/sambor med barn.

Ungdomar utan barn kan få ungdomsbostadsbidrag. Äldre utan barn har några år fått bostadsbidrag, men de har i ovist nit tagits bort, det bör snarast återinföras. Det kan enkelt ske genom att höja åldersgränsen för bidrag. Ungdomsbidragen avtrappas med 30% av viss stigande inkomst. I ett nytt bidrag för äldre kan det vara 33,33 % eller 20%, som gälller för barnbostadsbidrag.

Se senare utredning: Sven Wimnell 22 april 2019: Bostadsbidrag för barnfamiljer och nya för barnlösa. Bostadstillägg för pensionärer. Utredningar om verksamheter som styr världen. Vårbudgeten 2019.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzze.pdf

http://wimnell.com/omr36-39zzs1.pdf sid 34:

Underskott och överskott i hushållsbudgetarna

För inkomståren 2006, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013 och 2014 har undersökts hur stora underskotten och överskotten blir i hushålls-butdgetarna för förvärvsarbetande med inkomster mellan 6000 och 60 000 kr per månad, för ensamma och makar med líka stora inkomster.

Underskott och överskott avser det som återstår av inkomsten sedan inkomstskatt betalats och det betalats för de minsta rimliga levnads-kostnaderna enligt konsumentverkets belopp. I de angivna lägsta kost-naderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Skillnader mellan 2006 och 2014 redovisas i tabellen till höger.

Den borgerliga alliansen har menat att jobbskatteavdragen mest tillfallit låg- och medelinkomsttagare, men tabellen visar att
*** underskotten har ökat för inkomster 13000 och lägre,**
*** att överskotten har minskat för inkomster 14000-25000 och**
*** att överskotten har ökat för inkomster 26000 och högre och med cirka 23000-32000 kr per år för inkomser 35000 och högre.**

Den nya regeringen vill minska jobbskatteavdragen för inkomster 50000 kr och högre och sänka inkomsgränsen för statlig skatt till 35000 kr. Det tycks finnas överskott att ta av.

Försämringarna för inkomster 25000 och lägre borde åtgärdas.

2006-2014 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan inkomstskatt betalats och det betalats för de minsta rimliga levnadskostnaderna enligt konsumentverkets belopp. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam Mån. lön	2006 Över-skott/år	2014	Skillnad	
6001	-64356	**-80536**	**-16180**	**Underskottet har ökat**
7001	-55524	**-71200**	**-15676**	**Underskottet har ökat**
8001	-46692	**-61864**	**-15172**	**Underskottet har ökat**
9001	-37920	**-52528**	**-14608**	**Underskottet har ökat**
10001	-29880	**-43192**	**-13312**	**Underskottet har ökat**
11001	-22176	**-34072**	**-11896**	**Underskottet har ökat**
12001	-14532	**-25612**	**-11080**	**Underskottet har ökat**
13001	-6888	**-17524**	**-10636**	**Underskottet har ökat**
14001	756	**-8716**	**-9472**	**Överskottet har minskat**
15001	8400	**-268**	**-8668**	**Överskottet har minskat**
16001	16044	**8180**	**-7864**	**Överskottet har minskat**
17001	23688	**16280**	**-7408**	**Överskottet har minskat**
18001	31332	**25076**	**-6256**	**Överskottet har minskat**
19001	38976	**33524**	**-5452**	**Överskottet har minskat**
20001	46200	**41624**	**-4576**	**Överskottet har minskat**
21001	53844	**50072**	**-3772**	**Överskottet har minskat**
22001	61488	**58520**	**-2968**	**Överskottet har minskat**
23001	69132	**66968**	**-2164**	**Överskottet har minskat**
24001	76776	**75416**	**-1360**	**Överskottet har minskat**
25001	84420	**83864**	**-556**	**Överskottet har minskat**
26001	92124	**92324**	**200**	**Överskottet har ökat**
27001	98424	**100772**	**2348**	**Överskottet har ökat**
29001	109704	**117668**	**7964**	**Överskottet har ökat**
30001	115344	**126008**	**10664**	**Överskottet har ökat**
35001	143544	**166208**	**22664**	**Överskottet har ökat**
40001	171240	**196712**	**25472**	**Överskottet har ökat**
45001	196440	**224912**	**28472**	**Överskottet har ökat**
50001	221640	**253112**	**31472**	**Överskottet har ökat**
55001	246840	**278972**	**32132**	**Överskottet har ökat**
60001	272040	**304172**	**32132**	**Överskottet har ökat**

2006. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4200 kr per mån = 50400 kr per år för ensam och 5100 kr per mån för makar/sambor= 61 200kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 120 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 180 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							**Makar lika inkomst**	**Årsinkomst per person**
Mån. lön	Prelskatt /mån	Prelskatt /år	Efter skatt /mån	Efter skatt /år	Överskott/år		Överskott/år	
6001	1364	16368	4637	55644	-64356		-68712 (55644x 2-180000)	
7001	1628	19536	5373	64476	-55524		-51048	84 000
8001	1892	22704	6109	73308	-46692		-33384	96 000
9001	2161	25932	6840	82080	-37920		-15840	108 000
10001	2491	29892	7510	90120	-29880		240 kris-	120 000
11001	2849	34188	8152	97824	-22176		15648 gräns	132 000
12001	3212	38544	8789	104468	-14532		20936	144 000
13001	3575	42900	9426	113112	- 6888		46224	156 000
14001	3938	47256	10063	120756	756	kris-	61512	168 000
15001	4301	51612	10700	128400	8400	gräns	76800	180 000
16001	4664	55968	11337	136044	16044		92088	192 000
17001	5027	60324	11974	143688	23688		107376	204 000
18001	5390	64680	12611	151332	31332		122554	216 000
19001	5753	69036	13248	158976	38976		137952	228 000
20001	6151	73812	13850	166200	46200		152400	240 000
21001	6514	78168	14487	173844	53844		167688	252 000
22001	6877	82524	15124	181488	61488		182976	264 000
23001	7240	86880	15761	189132	69132		198264	276 000
24001	7603	91236	16398	196776	76776		213552	288 000
25001	7966	95592	17035	204420	84420		228840	300 000
26001	8324	99888	17677	212124	92124		244248	312 000
27001	8799	105588	18202	218424	98424		256848	324 000
29001	9859	118308	19142	229704	109704		279408	348 000
30001	10389	124668	19612	253344	115344		290688	360 000
35001	13039	156468	21962	263544	143544		347088	420 000
40001	15731	188772	24270	291240	171240		402480	480 000
45001	18631	223572	26370	316440	196440		452880	540 000
50001	21531	258372	28470	341640	221640		503280	600 000
55001	24431	293172	30570	366840	246840		553680	660 000
60001	27331	327972	32670	392040	272040		604080	720 000

2008. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4300 kr per mån = 51 600 kr per år för ensam och 5200 kr per mån för makar/sambor= 62 400kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 124 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 186 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							**Makar lika inkomst**	
Mån. lön	Prelskatt /mån	Prelskatt /år	Efter skatt /mån	Efter skatt /år	Överskott/år		Överskott /år	
6001	836	10032	5165	61980	-62020		-62040 (61980x2-186000)	
7001	1074	12888	5927	71124	-52876		- 43752	**Ensams**
8001	1338	16056	6663	79956	-44044		-26088	**förbättring**
9001	1602	19224	7399	88788	-35212		-8424	**på skatten**
10001	1910	22920	8091	97092	-26908		8184 kris-	**2006 - 2008**
11001	2230	26760	8771	105252	-18748		24504 gräns	3428
12001	2551	30612	9450	113400	-10600		40800	3932
13001	2872	34464	10129	121548	- 2452		57096	4436
14001	3193	38316	10808	129696	5696	kris-	73392	4940
15001	3513	42156	11488	137836	13856	gräns	83672	5456
16001	3834	46008	12167	146004	22004		106008	5960
17001	4155	49860	12846	154152	30152		122304	6464
18001	4475	53700	13526	162312	38312		138624	6980
19001	4796	57552	14205	170460	46460		154920	7484
20001	5149	61788	14852	178224	54224		170448	8024
21001	5470	65640	15531	186372	62372		186744	8528
22001	5790	69480	16211	194532	70532		203064	9044
23001	6111	73332	16890	202680	78680		219360	9548
24001	6435	77220	17569	210892	86828		235784	10052
25001	6766	81192	18235	218882	94820		251764	10400
26001	7097	85164	18904	226848	102848		267696	10724
27001	7428	89136	19573	234876	110876		283752	12452
29001	8247	98964	20754	249048	125048		312096	15344
30001	8777	105324	21224	254688	130688		323376	15344
35001	11427	156468	23574	282888	158888		379776	15344
40001	14077	168924	25924	311088	187088		436176	15848
45001	16874	202488	28127	337524	213524		489048	17084
50001	19774	237288	30227	362724	238724		539448	17084
55001	22674	272088	32327	387924	263924		589848	17084
60001	25574	306888	34427	413124	289124		640248	17084

2009. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4450 kr per mån = 53 400 kr per år för ensam och 5420 kr per mån för makar/sambor= 65 040kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 130 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 195 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							**Makar lika inkomst**	
Mån. lön	Prelskatt /mån	Prelskatt /år	Efter skatt /mån	Efter skatt /år	Över-skott/år		Överskott /år	
6001	729	8748	5272	63264	-66736		-68472 (63264x2-195000)	
7001	977	11724	6024	72288	-57712		- 50424	**Ensams**
8001	1225	14700	6776	81312	-48688		-32376	**förbättring**
9001	1474	17688	7527	90324	-39676		-14352	**på översk.**
10001	1745	20940	8256	99072	-30928		3144 kris-	**2006 - 2009**
11001	2055	24660	8946	107352	-22648		19704 gräns	- 472
12001	2365	28380	9636	115632	-14368		36264	+164
13001	2676	32112	10325	123900	- 6100		52800	788
14001	2986	35832	11015	132180	2180	kris-	69360	1424
15001	3297	39564	11704	140448	10448	gräns	85896	2048
16001	3607	43284	12394	148728	18728		102456	2684
17001	3918	47016	13083	156996	26996		118992	3308
18001	4228	50736	13773	165276	35276		135552	3944
19001	4539	54468	14462	173544	43544		152088	4568
20001	4881	58572	15120	181440	51440		167880	5240
21001	5191	62292	15810	189720	59720		184440	5876
22001	5502	66024	16499	197988	67988		200976	6500
23001	5812	69744	17189	206268	76268		217536	7136
24001	6123	73476	17878	214536	84536		234072	7760
25001	6437	77244	18564	222768	92768		250536	8348
26001	6768	81216	19233	230796	100796		266592	8672
27001	7100	85200	19901	238812	108812		282624	10388
29001	7761	93132	21240	254880	124880		314760	15176
30001	8091	97092	21910	262920	132920		330840	17576
35001	10444	125328	24557	294684	164684		394368	21140
40001	13094	157128	26907	322884	192884		450768	21644
45001	15759	189108	29242	350904	220904		586808	24464
50001	18659	223908	31342	376104	246104		557208	24464
55001	21559	258708	33442	401304	271304		557208	24464
60001	24459	293508	35542	426504	296504		658008	24464

2010. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4700 kr per mån = 56 400 kr per år för ensam och 5700 kr per mån för makar/sambor= 68 400 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 134 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 201 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							**Makar lika inkomst**	
Mån lön	Prelskatt /mån	Prelskatt /år	Efter skatt /mån	Efter skatt /år	Över-skott/år		Överskott /år	
6001	687	8244	5314	63768	-70232		-73464 (63768x2-201000)	
7001	918	11016	6083	72996	-61004		- 55008	**Ensams**
8001	1149	13788	6852	82224	-51776		-36552	**förbättring**
9001	1380	16560	7621	91452	-42548		-18096	**på översk.**
10001	1644	19728	8357	100284	-33716		-432 kris-	**2006 - 2010**
11001	1943	23316	9058	108696	-25304		16392 gräns	-3128
12001	2244	26928	9757	117084	-16916		33168	-2384
13001	2545	30540	10456	125472	- 8528		49944	-1640
14001	2846	34152	11155	133860	- 140	kris-	66720	-896
15001	3147	37764	11854	142248	8248	gräns	83496	-152
16001	3448	41376	12553	150636	16636		100272	592
17001	3749	44988	13252	159024	25024		117048	1336
18001	4050	48600	13951	167412	33412		133824	2080
19001	4351	52212	14650	175800	41800		150600	2824
20001	4682	56184	15319	183828	49828		166656	3628
21001	4983	59796	16018	192216	58216		183434	4372
22001	5284	63408	16717	200604	66604		200208	5116
23001	5585	67020	17416	208992	74992		216984	5860
24001	5886	70732	18115	217380	83380		233760	6604
25001	6201	74412	18800	225600	91600		250200	7180
26001	6532	78384	19469	233628	99628		266256	7504
27001	6863	82356	20138	241656	107656		282312	9232
29001	7524	90288	21477	257724	123724		314448	14020
30001	7854	94248	22147	265764	131764		330528	16424
35001	10134	121608	24867	298404	164404		395808	20860
40001	12784	153408	27217	326604	192604		452208	21364
45001	15434	185208	29567	354804	220804		508608	24364
50001	18323	219876	31678	380136	246136		559272	24496
55001	21223	254676	33778	405336	271336		609672	24496
60001	24123	289476	35878	430536	296536		660072	24496

2011. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4700 kr per mån = 56 400 kr per år för ensam och 5700 kr per mån för makar/sambor= 68 400 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 134 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 201 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							Makar lika inkomst
Mån.	Prelskatt		Efter skatt		Över-		Överskott
lön	/mån	/år	/mån	/år	skott/år		/år
6001	680	8160	5321	63852	-70148		- 73296
7001	911	10932	6090	73080	-60920		- 54840
8001	1142	13704	6859	82308	-51692		- 36384
9001	1373	16476	7628	91536	-42464		- 17928
10001	1630	19560	8371	100452	-33548		- 96 kris-
11001	1930	23160	9071	108852	-25148		16704 gräns
12001	2231	26772	9770	117240	-16760		33480
13001	2532	30384	10469	125628	- 8372		50256
14001	2833	33996	11168	134016	16 kris-		67032
15001	3134	37608	11867	142404	8404	gräns	83808
16001	3435	41220	12566	150792	16792		100584
17001	3736	44832	13265	159180	25180		117360
18001	4037	48444	13964	167568	33568		134136
19001	4338	52056	14663	175956	41956		150912
20001	4669	56028	15332	183984	49984		166968
21001	4970	59640	16031	192372	58372		183794
22001	5271	63252	16730	200760	66760		200520
23001	5572	66864	17429	209148	75148		217296
24001	5873	70476	18128	217536	83536		234072
25001	6181	74172	18820	225840	91840		250680
26001	6510	78120	19491	233892	99892		266784
27001	6843	82116	20167	242004	108004		283008
29001	7504	90048	21497	257964	123964		314928
30001	7834	94008	22167	266004	132004		331008
35001	9931	119172	25070	300840	166840		400680
40001	12581	150972	27420	329040	195040		457080
45001	15231	182772	29770	357240	223240		513480
50001	18054	216648	31947	383364	249364		565728
55001	20954	251448	34047	408564	274564		616128
60001	23854	286248	36147	433764	299764		666528

2012. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4900 kr per mån = 58 800 kr per år för ensam och 6000 kr per mån för makar/sambor= 72 000 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 142 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 216 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							Makar lika inkomst
Mån.	Prelskatt		Efter skatt		Över-		Överskott
lön	/mån	/år	/mån	/år	skott/år		/år
6001	660	7920	5341	64092	-77908		- 87816
7001	891	10692	6110	73320	-73178		- 69360
8001	1122	13464	6879	82548	-59452		- 50904
9001	1353	16236	7648	91776	-50224		- 32448
10001	1591	19092	8410	100920	-41080		- 14160 kris-
11001	1891	22692	9110	109320	-32680		2640 gräns
12001	2192	26304	9809	117708	-24492		19416
13001	2493	29916	10508	126096	-15904		36192
14001	2794	33528	11207	134484	-7516	kris-	52968
15001	3095	37140	11906	142872	872	gräns	69744
16001	3396	40752	12605	151260	9260		86520
17001	3697	44364	13304	159648	17648		113296
18001	3998	47976	14003	168036	26036		120072
19001	4299	51588	14702	176424	34424		136848
20001	4630	55560	15371	184452	42452		152904
21001	4931	59172	16070	192840	50840		169680
22001	5232	62784	16769	201228	59228		186456
23001	5533	66396	17468	209616	67616		217296
24001	5834	70008	18167	218004	76004		203232
25001	6135	73620	18866	226392	84392		236784
26001	6451	77412	19550	234600	92600		253200
27001	6782	81384	20219	242628	100628		269256
29001	7445	89340	21556	258672	116672		301344
30001	7775	93300	22226	266712	124712		317424
35001	9565	114780	25436	305232	163232		394464
40001	12215	146580	27786	333432	191432		45o864
45001	14865	178380	30136	361632	219632		507264
50001	17578	210396	32423	389076	247076		562152
55001	20478	245736	34523	414276	272276		612552
60001	23378	280536	36623	439476	297476		662952

2013 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5100 kr per mån = 61 200 kr per år för ensam och 6100 kr per mån för makar/sambor= 73 200 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 145 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 220 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							Makar lika inkomst
Mån.	Prelskatt		Efter skatt		Över-		Överskott
lön	/mån	/år	/mån	/år	skott/år		/år
6001	575	6900	5426	65112	-79888		- 89776
7001	779	9348	6222	74664	-70336		- 70672
8001	982	11784	7019	84228	-60772		- 51544
9001	1185	14220	7816	93792	-51208		- 32416
10001	1388	16656	8613	103356	-41080		- 13288 kris-
11001	1651	19812	9350	112200	-32800		4400 gräns
12001	1916	22992	10085	121020	-23980		22040
13001	2180	26160	10821	129852	-15148		39704
14001	2445	29340	11556	138672	-6328	kris-	57344
15001	2683	32196	12318	147816	2816	gräns	75632
16001	2948	35376	13053	156636	11636		93272
17001	3240	38880	13761	165132	20132		110264
18001	3504	42048	14497	173964	28964		127928
19001	3769	45228	15232	182784	37784		145568
20001	4060	48720	15941	191292	46292		162584
21001	4325	51900	16676	200112	55112		180224
22001	4590	55080	17411	208932	63932		197864
23001	4855	58260	18146	217752	72752		215504
24001	5120	61440	18881	226572	81572		233144
25001	5384	64608	19617	235404	90404		250808
26001	5655	67860	20346	244152	99152		268304
27001	5946	71352	21055	252660	107660		285320
29001	6529	78348	22472	269664	124664		319328
30001	6819	81828	23182	278184	133184		336368
35001	8269	99228	26732	320784	175784		421568
40001	10654	127848	29347	352164	207164		484328
45001	13104	157248	31897	382764	237764		545528
50001	15554	186648	34447	413364	268364		606728
55001	18244	218928	36754	441084	296084		662168
60001	20944	251328	39057	468684	323684		717368

2014 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5100 kr per mån = 61 200 kr per år för ensam och 6200 kr per mån för makar/sambor= 74 400 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 145 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 222 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							Makar lika inkomst
Mån.	Prelskatt		Efter skatt		Över-		Överskott
lön	/mån	/år	/mån	/år	skott/år		/år
6001	629	7548	5372	64464	-80536		- 93072
7001	851	10212	6150	73800	-71200		- 70672
8001	1073	12876	6928	83136	-61864		- 55728
9001	1295	15540	7706	92472	-52528		- 37056
10001	1517	18204	8484	101808	-43192		- 18384 kris-
11001	1757	21084	9244	110928	-34072		-144 gräns
12001	2052	24624	9949	119388	-25612		16776
13001	2378	28536	10623	127476	-17524		32952
14001	2644	31728	11357	136284	-8716	kris-	50568
15001	2940	35280	12061	144732	-268	gräns	67464
16001	3236	38832	12765	153180	8180		84360
17001	3561	42732	13440	161280	16280		100560
18001	3828	45936	14173	170076	25076		118152
19001	4124	49488	14877	178524	33524		135048
20001	4449	53388	15552	186624	41624		151248
21001	4745	56940	16256	195072	50072		168144
22001	5041	60492	16960	203520	58520		185040
23001	5337	64044	17664	211968	66968		201936
24001	5633	67596	18368	220416	75416		218832
25001	5929	71148	19072	228864	83864		222000
26001	6224	74688	19777	237324	92324		218808
27001	6520	78240	20481	245772	100772		269544
29001	7112	85344	21889	262668	117668		303336
30001	7417	89004	22584	271008	126008		320016
35001	9067	108804	25934	311208	166208		400416
40001	11525	138300	28476	341712	196712		461424
45001	14175	171700	30826	369912	224912		517824
50001	16825	201900	33176	398112	253112		574224
55001	19670	236040	35331	423972	278972		625944
60001	22570	270840	37431	449172	304172		676344

2016 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5300 kr per mån = 63 200 kr per år för ensam och 6450 kr per mån för makar/sambor= 77 400 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 149 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 232 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							Makar lika inkomst
Mån.	Prelskatt		Efter skatt		Över-		Överskott
lön	/mån	/år	/mån	/år	skott/år		/år
6001	630	7560	5371	64452	-84548		- 103096
7001	852	10224	6148	73788	-75212		- 84424
8001	1074	12888	6927	83124	-65876		- 65752
9001	1296	15552	7705	92460	-56540		- 47080
10001	1518	18216	8483	101796	-47204		- 28408 kris-
11001	1760	21120	9241	110892	-38108		-10216 gräns
12001	2056	24672	9945	119340	-29660		6680
13001	2352	28224	10649	127788	-21212		23576
14001	2647	31764	11354	136248	-12752	kris-	40496
15001	2943	35316	12058	144696	-4304	gräns	57392
16001	3239	38868	12762	153144	4144		74288
17001	3535	42420	13466	161592	12592		91184
18001	3831	45972	14170	170040	21040		108080
19001	4127	49524	14874	178488	29488		124976
20001	4452	53424	15549	186588	47588		141176
21001	4748	56976	16253	195036	46036		158072
22001	5044	60528	16957	203484	54484		174968
23001	5340	64080	17661	211932	62932		191864
24001	5636	67632	18365	220380	71380		208760
25001	5932	71184	19069	228828	79828		225656
26001	6228	74736	19773	237276	88276		242552
27001	6524	78288	20477	245724	96724		259448
29001	7115	85380	21886	262632	113632		293264
30001	7423	89076	22578	270936	121936		309872
35001	9073	108876	25928	311136	166208		390272
40001	11376	136512	28825	343500	194500		455000
45001	14026	168312	30975	371700	222700		511400
50001	16682	200184	33319	399828	250828		567656
55001	19581	234972	35420	425040	276040		618080
60001	22631	271572	37370	448440	299440		664880

2017 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5200 kr per mån = 62 400 kr per år för ensam och 6400 kr per mån för makar/sambor= 76 800 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 155 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 239 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							Makar lika inkomst
Mån.	Prelskatt		Efter skatt		Över-		Överskott
lön	/mån	/år	/mån	/år	skott/år		/år
6001	622	7464	5379	64548	-90452		- 109904
7001	844	10128	6157	73884	-81116		- 91232
8001	1066	12792	6435	83220	-71780		- 72560
9001	1288	15456	7713	92556	-62444		- 53888
10001	1510	18120	8491	101892	-53108		- 35216
11001	1743	20916	9258	111096	-43904		-16808 kris-
12001	2038	24456	9963	119556	-35444		112 gräns
13001	2334	27888	10667	128004	-26996		17008
14001	2630	31560	11371	136452	-18548		33904
15001	2926	35112	12075	144900	-10100	kris-	50800
16001	3222	38664	12779	153348	-1652	gräns	67696
17001	3518	42216	13483	161796	6796		84592
18001	3814	45768	14187	170244	15244		101488
19001	4110	49320	14891	178692	23692		118384
20001	4435	53220	15566	186792	31792		134584
21001	4731	56772	16270	195240	40240		151480
22001	5027	60324	16974	203688	48688		168376
23001	5323	63876	17678	213136	57136		187272
24001	5619	67428	18382	220584	65584		202168
25001	5915	70980	19086	229032	74032		219064
26001	6211	74532	19790	237480	82480		235960
27001	6507	78084	20477	245928	90928		252856
29001	7096	85152	21905	262860	107860		286720
30001	7394	88728	22607	271284	116284		303568
35001	9044	108528	25957	311484	156484		383968
40001	11199	134388	28802	345624	190624		452248
45001	13849	166188	31152	373824	218824		518648
50001	16499	197988	33502	402024	247024		565048
55001	19333	231996	35668	428016	273016		617032
60001	22383	268596	37618	451416	296416		663832

2017 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5200 kr per mån = 62 400 kr per år för ensam och 6400 kr per mån för makar/sambor= 76 800 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 155 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 239 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.

Ensam Mån. lön	Ös- skott/år		Makar lika inkomst Överskott /år		per person ensam-	skillnad en make
6001	-90452		- 109904		-54952	35500
7001	-81116		- 91232		-45616	35500
8001	-71780		- 72560		-36280	35500
9001	-62444		- 53888		-26944	35500
10001	-53108		- 35216		-17608	35500
11001	-43904		-16808	kris-	-8404	35500
12001	-35444		112	gräns	56	35500
13001	-26996		17008		8504	35500
14001	-18548		33904		16952	35500
15001	-10100	kris-	50800		25400	35500
16001	-1652	gräns	67696		33848	35500
17001	6796		84592		42296	35500
18001	15244		101488		50744	35500
19001	23692		118384		59192	35500
20001	31792		134584		67292	35500
21001	40240		151480		78740	35500
22001	48688		168376		84188	35500
23001	58136		187272		93636	35500
24001	65584		202168		101084	35500
25001	74032		219064		109532	35500
26001	82480		235960		117980	35500
27001	90928		252856		126428	35500
29001	107860		286720		143360	35500
30001	116284		303568		151784	35500
35001	156484		383968		191984	35500
40001	190624		452248		226124	35500
45001	218824		508648		254324	35500
50001	247024		565048		282524	35500
55001	273016		617032		308516	35500
60001	296416		663832		331916	35500

2019. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5700 kr per mån = 68400 kr per år för ensam och 7000 kr per mån för makar/sambor= 84000kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 174 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 269000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam Mån. lön	Prelskatt /mån	/år	Efter skatt /mån	/år	Ös- skott/år	Makar lika inkomst Överskott/år	Årsinkomst per person
6001	626	7512	5375	64500	-109500	-140000	72 000
7001	854	10248	6147	73764	-100236	-121472	84 000
8001	1081	12297	6920	83040	-90960	-102920	96 000
9001	1308	15696	7693	92316	-81684	-84368	108 000
10001	1535	18420	8466	101592	-72408	-65816	120 000
11001	1765	21180	9236	110832	-62168	-47336	132 000
12001	1997	23964	10004	120048	-53952	-28904	144 000
13001	2268	27216	10733	128796	-45204	-11408 *	156 000
14001	2568	30816	11433	137196	-36804	5392	168 000
15001	2859	34308	12149	145704	-28296	22408	180 000
16001	3149	37788	12852	154224	-19776	39448	192 000
17001	3440	41280	13561	162732	-11268	56464	204 000
18001	3730	44760	14271	171252	-2748 *	73504	216 000
19001	4020	48240	14981	179772	5772	90544	228 000
20001	4340	52080	15661	187932	13932	106864	240 000
21001	4630	55560	16371	196452	24252	123904	252 000
22001	4921	59052	17080	204960	30960	140920	264 000
23001	5211	62532	17790	213480	39480	157960	276 000
24001	5501	66012	18500	222000	48000	175000	288 000
25001	5792	69504	19209	230508	56508	192016	300 000
26001	6082	72984	19919	239028	65028	209056	312 000
27001	6373	76476	20628	247536	73536	226072	324 000
29001	6953	83436	22048	264576	90576	260152	348 000
30001	7244	86928	22757	273084	99084	277168	360 000
35001	8848	106176	26153	313836	139836	358672	420 000
40001	10498	125976	29503	354036	180036	439072	480 000
45001	12782	153384	32219	386628	212628	504256	540 000
50001	15432	185184	34569	414828	240828	560656	600 000
55001	18164	217968	36837	442044	268044	615088	660 000
60001	21045	252540	38956	467472	293472	665944	720 000

2017 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5200 kr per mån = 62 400 kr per år för ensam och 6400 kr per mån för makar/sambor= 76 800 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 155 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 239 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam Mån. lön	Prelskatt /mån	Prelskatt /år	Efter skatt /mån	Efter skatt /år	Över-skott/år	Inkomstskatt i % av inkomst	
							1 1 008 kr/mån
6001	622	7464	5379	64548	-90452	10,4	Decilgrupp
7001	844	10128	6157	73884	-81116	12,1	
8001	1066	12792	6435	83220	-71780	13,3	2 8 252 kr/mån
9001	1288	15456	7713	92556	-62444	14,3	
10001	1510	18120	8491	101892	-53108	15,1	
11001	1743	20916	9258	111096	-43904	15,8	
12001	2038	24456	9963	119556	-35444	17,0	
13001	2334	27888	10667	128004	-26996	18,0	
14001	2630	31560	11371	136452	-18548	18,8	
15001	2926	35112	12075	144900	-10100	19.5	3 15 276 kr/mån
16001	3222	38664	12779	153348	-1652	20,1	
17001	3518	42216	13483	161796	6796	20.7	
18001	3814	45768	14187	170244	15244	21,2	
19001	4110	49320	14891	178692	23692	21,6	
20001	4435	53220	15566	186792	31792	22,2	4 20 802 kr/mån
21001	4731	56772	16270	195240	40240	22.5	
22001	5027	60324	16974	203688	48688	22,8	
23001	5323	63876	17678	213136	57136	23,1	* Medianinkomst
24001	5619	67428	18382	220584	65584	23,4	23 467 kr/månad
25001	5915	70980	19086	229032	74032	23,7	2017 enl SCB
26001	6211	74532	19790	237480	82480	23,9	(20-64 år)
27001	6507	78084	20477	245928	90928	24,1	* Medelinkomst
29001	7096	85152	21905	262860	107860	24,5	27 450 kr/månad
30001	7394	88728	22607	271284	116284	24.6	2017 enl SCB
35001	9044	108528	25957	311484	156484	25,8	
40001	11199	134388	28802	345624	190624	28,0	9 41 666 kr/mån
45001	13849	166188	31152	373824	218824	30.8	
50001	16499	197988	33502	402024	247024	33,0	
55001	19333	231996	35668	428016	273016	35,2	
60001	22383	268596	37618	451416	296416	37,3	10 67 442 kr/mån

2019. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5700 kr per mån = 68400 kr per år för ensam och 7000 kr per mån för makar/sambor= 84000kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 174 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 269000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam Mån. lön	Prelskatt /mån	Prelskatt /år	Efter skatt /mån	Efter skatt /år	Över-skott/år	Inkomstskatt i% av inkomst	Årsinkomst per person
6001	626	7512	5375	64500	-109500	10,4	72 000
7001	854	10248	6147	73764	-100236	12,2	84 000
8001	1081	12297	6920	83040	-90960	13,5	96 000
9001	1308	15696	7693	92316	-81684	14,5	108 000
10001	1535	18420	8466	101592	-72408	15,3	120 000
11001	1765	21180	9236	110832	-62168	16,0	132 000
12001	1997	23964	10004	120048	-53952	16,6	144 000
13001	2268	27216	10733	128796	-45204	17,4	156 000
14001	2568	30816	11433	137196	-36804	18,3	168 000
15001	2859	34308	12149	145704	-28296	19.0	180 000
16001	3149	37788	12852	154224	-19776	19,7	192 000
17001	3440	41280	13561	162732	-11268	20,2	204 000
18001	3730	44760	14271	171252	-2748	20,7	216 000
19001	4020	48240	14981	179772	5772	21,2	228 000
20001	4340	52080	15661	187932	13932	21,7	240 000
21001	4630	55560	16371	196452	24252	22,0	252 000
22001	4921	59052	17080	204960	30960	22,3	264 000
23001	5211	62532	17790	213480	39480	22,7	276 000
24001	5501	66012	18500	222000	48000	22,9	288 000
25001	5792	69504	19209	230508	56508	23,2	300 000
26001	6082	72984	19919	239028	65028	23,4	312 000
27001	6373	76476	20628	247536	73536	23,6	324 000
29001	6953	83436	22048	264576	90576	24,0	348 000
30001	7244	86928	22757	273084	99084	24,1	360 000
35001	8848	106176	26153	313836	139836	25,3	420 000
40001	10498	125976	29503	354036	180036	26,2	480 000
45001	12782	153384	32219	386628	212628	28,4	540 000
50001	15432	185184	34569	414828	240828	30,7	600 000
55001	18164	217968	36837	442044	268044	33,0	660 000
60001	21045	252540	38956	467472	293472	35,1	720 000

Från http://wimnell.com/omr36-39zzzzzj.pdf

Om värnskatten

Agenda började för hösten den 25 augusti 2019 och hade bl a en intervju med den nya liberalledaren Nyamkon Sabuni.

Expressen skrev om intervjun:
Sabuni: – Det viktigaste från vår sida är att vi gör det som är bäst för Sverige: att vi säkrar goda förutsättningar för företagande, för arbetsmarknaden så att vi får fler i arbete, och att vi säkrar kompetensen.

Hon menar att den budgetram som finansministern presenterat ger utrymme både för sänkta marginalskatter och satsningar på rättsväsendet, som är en hjärtefråga för L.

Partiet har stridit hårt för att slopa värnskatten, något som beräknas kosta 6 miljarder kronor.
– Så statiskt är det inte, säger Nyamko Sabuni.

– Genom att ta bort värnskatten kan vi få fler att vilja avancera men också att vilja jobba lite mer.
Agenda: Varför inte satsa de där miljarderna på kommunerna?
– Vi har också pengar som vi kommer att satsa på kommunerna.

Den s k värnskatten avskaffas sista decmber 2019. Den ger cirka 6 miljarer kr till statskassan.

Jag föreslår att en ny värnskatt införs fr o m 1 januari 1920 med samma regler som för den gamla värnskatten som avskaffas, men att skatten tillförs försvarsdeparrtementet.

Värnskatten 2019

Enligt finansepartmentet promemoria Fi2019/02421/S1 Avskaffad övre skiktgräns för statlig inkomstskatt (s.k. värnskatt) juni 2019:

Nuvarande lydelse:
"För fysiska personer är den
statliga inkomstskatten på beskattningsbara förvärvsinkomster
– 20 procent av den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger en nedre skiktgräns, och
– 5 procent av den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger en övre skiktgräns.

Skiktgränserna bestäms med utgångspunkt i en nedre skiktgräns på 490 700 kronor för beskattningsåret 2019 och en
övre skiktgräns på 689 300 kronor för beskattningsåret 2019."

Den övre gränsem motsvarar 57441 kr per nånad

Skatter finns redovisade i

Sven Wimnell 20 februari 2019:
Samällsplaneringens problem. Något av det viktigaste och artiklar 23 januari - 15 februari om inre svenska förhållanden.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzza.pdf

Där finns följande tabell

2019. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5700 kr per mån = 68400 kr per år för ensam och 7000 kr per mån för makar/sambor= 84000kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 174 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 269000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam Mån. lön	Prelskatt /mån	Prelskatt /år	Efter skatt /mån	Efter skatt /år	Över-skott/år	Inkomstskatt i% av inkomst	Årsinkomst per person
6001	626	7512	5375	64500	-109500	10,4	72 000
7001	854	10248	6147	73764	-100236	12,2	84 000
8001	1081	12297	6920	83040	-90960	13,5	96 000
9001	1308	15696	7693	92316	-81684	14,5	108 000
10001	1535	18420	8466	101592	-72408	15,3	120 000
11001	1765	21180	9236	110832	-62168	16,0	132 000
12001	1997	23964	10004	120048	-53952	16,6	144 000
13001	2268	27216	10733	128796	-45204	17,4	156 000
14001	2568	30816	11433	137196	-36804	18,3	168 000
15001	2859	34308	12149	145704	-28296	19.0	180 000
16001	3149	37788	12852	154224	-19776	19,7	192 000
17001	3440	41280	13561	162732	-11268	20,2	204 000
18001	3730	44760	14271	171252	-2748	20,7	216 000
19001	4020	48240	14981	179772	5772	21,2	228 000
20001	4340	52080	15661	187932	13932	21,7	240 000
21001	4630	55560	16371	196452	24252	22,0	252 000
22001	4921	59052	17080	204960	30960	22,3	264 000
23001	5211	62532	17790	213480	39480	22,7	276 000
24001	5501	66012	18500	222000	48000	22,9	288 000
25001	5792	69504	19209	230508	56508	23,2	300 000
26001	6082	72984	19919	239028	65028	23,4	312 000
27001	6373	76476	20628	247536	73536	23,6	324 000
29001	6953	83436	22048	264576	90576	24,0	348 000
30001	7244	86928	22757	273084	99084	24,1	360 000
35001	8848	106176	26153	313836	139836	25,3	420 000
40001	10498	125976	29503	354036	180036	26,2	480 000
45001	12782	153384	32219	386628	212628	28,4	540 000
50001	15432	185184	34569	414828	240828	30,7	600 000
55001	18164	217968	36837	442044	268044	33,0	660 000
60001	21045	252540	38956	467472	293472	35,1	720 000

2019 är skatten 33 % av inkomsten vid inkomst 55000 och 35,1 60000

Inkomst 60000 månad = 720 000 per år ligger 30 700 över 689 300 och värnskatten blir 5% av det = 1535 kr som är 0,21% av 720 000 Skatten blir 35,1-0,21= cirka 34,9 av inkomsten.

Vid inkomst 100 000 kr/månad = 1200 000 kr per år är inkomsten 480 000 kr högre och värnskatten 24 000 kr högre= 25535 kr som är 2,1 % av inkomsten. Vid inkomst mellan 60 000 och 100 000 kr per månad är alltså värnskatten 0.21 - 2,1 % av inkomsten. Vid 70 000 cirka 0,9%

Ensam barnlös med inkomst 18-19 000 kr/månad, och som efter skatt knappt har till rimliga levnadskostnader 174 400 kr, betalar 21 %av inkomsten i skatt.

Den med månadsinkomst 60 000 har överskott i hushållsbudgeten på 293 473 kr sedan rimliga levnadskostnader betalats. Och , räknat på 2019, betalar bara 34,9 %av inkomsten i skatt sedan värnskatten tagits bort.

Man kan nog säga att borttagandet av värnskatten är en onödig lyx för dem med de höga inkomsterna.

Ensamma med inkomster under 19 000 kr per månad har underskott i hushållsbudgetarna. Ensam med inkomst 60 000 kr/ månad har överskott 293457 kr på året.

Cirka 35 % av inkomsttagarna ha inkomster under 19 000 kr.

För den med månadsinkomst 60 000 kr och överskott 293473 kr minskar skatten med 0,21 av inkomsten när värnskatten tas bort, det är inte troligt att man arbetar mer för det. Om inkomsten är 70 000 kr/månad = mitt- eller medel för de 10%med de största inkomsterna, minskar skatten med 0,9%% av inkomsten och det får nog inte vederbörande att arbete mer.

Sammanräknad förvärvsinkomst efter deciler. Kvinnor och män 20-64 år. Kr/år

Sammanräknad förvärvsinkomst efter deciler. Personer folkbokförda i Sverige både 2016-01-01 och 2016-12-31

Sammanräknad förvärvsinkomst efter deciler. Personer folkbokförda i Sverige både 2017-01-01 och 2017-12-31 (SCB)

Decilgrupp	2016	2017	2019 antagande. cirka samma årliga ökning som 216-217. Månad ca	
1	11 855	12 096	13 000	1083
2	96 357	99 028	104 000	8667
3	177 761	183 315	194 000	16167
4	241 790	249 625	265 000	22083
5	289 357	298 285	316 000	26333
6	327 932	337 863	358 000	29833
7	366 546	377 964	401 000	33417
8	414 336	426 988	452 000	37667
9	486 239	499 991	527 000	43917
(9,5				ca 57000)
10	789 273	809 306	849 000	70750

Statistiken är inte uppdelad efter esamstående och makar/sambor. Men ensamstående behöver 2019 inkomst 19000 och makar var för sig 14000 per månad för att klara hushållsbudgetarna på plus. Genomsnitt cirka 16000 kr
Det betyder att cirka 30 % av inkomsttagarna inte klarar sig.

Inkomstskattesystemet är inte uppbyggt efter skatteförmåga och inget talar för att svenska folket vill ha det.

Brister i detta system kompenseras i någon mån av bidrag av olika slag, bland annat barnbidrag och bostadsbidrag för ensamma och makar/sambor med barn.

Ungdomar 18-29 år utan barn kan få ungdomsbostadsbidrag. Äldre utan barn har några år fått bostadsbidrag, men de har i ovist nit tagits bort, det bör snarast återinföras. Det kan enkelt ske genom att höja åldersgränsen för bidrag till 65 år. Ungdomsbidragen avtrappas med 33,33% av viss stigande inkomst.

Se senare utredning: Sven Wimnell 22 april 2019: Bostadsbidrag för barnfamiljer och nya för barnlösa. Bostadstillägg för pensionärer. Utredningar om verksamheter som styr världen. Vårbudgeten 2019.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzze.pdf

Innehåll i: Sven Wimnell 22 april 2019: Bostadsbidrag för barnfamiljer och nya för barnlösa. Bostadstillägg för pensionärer. Utredningar om verksamheter som styr världen. Vårbudgeten 2019.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzze.pdf

Sida

2 **Innehåll**

6 **Botadsbidrag för barnfamiljer och barnlösa i förvärvslivsåldrar**

7 Årskostnader år 2019, förvärvsarbetande icke-pensionärer.
7 Konsumentverket: Exempel: Vad det kan kosta för en 20-åring med egen inkomst att bo hos föräldrar eller ha eget boende

8 2019. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn. Skatter och marginalskatter
8 2019. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn. Överskott och underskott
9 Sammanräknad förvärvsinkomst efter deciler. Kvinnor och män 20-64 år. Kr/år
10 Från skatteverket.se Inkomståret 2019
11 Vad ingår i skattetabellerna?

12 **Bostadsbidragen för barnfamiljer**
12 Kostnader för barn 2019
13 Socialförsäkringsbalk (2010:110) t.o.m. SFS 2018:1952 Avd. G BostadsstödAVD.13
14 Bostadsbidragen
15 2019. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn. Tabell
15 Ett resonemang om inkomster vid avtrappningsbörjan.
16 Levnadskostnader
17 SCB-statistik 2013 om antalet hushåll

17 Barnkostnader. Ensam med 1 barn.
19 Kostnad för ett barn. Genomsnitt för åldrar 0-18 år. Ensam förälder.
19 För makar/sambor med 1 barn

20 Stockholm barntillsynskostnader
22 barnomsorgsguiden.se
23 Försäkringskassan 2019. Aktuella belopp.

24 Ensam med 2 och 3 barn
25 Makar/sambor med 2 och 3 barn
26 Barnkostnader. Sammanfattning.
27 Förslag för 2019
27 Socialförsäkringsbalken om kapital

28 **Bostadsbidrag för barnlösa. ickepensionärer.**
29 forsakringskassan.se Bostadsbidrag till unga (under 29 år)
30 Socialförsäkringsbalk (2010:110). Kapitler om barnlösa

31 Bostadsbidrag för barnlösa i åldrar över 29 år upp till pensionsåldrar.

31 Ungdomsbostadsbidragen. Barnlösa 18 - 29 års ålder.
32 Socialförsäkringsbalken om kapital

34 **Bostadtillägg och garantipension för pensionärer.**
35 Personer 55 år och äldre efter ålder, kön och typ av pension
38 Fastställd förvärvsinkomst 2017.Andelen personer efter inkomst och kön

41 Regeringen:Tydligare mål och uppföljning för Pensionsmyndigheten
42 Promemoria Socialdepartementet. Socialförsäkringsenheten Förbättrat grundskydd för pensionärer
42 Innehåll
43 Inledning
48 Förslag för ett förbättrat grundskydd
59 Promemoria Socialdepartementet Socialförsäkringsenheten Förbättrat grundskydd för pensionärer Promemoria 1 februari 2019 Tabell 4.2 Typfall med effekter av förslagen

59 Verkan av kapital
61 I 1990 års skattereform ändrades kapitalinkomstbeskattningen.
61 Om en lång historia om pensionärer

63 Regeringskansliet. Blocköverskridande överenskommelse för långsiktigt höjda och trygga pensioner
67 Pensionsgruppens överenskommelse om långsiktigt höjda och trygga pensioner
75 Stora möjligheter att få fler över 65 år att jobba vidare

78 Socialförsäkringsbalk (2010:110)
81 66 kap. Garantipension för den som är född 1937 eller tidigare
84 Varken regeringen, myndigheterna eller de politiska partierna har några offentliga redovisningar om pensionärernas levnadskostnader. Kapitler i socialförsäkringsbalken

84 Från pensionsmyndigheten.se 21 mars 2019
84 Fakta om bostadstillägg
98 pensionsmyndigheten.se 1 april 2019. Som mest kan garantipensionen bli 8 254 kronor för ensamstående och 7 363 kronor i månaden för gifta

99 Garantipensioner. Ensam 2019
99 Bostadstillägg Ensam 2019
99 Marginaleffekter av skatt och bostadstillägg 2019
100 2019. Ensam pensionär över 65 år Två tabeller

101 Månadskostnader år 2019, förvärvsarbetande icke-pensionärer.
101 Pensionärer 2019 Månadskostnader
102 Årskostnader år 2019, förvärvsarbetande icke-pensionärer.
102 Årskostnader år 2019, pensionärer.
103 Årskostnaderna för pensionärer 2020
103 Ensam väntad ändring 2020

106 Tabell 33 Skatteavdrag för månadslön 2019 Tabell 33
112 Från pensionsmyndigheten.se 21 mars 2019
Sidor i pensionsmyndigheten.se

120 **Kopior av tidigare utredningar om systemet för pensionärernas pensioner och bostadstillägg.**
121 Systemet för pensionärernas bostadstillägg.
122 Förbättringar för pensionärer med låga inkomster införs.
123 Bostadstillägg för pensionärer
123 I samband med småhus finns två sätt att bo. (8 april 2004).
124 Viktiga händelser i bostadstilläggens historia. (8 april 2004).
I 1990 års skattereform ändrades kapitalinkomstbeskattningen.
130 Andra påpekanden o förslag. (8 april 2004.)

131 Summa marginaleffekt 2004. (Från sid 3405)
132 Ingen i regeringen eller riksdagen har visat tillräckligt intresse för de lägsta inkomsterna.
133 Januari 2013: Förslagen för bostadstilläggen på sid 95 i http://wimnell.com/omr36-39zq.pdf bör bli att man helt slopar reglerna som föreskriver att kapital/förmögenheter och fastigheter ska påverka bostadstilläggen.
136 Så beräknar vi dina inkomster
Från pensionsmyndigheten 6 feb 2013
138 Så beräknar vi din bostadskostnad (6 feb 2013)
140 Så mycket kan du få i bostadstillägg
141 Så beräknar vi ditt bostadstillägg
143 Avtrappningsregler

144 Många anser att pensionärerna halkar efter i välfärden. Att öka bostadstilläggen något och sänka skatten något för dem är gott och väl, men det är dags ta bort den grovt snedvridande effekten av regeln att 15% av kapital ska ses som inkomst. Regeln bör snarast tas bort.

145 **Kopior av tidigare utredningar om mänskliga verksamheter som styr världen.**

146 **Sven Wimnells hemsida: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ?**

148 **Inkomstskatterna**
150 Mer om skatter och bidrag.
153 Fastighetsskatter och förmögenhetsskatter.
156 Nyss har nämnts om kapital

157 **Statsråd och myndigheter**
157 Politikområden för politiken 21 januari 2019
159 Myndigheter
178 Länsstyrelserna

184 **Befolkning och bostäder**
184 Hushållsverksamheter. Vad man har och vad man gör i bostäderna.
185 641- 642 Det börjar med maten.
185 643. När det gäller bostaden har boverket krav
186 644. Teknisk utrustning för vatten och avlopp , energi m m.
186 645 Hushållen har mycket utrustning av olika slag.
186 646 Utveckling av de inre verkligheterna
189 647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster och utgifter, Kapital.
189 648 Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter o d.
189 649 Personvård: barn, hemsjukvård o d

190 SCB Statistiska Centralbyrån. Om allt och hyror

196 Befolkningsstorlek per kommun, 2015
197 Var finns rum för våra barn? – om trångboddheten i Sverige
197 Antal hushåll efter hushållstyp

202 De föreslagna nya lägenhetstyperna
204 Bostad 2 rum och kök och 3 rum och kök i mindre skala
205 Bostad 2 rum och kök i större skala
206 Bostad 3 rum och kök i större skala
207 Fyra rum och kök.
208 Två studentbostäder med gemensamma utrymmen
209 Bostad 2 rum och kök med större sovrum
210 Bostad 2,3 och 4 r o k, beskrivning

211 Två studentbostäder med gemensamma utrymmen
212 Bostad 2 r o k med större sovrum, beskrivning
212 Det är viktigt med rejäla balkonger
213 Antal lägenheter i flerbostadshus efter storlek. Riket
214 Trångboddhet

Hem- och konsumentkunskap . Gällande Från Skolverket, 26 november 2019

Innehåll

- 1. Kursplan - Hem- och konsumentkunskap
- 2. Ämnets syfte
- 3. Centralt innehåll
- 4. Kunskapskrav Lyssna
  Kursplanen i hem- och konsumentkunskap (pdf) Lyssna
  Kursplanen i hem- och konsumentkunskap (word)
- Relaterat kommentarmaterial

Kursplan - Hem- och konsumentkunskap

Livet i hem och familj har en central betydelse för människan. Våra vanor i hemmet påverkar såväl individens och familjens välbefinnande som samhället och naturen. Kunskaper om konsumentfrågor och arbetet i hemmet ger människor viktiga verktyg för att skapa en fungerande vardag och kunna göra medvetna val som konsumenter med hänsyn till hälsa, ekonomi och miljö.

Ämnets syfte

Undervisningen i ämnet hem- och konsumentkunskap ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper om och intresse för arbete, ekonomi och konsumtion i hemmet. I en process där tanke, sinnesupplevelse och handling samverkar ska eleverna ges möjlighet att utveckla ett kunnande som rör mat och måltider. Undervisningen ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin initiativförmåga och kreativitet vid matlagning, skapande av måltider och andra uppgifter i hemmet. Genom undervisningen ska eleverna få möjlighet att utveckla medvetenhet om vilka konsekvenser valen i hushållet får för hälsa, välbefinnande och gemensamma resurser. Undervisningen ska också bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om konsumtionens villkor, om sparande, krediter och lån. På så sätt ska eleverna ges förutsättningar att göra välgrundade val när det gäller privatekonomi och kunna hantera olika problem och situationer som en ung konsument kan ställas inför.

Undervisningen ska bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om, och ges möjligheter att reflektera över, jämställdhet och arbetsfördelning i hemmet. Undervisningen ska även ge eleverna förutsättningar att utveckla kunskaper om kulturella variationer och traditioner i olika hushåll.

Genom undervisningen i ämnet hem- och konsumentkunskap ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- planera och tillaga mat och måltider för olika situationer och sammanhang,
- hantera och lösa praktiska situationer i hemmet, och
- **värdera val och handlingar i hemmet och som konsument samt utifrån perspektivet hållbar utveckling.**

Centralt innehåll

I årskurs 1-6

I årskurs 7-9

Kunskapskrav

Kunskapskrav för slutet av årskurs 6

Kunskapskrav för slutet av årskurs 9

Hem- och konsumentkunskap
Skolverkets förslag 25 september 2019

Hem- och konsumentkunskap
Livet i hem och familj har en central betydelse för människan. Våra vanor i hemmet påverkar såväl individens och familjens välbefinnande som samhället och naturen. Kunskaper om konsumentfrågor och arbetet i hemmet ger människor viktiga verktyg för att skapa en fungerande vardag och kunna göra medvetna val som konsumenter med hänsyn till hälsa, ekonomi och miljö.

Syfte
Undervisningen i ämnet hem- och konsumentkunskap ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper om och intresse för arbete, ekonomi och konsumtionsval i hemmet. I en process där tanke, sinnesupplevelse och handling samverkar ska eleverna ges möjlighet att utveckla ett kunnande som rör mat och måltider. Undervisningen ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin initiativförmåga och kreativitet vid matlagning, skapande av måltider och andra uppgifter i hemmet.

Genom undervisningen ska eleverna få möjlighet att utveckla medvetenhet om vilka konsekvenser valen i hushållet får för hälsa, välbefinnande och gemensamma resurser. Undervisningen ska också bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om konsumtionens villkor, om sparande, krediter och lån. På så sätt ska eleverna ges förutsättningar att göra välgrundade val när det gäller privatekonomi och kunna hantera olika problem och situationer som en ung konsument kan ställas inför.

Undervisningen ska bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om och ges möjligheter att reflektera över normer, jämställdhet och arbetsfördelning i hemmet. Undervisningen ska även ge eleverna förutsättningar att utveckla kunskaper om kulturella variationer och traditioner i olika hushåll.

Undervisningen i ämnet hem- och konsumentkunskap ska ge eleverna förutsättningar att utveckla

- förmåga att planera och tillaga mat och måltider för olika behov och sammanhang samt utföra annat praktiskt arbete i hemmet
- kunskaper om ekonomi och konsumtion i hemmet
- förmåga att värdera val och handlingar i hemmet utifrån hur de påverkar hälsa, ekonomi och miljö. (Här ny formulering)

Centralt innehåll
I årskurs 1–6
Mat och matlagning
- Matlagning för olika sammanhang.
- Olika metoder för matlagning samt planering och organisering av arbetet.
- Begrepp för mat och matlagning samt enkla instruktioner och recept.
- Hushålla med och ta tillvara på livsmedel och andra förbrukningsvaror i hemmet.
- Samtal om egna upplevelser av smak, doft, konsistens och textur i samband med matlagning.
- Redskap och teknisk utrustning som kan användas vid matlagning och hur dessa används på ett funktionellt och säkert sätt.
- Hygien och säkerhet i samband med hantering, tillagning och förvaring av livsmedel.
-

- **Sparande och konsumtion**

- Ungas privatekonomi. Relationen mellan sparande och konsumtion. Olika sätt för att betala och spara.
- Skillnaden mellan saklig konsumentinformation och annan påverkan på konsumtionsval, till exempel reklam och påhittade produktomdömen.
- Jämförelser av några vanliga varor utifrån jämförpris.

- **Levnadsvanor**

- Vikten av att äta varierat och balanserat för att må bra. Hur måltider kan fördelas över en dag.
- Måltidens betydelse för gemenskap. Olika mattraditioner.
- Några olika certifieringar och märkningar av livsmedel och andra varor och deras betydelse.
- Val och användning av varor som används i hemmet och hur de påverkar miljö och hälsa.
- Återvinning i hemmet och i närområdet och hur den fungerar.
- Städning och rengöring samt olika rutiner och metoder för detta.

I årskurs 7–9

Mat och matlagning

- Matlagning för olika behov och sammanhang.
- Val av livsmedel och metoder vid matlagning, samt planering och organisering av arbetet.
- Skapande av egna måltider, till exempel utifrån säsong och rester.
- Begrepp för matlagning samt instruktioner och recept.
- Hushållning och tillvaratagande av livsmedel och andra förbrukningsvaror i hemmet.
- Samtal om egna upplevelser av smak, doft, konsistens och textur i samband med matlagning.
- Redskap och teknisk utrustning som kan användas vid matlagning och hur dessa används på ett funktionellt och säkert sätt.
- Hygien och säkerhet i samband med hantering, tillagning och förvaring av livsmedel.
-

Sparande och konsumtion

- Ungas privatekonomi. Konsumtion och ekonomisk planering, till exempel att göra en budget.
- Konsekvenser av att handla på kredit, teckna abonnemang samt låna och spara pengar.

- Skillnaden mellan saklig konsumentinformation och annan påverkan på konsumtionsval, till exempel reklam och påhittade produktomdömen.
- Konsumenters rättigheter och skyldigheter.
- Ställningstaganden vid val av produkter och tjänster utifrån jämförelser av olika aspekter:
jämförpris, kvalitet och miljö- och hälsoaspekter.

Levnadsvanor

- Sammansättning av varierade och balanserade måltider och anpassning till individuella behov.
- Måltidens betydelse för gemenskap. Olika mattraditioner och trender samt deras betydelse.
- Produktion, transport och återvinning av olika varor och livsmedel samt hur detta kretslopp påverkar miljön på olika sätt.
- Städning och rengöring samt olika rutiner och metoder för detta.
- Organisering och uppdelning av arbetsuppgifter i hemmet ur ett jämställdhetsperspektiv.
- Aktuella samhällsfrågor som rör privatekonomi, mat och hälsa.

KUNSKAPSKRAV I ÄMNET HEM- OCH KONSUMENTKUNSKAP

Kunskapskrav för betyget E i slutet av årskurs 6
Eleven tillagar enkla måltider och genomför andra praktiska uppgifter i hemmet med viss anpassning till ändamålet med aktiviteten.
Eleven ger exempel på olika sätt att spara och betala och beskriver på ett enkelt sätt vad som kan påverka konsumtionsval.
Eleven värderar på ett enkelt sätt val och handlingar i hemmet utifrån hur de påverkar hälsa, ekonomi och miljö.

Kunskapskrav för betyget D i slutet av årskurs 6
Betyget D innebär att kunskapskraven för betyget E och till övervägande del för C är uppfyllda.

Kunskapskrav för betyget C i slutet av årskurs 6
Eleven tillagar enkla måltider och genomför andra praktiska uppgifter i hemmet med relativt god anpassning till ändamålet med aktiviteten.
Eleven ger exempel på olika sätt att spara och betala och beskriver på ett relativt utförligt sätt vad som kan påverka konsumtionsval.
Eleven värderar på ett relativt utvecklat sätt val och handlingar i hemmet utifrån hur de påverkar hälsa, ekonomi och miljö.

Kunskapskrav för betyget B i slutet av årskurs 6
Betyget B innebär att kunskapskraven för betyget C och till övervägande del för A är uppfyllda.

Kunskapskrav för betyget A i slutet av årskurs 6
Eleven tillagar enkla måltider och genomför andra praktiska uppgifter i hemmet med god anpassning till ändamålet med aktiviteten.
Eleven ger exempel på olika sätt att spara och betala och beskriver på ett utförligt sätt vad som kan påverka konsumtionsval.
Eleven värderar på ett utvecklat sätt val och handlingar i hemmet utifrån hur de påverkar hälsa, ekonomi och miljö.

Kunskapskrav för betyget E i slutet av årskurs 9
Eleven tillagar måltider och genomför andra praktiska uppgifter i hemmet med viss anpassning till ändamålet med aktiviteten.
Eleven beskriver på ett enkelt sätt faktorer och personliga beslut som kan påverka privatekonomi och konsumtionsval.
Eleven värderar på ett enkelt sätt val och handlingar i hemmet utifrån hur de påverkar hälsa, ekonomi och miljö.

Kunskapskrav för betyget D i slutet av årskurs 9
Betyget D innebär att kunskapskraven för betyget E och till övervägande del för C är uppfyllda.

Kunskapskrav för betyget C i slutet av årskurs 9
Eleven tillagar måltider och genomför andra praktiska uppgifter i hemmet med relativt god anpassning till ändamålet med aktiviteten.
Eleven beskriver på ett relativt utförligt sätt faktorer och personliga beslut som kan påverka privatekonomi och konsumtionsval.
Eleven värderar på ett relativt utvecklat sätt val och handlingar i hemmet utifrån hur de påverkar hälsa, ekonomi och miljö.

Kunskapskrav för betyget B i slutet av årskurs 9
Betyget B innebär att kunskapskraven för betyget C och till övervägande del för A är uppfyllda.

Kunskapskrav för betyget A i slutet av årskurs 9
Eleven tillagar måltider och genomför andra praktiska uppgifter i hemmet med god anpassning till ändamålet med aktiviteten.
Eleven beskriver på ett utförligt sätt faktorer och personliga beslut som kan påverka privatekonomi och konsumtionsval.
Eleven värderar på ett utvecklat sätt val och handlingar i hemmet utifrån hur de påverkar hälsa, ekonomi och miljö.
Förslag den 25 september 2019

Kommentarer.

Det är nästan inte ändrat. Ämnet behöver kompletteras i hög grad så att det motsvarar det som antytts i föregående beskrivningar om hushållsverksamheter. Det är Skolverkets uppgift att göra de kompletteringarna.

I korthet:

641- 642 Det börjar med maten.

Till det kan räknas allt man stoppar i sig, bl a godis, sprit, tobak, droger. Man ska akta sig för farliga bakterier o d , inte äta för mycket. Äta mediciner o d. Vara vaccinerad. Anpassa sig efter sjukdomar o d. Inte äta malda elefantbetar så att djuren utrotas. Man ska röra på sig och hålla kroppen i form. Få lämplig mängd solljus.

643. När det gäller bostaden har boverket krav om hur de bör vara

644. Till bostaden hör teknisk utrustning för vatten och avlopp , energi m m.

645 Hushållen har mycket utrustning av olika slag.

Möbler, belysningar, kylutrustningar radio, TV, mobiltelefoner, läsplattor, datorer, gräsklippare, cyklar, motorcyklar, bilar, köksapparater, hobbyutrustning, leksaker, symaskiner o s v, som behöver köpas och skötas. Konsumentverket kan ha upplysningar om det.

646 Här handlar det om personlig hygien, kläder och hur vi umgås i hemmet med familj, släkt och vänner. Vi ser på TV, läser tidningar och böcker, skriver, har hund, katt, hobby med hantverk m m. Leker. Vad gör arbetslösa och sjuka hemma hela dagarna? Vad gör de som på grund av sjukdom eller arbetslöhet o d inte har något arbete att gå till ? Och kriminella o d ?

På fritiden i hemmet bör man ha möjlighet att göra det man vill inom ramen för allmän moral så att man trivs. Man bör ha sociala kontakter och andra verksamheter så att de inre verkligheterna utvecklas , bl a med lämpliga kunskaper och värderingar om de ständigt pågående förändringarna i världen, och så att möjligheterna att anpassa sig och påverka andra utvecklas på lämpligt sätt.

647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster och utgifter, Kapital.

648 Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter

Det finns cirka 5 miljoner hushåll i Sverige. Om de anväder en timme om dagen för städning o d blir det för varje dag 5 miljoner timmar och för alla under ett år cirka 2 miljarder timmar.

649 Personvård: barn, hemsjukvård o d .

Socialtjänsten har hand om personer som har det särdeles besvärligt men i området 64 gäller det hushåll som vill och kan klara sig själva. Somliga kan få assistans vissa timmar genom socialtjänsten men får klara sig för övrigt själva.
Det här handlar om att sköta barn, uppfostra och leka med dem. uppfostra tonåringar och om rörelsehindrade, sjuka och äldre o d som vill klara sig själva men behöver stöd av anhöriga och vänner eller enklare hemtjänst.

Kunskaper om hälsa, som nu ingår i ämnet Idrott och hälsa bör till en del införas i Hemkunskapen och där placeras ihop med problemen med maten.

I Hemkunskapen bör poängteras behovet av rörelse : "Eleverna ska genom undervisningen ges förutsättningar att utveckla goda levnadsvanor i syfte att kunna påverka sin hälsa genom livet. "

"Rörelse och hälsofrämjande levnadsvanor är grundläggande för människors välbefinnande. Positiva upplevelser av idrott, fysiska aktiviteter och friluftsliv under uppväxtåren har stor betydelse för om vi blir fysiskt aktiva genom livet. Med färdigheter i och kunskaper om rörelse och hälsofrämjande levnadsvanor får människor redskap för att kunna påverka och ta ansvar för sin hälsa. "

I Hemkunskapen bör man kunna införa teoretiska och medicinska skäl för rörelse tillsammans med behoven av lämplig mat och mathållning, medicin och frihet från alkohol, tobak och knark.

De praktiska hälsofräjande rörelserna i idrott o d bör kunna införads i ämnet för idrott.

Religionskunskap
Skolverkets förslag 25 september 2019

Människor har i alla tider och alla samhällen försökt att förstå och förklara sina levnadsvillkor och de sociala sammanhang som de ingår i. Religioner och andra livsåskådningar är därför centrala inslag i den mänskliga kulturen. I dagens samhälle, som är präglat av mångfald, är kunskaper om religioner och andra livsåskådningar viktiga för att skapa ömsesidig förståelse mellan människor.

Syfte
Undervisningen i ämnet religionskunskap ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper om religion och livsåskådning i det svenska samhället och i olika delar av världen. Genom undervisningen ska eleverna få förståelse för hur människor inom olika religiösa traditioner lever med och uttrycker sin religion på olika sätt. Eleverna ska också ges möjlighet att reflektera över vad religion och livsåskådning kan betyda för människors identitet och hur egna utgångspunkter påverkar förståelsen av religion och livsåskådning.

Undervisningen ska allsidigt belysa vilken roll religion kan spela i samhället och hur samhällsförhållanden påverkar utvecklingen av religioner och andra livsåskådningar. Genom undervisningen ska eleverna få kunskaper om hur kristna traditioner har påverkat det svenska samhället och hur kristendomens roll i samhällslivet har förändrats över tid.

Undervisningen ska stimulera eleverna att reflektera över olika livsfrågor och etiska förhållningssätt samt ge eleverna verktyg för att kunna analysera och ta ställning i etiska och moraliska frågor. På så sätt ska undervisningen bidra till elevernas möjligheter att utveckla en personlig livshållning och beredskap att handla ansvarsfullt i förhållande till sig själva och sin omgivning.

Undervisningen i ämnet religionskunskap ska ge eleverna förutsättningar att utveckla
- kunskaper om religioner och andra livsåskådningar samt olika tolkningar och varierande praktiker inom dessa
- förmåga att kritiskt granska frågor som rör relationen mellan religion och samhälle
- förmåga att resonera om etik, moraliska frågor och livsfrågor utifrån olika perspektiv.

Centralt innehåll
Undervisningen i de samhällsorienterande ämnena ska behandla följande centrala innehåll

I årskurs 1–3
Att leva tillsammans
- Migration inom ett land och mellan länder. Vad detta kan ha för orsaker och få för konsekvenser.
- Skildringar av människors levnadsvillkor förr i tiden, till exempel i barnlitteratur, sånger och filmer. Minnen berättade av människor som lever nu.
- Samtal om och reflektion över moraliska frågor och livsfrågor med betydelse för eleven, till exempel familjebildning, kamratskap, könsroller och döden.
- Samtal om och reflektion över normer och regler i elevens livsmiljö, till exempel i skolan, i digitala miljöer och i sportsammanhang.
- Trafikregler och hur man beter sig i trafiken på ett säkert sätt.

- **Att leva i närområdet**
- Några utmärkande drag i närområdets natur- och kulturlandskap.
- Hemortens historia och vad närområdets platser, byggnader och vardagliga föremål kan berätta om livet där under olika tider.
- Kristendomens roll i skolan och på hemorten förr i tiden.
- Centrala samhällsfunktioner, till exempel sjukvård, räddningstjänst och skola.
- Yrken och verksamheter i närområdet.

Att leva i världen
- Miljöfrågor utifrån elevens vardag, till exempel frågor om trafik, energi och livsmedel.
- Rumsliga förutsättningar i natur och miljö för befolkning och bebyggelse, till exempelmark, vatten och klimat.
- Namn och läge på världsdelarna och världshaven samt på länder och platser som är betydelsefulla för eleven.
- Människans uppkomst, vandringar, samlande och jakt samt förändrade levnadsvillkor i samband med övergången till jordbruk.
- Norden befolkas. Människors levnadsvillkor under nordisk stenålder, bronsålder och järnålder.
- Berättelser i antik och nordisk mytologi samt i äldre samisk religion.
- Några högtider, symboler och berättelser inom kristendom, islam och judendom och deras innebörder.
- Grundläggande mänskliga rättigheter och alla människors lika värde samt barnets rättigheter i enlighet med konventionen om barnets rättigheter (barnkonventionen).
- Grundläggande demokratiska principer. Vad åsikts- och yttrandefrihet samtmajoritetsprincipen kan innebära i skolan och i samhället.
- Pengars användning och värde. Olika exempel på betalningsformer och vad någravanliga varor och tjänster kan kosta.
- Aktuella samhällsfrågor i olika medier.

Att undersöka verkligheten
- Metoder för att söka information, till exempel textläsning, intervjuer och observationer. Samtal om olika källors användbarhet och tillförlitlighet.
- Jordgloben, analoga och digitala kartor samt storleksrelationer och väderstreck.
- Mentala kartor, till exempel över närområdet, skolvägar eller andra platser som ärbetydelsefulla för eleven.
- Tidslinjer och tidsbegreppen dåtid, nutid och framtid.

Undervisningen i religionskunskap ska behandla följande centrala innehåll

I årskurs 4–6
Religioner och andra livsåskådningar
- Religionens betydelse i människors liv och människors olika sätt att uttrycka sin religiositet.
- Ritualer och religiöst motiverade levnadsregler samt heliga platser och rum i kristendom, islam och judendom.
- Exempel på berättelser och centrala tankegångar med koppling till ritualer, levnadsregler och heliga platser inom kristendom, islam och judendom.
- Några huvuddrag inom hinduism och buddhism.
- Likheter och skillnader mellan och inom några religioner.
- Begreppen religion och livsåskådning.

Religion och samhälle
- Hur religioner framställs och representeras på olika sätt i media och i andra sammanhang och hur det kan påverka människors bilder av sig själva och andra.
- Kristendomens betydelse för värderingar och kultur i det svenska samhället förr och nu.

- Människors religiösa och livsåskådningsmässiga tillhörigheter i Sverige idag samt hur detta har förändrats över tid.

Etik och livsfrågor
- Samtal om och reflektion över vardagliga moraliska frågor utifrån elevernas egna argument och olika religiösa tolkningar. Sådana frågor kan till exempel handla om ansvar, utanförskap, kränkningar, jämställdhet och sexualitet.
- Samtal om och reflektion över livsfrågor utifrån elevernas egna tankar och olika religiösa tolkningar. Sådana frågor kan till exempel handla om vad som är viktigt i livet och olika föreställningar om vad som händer efter döden.

I årskurs 7–9
Religioner och andra livsåskådningar
- Vad religion och livsåskådning kan betyda för människors behov av mening, gemenskap, identitet och förståelse av omvärlden.
- Centrala tankegångar inom kristendom, islam, judendom, hinduism och buddhism. Likheter och skillnader mellan religioner.
- Varierande tolkningar och praktiker samt huvudinriktningar inom några religioner.
- Tolkning av och samtal om religiös och livsåskådningsmässig symbolik och mening, till exempel i urkunder, konst och ritualer.
- Religionernas uppkomst, spridning och geografiska utbredning i dag.
Förslag den 25 september 2019

- Orientering om sekulära livsåskådningar och livshållningar, till exempel humanism och ateism.

Religion och samhälle
- Kritisk granskning av hur religion och religiositet framställs och representeras på olika sätt i media och i andra sammanhang och hur det kan påverka individer och samhället i stort.
- Från enhetskyrka till religiös mångfald och sekularisering i det svenska samhället. Religionens betydelse i samhället i Sverige jämfört med några andra delar av världen.
- Konflikter och samförstånd mellan olika religiösa och olika sekulära synsätt, till exempel i frågor om religionsfrihet, sexualitet och synen på kvinnors och mäns roller.

Etik och livsfrågor
- Grundprinciper inom några etiska modeller, till exempel konsekvensetik och pliktetik.
- Analys av och reflektion över etiska frågor utifrån elevernas egna argument och tolkningar inom religioner och andra livsåskådningar samt utifrån etiska modeller. Sådana frågor kan till exempel handla om frihet, rättvisa och solidaritet.
- Samtal om och reflektion över livsfrågor utifrån elevernas egna tankar samt utifrån tolkningar inom religioner och andra livsåskådningar. Sådana frågor kan till exempel handla om identitet, kärlek, sexualitet och meningen med livet.

KUNSKAPSKRAV I ÄMNET RELIGIONSKUNSKAP

Kunskapskrav för godtagbara kunskaper i slutet av årskurs 3
Eleven visar grundläggande kunskaper om geografiska och historiska förhållanden, samhällsförhållanden och religiösa traditioner. Eleven beskriver likheter och skillnader samt orsaker och konsekvenser i sammanhang som är relevanta för ämnena. Eleven samtalar om

människors livsfrågor och levnadsvillkor samt om miljöfrågor och andra samhällsfrågor ur olika perspektiv.
Eleven beskriver sina kunskaper med stöd av begrepp, metoder och verktyg från de samhällsorienterande ämnena.

Kunskapskrav för betyget E i slutet av årskurs 6
Eleven visar grundläggande kunskaper om religioner. Eleven för enkla resonemang om likheter och skillnader mellan och inom några religioner samt om vad religion kan betyda för människor.
Eleven visar grundläggande kunskaper om frågor som rör relationen mellan religion och samhälle.
Eleven för enkla resonemang om moraliska frågor och livsfrågor utifrån olika perspektiv.

Kunskapskrav för betyget D i slutet av årskurs 6
Betyget D innebär att kunskapskraven för betyget E och till övervägande del för C är uppfyllda.

Kunskapskrav för betyget C i slutet av årskurs 6
Eleven visar goda kunskaper om religioner. Eleven för utvecklade resonemang om likheter och skillnader mellan och inom några religioner samt om vad religion kan betyda för människor. Eleven visar goda kunskaper om frågor som rör relationen mellan religion och samhälle. Eleven för utvecklade resonemang om moraliska frågor och livsfrågor utifrån olika perspektiv.

Kunskapskrav för betyget B i slutet av årskurs 6
Betyget B innebär att kunskapskraven för betyget C och till övervägande del för A är uppfyllda.

Kunskapskrav för betyget A i slutet av årskurs 6
Eleven visar mycket goda kunskaper om religioner. Eleven för välutvecklade resonemang om likheter och skillnader mellan och inom några religioner samt om vad religion kan betyda för människor.
Eleven visar mycket goda kunskaper om frågor som rör relationen mellan religion och samhälle. Eleven för välutvecklade resonemang om moraliska frågor och livsfrågor utifrån olika perspektiv.

Kunskapskrav för betyget E i slutet av årskurs 9
Eleven visar grundläggande kunskaper om religioner och andra livsåskådningar. Eleven för enkla resonemang om likheter och skillnader i centrala tankegångar och religiösa praktiker inom och mellan olika religioner samt om vad religion och livsåskådning kan betyda för människor.
Eleven för enkla resonemang om frågor som rör relationen mellan religion och samhälle utifrån ett kritiskt förhållningssätt.
Eleven för enkla resonemang om etik, moraliska frågor och livsfrågor utifrån olika perspektiv.

Kunskapskrav för betyget D i slutet av årskurs 9
Betyget D innebär att kunskapskraven för betyget E och till övervägande del för C är uppfyllda.

Kunskapskrav för betyget C i slutet av årskurs 9
Eleven visar goda kunskaper om religioner och andra livsåskådningar. Eleven för utvecklade resonemang om likheter och skillnader i centrala tankegångar och religiösa praktiker inom och mellan olika religioner samt om vad religion och livsåskådning kan betyda för människor.
Eleven för utvecklade resonemang om frågor som rör relationen mellan religion och samhälle utifrån ett kritiskt förhållningssätt.

Eleven för utvecklade resonemang om etik, moraliska frågor och livsfrågor utifrån olika perspektiv.

Kunskapskrav för betyget B i slutet av årskurs 9
Betyget B innebär att kunskapskraven för betyget C och till övervägande del för A är uppfyllda.
Förslag den 25 september 2019

Kunskapskrav för betyget A i slutet av årskurs 9
Eleven visar mycket goda kunskaper om religioner och andra livsåskådningar. Eleven för välutvecklade resonemang om likheter och skillnader i centrala tankegångar och religiösa praktiker inom och mellan olika religioner samt om vad religion och livsåskådning kan betyda för människor.
Eleven för välutvecklade resonemang om frågor som rör relationen mellan religion och samhälle utifrån ett kritiskt förhållningssätt.
Eleven för välutvecklade resonemang om etik, moraliska frågor och livsfrågor utifrån olika perspektiv.

Kommentarer

Religionskunskapen bör ändras till

Religion och levnadskunskap. Även på gymnasiet

1. Religionskunskap. (Den nuvarande reduceras)
2. Filosofihistoria.
3. Idé-och lärdomshistoria.
4. Vetenskapshistoria
5. Utbildnings- och skolhistoria.
6. Skolverkets läroplan för grundskolan.
7. Arkiv-och bibliotekskunskap.
8. Individernas kunskaper och erfarenheter.
9. Framtidsplanering. För Sverige och världen för kroppsliga och psykiska förhållanden och fysiska och sociala miljöer, med samhällsbeskrivning, sambandsforskning och demokratins krav.
10. Estetik och värderingar.
11. Livsåskådningar och världsåskådningar. Världsbilder.
12. Psykologi. Biologisk psykologi. Kognition. Utvecklingspsykologi.
13. Socialpsykologi.
14. Sociologi och informationskunskap.
15. Logik och vetenskapsteori.
16. Etik och moral.
17. Konsten att inte ha tråkigt. (Tillägg 18 feb 2014)
    Ämnet bör utformas i flera alternativ passade till utbildnings-nivåerna. Enklare för lägre klasser och mer utvecklade för högre.
    (Barnen lär också föräldrarna)

Samhällskunskap
Skolverkets förslag 25 september 2019

Människor har alltid varit beroende av att samarbeta när de skapar och utvecklar samhällen. I dag står människor i olika delar av världen inför både möjligheter och problem kopplade till globalisering, hållbar utveckling, interkulturella relationer och digitalisering. Kunskaper om samhället ger oss verktyg så att vi kan orientera oss och ta ansvar för vårt handlande i en komplex värld.

Syfte
Undervisningen i ämnet samhällskunskap ska syfta till att eleverna utvecklar förtrogenhet med demokrati och mänskliga rättigheter. Den ska bidra till att eleverna tillägnar sig kunskaper om värden och principer som utmärker ett demokratiskt samhälle samt om demokratiska processer och arbetssätt. På så sätt ska undervisningen ge eleverna förståelse för vad det innebär att vara en aktiv och ansvarstagande medborgare.

Undervisningen ska bidra till att eleverna utvecklar förståelse för hur individen och samhället påverkar varandra. Därför ska eleverna ges förutsättningar att utveckla kunskaper om sociala, ekonomiska, politiska, rättsliga och mediala förhållanden och strukturer i samhället. Vidare ska undervisningen ge eleverna förutsättningar att utveckla förståelse för sina egna och andras levnadsvillkor och hur de kan påverkas av faktorer som kön och socioekonomisk bakgrund.

Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att analysera samhällsfrågor ur olika perspektiv och möjlighet att utveckla förståelse för hur olika intressen och åsikter uppstår och kommer till uttryck. Eleverna ska också ges verktyg att kritiskt granska hur olika aktörer försöker påverka samhällsutvecklingen genom information, ståndpunkter och argument i olika källor. Genom undervisningen ska eleverna vidare ges möjlighet att uttrycka och pröva sina ställningstaganden i möten med andra uppfattningar. Därigenom ska eleverna stimuleras att engagera sig och delta i ett öppet meningsutbyte om samhällsfrågor.

Undervisningen i ämnet samhällskunskap ska ge eleverna förutsättningar att utveckla
- kunskaper om demokratiska värden och beslutsprocesser samt om mänskliga rättigheter
- kunskaper om sociala, ekonomiska, politiska, rättsliga och mediala förhållanden och strukturer i samhället
- förmåga att analysera samhällsfrågor ur olika perspektiv och kritiskt granska hur de framställs i olika källor.

Centralt innehåll
Undervisningen i de samhällsorienterande ämnena ska behandla följande centrala innehåll

I årskurs 1–3
Att leva tillsammans
- Migration inom ett land och mellan länder. Vad detta kan ha för orsaker och få för konsekvenser.
- Skildringar av människors levnadsvillkor förr i tiden, till exempel i barnlitteratur, sånger och filmer. Minnen berättade av människor som lever nu.
- Samtal om och reflektion över moraliska frågor och livsfrågor med betydelse för eleven, till exempel familjebildning, kamratskap, könsroller och döden.
- Samtal om och reflektion över normer och regler i elevens livsmiljö, till exempel i skolan, i digitala miljöer och i sportsammanhang.
- Trafikregler och hur man beter sig i trafiken på ett säkert sätt.

- **Att leva i närområdet**
- Några utmärkande drag i närområdets natur- och kulturlandskap.

- Hemortens historia och vad närområdets platser, byggnader och vardagliga föremål kan berätta om livet där under olika tider.
- Kristendomens roll i skolan och på hemorten förr i tiden.
- Centrala samhällsfunktioner, till exempel sjukvård, räddningstjänst och skola.
- Yrken och verksamheter i närområdet.

Att leva i världen
- Miljöfrågor utifrån elevens vardag, till exempel frågor om trafik, energi och livsmedel.
- Rumsliga förutsättningar i natur och miljö för befolkning och bebyggelse, till exempel mark, vatten och klimat.
- Namn och läge på världsdelarna och världshaven samt på länder och platser som är betydelsefulla för eleven.
- Människans uppkomst, vandringar, samlande och jakt samt förändrade levnadsvillkor i samband med övergången till jordbruk.
- Norden befolkas. Människors levnadsvillkor under nordisk stenålder, bronsålder och järnålder.
- Berättelser i antik och nordisk mytologi samt i äldre samisk religion.
- Några högtider, symboler och berättelser inom kristendom, islam och judendom och deras innebörder.
- Grundläggande mänskliga rättigheter och alla människors lika värde samt barnets rättigheter i enlighet med konventionen om barnets rättigheter (barnkonventionen).
- Grundläggande demokratiska principer. Vad åsikts- och yttrandefrihet samt majoritetsprincipen kan innebära i skolan och i samhället.
- Pengars användning och värde. Olika exempel på betalningsformer och vad några vanliga varor och tjänster kan kosta.
- Aktuella samhällsfrågor i olika medier.

- Att undersöka verkligheten
- Metoder för att söka information, till exempel textläsning, intervjuer och observationer. Samtal om olika källors användbarhet och tillförlitlighet.
- Jordgloben, analoga och digitala kartor samt storleksrelationer och väderstreck.
- Mentala kartor, till exempel över närområdet, skolvägar eller andra platser som är betydelsefulla för eleven.
- Tidslinjer och tidsbegreppen dåtid, nutid och framtid.

Undervisningen i samhällskunskap ska behandla följande centrala innehåll

I årskurs 4–6
Individer och gemenskaper
- Sociala roller och normer i olika sammanhang, till exempel inom familjen och i vänskapsrelationer. Könsroller, jämställdhet och sexualitet.
- Sociala skyddsnät för barn i olika livssituationer, i skolan och i samhället.

- Samhällsresurser och fördelning
- Privatekonomi och relationen mellan arbete, inkomst och konsumtion.
- Det offentligas ekonomi. Vad skatter är och vad kommuner, regioner och stat använder skattemedel till.
- Exempel på skilda ekonomiska och sociala villkor för barn, i Sverige och i olika delar av världen.

Beslutsfattande och politiska idéer
- Vad demokrati är och hur demokratiska beslut fattas. Hur individer och grupper kan påverka beslut, genom att rösta i allmänna val och till exempel genom elevråd i skolan eller genom att skapa opinion i sociala medier.
- Politiska val och partier i Sverige. Riksdagen och regeringen och deras olika uppdrag. Skiljelinjer i några aktuella politiska frågor.

Rättigheter och rättsskipning
- Samhällets behov av lagstiftning, några olika lagar och påföljder samt kriminalitet och möjliga konsekvenser för individ och samhälle.

- De mänskliga rättigheterna och deras betydelse, inklusive barnets rättigheter i enlighet med barnkonventionen.
Diskrimineringsgrunderna i svensk lag.
- De nationella minoriteterna judar, romer, urfolket samerna, sverigefinnar och tornedalingar. Hur deras rättigheter kan kopplas till kultur, språk, religion och historia.

Information och kommunikation
- Mediernas roll som informationsspridare, opinionsbildare och granskare av samhällets makthavare samt som underhållare.
- Hur digitala och andra medier kan användas ansvarsfullt utifrån sociala, etiska och rättsliga aspekter.

Granskning av samhällsfrågor
- Aktuella samhällsfrågor och olika perspektiv på dessa.
- Hur budskap, avsändare och syfte kan urskiljas och granskas med ett källkritisktförhållningssätt i såväl digitala medier som i andra typer av källor som rör samhällsfrågor.

I årskurs 7–9
Individer och gemenskaper
- Människors identiteter, ekonomiska resurser och möjligheter i samhället och hur dessa kan påverkas av socioekonomisk bakgrund, kön, ålder och etnicitet. Begreppen jämlikhet och jämställdhet.
- Svenska välfärdsstrukturer och hur de fungerar, till exempel sjukvårdssystemet och arbetslöshetsförsäkringen.
- Immigration till, samt integration och segregation i Sverige idag.

- **Samhällsresurser och fördelning**
- Hur hushållens, företagens, bankernas och det offentligas ekonomi hänger samman. Orsaker till förändringar i samhällsekonomin och vilka effekter de kan få.
- Länders och regioners beroende av varandra i en globaliserad ekonomi. Skilda förutsättningar för olika länder och regioner.
- Orsaker till och konsekvenser av en ojämlik fördelning av inkomster och förmögenheter mellan människor i Sverige och i olika delar av världen.

Beslutsfattande och politiska idéer
- Vad begreppen demokrati och diktatur, monarki och republik samt parlamentarism och presidentstyre innebär. Exempel på hur dessa olika stats- och styrelseskick kan fungera.
- Politiska ideologier och skiljelinjer mellan politiska partier i Sverige.
- Sveriges politiska system med Europeiska unionen, riksdag, regering, regioner och
kommuner. Sveriges grundlagar.
- Var olika beslut fattas och exempel på hur de påverkar individer, grupper och samhället i
stort. Individers och gruppers möjligheter att påverka den demokratiska processen.
- FN:s syfte, huvuduppgifter och verksamhet idag.

Rättigheter och rättsskipning
- Brott mot mänskliga rättigheter i olika delar av världen och internationellt arbete för att främja mänskliga rättigheter.
Förslag den 25 september 2019

- Friheter, rättigheter och skyldigheter i demokratiska samhällen. Dilemman som hänger samman med demokratiska rättigheter och skyldigheter, till exempel gränsen mellan yttrandefrihet och kränkningar i sociala medier.
- Rättssystemet i Sverige och principer för rättssäkerhet. Möjliga orsaker till och konsekvenser av olika typer av kriminalitet, till exempel korruption, våldsbrott, sexualbrott samt hedersrelaterat våld och förtryck. Kriminalvårdens uppgifter och samhällets stöd till brottsoffer.

Information och kommunikation

- Hur media produceras, distribueras och konsumeras samt vilka möjligheter och svårigheter det kan innebära för mediernas roll i ett demokratiskt samhälle.
- Nyhetsvärdering och hur den kan påverka människors bilder av omvärlden. Hur individer och grupper framställs i media, till exempel utifrån kön och etnicitet, och hur detta kan påverka normbildning och värderingar.

Granskning av samhällsfrågor
- Lokala, nationella och globala samhällsfrågor och olika perspektiv på dessa.
- Kritisk granskning av information, ståndpunkter och argument som rör samhällsfrågor i såväl digitala medier som i andra typer av källor.

KUNSKAPSKRAV I ÄMNET SAMHÄLLSKUNSKAP

Kunskapskrav för godtagbara kunskaper i slutet av årskurs 3
Eleven visar grundläggande kunskaper om geografiska och historiska förhållanden, samhällsförhållanden och religiösa traditioner. Eleven beskriver likheter och skillnader samt orsaker och konsekvenser i sammanhang som är relevanta för ämnena. Eleven samtalar om människors livsfrågor och levnadsvillkor samt om miljöfrågor och andra samhällsfrågor ur olika perspektiv.
Eleven visar sina kunskaper med stöd av begrepp, metoder och verktyg från de samhällsorienterande ämnena.

Kunskapskrav för betyget E i slutet av årskurs 6
Eleven visar grundläggande kunskaper om demokrati och mänskliga rättigheter.
Eleven visar grundläggande kunskaper om förhållanden och strukturer i samhället. Eleven beskriver enkla samband inom olika samhällsstrukturer. Eleven ger exempel på hur människor kan påverka och påverkas av förhållanden och strukturer i samhället.
Eleven för enkla resonemang om samhällsfrågor utifrån kunskaper om förhållanden och strukturer i samhället. Eleven granskar information och åsikter som rör samhällsfrågor i olika källor med enkla källkritiska argument.

Kunskapskrav för betyget D i slutet av årskurs 6
Betyget D innebär att kunskapskraven för betyget E och till övervägande del för C är uppfyllda.

Kunskapskrav för betyget C i slutet av årskurs 6
Eleven visar goda kunskaper om demokrati och mänskliga rättigheter.
Eleven visar goda kunskaper om förhållanden och strukturer i samhället. Eleven beskriver förhållandevis komplexa samband inom olika samhällsstrukturer. Eleven för utvecklade resonemang om hur människor kan påverka och påverkas av förhållanden och strukturer i samhället.
Eleven för utvecklade resonemang om samhällsfrågor utifrån kunskaper om förhållanden och strukturer i samhället. Eleven granskar information och åsikter som rör samhällsfrågor i olika källor med relativt välgrundade källkritiska argument.

Kunskapskrav för betyget B i slutet av årskurs 6
Betyget B innebär att kunskapskraven för betyget C och till övervägande del för A är uppfyllda.

Kunskapskrav för betyget A i slutet av årskurs 6
Eleven visar mycket goda kunskaper om demokrati och mänskliga rättigheter.
Eleven visar mycket goda kunskaper om förhållanden och strukturer i samhället. Eleven beskriver komplexa samband inom olika samhällsstrukturer. Eleven för välutvecklade resonemang om hur människor kan påverka och påverkas av förhållanden och strukturer i samhället.
Eleven för välutvecklade resonemang om samhällsfrågor utifrån kunskaper om förhållanden och strukturer i samhället. Eleven granskar

information och åsikter som rör samhällsfrågor i olika källor med välgrundade källkritiska argument.

Kunskapskrav för betyget E i slutet av årskurs 9
Eleven visar grundläggande kunskaper om demokratiska värden och beslutsprocesser samt om mänskliga rättigheter. Eleven för enkla resonemang om olika frågor med koppling till demokratins möjligheter och utmaningar.
Eleven visar grundläggande kunskaper om förhållanden och strukturer i samhället. Eleven beskriver enkla samband inom och mellan olika samhällsstrukturer. Eleven ger exempel på hur individer och grupper kan påverka och påverkas av förhållanden och strukturer i samhället.
Eleven för enkla resonemang om samhällsfrågor utifrån kunskaper om förhållanden och strukturer i samhället. Eleven granskar information och åsikter som rör samhällsfrågor i olika källor med enkla källkritiska argument.

Kunskapskrav för betyget D i slutet av årskurs 9
Betyget D innebär att kunskapskraven för betyget E och till övervägande del för C är uppfyllda.
Förslag den 25 september 2019

Kunskapskrav för betyget C i slutet av årskurs 9
Eleven visar goda kunskaper om demokratiska värden och beslutsprocesser samt om mänskliga rättigheter. Eleven för utvecklade resonemang om olika frågor med koppling till demokratins möjligheter och utmaningar.
Eleven visar goda kunskaper om förhållanden och strukturer i samhället. Eleven beskriver förhållandevis komplexa samband inom och mellan olika samhällsstrukturer. Eleven för utvecklade resonemang om hur individer och grupper kan påverka och påverkas av förhållanden och strukturer i samhället.
Eleven för utvecklade resonemang om samhällsfrågor utifrån kunskaper om förhållanden och strukturer i samhället. Eleven granskar information och åsikter som rör samhällsfrågor i olika källor med relativt välgrundade källkritiska argument.

Kunskapskrav för betyget B i slutet av årskurs 9
Betyget B innebär att kunskapskraven för betyget C och till övervägande del för A är uppfyllda.

Kunskapskrav för betyget A i slutet av årskurs 9
Eleven visar mycket goda kunskaper om demokratiska värden och beslutsprocesser samt om mänskliga rättigheter. Eleven för välutvecklade resonemang om olika frågor med koppling till demokratins möjligheter och utmaningar.
Eleven visar mycket goda kunskaper om förhållanden och strukturer i samhället. Eleven beskriver komplexa samband inom och mellan olika samhällsstrukturer. Eleven för välutvecklade resonemang om hur individer och grupper kan påverka och påverkas av förhållanden och strukturer i samhället.
Eleven för välutvecklade resonemang om samhällsfrågor utifrån kunskaper om förhållanden och strukturer i samhället. Eleven granskar information och åsikter som rör samhällsfrågor i olika källor med välgrundade källkritiska argument.

Kommentarer

Ämnet bör bygga på en helhetssyn enligt systemet för mänskliga verksamheter som redovisas i det föregående och i det följande.

Det är huvudsakligen människornas verksamheter som styr utvecklingen i världen.

Kunskaps- och värderingsverksamheter:

Samlade kunskaper och övergripande värderingar
Samhällenas arkiv, bibliotek och gällande kunskaper och värderingar. Bl a Mänskliga Rättigheter.Kunskapsforskning. Överblickande samhällskunskap. Lärdomshistoria.

Individernas inre verkligheter.
Tankar om hur det var, är, kan bli och bör bli. Framtidsvisioner. Individens känslor, värderingar o d. Estetik. Ideologi, uppfattningar om samband o d. Psykiska mekanismer. Psykologi od. Individens logik. Vetenskapsteori od. Individens moral och tankar om moral.

Religiösa verksamheter od.

Politiska vetenskaper.
Statistik. Demografi. Statvetenskap. Nationalekonomi. Internationell ekonomi. Lagar och förordningar, traktat, juridik

De demokratiska församlingarnas verksamheter.
Riksdag. Kommun- och landstingsfullmäktige. Regering. Mellanfolkliga centrala organ, FN, EU od.

Politiska krav och politiska planeringar. Poltiska partier o d om indidviernas kroppsliga förhållanden, utbildning o d, fysiska miljöer och ekonomiska verksamheter, sociala miljöer o d.

Sambandsforskningsverksamheter.
Samband och samordning mellan olika verksamheter

Naturforsknings- och matematikverksamheter.
Naturkunskap. Matematik. Astronomi, rymdforkning. Fysik. Kemi. Geologi. meteorologi, hydrologi o d. Arkeologi o d. Biologi, ekologi, naturgeografi, utvecklingslära, ärftlighet. Botanik, Zoologi.

Teknologiska/ ekonomiska verksamheter:

Allmänt om Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.

Hälso- och sjukvårdsverksamheter, räddning o d. Veterinär.

Ingenjörsverksamheter, konstruktion o d.

Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske od.

Hushållsverksamheter.
Mat, boende. El-, gas- värme-, vatten-, avloppsförsörjning o d. Sophantering. Användning av inventarier od. Personlig hygien och verksamheter i hemmet. Hushållsekonomi, inkomster och utgifter o d. Städning od. Personvård: barnuppfostran, hjälp till gamla och sjuka i hemmet.

Kontorsarbete o d. Datoranvändning.

Opolitisk offentlig civil förvaltning.

Militära verksamheter. Fredsarbete.

Handelsverksamheter.

Telekommuniationsverksamheter.

Förlagsverksamheter o d.

Transportverksamheter. Resebyrå. Lagringsverksamheter o d.

Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.

Allmän företegsekonomi. Arbetsförmedling. Arbetsmarknad.

Marknadsförings- och reklamverksamheter o d.

Tillverkning av varor.

Tillverkning / byggande av byggnader och anläggningar.

Kulturella verksamheter:

Allmänt om fysiska och sociala miljöer och konst och kultur

Övergripande formgivning av fysiska miljöer.
Klimatproblem. Jordens geologi. Växt- och djurvärd. Världsplaner. Riksplaner. Länsplaner. Stadsplaner. Vägar, ledningar. Kvartersplaner. Kulturvård.

Formgivning av byggnader och anläggningar. Arkitektur.

Formgivning av föremål och ljud.
Skulptur. Museer. Konsutställningar. Konsthantverk. Bruksföremål. Konstmåleri. Grafisk konst. Teckenkonst. Fotografi. Musik

Sociologi. Seder och bruk.

Film, radio, TV, offentliga fester m m. Teater. Opera. Konserter. Revyer. konstdans, Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. lek. Spel. Lotteri. Tips etc.

Socialvård.

Äldre sociala miljöer.

Vissa sociala miljöer. Bl a brott och kriminalvård m m

Undervisning o d. Forskning.

Sociala verksamheter i boendet.

Verksamheter i allmänna grupper od.

Sport. Idrott od.

Språkvetenskap.
Litteraturvetenskap.
Skönlitteratur.

Tidningar o d.

Allmän geografi. Lokalhistoria. Reseskildringar.

Biografiska verksamheter.

Historieskrivande verksamheter, allmän historia.
Allmänt om allmän historia. Världs- och forntidshistpria. Medeltidens och nya tidens historia i allmänhet och i Europa. Medeltidens och nya tidens historia i Asien. Medeltidens och nya tidens historia i Afrika. Medeltidens och nya tidens historia i Nord- och Mellanamerika Medeltidens och nya tidens historia i Sydamerika. Medeltidens och nya tidens historia i Oceanien. Poler. Rymden..

Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.

Människornas levnadsvillkor beror av fyra föränderbara faktorer :

Individens kroppsliga förhållanden, dvs individens kroppsliga status och personliga hjälpmedel för de kroppsliga behoven.
Individens psykiska förhållanden, dvs individens olika psykiska tillstånd och aktiviteter, individens inre verklighet.
Individens fysiska miljö - fysiska samhälle. De fysiska miljöerna gäller det fysiska i omgivningarna. De fysiska miljöerna kan gälla:
* De fysiska miljöerna som estetiska objekt med kulturella värden och funktioner.
* De fysiska miljöerna som materiella objekt med ekonomiska värden och teknologiska funktioner.
Individens sociala miljö - sociala samhälle, dvs människornas psykiska samspel, de sociala miljöerna.

Förändringsprocesserna i världen hålls i de mest väsentliga avseendena igång av människornas verksamheter :

Individernas viljor.
Kollektiva viljor. (Politik).
Handlingar för kroppen (ekonomiska- teknologiska handlingar).
Handlingar för psyket (informationshandlingar- kulturella handlingar).
Verksamheterna påverkar varandra i en påverkanskedja utan slut.

Människorna påverkar och påverkas genom verksamheter i fyra olika roller i livet:

A.Huvudroll: allmän levnadsroll lekmannaroll-fritidsroll.
A1: att i största allmänhet leva med kropp och psyke i de fysiska och sociala miljöerna med de möjligheter och innanför de ramar som ges av de politiska styrningarna.
A2: att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas levnadsförhållanden, som beror av de fyra ovan nämnda faktorerna.
B. Biroll: förvärvslivsroll-expertroll-yrkesroll.
B1: att hitta lämplig plats i de gemensamma förvärvslivssystemen och göra arbetet med hänsyn till egna egoistiska krav.
B2: att sköta arbetsuppgifterna i förvärvsarbetet med hänsyn till vad de övriga samhällsmedlemmarna kan begära att få uträttat i den gemensamma arbetsfördelningen.

Individer och samhällen planerar framtiden.
Planeringar går ut på att finna vad man bör vilja och innehåller fyra planeringsmoment som kan redovisas på många olika sätt alltefter omständigheterna i varje planeringsfall :

Hur var det ?	Kunskaper och erfarenheter från det förgångna.
Hur är det ?	Riktiga kunskaper om rådande förhållanden.
Hur kan det bli ?	Vilka alternativ är möjliga i framtiden ?
Hur bör det bli ?	Vilket eller vilka alternativ bör man välja ?

Dessa frågor bör ställas ifråga om alla mänskliga verksamheter. Man bör utforma svaren på frågorna om hur det bör bli med hänsyn till effekterna, sedda i jämlikhetsperspektiv, på individernas levnadsvillkor, som ges av
psykiska och
kroppsliga förhållanden och av deras
fysiska och sociala miljöer.

Vill man förbättra världen - göra världen till en bättre plats - måste man arbeta på alla de fyra områdena om psykiska och kroppsliga förhållanden och fysiska och sociala miljöer. De fyra områdena påverkar varandra och direkt eller indirekt slutmålet: tillfredsställelse för individen.

Ska man gemensamt kunna åstadkomma en bättre framtid i världen måste man ha gemensamma framtidsvisioner, det kräver gemensamma viljor och gemensamma planeringar. I en demokrati är alla medansvariga för utvecklingen och får försöka bilda sig uppfattningar och ta ställning och försöka påverka verksamheterna inklusive samverkansverksamheterna i lämplig riktning. I en demokrati är det viktigt att alla medborgare är så väl informerade att de kan delta i styrningarna mot framtiden. Det ställer stora krav på informationssystemen.

Resonemangen leder till att man bör göra allt som är möjligt för att till alla genom utbildning och information sprida ut kunskaper om världsförbättringsproblemen, dvs kunskaper om hur det var och är, kan bli och bör bli. För att ha något att sprida ut måste man hålla igång forskningar, utredningar och planeringar. För att hålla ihop allt detta måste man hålla igång även kontinuerliga planeringar om forskning, utredning, utbildning, information och planeringar.

Planeringar bör finnas dels för en mängd ämnesområden-verksamhetsområden, dels för geografiska områden av olika storlekar. För alla planeringar bör finnas flera framtida tidshorisonter. Både tillstånd och framför allt processer bör planeras. Man bör alltså ha planeringar för tillstånd i rummet vid olika tidpunkter och planeringar för processer som fördelar i rummet och förändrar med tiden.

Man bör noga skilja mellan planeringar och beslut. Planeringar är beslutsunderlag. När alla fått alla informationer i planeringsprocesserna ska allas åsikter slussas igenom i hierarkierna till dem som fått makt att besluta, och det är också informationsprocesser som ingår i samhällsplaneringens problem.

Till problemen hör också informationsprocesserna från beslut till det slutliga verkställandet. Samhällsplaneringsprocesserna bildar ett jättelikt informationssystem som rymmer alla informationsflöden. I själva verket är det så att de förekommande informationsprocesserna bildar eller utgör de förekommande planerings- och beslutsprocesserna.

Samhällsplaneringsprocessernas och beslutsprocessernas problem kan ses som en mängd informationsproblem med ca 7 miljarder personers, dvs världsbefolkningens, inre informationsproblem i psykiska processer och ett yttre informationsproblem med informationsutbyten mellan alla dessa personer. Samhällsplanering innebär bl a konstruktion av förslag till framtider, då det konstruktiva arbetet utförs i de psykiska processerna med hjälp av kunskapsmaterial som tillkommer genom både inre och yttre informationsflöden.

Förändringsprocesserna hålls igång av informationsflöden i och mellan människorna, och därför övergår förändringsproblemen och samhällsplaneringens problem i ett stort problem om produktion och spridning av kunskaper och värderingar, som leder till handlingar som förändrar världen.

Vill man förbättra världen bör man i första hand förbättra individernas inre verkligheter och viljor och förbättra de politiska-demokratiska styrningsprocesserna. Det kan man göra genom åtgärder på planerings-, forsknings-, utrednings-, utbildnings- och informationsområdena.

Arbetet om samhällsplaneringens problem vänder sig till dem som har makten över förändrings- och fördelningsprocesserna på olika nivåer och i synnerhet på de politiska nivåerna. Eftersom Sverige är en demokrati har i princip folket makten. Arbetet vänder sig därför till folket, men då den s k representativa demokratin tillämpas har de förtroendevalda politikerna makten och arbetet vänder sig därför främst till dem.

Men det vänder sig också i hög grad till alla som på ledande sätt på opolitiska nivåer medverkar vid förändring av individernas kroppsliga och psykiska förhållanden och deras fysiska och sociala miljöer, och de finns inom alla delar av systemet. Arbetet vänder sig i hög grad till alla som sysslar med utbildning och information.

I rollen A1 behöver man information så att man klarar det dagliga livet. I den rollen kan man ställas inför problem var man ska köpa varor bäst, hur man lagar bra mat, hur man kan resa bäst, hur man gör för att bota krämpor, vart man vänder sig när man blir sjuk, hur man knypplar, vad aktierna står i, vad de ger på bio och teater, vem som vann fotbollsmatcherna etc etc. I den rollen vet man vad man vill efterfråga och det kan då vara bra med en söktjänst där man bara skriver in t ex ”fotbollsmatcher” eller ”magont”. I ett väl utvecklat nät ska man då få ”träffar” som beskriver det man är ute efter.

I rollen B1 gäller det att hitta ett bra jobb man trivs med och man får betalt för så mycket man vill ha. I den rollen måste man välja utbildning om man inte har någon man tycker räcker och då får man söka på utbildningar och lediga jobb.

I rollen B2 gäller det att göra jobbet bra, dvs man måste göra det på bästa sätt och på rätt tid. Vill man använda Internet för den här rollen får man söka på det yrke man valt och se om man kan få några tips om hur man bör göra. Arbetsgivarna bör tala om hur arbetet ska skötas och anställda och specialister och forskare kan komma med förslag till förbättring av arbetsrutinerna.

Rollen A2 är den verkligt svåra rollen : Att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas kroppsliga och psykiska förhållanden och fysiska och sociala miljöer. Klassifikationssystemet som redovisas här är uppbyggt i första hand med hänsyn till rollen A2, men tillfredsställer automatiskt informationsbehoven i de andra rollerna eftersom man i rollen A2 behöver veta bland annat allt som man behöver veta i de andra rollerna. Det som man ytterligare behöver veta i rollen A2 är hur alla verksamheter påverkar varandra och behöver veta vad man ska sträva mot, dvs veta vilka verksamheter som behövs och hur de bör vara fördelade.

Information för rollen A2 kan man inte få genom att söka på ett enda ord utan man måste orientera sig i hela informationsutbudet. För att inte drunkna i all information måste man ha hjälp att få ordning på frågorna, och den hjälpen får man med det uppgjorda klassifikationssystemet för verksamheter.

Ämnena geografi och historia kan ses som en del av ämnet samhällskunskap och bör byggas upp enligt det som nämnts om ämnet samhällskunskap.

Geografi.
Skolverkets förslag 25 september 2019

Jordytan består av en mosaik av livsmiljöer som är unika, föränderliga och sårbara. Geografi ger oss kunskap om dessa varierande miljöer och bidrar till förståelse av människors levnadsvillkor samt om samspelet mellan människa, samhälle och natur. Kunskaper i geografi ger ökade möjligheter att förstå vår omvärld och beredskap att främja hållbar utveckling.

Syfte
Undervisningen i ämnet geografi ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper om naturgivna processer och människans verksamheter i olika delar av världen, och hur dessa påverkar landskap och livsmiljöer. Undervisningen ska vidga och fördjupa elevernas kunskaper om geografiska förhållanden och mönster på olika platser och i olika regioner. Genom undervisningen ska eleverna ges förutsättningar att växla mellan olika rumsliga perspektiv; lokala, regionala och globala, liksom mellan olika tidsperspektiv.

Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att utveckla kunskaper om miljö- och utvecklingsfrågor kopplade till klimatförändringar, människans tillgång till och användning av naturresurser, samt befolkningsfrågor och levnadsförhållanden i olika delar av världen. Därigenom ska eleverna ges förutsättningar att analysera och reflektera över olika lösningar på vår tids och framtidens globala utmaningar utifrån ekologiska, sociala och ekonomiska perspektiv på hållbar utveckling.

Undervisningen ska ge eleverna kunskaper om kartan och kännedom om namn, lägen och storleksrelationer. Undervisningen ska även ge eleverna förutsättningar att utveckla kunskaper i att ställa geografiska frågor, analysera och dra slutsatser om natur- och kulturlandskap och om människors levnadsvillkor med hjälp av olika geografiska källor, metoder, verktyg och begrepp.

Undervisningen i ämnet geografi ska ge eleverna förutsättningar att utveckla
- kunskaper om geografiska förhållanden och mönster samt om hur naturens processer och människors verksamheter formar och förändrar landskap och livsmiljöer i olika delar av världen
- kunskaper om miljö- och utvecklingsfrågor utifrån ekologiska, sociala och ekonomiska perspektiv på hållbar utveckling
- förmåga att ställa geografiska frågor samt beskriva och analysera omvärlden med hjälp av geografins metoder och verktyg.

Centralt innehåll
Undervisningen i de samhällsorienterande ämnena ska behandla följande centrala innehåll

I årskurs 1–3

Att leva tillsammans
- Migration inom ett land och mellan länder. Vad detta kan ha för orsaker och få för konsekvenser.
- Skildringar av människors levnadsvillkor förr i tiden, till exempel i barnlitteratur, sånger och filmer. Minnen berättade av människor som lever nu.

- Samtal om och reflektion över moraliska frågor och livsfrågor med betydelse för eleven, till exempel familjebildning, kamratskap, könsroller och döden.
- Samtal om och reflektion över normer och regler i elevens livsmiljö, till exempel i skolan, i digitala miljöer och i sportsammanhang.
- Trafikregler och hur man beter sig i trafiken på ett säkert sätt.

- **Att leva i närområdet**
- Några utmärkande drag i närområdets natur- och kulturlandskap.
- Hemortens historia och vad närområdets platser, byggnader och vardagliga föremål kan
berätta om livet där under olika tider.
- Kristendomens roll i skolan och på hemorten förr i tiden.
- Centrala samhällsfunktioner, till exempel sjukvård, räddningstjänst och skola.
- Yrken och verksamheter i närområdet.

Att leva i världen
- Miljöfrågor utifrån elevens vardag, till exempel frågor om trafik, energi och livsmedel.
- Rumsliga förutsättningar i natur och miljö för befolkning och bebyggelse, till exempel
mark, vatten och klimat.
- Namn och läge på världsdelarna och världshaven samt på länder och platser som är betydelsefulla för eleven.
- Människans uppkomst, vandringar, samlande och jakt samt förändrade levnadsvillkor i samband med övergången till jordbruk.
- Norden befolkas. Människors levnadsvillkor under nordisk stenålder, bronsålder och järnålder.
- Berättelser i antik och nordisk mytologi samt i äldre samisk religion.
- Några högtider, symboler och berättelser inom kristendom, islam och judendom och deras innebörder.
- Grundläggande mänskliga rättigheter och alla människors lika värde samt barnets rättigheter i enlighet med konventionen om barnets rättigheter (barnkonventionen).
- Grundläggande demokratiska principer. Vad åsikts- och yttrandefrihet samt majoritetsprincipen kan innebära i skolan och i samhället.
- Pengars användning och värde. Olika exempel på betalningsformer och vad några vanliga varor och tjänster kan kosta.
- Aktuella samhällsfrågor i olika medier.

- **Att undersöka verkligheten**
- Metoder för att söka information, till exempel textläsning, intervjuer och observationer. Samtal om olika källors användbarhet och tillförlitlighet.
- Jordgloben, analoga och digitala kartor samt storleksrelationer och väderstreck.
- Mentala kartor, till exempel över närområdet, skolvägar eller andra platser som är
betydelsefulla för eleven.
- Tidslinjer och tidsbegreppen dåtid, nutid och framtid.

Undervisningen i geografi ska behandla följande centrala innehåll

I årskurs 4–6

Geografiska förhållanden, mönster och processer
- Jordens endogena och exogena processer, inklusive plattektonik och erosion, samt hur de formar och förändrar landskapet.
- Jordens naturresurser, till exempel vatten, odlingsmark, skogar och mineraler. Var på jorden olika naturresurser finns och hur människors

användning av resurserna påverkar landskapet och människans livsmiljöer.
- Klimat- och vegetationszoner samt på vilka sätt klimatet påverkar människans livsmiljöer.
- Utmärkande drag för några natur- och kulturlandskap i Sverige, Europa och världen.
- Namn och läge på geografiska objekt, till exempel städer, vatten och bergskedjor, i Sverige, Europa och världen.

Hållbar utveckling
- Hur val och prioriteringar på individ- och samhällsnivå kan påverka miljön och främja hållbar utveckling.
- Några grundläggande orsaker till och konsekvenser av fattigdom och ohälsa, till exempel bristande tillgång till utbildning, hälsovård och vatten. Arbete för att förbättra människors levnadsvillkor, till exempel genom Förenta Nationerna (FN).

Geografins metoder och verktyg
- Digitala och analoga kartor och deras uppbyggnad med gradnät, färger, symboler och skala. Topografiska och tematiska kartor.
- Fältstudier för att undersöka natur- och kulturlandskap, till exempel hur marken används i närmiljön.
- Beskrivningar och enkla analyser av platser och regioner med hjälp av kartor och andra geografiska källor, metoder, verktyg och begrepp.
Förslag den 25 september 2019

I årskurs 7–9

Geografiska förhållanden, mönster och processer
- Sårbara platser och naturgivna risker, till exempel översvämningar, torka, bränder och jordbävningar. Hur människans verksamheter påverkar sårbarhet och hur risker kan förebyggas.
- Globala produktions- och konsumtionsmönster samt flöden av varor och tjänster.
- Orsaker till och konsekvenser av demografiska mönster och förändringar;
befolkningsfördelning, befolkningsutveckling, migrationsmönster och urbanisering.
- Namn och läge på platser och regioner som är relevanta för studierna av geografiska förhållanden, mönster, processer och hållbarhetsfrågor.

Hållbar utveckling
- Klimatförändringar, olika förklaringar till dessa och konsekvenser för människa, samhälle och natur i olika delar av världen.
- Människors tillgång till och användning av förnybara och icke-förnybara naturresurser och hur det påverkar människans livsmiljöer. Intressekonflikter kring jordens naturresurser.
- Samband mellan ekonomiskt och socialt välstånd och faktorer som demografi, utbildning och naturresurser.
- Lokalt och globalt arbete för att främja hållbar utveckling.

- **Geografins metoder och verktyg**
- Digitala och analoga kartors uppbyggnad samt olika kartprojektioner och deras fördelar och nackdelar. Geografiska informationssystem (GIS) och exempel på hur de används i samhället.
- Beskrivningar och analyser av platser och regioner med hjälp av kartor, enkla former av GIS, fältstudier och andra geografiska källor, metoder, verktyg och begrepp.

KUNSKAPSKRAV I ÄMNET GEOGRAFI

Kunskapskrav för godtagbara kunskaper i slutet av årskurs 3
Eleven visar grundläggande kunskaper om geografiska och historiska förhållanden, samhällsförhållanden och religiösa traditioner. Eleven beskriver likheter och skillnader samt orsaker och konsekvenser i sammanhang som är relevanta för ämnena. Eleven samtalar om människors livsfrågor och levnadsvillkor samt om miljöfrågor och andra samhällsfrågor ur olika perspektiv.
Eleven visar sina kunskaper med stöd av begrepp, metoder och verktyg från de samhällsorienterande ämnena.
Förslag den 25 september 2019

Kunskapskrav för betyget E i slutet av årskurs 6
Eleven visar grundläggande kunskaper om geografiska förhållanden, mönster och processer. Eleven ger exempel på hur naturens processer och människors verksamheter formar och förändrar landskap och livsmiljöer i olika delar av världen. Eleven visar även grundläggande kunskaper om namn och lägen på platser och regioner i Sverige, Europa och världen.
Eleven visar grundläggande kunskaper om miljö- och utvecklingsfrågor. Eleven för också enkla resonemang om åtgärder i frågor som rör hållbar utveckling.
Eleven använder geografins metoder och verktyg på ett i huvudsak fungerande sätt för att ställa geografiska frågor samt beskriva och förklara förhållanden på olika platser och i olika regioner.

Kunskapskrav för betyget D i slutet av årskurs 6
Betyget D innebär att kunskapskraven för betyget E och till övervägande del för C är uppfyllda.

Kunskapskrav för betyget C i slutet av årskurs 6
Eleven visar goda kunskaper om geografiska förhållanden, mönster och processer. Eleven för utvecklade resonemang om hur naturens processer och människors verksamheter formar och förändrar landskap och livsmiljöer i olika delar av världen. Eleven visar även goda kunskaper om namn och lägen på platser och regioner i Sverige, Europa och världen.
Eleven visar goda kunskaper om miljö- och utvecklingsfrågor. Eleven för också utvecklade resonemang om åtgärder i frågor som rör hållbar utveckling.
Eleven använder geografins metoder och verktyg på ett relativt väl fungerande sätt för att ställa geografiska frågor samt beskriva och förklara förhållanden på olika platser och i olika regioner.

Kunskapskrav för betyget B i slutet av årskurs 6
Betyget B innebär att kunskapskraven för betyget C och till övervägande del för A är uppfyllda.

Kunskapskrav för betyget A i slutet av årskurs 6
Eleven visar mycket goda kunskaper om geografiska förhållanden, mönster och processer. Eleven för välutvecklade resonemang om hur naturens processer och människors verksamheter formar och förändrar landskap och livsmiljöer i olika delar av världen. Eleven visar även mycket goda kunskaper om namn och lägen på platser och regioner i Sverige, Europa och världen.
Eleven visar mycket goda kunskaper om miljö- och utvecklingsfrågor. Eleven för också välutvecklade resonemang om åtgärder i frågor som rör hållbar utveckling.
Eleven använder geografins metoder och verktyg på ett väl fungerande sätt för att ställa geografiska frågor samt beskriva och förklara förhållanden på olika platser och i olika regioner.

Kunskapskrav för betyget E i slutet av årskurs 9
Eleven visar grundläggande kunskaper om geografiska förhållanden, mönster och processer. Eleven ger exempel på orsaker till geografiska mönster och processer samt deras konsekvenser för människa, samhälle och natur. Eleven visar även grundläggande kunskaper om namn och lägen på relevanta platser och regioner i olika delar av världen.
Eleven visar grundläggande kunskaper om miljö- och utvecklingsfrågor. Eleven för också enkla resonemang om åtgärder för att främja hållbar utveckling utifrån ekologiska, sociala och ekonomiska perspektiv.
Eleven använder geografins metoder och verktyg på ett i huvudsak fungerande sätt för att ställa geografiska frågor samt beskriva och analysera förhållanden på olika platser och i olika regioner.

Kunskapskrav för betyget D i slutet av årskurs 9
Betyget D innebär att kunskapskraven för betyget E och till övervägande del för C är uppfyllda.

Kunskapskrav för betyget C i slutet av årskurs 9
Eleven visar goda kunskaper om geografiska förhållanden, mönster och processer. Eleven för utvecklade resonemang om orsaker till geografiska mönster och processer samt om deras konsekvenser för människa, samhälle och natur. Eleven visar även goda kunskaper om namn och lägen på relevanta platser och regioner i olika delar av världen.
Eleven visar goda kunskaper om miljö- och utvecklingsfrågor. Eleven för också utvecklade resonemang om åtgärder för att främja hållbar utveckling utifrån ekologiska, sociala och ekonomiska perspektiv.
Eleven använder geografins metoder och verktyg på ett relativt väl fungerande sätt för att ställa geografiska frågor samt beskriva och analysera förhållanden på olika platser och i olika regioner.

Kunskapskrav för betyget B i slutet av årskurs 9
Betyget B innebär att kunskapskraven för betyget C och till övervägande del för A är uppfyllda.

Kunskapskrav för betyget A i slutet av årskurs 9
Eleven visar mycket goda kunskaper om geografiska förhållanden, mönster och processer. Eleven för välutvecklade resonemang om orsaker till geografiska mönster och processer samt om deras konsekvenser för människa, samhälle och natur. Eleven visar även mycket goda kunskaper om namn och lägen på relevanta platser och regioner i olika delar av världen.
Eleven visar mycket goda kunskaper om miljö- och utvecklingsfrågor. Eleven för också välutvecklade resonemang om åtgärder för att främja hållbar utveckling utifrån ekologiska, sociala och ekonomiska perspektiv.
Eleven använder geografins metoder och verktyg på ett väl fungerande sätt för att ställa geografiska frågor samt beskriva och analysera förhållanden på olika platser och i olika regioner.

Historia.
Skolverkets förslag 25 september 2019

Människans förståelse av det förflutna är inflätad i hennes föreställningar om samtiden och perspektiv på framtiden. På så sätt påverkar det förflutna både våra liv i dag och våra val inför framtiden. Kvinnor och män har i alla tider skapat historiska berättelser för att tolka verkligheten och påverka sin omgivning. Ett historiskt perspektiv ger oss redskap att förstå och förändra vår egen tid.

Syfte
Undervisningen i ämnet historia ska syfta till att eleverna utvecklar sitt historiemedvetande och sin historiska bildning. Det blir möjligt genom att eleverna i undervisningen får utveckla kunskaper om historiska förhållanden och historiska begrepp, får insikter i hur historia skapas genom tolkningar av källor samt utvecklar förståelse för hur historia kan brukas i olika sammanhang. På så sätt får eleverna förståelse för hur det förflutna har format nutiden och därmed präglar våra förväntningar på framtiden.

Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att tillägna sig en historisk referensram och en kronologisk överblick över hur kvinnor och män genom tiderna har skapat och förändrat samhällen och kulturer. Därigenom ska eleverna få förståelse för olika kulturella sammanhang och levnadssätt genom historien och för historiska skeenden som har påverkat nutiden. Undervisningen ska vidare bidra till att eleverna får förståelse för att varje tids människor måste bedömas utifrån sin samtids villkor och värderingar. Genom att ge perspektiv på långa historiska linjer med relevans för samtiden, såsom levnadsvillkor, migration och makt, ska undervisningen ge eleverna en fördjupad förståelse för hur historisk utveckling präglas av både kontinuitet och förändring.

Undervisningen ska bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om hur vi kan veta något om det förflutna genom historiskt källmaterial. Eleverna ska också ges förutsättningar att utveckla förmågan att ställa frågor till och värdera källor som ligger till grund för historiska kunskaper. Arbetet med källor ska även ge eleverna förutsättningar att leva sig in i det förflutna.

Undervisningen ska vidare bidra till att eleverna utvecklar förståelse för hur historia används i samhället och i vardagslivet. Därigenom ska eleverna få olika perspektiv på hur bruket av historiska berättelser och referenser kan påverka människors identiteter, värderingar och föreställningar.

Undervisningen i ämnet historia ska ge eleverna förutsättningar att utveckla
- kunskaper om händelser, aktörer och förändringsprocesser under olika tidsperioder samt
om historiska begrepp och långa historiska linjer
- förmåga att ställa frågor till historiska källor samt att tolka, kritiskt granska och värdera
dessa
- förmåga att reflektera över hur historia kan brukas i olika sammanhang och för olikasyften.

Centralt innehåll

Undervisningen i de samhällsorienterande ämnena ska behandla följande centrala innehåll

I årskurs 1–3

Att leva tillsammans
- Migration inom ett land och mellan länder. Vad detta kan ha för orsaker och få för konsekvenser.
- Skildringar av människors levnadsvillkor förr i tiden, till exempel i barnlitteratur, sånger och filmer. Minnen berättade av människor som lever nu.
- Samtal om och reflektion över moraliska frågor och livsfrågor med betydelse för eleven, till exempel familjebildning, kamratskap, könsroller och döden.
- Samtal om och reflektion över normer och regler i elevens livsmiljö, till exempel i skolan, i digitala miljöer och i sportsammanhang.
- Trafikregler och hur man beter sig i trafiken på ett säkert sätt.

- **Att leva i närområdet**
- Några utmärkande drag i närområdets natur- och kulturlandskap.
- Hemortens historia och vad närområdets platser, byggnader och vardagliga föremål kan berätta om livet där under olika tider.
- Kristendomens roll i skolan och på hemorten förr i tiden.
- Centrala samhällsfunktioner, till exempel sjukvård, räddningstjänst och skola.
- Yrken och verksamheter i närområdet.

Att leva i världen
- Miljöfrågor utifrån elevens vardag, till exempel frågor om trafik, energi och livsmedel.
- Rumsliga förutsättningar i natur och miljö för befolkning och bebyggelse, till exempel
mark, vatten och klimat.
- Namn och läge på världsdelarna och världshaven samt på länder och platser som är
betydelsefulla för eleven.
- Människans uppkomst, vandringar, samlande och jakt samt förändrade levnadsvillkor i
samband med övergången till jordbruk.
- Norden befolkas. Människors levnadsvillkor under nordisk stenålder, bronsålder och järnålder.
- Berättelser i antik och nordisk mytologi samt i äldre samisk religion.
- Några högtider, symboler och berättelser inom kristendom, islam och judendom och deras innebörder.
- Grundläggande mänskliga rättigheter och alla människors lika värde samt barnets rättigheter i enlighet med konventionen om barnets rättigheter (barnkonventionen).
- Grundläggande demokratiska principer. Vad åsikts- och yttrandefrihet samt majoritetsprincipen kan innebära i skolan och i samhället.
- Pengars användning och värde. Olika exempel på betalningsformer och vad några vanliga varor och tjänster kan kosta.
- Aktuella samhällsfrågor i olika medier.

- **Att undersöka verkligheten**
- Metoder för att söka information, till exempel textläsning, intervjuer och observationer. Samtal om olika källors användbarhet och tillförlitlighet.

- Jordgloben, analoga och digitala kartor samt storleksrelationer och väderstreck.
- Mentala kartor, till exempel över närområdet, skolvägar eller andra platser som är
betydelsefulla för eleven.
- Tidslinjer och tidsbegreppen dåtid, nutid och framtid.

Undervisningen i historia ska behandla följande centrala innehåll
I årskurs 4–6

Kulturmöten och statsbildning i Norden, cirka 800–1500
- Nordens kulturmöten med andra delar av världen genom vikingars resor och medeltidens handelssystem.
- Statsbildning och kristendomens etablerande i Norden samt konsekvenser av dessa förändringar.
- Likheter och skillnader i levnadsvillkor för barn, kvinnor och män under tidsperioden.
- Vad historiska källor är, till exempel arkeologiska fynd, texter, muntliga berättelser och
digitala avtryck, och hur de kan användas för att ge kunskaper om det förflutna.
- Historiebruk kopplat till tidsperioden, till exempel hur vikingar framställs i populärkulturen.

Maktförhållanden och levnadsvillkor i Norden, cirka 1500–1800
- Kampen om den politiska makten i Norden. Reformationen och framväxten av en stark kungamakt i Sverige. Uppror och motstånd mot kungamakten.
- Det svenska Östersjöväldet. Orsaker till dess uppkomst och upplösning samt konsekvenser för människor runt Östersjön.
- Likheter och skillnader i levnadsvillkor mellan olika grupper i ståndssamhället.
- Vad historiska källor från tidsperioden, till exempel brev, dagböcker och kartor, kan berätta om det förflutna.
- Historiebruk kopplat till tidsperioden, till exempel i gatunamn, minnesmärken och reklam.

Folkökning, ändrade maktförhållanden och emigration, cirka 1800–1900
- Nya maktförhållanden i Sverige och mellan länder i Norden.
- Jordbrukets omvandling och den stora folkökningen samt översiktligt om den tidiga
industrialiseringen i Sverige. Olika konsekvenser av detta för barns, kvinnors och mäns
levnadsvillkor.
- Olika orsaker till och konsekvenser av emigrationen från Sverige.
- Vad historiska källor från tidsperioden, till exempel kyrkböcker, fotografier och domstolsprotokoll, kan berätta om det förflutna.
- Historiebruk kopplat till tidsperioden, till exempel hur historiska händelser och aktörer framställs i böcker och på museer.

I årskurs 7–9
Kolonisation, industrialisering och idéströmningar, cirka 1500–1900
- Några upptäcktsresor samt europeisk kolonisation och slavhandel. Konsekvenser av detta för människor och kulturer samt för det ökade globala handelsutbytet mellan Europa, Asien, Afrika och Amerika.
- Industrialiseringen i Europa och Sverige. Olika orsaker till industrialiseringen och konsekvenser av denna för människor och miljö.

- Revolutioner och framväxten av nya idéer, samhällsklasser och politiska ideologier.
- Tolkning av historiska källor från tidsperioden och granskning utifrån källkritiska kriterier.
Värdering av källornas relevans utifrån historiska frågor.
- Analys av historiebruk kopplat till tidsperioden, till exempel hur olika aktörer använder historia för att skapa eller stärka nationella identiteter.

Imperialism och världskrig, cirka 1850–1950
- Europeisk nationalism, imperialism och framväxten av olika former av demokrati och diktatur.
- De båda världskrigen, deras orsaker och konsekvenser. Förtryck, folkfördrivningar och folkmord. Förintelsen och Gulag. Människors motstånd mot förtryck.
- Tolkning av historiska källor från tidsperioden och granskning utifrån källkritiska kriterier. Värdering av källornas relevans utifrån historiska frågor.
- Analys av historiebruk kopplat till tidsperioden, till exempel hur olika aktörer använder historia för att skapa opinion eller legitimera makt.

Demokratisering och ökad globalisering, cirka 1900 till nutid
- Demokratisering i Sverige. Folkrörelser, till exempel kvinnorörelsen, samt bildandet av politiska partier och kampen för allmän rösträtt för kvinnor och män. Kontinuitet och förändring i synen på kön, jämställdhet och sexualitet.
- Framväxten av det svenska välfärdssamhället.
- Kalla krigets konflikter samt nya maktförhållanden och utmaningar i världen efter det kalla krigets slut.
- Kontinuitet och förändring samt möjliga framtidsscenarier med utgångspunkt i långa historiska linjer kring levnadsvillkor, migration och makt.
- Tolkning av historiska källor från tidsperioden och granskning utifrån källkritiska kriterier. Värdering av källornas relevans utifrån historiska frågor.
- Analys av historiebruk kopplat till tidsperioden, till exempel hur individer och grupper använder historia för att kritisera samtida fenomen och påverka våra föreställningar om framtiden.
-

KUNSKAPSKRAV I ÄMNET HISTORIA

Kunskapskrav för godtagbara kunskaper i slutet av årskurs 3
Eleven visar grundläggande kunskaper om geografiska och historiska förhållanden, samhällsförhållanden och religiösa traditioner. Eleven beskriver likheter och skillnader samt orsaker och konsekvenser i sammanhang som är relevanta för ämnena. Eleven samtalar om människors livsfrågor och levnadsvillkor samt om miljöfrågor och andra samhällsfrågor ur olika perspektiv.
Eleven visar sina kunskaper med stöd av begrepp, metoder och verktyg från de samhällsorienterande ämnena.

Kunskapskrav för betyget E i slutet av årskurs 6
Eleven visar grundläggande kunskaper om händelser, aktörer och förändringsprocesser under olika tidsperioder samt om historiska begrepp. Eleven ger exempel på orsaker till och konsekvenser av samhällsförändringar och människors handlingar i förfluten tid. Eleven för också enkla resonemang om likheter och skillnader i människors levnadsvillkor under olika tidsperioder.

Eleven ställer frågor till historiska källor, beskriver vad som kan vara en historisk källa och ger något exempel på vad källorna kan berätta om det förflutna.
Eleven ger exempel på hur historia kan brukas i något sammanhang.

Kunskapskrav för betyget D i slutet av årskurs 6
Betyget D innebär att kunskapskraven för betyget E och till övervägande del för C är uppfyllda.

Kunskapskrav för betyget C i slutet av årskurs 6
Eleven visar goda kunskaper om händelser, aktörer och förändringsprocesser under olika tidsperioder samt om historiska begrepp. Eleven för utvecklade resonemang om orsaker till och konsekvenser av samhällsförändringar och människors handlingar i förfluten tid. Eleven för också utvecklade resonemang om likheter och skillnader i människors levnadsvillkor under olika tidsperioder.
Eleven ställer frågor till historiska källor, beskriver vad som kan vara en historisk källa och ger några exempel på vad källorna kan berätta om det förflutna.
Eleven ger exempel på hur historia kan brukas i olika sammanhang.

Kunskapskrav för betyget B i slutet av årskurs 6
Betyget B innebär att kunskapskraven för betyget C och till övervägande del för A är uppfyllda.

Kunskapskrav för betyget A i slutet av årskurs 6
Eleven visar mycket goda kunskaper om händelser, aktörer och förändringsprocesser under olika tidsperioder samt om historiska begrepp. Eleven för välutvecklade resonemang om orsaker till och konsekvenser av samhällsförändringar och människors handlingar i förfluten tid. Eleven för också välutvecklade resonemang om likheter och skillnader i människors levnadsvillkor under olika tidsperioder.
Eleven ställer frågor till historiska källor, beskriver vad som kan vara en historisk källa och ger några välgrundade exempel på vad källorna kan berätta om det förflutna.
Eleven ger exempel på hur och i vilket syfte historia kan brukas i olika sammanhang.

Kunskapskrav för betyget E i slutet av årskurs 9
Eleven visar grundläggande kunskaper om händelser, aktörer och förändringsprocesser under olika tidsperioder samt om historiska begrepp. Till detta hör att eleven visar kunskaper om särskilt centrala historiska skeenden, däribland Förintelsen. Eleven ger exempel på orsaker till och konsekvenser av samhällsförändringar och människors levnadsvillkor och handlingar i förfluten tid. Eleven för enkla resonemang om kontinuitet och förändring utifrån några långa historiska linjer.
Eleven ställer frågor till historiska källor och för enkla resonemang om vad källorna kan berätta om det förflutna samt om källornas relevans och trovärdighet.
Eleven för enkla resonemang om hur historia kan brukas i olika sammanhang och för olika syften.

Kunskapskrav för betyget D i slutet av årskurs 9
Betyget D innebär att kunskapskraven för betyget E och till övervägande del för C är uppfyllda.

Kunskapskrav för betyget C i slutet av årskurs 9
Eleven visar goda kunskaper om händelser, aktörer och förändringsprocesser under olika tidsperioder samt om historiska begrepp. Till detta hör att eleven visar kunskaper om särskilt centrala

historiska skeenden, däribland Förintelsen. Eleven för utvecklade resonemang om orsaker till och konsekvenser av samhällsförändringar och människors levnadsvillkor och handlingar i förfluten tid. Eleven för också utvecklade resonemang om kontinuitet och förändring utifrån några långa historiska linjer.
Eleven ställer frågor till historiska källor och för utvecklade resonemang om vad källorna kan berätta om det förflutna samt om källornas relevans och trovärdighet.
Eleven för utvecklade resonemang om hur historia kan brukas i olika sammanhang och för olika syften.

Kunskapskrav för betyget B i slutet av årskurs 9
Betyget B innebär att kunskapskraven för betyget C och till övervägande del för A är uppfyllda.

Kunskapskrav för betyget A i slutet av årskurs 9
Eleven visar mycket goda kunskaper om händelser, aktörer och förändringsprocesser under olika tidsperioder samt om historiska begrepp. Till detta hör att eleven visar kunskaper om särskilt centrala historiska skeenden, däribland Förintelsen. Eleven för välutvecklade resonemang om orsaker till och konsekvenser av samhällsförändringar och människors levnadsvillkor och handlingar i förfluten tid. Eleven för också välutvecklade resonemang om kontinuitet och förändring utifrån några långa historiska linjer.
Eleven ställer frågor till historiska källor och för välutvecklade resonemang om vad källorna kan berätta om det förflutna samt om källornas relevans och trovärdighet.
Eleven för välutvecklade resonemang om hur historia kan brukas i olika sammanhang och för olika syften.
Förslag den 25 september 2019

Idrott och hälsa.
Skolverkets förslag 25 september 2019

Rörelse och hälsofrämjande levnadsvanor är grundläggande för människors välbefinnande. Positiva upplevelser av idrott, fysiska aktiviteter och friluftsliv under uppväxtåren har stor betydelse för om vi blir fysiskt aktiva genom livet. Med färdigheter i och kunskaper om rörelse och hälsofrämjande levnadsvanor får människor redskap för att kunna påverka och ta ansvar för sin hälsa.

Syfte
Undervisningen i ämnet idrott och hälsa ska syfta till att eleverna utvecklar allsidiga rörelseförmågor och intresse för att vara fysiskt aktiva och vistas i naturen. Eleverna ska genom undervisningen ges förutsättningar att utveckla goda levnadsvanor i syfte att kunna påverka sin hälsa genom livet.

Undervisningen ska vara utformad så att alla elever kontinuerligt kan delta i undervisningens aktiviteter och andra fysiska aktiviteter i skolan. Den ska också bidra till att eleverna utvecklar en god kroppsuppfattning och tilltro till sin egen fysiska förmåga. I undervisningen ska eleverna få möta olika slags aktiviteter i varierande miljöer och sammanhang samt få möjlighet att utveckla sin samarbetsförmåga och respekt för andra.

Eleverna ska genom undervisningen utveckla förmåga att vistas utomhus och i naturen under olika årstider samt utveckla förståelse för värdet av ett aktivt friluftsliv.

Eleverna ska i undervisningen ges möjlighet att utveckla kunskaper om vad som påverkar den fysiska förmågan samt hur rörelse och fysiska aktiviteter förhåller sig till fysisk, psykisk och social hälsa. Eleverna ska i undervisningen ges möjlighet att planera och genomföra olika aktiviteter samt utveckla kunskaper om ämnesspecifika begrepp för att reflektera över sitt deltagande i aktiviteterna och för att kunna ta ställning i frågor som handlar om idrott, hälsa och friluftsliv.

Undervisningen ska bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om säkerhet och förmåga att hantera risker i samband med aktiviteter och hur man agerar i nödsituationer.

Undervisningen i ämnet idrott och hälsa ska ge eleverna förutsättningar att utveckla
- förmåga att röra sig allsidigt i olika fysiska sammanhang
- förmåga att genomföra och anpassa friluftsliv och utevistelser efter olika förhållanden och miljöer
- förmåga att planera, genomföra och värdera aktiviteter utifrån hur de påverkar fysisk förmåga och hälsa
- förmåga att agera säkert och förebygga risker i samband med rörelse, friluftsliv och utevistelser samt simma och hantera nödsituationer på land och i vatten.

Centralt innehåll

I årskurs 1–3

Rörelse
- Grovmotoriska grundformer, till exempel springa, hoppa och klättra. Deras sammansatta former.

- Lekar och andra enkla rörelseaktiviteter, inomhus och utomhus, samt deras regler.
- Takt och rytm i enkla danser och rörelser till musik.
- Lekar i vatten och vattenvaneövningar. Att balansera, flyta och simma i mag- och ryggläge.

Friluftsliv och utevistelse
- Att orientera sig i närmiljön och enkla kartors uppbyggnad. Begrepp som beskriver rumsuppfattning.
- Utforskande av möjligheter till och genomförande av aktiviteter i natur- och utemiljö.
- Allemansrättens grunder.

Hälsa och levnadsvanor
- Säkerhet och hänsynstagande i samband med aktiviteter såväl inomhus som utomhus.
- Samtal om egna upplevelser av olika aktiviteter.

I årskurs 4–6

Rörelse
- Sammansatta, grovmotoriska grundformer i kombination med olika redskap.
- Lekar, spel, idrotter och andra rörelseaktiviteter, inomhus och utomhus.
- Takt och rytm i danser och i rörelser till musik.
- Grundläggande träningslära, till exempel konditionsträning, styrketräning och rörlighetsträning.
- Simning i mag- och ryggläge.

Friluftsliv och utevistelse
- Att orientera i den närliggande natur- och utemiljön med hjälp av kartor, såväl med som utan digitala verktyg. Kartors uppbyggnad och symboler.
- Utforskande av möjligheter till och genomförande av aktiviteter i skiftande natur- och utemiljöer under olika årstider.
- Rättigheter och skyldigheter i naturen enligt allemansrätten och dess tillämpning i praktiken.
- Badvett och säkerhet vid vatten under olika årstider. Hantering av nödsituationer vid vatten med hjälpredskap.

Hälsa och levnadsvanor
- Säkerhet och hänsynstagande i samband med aktiviteter såväl inomhus som utomhus.
- Förebyggande av skador, till exempel genom uppvärmning.
- Samtal om egna upplevelser av deltagande i olika aktiviteter samt hur dessa aktiviteter
påverkar den fysiska förmågan och hälsan.
- De förutsättningar till aktiviteter som finns i närmiljön.
- Första hjälpen.
-

I årskurs 7–9

Rörelse
- Komplexa rörelser i lekar, spel och idrotter och andra rörelseaktiviteter, inomhus och utomhus.
- Traditionella och moderna danser samt skapande av rörelse- och träningsprogram till musik.
- Träningslära, till exempel styrketräning, konditionsträning och rörlighetsträning utifrån olika
ändamål och individuella behov.

- Digitala verktyg och andra verktyg för att planera, genomföra och värdera rörelseaktiviteter.
- Olika simsätt i mag- och ryggläge.

Friluftsliv och utevistelse
- Att orientera i okända miljöer med hjälp av kartor och andra hjälpmedel såväl med som utan digitala verktyg.
- Planering och genomförande av friluftsaktiviteter i skilda miljöer under olika årstider.
- Rättigheter och skyldigheter i naturen enligt allemansrätten och dess tillämpning i praktiken.
- Kulturella traditioner i samband med friluftsliv och utevistelse.
- Badvett och säkerhet vid vatten under olika årstider. Hantering av nödsituationer i och vid vatten med hjälpredskap, enligt principen för förlängda armen.

Hälsa och levnadsvanor
- Säkerhet och hänsynstagande i samband med aktiviteter såväl inomhus som utomhus.
- Förebyggande av skador genom allsidig träning, anpassning av belastning och tekniker för rörelseutföranden.
- Planering och genomförande av aktiviteter utifrån hur de påverkar olika aspekter av fysisk förmåga och fysisk, psykisk och social hälsa.
- Samtal om egna upplevelser av deltagande i olika aktiviteter samt hur dessa aktiviteter påverkar olika aspekter av fysisk förmåga och fysisk, psykisk och social hälsa.
- Normer kring aktiviteter. Hur normer påverkar individers deltagande, till exempel normer kring kön och olika rörelseaktiviteter.
- Kroppsideal inom olika rörelsekulturer och i samhället i övrigt, till exempel i olika medier.
- Dopning och lagar och andra bestämmelser som reglerar förbud mot dopning.
- Första hjälpen och hjärt- och lungräddning.

KUNSKAPSKRAV I ÄMNET IDROTT OCH HÄLSA

Kunskapskrav för betyget E i slutet av årskurs 6
Eleven deltar i aktiviteter som innefattar sammansatta motoriska grundformer i olika fysiska sammanhang och anpassar sina rörelser till viss del till syftet med aktiviteterna.
Eleven genomför aktiviteter i natur- och utemiljö med viss anpassning till olika förhållanden och skyldigheter.
Eleven värderar på ett enkelt sätt hur aktiviteterna påverkar den egna fysiska förmågan och hälsan.
Eleven förebygger på ett i huvudsak fungerande sätt risker i samband med olika aktiviteter. Eleven hanterar nödsituationer på land och vid vatten samt simmar 200 meter i en följd varav 50 meter i ryggläge.

Kunskapskrav för betyget D i slutet av årskurs 6
Betyget D innebär att kunskapskraven för betyget E och till övervägande del för C är uppfyllda.

Kunskapskrav för betyget C i slutet av årskurs 6
Eleven deltar i aktiviteter som innefattar sammansatta motoriska grundformer i olika fysiska sammanhang och anpassar sina rörelser relativt väl till syftet med aktiviteterna.
Eleven genomför aktiviteter i natur- och utemiljö med relativt god anpassning till olika förhållanden och skyldigheter.
Förslag den 25 september 2019

Eleven värderar på ett relativt utvecklat sätt hur aktiviteterna påverkar den egna fysiska förmågan och hälsan.
Eleven förebygger på ett fungerande sätt risker i samband med olika aktiviteter. Eleven hanterar nödsituationer på land och vid vatten samt simmar 200 meter i en följd varav 50 meter i ryggläge.

Kunskapskrav för betyget B i slutet av årskurs 6
Betyget B innebär att kunskapskraven för betyget C och till övervägande del för A är uppfyllda.

Kunskapskrav för betyget A i slutet av årskurs 6
Eleven deltar i aktiviteter som innefattar sammansatta motoriska grundformer i olika fysiska sammanhang och anpassar sina rörelser väl till syftet med aktiviteterna.
Eleven genomför aktiviteter i natur- och utemiljö med god anpassning till olika förhållanden och skyldigheter.
Eleven värderar på ett utvecklat sätt hur aktiviteterna påverkar den egna fysiska förmågan och hälsan.
Eleven förebygger på ett väl fungerande sätt risker i samband med olika aktiviteter. Eleven hanterar nödsituationer på land och vid vatten samt simmar 200 meter i en följd varav 50 meter i ryggläge.

Kunskapskrav för betyget E i slutet av årskurs 9
Eleven deltar i aktiviteter som innefattar komplexa rörelser i olika fysiska sammanhang och anpassar sina rörelser till viss del till syftet med aktiviteterna.
Eleven genomför under skilda årstider friluftsaktiviteter med viss anpassning till olika förhållanden, miljöer och skyldigheter.
Eleven planerar aktiviteter på ett i huvudsak fungerande sätt utifrån hur de påverkar olika aspekter av fysisk förmåga och hälsa. Eleven värderar på ett enkelt sätt hur aktiviteter påverkar olika aspekter av den egna fysiska förmågan och hälsan.
Eleven förebygger på ett i huvudsak fungerande sätt risker i samband med olika aktiviteter. Eleven hanterar nödsituationer på land och vid vatten samt simmar 200 meter i en följd varav 50 meter i ryggläge.

Kunskapskrav för betyget D i slutet av årskurs 9
Betyget D innebär att kunskapskraven för betyget E och till övervägande del för C är uppfyllda.

Kunskapskrav för betyget C i slutet av årskurs 9
Eleven deltar i aktiviteter som innefattar komplexa rörelser i olika fysiska sammanhang och anpassar sina rörelser relativt väl till syftet med aktiviteterna.
Eleven genomför under skilda årstider friluftsaktiviteter med relativt god anpassning till olika förhållanden, miljöer och skyldigheter.
Eleven planerar aktiviteter på ett fungerande sätt utifrån hur de påverkar olika aspekter av fysisk förmåga och hälsa. Eleven värderar på ett relativt utvecklat sätt hur aktiviteter påverkar olika aspekter av den egna fysiska förmågan och hälsan.
Eleven förebygger på ett fungerande sätt risker i samband med olika aktiviteter. Eleven hanterar nödsituationer på land och vid vatten samt simmar 200 meter i en följd varav 50 meter i ryggläge.

Kunskapskrav för betyget B i slutet av årskurs 9
Betyget B innebär att kunskapskraven för betyget C och till övervägande del för A är uppfyllda.

Kunskapskrav för betyget A i slutet av årskurs 9
Eleven deltar i aktiviteter som innefattar komplexa rörelser i olika

fysiska sammanhang och anpassar sina rörelser väl till syftet med aktiviteterna.
Eleven genomför under skilda årstider friluftsaktiviteter med god anpassning till olika förhållanden, miljöer och skyldigheter.
Eleven planerar aktiviteter på ett väl fungerande sätt utifrån hur de påverkar olika aspekter av fysisk förmåga och hälsa. Eleven värderar på ett utvecklat sätt hur aktiviteter påverkar olika aspekter av den egna fysiska förmågan och hälsan.
Eleven förebygger på ett väl fungerande sätt risker i samband med olika aktiviteter. Eleven hanterar nödsituationer på land och vid vatten samt simmar 200 meter i en följd varav 50 meter i ryggläge.

Kommentarer.

Kunskaper om hälsa bör till en del införas i Hemkunskapen och där placeras ihop med problemen med maten. Där bör poängteras behovet av rörelse : "Eleverna ska genom undervisningen ges förutsättningar att utveckla goda levnadsvanor i syfte att kunna påverka sin hälsa genom livet. "

"Rörelse och hälsofrämjande levnadsvanor är grundläggande för människors välbefinnande. Positiva upplevelser av idrott, fysiska aktiviteter och friluftsliv under uppväxtåren har stor betydelse för om vi blir fysiskt aktiva genom livet. Med färdigheter i och kunskaper om rörelse och hälsofrämjande levnadsvanor får människor redskap för att kunna påverka och ta ansvar för sin hälsa. "

I Hemkunskapen bör man kunna införa teoretiska och medicinska skäl för rörelse tillsammans med behoven av lämplig mat och mathållning, medicin och frihet från alkohol, tobak och knark. Där bör man kunna hänvisa till ämnet Idrott och hälsa.

De praktiska hälsofräjande rörelserna i idrott o d bör kunna införaas i ämnet för idrott.

Bild.
Skolverkets förslag 25 september 2019

Bilder har stor betydelse för människors sätt att tänka, lära och uppleva sig själva och omvärlden. Vi omges ständigt av bilder som informerar, övertalar, underhåller och ger oss estetiska och känslomässiga upplevelser. Kunskaper om bilder och bildkommunikation är betydelsefulla för att kunna uttrycka egna åsikter och delta aktivt i samhällslivet. Genom att arbeta med olika typer av bilder kan människor utveckla sin kreativitet och bildskapande förmåga.

Syfte
Undervisningen i ämnet bild ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper om hur bilder skapas och tolkas. **Genom undervisningen ska eleverna få erfarenheter av visuell kultur i form av film, fotografi, design, konst, arkitektur och miljöer.**

I undervisningen ska eleverna ges möjligheter att utveckla kunskaper om hur man framställer och presenterar egna bilder med olika metoder, material och uttrycksformer. Undervisningen ska bidra till att eleverna utvecklar sin kreativitet och sitt intresse för att skapa och kommunicera visuellt. Den ska också uppmuntra eleverna att ta egna initiativ och att arbeta på ett undersökande och problemlösande sätt.

Undervisningen ska bidra till att eleverna utvecklar förståelse för hur bildbudskap utformas i olika medier. Undervisningen ska också ge eleverna möjligheter att diskutera och kritiskt granska olika bildbudskap och bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om bilder i olika kulturer, både i nutid och historiskt. Genom undervisningen ska eleverna även ges möjlighet att använda sina kunskaper om olika typer av bilder i det egna bildskapandet.

Undervisningen i ämnet bild ska ge eleverna förutsättningar att utveckla
- förmåga att kommunicera med bilder för att uttrycka budskap
- förmåga att skapa bilder med olika tekniker, verktyg och material
- förmåga att undersöka, gestalta och presentera olika områden och teman med bilder
- förmåga att analysera samtida och historiska bilders innehåll, uttryck och funktioner.

Centralt innehåll

I årskurs 1–3

Bildframställning
- Framställning av berättande bilder, till exempel illustrationer till berättelser.
- Återanvändning av bilder, till exempel i kollage.
- Fotografering och överföring av bilder med hjälp av digitala verktyg.
- Etik och värderingar vid framställning och användning av bilder i olika sammanhang.

Tekniker, verktyg och material
- Olika element som bygger upp form, yta samt för- och bakgrund i en bild.
- Några verktyg och material för teckning, måleri, modellering och konstruktioner samt för fotografering och annat digitalt arbete med bilder.

Bildanalys
- Samtal om bilder ur elevernas visuella kulturer som gestaltar normer och stereotyper.
- Vad samtida och historiska bilder berättar samt hur de är utformade och fungerar i olika sammanhang.

I årskurs 4–6

Bildframställning
- Framställning av berättande och informativa bilder, till exempel illustrationer.
- Återanvändning och bearbetning av bilder, till exempel i bildmontage.
- Fotografi, film och annat digitalt bildskapande samt redigering av fotografi och rörlig bild.
- Presentationer av eget bildskapande.
- Rättigheter och skyldigheter, etik och värderingar vid användning av bilder i olika sammanhang.

Tekniker, verktyg och material
- Olika element som bygger upp och skapar rumslighet i två- och tredimensionella bilder, till exempel linjer och färg och hur kombinationer av dessa kan användas i bildskapande arbete.
- Verktyg och material för teckning, måleri, tryckteknikker, tredimensionellt arbete, fotografi, rörlig bild och digital bildbehandling.
-

Bildanalys
- Bilder som gestaltar identitet, grupptillhörighet och normer ur elevernas visuella kulturer.
- Mediebilders innehåll, uttryck och funktioner, till exempel reklam- och nyhetsbilder. Hur dessa bilder påverkar och förmedlar budskap.
- Konst- och dokumentärbilder samt arkitektur från olika tider och kulturer.
- Samtal om bilders innehåll, uttryck och funktioner.
-

I årskurs 7–9

Bildframställning
- Framställning av berättande, informativa och samhällsorienterande bilder om frågor som är angelägna för eleverna.
- Multimodalt skapande genom kombinationer av bilder, ljud, objekt och text, till exempel installationer och performance.
- Digitalt skapande och bearbetning av fotografier, rörlig bild och andra typer av bilder.
- Presentationer av eget bildskapande med anpassning till syfte och sammanhang.
- Visuell gestaltning av olika teman och områden.
- Rättigheter och skyldigheter, etik och värderingar när det gäller användning och spridning av bilder samt yttrandefrihet och integritet i medier och övriga sammanhang.

Tekniker, verktyg och material
- Bildkomposition och olika element som bygger upp bilder och deras betydelsebärande egenskaper för att skapa olika uttryck.
- Verktyg och material för två- och tredimensionellt arbete, till exempel teckning, måleri, skulpturtekniker och digitalt bildarbete. Hur dessa verktyg och material kan användas för bestämda syften.

Bildanalys
- Bilder som behandlar identitet och maktrelationer, till exempel

- sexualitet, etnicitet och kön. Hur dessa bilder gestaltas och konstrueras.
- Mediebilders utformning och påverkan och hur de kan tolkas och kritiskt granskas, till exempel bilder från elevernas visuella kulturer.
- Samtida konst- och dokumentärbilder samt konst och arkitektur från olika tider och kulturer. Hur bilderna och verken är utformade och vilka budskap de förmedlar.
- Ord och begrepp för att kunna läsa, skriva och samtala om bilders innehåll, uttryck och funktioner, med koppling till egna erfarenheter och företeelser i elevernas visuella kulturer.

KUNSKAPSKRAV I ÄMNET BILD

Kunskapskrav för betyget E i slutet av årskurs 6
Eleven framställer olika typer av bilder med delvis genomarbetade uttrycksformer.
I bildarbetet använder eleven olika tekniker, verktyg och material på ett till viss del fungerande sätt. Eleven driver i viss utsträckning arbetet framåt och beskriver på ett enkelt sätt hur arbetsprocessen har påverkat bildarbetet.
Eleven beskriver bilders innehåll och funktion på ett enkelt sätt.

Kunskapskrav för betyget D i slutet av årskurs 6
Betyget D innebär att kunskapskraven för betyget E och till övervägande del för C är uppfyllda.

Kunskapskrav för betyget C i slutet av årskurs 6
Eleven framställer olika typer av bilder med relativt väl genomarbetade
uttrycksformer.
I bildarbetet använder eleven olika tekniker, verktyg och material på ett relativt väl fungerande sätt. Eleven driver i relativt stor utsträckning arbetet framåt och beskriver på ett utvecklat sätt hur arbetsprocessen har påverkat bildarbetet.
Eleven beskriver bilders innehåll och funktion på ett utvecklat sätt.

Kunskapskrav för betyget B i slutet av årskurs 6
Betyget B innebär att kunskapskraven för betyget C och till övervägande del för A är uppfyllda.

Kunskapskrav för betyget A i slutet av årskurs 6
Eleven framställer olika typer av bilder med väl genomarbetade uttrycksformer.
I bildarbetet använder eleven olika tekniker, verktyg och material på ett väl fungerande sätt. Eleven driver i stor utsträckning arbetet framåt och beskriver på ett välutvecklat sätt hur arbetsprocessen har påverkat bildarbetet.
Eleven beskriver bilders innehåll och funktion på ett välutvecklat sätt.

Kunskapskrav för betyget E i slutet av årskurs 9
Eleven framställer olika typer av bilder med delvis genomarbetade uttrycksformer anpassade till syfte och sammanhang så att budskapet framgår.
I bildarbetet använder eleven olika tekniker, verktyg och material på ett till viss del fungerande sätt och prövar då hur dessa kan kombineras för att skapa olika uttryck. Eleven driver i viss utsträckning arbetet framåt och för enkla resonemang om hur arbetsprocessen har påverkat kvaliteten i bildarbetet.
Eleven undersöker och gestaltar olika områden och teman med bilder på ett till viss del fungerande sätt. Dessutom presenterar eleven bilder med viss anpassning till syfte och sammanhang.

Eleven för enkla resonemang om innehåll, uttryck och funktioner i egna och andras bilder.

Kunskapskrav för betyget D i slutet av årskurs 9
Betyget D innebär att kunskapskraven för betyget E och till övervägande del för C är uppfyllda.

Kunskapskrav för betyget C i slutet av årskurs 9
Eleven framställer olika typer av bilder med relativt väl genomarbetade
uttrycksformer anpassade till syfte och sammanhang så att budskapet framgår.
I bildarbetet använder eleven olika tekniker, verktyg och material på ett relativt väl fungerande sätt och prövar och omprövar då hur dessa kan kombineras för att skapa olika uttryck. Eleven driver i relativt stor utsträckning arbetet framåt och för utvecklade resonemang om hur arbetsprocessen har påverkat kvaliteten i bildarbetet.
Eleven undersöker och gestaltar olika områden och teman med bilder på ett relativt väl fungerande sätt. Dessutom presenterar eleven bilder med relativt god anpassning till syfte och sammanhang.
Eleven för utvecklade resonemang om innehåll, uttryck och funktioner i egna och andras bilder.

Kunskapskrav för betyget B i slutet av årskurs 9
Betyget B innebär att kunskapskraven för betyget C och till övervägande del för A är uppfyllda.

Kunskapskrav för betyget A i slutet av årskurs 9
Eleven framställer olika typer av bilder med väl genomarbetade uttrycksformer
anpassade till syfte och sammanhang så att budskapet framgår.
I bildarbetet använder eleven olika tekniker, verktyg och material på ett väl fungerande sätt och prövar och omprövar systematiskt hur dessa kan kombineras för att skapa olika uttryck. Eleven driver i stor utsträckning arbetet framåt och för välutvecklade resonemang om hur arbetsprocessen har påverkat kvaliteten i bildarbetet.
Eleven undersöker och gestaltar olika områden och teman med bilder på ett väl fungerande sätt. Dessutom presenterar eleven bilder med god anpassning till syfte och sammanhang.
Eleven för välutvecklade resonemang om innehåll, uttryck och funktioner i egna och andras bilder.

Kommentarer.

"Genom undervisningen ska eleverna få erfarenheter av visuell kultur i form av film, fotografi, design, konst, arkitektur och miljöer."

Stor vikt bör läggas vid att eleverna får lära sig om bilder och ritningar som används vid illustration av fysiska miljöer, ritningar till hus och anläggningar och stadsplaner och landsbygdsplaner o d.

Slöjd.
Skolverkets förslag 25 september 2019

Att tillverka föremål och bearbeta material med hjälp av verktyg är ett sätt för människan att tänka och uttrycka sig. Slöjdande är en form av skapande som innebär att söka konkreta lösningar inom hantverkstradition och design. Slöjd innebär manuellt och intellektuellt arbete i förening vilket utvecklar kreativiteten och handlingsberedskapen samt stärker tilltron till den egna förmågan att hantera olika praktiska problem i vardagen. Detta är betydelsefullt för både individens och samhällets utveckling.

Syfte
Undervisningen i ämnet slöjd ska syfta till att eleverna utvecklar förmågan att formge och framställa föremål genom att arbeta med olika material och hantverkstekniker. Eleverna ska i arbetet ges möjligheter att utveckla sin skicklighet i en process där tanke, sinnesupplevelse och handling samverkar. Genom undervisningen ska eleverna även ges förutsättningar att arbeta med färg, form och funktion för att skapa estetiska uttryck.

Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att utveckla idéer samt överväga olika lösningar och tillvägagångssätt i slöjdarbetet. På så sätt ska undervisningen utmana eleverna att undersöka och experimentera med olika material, hantverkstekniker och estetiska uttryck, samt ta sig an uppgifter på ett kreativt sätt. I undervisningen ska eleverna även få möta såväl äldre tiders hantverksföremål och slöjdtraditioner som nutida design för att inspireras i det egna skapandet. Vidare ska undervisningen bidra till att eleverna utvecklar förmåga att använda slöjdspecifika begrepp som beskriver arbetsprocesser, material, verktyg och hantverkstekniker.
I undervisningen ska eleverna g es möjligheter att reflektera över arbetsprocesser och resultat för att fördjupa sitt lärande. På så sätt kan eleverna utveckla medvetenhet om vad som kännetecknar kvalitet i utförande och resultat. Eleverna ska också ges förutsättningar att utveckla förmåga att välja och hantera material för att främja hållbar utveckling. Därigenom kan undervisningen bidra till att eleverna utvecklar ett miljömedvetet förhållningssätt. Eleverna ska även ges möjligheter att utveckla kunskaper om arbetsmiljö- och säkerhetsfrågor i samband med slöjdarbete.

Undervisningen i ämnet slöjd ska ge eleverna förutsättningar att utveckla
- förmåga att formge och framställa föremål i olika material med hjälp av lämpliga verktyg och hantverkstekniker
- förmåga att utveckla idéer samt välja och motivera tillvägagångssätt i slöjdarbetet utifrån syftet med arbetet
- förmåga att reflektera över arbetsprocesser och resultat utifrån kvalitet, estetiska uttryckoch hållbar utveckling.

Centralt innehåll

I årskurs 1–3

Slöjdens material, verktyg och hantverkstekniker
- Metall, textil och trä. Materialens egenskaper och användningsområden.
- Verktyg och redskap, hur de benämns och hur de används på ett säkert och ändamålsenligt sätt.

- Några enkla former av hantverkstekniker samt begrepp som används i samband med
dessa.
- Enkla skisser och arbetsbeskrivningar, hur de kan förstås och följas.

Slöjdens arbetsprocesser
- Slöjdarbetets olika delar: idéutveckling, överväganden, framställning och reflektion över arbetsprocessen.
- Undersökande av olika materials egenskaper.

- **Slöjdens estetiska uttryck och betydelse för hållbar utveckling**
- Bilder och föremål som inspirationskällor för det egna skapandet.
- Några slöjdmaterials ursprung och miljöpåverkan, till exempel ull och olika träslag.
- Resurshushållning vid användning av material i slöjdarbetet.

I årskurs 4–6

Slöjdens material, verktyg och hantverkstekniker
- Metall, textil, trä och andra material. Materialens egenskaper och användningsområden.
- Verktyg, redskap och maskiner, hur de benämns och hur de används på ett säkert och ändamålsenligt sätt.
- Enkla former av hantverkstekniker samt begrepp som används i samband med dessa.
- Skisser, mönster och arbetsbeskrivningar, hur de kan förstås och följas.

Slöjdens arbetsprocesser
- Slöjdarbetets olika delar: idéutveckling, överväganden, framställning och reflektion över arbetsprocessen. Hur delarna i arbetsprocessen samverkar till en helhet.
- Undersökande av olika materials egenskaper och användbarhet i det egna slöjdarbetet.

- **Slöjdens estetiska uttryck och betydelse för hållbar utveckling**
- Hantverk och slöjdtraditioner från olika kulturer som inspirationskällor för det egna skapandet.
- Hur färg, form och material bidrar till olika estetiska uttryck hos slöjdföremål.
- Slöjdmaterials ursprung, framställning och miljöpåverkan, till exempel bomullstyg, läder och tenn.
- Resurshushållning genom återbruk av material.

- **I årskurs 7–9**

Slöjdens material, verktyg och hantverkstekniker
- Metall, textil, trä och andra material. Materialens kombinationsmöjligheter med varandra.
- Verktyg, redskap och maskiner, hur de benämns och hur de används på ett säkert och
ändamålsenligt sätt.
- Utvecklade former av hantverkstekniker samt begrepp som används i samband med
dessa.
- Två- och tredimensionella skisser och modeller, skapade såväl med som utan digitala
verktyg.

Slöjdens arbetsprocesser
- Slöjdarbetets olika delar: idéutveckling, överväganden, framställning samt reflektion över arbetsprocessen och resultatet. Hur delarna i arbetsprocessen samverkar och påverkar resultatet.

- Undersökande av olika material och hantverkstekniker utifrån deras kombinations- och konstruktionsmöjligheter.

Slöjdens estetiska uttryck och betydelse för hållbar utveckling
- Design, mode, konsthantverk och hemslöjd från olika kulturer och tider som inspirationskällor för det egna skapandet.
- Hur färg, form och material kan kombineras för att skapa personliga uttryck i egna slöjdföremål.
- Jämförelser mellan olika slöjdmaterial utifrån deras kvalitet och påverkan på miljön, till exempel natur- och konstmaterial, förnybara och icke förnybara material.
- Resurshushållning genom återbruk, reparation samt vård av material och föremål.
-

KUNSKAPSKRAV I ÄMNET SLÖJD

Kunskapskrav för betyget E i slutet av årskurs 6
Eleven formger och framställer på ett delvis genomarbetat sätt enkla slöjdföremål i olika material och med enkla hantverkstekniker. I slöjdarbetet använder eleven verktyg på ett säkert och i huvudsak fungerande sätt.
Utifrån syftet med slöjdarbetet och någon idé väljer eleven ett i huvudsak fungerande tillvägagångssätt.
Eleven beskriver på ett enkelt sätt arbetsprocessen och hur den har påverkat slöjdföremålets kvalitet.

Kunskapskrav för betyget D i slutet av årskurs 6
Betyget D innebär att kunskapskraven för betyget E och till övervägande del för C är uppfyllda.

Kunskapskrav för betyget C i slutet av årskurs 6
Eleven formger och framställer på ett genomarbetat sätt enkla slöjdföremål i olika material och med enkla hantverkstekniker. I slöjdarbetet använder eleven verktyg på ett säkert och ändamålsenligt sätt.
Utifrån syftet med slöjdarbetet och någon idé väljer eleven ett fungerande tillvägagångssätt. Eleven beskriver på ett utvecklat sätt arbetsprocessen och hur den har påverkat slöjdföremålets kvalitet.

Kunskapskrav för betyget B i slutet av årskurs 6
Betyget B innebär att kunskapskraven för betyget C och till övervägande del för A är uppfyllda.

Kunskapskrav för betyget A i slutet av årskurs 6
Eleven formger och framställer på ett väl genomarbetat sätt enkla slöjdföremål i olika material och med enkla hantverkstekniker. I slöjdarbetet använder eleven verktyg på ett säkert och ändamålsenligt och effektivt sätt.
Utifrån syftet med slöjdarbetet och någon idé väljer eleven ett väl fungerande tillvägagångssätt. Eleven beskriver på ett välutvecklat sätt arbetsprocessen och hur den har påverkat slöjdföremålets kvalitet.

Kunskapskrav för betyget E i slutet av årskurs 9
Eleven formger och framställer på ett delvis genomarbetat sätt slöjdföremål och prövar då hur material och hantverkstekniker kan kombineras med hänsyn till föremålens form och funktion. I slöjdarbetet använder eleven verktyg på ett säkert och i huvudsak fungerande sätt.

Eleven utvecklar i viss utsträckning idéer med hjälp av inspirationskällor. Utifrån syftet med slöjdarbetet väljer eleven ett i huvudsak fungerande tillvägagångssätt och ger enkla motiveringar till sina val.
Eleven för enkla resonemang om arbetsprocessen och resultatet samt hur det genomförda arbetet har påverkat kvaliteten, det estetiska uttrycket och hållbar utveckling.

Kunskapskrav för betyget D i slutet av årskurs 9
Betyget D innebär att kunskapskraven för betyget E och till övervägande del för C är uppfyllda.

Kunskapskrav för betyget C i slutet av årskurs 9
Eleven formger och framställer på ett genomarbetat sätt slöjdföremål och prövar och omprövar då hur material och hantverkstekniker kan kombineras med hänsyn till föremålens form och funktion. I slöjdarbetet använder eleven verktyg på ett säkert och ändamålsenligt sätt.
Eleven utvecklar i relativt stor utsträckning idéer med hjälp av inspirationskällor. Utifrån syftet med slöjdarbetet väljer eleven ett fungerande tillvägagångssätt och ger utvecklade motiveringar till sina val.
Eleven för utvecklade resonemang om arbetsprocessen och resultatet samt hur det genomförda arbetet har påverkat kvaliteten, det estetiska uttrycket och hållbar utveckling.

Kunskapskrav för betyget B i slutet av årskurs 9
Betyget B innebär att kunskapskraven för betyget C och till övervägande del för A är uppfyllda.

Kunskapskrav för betyget A i slutet av årskurs 9
Eleven formger och framställer på ett väl genomarbetat sätt slöjdföremål och prövar och omprövar då systematiskt hur material och hantverkstekniker kan kombineras med hänsyn till föremålens form och funktion. I slöjdarbetet använder eleven verktyg på ett säkert och ändamålsenligt sätt med precision.
Eleven utvecklar i stor utsträckning idéer med hjälp av inspirationskällor. Utifrån syftet med slöjdarbetet väljer eleven ett väl fungerande tillvägagångssätt och ger välutvecklade motiveringar till sina val.
Eleven för välutvecklade resonemang om arbetsprocessen och resultatet samt hur det genomförda arbetet har påverkat kvaliteten, det estetiska uttrycket och hållbar utveckling.

Kommentarer.

Det kan vara lämpligt att lära eleverna om alla slags yrkesverksamheter och vad som krävs ifråga om teori och praktik i de olika yrkena, som hjälp för yrkesval.

De nämnda ämnena och de övriga skolämnena får skolverket försöka anpassa till det som behandlas i projektet om Samhällsplaneringens problem - hur man ska kunna förbättra världen.

I det följande finns förteckningar över de senaste utredningarna.

Utredningar av betydelse för skolämnena.

På Sven Wimnells hemsida på Internet, http://wimnell.com, ges en redovisning av ett forskningsarbete med titeln: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen. Med ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter som styr världen. Forskningen har med varierande intensitet pågått sedan mitten av 1960-talet.

Hemsidan lades in på Internet våren 1998. Redovisningen omfattar sju inledande dokument och 129 dokument med verksamhetsområden som i första hand ska belysa hur verksamheterna fördelas på de olika områdena. De första åren fylldes de 129 sidorna med sådant, men det visade sig att allt inte kunde läggas in, det skulle bli för mycket. Därför gjordes särskilda bilagor, vanligen i pdf-format, som fick länkar på de 129 sidorna.

De särskilda utredningarna/bilagorna finns förtecknade i följande pdf, som också innehåller innehållsförteckningar till de senaste årens utredningar.
Sven Wimnell 080203+++: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Ett forskningsarbete. Utredningar och deras innehåll. (http://wimnell.com/omr40zf.pdf)

De senaste bilagorna, som var för sig ofta redovisar aktuella saker i alla de 129 delområdena. förtecknas i kronologisk ordning med den senaste allra överst.

De senaste kommer här:

Härefter följer innehållsförteckningar till utredningar från och med 21 december 2018 till 20 september 2019.

Och därefter rubriker på utredningar från och med 30 januari 2010.

Sven Wimnell 21 december 2018: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen: Innehåll i en stor sammanfattning 16 maj 2018 och artiklar från och med 1 november 2018 om klimatet och regeringsbildningen.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzv.pdf

Innehåll

Sida **Kapitel 1. Introduktion**

Sven Wimnells hemsida på Internet: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ?

Sven Wimnell 30 januari 2010: Planering, klimat och välfärdsfördelning. Med anledning av FNs klimatmöte i Köpenhamn 2010.
http://wimnell.com/omr36-39za.pdf

Kapitel 2. Innehåll i en stor sammanfattning 16 maj 2018 med fyra dokument:

Sven Wimnell. 16 maj 2018: Boende och bostadsbygge. Levnadsförhållanden, skatter. SCB-statistik. Boverket. SOM-institutet.Vårbudgeten. Första maj och veckor därefter. Löner. TVdebatt. Regeringens verksamheter.
http://wimnell.com/omr40zo.pdf

Sven Wimnell 20 mars 2018 del 1 av 3: Samhällsplaneringens problem. Områden 1-5 samt 1-9 med myndigheter och professorer, yrken och utbildningar m m.
http://wimnell.com/omr40zl.pdf.

Sven Wimnell 20 mars 2018 del 2 av 3: FN, EU, artiklar om utrikes förhållanden samt Sveriges riksdag och Sveriges kommuner, landsting och länsstyrelser.
http://wimnell.com/omr40zm.pdf

Sven Wimnell 20 mars 2018 de 3 av 3: Samhällsplaneringens problem. Sveriges regering och artiklar om de politiska partierna och deras problem.
http://wimnell.com/omr40zn.pdf

Kapitel 3: Tidningsartiklar från och med 1 november 2018 om klimatet.

Kapitel 4: Tidningsartiklar från och med 1 november 2018 om regeringsbildningen.

Tiden efter 16 maj 2018. På grund av tidsbrist har det som hänt i Sverige och världen mellan 16 maj och 1 november ännu inte behandlats på hemsidan. Förhoppningsvis kan något om det komma senare. Men nu har världens och Sveriges problem vuxit så mycket att det är nödvändigt redovisa det som händer. I dokumentet nu visas artiklar från och med 1 november om klimatet och regeringsbildningen. I senare dokument ska visas artiklar om svenska och utrikes förhållanden.

Sven Wimnell 2 januari 2019:
Artiklar om utrikes förhållanden från 1 november till 21 december 2018. Komplement till redovisningen 21 december om samhällsplaneringens problem, klimatet och regeringsbildningen.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzx.pdf

Innehåll:

3 **Introduktion om människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter. Systemet för mänskliga verksamheter.**

3 Mänskligheten har förändrats mycket sedan tidernas begynnelse.

4 Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter

7 Utvecklingens krafter.

8 Systemet för mänskliga verksamheter

11 Den fundamentala påverkanskedjan

13 Systemet med mänskliga verksamheter, nedbantat till 44 områden. Kan vara lämplig uppställning på biblioteken. Redovisningen är på 20 sidor men tas med här därför att de ger en bild av hur systemet för mänskliga verksamheter motsvaras av områdena i det svenska biblioteksystemet SAB.

33 Sveriges regeringar under 100 år

34 Makthavare i världen efter andra världskriget.

37 Från http://wimnell.com/omr40zl.pdf :
Innehåll i kapitel om
Något om världshistoria och Sveriges historia

37 Innehåll i: Sven Wimnell 20 mars 2018 del 2 av 3:
FN, EU, artiklar om utrikes förhållanden samt Sveriges riksdag och Sveriges kommuner, landsting och länsstyrelser. http://wimnell.com/omr40zm.pdf

39 **Artiklar om utrikes förhållanden från 1 november till 21 december 2018 utom artiklar om klimat och Brexit.**

833 **Artiklar om Brexit**

915 -919 **Tiden efter 21 december 2018**
Tiden efter 21 december kommer att behandlas i
http://wimnell.com/omr36-39zzzzy.pdf
Men redan nu visas två artiklar 2 januari 2019, om hur Sverige varit i händelsernas centrum i FN:s säkerhetsråd och om att svenska partiledare måste ta ett större anssvar för klimatet än de tidigare visat.

Sven Wimnell 22 januari 2019: Artiklar om klimat, regeringsbildning och svenska inrikes förhållanden 22 december 2018 - 22 januari 2019.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzy.pdf

Innehåll:

Sida

3 **Artiklar om klimat 22 december 2018 - 22 januari 2019**

60 **Artiklar 22 dec 2018 -22 jan 2019 med anknytning till regeringsbildningen i Sverige.**

436 **Artiklar 22 dec 2018 -22 jan 2019 om inrikes förhållanden i Sverige utom klimat och artiklar med anknytning till regeringsbildningen.**

Sven Wimnell 23 januari 2019: Artiklar om utrikes och internationella förhållanden 22 dec 2018 - 22 jan 2019
http://wimnell.com/omr36-39zzzzz.pdf

Innehåll:

Sida

3 **Artiklar om utrikes och internationella förhållanden 22 dec 2018 - 22 jan 2019 utom om klimat och Brexit.**

490 **Artiklar om Brexit 22 december 2018 - 22 januari 2019**

544 **Folk och försvar**

Sven Wimnell 20 februari 2019:
Samällsplaneringens problem. Något av det viktigaste och artiklar 23 januari - 15 februari om inre svenska förhållanden. http://wimnell.com/omr36-39zzzzza.pdf

Innehåll:

5 **Kapitel 1: Introduktion om något av det viktigaste.**
6 Sven Wimnells hemsida: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ?
7 Det är huvudsakligen människornas verksamheter som styr utvecklingen i världen.

9 De inre verkligheterna behöver förbättras.
9 Religion och levnadskunskap.
11 Utriksdeklarationen 2019
17 Utrikes och internationella förhållanden
18 Så fungerar Parisavtalets regelbok om klimat
20 Vi kan inte klara oss utan insekterna
21 Förbättringar av klimatet bör planeras.
22 Demokrati i Europa tyngdpunkt för regeringens bistånd
24 Regeringsförklaringen 21 januari 2019
34 Politikområden för politiken 21 januari 2019

36 Konsumentverkets beräkningar 2019
37 Kostnader. Förvärvsarbetande i åldrar 18-65 år. 2019
38 Årskostnader år 2019, förvärvsarbetande icke-pensionärer.
38 Årskostnader år 2019, pensionärer.
39 Kostnader för barn 2019
40 Vad ingår i skattetabellerna?
40 Ensamstående förvärvarbetande är missgynnade i förhållande till makar/sambor
41 Sammanräknad förvärvsinkomst efter deciler. Kvinnor och män 20-64 år.
41 Inkomstskattesystemet är inte uppbyggt efter skatteförmåga och inget talar för att svenska folket vill ha det.
43 Inkomstskatterna
45 Mer om skatter och bidrag.
50 Några förslag som inte är bra när det gäller förändringar av skatter

53 Allvarliga fel i många böcker med råd om kost och hälsa
55 ”Hedern” får inte härska i ett modernt samhälle
56 Är Sverige redo att låta maskiner fatta besluten?
58 Mild panik vore på sin plats när vaktbolagen tar över

59 Välorganiserade populister hotar hela EU-samarbetet”

62 Överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna
76 Regeringens politik bygger på sakpolitisk överenskommelse
78 Partiledardebatt 30 januari 2019

90 **Kapitel 2. Kompletteringar till introduktionen i kapitel 1**
91 Mänskligheten har förändrats mycket sedan tidernas begynnelse.
92 Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.
95 Utvecklingens krafter
96 Systemet för mänskliga verksamheter.

99 Den fundamentala påverkanskedjan
101 Systemet med mänskliga verksamheter, bantat till 44 områden.
121 Sveriges regeringar under 100 år

123 Sveriges Riksdag
123 Partierna i riksdagen och antalet ledamöter
124 Riksdagens utskott 14 feb 2019

135 Politikområden för politiken
137 Statsrådsberedningen
139 Stefan Löfven
141 Hans Dahlgren
142 Utrikesdepartementet
145 Margot Wallström
147 Justitiedepartementet
150 Morgan Johansson
151 Försvarsdepartementet
153 Peter Hultqvist
155 Miljö- och energidepartementet
158 Isabella Lövin
160 Tomas Eneroth
161 Anders Ygeman
162 Jennie Nilsson
163 Peter Eriksson
164 Socialdepartementet
167 Lena Hallengren
168 Annika Strandhäll
169 Åsa Lindhagen
170 Utbildningsdepartementet
174 Anna Ekström
175 Matilda Ernkrans
176 Kulturdepartementet
180 Amanda Lind
181 Arbetsmarknadsdepartementet
183 Ylva Johansson
184 Näringsdepartementet
189 Ibrahim Baylan
190 Ann Linde
191 Morgan Johansson
192 Mikael Damberg
193 Finansdepartementet
197 Magdalena Andersson
198 Per Bolund
199 Ardalan Shekarab
200 Länsstyrelserna

206 Länsstyrelser, landsting och kommuner.
207 Sveriges kommuner och landsting, SKL
213 Fackföreningar och arbetsgivareföreningar

219 Befolkning och bostäder
219 Hushållsverksamheter. Vad man har och vad man gör i bostäderna
225 SCB Statistiska Centralbyrån. Boende och hyror

231 Konsumentverkets beräkningar 2019
233 Förvärvsarbetande i åldrar 18-65 år. 2019
235 Bostadskostnader
236 Kostnader för barn 2019
237 Månadskostnader år 2019, förvärvsarbetande icke-pensionärer.
237 Årskostnader år 2019, förvärvsarbetande icke-pensionärer.
238 Pensionärer 2019

238 Årskostnader år 2019, pensionärer.

239 Ekonomi för unga
241 Vad ingår i skattetabellerna?
241 Ensamstående förvärvarbetande är missgynnade i förhållande till makar/sambor.

241 2019. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn. Bostadshyran antages vara 5700 kr per mån = 68400 kr per år för ensam och 7000 kr per mån för makar/sambor= 84000kr/år. Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 174 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 269 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

242 Sammanräknad förvärvsinkomst efter deciler. Kvinnor och män 20-64 år.
243 Underskott och överskott i hushållsbudgetarna
251 Inkomstskatterna
253 Mer om skatter och bidrag.

258 Några förslag som inte är bra när det gäller förändringar av skatter

269 Bostadsbidrag till unga (under 29 år)
270 Socialförsäkringsbalk. AVD. G BOSTADSSTÖD
275 Förslag om förbättringar för de lägsta inkomsterna

276 Några artiklar från Sven Wimnell 21 december 2018:
277 S varnar för budgetkaos på myndigheter

280 2019 styrs Sverige med en M+KD-budget, oavsett vem som ska regera
281 10 miljarder i sänkt skatt inte nog för C och L
283 Om marknadshyror
284 Hyresgästföreningen ska inte vara kategoriska nejsägare

287 Utrikes förhållanden.
287 Inrikes förhållanden
288 Innehållet i **http://wimnell.com/omr40zn.pdf** om Sveriges regering och artiklar om de politiska partierna och deras problem.

289 Regeringen bör ha en regionplanering för jämlikhet som visar alla förhållanden och skillnader i landets olika delar: hur var det, är det, kan det bli och bör det bli?

290 Det är huvudsakligen människornas verksamheter som styr utvecklingen i världen.

292 Kluvna liberaler oense om det viktiga vägvalet

298 Partiledardebatt 30 januari 2019

349 **Kapitel 3: Tidningsartiklar 23 januari-15 februari**
-938 **2019 om inrikes svenska förhållanden.**

Artiklar om utrikes förhållanden och klimat ska finnas i **http://wimnell.com/omr36-39zzzzzb.pdf**

Sven Wimnell 21 februari 2019:
Artiklar 23 januari - 15 februari 2019 om utrikes och internationella förhållanden. Med introduktion och artiklar om klimat och Brexit samt Utrikesdeklaration 2019 och protokoll om utrikesdebatt i riksdagen.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzb.pdf

Innehåll:

4 **Introduktion om världshistoria och FN och EU**

4 **Något om världshistoria**

5 ÅKE HOLMBERG: Vår världs historia.

13 World Values Survey
14 Kulturkartan 2015

15 Världsarvslistan
15 Världsnaturfonden WWF

16 Utrikespolitiska institutet

17 Gapminder
17 Exempel på statistik: Choose a graph

18 MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER I SVENSK UTRIKESPOLITIK
19 Afrika söder om Sahara
20 Asien och Oceanien
21 Europa och Centralasien
22 Mellanöstern och Nordafrika
23 Nordamerika Latinamerika och Karibien

24 Amnesty. Årsrapport - mänskligarättigheter 2016/2017
26 Amnestys årsrapport 2016: En politik som demoniserar skapar rädsla och splittring
32 Amnesty. Läget i världen 2018

36 **Förenta nationerna, FN och Europeiska unionen, EU**
37 Förenta Nationerna, FN 12 februari 2018. Engelsk text
39 Svenska FN-förbundet 17 februari 2018. Svensk text.
41 INFO OM FN
46 17 GLOBALA MÅL FÖR HÅLLBAR UTVECKLING
59 Allmän förklaring om de mänskliga rättigheterna
64 FN SOM ORGANISATION
65 GENERALFÖRSAMLINGEN
65 SÄKERHETSRÅDET
65 EKONOMISKA OCH SOCIALA RÅDET
65 FÖRVALTARSKAPSRÅDET
65 INTERNATIONELLA DOMSTOLEN
65 SEKRETARIATET
66 FN:S UNDERORGAN
69 FN:S FACKORGAN

74 EU Europeiska unionen. 17 februari 2018
75 EU-institutionerna
76 EU-institutionernas ledare
77 Europeiska kommissionen
86 Europaparlamentet

90 **Sida, Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete**

96 **Artiklar om klimat 23 januari - 15 februari 2019.**

137 **Artiklar om Brexit 23 januari - 15 februari 2019.**

165 **Artiklar 23 januari - 15 februari 2019 om utrikes och internationella förhållanden , utom om klimat och Brexit.**

608 -707 **Utrikesdeklaration 2019 och utrikesdebatt i riksdagen 13 februari 2019**

Sven Wimnell 15 mars 2019:
Om Europa, klimatet, FNs mål, mänskliga verksamheter, inrikespolitik, bostadspolitik och artiklar 16 februari - 12 mars om Svenska inrikes förhållanden.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzc.pdf

Innehåll:

Sida

5 **Dags för en förnyelse av Europa**

8 **Så hade historiens skickligaste statsmän hanterat klimatkrisen**

12 **Hållbar utveckling bör bli ett övergripande mål för all politik**

15 **17 globala mål för hållbar utveckling**

15 Ingen fattigdom
Mål 1 är att avskaffa all form av fattigdom överallt.

16 Ingen hunger
Mål 2 är att avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning, uppnå en bättre kosthållning och främja ett hållbart jordbruk.

18 Hälsa och välbefinnande
Mål 3 är att säkerställa att alla kan leva ett hälsosamt liv och verka för alla människors välbefinnande i alla åldrar.

19 God utbildning för alla
Mål 4 är att säkerställa en inkluderande och jämlik utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla.

21 Jämställdhet
Mål 5 är att uppnå jämställdhet, och alla kvinnors och flickors egenmakt.

22 Rent vatten och sanitet
Mål 6 är att säkerställa tillgång till och hållbar vatten- och sanitetsförvaltning för alla.

24 Hållbar energi för alla
Mål 7 är att säkerställa att alla har tillgång till tillförlitlig, hållbar och modern energi till en överkomlig kostnad.

25 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt
Mål 8 är att verka för en inkluderande och långsiktigt hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla.

27 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur
Mål 9 är att bygga upp en motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering och främja innovation.

28 Minskad ojämlikhet
Mål 10 är att minska ojämlikheten inom och mellan länder.

30 Hållbara städer och samhällen
Mål 11 är att städer och bosättningar ska vara inkluderande, säkra, motståndskraf-tiga och hållbara.

32 Hållbar konsumtion och produktion
Mål 12 är att främja hållbara konsumtions- och produktionsmönster.

34 Bekämpa klimatförändringen
Mål 13 är att vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser.

35 Hav och marina resurser
Mål 14 är att bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt i syfte att uppnå en hållbar utveckling.

36 Ekosystem och biologisk mångfald
Mål 15 är att skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstöringen samt hejda förlusten av biologisk mångfald.

38 Fredliga och inkluderande samhällen
Mål 16 är att främja fredliga och inklude-rande samhällen för hållbar utveckling, se till att alla har tillgång till rättvisa samt bygga upp effektiva och ansvarsskyldiga och inkluderande institutioner på alla nivåer.

39 Genomförande och globalt partnerskap
Mål 17 är att stärka genomförandemedlen och återvitalisera det globala partnerskapet för hållbar utveckling.

42 **Mänskligheten har förändrats mycket sedan tidernas begynnelse.**
43 Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.
46 Utvecklingens krafter.
47 Systemet för mänskliga verksamheter.
50 Den fundamentala påverkanskedjan
52 Sven Wimnells hemsida:
Samhällsplaneringens problem.
Hur ska man kunna förbättra världen ?
54 Det är huvudsakligen människornas verksamheter som styr utvecklingen i världen.

56 **Politikområden för politiken**
58 Skattekris slår hårt mot välfärd i glesbygden
60 Befolkningsutvecklingen i Sveriges kommuner
60 Kämpaglöd ska rädda Sorsele – trots att de unga flyr
65 SKL: Digitalisering ett sätt att klara av äldreboomen
67 Sorseles hopp står till återvändare och invandrare
69 Regeringen bör ha en regionplanering för jämlikhet som visar alla förhållanden och skillnader i landets olika delar: hur var det, är det, kan det bli och bör det bli?

70 **Befolkningsstorlek per kommun, 2015**
71 Var finns rum för våra barn? – en rapport om trångboddheten i Sverige
72 Antal hushåll efter hushållstyp
76 Våren 2018 har de i kapitel 7 i 11 maj 2015 föreslagna lägenhetstyperna förbättrats ifråga om balkongerna, alla rum har som regel direkt utgång till rymliga balkonger, något som i

hög grad ökar bruksvärdet, isynnerhet för dem som byter från småhuslägenheter till mindre lägenheter i flerbostadshus.

76 **De föreslagna nya lägenhetstyperna**
79 Bostad 2 rum och kök och 3 rum och kök i mindre skala
76 Bostad 2 rum och kök i större skala
80 Bostad 3 rum och kök i större skala
81 Tillägg 2 rum till lägenhet 2 rum och kök så att det blir 4 rum och kök.
82 Två studentbostäder med gemensamma utrymmen
Studentbostäderna är i par och till dem hör gemensamt entré, badrum och kök.
83 Bostad 2 rum och kök med större sovrum
86 Det är viktigt med rejäla balkonger.
87 Antal lägenheter i flerbostadshus efter storlek. Riket.
88 Trångboddhet
89 Trångboddheten i storstadsregionerna

92 **Artiklar 16 februari - 12 mars 2019 om svenska**
-749 **inrikes förhållanden**

Sven Wimnell 16 mars 2019:
Om Europa, klimat, FNs mål och artiklar 16 februari - 12 mars om Klimat, Brexit och Utrikes och internationella förhållanden
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzd.pdf

Innehåll:

Sida

4 **Dags för en förnyelse av Europa**

7 **Så hade historiens skickligaste statsmän hanterat klimatkrisen**

11 **Hållbar utveckling bör bli ett övergripande mål för all politik**

14 **17 globala mål för hållbar utveckling**

23 Ingen fattigdom
Mål 1 är att avskaffa all form av fattigdom överallt.

24 Ingen hunger
Mål 2 är att avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning, uppnå en bättre kosthållning och främja ett hållbart jordb

26 Hälsa och välbefinnande
Mål 3 är att säkerställa att alla kan leva ett hälsosamt liv och verka för alla människors välbefinnande i alla åldrar.

27 God utbildning för alla
Mål 4 är att säkerställa en inkluderande och jämlik utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla.

29 Jämställdhet
Mål 5 är att uppnå jämställdhet, och alla kvinnors och flickors egenmakt.

30 Rent vatten och sanitet
Mål 6 är att säkerställa tillgång till och hållbar vatten- och sanitetsförvaltning för alla.

32 Hållbar energi för alla
Mål 7 är att säkerställa att alla har tillgång till tillförlitlig, hållbar och modern energi till en överkomlig kostnad.

33 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt
Mål 8 är att verka för en inkluderande och långsiktigt hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla.

35 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur
Mål 9 är att bygga upp en motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering och främja innovation.

38 Minskad ojämlikhet
Mål 10 är att minska ojämlikheten inom och mellan länder.

38 Hållbara städer och samhällen
Mål 11 är att städer och bosättningar ska vara inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara.

40 Hållbar konsumtion och produktion
Mål 12 är att främja hållbara konsumtions- och produktionsmönster.

42 Bekämpa klimatförändringen
Mål 13 är att vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser.

43 Hav och marina resurser
Mål 14 är att bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt i syfte att uppnå en hållbar utveckling.

44 Ekosystem och biologisk mångfald
Mål 15 är att skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstöringen samt hejda förlusten av biologisk mångfald.

46 Fredliga och inkluderande samhällen
Mål 16 är att främja fredliga och inklude-rande samhällen för hållbar utveckling, se till att alla har tillgång till rättvisa samt bygga upp effektiva och ansvarsskyldiga och inkluderande institutioner på alla nivåer.

47 Genomförande och globalt partnerskap
Mål 17 är att stärka genomförandemedlen och återvitalisera det globala partnerskapet för hållbar utveckling.

50 **Kinas snabba utveckling ger möjligheter för Sverige**

52 **Vi klimatforskare stödjer Greta och skolung-domarna**

56 Greta-inspirerade protester väntas i över 1 500 städer

59 **Sven Wimnells hemsida:**
Samhällsplaneringens problem.
Hur ska man kunna förbättra världen ?

61 Det är huvudsakligen människornas verksamheter som styr utvecklingen i världen.

63 **Politikområden för politiken**

65 **Artiklar om Klimat 16 februari - 15 mars 2019**

136 **Artiklar 16 februari - 15 mars 2019 om Brexit**

193 -651 **Artiklar 16 februari - 12 mars 2019 om utrikes och internationella förhållanden, utom Klimat och Brexit.**

Sven Wimnell 22 april 2019:
Bostadsbidrag för barnfamiljer och nya för barnlösa. Bostadstillägg för pensionärer. Utredningar om verksamheter som styr världen. Vårbudgeten 2019.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzze.pdf

Sida

2 **Innehåll**

6 **Botadsbidrag för barnfamiljer och barnlösa i förvärvslivsåldrar**

7 Årskostnader år 2019, förvärvsarbetande icke-pensionärer.
7 Konsumentverket: Exempel: Vad det kan kosta för en 20-åring med egen inkomst att bo hos föräldrar eller ha eget boende

8 2019. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn. Skatter och marginalskatter
8 2019. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn. Överskott och underskott
9 Sammanräknad förvärvsinkomst efter deciler. Kvinnor och män 20-64 år. Kr/år
10 Från skatteverket.se Inkomståret 2019
11 Vad ingår i skattetabellerna?

12 **Bostadsbidragen för barnfamiljer**
12 Kostnader för barn 2019
13 Socialförsäkringsbalk (2010:110) t.o.m. SFS 2018:1952 Avd. G BostadsstödAVD.13
14 Bostadsbidragen
15 2019. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn. Tabell
15 Ett resonemang om inkomster vid avtrappningsbörjan.
16 Levnadskostnader
17 SCB-statistik 2013 om antalet hushåll

17 Barnkostnader. Ensam med 1 barn.
19 Kostnad för ett barn. Genomsnitt för åldrar 0-18 år. Ensam förälder.
19 För makar/sambor med 1 barn

20 Stockholm barntillsynskostnader
22 barnomsorgsguiden.se
23 Försäkringskassan 2019. Aktuella belopp.

24 Ensam med 2 och 3 barn
25 Makar/sambor med 2 och 3 barn
26 Barnkostnader. Sammanfattning.
27 Förslag för 2019
27 Socialförsäkringsbalken om kapital

28 **Bostadsbidrag för barnlösa. ickepensionärer.**
29 forsakringskassan.se Bostadsbidrag till unga (under 29 år)
30 Socialförsäkringsbalk (2010:110). Kapitler om barnlösa

31 Bostadsbidrag för barnlösa i åldrar över 29 år upp till pensionsåldrar.

31 Ungdomsbostadsbidragen. Barnlösa 18 - 29 års ålder.
32 Socialförsäkringsbalken om kapital

34 **Bostadtillägg och garantipension för pensionärer.**
35 Personer 55 år och äldre efter ålder, kön och typ av pension
38 Fastställd förvärvsinkomst 2017.Andelen personer efter inkomst och kön

41 Regeringen:Tydligare mål och uppföljning för Pensionsmyndigheten
42 Promemoria Socialdepartementet. Socialförsäkringsenheten Förbättrat grundskydd för pensionärer
42 Innehåll
43 Inledning
48 Förslag för ett förbättrat grundskydd
59 Promemoria Socialdepartementet Socialförsäkringsenheten Förbättrat grundskydd för pensionärer Promemoria 1 februari 2019 Tabell 4.2 Typfall med effekter av förslagen

59 Verkan av kapital
61 I 1990 års skattereform ändrades kapitalinkomstbeskattningen.
61 Om en lång historia om pensionärer

63 Regeringskansliet. Blocköverskridande överenskommelse för långsiktigt höjda och trygga pensioner
67 Pensionsgruppens överenskommelse om långsiktigt höjda och trygga pensioner
75 Stora möjligheter att få fler över 65 år att jobba vidare

78 Socialförsäkringsbalk (2010:110)
81 66 kap. Garantipension för den som är född 1937 eller tidigare
84 Varken regeringen, myndigheterna eller de politiska partierna har några offentliga redovisningar om pensionärernas levnadskostnader. Kapitler i socialförsäkringsbalken

84 Från pensionsmyndigheten.se 21 mars 2019
84 Fakta om bostadstillägg
98 pensionsmyndigheten.se 1 april 2019. Som mest kan garantipensionen bli 8 254 kronor för ensamstående och 7 363 kronor i månaden för gifta

99 Garantipensioner. Ensam 2019
99 Bostadstillägg Ensam 2019
99 Marginaleffekter av skatt och bostadstillägg 2019
100 2019. Ensam pensionär över 65 år Två tabeller

101 Månadskostnader år 2019, förvärvsarbetande icke-pensionärer.
101 Pensionärer 2019 Månadskostnader
102 Årskostnader år 2019, förvärvsarbetande icke-pensionärer.
102 Årskostnader år 2019, pensionärer.
103 Årskostnaderna för pensionärer 2020
103 Ensam väntad ändring 2020

106 Tabell 33 Skatteavdrag för månadslön 2019 Tabell 33
112 Från pensionsmyndigheten.se 21 mars 2019
Sidor i pensionsmyndigheten.se

120 **Kopior av tidigare utredningar om systemet för pensionärernas pensioner och bostadstillägg.**
121 Systemet för pensionärernas bostadstillägg.
122 Förbättringar för pensionärer med låga inkomster införs.
123 Bostadstillägg för pensionärer
123 I samband med småhus finns två sätt att bo. (8 april 2004).
124 Viktiga händelser i bostadstilläggens historia. (8 april 2004).
I 1990 års skattereform ändrades kapitalinkomstbeskattningen.
130 Andra påpekanden o förslag. (8 april 2004.)

131 Summa marginaleffekt 2004. (Från sid 3405)
132 Ingen i regeringen eller riksdagen har visat tillräckligt intresse för de lägsta inkomsterna.
133 Januari 2013: Förslagen för bostadstilläggen på sid 95 i http://wimnell.com/omr36-39zq.pdf bör bli att man helt slopar reglerna som föreskriver att kapital/förmögenheter och fastigheter ska påverka bostadstilläggen.
136 Så beräknar vi dina inkomster
Från pensionsmyndigheten 6 feb 2013
138 Så beräknar vi din bostadskostnad (6 feb 2013)
140 Så mycket kan du få i bostadstillägg
141 Så beräknar vi ditt bostadstillägg
143 Avtrappningsregler

144 Många anser att pensionärerna halkar efter i välfärden. Att öka bostadstilläggen något och sänka skatten något för dem är gott och väl, men det är dags ta bort den grovt snedvridande effekten av regeln att 15% av kapital ska ses som inkomst. Regeln bör snarast tas bort.

145 **Kopior av tidigare utredningar om mänskliga verksamheter som styr världen.**

146 **Sven Wimnells hemsida: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ?**

148 **Inkomstskatterna**
150 Mer om skatter och bidrag.
153 Fastighetsskatter och förmögenhetsskatter.
156 Nyss har nämnts om kapital

157 **Statsråd och myndigheter**
157 Politikområden för politiken 21 januari 2019
159 Myndigheter
178 Länsstyrelserna

184 **Befolkning och bostäder**
184 Hushållsverksamheter. Vad man har och vad man gör i bostäderna.
185 641- 642 Det börjar med maten.
185 643. När det gäller bostaden har boverket krav
186 644. Teknisk utrustning för vatten och avlopp , energi m m.
186 645 Hushållen har mycket utrustning av olika slag.
186 646 Utveckling av de inre verkligheterna
189 647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster och utgifter, Kapital.
189 648 Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter o d.
189 649 Personvård: barn, hemsjukvård o d

190 SCB Statistiska Centralbyrån. Om allt och hyror

196 Befolkningsstorlek per kommun, 2015
197 Var finns rum för våra barn? – om trångboddheten i Sverige
197 Antal hushåll efter hushållstyp

202 De föreslagna nya lägenhetstyperna
204 Bostad 2 rum och kök och 3 rum och kök i mindre skala
205 Bostad 2 rum och kök i större skala
206 Bostad 3 rum och kök i större skala
207 Fyra rum och kök.
208 Två studentbostäder med gemensamma utrymmen
209 Bostad 2 rum och kök med större sovrum
210 Bostad 2,3 och 4 r o k, beskrivning

211 Två studentbostäder med gemensamma utrymmen
212 Bostad 2 r o k med större sovrum, beskrivning
212 Det är viktigt med rejäla balkonger
213 Antal lägenheter i flerbostadshus efter storlek. Riket
214 Trångboddhet

219 **Systemet för mänskliga verksamheter**.
219 Mänskligheten har förändrats mycket sedan tidernas begynnelse.
220 Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.
223 Utvecklingens krafter.
224 Systemet för mänskliga verksamheter.
227 Den fundamentala påverkanskedjan
228 Schema över påverkans och förändringsproblem
229 Politiska och opolitiska planeringar
230 Samband mellan huvudområdena
231 Samhällsplaneringens problem. Kunskaper och värderingar.
232 Det är huvudsakligen människornas verksamheter som styr utvecklingen i världen.

234 **Några tidningsartiklar de senaste dagarna med något om mänskliga verksamheter som förändrar världen**
235 Samhällsplaneringens problem.
Hur ska man kunna förbättra världen ?
236 Utveckling av de inre verkligheterna
237 Tidningsartiklarna företecknas under rubrikerna Inrikes och Utrikes förhållanden
238 Förteckning över utredningar med fler artiklar.

239 **Inrikes förhållanden**
240 Ungdomssynder
270 Utbildning
294 Sjukvård
336 Arbetsmiljö
348 Klimat och transporter
408 Banker och pengar
426 Politiska partier
459 Bostäder, byggande, städer. Fysiska och sociala miljöer

518 **Utrikes förhållanden**
519 Världen
527 Europa och EU
546 Tyskland
556 Frankrike
589 England / Storbritannien
612 Italien, Spanien, Ungern, Polen m m
630 Nordiska länder
649 USA
669 Ryssland och Ukraina
694 Ost- och Centralasien
710 Mellanöstern
744 Afrika
754 Syd- och Mellanamerika, Kanada
763 Australien och Oceanien
772 Övrigt i världen

782 **Vårbudgeten 2019**
783 Vårbudgeten har lämnats till riksdagen
785 Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken
793 Vårbudgeten 2019 på fem minuter
797 Länkarna i det föregående
816 Riksdagen 10 april 2019 Debatt med anledning av
-869 vårpropositionens avlämnande

Kommentarer

Sidorna 6 - 144 i utredningen nu gäller krav om bostadsbidrag och bostadstillägg som regeringen bör åtgärda snarast.

Sidorna 145 - 233 är kopior av delar av tidigare utredningar med krav som till stor del gäller svenska folkets hushållsverksamheter , mat och bostäder mm, som är grundläggande för välfärden och välfärdsfördelningen, men som regeringen inte har någon politik för. Regeringen bör ha en minister som tar hand om hushålls-verksamheternas problem.

Regeringen bör också ha en planering för verksamheter i län och kommuner med hänsyn till jämlikhet inom och mellan kommuner och län ifråga om hushållsverksamheter och privat och offentlig service av olika slag utanför hemmen..

Och ha en svensk planering om förhållandena i världen, hur det var, är, kan bli och bör bli, privata och offenliga verksamheter inom och mellan länderna.

Sidorna 234 - 781 innehåller kopior av tidningsartiklar de senaste dagarna som kan hjälpa till att ordna planeringar av inrikes och utrikes förhållanden.

Sidorna 782 - 869 innehåller ett kort referat av vårbudgeten och protokollet från debatten i riksdagen då vårbudgeten lämnades där.

Sven Wimnell 1 maj 2019:
Människornas verksamheter och grunderna för planering av framtiden för världen och Sverige.
http://wimnell.com/omr40zp.pdf

17 **Kapitel 1: Universum och Jordklotet. Människornas verksamheter och vår världs historia.**

22 **Sven Wimnells hemsida: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ?**

28 **Förhistorisk tid. Naturforskning. Universums och jordklotets historia**

29 **Världskarta med världens befolkning i början av 1990-talet**

30 **Sven Wimnell 1995 Världshistorien på nio sidor.**
30 Forntiden. Till omkring 400.
31 Medeltiden. 400-1500.
31 Nya tiden . Från 1500.
31 Religionsstridernas tid 1500-1648 och tiden 1648-1815 med bl a oinskränkt furstemakt.
32 Genombrottstid för demokrati och industri, 1815-1914.
32 Första världskriget 1914-1918 och mellankrigstiden 1918-1939
33 Andra världskriget 1939-1945.
33 Efterkrigstiden. Från 1945.
34 Nutid och framtid.
34 Afrikas och Asiens äldsta historia.
35 Europeernas kolonier och utomeuropeisk historia.
36 Världsbefolkningen.
37 Läget i världen. April 2005
37 Befolkningen i miljoner i Världen och i Sverige inom parentes.
38 Sveriges historia.
38 Källor till de historiska avsnitten.

39 **Systemet för mänskliga verksamheter.**
39 Mänskligheten har förändrats mycket sedan tidernas begynnelse.
40 Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.
43 Utvecklingens krafter.
44 Systemet för mänskliga verksamheter.
47 Den fundamentala påverkanskedjan
49 Schema över påverkans och förändringsproblem
50 Politiska och opolitiska planeringar
51 Samband mellan huvudområdena
52 Samhällsplaneringens problem. Kunskaper och värderingar.
53 Det är huvudsakligen människornas verksamheter som styr utvecklingen i världen.
53 Kunskaps- och värderingsverksamheter
53 Teknologiska/ ekonomiska verksamheter
54 Kulturella verksamheter

55 **Historien om människan.**
57 En resa genom tid och rum
60 Våra förfäder aporna
63 Apor på två ben
65 De första människorna
68 Vår tids människor
75 Dagens värld
77 Framtidsperspektiv

79 **Filosofins historia. Bertrand Russel om västerlandets visdom.**

Klicka på Sven Wimnell 17 sept 1997 + 1 februari 2015: Filosofins historia. Bertrand Russel om västerlandets visdom. http://wimnell.com/omr109b.pdf och läs utdrag ur Russels bok. Sidor i omr109b:

Prolog	2
Före Sokrates	3
Aten	13
Hellenismen	22
Den äldsta kristendomen	30
Skolastiken	37
Den moderna filosofins uppkomst	51
Den brittiska empirismen	74
Upplysningen och romantiken	80
Utilismen och efteråt	92
Samtiden	108
Epilog	123-126

I utredningen nu finns kopior av:

80 **Prolog**

81 **Epilog**

85 **Idéhistoria. I skuggan av framtiden. Modernitetens idéhistoria**

Sven Wimnell 000524: Ett referat av Sven-Eric Liedmans bok I skuggan av framtiden. Modernitetens idéhistoria.

85 **Innehåll**

Inledning 15

FÖRSTA DELEN: I VAR MANS HUVUD

Första kapitlet: Klockan 59

Andra kapitlet: Rummet 73

Tredje kapitlet: Tiden 91

Fjärde kapitlet: Människan 131

ANDRA DELEN: INSTITUTIONERNA

Femte kapitlet: Lära för livet 199

Sjätte kapitlet: Det sanna och det goda 263

Sjunde kapitlet: Artefakterna 345

Åttonde kapitlet: Den gudomliga politiken 403

TREDJE DELEN: I SKUGGAN AV FRAMTIDEN

Nionde kapitlet: Modernitetens trolldomsglans 453

Tionde kapitlet: Europeerna och de andra 477

Elfte kapitlet: I skuggan av framtiden 5 17

Anmärkningar till texten 542

Register 580-598.

86 **Utdrag ur boken:**
Från förordet.
88 Inledningen
89 Kapitel 5. Lära för livet. Här behandlas skolans och utbildningens institutioner.
96 Kapitel 7. Artefakterna. I detta kapitel behandlas teknologins och estetikens institutioner.
Summering
102 Författarens avslutning

106 **Kunskapens makt (och maktens kunskap)**
AV SVEN-ERIC LIEDMAN
En mångfald relationer
Olika intressen styr
Många sanningar om människan
Motsättningarna är störst nu

111 ÅKE HOLMBERG: Vår världs historia.

111 **INLEDNINGEN**

Därefter innehållsförteckningen som ger en bild av världens urveckling:

112 **MÄNNISKAN OCH MILJÖERNA**.
Erövringen av jorden
De första hundratusen generationerna

Stads- och statsbyggandet.
Högkulturerna

113 **MÄNNISKAN OCH VÄRLDSRELIGIONERNA**.
Samfund och samhälle under två tusen år
Ca 500 f Kr —ca 1500 e Kr
Buddhismen i Asien
Kristenheten
Islam .

116 **MÄNNISKAN OCH HAVET**
Kolonialismens värld 1500—1800

117 ***Spindeln i nätet***
Den atlantiska världen 1500—1800

118 ***Västerlandet och världen***
1815—1914

119 **KONFRONTATIONERNAS SEKEL**
Världskrig och världsrevolution
1914—1945

119 ***Förenade och oförenade nationer***
Tiden efter 1945

120 **Utrag ur ÅKE HOLMBERG: Vår världs historia.**

120 **Exempel på inre verkligheter och sociala miljöer.**

121 **Högkulturernas uppkomst. Från sid 44 och 47.**
Handlar om samspel= sociala miljöer.

122 **Mesopotamisk ekonomi och babyloniskt samhälle. Sid 54-55.** Handlar om samspel= sociala miljöer och religioner=inre verkligheter.

123 **Grekernas konst och vetenskap. Sid 95.**
Handlar om skönhet, religioner, kunskaper= inre verkligheter, och möten mellan kulturer= sociala miljöer.

124 **Folkreligioner. Sid 116.**
Handlar om religioner= inre verkligeter, och samspel mellan religiösa= sociala miljöer.

125 **Den siste romerske kejsaren. Sid 174-175.**
Handlar om kulturspridning o d= inre verkligheter och sociala miljöer.

126 **Bysans undergång. Sid 181.**
Handlar om vackra saker och religion= inre verkligheter, och spridning av religion= sociala miljöer.

127 **Korstågen. Sid 209.**
Handlar om religioner= inre verkligheter, och kunskaps- och kulturspridning= sociala miljöer.

128 **Universiteten. Sid 212.**
Handlar om religioner och kunskaper= inre verkligheter, och kunskapsspridning= sociala miljöer.

129 **Gotiken. Sid 213-214.**
Handlar om konst, estetik och religioner= inre verkligheter, och kulturspridning= sociala miljöer.

130 **Den senmedeltida krisen. Sid 218-219**
Handlar om spridning av kriser och kunskaper om kriser= inre verkligheter och sociala miljöer.

131 **Kyrkans kris. Sid 222.**
Handlar om religioner= inre verkligheter, och samspel mellan religiösa= sociala miljöer.

132 **Islam. Sid 230-231.**
Handlar om religioner= inre verkligheter, och religionsspridning= sociala miljöer.

133 **Indianfolken och kyrkan. Slaveriet. Sid 310-311.**
Handlar om religioner= inre verkligheter, och samspel= sociala miljöer.

134 **Det brittiska härskarsystemet. sid 343-344.**
Handlar om samspel= sociala miljöer, och religion= inre verkligheter.

135 **Den ryska samhällsutvecklingen. Sid 362-363.**
Handlar om samspel/maktspel= sociala miljöer.

136 **Reformationerna. Sid 368-369**
Handlar om religioner= inre verkligheter, och religionsspridning= sociala miljöer.

137 **Den naturvetenskapliga revolutionen. Sid 376-377.**
Handlar om kunskaper och religioner= inre verkligheter, och kunskapsspridning= sociala miljöer.

138 **Samhällstänkandet. Sid 377-378.**
Handlar om tänkande= inre verkligheter. och maktspel= sociala miljöer.

139 **Det franska enväldets framväxt. Sid 382-383.**
Handlar om maktspel= sociala miljöer, och konst och religion= nre verkligheter.

140 **Ludvig XIV och Versailles. Sid 383-385**
Handlar om maktspel och kulturspridning= sociala miljöer, och förlustelser= inre verkligheter.

141 Religioner, världsliga makthavare, klasser och slavar.
En sammanfattning av exemplen i det föregående.

150 **Kapitel 2: Komplement till världshistorien fram till början av 20-hundratalet.**

152 **Tiden efter mitten av 1700-talet.**

154 **Områdena kring östra Medelhavet.**
Från äldsta tid till 1930-talet.

157 **Konsthistoria.**
159 Byggnadskonsten

160 **Industrin och utvecklingsprocesserna.**
162 Uppfinningar och upptäckter

164 **Teknikhistoria.**

166 **Medicinhistoria.**

167 **Det periodiska systemet för grundämnen.**

170 **1900-talet.**

175 **En lista med några författare och titlar**

185 **Världen byggdes om på 1900-talet.**
185 Makt och sociala relationer i världen 1914.
186 Tänkesätten och de sociala relationerna.
187 Utdrag ur “Det svenska folklynnet” (1911).
189 Första världskriget.
189 Slutet på första världskriget.
190 Mellankrigstiden.

192 Andra världskriget.
193 Atombomberna 1945.
194 Världen under efterkrigstiden efter andra världskriget.
198 Asien.
198 Främre Orienten/mellanöstern.
198 Israel och Palestina.
198 Syrien och Libanon.
199 Jordan, Saudiarabien och småstaterna.
199 Irak och Iran. Kurder.
199 Främre Orienten/mellanöstern 1991.
200 Asien bortom Iran.
200 De engelska kolonierna.
200 De holländska kolonierna.
200 De franska kolonierna.
201 Kina.
201 Japan.
201 Korea, Filippinerna, Afghanistan mm.
202 Afrika.
203 Amerika.
204 Amerikas förenta stater/USA.
205 Oceanien, polarområdena och rymden.
205 Europa 1991.
205 Världens djur-och växtvärld.
205 Källor till historien på 1900-talet.

206 **Makthavare i världen efter andra världskriget.**

208 **Världen efter 1990-1991.**
209 Jugoslavien.
224 Irak.

231 **Det finns fysiska och sociala miljöer.**
Många myndigheter har inflytande över de fysiska och sociala miljöerna. Här några:
Boverket. http://www.boverket.se
Naturvårsverket: http://www.naturvardsverket.se
Socialstyrelsen: http://socialstyrelsen.se
Folkhälsomyndigheten: http://www.folkhalsomyndigheten.se
Sveriges kommuner
och Landsting: http://skl.se

232 **Exempel: Miljöpartiets partiprogram 2016**
Staden
Förorter och miljonprogram

238 **Något om sociala miljöer**

239 **Våldet i världen och mänskliga rättigheter.**

240 **Något om mobbning, diskriminering o d.**

241 **Myndigheter och organisationer om mobbning och diskriminering**

242 **Kort om Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen?**

243 **Världen. Klimat och sociala relationer. Koldioxidutsläpp.**
Fysiska och sociala miljöer
Mänsklighetens utveckling
Sociala relationer

245 **Sveriges elva folkhälsomål**
Delaktighet och inflytande i samhället
Ekonomisk och social trygghet
Trygga och goda uppväxtvillkor
Ökad hälsa i arbetslivet
Sunda och säkra miljöer och produkter.
En mer hälsofrämjande hälso- och sjukvård.
Gott skydd mot smittspridning.
Trygg och säker sexualitet och en god reproduktiv hälsa.
Ökad fysisk aktivitet
Goda matvanor och säkra livsmedel.
Minskat bruk av tobak och alkohol, ett samhälle fritt från narkotika och dopning samt minskade skadeverkningar av överdrivet spelande

248 **Inre verkligheter och sociala miljöer**

252 **De inre verkligheterna och de sociala.miljöerna under tidernas lopp**

253 **Något om värdsbilder, livsåskådningar, ideologier, människosyn, värderingar, attityder, fördomar, moral, jämställdhet och diskriminering.**

261 **Något om läget inför 2012**

263 **Läs på! Världen har förändrats**

265 **Världen utanför Sverige**

266 **Mot en fredligare värld**

268 **Kapitel 3: FN, Förenta nationerna**

271 **50 år med FN.**

276 **Förenta Nationernas Millenniedeklaration.**
276 FÖRORD
277 VÄRDERINGAR OCH PRINCIPER
278 II. FRED, SÄKERHET OCH NEDRUSTNING
279 III. UTVECKLING OCH FATTIGDOMSBEKÄMPNING
281 IV. SKYDD AV VÅR GEMENSAMMA MILJÖ
281 V. MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER, DEMOKRATI OCH GOD SAMHÄLLSSTYRNING
282 VI. SKYDD AV DE SÅRBARA.
282 VII. ÅTGÄRDER FÖR ATT MÖTA AFRIKAS SÄRSKILDA BEHOV.
282 VIII. ETT STARKARE FÖRENTA NATIONERNA.

284 **Läget i världen 2002.**
286 **Läget i början av 2008**

287 **FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna.**

291 **Från regeringen.se 28 april 2019- Demokrati och mänskliga rättigheter.**

292 **Från Utrikesdepartementets hemsida på Internet. 2011**
292 De mänskliga rättigheterna
294 Konventioner om mänskliga rättigheter som Sverige har undertecknat
296 Vilka rättigheter finns det?

297 Rätten att inte bli diskriminerad
298 Rätten till liv - dödsstraffet
299 Förbud mot tortyr
301 Förbud mot slaveri och slavhandel
302 Regler om rättssäkerheten
303 Privat- och familjelivet
303 Tanke- och religionsfrihet
304 Yttrandefrihet
306 Förenings- och församlingsfrihet
307 Rätten till arbete
307 Rätten till tillfredsställande levnadsstandard
308 Rätten till hälsa
308 Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter
309 Rätten till utbildning
311 Kvinnors rättigheter
313 Allt du behöver veta om FN:s kvinnokommission
314 Mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck i samkönade relationer
317 Barnets rättigheter
319 Barns deltagande fick konkret innebörd på evenemang som hölls parallellt med FN debatten om barnets rättigheter
320 Rättigheter för personer med funktionsnedsättning
322 Urfolkens rättigheter
323 Rättigheter för HBT-personer
326 Flyktingars rättigheter
327 Migranters rättigheter
328 Folkmord
330 Väpnade konflikter
332 Våld och förtryck i hederns namn

333 **Från UD 29 april 2019 Viktiga regler. Barnkonventionen**

337 **Mänskliga rättigheter. Innehållet har flyttat. Finns nu på regeringen.se**

338 **Att förändra vår värld: Agenda 2030 för hållbar utveckling**
338 **Ingress**
Människorna
Planeten
Välståndet
Freden
Partnerskapet
339 **Deklaration**
Inledning
Vår vision
Våra gemensamma principer och åtaganden
Vår värld i dag
Den nya agendan
Medel för genomförande
Uppföljning och översyn
Ett upprop för handling för att förändra vår värld

350 **Mål och delmål för hållbar utveckling**

351 **Mål för hållbar utveckling**
352 Mål 1. Avskaffa fattigdom i alla dess former överallt
352 Mål 2. Avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning och förbättrad nutrition samt främja ett hållbart jordbruk
353 Mål 3. Säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar
354 Mål 4 Säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla
355 Mål 5. Uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt
356 Mål 6. Säkerställa tillgången till och en hållbar förvaltning av vatten och sanitet för alla

357 Mål 7. Säkerställa tillgång till ekonomiskt överkomlig, tillförlitlig, hållbar och modern energi för alla
358 Mål 8. Verka för varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla
359 Mål 9. Bygga motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering samt främja innovation
360 Mål 10. Minska ojämlikheten inom och mellan länder
361 Mål 11. Göra städer och bosättning-ar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara
362 Mål 12. Säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsmönster
363 Mål 13. Vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser*
363 Mål 14. Bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt för en hållbar utveckling
364 Mål 15. Skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstöringen samt hejda förlusten av biologisk mångfald
365 Mål 16 Främja fredliga och inklude-rande samhällen för hållbar utveckling, tillhandahålla tillgång till rättvisa för alla samt bygga upp effektiva och inkluderande institutioner med ansvarsutkrävande på alla nivåer.
366 Mål 17. Stärka genomförandemedlen och återvitalisera det globala partnerskapet för hållbar utveckling

368 **Medel för genomförande och det globala partnerskapet**

372 **Uppföljning och översyn**

377 **Förenta Nationerna, FN 12 februari 2018. Engelsk text**

379 **Svenska FN-förbundet 17 februari 2018. Svensk text.**

381 **INFO OM FN**
386 17 GLOBALA MÅL FÖR HÅLLBAR UTVECKLING
399 Allmän förklaring om de mänskliga rättigheterna
404 FN SOM ORGANISATION
405 GENERALFÖRSAMLINGEN
405 SÄKERHETSRÅDET
405 EKONOMISKA OCH SOCIALA RÅDET
405 FÖRVALTARSKAPSRÅDET
405 INTERNATIONELLA DOMSTOLEN
405 SEKRETARIATET
406 FN:S UNDERORGAN
409 FN:S FACKORGAN

414 **Kapitel 4: Europeiska unionen, EU**

415 **EU Europeiska unionen. 17 februari 2018**

415 **Basfakta om EU**

416 **EU-institutionerna**

Europeiska centralbanken

Europeiska revisionsrätten

Europeiska utrikestjänsten

Europeiska ekonomiska och sociala kommittén

Europeiska regionkommittén

Europeiska investeringsbanken

Europeiska datatillsynsmannen

Europaparlamentet

Europeiska rådet

Europeiska unionens råd

EU:s ordförandeskap

Europeiska kommissionen

EU-domstolen

417 **EU-institutionernas ledare**

418 **Europeiska kommissionen**

427 **Europaparlamentet**

432 **Kapitel 5: Andra aktörer i världspolitiken**

433 **World Values Survey**

434 **Kulturkartan 2015**

435 **Världsarvslistan**

435 **Världsnaturfonden WWF**

436 **Utrikespolitiska institutet**

437 **Gapminder**
437 Exempel på statistik: Choose a graph

438 MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER I SVENSK UTRIKESPOLITIK

439 **Folkmängd 2017**
439 Afrika söder om Sahara
440 Asien och Oceanien
441 Europa och Centralasien
442 Mellanöstern och Nordafrika
443 Nordamerika Latinamerika och Karibien

444 **Regeringens utredningar om mänskliga rättigheter.**2019
444 Afrika
444 Amerika
445 Asien och Oceanien
445 Europa och Centralasien
446 Mellanöstern och Nordadrika

447 **Amnesty. Årsrapport - mänskliga rättigheter 2016/2017**

449 **Amnestys årsrapport 2016: En politik som demoniserar skapar rädsla och splittring**

455 **MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER I VÄRLDEN - LÄGET 2018**

456 **Rights Today ger en ögonblicksbild av hur det såg ut när det gäller mänskliga rättigheter runt om i världen under 2018.**

458 **Amnesty: FN:S DEKLARATION OM DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETERNA**

459 **sida.se 23 februari 2019**

464 **Kapitel 6: Sveriges historia och svensk politik**

466 **Sveriges historia i 8 delar från Norstedts förlag.**
466 Sveriges historia: 13000 f.Kr- 600 e.Kr.
466 Sveriges historia: 600 -1350.
467 Sveriges historia: 1350-1600.
467 Sveriges historia: 1600-1721.
468 Sveriges historia: 1721-1830.
468 Sveriges historia: 1830-1920.
469 Sveriges historia: 1920-1965.
469 Sveriges historia: 1965-2012.

470 **Sveriges kungalängd**

473 **Regeringskansliet genom tiderna**
473 Tiden fram till Gustav Vasa
474 Den äldre Vasatiden 1521–1611
475 Stormaktstiden 1611–1718
477 Frihetstiden 1718–1772
479 Gustavianska tiden 1772–1809
479 Karl Johanstiden och den tidiga liberalismen 1809–1840
481 Tiden efter 1840
485 Sverige och EU
485 Regeringskansliets lokaler

487 **Sveriges regeringar under 100 år**

489 **Sverige under 1900-talet**

492 **Inkomstskatterna**

500 **Sveriges Riksdag www.riksdagen.se Februari 2019**

500 **Partierna i riksdagen och antalet ledamöter**

501 **Riksdagens utskott 14 feb 2019**

510 **Så styrs Sverige. Från regeringen.se 28 januari 2019**

511 **Regeringens politik**

512 **Politikområden för politiken**

514 **Myndigheter**

533 **Länsstyrelserna**

539 **Sven Wimnell 9+16+26 maj 2016:**
Sveriges 6 regioner. Länsstyrelser, landsting och kommuner. Invånare 2005 och 2013. Antalet bostäder 2010. Länkar till deras hemsidor på internet 6 maj 2016 med uppgifter om allt de vill visa upp.
http://wimnell.com/omr36-39zzzq.pdf

540 **Sveriges kommuner och landsting, SKLskl.se januari 2019**

546 **Sven Wimnell 27 februari 2010 + 3 april 2014:**
Fackföreningar och arbetsgivareföreningar 2014. Statistik om arbete och näringar. Arbetsförmedlingens hemsida.
http://wimnell.com/omr658f.pdf

546 **Företagarna**

547 **LO, Landsorganisationen i Sverige**

548 **SN, Svenskt näringsliv**

552 **Kommunallag (2017:725)**

586 **Systemet med mänskliga verksamheter, nedbantat till 44 områden.**

606 **Område 1-5 samt 1-9 med myndigheter och professorer, yrken och utbildningar m m.**

613 **Innehållet i Sven Wimnell 20 mars 2018 del 2 av 3: FN, EU, artiklar om utrikes förhållanden samt Sveriges riksdag och Sveriges kommuner, landsting och länsstyrelser.**
http://wimnell.com/omr40zm.pdf

614 **Innehållet i Sven Wimnell 20 mars 2018 de 3 av 3: Samhällsplaneringens problem. Sveriges regering och artiklar om de politiska partierna och deras problem.**
http://wimnell.com/omr40zn.pdf

615 **Innehållet i Sven Wimnell. 16 maj 2018: Boende och bostadsbygge. Levnadsförhållanden, skatter. SCB-statistik. Boverket. SOM-institutet.Vårbudgeten. Första maj och veckor därefter. Löner. TVdebatt. Regeringens verksamheter.**
http://wimnell.com/omr40zo.pdf

622 **Innehållsförteckningar till utredningar från och med 21 december 2018 till 22 april 2019.**

642 **Särskilda utredningar på Sven Wimnells hemsida från och med 30 januari 2010**

653 - 667 **Förstamajtal 2019**

Sven Wimnell 27 maj 2019:
Tidningsartiklar 22 april - 27 maj 2019 om utrikes förhållanden och de första rapporterna om valet till EU-parlamentet den 26 maj 2019.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzf.pdf

Innehåll:

3 **De första rapporterna om valet till EU-parlamentet den 26 maj 2019.**

38 **Tidningsartiklar 22 april - 27 maj 2019 om utrikes förhållanden**

39 Världen och FN
43 Europa och EU
296 Tyskland
316 Frankrike
337 England / Storbritannien
379 Italien, Spanien, Ungern, Polen m m
443 Nordiska länder
453 USA
517 Ryssland och Ukraina
561 Ost- och Centralasien
626 Mellanöstern
683 Afrika
716 Syd- och Mellanamerika, Kanada
734 Australien och Oceanien. Polerna. Rymden
737 Övrigt i världen
-744

Sven Wimnell 5 juni 2019: Tidningsartklar 22 april - 27 maj 2019 om inrikes förhållanden. http://wimnell.com/omr36-39zzzzzg.pdf

Innehåll

3 Innehåll i: Sven Wimnell 1 maj 2019: Människornas verksamheter och grunderna för planering av framtiden för världen och Sverige.

16 Sven Wimnells hemsida: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ?

16 Det är ett elände i världen och det har det alltid varit.

18 Mänskligheten har förändrats mycket sedan tidernas begynnelse.

19 Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.

22 Utvecklingens krafter.

23 Systemet för mänskliga verksamheter.

28 Det är 129 verksamhetsområden som vardera innehållller hundratals eller tusentals mindre verksamhetsområden.

28 Innehållet i Sven Wimnell 20 mars 2018 del 1 av 3: Samhällsplaneringens problem. Områden 1-5 samt 1-9 med myndigheter och professorer, yrken och utbildningar m m.

33 Framtiden beror av hur människorna handlar på underlag av deras inre verkligheter och beror av deras hushållsverksamheter som är grundläggande för levnadsvillkoren

34 **Tidningsartiklar 22 april-27 maj 2019 om inrikes och allmänna förhållanden**

36 **I**nre verkligheter. Tankar om världen och utvecklingen

166 Hushållsverksamheter
172 Mat och dryck, medicin och droger. Matservering
213 Boende och hemlöshet. Hotell
243 Fritidsverksamheter, informationer, umgänge, relationer. barn
327 Lön, skatter, utgifter i hushåll. Överskott, underskott
355 Migration, integration, rasism, globalisering

383 Polis och brottslighet
423 Utbildning, forskning och informationer. Bibliotek. Kultur
604 Sjukvård och omsorg, socialtjänst
733 Arbetsmiljö. arbetsmarknad, arbetsförmedling
772 Klimat. Energi och transporter
938 Näringar
953 Banker, pengar och vinster, mutor.
1002 Riksdag och politiker.
1039 Kommuner och landting
1050 Regeringen och länsstyrelser/regioner
-1077

Sven Wimnell 11 juli 2019:
DN-artiklar 28 maj - 11 juli 2019 om utrikes förhållanden.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzh.pdf

Innehåll:
Sida

DN-artiklar 28 maj - 11 juli 2019 om utrikes förhållanden.

3 **Introduktion**

5 Artiklar i kronologisk ordning

Sven Wimnell 9 augusti 2019:
Information om klimatkrisen på hemsidor hos museer m m, kulturpolitik. Agenda 2030. Regeringen, Sida, Utrikesdeklarationen. Artiklar om utrikes förhållanden 11 juli-1 augusti 2019.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzi.pdf

Innehåll

Sida

5 **Kapitel 1: Introduktion**

6 **Närmast föregående redovisning är Sven Wimnell 11 juli 2019: DN-artiklar 28 maj - 11 juli 2019 om utrikes örhållanden.**

7 **Innehållsförteckning till Sven Wimnell 1 maj 2019: Människornas verksamheter och grunderna för planering av framtiden för världen och Sverige.**

22 **Något i juli 2019**

22 Trump får ett 75 år gammalt system byggt på gemensamma regler att knaka
24 Ledare: Trumps mörka skugga vilar över världshandeln
25 Hård retorik. Donald Trump trasar sönder det amerikanska samhället
27 ”Flyktingar används som slagträ i samhällsdebatten”
29 Moderniteten har ett ursprung men den saknar nationell tillhörighet
31 Cynism förblindar. Utopierna har fortfarande en roll i världspolitiken
33 Svårt förstå varför väljare sätter populism före välfärd”
35 Ledare: Dubais glitter får inte dölja det stenhårda förtrycket
37 Nu avgörs den kungliga vårdnadstvisten i domstol
39 Så formades den svarta kvinnligheten annorlunda än den vita
42 Upploppen vid Stonewall Inn: startskottet Pridefestivalen
44 Dags för en könsneutral familjerättslig lagstiftning”
46 Så ville Denis Diderot förmedla verktyg till kunskapen
49 Ledare: Vi har alla ett ansvar för den globala plastsoppan

51 **Kapitel 2 : Information om klimatkrisen på hemsidor hos museer, myndigheter, kommuner m m. Kulturpolitik.**

53 Till Statsministern 9 juli 2013
53 En sammanhållen politik för Sveriges landsbygder
54 .

55 Prop. 2017/18:179 om Landsbygd :Innehållsförteckning
57 Statlig strategi Innehållsförteckning
58 Människornas verksamheter och grunderna för planering av framtiden

60 Till hjälp för museerna bör regeringen göra ett enkelt bildspel av framtidsproblemen, som museerna kan sätta upp i sina lokaler.

60 Brevet till Kulturministern:

61 Till chefen för Sörmlands Museum.
62 Museet Sörmlands museum Webbplatens innehåll A-Ö
64 Om planering för framtiden

65 Brev från Kulturdepartementet

66 Anna Mighetto: Genom kunskap om vårt förflutna kan vi påverka hur vi vill ha vår framtid

68 Medlemsförteckning. Svenska museer
81 Globalt.
81 N karta över världen. Med museer
82 museer
83 Partners museer

92 Nya Sörmlands museum
93 Sörmlands museums vision
95 Historien i Sörmland
95 Eskilstuna stadsmuseum

97 **Från propositionen Kulturarvspolitik.**
4 Kulturarvsområdets framväxt
97 4.1 Det offentliga historiebruket i äldre tid
98 4.2 Ett framväxande intresse för folkets arv
102 4.3 Minnesinstitutionerna professionaliseras
107 4.4 Skapandet av en modern kulturarvs-politik
111 4.5 Kulturarvsområdets utveckling till i dag

121 5 Ny inriktning för kulturarvspolitiken
121 5.1 Samhällsomvandlingar och nya utmaningar
125 5.2 Kulturarvet är föränderligt och öppet
128 5.3 Kulturarvets mångfaldiga värden
129 5.3.1 Minne, kunskap och bildning
131 5.3.2 Skapandet av identiteter och gemenskaper
133 5.3.3 Byggandet av ett hållbart samhälle
134 5.4 Prioriteringar för en förnyad kulturarvspolitik

137 6 Kulturarvsområdets gemensamma frågor
139 6.2 Det samiska folket och de nationella minoriteterna
140 6.3 Nytt bidrag till ideellt kulturarvsarbete
141 6.4 Ett centrum för utveckling av kulturarvsarbetet
142 6.5 Kulturarvet och skolan
144 6.6 Internationella frågor
145 6.6.1 Inriktning för arbetet med Unescos konvention om det immateriella kulturarvet
148 6.6.2 Inriktning för arbetet med Unescos världsarvskonvention

150 7 Självständiga och angelägna museer
150 7.1 Museipolitik för fria kunskapsinstitutioner
151 7.2 En museilag införs

151 **Riksantikvarieämbetet**
182 Politiken för global utveckling i genomförandet av Agenda 2030

185 **Det regeringen bör påminna museerna om**
190 Regeringens påminnelse bör skickas ut.
190 Över 100 kommuner tappar invånare – kvar blir ödehusen
198 Myndigheter

217 **Kapitel 3 Agenda 2030**

218 Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning – världens möjlighet
230 VARFÖR AGENDA 2030?
232 VEM? GENOMFÖRANDE AV GLOBALT PARTNERSKAP
235 HUR? Att använda kraften i ordinarie processer
238 NÄR?Arbetet med att nå agendan sker nu, med målet satt till år 2030. Men arbetet måste även fortgå efter 2030.
240 Agenda 2030 Innehållsföeteckning

243 **Kapitel 4 : Regeringen. Sida. Utrikesdeklarationen och några sena artiklar om klimatkrisen**

244 Politikområden för politiken
249 Statsrådsberedningen
252 Utrikesdepartementet.
257 Justitiedepartementet
263 Försvarsdepartementet
266 Miljödepartementet.
270 Infrastrukturdepartementet
273 Socialdepartementet
277 Kulturdepartementet
281 Utbildningsdepartementet
284 Arbetsmarknadsdepartementet
288 Näringsdepartementet
291 Finansdepartementet
295 Länsstyrelserna
301 Sida
309 Utrikesdeklarationen 2019

316 Handlingsplan Agenda 2030

317 Klimatnyttan av minskad skogsavverkning är enorm
320 Klimatförändringen hotar hela världens matförsörjning
323 Uppvärmningen av klimatet kan snabbas på av skogsbränderna
324 Sluta låtsas som att klimatkrisen är en fråga om höger och vänster

318 **Kapitel 5: DN-artiklar 11 juli - 1 augusti 2019 om utrikes förhållanden.**

På sidorna 249-300 i kapitel 4 finns regeringens hemsidor och där kan man klicka fram allt regeringen gör, bl a 55 000 skrivelser och utredningar. Men inte vad de inte gör , det får man söka i tidningsartiklar som finns i utredningar, som finns i förteckningar på wimnell.com.

I utredningen nu kan man få allt om Agenda 2030 i kapitel 3 och allt om kulturpolitik i kapitel 2. I kapitel 1 kan man ta dsg till FN, EU och andra aktörer mm. Och där finns några artiklar om läget nu världen. I slutet på kapitel 4 finns också några sådana artiklar som visar svårigheter med klimatkrisen.

Utrikesdeklarationen på sidan 309-315 visar regeringens syn på de utrikes förhållandena.

Sven Wimnell 1 september 2019:
DN-artiklar 2 - 31 augusti 2019 om utrikes förhållanden och litet om inrikes förhållanden i augusti .
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzj.pdf

Innehåll:
Sida

4 **Kapitel 1: Litet om inrikes förhållanden i Augusti 2019**

5 Närmast föregående redovisning

5 Den 29 augusti får man veta att brittiske premiärministern förmått drottningen att tillfälligt stänga parlamentet till den 14 oktober.

6 Artiklarna om utrikes förhållanden visar på många problem i värden. Och de inverkar på de inrikes förhållandena.

6 Artiklar om inrikes föehållanden efter 27 maj har ännu inte redovisats men kommer förhoppningsvis såsmåningom när det finns tid för det. Nu visas några artiklar från slutet av augusti som ger något av situation nu

Efter artiklarna kommer två avsnitt.

54 **Museer. myndigheter, skolor m m ska ha tydlig information om framtidsproblemen.**

61 **Värnskatten**

76 Därefter kommer redovisningar som visar levnadskostnader och skattter samt

104 redovisningar om projektet om samhällsplaneringens problem

136 och innehållsförteckningar till de senaste redovisningarna i projektet om samhällsplaneringens problem: **http://wimnell.com/omr36-39zzzzza.pdf. till zzzzzi.pdf**

155 **Kapitel 2: Kommentarer till kapitel 1 och 3**

156 Huvudsyftet med redovisningen nu är att visa tidningsartiklar om utrikes förhållanden för tiden 2-31 augusti 2019

157 Det är huvudsakligen människornas verksamheter som styr utvecklingen i världen.

159 I kapitel 1 har alla dessa verksamheter inte nämnts eller kommenterats.

159 De socialdemokratiska regeringarna har inte och har inte haft något statsråd för det viktigaste området för välfärden : hushållsverksamheterna.

159 Bostadspolitiken

160 Undervisning o d. Forskning, Film, radio, TV och Tidningar o d.

161 De utrikes förhållandena är som sagt mycket viktiga idag.

Världen och FN
Europa och EU
Tyskland
Frankrike
England / Storbritannien
Italien, Spanien, Ungern, Polen m m
Nordiska länder
USA
Ryssland och Ukraina
Ost- och Centralasien
Mellanöstern
Afrika
Syd- och Mellanamerika, Kanada
Australien och Oceanien. Polerna. Rymden
Övrigt i världen

161 Regeringen. Sida. Utrikesdeklarationen

162 Redovisningen nu är i kronologisk ordning

164 **Kapitel 3: DN-artiklar 2 - 31 augusti 2019 om utrikes förhållanden**

Sven Wimnell 20 september 2019:
Nya riksdagen och nya regeringen 2019/2020. Kommentarer. Artiklar 1-11 september 2019 om inrikes och utrikes förhållanden.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzk.pdf

Innehåll:

Sida

6 **Kapitel 1: Nya riksdagen och nya regeringen 2019/2020**

8 H.M. Konungens tal vid riksmötets öppnande, tisdagen den 10 september 2019

10 Regeringsförklaring avgiven av statsminister Stefan Löfven

21 Förslag i budgetpropositionenen för 2020. 13 september

23 Ingångsavdrag för att fler ska komma i arbete

23 Regeringen föreslår 100 miljoner till biogasstöd 2019

24 500 miljoner kronor mer till solcellsstödet i höständrings-budgeten

24 Budgetsatsningar för växande skogsnäring och hållbart skogsbruk

25 Utredning om ökat samarbete för minskad övergödning i Östersjön

26 Klimatdeklaration vid uppförande av byggnader

27 Nytt stöd för gröna och trygga samhällen

28 Satsningar på bonusbilar och skydd av värdefull natur

28 70 miljoner för att gynna pollinerande insekter

29 Bättre och säkrare vandringsleder ska öppna upp naturen för fler

29 Regeringen föreslår ökad takt i klimatarbetet

30 Stora satsningar på värdefull natur iregeringens budgetproposition

31 Mer pengar till klimatbonusbilar och för utbyggnad av snabbladdning längs större vägar

32 Extra satsningar på nattåg i Sverige och till Europa

33 Stärkt möjlighet till betald specialistutbildning för sjuksköterskor

34 Skolpaket för att alla elever ska lära sig mer

35 Sänkt skatt, höjt grundskydd och nya insatser för Sveriges äldre

36 300 miljoner till barn- och ungdomspsykiatrin och första linjens vård

37 Satsning på lärarassistenter fördubblas

38 Karriärtjänster ska ge bättre villkor för specialistsjuksköterskor

38 Ytterligare åtgärder i höstbudgeten för ordning och reda, konkurrensneutralitet och för att bekämpa välfärdsfusk

40 Statsbidrag till landstingen för moms på bemanningstjänster

38 Nya servicekontor öppnar

41 Fortsatt förstärkt driftstöd till små butiker i sårbara och utsatta glesbygder

42 Budgetsatsning för att stärka livsmedelskedjans konkurrenskraft

43 Stor satsning på landsbygdspolitik i budget 2020

44 Grön skatteväxling - skattereduktion för boende i vissa geografiska områden

44 Förstärkning av penningtvättstillsynen och andra åtgärder mot penningtvätt

45 Satsningar på ett stärkt rättsväsende och ökad trygghet

46 Historisk satsning mot rasism och för hbtqpersoners lika rättigheter

47 Storsatsning för ökad jämställdhet och minskat våld och förtryck

48 Fortsatta satsningar för att förebygga brottslighet i arbetslivet

49 Budgetsatsning på journalistik i hela landet

50 Långsiktig finansiering av det militära försvaret

51 Aktuella skatteförslag i budgeten för 2020

53 **Kapitel 2: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ?**

55 Samhällsplaneringens problem.
Hur ska man kunna förbättra världen ?

57 Museer. myndigheter, skolor m m ska ha tydlig information om framtidsproblemen
59 Klimatförändringen och miljöerna
60 Hav och marina resurser
61 Ekosystem och biologisk mångfald

62 Innehållet i: Sven Wimnell 9 augusti 2019: Information om klimatkrisen på hemsidor hos museer m m, kulturpolitik. Agenda 2030. Regeringen, Sida, Utrikesdeklarationen. Artiklar om utrikes förhållanden

65 Politikområden för politiken 10 september2019

67 Alla statsråd bör samarbeta i planeringar för världens och Sveriges framtid.

68 Innehåll i : Sven Wimnell 1 maj 2019: Människornas verksamheter och grunderna för planering av framtiden för världen och Sverige. http://wimnell.com/omr40zp.pdf

68 Kapitel 1: Universum och Jordklotet. Människornas verksamheter och vår världs historia.
72 Kapitel 2: Komplement till världshistorien fram till början av 20-hundratalet.
74 Kapitel 3: FN, Förenta nationerna
77 Kapitel 4: Europeiska unionen, EU
77 Kapitel 5: Andra aktörer i världspolitiken
78 Kapitel 6: Sveriges historia och svensk politik

80 Systemet för mänskliga verksamheter.
83 Det är huvudsakligen människornas verksamheter som styr utvecklingen i världen
85 Det är 129 verksamhetsområden som vardera innehållller hundratals eller tusentals mindre verksamhetsområden.

85 Innehåll i Sven Wimnell 20 mars 2018 del 1 av 3: Samhällsplaneringens problem. Områden 1-5 samt 1-9 med myndigheter och professorer, yrken och utbildningar m m.

85 Kapitel 1: Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter. Systemet för mänskliga verksamheter
86 Kapitel 2: Något om världshistoria och Sveriges historia
86 Kapitel 3: Något om områdena 1-5
89 Kapitel 4: Statliga myndigheter stiftelser och bolag. Professorer vid universitet och högskolor

91 Utbildning i grundskolor, gymnasier, högskolor och universitet samt forskning behöver förbättras.

92 Hushållsverksamheter. Vad man har och vad man gör i bostäderna. Politikområdet för hushållens verksamheter
93 641- 642 Det börjar med maten.
93 643. När det gäller bostaden har boverket krav
94 644. Till bostaden hör teknisk utrustning för vatten och avlopp , energi m m.
94 645 Hushållen har mycket utrustning av olika slag.
94 646 Verksamheter i hemmet, umgänge, utveckling av de inre verkligheterna m m
96 Religion och levnadskunskap.
97 647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster och utgifter, Kapital.
97 648 Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter o d.
97 649 Personvård: barn, hemsjukvård o d .

98 Mat och dryck, medicin och droger, matservering.

106 Hushållsekonomi. Lön, skatter, utgifter i hushåll. Överskott, underskott
106 Konsumentverkets beräkningar 2019
108 Månadskostnader år 2019, förvärvsarbetande icke-pensionärer.
108 Årskostnader år 2019, förvärvsarbetande icke-pensionärer.
109 Pensionärer 2019
109 Årskostnader år 2019, pensionärer
110 Ekonomi för unga

111 Inkomstskatterna
113 Mer om skatter och bidrag.
118 Nyss har nämnts om kapital
119 Vad ingår i skattetabellerna?
119 Ensamstående förvärvarbetande är missgynnade i förhållande till makar/sambor.
120 Sammanräknad förvärvsinkomst efter deciler.
121 Underskott och överskott i hushållsbudgetarna
129 Om värnskatten Värnskatten 2019
131 Sammanräknad förvärvsinkomst efter deciler.

132 Innehåll i: Sven Wimnell 22 april 2019: Bostadsbidrag för barnfamiljer och nya för barnlösa. Bostadstillägg för pensionärer. Utredningar om verksamheter som styr världen. Vårbudgeten 2019.
136 Barnfamiljer med bostadsbidrag
136 Bostadsbidrag för barnlösa i åldrar över 29 år upp till pensionsåldrar
137 Socialförsäkringsbalken om förmögenhet
138 Bostadtillägg och garantipension för pensionärer. Verkan av kapital
138 Varken regeringen, myndigheterna eller de politiska partierna har några offentliga redovisningar om pensionärernas levnadskostnader
139 Årskostnaderna för pensionärer 2020
139 Ensam väntad ändring 2020

140 Bostadstillägg för pensionärer. 16 mars 2006
140 I samband med småhus finns två sätt att bo. (8 april 2004).
141 Viktiga händelser i bostadstilläggens historia. (8 april 2004).
142 Befolkningsstorlek per kommun, 2015
142 De föreslagna nya lägenhetstyperna

143 Så får svenska lärare hjälp att bekämpa antisemitism.
157 Kriminalpolitisk kapprustning bortser från forskningsresultat

159 **Kapitel 3: Sammanfattning om förslagen**
160 Museer. myndigheter, skolor m m ska ha tydlig information om framtidsproblemen
165 Alla statsråd bör samarbeta i planeringar för världens och Sveriges framtid
165 Det är 129 verksamhetsområden som vardera innehållller hundratals eller tusentals mindre verksamhetsområden
166 Utbildning i grundskolor, gymnasier, högskolor och universitet samt forskning behöver förbättras
167 Utveckling av de inre verkligheterna
169 Religion och levnadskunskap.
169 Inkomstskatterna
170 Mer om skatter och bidrag
171 Fastighetsskatter och förmögenhetsskatter.
172 Nyss har nämnts om kapital
172 Vad ingår i skattetabellerna?
172 Ensamstående förvärvarbetande är missgynnade i förhållande till makar/sambor
173 Sammanräknad förvärvsinkomst efter deciler
174 Om värnskatten
175 Barnfamiljer med bostadsbidrag
176 Bostadsbidrag för barnlösa i åldrar över 29 år upp till pensionsåldrar
177 Socialförsäkringsbalken om förmögenhet
177 Bostadtillägg och garantipension för pensionärer.Verkan av kapital
178 Varken regeringen, myndigheterna eller de politiska partierna har några offentliga redovisningar om pensionärernas levnadskostnader,
178 Årskostnaderna för pensionärer 2020
179 Ensam väntad ändring 2020
179 Bostadstillägg för pensionärer. 16 mars 2006
180 I samband med småhus finns två sätt att bo. (8 april 2004).
181 Viktiga händelser i bostadstilläggens historia. (8 april 2004)
182 Befolkningsstorlek per kommun, 2015
182 197 Var finns rum för våra barn? – om trångboddheten i Sverige
182 Antal hushåll efter hushållstyp

183 **Kapitel 4: Budgetpropositionen för 2020: Reformer för ett starkare samhälle**
184 (Ny version) Budgetpropositionen för 2020: Reformer för ett starkare samhälle Publicerad 18 september 2019
187 Budgetpropositionen för 2020 Prop. 2019/20:1
189 Budgeten för 2020 på fem minuter
193 Riksdagens snabbprotokoll 2019/20:6 Debatt med anledning av budgetpropositionens avlämnande

243 **Kapitel 5: DN-artiklar i kronologisk odning 1-11 september 2019 om inrikes förhållanden**

847 -1310 **Kapitel 6 DN-artiklar i kronologisk ordning 1-11 september 2019 om utrikes förhållanden**

Utredningar från och med 30 januari 2010

Sven Wimnell 1 september 2019 : Nya riksdagen och nya regeringen 2019/2020. Kommentarer. Artiklar 1-11 september 2019 om inrikes och utrikes förhållanden.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzk.pdf

Sven Wimnell 1 september 2019 :DN-artiklar 2 - 31 augusti 2019 om utrikes förhållanden och litet om inrikes förhållanden i augusti .
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzj.pdf

Sven Wimnell 9 augusti 2019 :Information om klimatkrisen på hemsidor hos museer m m, kulturpolitik. Agenda 2030. Regeringen, Sida, Utrikesdeklarationen. Artiklar om utrikes förhållanden 11 juli-1 augusti 2019.)
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzi.pdf

Sven Wimnell 11 juli 2019 :DN-artiklar 28 maj - 11 juli 2019 om utrikes förhållanden. http://wimnell.com/omr36-39zzzzzh.pdf

Sven Wimnell 5 juni 2019 :Tidningsartklar 22 april - 27 maj 2019 om inrikes förhållanden.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzg.pdf

Sven Wimnell 27 maj 2019 :Tidningsartiklar 22 april - 27 maj 2019 om utrikes förhållanden och de första rapporterna om valet till EU-parlamentet den 26 maj 2019.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzf.pdf

Sven Wimnell 1 maj 2019 :Människornas verksamheter och grunderna för planering av framtiden för världen och Sverige.
http://wimnell.com/omr40zp.pdf

Sven Wimnell 22 april 2019 :Bostadsbidrag för barnfamiljer och nya för barnlösa. Bostadstillägg för pensionärer. Utredningar om verksamheter som styr världen. Vårbudgeten 2019.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzze.pdf

Sven Wimnell 16 mars 2019 :Om Europa, klimat, FNs mål och artiklar 16 februari - 12 mars om Klimat, Brexit och Utrikes och internationella förhållanden.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzd.pdf

Sven Wimnell 15 mars 2019 :Om Europa, klimatet, FNs mål, mänskliga verksamheter, inrikespolitik, bostadspolitik och artiklar 16 februari - 12 mars om Svenska inrikes förhållanden.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzc.pdf

Sven Wimnell 21 februari 2019 :Artiklar 23 januari - 15 februari 2019 om utrikes och internationella förhållanden. Med introduktion och artiklar om klimat och Brexit samt Utrikesdeklaration 2019 och protokoll om utrikesdebatt i riksdagen.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzb.pdf

Sven Wimnell 20 februari 2019 :Samällsplaneringens problem. Något av det viktigaste och artiklar 23 januari - 15 februari om inre svenska förhållanden.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzza.pdf

Sven Wimnell 23 januari 2019 :Artiklar om utrikes och internationella förhållanden 22 dec 2018 - 22 jan 2019
http://wimnell.com/omr36-39zzzzz.pdf

Sven Wimnell 22 januari 2019 : Artiklar om klimat, regeringsbildning och svenska inrikes förhållanden 22 december 2018 - 22 januari 2019.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzy.pdf

Sven Wimnell 2 januari 2019: Artiklar om utrikes förhållanden från 1 november till 21 december 2018. Komplement till redovisningen 21 december om samhällsplaneringens problem, klimatet och regeringsbildningen.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzx.pdf

Sven Wimnell 21 december 2018: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen: Innehåll i en stor sammanfattning 16 maj 2018 och artiklar från och med 1 november 2018 om klimatet och regeringsbildningen.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzv.pdf

Sven Wimnell. 16 maj 2018: Boende och bostadsbygge. Levnadsförhållanden, skatter. SCB-statistik. Boverket. SOMinstitutet. Vårbudgeten. Första maj och veckor därefter. Löner. TVdebatt. Regeringens verksamheter.
http://wimnell.com/omr40zo.pdf

Sven Wimnell 20 mars 2018 del 1 av 3: Samhällsplaneringens problem. Områden 1-5 samt 1-9 med myndigheter och professorer, yrken och utbildningar m m.
http://wimnell.com/omr40zl.pdf

Sven Wimnell 20 mars 2018 del 2 av 3: FN, EU, artiklar om utrikes förhållanden samt Sveriges riksdag och Sveriges kommuner, landsting och länsstyrelser.
http://wimnell.com/omr40zm.pdf

Sven Wimnell 20 mars 2018 de 3 av 3: Samhällsplaneringens problem. Sveriges regering och artiklar om de politiska partierna och deras problem.
http://wimnell.com/omr40zn.pdf

Sven Wimnell 20 december 2017: Tidningsartiklar om inrikes förhållanden. 10 - 16 oktober 2017 enstaka artiklar. 17 oktober - 3 december ett större urval.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzt.pdf

Sven Wimnell 19 december 2017: Tidningsartiklar om utrikes förhållanden. 10 - 16 oktober 2017 enstaka artiklar. 17 oktober - 3 december ett större urval.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzs.pdf

Sven Wimnell 24 december 2017: Samhällsplaneringens problem. Levnadsvillkor. Utvecklingens krafter. Mänskliga verksamheter. Utrikes och inrikes förhållanden.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzr.pdf

Sven Wimnell 17 oktober 2017: Tidningsartiklar 13 september till 9 oktober 2017 om inrikes förhållanden i Sverige. Bilaga till sammanställning 16 oktober.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzq.pdf

Sven Wimnell 16 oktober 2017: Alliansen och regeringen. Hushållens levnadskostnader, skatter och bidrag. Annat. Myndigheter. Levnadsförhållanden och utvecklingens krafter. Riksdag, regering, budget, debatter.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzp.pdf

Sven Wimnell 10 september 2017: Läget i Sverige och världen. Levnadsförhållanden. Utvecklingens krafter. Systemet för mänskliga verksamheter. Samhällsplanering. Partipolitik. Skatter och bidrag.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzo.pdf

Sven Wimnell 23 juni 1917: Tidningsartiklar 15 -23 juni 2017 om inrikes förhållanden samt protokoll till partiledardebatten i riksdagen 14 juni 2017.

http://wimnell.com/omr36-39zzzzn.pdf
Sven Wimnell 23 juni 2017: Tidningsartiklar 31 maj - 23 juni 2017 om utrikes förhållanden och terrorism.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzm.pdf

Sven Wimnell 4 juni 2017: Politik från höstbudgeten 2016 till 4 juni 2017
http://wimnell.com/omr36-39zzzzl.pdf

Sven Wimnell 23 maj 2017: Yrkesverksamheter enligt SSYK 2012. Näringsliv enligt SNI 2007. Utbildning enligt SUN 2000, Forskningsämnen 2016. SCBs statistik om allt.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzk.pdf

Sven Wimnell 30 maj 2017 : Tidningsartiklar 10-30 maj 2017 om utrikesförhållanden och terrorism.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzj.pdf

Sven Wimnell 9 maj 2017: Tidningsartiklar 26 april till 9 maj 2017 om utrikes förhålanden och terrorism. Presidentvalet i Frankrike andra omgången.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzi.pdf

Sven Wimnell 25 april 2017: Tidningsartiklar 3-25 april 2017 om utrikes förhållanden och terrorism. Bland annat terrorn på Drottninggatan, Erdogan kan bli diktator i Turkiet, Franska presidentvalet, första omgången.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzh.pdf

Sven Wimnell 5 april 2017: Tidningsartiklar 27 februari - 2 April 2017 om utrikes förhållanden. Kommentarer och sammanfattning om samhällsplaneringens problem.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzg.pdf

Sven Wimnell 19 mars 2017: Påminnelser om inrikespolitiken. Introduktion med korta kommentarer om inrikesproblem och läget i världen. Sedan mänskliga verksamheter som styr världen och regeringens verksamheter.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzf.pdf

Sven Wimnell 5 mars 2017:Läget i världen. Artiklar om läget 5-26 februari 2017. Utrikesdeklarationen och riksdagsdebatten. Utrikesdepartementets förbättringar av världen.
http://wimnell.com/omr36-39zzzze.pdf

Sven Wimnell 15 februari 2017: Socialdemokraterna och regeringen. Regionplanering. Trygghet och myndigheter.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzd.pdf

Sven Wimnell 5 februari 2017: Samhällsplaneringens problem. Hur skaman kunna förbättra världen? Vetande från SIDA och Nationalencyklopedin och tidningsartiklar om förhållandena i världen 18 december 2016 till 3 februari 2017.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzc.pdf

Sven Wimnell 16 januari 2017: Att förbättra världen. Att förbättra Sverige. Inkomstskattesystemet ger orimligt höga skatter för de lägsta inkomsterna. De måste kompenseras för det. Det behövs en politik för hushållens förhållanden.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzb.pdf

Sven Wimnell 20 december 2016: Ett bättre nytt år önskas. Kunskaper och etik. Statsministerns jultal. Tidningsartiklar 12-20 december 2016, Ett system för mänskliga verksamheter som styr utvecklingen. Hur ska man kunna förbättra världen?
http://wimnell.com/omr36-39zzzza.pdf

Sven Wimnell 3 december 2016: De nya regionerna. Läget i världen. Mänskliga verksamheter som styr världen. Regeringens politik och brist på politik. Samhällsplaneringens problem. Planering av fysiska och sociala miljöer. Tidningsartiklar.
http://wimnell.com/omr36-39zzzz.pdf

Sven Wimnell 9 november 2016: Verksamheter och kunskaper som alla i en demokrati bör känna till och vad regeringen gör och borde göra. Och tidningsartiklar.
http://wimnell.com/omr36-39zzzy.pdf

Sven Wimnell 10 oktober 2016: Riksmötets öppnande 13 september 2016. Statsbudget 2017. Budgetmotioner. Debatter. Kommentarer. Läget i Sverige och i världen. De politiska partierna. Jämlikhet.
http://wimnell.com/omr36-39zzzx.pdf

Till statsminister Stefan Löfven den 10 september 2016.
http://wimnell.com/omr36-39zzzv.pdf

Sven Wimnell 29 augusti 2016: Brev till statsråd. Om bostäder och skolor m m. Även om skatter o d.
http://wimnell.com/omr36-39zzzu.pdf

Sven Wimnell 18 juni 2016: Världen och Sverige 5-13 juni. Regeringens utbildningspolitik, politik för fysiska och sociala miljöer i regioner och kommuner och politik för hushåll samt partiledardebatt.
http://wimnell.com/omr36-39zzzt.pdf

Sven Wimnell 4 juni2016: Verksamheterna i 22 politikområden och något om samhällsplaneringens problem. Kulturministern: Skattepengar ska inte gå till hatretorik och polarisering.
http://wimnell.com/omr36-39zzzs.pdf

Sven Wimnell 30 maj 2016: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ? Ny regering 25 maj 2016.
http://wimnell.com/omr36-39zzzr.pdf

Sven Wimnell 9+16+26 maj 2016: Sveriges 6 regioner. Länsstyrelser, landsting och kommuner. Invånare 2005 och 2013. Antalet bostäder 2010. Länkar till deras hemsidor på internet 6 maj 2016 med uppgifter om allt de vill visa upp m m.
http://wimnell.com/omr36-39zzzq.pdf

Sven Wimnell 8 maj 2016: Hushållens levnadskostnader. Samhällskunskap, samhällsplanering. Sveriges regioner. Regionplanering. Förstamajtal 2016. Miljöpartiet. Oppositionen. Kungen
http://wimnell.com/omr36-39zzzp.pdf

Sven Wimnell 29 april 2016: Vårbudgeten 2016, tidningsartiklar och förslag om en svensk världsplanering för svenska behov och planeringar för Sverige och 6 svenska regioner.
http://wimnell.com/omr36-39zzzo.pdf

Sven Wimnell 4 april 2016: Utvecklingens krafter. Levnadsförhållanden. Regeringens verksamheter och prioriteringar enligt hemsidan på internet 2 april 2016. Vad gör Kristina Persson ? Planering av Sverige. Utbildning och kultur.
http://wimnell.com/omr36-39zzzn.pdf

Sven Wimnell 2 april 2016: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen. Tidningsartiklar och debattartiklar efter 4 februari 2016.
http://wimnell.com/omr36-39zzzm.pdf

Sven Wimnell 1 april 2016: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Tillägg till utredningen 5 februari 2016.
http://wimnell.com/omr36-39zzzl.pdf

Sven Wimnell 5 februari 2016: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Med ett system för mänskliga verksamheter som kan hjälpa oss att forma framtiden.
http://wimnell.com/omr36-39zzzk.pdf

Sven Wimnell 4 februari 2016: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen. Tidningsartiklar och debattartiklar 27 december 2015 - 4 februari 2016
http://wimnell.com/omr36-39zzzj.pdf

Sven Wimnell 28 dec 2015: Gestaltad livsmiljö – en ny politik för arkitektur, form och design. SOU 2015:88. Berör hela verksamhetsområdet 7 med planering av fysiska och sociala miljöer och sociala beteenden.
http://wimnell.com/omr70d.pdf

Sven Wimnell 30 november 2015: Samhällsplaneringens problem. System för mänskliga verksamheter Hur ska man kunna förbättra världen?Förbättra de inre verkligheterna och politiken.
http://wimnell.com/omr36-39zzzi.pdf

Sven Wimnell 10 november 2015: Samhällsplaneringens problem. Förbättringar av bibliotek och utbildningssystem med hjälp av ett system för mänskliga verksamheter med helhetssyn på utvecklingen
http://wimnell.com/omr36-39zzzh.pdf

Sven Wimnell 25 oktober 2015: Kommentarer till “Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ? Med ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter som hjälp vid planeringen av framtiden."
http://wimnell.com/omr40zj.pdf

Sven Wimnells hemsida 2018-01-20 18'59
file:///AAASW%20hemsida/wimnell.com/index.html Sida 8 av 23
http://wimnell.com/omr40zk.pdf

Sven Wimnell 1 oktober 2015: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ? Med ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter som hjälp vid planeringen av framtiden.
http://wimnell.com/omr40zj.pdf

Sven Wimnell 11 september 2015: Tidningsartiklar om inrikes förhållanden 12 juni - 24 juli 2015.
http://wimnell.com/omr36-39zzzg.pdf

Sven Wimnell 10 september 2015: Tidningsartiklar om utrikes förhållanden 12 juni - 24 juli 2015.
http://wimnell.com/omr36-39zzzf.pdf

Sven Wimnell 9 september 2015: Samhällsplaneringens problem. Påminnelser om våren och försommaren 2015.
http://wimnell.com/omr36-39zzze.pdf

Sven Wimnell 11 juni 2015: Folkhemmet tur och retur. Socialdemokraternas forskningar om sin politik, samhällsplaneringens problem och partiets kongress 2015.
http://wimnell.com/omr36-39zzzd.pdf

Sven Wimnell 17 maj 2015: Svensk elförsörjning i framtiden – en fråga med globala dimensioner. En tvärvetenskaplig rapport från Uppsala universitet
http://wimnell.com/omr36-39zzzc.pdf

Sven Wimnell 11 maj 2015: De föreslagna nya lägenhetstyperna.
http://wimnell.com/omr36-39zzzb.pdf

Sven Wimnell 11 maj 2015: Hur Sverige styrs. Socialdemokraternas politik. Politiska problem. Regeringens bostadspolitik. Boverket och SCB m m. Sven Wimnell om boende och byggande.
http://wimnell.com/omr36-39zzza.pdf

Sven Wimnell 20 april 2015: Arbetslöshet och välfärd. Samhällsplaneringens problem. Utbildning, skatter och bidrag. Vårbudgeten.
http://wimnell.com/omr36-39zzz.pdf

Sven Wimnell 3 april 2015 +rev sid 27: Svenska folket och dess boende, nya lägenhetstyper, hushålls- och bostadsstatistik. Hushållskostnader, samhällsplaneringens problem och regeringens verksamheter och ansvar.
http://wimnell.com/omr36-39zzy.pdf

Sven Wimnell 10 mars 2015: Utrikespolitisk debatt och några tidningsartiklar i 22 politikområden 28 januari - 27 februari 2015, med utvecklingen under perioden. En fortsättning på http://wimnell.com/omr36-39zzv.pdf
http://wimnell.com/omr36-39zzx.pdf

Sven Wimnell 17 sept 1997 + 1 februari 2015: Filosofins historia. Bertrand Russel om västerlandets visdom.
http://wimnell.com/omr109b.pdf

Sven Wimnell 31 januari 2015: Socialdemokraternas hemsida på internet. Människornas levnadsvillkor och utvecklingens krafter. Partiledardebatt och tidningsartiklar i 22 politikområden 10-27 jan 2015
http://wimnell.com/omr36-39zzv.pdf

Sven Wimnell 10 jan 2014: Tidningsartiklar 11 december 2014 - 10 januari 2015. Med förhandlingar och överenskommelser om hur man ska styra Sverige utan extra val.
http://wimnell.com/omr36-39zzu.pdf

Sven Wimnell 10 dec 2014: Om politik med anledning av budgetbeslutet i riksdagen den 3 dec 2014.
http://wimnell.com/omr36-39zzt.pdf

Sven Wimnell 1 dec 2014: Tidningskommentarer 27 okt - 27 nov 2014 om de sista 11 politikområdena.
http://wimnell.com/omr36-39zzs2.pdf

Sven Wimnell 1 dec 2014: Några kommentarer om sådant som de politiska partierna inte bryr sig om och tidningskommentarer 27 okt - 27 nov 2014 för de första 11 politikområdena..
http://wimnell.com/omr36-39zzs1.pdf

Sven Wimnell 12 nov 2014: Levnadsförhållanden, system för verksamhetsområden, politiska aktörer, riksdagen, kommuner, myndigheter. utskott. regeringen och departementen, statsbudgeten.
http://wimnell.com/omr36-39zzr.pdf

Sven Wimnell 12 nov 2014: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Förteckning över särskilda utredningar t o m 12 november 2014
http://wimnell.com/omr40zi.pdf.pdf

Sven Wimnell 26 oktober 2014: Budgetpropositionen 2015. Människornas levnadsförhållanden. Regeringen. Myndigheter. Sammanfattningar om budgeten. Tidningskommentarer. Bugetdebatten.
http://wimnell.com/omr36-39zzq.pdf

Sven Wimnell 13 oktober 2014: Människornas levnadsförhållanden. Riksdagens utskott. Den nya regeringen. Kommentarer och förslag. Tidningskommentarer. Partiledardebatten 8 okt 2014
http://wimnell.com/omr36-39zzp.pdf

Sven Wimnell 13 okt 2014: Samhällsplaneringens problem. Tidningsartiklar 21 sept-13 oktober 2014.
http://wimnell.com/omr36-39zzo.pdf

Sven Wimnell 20 september 2014: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Politik september 2014
http://wimnell.com/omr36-39zzn.pdf

Sven Wimnell 4 september 2014: Utbildningssystemet och samhällsplaneringens problem.
http://wimnell.com/omr36-39zzm.pdf

Sven Wimnell 30 juni 2014: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Politik maj - juni 2014
http://wimnell.com/omr36-39zzl.pdf

Sven Wimnell 10 maj 2014: Svensk politik från vikingatiden till oppositionens valplattformar för valen 2014.
http://wimnell.com/omr36-39zzk.pdf

Sven Wimnell 080201+5 april2014: Sveriges och omvärldens historia.
http://wimnell.com/omr93c.pdf

Sven Wimnell 3 april 2014: Statstisk årsbok för Sverige 2014 och regeringens verksamheter inlagt i 22 politikområden. Med många länkar till myndigheter o d och biblioteksystem.
http://wimnell.com/omr36-39zzj.pdf

Sven Wimnell 3 april 2014: Hushållsverksamheter, hushållsbudgetar, inkomster och boende, skatteproblem m m. Och sedan: Statistisk årsbok för Sverige 2014 och regeringens verksamheter inlagt i 22 politikområden, med många länkar.
http://wimnell.com/omr36-39zzi.pdf

Sven Wimnell 27 februari 2010 + 3 april 2014: Fackföreningar och arbetsgivareföreningar 2014. Statistik om arbete och näringar. Arbetsförmedlingens hemsida.
http://wimnell.com/omr658f.pdf

Sven Wimnell 18 mars 2014: Socialdemokraterna inför valen 2014. Det som fanns på partiets hemsida på Internet den 18 mars 2014 inlagt på 22 politikområden
http://wimnell.com/omr36-39zzh.pdf

Sven Wimnell 15 mars 2014: Samhällsplaneringens problem. Förslag till förstasida med 22 politikområden på socialdemokraternas hemsida och kommentarer om de 22 områdena.
http://wimnell.com/omr36-39zzg.pdf

Sven Wimnell 31 januari 2014: Fel i skolor. Folkrörelser, Folkbildning och Studieförbund. Utbildning och forskning. Vuxnas och 15-åringars kunskaper. PISA. Civilsamhället. Kultursamhället.
http://wimnell.com/omr36-39zzf.pdf

Sven Wimnell 24 december 2013: Socialdemokraternas politik. Krav om bättre politik och bättre information om politik. Krav om bättre samhällsinformation och bättre skolundervisning.
http://wimnell.com/omr36-39zze.pdf

Sven Wimnell 27 november 2013: Regeringens, kommunernas och landstingens verksamheter i 22 politikområden den 27 november 2013. Första delen med de första 12 områdena.
http://wimnell.com/omr36-39zzd1.pdf

Sven Wimnell 27 november 2013: Regeringens, kommunernas och landstingens verksamheter i 22 politikområden den 27 november 2013. Andra delen med de sista 10 områdena.
http://wimnell.com/omr36-39zzd2.pdf

Sven Wimnell 22 november 2013: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Hösten 2013 inför valet 2014. Del 4
http://wimnell.com/omr36-39zzc.pdf

Sven Wimnell 22 november 2013: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Hösten 2013 inför valet 2014. Del 1-3.
http://wimnell.com/omr36-39zzb.pdf

Sven Wimnell 1+17 juni 2013: Samhällsplaneringens problem. Om planering av politik för ministrar. Socialdemokraternas hemsida 1 juni 2013.
http://wimnell.com/omr36-39zzas.pdf

Sven Wimnell 20 maj 2013: Politik våren 2013. En fortsättning på tidigare sammanställningar om samhällsplaneringens problem den 1, 20 och 30 mars 2013.
http://wimnell.com/omr36-39zz.pdf

Sven Wimnell 30 mars 2013: Om uppgifter för en socialdemokratisk skuggregering. Kommentarer till fem sammanställningar omr36-39zs-zx
http://wimnell.com/omr36-39zy.pdf

Sven Wimnell 1 mars 2013: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Med ett klassifikationssystem för verksamheter som förändrar världen.
http://wimnell.com/omr36-39zs.pdf

Sven Wimnell 20 mars 2013: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Några händelser och problem sommaren 2012 - mars 2013 i områdena 1-5.
1. Psykologiska och filosofiska verksamheter.
2. Religiösa verksamheter.
3. Politiska vetenskaper. Politiska verksamheter.
4. Sambansforskningsverksamheter
5. Naturforskning. Matematikverksamheter.
http://wimnell.com/omr36-39zt.pdf

Sven Wimnell 20 mars 2013: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Några händelser och problem sommaren 2012 - mars 2013 i område
6. Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.
http://wimnell.com/omr36-39zu.pdf

Sven Wimnell 20 mars 2013: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Några händelser och problem sommaren 2012 - mars 2013 i områdena 7-9. Kulturella verksamheter
http://wimnell.com/omr36-39zv.pdf

Sven Wimnell 20 mars 2013: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen?
Några händelser och problem i världen sommaren 2012 - mars 2013.
http://wimnell.com/omr36-39zx.pdf

Sven Wimnell 29 oktober 2012. Förslag: TV-avgiften avskaffas för privahushåll och ersätts med en kollektivavgift betald av riksdagen.
http://wimnell.com/omr36-39zr.pdf

Sven Wimnell 16 mars 2008: Något om sociala miljöer. Kompletterad 1 juni 2012 med våldet i världen, mänskliga rättigheter, mobbning, diskriminering o d.
http://wimnell.com/omr7952-7956d.pdf

Sven Wimnell 16 maj 2012: Politik i maj 2012 och socialdemokraternas möjligheter att vinna valet 2014.
http://wimnell.com/omr36-39zq.pdf

Sven Wimnell 10 april 2012: Universitet och högskolor. Utbildning och forskning.
http://wimnell.com/omr40zh.pdf

Sven Wimnell 28 februari 2012: Yttrande till Plan- och byggnadsnämnden i Strängnäs kommun angående järnvägen i Strängnäs.
http://wimnell.com/omr71m.pdf

Sven Wimnell 10 februari 2012: Alliansregeringens verksamheter i februari 2012 och en socialdemokratisk skuggregering.
http://wimnell.com/omr36-39zp.pdf

Sven Wimnell 11 januari 2012:
Kulturutredningar och kulturbudgetar.
http://wimnell.com/omr70c.pdf

Sven Wimnell 10 januari 2012: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Politik inför 2012. Det behövs ordentliga och hederliga planeringar för många delområden i nio huvudområden.
http://wimnell.com/omr36-39zo.pdf

Sven Wimnell 9 jan 2012:
http://Världsarvslistan http://whc.unesco.org/en/list/
http://wimnell.com/omr91b.pdf

Sven Wimnell 16 juni 2011:
Fysisk planering i Sverige. (Område 71)
http://wimnell.com/omr71l.pdf

Boverket maj 2011: Regelsamling för hushållning, planering och byggande. Lagar med förordningar och föreskrifter.
Plan- och bygglag (2010:900), Miljöbalken m m.
http://wimnell.com/omr71k.pdf

Sven Wimnell 26 maj 2011: Något om socialdemokrater och politik april maj 2011.
http://wimnell.com/omr36-39zn.pdf
Sven Wimnell 10 maj 2011: Barnfattigdom och annan fattigdom.
http://wimnell.com/omr36-39zm.pdf

Sven Wimnell 4 maj 2011: Om mänskliga rättigheter 2007 i alla världens länder enligt Urikesdepartementets utredningar.
http://wimnell.com/omr103a.pdf

Sven Wimnell 29 april 2011: Brev till kommunstyrelsen i Strängnäs om järnvägen i Strängnäs.
http://wimnell.com/omr71i.pdf

Sven Wimnell 20 april 2011: En samhällsbeskrivning. Hushållsekonomi. Politisk planering. Socialdemokraternas extrakongress och början på ny politik. Jobbskatteavdragen. Skolan. Järnvägen i Strängnäs.
http://wimnell.com/omr36-39zl.pdf

Sven Wimnell 8 april 2011 Statliga myndigheter mm och några av deras webbkartor på Internet.
http://wimnell.com/omr40zg.pdf

Sven Wimnell 18 feb 2011+ 21 mars: Till socialdemokraternas valberedning. Om politik för en ny partiledare. + Till socialdemokrater om kongressmaterial och framtidsplanering.
http://wimnell.com/omr36-39zk.pdf

Sven Wimnell 30 december 2010 : Samhällskunskap, framtidsplanering och hjälpmedel för socialdemokraterna när de ska forma sin nya politik.
http://wimnell.com/omr36-39zj.pdf

Sven Wimnell 20 december 2010 : Klassifikationssystem för verksamheter. Förbättring av länkkataloger för Samhällskunskapen i skolan. Regeringens arbete.
http://wimnell.com/omr36-39zh.pdf

Sven Wimnell 30 november 2010 : En fortsättning på omr 36-39zf. Klassifikationssystemet, samhällskunskapen, partierna, skatterna, s-problemen, framtidsplaneringen, hälsa och jämlikhet mm.
http://wimnell.com/omr36-39zg.pdf

Sven Wimnell 25 oktober 2010 : En fortsättning på 36-39ze. Samhällsplaneringens problem, grundskolan och politik hösten 2010.
http://wimnell.com/omr36-39zf.pdf

Sven Wimnell 25 juni 2010 : En fortsättning på 36-39zd. Samhällsplaneringens problem, gymnasiet och politik april-juni 2010.
http://wimnell.com/omr36-39ze.pdf

Sven Wimnell 10 april 2010 :En fortsättning på 36-39zc. Politik mm. Grundskolan. Universitet och Högskolor.
http://wimnell.com/omr36-39zd.pdf

Sven Wimnell 8 mars 2010 : Politik i början på 2010. Skolverkets förslag. Demonstration av klassifikationssystem för verksamheter. En fortsättning på 36-39za.
http://wimnell.com/omr36-39zc.pdf

Sven Wimnell 30 januari 2010: Planering, klimat och välfärdsfördelning.
http://wimnell.com/omr36-39za.pdf

" Regeringen agerar för att stoppa orättvisa betyg

DN MÅNDAG 30 SEPTEMBER 2019

Regeringen har enats med C och L om att ta krafttag mot skolornas orättvisa betygsättning. En särskild utredare ska ta fram förslag som kan motverka den så kallade betygsinflationen. Utredaren kommer även att specialgranska de förslag som kommer från Skolverket inom ramen för Betygsutredningen.

Det har kommit flera alarmerande rapporter om att betygen inte är rättvisa. Till exempel har Skolverket rapporterat att det förekommit stora skillnader mellan elevernas resultat på nationella prov och deras slutbetyg.

Det har varit systematiska avvikelser och betygen har oftare satts högre än provresultaten visar.

– Det här är ett stort problem som leder till att elever som kan mycket ändå riskerar att gå miste om studieplatser, säger utbildningsminister Anna Ekström (S).

– De blir helt enkelt omsprungna av elever som kan mindre, men som har fått det som man kallar glädjebetyg, fortsätter hon.

För att komma till rätta med de orättvisa betygen har regeringen, tillsammans med samarbetspartierna Centerpartiet och Liberalerna, beslutat om att tillsätta en särskild utredare, Jörgen Tholin.

Han har fått i uppdrag att analysera behovet av olika insatser och även komma med egna förslag som kan motverka betygsinflationen. I hans uppdrag ingår också att granska de förslag som läggs fram av Betygsutredningen som utreder införandet av ämnesbetyg i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Hans uppdrag blir ett tilläggsdirektiv till den utredningen.

Skolverket har tidigare föreslagit att resultaten från de nationella proven ska knytas tydligare till betygssättningen.

Det har visat sig att resultaten från proven i många fall har legat långt från slutbetyget.

Det har funnits flera förklaringar till det. En har varit just betygsinflationen, att lärare har satt höga betyg som inte motsvarat elevernas prestationer.

Anna Ekström vill inte föregripa utredarens eventuella förslag.
– Men jag antar att det är något som utredaren kommer att titta på, att det kan vara ett sätt att motverka betygsinflationen.

Men hon understryker att Jörgen Tholin har fria händer och att utredningsdirektivet är fritt skrivet.

– Han får komma med de förslag som han tycker är verkningsfulla och vettiga.

Lärarnas riksförbund har uppmärksammat problemen med - betygsinflation vid flera tillfällen. Den syns även i statistiken.
– När Skolverket gjorde en studie för något år sedan visade det sig att de som gick ut gymnasiet på fristående skolor fick bättre betyg än

elever som gick på kommunala skolor, men de klarade sig sämre på högskolan.

När skolor för sin finansiering konkurrerar om elever finns en risk att det uppstår ett tryck uppåt i betygsättningen. Det påverkar alla skolor negativt, menar Anna Ekström.

– Men man kan tänka sig att det märks ännu mer på de fristående skolorna. Vi vet också att friskolorna rättar de nationella proven mer generöst än vad kommunala skolor gör.

De orättvisa betygen påverkar också undervisningen på de högre lärosätena negativt, eftersom de elever som tas in inte alltid är de mest kvalificerade, menar Anna Ekström. I förlängningen är det något som riskerar att påverka Sveriges konkurrenskraft.

– Om inte de som har de bästa förutsättningarna att klara studierna kommer in i första hand så är det inte bara orättvist, utan också negativt för vår konkurrenskraft.

Betygsinflationen påverkar också lärarna på ett negativt sätt. Anna Ekström hör ofta lärare och rektorer prata om att de utsätts för påtryckningar.

– Den som sätter ett hårt men rättvist betyg får sällan ut något positivt av det. Men den som ger ett litet för snällt betyg kan få fördelar. Det kan ställa till ett himla problem för lärare.

Därför är det viktigt att det finns ett starkt regelverk som gör att lärare kan sätta rättvisa betyg även om de utsätts för påtryckningar, menar hon.

Även eleverna påverkas så klart negativt av ett system där man inte kan lita på betygen.

Alltifrån att de inte kommer in på en drömutbildning för att platsen har gått till någon som inte kan lika mycket, till att de kommer in på en utbildning men får svårt att klara av studierna eftersom de tagits in på alldeles för generösa betyg.

För att översynen av betygsättningen inte ska ske för snabbt har regeringen förlängt uppdraget för Betygsutredningen och det här tilläggsdirektivet till den 29 maj 2020.

Då ska förslagen presenteras för regeringen som sedan ska samarbeta med Centern och Liberalerna innan man lämnar ett slutligt förslag.
– Vi har haft en period när vi haft massor med snabba förändringar i skolan och gymnasieskolan. Därför är jag noga med att det här ska få ta den tid som krävs för att skolorna ska kunna förbereda sig ordentligt, säger Anna Ekström.

Peter Letmark
peter.letmark@dn.se"

"Fakta.
Regeringen har tillsammans med C och L beslutat om ett tilläggsdirektiv till Betygsutredningen 2018, som bland annat utreder frågan om ämnesbetyg.

Regeringens särskilda utredare ska granska utredningens förslag och lägga fram och föreslå ytterligare insatser för att undvika betygsinflation.

Enligt Skolverket finns det skillnader mellan skolor när det gäller hur betyg sätts i relation till resultat på nationella prov. Det är systematiska avvikelser och betygen avviker oftare uppåt. "

"Ledare: Skolan ska lära oss fakta – inte att prata strunt

DN FREDAG 27 SEPTEMBER 2019

Det är lockande att himla med ögonen åt nyheten att Skolverket stryker antiken ur den nya läroplanen för grundskolans historieundervisning.

Antikens betydelse för litteratur, filosofi och religion försvinner ju inte för det. Bara vår förmåga att förstå den.

Men det är värt att lyssna på hur Anna Westerholm, chef på Skolverkets läroplansavdelning, motiverar förändringen: ”Vi har gjort en ganska noggrann genomlysning av hur innehåll och timmar stämmer överens och vi vet att historieämnet får bära för mycket.”

Stryker inte Skolverket något tvingas alltså lärarna att själva göra det. Westerholm påpekar att tiden efter andra världskriget tenderat att försvinna från undervisningen. En och annan medlem av 80- och 90-talistgenerationerna kan säkert intyga det.

Och det är ju synd. Även kalla kriget kan vara bra att känna till för att förstå vår samtid.

Det är möjligt att det går att skjuta över lite tid till historieämnet från samhällskunskapen, som har brett ut sig de senaste decennierna. Kanske är det dags att plocka bort slöjden.

Men lite mer tid är inte allt som behövs.

Förra året publicerade Stefan Sellbjer vid Linnéuniversitetet en studie: Han hade ställt 33 professorer inför ett blindtest, där de fick bedöma om ett antal kunskapskrav var hämtade från läroplaner för grundskolan, gymnasiet eller universitetet. Det visade sig vara svårt – svårast var det i biologi och just historia.

I ett reportage i P1 (22/5 2018) som sändes vid samma tid berättar en grupp vältaliga högstadietjejer varför de tycker att historieproven är särskilt stressiga: det är så mycket som ska med – ”tankekedja, tankebredd, resonemang, tankedjup, slutsats, egen åsikt... fakta är bara med i texten som exempel, det är inte det viktigaste”.

Ja, det låter i sanning stressigt. Tonåringarna förväntas alltså visa upp analytiska färdigheter förknippade med universitetsstudier på basis av grundskolans (inte särskilt prioriterade) kunskapsnivå.

Tidskrävande är det säkert också att lära ut högskolans förmågor så tidigt – kanske kunde några av de timmar som läggs på att utveckla ”tankedjup” och ”tankebredd” i stället ägnas åt antiken?

Poängen är inte att analys är oviktigt, utan att var sak har sin plats. Det är svårt att bilda sig en uppfattning om – till exempel – franska revolutionen och dess betydelse om man inte först vet när den skedde och vad som föregick och följde på den.

Fakta spelar roll för hur välgrundad en slutsats är.

De nya kursplanerna för grundskolan, som presenterades på DN Debatt tidigare i veckan, syftar till att uppvärdera betydelsen av just fakta. Ändå ägnas fortfarande omkring två tredjedelar av kunskapskriterierna i historieämnet till att betona förmågan att föra

”resonemang” kring bland annat ”kontinuitet och förändring” i historien.

Självklart är det skolans uppgift att rusta oss med de förmågor som krävs för att vi ska bli fungerande samhällsmedborgare: lära oss att läsa, skriva – på både svenska och engelska – och räkna.

Dit hör emellertid inte att ”skitsnacka”, vilket Princetonfilosofen Harry G Frankfurt i sin klassiska essä ”On bullshit” definierade som att resonera utan hänsyn till eller intresse för verkligheten, med enda syfte att imponera på och övertyga den tilltalade.

Därför måste skolan bli bättre på att lära oss fakta.

DN 27/9 2019"

Aktuell politik

Aktuell politikFrån http://wimnell.com/omr36-39zzzzzk.pdf

Nya riksdagen och nya regeringen 2019/2020

2019-09-10

H.M. Konungens tal vid riksmötets öppnande, tisdagen den 10 september 2019

Herr talman,
ärade ledamöter.

För 30 år sedan stod jag här, i riksdagens plenisal för att förklara riksmötet 1989/90 öppnat.

Det var den 3 oktober 1989 och vi visste ännu inte vad som skulle ske bara en dryg månad senare:

Berlinmurens fall i november 1989 blev kulmen på en utveckling som förändrade Europa och världen i grunden.

Det var en tid av avspänning mellan världens supermakter. Och av närmare europeiskt samarbete.

På den svenska politiska agendan stod vid denna tid bland annat försvarets inriktning och omfattning, Sveriges framtida energiförsörjning och miljöproblem såsom markförsurning, drivhuseffekt och påverkan på ozonlagret.

I dag, tre årtionden senare, har utvecklingen i många avseenden gått framåt. Men på andra områden har utmaningarna snarare vuxit.

Herr talman, ärade ledamöter.

Riksdagsprotokollen berättar om vår tid för kommande generationer. Om våra ideal och värderingar. Om våra utmaningar – och vår förmåga att möta dem.

För hundra år sedan fattade Sveriges riksdag en rad avgörande beslut, som tillsammans ledde fram till lika och allmän rösträtt.

Jubileet påminner oss om vikten av att tänka och agera långsiktigt, för vårt lands bästa.

Sveriges framtid formas inte enbart i denna kammare, utan lika mycket av utvecklingen i vår omvärld. Men de beslut som fattas här inne påverkar ändå alla i vårt land. Inte sällan för generationer framöver. De är trådar i den väv som utgör vår framtid.

Hur skapar vi trygghet, säkerhet och gemenskap för alla som lever här?

Hur säkerställer vi att Sverige ligger i framkant av forskning och utveckling?

Hur bygger vi en hållbar framtid för kommande generationer?

Det är stora och svåra frågor, som medborgarna har gett er förtroendet att hantera.

Jag önskar er, valda ombud för Sveriges folk, kraft, mod och visdom i ert viktiga arbete.

Härmed förklarar jag 2019/2020 års riksmöte öppnat.

Tal från Statsrådsberedningen

Regeringsförklaringen den 10 september 2019.

Publicerad 10 september 2019 Statsminister Stefan Löfven, riksdagen, den 10 september 2019. Ladda ner:
Regeringsförklaringen den 10 september 2019 (pdf 260 kB)

Regeringsförklaring avgiven av statsminister Stefan Löfven

Eders Majestäter, Eders Kungliga Högheter,
Herr talman, Ärade ledamöter av Sveriges riksdag!

Sverige är vår plats på jorden.

Generationerna före oss har byggt ett av världens rikaste och mest rättvisa länder. Vår uppgift är att rusta landet starkare för att klara omställningen till en ny tid. Vi ska lämna ett mer hållbart, tryggt och jämlikt land vidare till våra barn.

Vårt land – präglat av vacker natur, öppenhet och en hårt arbetande befolkning – har enorma möjligheter. Bara tillsammans kan vi göra det mesta av den potential som finns i Sverige.

De problem vi har möter vi tillsammans och inte var och en för sig. Den globala uppvärmningen, köerna i sjukvården, den våldsamma brottsligheten, ojämlikheten i skolan och ett mer delat samhälle är gemensamma problem. Vi kan och ska lösa dem tillsammans.

Runt om i världen växer politiska krafter som står för intolerans, slutenhet och enkla svar på svåra samhällsproblem. Sverige har valt en annan väg. Vi står upp för de värderingar som byggt Sverige starkt: gemenskap, jämlikhet, öppenhet och jämställdhet mellan kvinnor och män.

* * *

I en osäker omvärld ska vår utrikespolitik värna vårt lands trygghet.

Sveriges säkerhetspolitiska linje ligger fast. Stabiliteten och säkerheten i norra Europa gynnas av vår militära alliansfrihet. Genom dialog och samarbete – inom ramen för Europeiska unionen, bilateralt och genom internationella organisationer – bidrar Sverige till gemensam säkerhet.

Vårt lands försvarsförmåga fortsätter att stärkas. Under 2020 läggs en försvarspolitisk proposition med Försvarsberedningens betänkanden som grund. Ett brett stöd finns nu för finansieringen.

Den transatlantiska länken värnas och våra försvarssamarbeten fördjupas, inte minst runt Östersjön. Det ska gå snabbare att ge och ta emot operativt stöd inom det finsk-svenska samarbetet.

Säkerheten i Sveriges närområde har försämrats. Rysslands illegala annektering av Krim och intervention i Ukraina är tydliga brott mot internationell rätt och den europeiska säkerhetsordningen. Vi står upp för EU:s sanktioner samtidigt som vi har kontakter och dialog med Ryssland och det ryska samhället.

Sverige möter nya former av hot och utmaningar. Genomförandet av den nationella säkerhetsstrategin fortsätter. Nästa år inrättas ett nationellt cybersäkerhetscenter.

* * *

Medlemskapet i Europeiska unionen är ett fundament för Sverige och en självklar del i vårt nationella, europeiska och globala arbete.

Nu inleds en ny lagstiftningsperiod i EU. Sverige arbetar för en handlingskraftig union, ett medborgarnas EU som stöder skapandet av fler jobb med rättvisa villkor. Ett EU som bidrar till säkerheten och är ledande i miljö- och klimatarbetet. Vi kommer att arbeta för att upprätthålla respekten för unionens värderingar.

Ökade risker för ett fullskaligt handelskrig understryker behovet av att Sverige är en röst för fri, hållbar och rättvis handel. Världshandeln ska bygga på ordning och regler – inte på den starkes rätt.

Sverige ska fortsätta verka för att Storbritanniens utträde ur EU sker på ett ordnat sätt. Det finns beredskap för att hantera ett avtalslöst utträde. Ett brittiskt utträde ställer ökade krav på ett aktivt och offensivt svenskt agerande i EU.

* * *

Kampen mot terrorismen är global. Den ska bedrivas här hemma och i nära samarbete med andra länder i Europa och i världen. Kampen ska föras inom ramen för rättsstatens principer.

En översyn görs av den straffrättsliga lagstiftningen för att bekämpa terrorism. Det ska bli straffbart att ha samröre med en terrorist-organisation. Vi ser att kriminella och terrorister försöker hitta nya sätt att slussa pengar för att understödja sin verksamhet. Detta ska mötas genom fortsatta skärpningar av lagstiftningen.

* * *

I samarbete med andra medlemsstater arbetar Sverige för ett gemensamt asylsystem i EU där medlemsstaterna solidariskt delar på ansvaret för människor på flykt.

Den svenska migrationspolitiken ska vara rättssäker, effektiv och human. Politiken måste vara brett förankrad. En parlamentarisk kommitté har fått regeringens uppdrag att lämna förslag om en långsiktigt hållbar migrationspolitik. Asylrätten ska värnas.

Att alternativt skyddsbehövande och flyktingar får samma rätt att i Sverige återförenas med barn, partner eller föräldrar är en humanitär reform som dessutom bidrar till integrationen.

Det ska bli möjligt för Migrationsverket att åter snabbt kunna hantera asyl-ansökningar från personer från så kallade säkra ursprungsländer. En oberoende granskning av metoden för medicinska åldersbedömningar ska genomföras.

En framgångsrik kamp mot krig, terrorism och global uppvärmning krävs för att färre ska tvingas på flykt.

* * *
Vår generation är den första som kan utrota fattigdom i världen och den sista som kan stoppa den globala uppvärmningen. Sverige ska gå i bräschen för Agenda 2030.

Demokratifokuset i biståndet stärks.

Sverige främjar sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter globalt och därigenom tillgången till säkra aborter. Det är ett uttryck för vår feministiska utrikespolitik.

Sverige står fast vid de höga ambitionerna för klimatfinansieringen.

Regeringens arbete med Global deal, för rättvisa villkor på arbetsmarknaden, fortsätter.

* * *
Herr talman,

Så här sjunger Mikael Wiehe:

”Från Ales stenar
till norra Lappland
från Bohus klippor
till Gotlands raukar
Landet, det tillhör dig och mig.”

Vi ska hålla ihop vårt land och det ska finnas förutsättningar att leva ett gott liv i hela Sverige.

En större omfördelning utifrån de olika förutsättningar som finns i vårt land måste komma på plats redan från årsskiftet. Oavsett om man bor i Vellinge eller Vilhelmina ska man ha samma rätt till hemtjänst – avstånden i kommunen ska inte avgöra.

Som en del av den gröna skatteväxlingen får 850 000 svenskar främst i Norrland och nordvästra Svealand en skattenedsättning som kompensation för långa avstånd och för att underlätta att bo i dessa delar av landet.

För att fortsätta att motverka nedläggning av lanthandlar förstärks det särskilda driftsstödet till dagligvarubutiker.

Servicekontor, där flera statliga myndigheter erbjuder medborgarna tjänster, är ett effektivt sätt för staten att vara närvarande på fler platser. Nya servicekontor ska därför öppnas. Redan nu kan jag berätta att bland andra följande orter får servicekontor: Storuman, Torsby, Vansbro och Åsele.

* * *

Det svenska näringslivets ambitiösa klimatåtaganden imponerar. Folkligt engagemang, innovativa företag och tuffa klimatkrav leder till resultat. Ny miljöteknik och nya innovationer ger oss möjlighet att exportera produkter och tjänster som världen efterfrågar. Så skapas nya jobb.

Dagligvaruhandeln, gruv- och mineralbranschen och cementindustrin är exempel på branscher som har tagit fram färdplaner för att bli fossilfria. En spännande och världsunik utveckling av koldioxidfri stålproduktion pågår nu i Luleå.

Sveriges råvaruresurser ska nyttjas mer effektivt och hållbart. Prövningsprocesser och regelverk behöver ses över så att hänsyn tas till både samhällsnytta och lokal miljöpåverkan när ett projekt prövas.

Arbetet med det nationella innovationsrådet fortsätter. Regeringen lanserar fyra strategiska samverkansprogram för mandatperioden och påbörjar arbetet med en ny forskningsproposition.

Genom enklare regler kan fler runt om i landet ta chansen att starta företag. Kravet på aktiekapital sänks.

* * *

Svensk natur, svensk mat och svenska besöksmål tillhör vårt lands stora tillgångar.

Det går bra för svensk turism. Sedan millennieskiftet har sysselsättningen inom besöksnäringen ökat med drygt 40 000 personer. En nationell strategi ska stärka besöksnäringen som en viktig jobb- och tillväxtmotor i hela landet.

Svenska bönder producerar varor i världsklass. Genom fortsatta satsningar på livsmedelsstrategin och ett kraftfullt bondepaket stärks det svenska jordbrukets konkurrenskraft.

Genom att pollinera växter fyller bin en viktig roll. Nu hotas den. Det krävs åtgärder för att förbättra binas livsmiljö.

Ett hållbart och växande skogsbruk bidrar till jobb, tillväxt och klimatnytta. Med levande skogar och mångskiftande natur kan den biologiska mångfalden öka.

Arbetet med det nationella skogsprogrammet fortsätter och regeringen arbetar för att stärka äganderätten och hållbarheten i de svenska skogarna. Den skog som staten äger ska förvaltas på ett hållbart sätt.

Villkoren för de gröna näringarna står högt på regeringens dagordning.

* * *

En fungerande bostadsmarknad är en förutsättning både för människors trygghet och för en dynamisk arbetsmarknad.

Under förra året färdigställdes det största antalet lägenheter sedan 1973. Samtidigt rapporterar 240 kommuner att de har ett underskott av

bostäder. Regeringen avser att samla alla aktörer på bostadsmarknaden kring det gemensamma intresset att trygga en fortsatt hög byggtakt.

Investeringsstödet koncentreras och effektiviseras samt riktas mot studentbostäder och hyresrätter med rimliga hyror i hela landet. Vi förenklar byggreglerna och ser över hyressystemet. Krav på klimatdeklarationer och mer byggande i trä bidrar till samhällets omställning.

Strandskyddet görs om i grunden. En ökad differentiering ska ta hänsyn till att tillgången till sjöar och stränder varierar i landet, liksom befolkningstäthet och exploateringstryck.

* * *

Den beslutade nationella planen för infrastruktur med investeringar på 700 miljarder i vägar och järnvägar i hela landet ska fullföljas.

Regeringen förbättrar vägunderhållet och gör nu den största järnvägssatsningen i modern tid. Nya stambanor för höghastighetståg ska byggas.

Det ska bli enklare att boka utlandsresan med tåg och man ska kunna ta nattåget till flera europeiska städer.

Utsläppen från flyget ska minska.

* * *

Att bygga ut den digitala infrastrukturen är en viktig del i arbetet för att hela landet ska växa och för att samhällsservice ska komma hela folket till del.

Energiöverenskommelsen utgör grunden för att Sverige även i framtiden ska ha ett robust energisystem och el till rimliga priser.

Kapaciteten att överföra el ska förbättras för att möta växande behov.

De förnybara energikällornas betydelse växer nu snabbt. Vindkraften bidrar med en allt högre andel av energitillgången. Det pågår en solcellsrevolution i Sverige. Stödet till solceller har gjort det enklare och billigare för husägare runt om i landet att producera sin egen el.

Allt fler elbilar rullar på svenska vägar. Laddinfrastrukturen ska byggas ut för att underlätta elektrifieringen av fordonsflottan.

* * *

Herr talman,

En person som fyllt hundra år har under sin livstid i Sverige sett demokratin slå rot, industrisamhället utvecklas, jämställdheten förbättra kvinnors förutsättningar och omställningen till ett kunskapssamhälle förändra landet.

Nu står vi åter inför stora omställningar.

Juli månad i år var den varmaste som uppmätts. Greta Thunberg har blivit en generations röst när hon kräver att vi lyssnar på forskningen och vidtar åtgärder. Den globala uppvärmningen hotar att i grunden förändra förutsättningarna för mänskligt liv på jorden. Vi behöver anpassa oss till de förändringar som redan sker. Om två veckor står dessa frågor i fokus vid FN:s klimattoppmöte i New York.

Samtidigt ska Sverige skapa och utveckla jobb och välfärd i en tuff global konkurrens och i snabb teknikutveckling. Ingen ska lämnas efter i det nya samhällsbygget.

Vårt land ska bli världens första fossilfria välfärdsland. Det kommer att påverka alla delar av samhället och genomsyra politiken. En klimat-handlingsplan ska beslutas.

En kraftfull grön skatteväxling har påbörjats och kommer att öka de kommande åren. Nu kommer också en svensk statlig grön obligation.

Senast år 2045 ska Sverige inte längre ha några nettoutsläpp av växthusgaser. Det kommer att kräva stora tekniksprång. Industriklivet innebär ett stöd till företag hela vägen från forsknings- och innovationsprojekt till demonstrationsanläggningar och fullskalig produktion.

Vi ska klara omställningen och vi ska göra det på samma sätt som förr: Tillsammans.

* * *

Våra barn ska växa upp i en vardag fri från gifter. Regeringen driver på för ett globalt kemikalieavtal, strängare regler i EU och nödvändiga regleringar på hemmaplan.

Regeringen ska vidta ytterligare åtgärder för att minska plast-användningen. Spridningen av mikroplaster ska bekämpas. Fler engångsplaster ska bort.

I år har stora delar av torskfisket i Östersjön för första gången fått stoppas akut. Regeringen lyssnar till forskarna och ska verka för att torsken ska kunna återhämta sig. Vi ska överlämna hav med växande bestånd av fisk till våra barn. Havsbottnarna ska skyddas och övergödningen upphöra.

Herr talman,

Den internationella konjunkturen mattas nu av och det påverkar ekonomin här hemma. På arbetsmarknaden ser vi en fortsatt hög sysselsättningsgrad men också rekryteringsproblem, inte minst i välfärden.

Statsskuldens andel av bnp är på samma nivå som 1977. En låg skuld ger oss en styrka om konjunkturen försvagas ytterligare, en styrka många länder saknar.

Regeringen vill använda reformutrymmet för att få fler i arbete, fler poliser, en starkare välfärd, bättre ekonomi för pensionärer och en kraftfull klimatomställning.

Från årsskiftet avskaffas värnskatten.

En bankskatt ska införas för att finansiera satsningar på försvaret.

Arbetet mot skattefusk och skatteundandragande fortsätter oförtrutet. När skatteflykten är gränsöverskridande måste också arbetet mot den vara det.

Pensionärerna har i genomsnitt fått 1 600 kronor mer i plånboken per månad jämfört med 2014. Nu fortsätter förstärkningen av pensionärernas ekonomi. Nästa år kommer garantipensionen och taket

i bostadstillägget för pensionärer höjas. Utfasningen av den orättfärdiga pensionärsskatten fortsätter.

* * *

Herr talman,

Att rusta befolkningen med kunskaper är avgörande för att vi ska klara omställningen av samhället.

Sverige har haft ett av de mest högpresterande och jämlika skolsystemen i världen. Dit ska vi nå igen. I dag jobbar 31 000 fler i skolan än för fem år sedan, barngrupperna i förskolan har inte varit så små sedan 1992 och lärarlönerna har stigit. Vi har lagt grunden för bättre kunskapsresultat.

Det finns inga genvägar till att höja kunskaperna i den svenska skolan. Det måste vara fokus på kunskap och studiero i varje klassrum. Möjligheten att få stöd i mindre undervisningsgrupper ska ses över och högpresterande elever ska ges bättre möjligheter att nå längre i sitt lärande. Pojkars skolresultat fordrar särskild uppmärksamhet.

En nationell plan för trygghet och studiero i skolan ska tas fram och ett mobilförbud på lektionstid ska införas. För de skolor som önskar införs en möjlighet att ge betyg från årskurs fyra.

Skolan ska vara en mötesplats för elever med olika bakgrund. Regeringen tar de första stegen mot ett etableringsstopp för fristående grund- och gymnasieskolor med konfessionell inriktning.

Nyckeln till en stark kunskapsskola är fler kunniga och kompetenta lärare och fler anställda som kan avlasta lärarna. Insatser krävs för att möta lärarbristen. Möjligheterna att studera till lärare parallellt med arbete i skolan förbättras. Fler högskoleutbildade ska kunna växla karriär och bli lärare. Det statliga stödet för att anställa lärarassistenter förstärks.

Regeringen ska förbättra lärarutbildningen och attraktiviteten i läraryrket ska höjas. Förslag från Skolkommissionen genomförs. Regeringen inleder arbetet med att inrätta ett professionsprogram för lärare och skolledare. För att öka likvärdigheten förstärks det statliga stödet till de skolor som har de tuffaste förutsättningarna.

Det krävs fortsatta åtgärder för att förbättra skolans förmåga att möta elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

* * *

Samtidigt som det finns fler än 100 000 lediga jobb i Sverige är 350 000 människor arbetslösa. För att få bukt med kompetensbristen måste utbildning i högre utsträckning utformas efter samhällets behov.

Kunskapslyftet fortsätter och beräknas under 2020 omfatta 93 000 statligt finansierade utbildningsplatser i hela landet. Den kommunala vuxenutbildningen utvecklas till en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen.

Regeringen satsar på kompetensutveckling och vidareutbildning för människor mitt i arbetslivet.

Yrkeshögskolan byggs ut och steg tas för att underlätta rörligheten mellan yrkeshögskola och högskola. Kompetensutveckling genom korta yrkeshögskolekurser ska underlättas. Insatser ska göras för att stärka och utveckla distansutbildningen.

Att stärka tillgången till utbildningsplatser runt om i landet gör det lättare att studera vidare och bo i hela vårt land.

* * *

För att företag ska kunna rekrytera krävs en väl fungerande arbetsmarknad. En effektiv förmedling av arbete gynnar både den som söker arbete och arbetsgivare som behöver anställa. För att bättre bidra till detta ska Arbetsförmedlingen reformeras i grunden. Som ett viktigt komplement ska ett nytt system utvecklas där fristående aktörer matchar och rustar arbetssökande för de lediga jobben.

Oavsett bostadsort ska en arbetssökande som behöver stöd för att hitta ett jobb kunna få det. Arbetsförmedlingen ska kunna ge service medan reformarbetet pågår.

På lokal och regional nivå finns stor potential för ett effektivt arbete. Samverkan mellan Arbetsförmedlingen, kommun och arbetsgivare resulterar redan i lokala jobbspår i olika delar av Sverige.

För att undvika onödiga uppsägningar när företag drabbas av tillfälliga svårigheter förstärks det statliga stödet för korttidsarbete.

* * *

Det går allt snabbare för människor som är nya i Sverige att hitta ett arbete. Ett intensivår med språkintensiva och yrkesnära insatser införs för nyanlända som bedöms ha förutsättningar att komma i arbete inom ett år.

Samhällsorienteringen för nyanlända ska förstärkas och mer fokus ska läggas på frågor om jämställdhet och mänskliga rättigheter.

Stödet till asylsökande som väljer sitt eget boende ska förändras för att minska problemen i områden med socioekonomiska utmaningar.

Framväxten av ett parallellsamhälle motverkas genom effektiv samverkan mellan myndigheter och genom poliskontroller och åtgärder mot människosmuggling.

Arbetslivet ska inte medföra att kvinnor och män slås ut i förtid på grund av stress, mobbning eller arbetsuppgifter som skadar eller sliter ned kroppen. En nollvision ska gälla för dödsfall i arbetet. Arbetsmiljöverket ska föreslå åtgärder för att uppnå denna. Fler arbetsmiljöinspektörer anställs.

Parterna på arbetsmarknaden har ett stort ansvar för att minska arbetsrelaterad ohälsa. Regeringen kommer noga att följa arbetet som parterna åtagit sig för friskare arbetsplatser.

* * *

Joakim Bergs textrader ur Kent-låten Elite fångar en känsla många delar:

”Min släkt är full av hjältar
Decennier av slit
Brustna hjärtan, trötta leder
Deras stolthet bar mig hit.”

Genom decennier av slit har kvinnor och män byggt vårt lands styrka. Sverige är fullt av hjältar. Människor som varje dag bidrar till ett starkare samhälle genom föräldraskap, studier, lönearbete, företagande och ideellt engagemang.

* * *

Herr talman,

En generell välfärd med skola, omsorg och vård av hög kvalitet åt alla är den viktigaste omfördelande kraften i samhället.

Regeringen tillsätter en välfärdskommission där staten, Sveriges kommuner och landsting och arbetstagarnas organisationer tillsammans ska ta sig an de problem vi ser i svensk välfärd. En allt större andel äldre ställer välfärden inför nya utmaningar.

Att vårda och ge omsorg är en av samhällets viktigaste uppgifter. En fast omsorgskontakt i äldreomsorgen ökar kontinuiteten och trygg-heten. De anställda i välfärden behöver få en bättre arbetsmiljö och deras status behöver höjas. Undersköterskor ska få en skyddad yrkes-titel och bättre arbetsvillkor.

Antalet ofrivilliga deltider i välfärden minskar. Arbetet fortsätter för att heltid ska vara en rättighet. Välfärdstekniken ska underlätta arbetsmiljön och höja kvaliteten, inte öka stressen.

Funktionshinderspolitiken och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade ska utvecklas. Personlig assistans ska präglas av hög kvalitet och rättssäkerhet. Rätt till assistans för andning och sond-matning ska säkerställas. Alla som har rätt till stöd ska få det.

Sverige ska ha en sjukförsäkring som är trygg, rättssäker och begriplig med högt förtroende i befolkningen. Samverkan mellan myndigheterna måste bli bättre och regelverket vara utformat så att alla får det stöd och den ersättning som de har rätt till.

* * *

Sverige ska ha en sjukvård i världsklass och den ska finnas där för alla. Därför tar regeringen krafttag för en tryggare, mer tillgänglig och jämlik hälso- och sjukvård.

Vi ska vara stolta över den höga kvaliteten i svensk sjukvård. Varje dag räddar vårdpersonalen livet på akut och svårt sjuka patienter. Samtidigt behöver inte minst primärvården utvecklas vidare. Den har unika förutsättningar att se till hela vårdbehovet och främja en god hälsa. Regeringen kommer att rusta den nära vården.

För att förbättra kontinuiteten i sjukvården ska rätten till fast läkarkontakt säkras. Patientkontrakt ska ge både patienten och sjukvården en överblick över alla inplanerade vårdbesök.

Den psykiska ohälsan är ett av vår tids stora samhällsproblem. Tidiga insatser är viktiga för att minska lidandet och förhindra att lindriga problem blir allvarliga. För att göra det enklare att få hjälp förbereds en ny vårdform för lättare psykisk ohälsa. Köerna i barn- och ungdomspsykiatrin ska minska och elevhälsan värnas.

Herr talman,

Larmet kom till polisen klockan 09.58 en måndagsförmiddag. Kvinnan på Ribersborg var 31 år gammal. Hon sköts till döds på öppen gata när hon var ute med sitt lilla barn. Den bottenlösa tragedin lämnar ingen i Sverige oberörd.

Den våldsamma brottsligheten skapar ett enormt lidande i samhället. Pojkar lockas in i en kriminell karriär som antingen slutar med döden eller med långa fängelsestraff. Anhöriga till brottsoffer drabbas hårt.

Det våld som gängkriminella utövar är ett hot mot människors säkerhet, mot känslan av trygghet i samhället och i förlängningen mot rättssamhället och demokratin. Den hänsynslösheten som visas offren är avskyvärd. Att möta detta hot tillhör statens kärnuppgifter.

Kampen mot den grova brottsligheten är långsiktig och kommer att innefatta både framgångar och bakslag. Målet är glasklart: Vi ska tvinga tillbaka våldet.

Staten kan få bort grovt kriminella från gatan, men för att långsiktigt stoppa tillflödet av unga män till gängbrottslighet fordras hela samhällets insatser. Inte minst polisen framhåller detta. Skolan, socialtjänsten, lokalt näringsliv och våra folkrörelser har viktiga roller att spela.

Kommunerna är centrala i arbetet med att förebygga brott. Arbete påbörjas för att ge kommunerna ett lagstadgat ansvar för detta.

Regeringen gör det enklare att besluta om kamerabevakning och underlättar polisens tillgång till digitala bevis och krypterad kommunikation för att kartlägga och avslöja brottslig verksamhet.

Försöksprojektet med snabbare lagföring för vissa enklare brott förlängs och utvidgas till fler delar av landet.

Polisen behöver få bättre möjligheter att verka i gränsnära områden för att bekämpa den gränsöverskridande brottsligheten. Möjligheten till kamerabevakning med automatisk igenkänning av fordonstyper och registreringsskyltar ska övervägas.

* * *

Polisen får i uppdrag att stärka sitt arbete med att bekämpa den illegala handeln med narkotika som finansierar mycket av gängvåldet.

Brottsförebyggande rådet får i uppdrag att studera narkotikamarknaden i Sverige för ett uppdaterat kunskapsläge.

Var och en som köper narkotika måste vara medveten om att pengarna från knarket stöder kriminella gäng och bidrar till deras brottslighet.

Våldet från högerextrema och andra ideologiskt motiverade gärningsmän måste tas på största allvar.

Våldtäkter och andra sexualbrott ska bekämpas. Regeringen kommer att föreslå fortsatt skärpta lagar på detta område.

Det är en styrka att vi har en bred politisk enighet om att fortsätta stärka rättsstatens förmåga. Regeringen tar nu täten för att samla politiska beslutsfattare och andra intressenter för att fortsätta stärka samhället i kampen mot den grova kriminaliteten.

* * *

Herr talman,

Under mandatperioden firar Sverige 100 år som demokrati. Demokratin som vi ärvde av tidigare generationer ska vara än starkare när vi lämnar den vidare.

Ett starkt public service i kombination med kommersiella medier ger en mångfald av oberoende medier i hela landet.

Förtroendevalda och journalister måste få ett starkare straffrättsligt skydd mot hot och hat för att kunna fullgöra sina för demokratin avgörande uppgifter.

En oberoende institution till skydd för mänskliga rättigheter ska inrättas.

* * *

Alla barn har rätt att växa i nyfikenhet och kreativitet. Kulturskolan ska finnas i hela landet. Att människor bidrar med tid och arbete i idrottsrörelsen och civilsamhället är centralt för ungas möjlighet att engagera sig.

Om 112 dagar blir barnkonventionen svensk lag. Alla barn ska kunna komma till tals och ha en möjlighet att hävda sina rättigheter.

Lagstiftningen kring föräldraskap ses över för att göras mer könsneutral. Det är en del i regeringens arbete med att stärka hbtq-personers rättigheter.

* * *

Rasismen har ingen plats i Sverige och arbetet med den nationella planen mot rasism fortsätter. Sveriges nationella minoriteter och urfolket samer ska värnas.

Hatet mot judar finns i vår historia, i högerextrema grupper, i delar av vänstern och i islamistiska miljöer. Vi ser antisemitism hos vuxna och barn som flytt till Sverige från länder där judehat präglar skolundervisning och statlig propaganda.

Kampen mot antisemitismen och hågkomst av Förintelsen är ämnen vid den internationella konferens som regeringen står värd för i Malmö nästa år.

* * *

I Sverige accepterar vi inte barnäktenskap eller förtryck. Brott som begås med så kallat hedersmotiv ska få strängare straff och ett särskilt barnäktenskapsbrott införs. Arbetet med att införa ett särskilt hedersbrott fortsätter.

Barn och ungdomar ska i högre grad kunna få stöd och hjälp från socialtjänsten utan vårdnadshavares samtycke eller vetskap.

* * *

Herr talman,

Ett drygt halvår har gått sedan regeringen kunde tillträda efter en sakpolitisk överenskommelse om budget och flera politikområden mellan Socialdemokraterna, Miljöpartiet de gröna, Centerpartiet och Liberalerna. Tillsammans tar vi ansvar för att ta till vara landets möjligheter och lösa vår tids samhällsproblem.

Svensk politik är inne i en tid av intensivt reformarbete.

En tid att tillsammans rusta Sverige starkare.

* * *

Från http://wimnell.com/omr36-39zzzzzj.pdf
Pressmeddelande från Finansdepartementet

(Ny version) Budgetpropositionen för 2020: Reformer för ett starkare samhälle

Publicerad 18 september 2019

I dag överlämnar regeringen budgetpropositionen för 2020 till riksdagen. Regeringen föreslår åtgärder för att jobben ska bli fler, klimatutmaningen mötas, välfärden tryggas i hela landet och brottsligheten och dess orsaker bemötas. Förslagen i propositionen bygger på januariavtalet, den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet.

Rättelse
En tidigare bilaga var ofullständig. Bilaga Reformer och finansiering i budgetpropositionen för 2020 är nu komplett.
- De problem vi har i Sverige i dag kan bara lösas om vi tar ett större gemensamt ansvar för vår trygghet och sammanhållning. I den här budgeten tar vi nya initiativ för fler i arbete, en starkare välfärd i hela landet, bättre ekonomi för pensionärer, bättre miljö och en ambitiös klimatomställning som alla, i hela landet, kan vara med på. Vi genomför kraftfulla ökningar av resurserna till trygghet och säkerhet, säger finansminister Magdalena Andersson.

Avmattning i ekonomin – men Sverige står väl rustat
Efter några år med hög tillväxt sker nu en konjunkturavmattning i världsekonomin och i Sverige, även om resursutnyttjandet i svensk ekonomi fortsatt är högre än normalt. Samtidigt har flera av de risker som regeringen lyft fram under de senaste åren ökat – till exempel handelskonflikten mellan USA och Kina och Storbritanniens utträde ur EU. Svensk ekonomi står väl rustad för att möta osäkerheterna i omvärlden och nationellt. Statsfinanserna uppvisar överskott, statsskuldskvoten är den lägsta sedan slutet av 1970-talet och arbetslösheten har sjunkit. Vi har fört en ansvarsfull finanspolitik så att Sverige kan möta avmattningen med väl avvägda reformer, säger finansministern.

Fler ska komma i arbete
Arbete är den viktigaste förutsättningen för egen försörjning och etablering i samhället, men också för att finansiera den gemensamma välfärden. I budgetpropositionen för 2020 föreslås därför åtgärder för att fler ska ha ett jobb att gå till. Regeringen föreslår att medel tillförs extratjänster, introduktionsjobb och arbetsmarknadsutbildning, samt att ett ingångsavdrag införs. Arbetsförmedlingen ska reformeras och ett nytt system införas där fristående aktörer matchar arbetssökande med lediga jobb. Regeringen avser även att införa etableringsjobb för att stimulera anställningar för nyanlända och långtidsarbetslösa. För att främja en hög sysselsättning föreslås också åtgärder för en aktiv näringspolitik, bland annat genom en utveckling av den befintliga exportstrategin.

Sverige ska bli ett fossilfritt föregångsland
Sverige ska gå före och visa att en fossilfri värld är möjlig. Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser.

Klimatförändringarna ska mötas med en ambitiös omställning som hela landet kan vara med på. I budgetpropositionen för 2020 föreslås därför bland annat ytterligare förstärkningar och effektiviseringar av Klimatklivet och Industriklivet, åtgärder för skydd av värdefull natur, åtgärder för rent hav och vatten och solcellsstöd. Regeringen föreslår också att en elektrifieringskommission tillsätts för att påskynda arbetet med att elektrifiera de tunga vägtransporterna och transportsektorn som helhet.

Välfärden ska stärkas
Sverige ska vara ett modernt välfärdsland. En hög sysselsättningsgrad, generella välfärdssystem och ordning och reda i de offentliga finanserna utgör grunden för den svenska samhällsmodellen. Att många svenskar lever allt längre är en positiv utveckling men ställer också krav på omfattande resurstillskott de kommande åren för att upprätthålla hög kvalitet i välfärden. Förstärkningen av de allmänna bidragen till kommunsektorn fortsätter i jämn takt.

Tillgängligheten i sjukvården ska öka och köerna kortas. Alla som har jobbat och betalat skatt i Sverige under ett helt yrkesliv ska se fram emot en trygg ålderdom. Alla skolor ska vara bra skolor med kunskapsfokus och studiero.

För att stärka välfärden föreslår regeringen bland annat förbättrade möjligheter till vidareutbildning för sjuksköterskor, förstärkta satsningar på barn- och ungdomspsykiatri och insatser för barn och unga med psykisk ohälsa, ett förbättrat grundskydd för pensionärer, fler lärarassistenter och ett förstärkt stöd för en likvärdig skola.

Hela landet ska växa
Hela Sverige ska inte bara leva utan också växa. Såväl landsbygd, glesbygd som städer ska utvecklas så att hela Sveriges potential utnyttjas. Möjligheterna att bo och verka i hela landet ska förbättras. I budgetpropositionen för 2020 föreslår regeringen därför bland annat satsningar på underhåll av vägar och järnvägar liksom ytterligare medel för att underlätta och öka tempot i bredbandsutbyggnaden, ett bondepaket för att stärka livsmedelsbranschens konkurrenskraft, ett mer effektivt och ändamålsenligt investeringsstöd för bostäder och fler servicekontor. Dessutom ska det nationella skogsprogrammet utvecklas för att ytterligare främja en växande skogsnäring och ett hållbart skogsbruk. Regeringen avser även att föreslå en skattereduktion riktad till boende i vissa glest befolkade kommuner.

Tryggheten ska öka och demokratin ska värnas
Kampen mot brottsligheten och dess orsaker intensifieras. Samhället ska vara starkt nog att skydda människor från allt från vardagsbrott till terrorism. Det är grundläggande för att samhället ska hålla ihop. En ökad försvarsförmåga krävs för att öka tryggheten i Sverige och stabiliteten i vårt närområde. Demokratin ska värnas, både i Sverige och i omvärlden.

I budgetpropositionen för 2020 föreslår regeringen åtgärder för att tryggheten ska öka och demokratin värnas. Utöver de förstärkningar som redan beslutats för kommande år tillförs rättsväsendet ytterligare resurser för att möta den grova och organiserade brottsligheten. Polisen, Säpo, Åklagarmyndigheten och Tullverket förstärks.
Dessutom föreslås en bred satsning mot brottslighet riktad mot välfärdssystemen. Utöver detta föreslås bland annat fortsatta satsningar för att bekämpa mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck. Regeringen har också aviserat ökade medel 2022 för ett starkare militärt försvar.

Skatteförändringar för jobb och hållbar tillväxt
Skattepolitiken ska säkra stabila skatteintäkter och skapa förutsättningar för en hållbar tillväxt och en hög sysselsättning. De föreslagna skatteförändringarna syftar till att bidra till en ökad sysselsättning, ett ökat antal arbetade timmar och till att klimat- och miljömål nås. Detta samtidigt som välfärdens finansiering säkras.

Skatteförändringar i budgeten:

- Den övre skiktgränsen för statlig inkomstskatt avskaffas (s.k. värnskatt)
- Skatten för personer över 65 år sänks
- Ett krav på elektronisk betalning vid rot- och rutarbeten införs
- En skattereduktion för boende i vissa geografiska områden bör införas
- Medel för ytterligare skattesänkningar på jobb och företagande inom ramen för den gröna skatteväxlingen sätts av för 2021
- Ett ekonomiskt arbetstagarbegrepp bör införas
- Ett ingångsavdrag bör införas
- Ett förstärkt avdrag för forskning och utveckling bör införas
- Taket för uppskov vid bostadsförsäljningar bör höjas
- En skatt på finanssektorn bör införas från 2022
- Skatt på avfallsförbränning bör införas
- Skatten på drivmedel bör sänkas
- Skatt på plastbärkassar bör införas

Kontakt

Isabel Lundin
Pressekreterare hos finansminister Magdalena Andersson
Telefon (växel) 08-405 10 00
Mobil 076-296 46 38
e-post till Isabel Lundin
Viktor Nyberg
Tf. pressekreterare hos finansminister Magdalena Andersson
Telefon (växel) 08-405 10 00
Mobil 073-051 03 71
e-post till Viktor Nyberg

Ladda ner

- **Budgetpropositionen för 2020**
- **Höstandringsbudget för 2019**
- **Nyckeltal prognos september 2019.pdf**
- **Reformer och finansiering i budgetpropositionen för 2020 .pdf**

Genvägar

- **Sammanfattning av budgeten för 2020**
- **Presentationbilder från pressträffen**

Dela Facebook

- **Twitter**
- **LinkedIn**
- **E-post**

Sidan är uppmärkt med följande kategorier

- **Finansdepartementet**
- **Magdalena Andersson**
- **Pressmeddelande**
- **Statens budget**

Relaterat

- **Lokala effekter av satsningar i höstbudgeten**
  18 september 2019 · Pressmeddelande från Magdalena Andersson, Finansdepartementet
- **Stora tillskott till kommuner och landsting nästa år**
  18 september 2019 · Pressmeddelande från Magdalena Andersson, Finansdepartementet
- **Åtgärder för fler i arbete**
  17 september 2019 · Pressmeddelande, Webb-tv från Eva Nordmark, Magdalena Andersson, Arbetsmarknadsdepartementet, Finansdepartementet
- **Investeringsstöd för fler hyresbostäder och bostäder för studerande i hela landet**
  16 september 2019 · Pressmeddelande från , Per Bolund,Finansdepartementet

Proposition från Finansdepartementet

Budgetpropositionen för 2020
Prop. 2019/20:1

Publicerad 18 september 2019

Den 18 september 2019 lämnade regeringen budgetpropositionen för 2020 till riksdagen. Budgetpropositionen innehåller regeringens förslag till statens budget för 2020 samt de övriga förslag och bedömningar som följer av riksdagsordningen och budgetlagen.

Ladda ner:

- Förslag till statens budget för 2020, finansplan och skattefrågor, kapitel 1-12, bilagor 1-8 (pdf 4 MB)
- Utgiftsområde 1 Rikets styrelse (pdf 1 MB)
- Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning (pdf 6 MB)
- Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution (pdf 573 kB)
- Utgiftsområde 4 Rättsväsendet (pdf 1 MB)
- Utgiftsområde 5 Internationell samverkan (pdf 702 kB)
- Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap (pdf 1 MB)
- Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd (pdf 869 kB)
- Utgiftsområde 8 Migration (pdf 834 kB)
- Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg (pdf 3 MB)
- Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning (pdf 3 MB)
- Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom (pdf 1 MB)
- Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget (pdf 868 kB)
- Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn (pdf 1 MB)
- Utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering (pdf 1 MB)
- Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv (pdf 1 MB)
- Utgiftsområde 15 Studiestöd (pdf 790 kB)
- Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning (pdf 4 MB)
- Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid (pdf 2 MB)
- Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik (pdf 1 MB)
- Utgiftsområde 19 Regional tillväxt (pdf 928 kB)
- Utgiftsområde 20 Allmän miljö och naturvård (pdf 1 MB)
- Utgiftsområde 21 Energi (pdf 1 MB)
- Utgiftsområde 22 Kommunikationer (pdf 2 MB)
- Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel (pdf 1 MB)
- Utgiftsområde 24 Näringsliv (pdf 1 MB)
- Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner (pdf 685 kB)
- Utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m. (pdf 1 MB)
- Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen (pdf 198 kB)
-

För beställning av Budgetpropositionen för 2019 kontakta:
Riksdagens tryckeriexpedition, 100 12 Stockholm
Tel: 08-786 58 10
E-post: ordermottagningen@riksdagen.se

Mer om budgeten för 2020

- **Pressmeddelande: Budgetpropositionen för 2020: Reformer för ett starkare samhälle**
- **Sammanfattning: Budgetpropositionen för 2020 på fem minuter**
- **Statens budget i siffror**

Genvägar

- **Höständringsbudgeten för 2019**
- **Tidigare budgetförslag**

Budgetpropositionen för 2020 som excel

- **Specifikation av budgetens utgifter och inkomster för 2020.xlsx**
- **Tabellsamling makroekonomisk utveckling offentliga finanser och fördelning.xlsx**

Rapport

- **Teknisk bilaga till Ekonomisk jämställdhet september 2019**

Dela

- **Facebook**
- **Twitter**
- **LinkedIn**
- **E-post**

Sidan är uppmärkt med följande kategorier

- **Finansdepartementet**
- **Proposition**
- **Regeringen**
- **Rättsliga dokument**
- **Statens budget**

Relaterat

- **Höständringsbudget för 2019, Prop. 2019/20:2**
  18 september 2019 · Proposition, Rättsliga dokument från Finansdepartementet, Regeringen

Vårändringsbudget för 2019, Prop. 2018/19:99
10 april 2019 · Proposition, Rättsliga dokument från Finansdepartementet, Regeringen

- **2019 års ekonomiska vårproposition, Prop. 2018/19:100**
  10 april 2019 · Proposition, Rättsliga dokument från Finansdepartementet, Regeringen

- **Extra ändringsbudget för 2019 – Sänkt mervärdesskatt på elektroniska publikationer, Prop. 2018/19:73**
  15 mars 2019 · Proposition, Rättsliga dokument från Finansdepartementet, Regeringen

- **Artikel från Finansdepartementet**

Budgeten för 2020 på fem minuter

Publicerad 18 september 2019

Den 18 september 2019 lämnade regeringen sitt budgetförslag för 2020 till riksdagen.

I budgetpropositionen redovisar regeringen sitt samlade förslag till hur statens utgifter ska fördelas mellan olika verksamheter samt sin beräkning av hur stora inkomsterna väntas bli. Budgetpropositionen innehåller också regeringens bedömning av hur den svenska ekonomin och de offentliga finanserna utvecklas och vilka ramar det ger för finanspolitiken.

Förslagen i budgetpropositionen för 2020 bygger på januariavtalet, den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet.

-De problem vi har i Sverige i dag kan bara lösas om vi tar ett större gemensamt ansvar för vår trygghet och sammanhållning. I den här budgeten tar vi nya initiativ för fler i arbete, en starkare välfärd i hela landet, bättre ekonomi för pensionärer, bättre miljö och en ambitiös klimatomställning som alla, i hela landet, kan vara med på. Vi genomför kraftfulla ökningar av resurserna till trygghet och säkerhet, säger finansminister Magdalena Andersson.

Reformer för ett starkare samhälle

Regeringen föreslår åtgärder för att jobben ska bli fler, klimatutmaningen mötas, välfärden tryggas i hela landet och brottsligheten och dess orsaker bemötas.

Fler ska komma i arbete

Arbete är den viktigaste förutsättningen för egen försörjning och etablering i samhället, men också för att finansiera den gemensamma välfärden.

Följande förslag vill regeringen genomföra för att fler ska komma i arbete:

Åtgärder för fler i arbete
Regeringen föreslår utvecklingstid för anställda
Förstärkt avdrag för forskning och utveckling i höstbudgeten
Ingångsavdrag för att fler ska komma i arbete

Sverige ska bli ett fossilfritt föregångsland

Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser.

Följande förslag vill regeringen genomföra för att Sverige ska bli ett fossilfritt föregångsland:

Regeringen föreslår 100 miljoner till biogasstöd 2019
500 miljoner kronor mer till solcellsstödet i höständringsbudgeten
Budgetsatsningar för växande skogsnäring och hållbart skogsbruk
Utredning om ökat samarbete för minskad övergödning i Östersjön
Klimatdeklaration vid uppförande av byggnader
Nytt stöd för gröna och trygga samhällen
Satsningar på bonusbilar och skydd av värdefull natur
70 miljoner för att gynna pollinerande insekter
Bättre och säkrare vandringsleder ska öppna upp naturen för fler
Regeringen föreslår ökad takt i klimatarbetet
Stora satsningar på värdefull natur i regeringens budgetproposition
Mer pengar till klimatbonusbilar och för utbyggnad av snabbladdning längs större vägar

Välfärden ska stärkas
Sverige ska vara ett modernt välfärdsland. En hög sysselsättningsgrad, generella välfärdssystem och ordning och reda i de offentliga finanserna utgör grunden för den svenska samhällsmodellen. Följande förslag vill regeringen genomföra för att stärka välfärden:

Ökade möjligheter till anpassning inom bilstödet
Kunskapslyftet bland de stora satsningarna i budgeten
Statens stöd till kulturskolan återinförs
Stärkt möjlighet till betald specialistutbildning för sjuksköterskor
Skolpaket för att alla elever ska lära sig mer
Sänkt skatt, höjt grundskydd och nya insatser för Sveriges äldre
300 miljoner till barn- och ungdomspsykiatrin och första linjens vård
Satsning på lärarassistenter fördubblas
Karriärtjänster ska ge bättre villkor för specialistsjuksköterskor
Kompensation till landstingen för vårdmoms

Hela landet ska växa
Hela Sverige ska inte bara leva utan också växa. Såväl landsbygd, glesbygd som städer ska utvecklas så att hela Sveriges potential utnyttjas. Möjligheterna att bo och verka i hela landet ska förbättras. Följande förslag vill regeringen genomföra för att hela landet ska växa:
Stora tillskott till kommuner och landsting nästa år
Investeringsstöd för fler hyresbostäder och bostäder för studerande i hela landet
Nya servicekontor öppnar
Fortsatt förstärkt driftstöd till små butiker i sårbara och utsatta glesbygder
Budgetsatsning för att stärka livsmedelskedjans konkurrenskraft
Stor satsning på landsbygdspolitik i budget 2020
Grön skatteväxling - skattereduktion för boende i vissa geografiska områden
Extra satsningar på nattåg i Sverige och till Europa

Tryggheten ska öka och demokratin ska värnas
Kampen mot brottsligheten och dess orsaker intensifieras. Samhället ska vara starkt nog att skydda människor från allt från vardagsbrott till terrorism. Det är grundläggande för att samhället ska hålla ihop. Demokratin ska värnas, både i Sverige och i omvärlden.
Följande förslag vill regeringen genomföra för att öka tryggheten och värna demokratin:

Regeringen föreslår ny modell för beräkning av biståndskostnader för asylsökande och skyddsbehövande
Förstärkning av penningtvättstillsynen och andra åtgärder mot penningtvätt
Satsningar på ett stärkt rättsväsende och ökad trygghet
Historisk satsning mot rasism och för hbtq-personers lika rättigheter
Storsatsning för ökad jämställdhet och minskat våld och förtryck
Fortsatta satsningar för att förebygga brottslighet i arbetslivet
Ytterligare åtgärder i höstbudgeten för ordning och reda, konkurrensneutralitet och för att bekämpa välfärdsfusk
Budgetsatsning på journalistik i hela landet
Långsiktig finansiering av det militära försvaret

Skatteförslag i höstbudgeten
På den här sidan finns information om de skatteförslag som regeringen föreslår och aviserar i höstbudgeten.
Skatteförslag i budgeten för 2020

Reformer och finansiering
Reformer och finansiering i budgetpropositionen för 2020 (pdf)
Regeringens bedömning av ekonomins utveckling
Efter några år med hög tillväxt sker nu en konjunkturavmattning i världsekonomin och i Sverige, även om resursutnyttjandet i svensk ekonomi fortsatt är högre än normalt. Samtidigt har flera av de risker som regeringen lyft fram under de senaste åren ökat – till exempel handelskonflikten mellan USA och Kina och Storbritanniens utträde ur EU.

Nyckeltalstabell, prognos september 2019

	20	20	20	20	20
BNP, kalenderkorrigerad, procentuell förändring	2,5	1,5	1,2	1,7	2,0
Sysselsatta, 15–74 år, procentuell förändring	1,8	0,8	0,4	0,6	0,6
Arbetslöshet, % av arbetskraften 15–74 år	6,3	6,3	6,4	6,4	6,5
Offentliga sektorns finansiella sparande, % av BNP	0,9	0,4	0,3	0,4	1,2
Strukturellt finansiellt sparande offentlig sektor, % av BNP	0,0	0,0	0,2	0,5	1,3

Anm: Försörjningsbalansen avser fasta priser
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar

Nästa steg - riksdagsbehandlingen av budgetförslaget
När regeringen har lämnat sitt budgetförslag till riksdagen påbörjas riksdagens behandling. Den är uppdelad i två steg:

Steg 1: Först beslutar riksdagen om riktlinjerna för den ekonomiska politiken samt de ekonomiska ramarna för statens budget. Rambeslutet, det vill säga beslutet om ramarna för hur stora utgifterna får vara per utgiftsområde, är sedan styrande för den fortsatta riksdagsbehandlingen eftersom utgiftsramarna inte får överskridas.

Steg 2: I det andra steget tar riksdagen ställning till hur utgifterna ska fördelas inom varje utgiftsområde, det vill säga hur mycket pengar (anslag) olika verksamheter ska få. Budgetpropositionen är slutbehandlad när riksdagen har tagit ställning till förslagen för samtliga 27 utgiftsområden. Då sammanställer riksdagen statens budget.

Utifrån resultatet av riksdagsbehandlingen beslutar sedan regeringen om regleringsbrev för alla myndigheter och anslag.

Genvägar

- Budgetpropositionen för 2020
- Höstständringsbudget för 2019
- Budgetpropositionen för 2020: Reformer för ett starkare samhälle
- Finansplan - utdrag ur budgetpropositionen för 2020

Dela Facebook

- Twitter
- LinkedIn
- E-post

Sidan är uppmärkt med följande kategorier:

- **Artikel**
- **Finansdepartementet**
- **Magdalena Andersson**
- **Statens budget**

Relaterat

- **Politikens inriktning - april 2019**
  10 april 2019 · Artikel från Magdalena Andersson, Finansdepartementet

- **Vårbudgeten 2019 på fem minuter**
  10 april 2019 · Artikel, Webb-tv från Magdalena Andersson, Finansdepartementet

- **Ändrade skatter från 1 januari**
  20 december 2018 · Artikel från Magdalena Andersson, Finansdepartementet

- **Genomförande av riksdagsbesluten om statens budget för 2019**
  21 december 2018 · Artikel från Magdalena Andersson, Finansdepartementet

Den 18 september lämnade regeringen budgetpropositionen för 2020 till riksdagen. Finansminister Magdalena Andersson presenterade budgeten på en pressträff.

- Webb-tv: Se pressträffen i efterhand (extern länk)
- Pressinbjudan: Presentation av budgetpropositionen för 2020
- Presentationsbilder från pressträffen

Kommentarer till regeringens budget ges i förslag som sammanfattas enligt följande lista.

Museer. myndigheter, skolor m m ska ha tydlig information om framtidsproblemen

I artikeln ”Krav och disciplin i skolan riskerar driva unga till gäng” står bland annat :
"Eleverna blir som mest motiverade när de får tillämpa sina kunskaper och förmågor i praktiken så att värde skapas för någon annan än dem själva, allra helst en person i det omgivande samhället. Stärkt motivation leder sedan till fördjupade kunskaper och förmågor.....

Det som förvånar mest är att altruism, den direkta motsatsen till egoism, har visat sig vara en oväntat kraftfull motivationsfaktor i skolan. Elever förväntas ju annars i skolan främst göra sådant som är bra för dem själva i en mer avlägsen framtid, inte sådant som är bra för någon annan här och nu. Det studerade arbetssättet har anammats av allt fler lärare som kallar det för värdeskapande lärande. Värdet som skapas är sällan ekonomiskt. Mer vanligt är att eleverna skapar socialt, kulturellt eller ekologiskt värde för andra. "

Detta torde gälla för all information, inte bara i skolan utan överallt. Museerna sysslar numera mest om det som varit. Den nya museilagen betonar att de måste bidra till samhället och dess utveckling genom att främja kunskap, kulturupplevelser och fri åsiktsbildning.

Det största prblemen i världen nu är klimatkrisen och problemen bakom FNs 17 mål för framtiden, Därför bör museer. myndigheter, skolor m m ha tydlig information om de problemen.

I Museilagen står att "Ett museum ska utifrån sitt ämnesområde bidra till samhället och dess utveckling genom att främja kunskap, kulturupplevelser och fri åsiktsbildning. "

Nu har jag den 16 augusti 2013 gjort ett förslag om hur det kan ske.

Jag har gjort en text med fyra rubriker:
Förenta nationernas mål i Agenda 2030
Klimatförändringen och miljöerna
Hav och marina resurser
Ekosystem och biologisk mångfald

Jag föreslår att det läggs på första sidan på hemsidan hos alla museer och myndigheter, högskolor, universitet och skolor o d enligt mitt förslag.

Texten är hämtad från Regeringens hemsida på Internet. Och slutar med:

För mer om detta se regeringens hemsida på internet
https://www.regeringen.se/sveriges-regering/

Det börjar med FNs alla 17 mål som innehåller alla problem i världen och Sverige och jag har ordnat så att man enkelt kan klicka fram delmål. Därefter kommer texter om klimatkrisen, hav och biologisk mångfald (mål 13,14 och 15). Det angår alla museer och myndigheter o d. Varje museum eller myndighet kan sedan anknyta till de FN-mål och delmål som de tycker passar dem.

Demokrati- och kulturministern bör se till att alla museer och myndigheter, skolor o d inför dessa texter i början på sina hemsidor

Förenta nationernas mål i Agenda 2030

Mars 2019

Mål 1 är att avskaffa all form av fattigdom överallt.

- **Ingen fattigdom**

Mål 2 är att avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning, uppnå en bättre kosthållning och främja ett hållbart jordbruk.

- **Ingen hunger**

Mål 3 är att säkerställa att alla kan leva ett hälsosamt liv och verka för alla människors välbefinnande i alla åldrar.

- **Hälsa och välbefinnande**

Mål 4 är att säkerställa en inkluderande och jämlik utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla.

- **God utbildning för alla**

Mål 5 är att uppnå jämställdhet, och alla kvinnors och flickors egenmakt.

- **Jämställdhet**

Mål 6 är att säkerställa tillgång till och hållbar vatten- och sanitetsförvaltning för alla.

- **Rent vatten och sanitet**

Mål 7 är att säkerställa att alla har tillgång till tillförlitlig, hållbar och modern energi till en överkomlig kostnad.

- **Hållbar energi för alla**

Mål 8 är att verka för en inkluderande och långsiktigt hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla.

- **Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt**

Mål 9 är att bygga upp en motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering och främja innovation.

- **Hållbar industri, innovationer och infrastruktur**

Mål 10 är att minska ojämlikheten inom och mellan länder.

- **Minskad ojämlikhet**

Mål 11 är att städer och bosättningar ska vara inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara.

- **Hållbara städer och samhällen**

Mål 12 är att främja hållbara konsumtions- och produktionsmönster.

- **Hållbar konsumtion och produktion**

Mål 13 är att vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser.

- **Bekämpa klimatförändringen**

Mål 14 är att bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt i syfte att uppnå en hållbar utveckling.

- **Hav och marina resurser**

Mål 15 är att skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstöringen samt hejda förlusten av biologisk mångfald.

- **Ekosystem och biologisk mångfald**

Mål 16 är att främja fredliga och inkluderande samhällen för hållbar utveckling, se till att alla har tillgång till rättvisa samt bygga upp effektiva och ansvarsskyldiga och inkluderande institutioner på alla nivåer.

- **Fredliga och inkluderande samhällen**

Mål 17 är att stärka genomförandemedlen och återvitalisera det globala partnerskapet för hållbar utveckling.

- **Genomförande och globalt partnerskap**

Klimatförändringen och miljöerna

Enligt den nya museilagen 2017 ska ett museum bidra till samhället och dess utveckling genom att främja kunskap, kulturupplevelser och fri åsiktsbildning.

Förentaa nationens 17 mål gäller för hela världen och också för Sverige.

Som de viktigaste problemen nu kan ses FNs mål om klimat. hav och marina resurser och ekosystem och biologisk mångfald.

Här från regeringens skrivelse till riksdagen: **Politiken för global utveckling i genomförandet av Agenda 2030, skr. 2015/16:182 (pdf 782 kB) :**

Klimatavtalet från Paris från december 2015 är en milstolpe i klimatarbetet. För första gången har världen ett globalt klimatavtal där alla länder åtar sig att bidra med allt ambitiösare åtaganden. Avtalet skapar förutsättningar för ökat stöd till utvecklingsländer, både för att begränsa utsläppen och för att anpassa sig till klimatförändringarna.

Fattiga och sårbara länder som inte har resurser att anpassa sig samt kvinnor, män, flickor och pojkar som lever i fattigdom och utsatthet drabbas särskilt hårt av klimatförändringar. Åtnjutandet av de mänskliga rättigheterna kan påverkas av miljöförstöring och klimatförändringar, inklusive ursprungsbefolkningars rättigheter.

Fattigdomsbekämpningen riskerar att avstanna eller gå om intet om inte klimatförändringarna hejdas. Detta på grund av klimatförändringarnas effekter som t ex. extremare väder som torka, skyfall och stormar, vilket i sin tur också påverkar bl.a. vattentillgång och livsmedelsproduktion, men också stabilitet och säkerhet samt migrationsflöden. Arbeten som syftar till att reducera riskerna för, och minska konsekvenserna av, olyckor och katastrofer är också viktiga för anpassningen till ett förändrat klimat.

Sverige ska gå före i klimatfrågan som är vår tids ödesfråga. Alla länder måste ställa om till ett hållbart samhälle med låga utsläpp och hög motståndskraft mot klimatförändringarnas effekter. Det kräver ett sammanhållet globalt och nationellt klimatarbete samt att klimatarbetet, såväl utsläppsminskningar som anpassning, integreras på ett samstämmigt sätt i alla politikområden.

Sverige ska fortsatt vara en pådrivande part för genomförandet av klimatavtalet från Paris, inte minst i förhållande till utvecklingsländer. OECD-länder som Sverige har ett särskilt ansvar för att gå före genom ambitiösa utsläppsmål. Sverige ska bli ett av världens första fossilfria välfärdsländer. Sverige driver på inom EU för en ambitiös klimatpolitik samt arbetar aktivt med andra länder och aktörer för att stärka allianser och samarbeten.

Sverige bidrar substantiellt till ett flertal globala klimatfonder. Sverige bidrar även till att främja kapacitetsuppbyggnad, teknikutveckling och innovativa lösningar för minskade utsläpp och klimatanpassning inte minst i utvecklingsländer. Sverige ska också bidra till att stödja utvecklingsländernas genomförande av de nationella klimatplanerna.

Kopplingarna mellan utvecklingsstrategier och klimatplanerna bör därmed också stärkas. Det är dock viktigt att även utvecklingsländerna har åtaganden under det nya avtalet och att fler länder uppmuntras att bidra till klimatfinansiering.

Hav och marina resurser
Sammanfattat handlar det om att förebygga och avsevärt minska alla slags föroreningar i havet, i synnerhet från landbaserad verksamhet, inklusive marint skräp och tillförsel av näringsämnen, samt om att hållbart förvalta, skydda och återställa marina och kustnära ekosystem. Havsförsurningens konsekvenser ska minimeras och åtgärdas. Effektiv fångstreglering ska införas. Överfiske, olagligt, orapporterat och oreglerat fiske liksom destruktiva fiskemetoder ska stoppas.

Vetenskapligt baserade förvaltningsplaner ska genomföras i syfte att återställa fiskbestånden på kortast möjliga tid till minst de nivåer som kan ge maximal hållbar avkastning. Minst 10 procent av kust- och havsområdena ska skyddas. Fiskesubventioner som bidrar till överkapacitet, överfiske eller olagligt, orapporterat och oreglerat fiske bör avskaffas och nya sådana ska förhindras.

Utvecklingsländers och de minst utvecklade ländernas behov bör integreras i WTO-förhandlingarna om fiskesubventioner. Den ekonomiska nyttan av ett hållbart nyttjande av marina resurser bör öka för små önationer under utveckling och de minst utvecklade länderna, bl.a. genom en hållbar förvaltning av fiske, vattenbruk och turism.

Vetenskaplig kunskap, forskningskapacitet och havsteknik ska utvecklas, med hänsyn till Oceanografiska kommissionens kriterier och riktlinjer, med fokus på små önationer under utveckling och de minst utvecklade länderna. Tillträde för småskaliga icke-industriella fiskare till marina resurser och marknader ska säkerställas. Bevarandet och hållbart nyttjande av haven och havsresurserna ska stärkas, bl.a. genom att genomföra FN:s havsrättskonvention.

Havens resurser bidrar till global livsmedelstrygghet och kan bidra till en hållbar tillväxt. Detta är viktigt för många fattiga länder och människor som är beroende av kustnära fiske. Det är också av betydelse för utveckling av hållbar turism där attraktiva miljöer med friska kustvatten och korallrev är viktiga.

Tillståndet för kustvatten och haven är mycket allvarligt. Ekosystemen och därmed havets ekosystemtjänster påverkas negativt av bl.a. klimatförändringar, havsförsurning, utvinning av mineral och bottentrålning, marin nedskräpning och miljögifter. Havens motståndskraft och förmågan att uppta och bryta ner näringsämnen och gifter, reglering av klimat m.m. försämras. Många fiskebestånd minskar kraftigt och arter dör ut.

Arbete mot ohållbara fiskesubventioner och överfiske är centralt. Att utveckla och genomföra vetenskapligt baserade förvaltningsplaner i syfte att återställa fiskbestånden till minst de nivåer som kan ge maximal hållbar avkastning är nödvändigt för att säkra livsmedelsresursen i utvecklingsländer och bidra till en hållbar ekonomisk utveckling.

För att bidra till arbetet med hållbara hav behövs samarbete över landgränser och samstämmiga åtgärder mellan flera politikområden som t.ex. miljö-, jordbruks-, fiske-, närings- utbildnings- och utrikespolitik.

Ekosystem och biologisk mångfald
Sammanfattat handlar det om att bevara, återställa och hållbart använda ekosystem på land och i vattendrag och deras ekosystemtjänster, särskilt skogar, våtmarker, berg och torra områden, i enlighet med de skyldigheter som anges i internationella överenskommelser.

Hållbart brukande av alla typer av skogar ska främjas, avskogning stoppas, utarmade skogar återställas och ny- och återbeskogningen kraftigt ökas i hela världen. Ökenspridning ska bekämpas och förstörd mark och jord ska återställas. Bergsekosystemen ska bevaras.

Omedelbara åtgärder ska vidtas för att minska förstörelsen av naturliga livsmiljöer, hejda förlusten av biologisk mångfald och skydda utrotningshotade arter. En rimlig och rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid användning av genetiska resurser ska främjas samt lämpligt tillträde till sådana resurser, i enlighet med internationella avtal.

Omedelbara åtgärder ska vidtas för att stoppa tjuvjakt på och handel med skyddade djur- och växtarter. Åtgärder ska införas för att förhindra införseln av invasiva främmande arter samt kontrollera eller utrota prioriterade arter. Ekosystemens och den biologiska mångfaldens värden ska integreras i nationella och lokala planerings- och utvecklingsprocesser, strategier för fattigdomsminskning samt räkenskaper.

Finansiella resurser för biologisk mångfald, ekosystem och hållbart brukande av skogar ska öka och utvecklingsländer ska ges lämpliga incitament att utveckla ett sådant bruk, inklusive bevarande och återbeskogning. Globalt stöd mot tjuvjakt och illegal handel med skyddade arter ska öka, bl.a. genom ökade möjligheterna till hållbar försörjning i lokalsamhällen.

Fungerande ekosystem och biologisk mångfald är grunden för de processer som förser oss med mat, vatten, energi, kläder etc. Skydd, bevarande av och hållbart nyttjande och restaurering av ekosystem och naturresurser samt bevarande av biologisk mångfald är därför nödvändigt.

De viktiga sambanden mellan ekonomisk utveckling och behovet av att skydda och bevara ekosystem, inklusive biologisk mångfald behöver tydliggöras.

Den pågående utarmningen av den biologiska mångfalden drabbar i särskilt hög grad människor som lever i fattigdom vilka ofta livnär sig på naturresurser. Många av dessa är kvinnor. Arbetet i konventionen om biologisk mångfald och de s.k. Aichimålen är väsentligt för att nå flera av de globala målen.

Hållbart brukande av skogsresurser, inklusive minskning av avskogning, är viktigt bl.a. vad gäller klimatpåverkan, hållbar energi, tryggad livsmedelsförsörjning, ekonomisk tillväxt och fattigdomsbekämpning.

Olagliga avverkningar och handel med associerade trävaror ger negativa effekter på skogar och på människorna som lever av och i dessa skogar. Utvecklingsländer har särskilda behov av tekniskt och vetenskapligt kunnande, liksom av resurser, för att utveckla, bevara och hållbart bruka skogsekosystem, inklusive återbeskogning.

Arbete med skog och hållbar utveckling kräver samstämmiga åtgärder mellan olika politikområden som närings-, jordbruks, miljö-, klimat- och utrikespolitik.

För mer om detta se regeringens hemsida på internet
https://www.regeringen.se/sveriges-regering/

Alla statsråd bör samarbeta i planeringar för världens och Sveriges framtid.September 2019

Alla statsråd bör för sina respektive politikområden ha planeringar för världens och Sveriges framtid.

Statsministern bör samordna de andra statsrådens planerings-verksamheter till en planering för världen och en planering för Sverige. Det går inte att planera Sverige utan att ha en svensk planering för världen.

Planering innehåller fyra moment: hur det var, hur det är, hur det kan bli (flera alternativ) och hur det bör bli.

Ministern för internationellt utvecklingssamarbete. Peter Eriksson borde kunna hantera den svenska planeringen av världen.

Miljö- och klimatministern samt vice statsministern Isabella Lövin borde kunna hantera planeringen av Sverige. Men det har visat sig att miljöministern kanske inte intresserar sig så mycket för miljöerna utan mest för klimatet (som behöver planeras för världen).

Det finns fysiska och sociala miljöer som båda är viktiga och som behöver planeras för hela Sverige och kan sägas gälla välfärds-fördelningen, som gäller bl a hushållsverksamheter och service av alla slag bl a skolor, informationer, sjukvård, hälsovård, bostäder, transporter, energi, digitalisering, butikssservice, kulturella verksamheter, hus-hållens inkomster och skatter. näringsverksamheter , arbetsförmedling o s v.

Det är 129 verksamhetsområden som vardera innehållller hundratals eller tusentals mindre verksamhetsområden.

Att få grepp om dem är inte lätt, professionella djuplodande forskare behöver flera års arbete för att beskriva vad som händer. Vill man få veta vad som händer nu måste man gå till journalister som är kunniga och följer utvecklingen.

Problemen är i grunden fyra: hur var det, hur är det, hur kan det bli och hur bör det bli. För att det inte ska bli för mycket får man inte lägga för mycket tid på de första momentet, hur det var och är bara så mycket som behövs för de följande momenten.

Och i de följande momenten måste man se till att ägna sig åt väsentligheter, något som är svårt.

Vad som är väsentligt beror på individernas uppfattningar, av deras inre verkligheter. Alla har inre verkligheter, se avsnittet om de inre verligheterna i kapitel tre i innehållsförteckningen till

Sven Wimnell 20 mars 2018 del 1 av 3: Samhällsplaneringens problem. Områden 1-5 samt 1-9 med myndigheter och professorer, yrken och utbildningar m m.
http://wimnell.com/omr40zl.pdf.

Utbildning i grundskolor, gymnasier, högskolor och universitet samt forskning behöver förbättras. September 2019

Under tjugo års tid har detta påpekats många gånger i de särskilda utredningarna som finns förteckanade på wimnell.com

Innehållen i alla skolämnen behöver kollas och justeras så att de motsvarar kunskaper som behövs i dagens förändrade värld.

Ämnet Hem- och konsumentkunskap behöver förbättras i grundskolan och på något sätt införas på gymnasiet.

Ämnet Samhällskunskap behöver förbättras mycket.

Ämnet Religionskunskap bör ombildas till ett ämne med filosofi och psykologi, bli Religion och levnadskunskap. Även på gymnasiet

Dessa ämnen kommenteras närmare i det följande avsnittet om Hushållsverksamheter.

Regeringen bör se till att det på internet upprättas en förteckning över universitetens och högskolornas professurer med uppgifter om vad de forskar om, och professurerna bör få till uppgift att på internet redo-visa sina forskningar så att forskningarna kommer till nytta för allmänheten, politiker och organsisationer.

Regeringen bör redovisa vilka andra som forskar och förmå dem att redovisa sina forskningar på internet. Regeringen bör använda sig av de forskningar som finns och uppmuntra forskningar som inte finns men behövs .

I http://wimnell.com/omr40zl.pdf. finns mycket om ämnen och forskning.

Varkan borgerliga eller socialdemokratiska regeringar har sett till att lärare har lämplig utbildning.

Utbildningsministrarna har inte sett till att lärarna har lämplig utbildning vid högskolor och universitet. Ämneskunskaper får de kanske enligt ämnesplaner, men ämnesplanerna har brister.
De får inte lämplig utbildning ifråga om hur de ska umgås med eleverna.

De som tänker blir offentligt eller privat anställda eller chefer i organisationer får nog inte tillräcklig utbildning om hur man bör umgås med andra.

I det följande avsnittet om Hushållverksamheter finns en skiss till En komplettering av religionsämnet till ett ämne Religion och levnadskunskap för grundskolan och gymnasiet. Där kan föreskrivas hur man umgås med elever. Psykologi för hur man kan få eleverna att lära sig.

Samma kunskaper behövs i alla verksamheter.

I slutet kapitlet nu visas två tidningsartklar, en om hur lärare kan han-tera rasism och en om hur poliser kan hantera terrorism.

646 Utveckling av de inre verkligheterna

Individens inre verklighet är det som finns i huvudet.
Individen vet nog inte själv allt hon har i huvudet, än mindre vet man vad andra har i huvudet. Det finns statistik om individernas utbildning i skolor o d och om kunnande och erfarenheter, men det säger inte mycket om vad kunskaper, åsikter o s v de har. Det finns forskningar med intervjuer där man försöker lista ut de inre verkligheterna, och det finns mycket spekulationer om det. Men på det hela taget är de inre verkligheterna mest okända för världen utanför. Man frågar och diskuterar för att få reda på kunskaper och åsikter. När man anställer folk görs intervjuer för att få veta om vad folk kan och tycker.
Inför valen görs det opininionsundersökningar om väljarnas tycken .
Så är läget.

Hushållsverksamheterna 641-645 och 647-649 handlar huvudsakligen om de materiella, yttre verkligheterna. Men en viktig resurs i hushållen är hushållsmedlemmarnas inre verkligheter, som är grunden för välfärden. Det vill säga att man uppfattar sig som en samhällsmed-borgare som är minst lika mycket värd som alla andra.

På fritiden i hemmet bör man ha möjlighet att göra det man vill inom ramen för allmän moral så att man trivs. Man bör ha sociala kontakter och andra verksamheter så att de inre verkligheterna utvecklas , bl a med lämpliga kunskaper och värderingar om de ständigt pågående förändringarna i världen, och så att möjligheterna att anpassa sig och påverka andra utvecklas på lämpligt sätt.

Här handlar det om personlig hygien, kläder och hur vi umgås i hemmet med familj, släkt och vänner. Vi ser på TV, läser tidningar och böcker, skriver, har hund, katt, hobby med hantverk m m.
Vad gör arbetslösa och sjuka hemma hela dagarna?

Behöver de hjälp med att göra något nyttigt med tiden? Vad gör de som på grund av sjukdom eller arbetslöhet o d inte har något arbete att gå till ? Och kriminella o d ?

Livsmedel o d , boende, vatten-och avloppsförjning, energitillgång, tillgång till prylar och pengar som ingår i områdena 641-649 är materiella resurser som måste kompletteras med välfungerande inre verkligheter som kan behandlas i område 646.

Människorna påverkar och påverkas genom verksamheter i fyra olika roller i livet:

A.Huvudroll: allmän levnadsroll lekmannaroll-fritidsroll.

A1: att i största allmänhet leva med kropp och psyke i de fysiska och sociala miljöerna med de möjligheter och innanför de ramar som ges av de politiska styrningarna.

A2: att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas levnadsförhållanden, som beror av de fyra ovan nämnda faktorerna.

B. Biroll: förvärvslivsroll-expertroll-yrkesroll.

B1: att hitta lämplig plats i de gemensamma förvärvslivssystemen och göra arbetet med hänsyn till egna egoistiska krav.

B2: att sköta arbetsuppgifterna i förvärvsarbetet med hänsyn till vad de övriga samhällsmedlemmarna kan begära att få uträttat i den gemensamma arbetsfördelningen.

Välfärden beror av dessa fyra områden. Individernas inre verklig - heter kan få det grundläggande utformat i förskolan, grundskolan och gymnasiet, men måste sedan under livet få kompletteringar i sina vardagliga verksamheter i hushållen.

Det räcker inte med att man har bostad, telefonledningar, telefoner. TV-abonemang, datorer, soffor, tidningar och skrivbord etcetera, det behövs också kunskaper för att kunna utnyttja det materiella, diskutera det med anhöriga och bekanta.

Som serviceområden till hushållen kan ses skolornas verksamheter.

Klart är att grundskolans ämnen Samhällskunskap, Religionskunskap och Hemkunskap behöver förbättras med hänsyn till vad man behöver. Likaså Samhällskunskap och religionskunskap på gymnasiet. Där skulle det också vara bra med ett ämne Hemkunskap, men om det inte finns plats för det borde Samhällskunskapen kunna ökas på med viktiga hemkunskapsproblem.

Högervridningen, våldet och allt annat elände gör att man måste förbättra undervisningen i skolan. Religionskunskapen bör ändras till Religion och levnadskunskap, Samhällskunskapen behöver bli mycket bättre och Hemkunskapen behöver utökas. Med rätta förbättringar blir barnen lyckligare som barn och sedan som vuxna och demokratin förbättras.

För de svenska barnen är det viktigt att de får kunskaper för de fyra roller de har , A1, A2, B1 och B2.

Utbildningen i samhällskunskap bör utgå från systemet för mänskliga verksamheter, som är en fullständig samhällsbeskrivning.

Förbättringar av undervisingen i de två ämnena är av stor betydelse för kultur och demokrati. Demokrati- och kulturministern har anledning att övertyga utbildningsministrarna om vikten av förbättringar.

Det är särskilt viktigt för invandrare att de får en bra samhällsbeskrivning som utgår från svenska förhållanden och också innehåller beskrivningar om samhällen utanför Sverige, så att invandrarna får kunskaper som passar till deras speciella förutsättningar.

Slutsats:
Grundskolor och gymnasier måste ge barnen kunskaper om sig själva och sina beteenden och världens problem så att de kan leva väl ihop med andra och med demokratin kan förbättra levnadsförhållandena för sig själva och alla andra.

Religioner ger gammalmodiga bilder av världen och om hur man bör bete sig, som inte fungerar idag. Religionsämnet bör utvidgas till att omfatta levnadskunskap om hur man kan utveckla sig själv och om hur man bör samverka med andra.

Ämnet om samhällskunskap måste göras mer fullständigt i både grundskolor och gymnasieskolor. Kunskaper i hemkunskap bör förbättras i grundskolorna och förmedlas också i gymnasierna.

Det här gäller de svenska barnen och också de nyanlända, invandrarna, för vilket det är särskilt viktigt att läroplanerna ger en bra modern utbildning i de nämnda ämnena, som passar till deras speciella förutsättningar.

Utbildningen ska direkt hjälpa de enskilda individerna och hjälpa dem att på politisk väg förbättra välfärden för alla.

De utbildningar som nu nämnts för skolorna är utbildningar som bör ske hela tiden genom verksamheterna i hemmet.

Om religionsämnet ombildas till ett ämne med filosofi och psykologi **kommer det ämnet att innehålla många universitetsämnen. Av ämnena kan man anse att religionen var först och om man lägger ämnena i en kronologisk och logisk ordning kan man börja med religion:**

Religion och levnadskunskap. (Barnen lär också föräldrarna)

1. Religionskunskap.
2. Filosofihistoria.
3. Idé-och lärdomshistoria.
4. Vetenskapshistoria
5. Utbildnings- och skolhistoria.
6. Skolverkets läroplan för grundskolan.
7. Arkiv-och bibliotekskunskap.
8. Individernas kunskaper och erfarenheter.
9. Framtidsplanering. För Sverige och världen för kroppsliga och psykiska förhållanden och fysiska och sociala miljöer, med samhällsbeskrivning, sambandsforskning och demokratins krav.
10. Estetik och värderingar.
11. Livsåskådningar och världsåskådningar. Världsbilder.
12. Psykologi. Biologisk psykologi. Kognition. Utvecklingspsykologi.
13. Socialpsykologi.
14. Sociologi och informationskunskap.
15. Logik och vetenskapsteori.
16. Etik och moral.
17. Konsten att inte ha tråkigt. (Tillägg 18 feb 2014)
    Ämnet bör utformas i flera alternativ passade till utbildningsnivåerna. Enklare för lägre klasser och mer utvecklade för högre.

Inkomstskatterna

Sverige var under 1800-talet ett utpräglat klassamhälle. Sverige styrdes av kungen med hjälp av de fyra stånden i riksdagen, adel, präster, borgare och bönder. Någon plats för arbetare fanns inte.....

I skattereformen 1990 fick kapitalinkomstskatten nuvarande form med statlig skatt 30% oavsett inkomstens storlek. Den sattes till 30% för att ungefär motsvara kommunalskatterna som ligger ungefär där.

De flesta betalar ingen statlig inkomstskatt, bara kommunal inkomstskatt. Kapitalinkomstskatten på 30 % är för de flesta ungefär som kommunalskatten.

Progessiviteten i inkomstskattesystemet ombesörjs av den staliga inkomstskatten som 2017 börjar vid inkomst cirka 38000 kr per månad. I sista minuten 1990 gjordes i skattereformen på förslag av LO en ändring av reglerna för kommunalskatten. För att lindra skatten för de lägsta inkomsterna bestämes att grundavdraget vid låga inkomster skulle ökas ett antal procent upp till inkomt litet över 100 000 kr per år, istället skulle sedan grundavdaget minska en viss procent vid inkomst däröver.

Inkomtsskattesystemet består enligt detta av en kommunalskatt som med nyss nämnda undantag är lika med den skatt kommunerna bestämmer samt en statlig skatt vid inkomst över en viss nivå som riksdagen avgör. Till det en kapitalinkomstskatt på 30% oavsett arbetsinkomstens storlek. Man bör observera, att skuldräntor (negativ kapitalinkomst) bör medge avdrag 30%.

Kvar står sedan att de med de lägta inkomsterna får orimligt höga skatter på grund av att grundavdraget inte når upp till lägsta rimliga levnadskostnader.

Mer om skatter och bidrag.

Politikerna har under årens lopp då och då talat om att skatt ska utgå efter bärkraft och skattekraft och bidrag ska utgå efter behov. Men varken regeringen, riksdagen eller partierna har någonsin under de senaste femtio åren visat upp hushållsbudgetar som visar behov eller visat hur bärkraft hänger ihop med hushållsbudgetar.

Jag har nästan varje år under denna tid redovisat hushållsbudgetar och påpekat att inkomsterna vid låga inkomster inte räcker till hushållsbudgetarna och att skatter och bidrag bör bestämmas med hänsyn till det. Tyvärr har politikerna inte rätttat sig efter det, och fortfarande måste många med låga inkomster betala skatter trots att inkomsterna inte räcker till rimliga levnadskostnader.

Skattefördelningen bör ske efter bärkraft. Den bör ske med hänsyn till inkomst och med hänsyn till hushållsutgifter för rimliga behov.

Skattefördelningen har två dimensioner: Vertikal och horisontell fördelning.

Den vertikla fördelningen gäller fördelningen på personer med samma rimliga utgifter men med olika höga inkomster. Den horisontella fördelningen gäller fördelning på personer med olika rimliga utgifter men samma inkomster.

I den allmänna skattedebatten talas nästan bara om den vertikala fördelningen av skatterna - med hänsyn till inkomstens storlek.....

Det borgerliga blocket vann valet 2006 med löften om skattesänkningar för låg- och medelinkomsttagare och åtgärder som skulle ge jobb åt arbetslösa och minska "utanförskapet". Det blev stora skattesänkningar för dem med höga inkomster och nedskärningar som mest drabbar dem med låga inkomster. Arbetslösheten är stor. De borgerliga har ställt i utsikt att de ska forsätta på samma sätt.

En central fråga, som alltid, är skatterna. Vem ska betala dem och vad ska de användas till. De som ska betala är individer, hushåll och företag och skatterna ska gå till saker som är till nytta för de kategorierna. Skatterna tas ut på skattebaser: skatter på arbetsinkomster, inkomster av företag, vinster och kapital, skatt på varor mm.
En högerfilosofi är att de som har höga arbetsinkomster inte arbetar om de inte får lägre skatter och högre bidrag och att de med låga inkomster inte arbetar om de får lägre skatter och högre bidrag.

Den borgerliga alliansen hatar bidrag och har satt ett annat namn på jobbskatteavdragen, nämligen avdrag, som är detsamma som bidrag. Jobbskatteavdragsbidragen är vid höga inkomster mycket stora.

Folkpartiet framför krav om att den s k värnskatten ska tas bort, annars vill ingen utbilda sig, och utbildat folk är nödvändigt i den globala konkurrensen. Kravet är nonsens. De som inte vill utbilda sig på grund av värnskatten har fel inställning till utbildning och om de avstår utbildning är det bara bra. Samhället bör undvika att släppa fram giriga personer till välbetalda platser där de bara tänker på att skaffa sig själva förmåner.

De som nu ihärdigt propagerar för lägre skatter för höginkomster borde istället intressera sig för dem med låga och de lägsta inkomsterna och kräva förbättringar för dem. Skattesänkningarna bör bedömas med hänsyn till levnadskostnaderna.....

Fastighetsskatter och förmögenhetsskatter.

Kd-ledaren Göran Hägglund gjorde en stor insats för att förbättra fastighetsbeskattningen. En stor del av befolkningen äger småhus och för dem har fastighetsskatten många år varit en pina. Skatten har byggt på fastighetstaxeringarna, som bygger på uppmätta marknadspriser för fastigheter i omvärlden. Skatterna har byggt på fiktiva inkomster på husen, inkomster som i verkligheten inte funnits. Husägarna har inte haft inkomster av husen som kunnat användas till fastighetsskatten.

Det gamla systemet har fått en bättre efterföljare. För reavinstskatten finns förmånliga regler om uppskov som kostar mycket pengar för staten, regler som kanske är alltför förmånliga.

Fastighetsskatten, förmögenhetsskatten, arvs- och gåvoskatterna bör ej återinföras. Statliga inkomstskatten bör ej tas bort.

Fastighetsskatterna och förmögenhetsskatterna är ett elände därför att fastigheter och förmögenheter för många inte alltid inbringar pengar som räcker till skatterna. Arvs- och gåvoskatter ger upphov till onödigt manipulerande.

Den mest rättvisa skatten är skatten på förvärvsinkomster som handlar om pengar man disponerar och är mer kontrollerbara än de andra skatterna.

Om förmögenheter: det finns olika slags förmögenheter, man kan ha ett hus eller pengar på banken, men en viktig typ av förmögenhet är den förmåga man har genom kunskaper och erfarenheter. Denna förmögenhet beskattas inte, man beskattar avkastningen av kunnandet, dvs inkomster man har av kunnandet, avkastningen av kunnandet. Samma bör gälla för de materiella förmögenheterna, man beskattar avkastningen.

Ränteavdrag och kapitalinkomstskatter bör ligga kvar på 30%

De svenska politiska partierna har aldrig förstått sig på problemen med fördelningen av inkomstskatterna, isynnerhet för de lägsta inkomsterna där de olika hushållkostnaderna, mest på grund av bostadskostnaderna, för ensamma och makar/sambor spelar stor roll.

För pensionärerer och barnfamiljer görs en sorts anpassning genom bostadstillägg vid låga inkomster. Samma sorts anpassning borde ske för icke-pensionärer utan barn, för dem borde införas lämpliga bo-stadstillägg. Sådana tillägg har funnits en tid men tagits bort.

Genom jobbskatteavdragen har skattefördelningen ytterligare försämrats.

Man bör observera, att makar/sambor (utan barn) vanligen klarar sig bra om båda har inkomster. Ensamstående är missgynnade i skattesystemet eftersom de ensamma ska betala hela levnadsstandarden. Om man sänker skatterna så att ensamma klarar sig vid låga inkomster kommer makar/sambor att bli överkompenserade. Man kan klara detta problem bara med hjälp av lämpligt utformade bostadsbidrag.

Under de senaste 40 åren har man i riksdagen inte kunnat få syn på någon vettig sammanhängande framställning om skatte- och bidragsfördelningsproblem. Varken de rödgröna eller de borgerliga partierna har gjort någon redovisning om levnadskostnaderna och satt skatter och bidrag i relation till det. Skattelättnaderna: bör bedömas med hänsyn till levnadskostnaderna.....

Nyss har nämnts om kapital:

"Fastighetsskatten, förmögenhetsskatten, arvs- och gåvoskatterna bör ej återinföras. Statliga inkomstskatten bör ej tas bort.

Fastighetsskatterna och förmögenhetsskatterna är ett elände därför att fastigheter och förmögenheter för många inte alltid inbringar pengar som räcker till skatterna. Arvs- och gåvoskatter ger upphov till onödigt manipulerande.

Den mest rättvisa skatten är skatten på förvärvsinkomster som handlar om pengar man disponerar och är mer kontrollerbara än de andra skatterna.

Om förmögenheter: det finns olika slags förmögenheter, man kan ha ett hus eller pengar på banken, men en viktig typ av förmögenhet är den förmåga man har genom kunskaper och erfarenheter. Denna förmögenhet beskattas inte, man beskattar avkastningen av kunnandet, dvs inkomster man har av kunnandet, avkastningen av kunnandet. Samma bör gälla för de materiella förmögenheterna, man beskattar avkastningen.

Ränteavdrag och kapitalinkomstskatter bör ligga kvar på 30%

De svenska politiska partierna har aldrig förstått sig på problemen med fördelningen av inkomstskatterna, isynnerhet för de lägsta inkomsterna där de olika hushållkostnaderna, mest på grund av bostadskostnaderna, för ensamma och makar/sambor spelar stor roll.

Vad ingår i skattetabellerna?

I beräkningen av skattetabellerna ingår kommunal och statlig inkomstskatt på förvärvsinkomster, allmän pensionsavgift, begravningsavgift och avgift till registrerat trossamfund. Även den nya public service-avgiften är inkluderad i skattetabellerna för 2019. Avdrag och skattereduktioner för grundavdrag, allmän pensionsavgift, jobbskatteavdrag och skattereduktion för sjuk- och aktivitetsersättning ingår också i tabellerna.

Kolumn 1
Avser löner, arvoden och liknande ersättningar till den som vid årets ingång inte fyllt 65 år om inkomsten ger rätt till jobbskatteavdrag. Tabellen ska tillämpas oavsett om allmän pensionsavgift ska betalas eller inte.

Ensamstående förvärvarbetande är missgynnade i förhållande till makar/sambor.

Ensamståendes levnadskostnader per år 2019 är 174000kr
En makes/sambos kostnad är 134500 kr, dvs 39500 kr lägre och därför blir överskottet för en make 39500 kr högre för en ensamstående. Om makarna var för sig har samma inkomst som en ensamstående har makarna tillsammans 2x39500kr= 79000kr mera disponibelt sedan inkomstskatter och levnadskostnarna betalats.

Underskott tillsammans för ett par makar blir på motsvarande sätt 79000 kr lägre än för en ensamstående

Sammanräknad förvärvsinkomst efter deciler. Kvinnor och män 20-64 år. Kr/år

Sammanräknad förvärvsinkomst efter deciler. Personer folkbokförda i Sverige både 2016-01-01 och 2016-12-31

Sammanräknad förvärvsinkomst efter deciler. Personer folkbokförda i Sverige både 2017-01-01 och 2017-12-31

Decilgrupp	2016	2017	2019 antagande. cirka samma årliga ökning som 216-217. Månad ca	
1	11 855	12 096	13 000	1083
2	96 357	99 028	104 000	8667
3	177 761	183 315	194 000	16167
4	241 790	249 625	265 000	22083
5	289 357	298 285	316 000	26333
6	327 932	337 863	358 000	29833
7	366 546	377 964	401 000	33417
8	414 336	426 988	452 000	37667
9	486 239	499 991	527 000	43917
(9,5				ca 57000)
10	789 273	809 306	849 000	70750

Statistiken är inte uppdelad efter esamstående och makar/sambor. Men ensamstående behöver 2019 inkomst 19000 och makar var för sig 14000 per månad för att klara hushållsbudgetarna på plus. Genomsnitt cirka 16000 kr
Det betyder att cirka 30 % av inkomsttagarna inte klarar sig.

Inkomstskattesystemet är inte uppbyggt efter skatteförmåga och inget talar för att svenska folket vill ha det.

Brister i detta system kompenseras i någon mån av bidrag av olika slag, bland annat barnbidrag och bostadsbidrag för ensamma och makar/sambor med barn.

Ungdomar utan barn kan få ungdomsbostadsbidrag. Äldre utan barn har några år fått bostadsbidrag, men de har i ovist nit tagits bort, det bör snarast återinföras. Det kan enkelt ske genom att höja åldersgränsen för bidrag. Ungdomsbidragen avtrappas med 30% av viss stigande inkomst. I ett nytt bidrag för äldre kan det vara 33,33 % eller 20%, som gälller för barnbostadsbidrag.

Se senare utredning: Sven Wimnell 22 april 2019: Bostadsbidrag för barnfamiljer och nya för barnlösa. Bostadstillägg för pensionärer. Utredningar om verksamheter som styr världen. Vårbudgeten 2019.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzze.pdf

Om värnskatten

Agenda började för hösten den 25 augusti 2019 och hade bl a en intervju med den nya liberalledaren Nyamkon Sabuni.

Expressen skrev om intervjun:
Sabuni: – Det viktigaste från vår sida är att vi gör det som är bäst för Sverige: att vi säkrar goda förutsättningar för företagande, för arbetsmarknaden så att vi får fler i arbete, och att vi säkrar kompetensen.

Hon menar att den budgetram som finansministern presenterat ger utrymme både för sänkta marginalskatter och satsningar på rättsväsendet, som är en hjärtefråga för L.

Partiet har stridit hårt för att slopa värnskatten, något som beräknas kosta 6 miljarder kronor.
– Så statiskt är det inte, säger Nyamko Sabuni.

– Genom att ta bort värnskatten kan vi få fler att vilja avancera men också att vilja jobba lite mer.
Agenda: Varför inte satsa de där miljarderna på kommunerna?
– Vi har också pengar som vi kommer att satsa på kommunerna.

Den s k värnskatten avskaffas sista decmber 2019. Den ger cirka 6 miljarer kr till statskassan.

Jag föreslår att en ny värnskatt införs fr o m 1 januari 1920 med samma regler som för den gamla värnskatten som avskaffas, men att skatten tillförs försvarsdeparrtementet.

2019. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5700 kr per mån = 68400 kr per år för ensam och 7000 kr per mån för makar/sambor= 84000kr/år.
Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 174 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 269000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam Mån. lön	Prelskatt /mån	Prelskatt /år	Efter skatt /mån	Efter skatt /år	Över-skott/år	Inkomstskatt i% av inkomst	Årsinkomst per person
6001	626	7512	5375	64500	-109500	10,4	72 000
7001	854	10248	6147	73764	-100236	12,2	84 000
8001	1081	12297	6920	83040	-90960	13,5	96 000
9001	1308	15696	7693	92316	-81684	14,5	108 000
10001	1535	18420	8466	101592	-72408	15,3	120 000
11001	1765	21180	9236	110832	-62168	16,0	132 000
12001	1997	23964	10004	120048	-53952	16,6	144 000
13001	2268	27216	10733	128796	-45204	17,4	156 000
14001	2568	30816	11433	137196	-36804	18,3	168 000
15001	2859	34308	12149	145704	-28296	19.0	180 000
16001	3149	37788	12852	154224	-19776	19,7	192 000
17001	3440	41280	13561	162732	-11268	20,2	204 000
18001	3730	44760	14271	171252	-2748	20,7	216 000
19001	4020	48240	14981	179772	5772	21,2	228 000
20001	4340	52080	15661	187932	13932	21,7	240 000
21001	4630	55560	16371	196452	24252	22,0	252 000
22001	4921	59052	17080	204960	30960	22,3	264 000
23001	5211	62532	17790	213480	39480	22,7	276 000
24001	5501	66012	18500	222000	48000	22,9	288 000
25001	5792	69504	19209	230508	56508	23,2	300 000
26001	6082	72984	19919	239028	65028	23,4	312 000
27001	6373	76476	20628	247536	73536	23,6	324 000
29001	6953	83436	22048	264576	90576	24,0	348 000
30001	7244	86928	22757	273084	99084	24,1	360 000
35001	8848	106176	26153	313836	139836	25,3	420 000
40001	10498	125976	29503	354036	180036	26,2	480 000
45001	12782	153384	32219	386628	212628	28,4	540 000
50001	15432	185184	34569	414828	240828	30,7	600 000
55001	18164	217968	36837	442044	268044	33,0	660 000
60001	21045	252540	38956	467472	293472	35,1	720 000

2019 är skatten 33 % av inkomsten vid inkomst 55000 och
35,1 60000

Inkomst 60000 månad = 720 000 per år ligger 30 700 över 689 300 och värnskatten blir 5% av det = 1535 kr som är 0,21% av 720 000 Skatten blir 35,1-0,21= cirka 34,9 av inkomsten.

Vid inkomst 100 000 kr/månad = 1200 000 kr per år är inkomsten 480 000 kr högre och värnskatten 24 000 kr högre= 25535 kr som är 2,1 % av inkomsten. Vid inkomst mellan 60 000 och 100 000 kr per månad är alltså värnskatten 0.21 - 2,1 % av inkomsten. Vid 70 000 cirka 0,9%

Ensam barnlös med inkomst 18-19 000 kr/månad, och som efter skatt knappt har till rimliga levnadskostnader 174 400 kr, betalar 21 %av inkomsten i skatt.

Den med månadsinkomst 60 000 har överskott i hushållsbudgeten på 293 473 kr sedan rimliga levnadskostnader betalats. Och , räknat på 2019, betalar bara 34,9 %av inkomsten i skatt sedan värnskatten tagits bort.

Man kan nog säga att borttagandet av värnskatten är en onödig lyx för dem med de höga inkomsterna.

Ensamma med inkomster under 19 000 kr per månad har underskott i hushållsbudgetarna. Ensam med inkomst 60 000 kr/ månad har överskott 293457 kr på året.

Cirka 35 % av inkomsttagarna ha inkomster under 19 000 kr.

För den med månadsinkomst 60 000 kr och överskott 293473 kr minskar skatten med 0,21 av inkomsten när värnskatten tas bort, det är inte troligt att man arbetar mer för det. Om inkomsten är 70 000 kr/månad = mitt- eller medel för de 10%med de största inkomsterna, minskar skatten med 0,9%% av inkomsten och det får nog inte vederbörande att arbete mer.

Barnfamiljer med bostadsbidrag. Förslag för 2019

Enligt gällande regler för barnfamiljernas bostadsbidrag ska de trappas av med 20% av den del av inkomsten som överstiger 150 000 kr per år.

Det bör höjas till 200 000 kr per år= 16 666 kr per månad.

För ensamma med 1, 2 och 3 barn räcker då inkomsterna efter skatt till levnadskostnader ungefär enligt konsumentverkets beräknade kostnader mm och hyror för lägenheter enligt boverkets krav.

Enligt beräkningarna i det föregående ligger den lämpliga inkomstgränsen för ensamma på cirka 17000 kr per månad= 204 000 kr per år

För makar/sambor med 1 barn skulle avtrappningen kunna börja vid cirka 14 000 kr per månad, för 2 barn vid inkomst cirka 16 000 kr och för 3 barn vid cirka 17 000 kr. För enkelhets skull kan man nog sätta gränsen till 16 666 kr per månad = 200 000 kr/ år.

Marginalskatten i avtrappningsperioderna är cirka 30%, bostadsbidragen avtrappas med 20% och barntillsynsavgifterna ligger kanske på 2-4% av inkomsterna. Summan blir marginal-effekter cirka 52-54%.

Om inkomstgränsen för avtrappnings början höjs med 50000 kr innebär det att avtrappningarna minskar med 10000kr under året. Om man behåller gränsen vid 150000 kr betyder det att levnadskostnad 174000 kr för ensam förälder minskar till 164000 kr. För makarna minskar 269000 till 259000.
Men vill man ha mer exakt måste man räkna mer exakt.

Bostadsbidrag för barnlösa i åldrar över 29 år upp till pensionsåldrar. Förslag för 2019

För bostadsbidrag till enamma utan barn föreslås här samma bidrag som för åldrarn 18-29 år och samma avtrappningsfaktor 33,33%, men inkomstgräns för avtrappningens början som är satt så att bidraget är avtrappat vid inkomst där underskotten är noll. Cirka 18300 kr/månad = cirka 220000 kr/ år för ensam och cirka 13700 kr/månad = 164400 kr/år per make för makar.

Enligt reglerna kan bostadsbidraget bli 90% av hyran mellan 1800 och 2600 kr per månad = 720 kr per månad = 8640 kr per år. Samt 65% av hyran mellan 2600 och 3600= 650/mån = 7800 kr per år.
Ensam summa bidrag och makar summa bidrag 16440 kr per år =1370 kr/månad.

16440 är 9,45% av hela levnadskostnaderna 174000 för ensam.
16440 är 6,11% av hela levnadskostnaden 269000 för makar.
Då bör man komma ihåg att skattesystemet gynnar makar med 39000kr på året i förhållande till ensam.
Om makarna var för sig har samma inkomst som en ensamstående har makarna tillsammans 2x39500kr= 79000 kr mera disponibelt sedan inkomstskatter och levnadskostnarna betalats.

Avtrappningssträckan blir 49320 kr per år. Inkomst när bidraget för ensam tar slut om avtrappning sker från inkomst 41000 kr blir: 41000+49320= 90320 per år = 7527kr/mån.

Om man höjer gränsen för avtrappnings början till 220000-49320= 170 680=14223kr/månad ska underskottet bli noll.
Kontroll:
Inkomst 220000 minus skatt cirka 45802= 174198 nästan precis som ensams levnadskostnader 174000

För makarna blir avtrappningsgänsen 164400x2 minus 49320= 279480. 139740 per make.

Kontroll:
Inkomst 164400 minus skatt 29376 =134664 för varje make= 269328 för båda, nästan precis som makars levnadskostnader 269000

Bostadsbidragen bör trappas av från inkomst 170680 kr för ensam och trappas av från inkomst 139740 för maka.

De beloppen bör rundas av på lämpligt sätt, förslagsvis inkomstgräns när bostadsbidrag ska börja trappas av med 33,33%:
170 000 för ensam = 14157 kr /månad och
140 000 för make = 11667 kr/månad.

Bidragen är slutavtrappade vid inkomst cirka
För ensam 18300 kr/ månad
För makar 13700 kr/månad för make

Avtrappning sker
För ensam: inkomster mellan 14157 och 18300 kr/ månad.
För make: inkomster mellan 11667 och 13700 kr/ månad.
Marginalskatten är i dessa intervall cirka 29% för ensam och cirka 23% för makar. Med avtrappning 33.33% för bostadsbidrag gör det summa marginaleffekt cirka 62% för ensam och cirka 56% för makar. Vid kommunal utebitering 33% som är nästan precis som genomsnittet i Sverige.

Om avtrappningseffekt 20% hade valts hade marginaleffekterna kblivit lägre, men avtrappningarna hade börjat vid en lägre inkomst så att bidragen blivit lägre vid lägre inkomster. Därför har faktorn 33,33% valts istället för 20%. 33,33% är också det som gäller för ungdomsbostadsbidragen. Förslaget för äldre har tidigare innehållit 20% och det kanske kan accepteras, men då får man räkna om.

Socialförsäkringsbalken

Kapitel 97

"**Förmögenhet**

6 § Tillägg till den bidragsgrundande inkomsten ska göras med 15 procent av den sammanlagda förmögenhet som överstiger 100 000 kronor, avrundad nedåt till helt tiotusental kronor.

I den sammanlagda förmögenheten ingår förmögenhet för varje försäkrad samt för varje barn som avses i 96 kap. 4, 5 a och 9 §§. I fråga om barn som avses i 96 kap. 5 a § ska dock endast hälften av den förmögenhet som tillhör barnet ingå i den sammanlagda förmögenheten. *Lag (2017:1123).*

7 § Tillägg för makars förmögenhet ska fördelas på makarna i förhållande till deras respektive andel av den sammanlagda förmögenheten.

Tillägg för barns förmögenhet ska fördelas lika mellan makar.

8 § Förmögenheten beräknas enligt lagen (2009:1053) om förmögenhet vid beräkning av vissa förmåner, om inte annat följer av 9 och 10 §§.

Förmögenheten beräknas per den 31 december det år som bostadsbidraget avser. "

Regeln om att 15 % av förmögenheter ska tas upp som inkomst vid beräkning av bostadsbidragen bör avskaffas. Regeln bör avskaffas även för bostadsbidrag till personer utan barn och för pensionärernas bostadstillägg.

Detta bör gälla också för ungdomsbostadsbidragen och bidragen till äldre barnlösa

Bostadtillägg och garantipension för pensionärer.

Verkan av kapital

Varken promemorian, regeringen eller utredningarna behandlar inverkan av kapital enligt de gällande reglerna.

De gällande reglerna om att 15 % av kapital ska tas upp som inkomst vid bostadstilägg för pensionärer bör tas bort. Det är särskilt viktigt att taxeringsvärden för pensionärernas fritidshus tas bort.

De gällande reglerna säger att kapital över 100 000 kr för ensam och 200 000 för makar ska inverka på bostadstilläggen så att 15% ska tas upp som inkomst. Det innbär en förmögenhetsskatt för dem med låga inkomster vilket är synnerligen orättvist eftersom de med högre inkomst inte betalar någon förmögenhetsskatt.

Vid skattereforman 1970 sattes de nuvarande gränserna 100 000 och 200 000 till 75 000 och 150 000 och skulle de har räknats upp med inflationen enligt KPI skulle de nu ha varit drygt 400 000 och 800 000.

Att de gällande reglerna för bostadstilläggen är mycket krävande och olämpliga för pensionärer med låga inkomster har påpekats under flera decennier och det är anmärkningsvärt att regeringen och utredningarna inte beaktar detta.

Varken regeringen, myndigheterna eller de politiska partierna har några offentliga redovisningar om pensionärernas levnads-kostnader, i förhållande till inkomster, skatter och bidrag som gör att det går att bedöma skäligheten i de regler som gäller.

När det gäller bostadstillägg finns i socialförsäkringsbalken följande:

- 99 kap. Innehåll
- 100 kap. Allmänna bestämmelser om bostadstillägg
- 101 kap. Rätten till bostadstillägg
- 102 kap. Beräkning av bostadstillägg
- 103 kap. Särskilda handläggningsregler för bostadstillägg
- 103 a kap. Innehåll
- 103 b kap. Allmänna bestämmelser om boendetillägg
- 103 c kap. Rätten till boendetillägg
- 103 d kap. Beräkning av boendetillägg
- 103 e kap. Särskilda handläggningsregler för boendetillägg

Årskostnaderna för pensionärer 2020

Kostnaderna 2019 156330 är genomsnittskostnader i riket.

Kostnaderna 156330 kr för ensam 2019 kommer kanske att öka med 2% = 3127 kr. Då skulle kostnaderna öka och bli cirka 159457, avrundat 160000 kr. Detta skulle vara genomsnittskostnaden i Sverige. Hyran skulle vara ca 5814 kr/månad i genomsnitt.

Bostadstilläggen för ensam höjs förmodlingen för hyror upp till 7000 kr/månad. Men 7000 kan inte anses vara genomsnittskostnaden i Sverige. Hyra 7000 kan vara hyran i vissa fall, i nyproduktionen. Och då kan bostadstilläggen vara så att de verkliga kostnaderna för hyran mellan 5814 och 7000= 1186 kr reduceras.

Enligt promemorian: "en person som är berättigad till bostadstillägg får full ersättning för bostadskostnad upp till 3 000 kronor. Från 3 001 kronor till 5 000 kronor är ersättningsgraden 90 procent. För boende-kostnader från 5001 till 7000 kronor ersätts 70 procent"

Den verkliga kostnaden för pensionären för 1186 kr blir 30% av 1186= 356 kr/månad =4272 kr/år, och det ligger inom ramen för de variationer som kan förekomma kring genomsnittskostnader. Om hyran ökar över genom-snittskastnaden får man minska på andra kostnader.

Genomsnittskostnader är underlag för inkomstskatter. När inkomster går över vissa belopp uppstår överskott som kan ta hand om variationer kring genomsnittskostnaderna. Men vid låga inkomster uppsår underskott och då är det viktigt att det finns bidrag som kan ta hand om dem. Och viktigt veta var det finns överskott och underskott.

Regeringen har ingen politik för hushållsverksamheterna och vet inte vilka som får överskott och underskott. Det måste regeringen visa.

Ensam väntad ändring 2020:

Reducering av tillägg vid stigande inkomsten blir bara med en faktor, 62%. Det s k fribeloppet höjs med cirka 500 kr. Avtrappningen går snabbare på slutet. Den avtrappning med 50% som 2019 sker mellan inkomsterna 147405 och 223185 kr/år skulle ha blivit 62% och avtrappningen slutat vid inkomst 208518 kr/år

Garantipensionen ökas med cirka 200 kr/månad= cirka 2400 kr/år

De regler som föreslås innebär sammantaget att maximalt bostadstillägg höjs från 5 560 kronor till 6 540 kronor per månad. Ökning per år från 66720 till 78480= ökning 11760 kr/år

Höjningen av bostadstillägg och garantipension blir cirka 14160 kr Om man gjort det 2019 skulle underskottet 417 kr vid pension 5000 kr/månad blivit ett överskott på 13473 kr/år och medgivit en hyra 7000 kr/månad med kostnad 4272 kr/år utöver den normala hela levnadskostnaden 156000kr.

Men det hjålper inte ensam med frittidsfastighet. Maximalt bostadstillägg 2019 är 66720 kr/år. En ensam med fritidsfastighet ska ta upp 15 % av taxeringsvärdet som inkomst. Om tillägget reduceras med 62% av denna inkomst faller hela bostadstillägget bort när taxeringsvärdet är 717419 kr. 717419 x 0,15 x 0,62 = 66720. Det är idag en mycket torftig fastighet.

Att den skulle kunna anses ge en inkomst på 15% av taxeringsvärdet=107612 kr är bortom allt förmuft, det borde en statlig pensionsutredare förstå. Statsminister Göran Persson har inte förstått det och han ses nu kunna bli styrelseordförande i Swedbank och reda upp alla bankens svindlerier.

Bostadstillägg för pensionärer. 16 mars 2006

Från http://wimnell.com/omr36-39k.pdf. 060316

Sid

59 **Pensionärer med låga inkomster.**
61 I samband med småhus finns två sätt att bo.
62 Viktiga händelser i bostadstilläggens historia.
62 **I 1990 års skattereform ändrades kapitalinkomstbeskattningen**.
62 **1995 föreslog regeringen att skärpningsregeln skulle tas bort.**
63 **Dråpslaget kom i prop 1995/96:150 och 1996/97:1, mot pensionärer med fritidshus**.
63 **I intervju av Thomas Hempel i P1:statsminister Göran Persson sa, att han var beredd dra tillbaka förslagen**
63 **I prop 2000/01:140 har det istället blivit ytterligare försämringar.**
64 Kommentar 051122:
65 Avskrift av brev Till statsminister Göran Persson.
66 Skattereduktion för fastighetsskatt.
67 Andra påpekanden o förslag.
68 Summa marginaleffekt 2004.
70 Ett alternativ med bara en faktor 57%_för avtrappning av bostadstillägg.
73 Innehållet i sidorna 3380-3459: Sven Wimnell 20040208: Pensionärer födda 1937 eller tidigare.
75 Påminnelser om pensionärsproblemen. Har gått till statsråd och partiledare.Flera gånger efter 8 april 2004.....

I samband med småhus finns två sätt att bo. (8 april 2004).

Det ena sättet är att man bor i en villa, och vanligen är en sådan tämligen rymlig och större än det minsta rimliga. Reglerna för bostadsbidrag till villaboende är generösa. Garage, bilplats stor källarevåning od räknas inte som förmån.

Det andra sättet är att man bor i en liten hyreslägenhet och har ett fritidshus vid sidan om för kontakt med naturen. Den som bor i villa får bostadsbidrag för den stora bostaden, den som har fritidshus får inget bostadsbidrag för fritidshuset.

Pensionärer med låga inkomster, med fritidshus kan räknas ha haft dem under en stor del av livet, troligen ofta byggt dem själva långt tillbaka i tiden och huset ingår i levnadsättet. De har ådragit sig stora taxeringsvärden på grund av att andra sålt hus dyrt. Budgeten tillåter bara en liten billig permanentbostad-hyreslägenhet. Det är inte troligt, att nyblivna pensionärer med BTP skaffar fritidshus.

Taxeringsvärdena har höjts så att fastighetsskatterna stigit. Pensionärerna med inkomster i skikt som ger bostadstillägg har svårt betala dessa höjningar, än mindre betala minskningar av bostadstilläggen. Fritidshusen är vanligen sådana att de bebos bara en del av året. Tillsammans med andra pålagor på fritidshusen blir det en dryg kostnad räknat per boendemånad, och man kan räkna med att fritidshusägare i inkomstskikt med bostadsbidrag måste sänka sina hushållskostnader mer än rimligt för att kunna ha råd ha husen om det överhuvudtaget är möjligt att ha dem kvar.

Taxeringsvärdena i fritidshusen är fiktiva värden, som inte motsvaras av några verkliga inkomster. Enda sättet att få ut några pengar från fritidshusen är att sälja dem. (En pensionär med låg inkomst får vanligen inte låna på husen). Men det är olämpligt att genom minskning av bostadsbidragen för fritidshusägare tvinga dem att sälja husen. De bör få ha den stimulans som fritidshusen ger. Det finns i så fall lika goda skäl att på samma sätt sänka bostadstilläggen för dem som bor i villor.

Jämför två fall för ensam pensionärer med låga inkomster:
1) pensionär som bor i en liten hyreslägenhet och har ett genomsnittligt fritidshus med taxeringsvärde 460 000. Inget på banken. På grund av fritidshuset minskas bostadstillägget: Fritidshuset anses ge en inkomst på 15% av 360 000= 54 000. Bostadstillägget minskas med 62% av 39300 = 24366 plus 50% av 14700=7350, Summa bidragsminskning. 31 716 kr.Ingen reduktion av fastighetsskatten.

2) pensionär som permanentbor i en villa med samma eller högre taxeringsvärde. Ingen minskning av bostadstilläget. Men reduktion av fastighetsskatten med uppemot 3000 kr om taxeringsvärdet är 762000 kr = genomsnitt för permanentboendehus.

Skillnaden till fritidshusägarens nackdel är i runda tal 35 000 kr per år. För pensionären med fritidshus innebär det katastrof, pensionären kan inte öka sina disponibla inkomster genom förvärvsarbete eftersom det intjänade till nära 100 %försvinner i skatt och minskning av bostadstillägg.

Viktiga händelser i bostadstilläggens historia. (8 april 2004).

I 1990 års skattereform ändrades kapitalinkomstbeskattningen.

Bl a infördes regler om kapital som ska påverka pensionärernas bostadstillägg, BTP. Från min sida 2275: Efter den 1 januari 1990 gällde att förmögenhet i form av privatbostadsfastighet eller privatbostad inte skulle påverka inkomstberäkningen för bostadstillägg om bostaden beboddes av pensionären:

"Ett småhus eller en bostadsrätt pensionären bor permanent i och som pensionären söker bostadstillägg för skall således inte påverka årsinkomsten och därmed inte heller minska bostadstilläggets storlek. Inte heller skuld på sådan bostad påverkar inkomstberäkni(ngen.

När det gäller privatbostadsfastighet eller privatbostad som pensionären inte bebor men har för privat bruk (fritidsfastighet) gäller samma regler, dvs. inte heller sådan bostad påverkar inkomstberäkningen"

En orsak till att fritidsfastigheter var undantagna från inkomstprövningen var att en sådan fastighet inte inbringar någon verklig inkomst. Det ansågs rimligt att utforma inkomstprövningen i större utsträckning med hänsyn till faktisk inkomst än med hänsyn till möjlig inkomst, det var önskvärt att göra inkomstprövningen efter faktisk inkomst.....

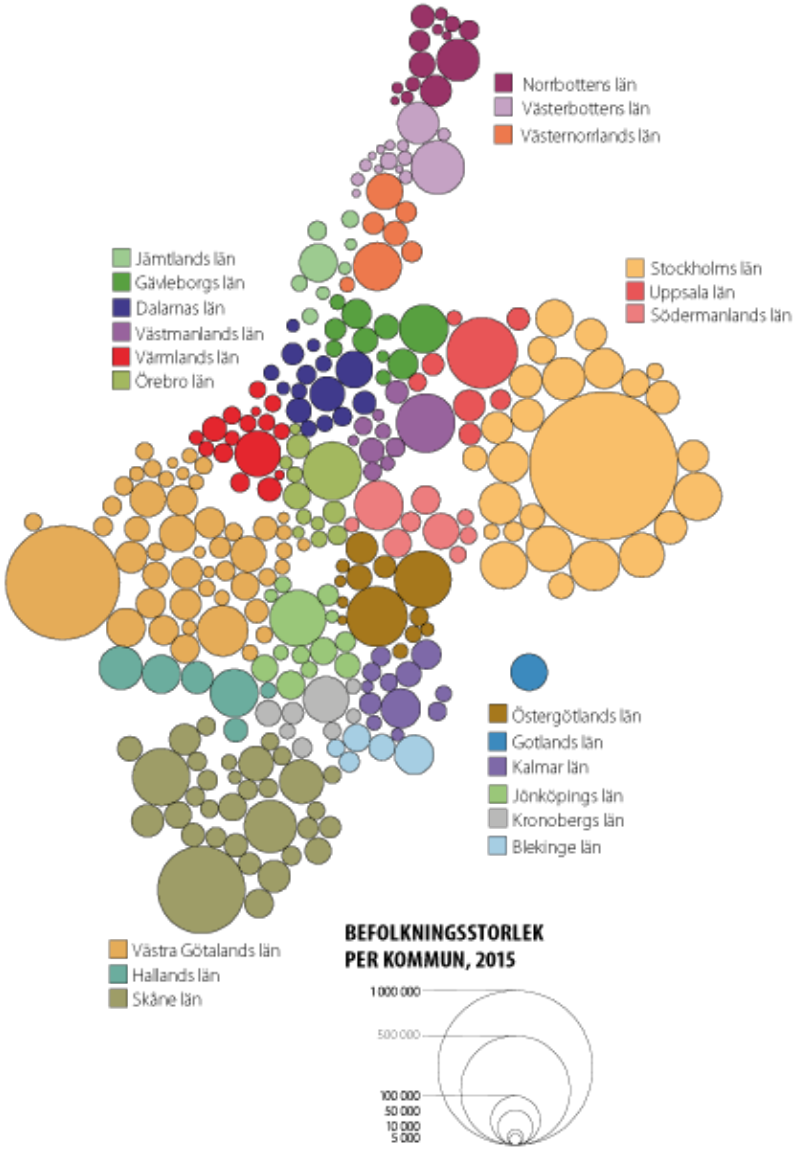

Befolkningsstorlek per kommun, 2015

Från SCB Publicerad: 2017-03-06 (http://www.scb.se/hitta-statistik/)

I kartan ser vi hur många kommuner som finns i varje län, det varierar från 1 i Gotlands län till 49 i Västra Götalands län. Men också att de flesta län har en befolkningsmässigt dominerande kommun, som Östersund i Jämtlands län eller Växjö i Kronobergs län. Det finns dock undantag där det är två kommuner som dominerar befolkningsmässigt, exempelvis Linköping och Norrköping i Östergötlands län samt Falun och Borlänge i Dalarnas län.

I norra Sverige finns flera av de större kommunerna vid kusten och mindre kommuner i länens inland. Men det finns också befolkningsmässigt mindre kommuner i de södra delarna av landet, exempelvis i gränstrakterna mellan Värmlands och Västra Götalands län och diagonalt ned mot gränsen mellan Östergötlands ochKalmar län.

Sida i http://wimnell.com/omr36-39zzzzze.pdf

197 Var finns rum för våra barn? – om trångboddheten i Sverige
197 Antal hushåll efter hushållstyp
202 De föreslagna nya lägenhetstyperna
204 Bostad 2 rum och kök och 3 rum och kök i mindre skala
205 Bostad 2 rum och kök i större skala
206 Bostad 3 rum och kök i större skala
207 Fyra rum och kök.
208 Två studentbostäder med gemensamma utrymmen
209 Bostad 2 rum och kök med större sovrum
210 Bostad 2,3 och 4 r o k, beskrivning
211 Två studentbostäder med gemensamma utrymmen
212 Bostad 2 r o k med större sovrum, beskrivning
212 Det är viktigt med rejäla balkonger
213 Antal lägenheter i flerbostadshus efter storlek. Riket
214 Trångboddhet

DN.se 29 september 2019 UPPDATERAD 09:29 PUBLICERAD 07:00 Ledare

" Peter Wolodarski: Trump och Åkesson tål inte Greta Thunberg. Begripligt

Donald Trump, Greta Thunberg och Jimmie Åkesson. Foto: AP, Polaris, Magnus Hallgren

Greta Thunbergs globala klimatkampanj är historisk. Hon inger hopp världen över. Men hon får, som väntat, högernationalister att gå i taket.

För ett år sedan klimatstrejkade Greta Thunberg utanför Sveriges riksdag. I dag är hon världens mäktigaste 16-åring, sannolikt med mer inflytande över den globala opinionen än någon svensk sedan Olof Palmes och Dag Hammarskjölds dagar.

I veckan spreds en laddad bild från FN-huset i New York, där en sammanbiten Thunberg spänner blicken mot Donald Trump när han passerar förbi. Fotografiet har förutsättningar att bli historiskt, som en glödande illustration av vår tids idémässiga dragkamp.

Trump - symbolen för en korrupt och livsfarlig maktarrogans, oviljan att bry sig om något annat än det egna jag:et och golfbanan. Trump – ledaren för världens mäktigaste demokrati som har resurser att påverka utvecklingen i världen, men i stället förkastar internationellt samarbete i vår tids ödesfrågor. Trump – president i det land som härbärgerar världens ledande universitet, men som behandlar vetenskapen som ett enerverande inslag i det egna varumärkesbyggandet.

Den ryska journalisten Masha Gessen har helt rätt när hon i en artikel i tidskriften The New Yorker, som DN återpublicerade i veckan, ställer Greta Thunberg mot Donald Trump, och beskriver Thunberg som Trumps kanske mest tydliga politiska motståndare i världen.

Gessen har levt under Putins auktoritära styre. Hon har sedan länge inga illusioner om den amerikanske presidentens maktanspråk: det är antidemokratiskt. Trump leder världens viktigaste demokrati, men beter sig som en rysk oligark, senast demonstrerat i hans oförblommerade försök att komma åt sin utmanare Joe Biden genom påtryckningar mot Ukrainas nyvalde president. Trump använder presidentämbetet för att en utländsk stat ska påverka det kommande

amerikanska presidentvalet. De etiska och rättsliga larmklockorna blinkar intensivt.

Den senaste tiden har Trump olycksbådande nog fått sällskap av Storbritanniens premiärminister Boris Johnson. Han förhåller sig till demokratins spelregler ungefär som till en à la carte-meny. När Boris inte får som han vill försöker han - i strid med lagen - släcka ned parlamentet. Lyckligtvis tänder skurkbeteendet motljus, men skadan på den brittiska demokratin är reell.

Vad står Greta Thunberg för? Motsatsen till Trump, konstaterar Gessen: ”Hon är ung och han gammal. Hon är ärlig och han en vanemässig lögnare. Hon förlitar sig på vetenskap och han på inget annat än sin mage. Hennes fokus är på den framtid vi kan se framför oss, han lever i ett slags inbillat förflutet.”

Mötet i New York blev därför en urladdning mellan två konkurrerande visioner om vad för sorts värden som ska styra oss framåt.

Greta Thunberg har sannolikt inga ambitioner att ställa upp i några val. Men tack vare sin klimatkampanj påverkar hon mer än vad de flesta stats- och regeringschefer lyckas med under en livstid.

Hon slår ett slag för vetenskapen och det globala samarbetet. Hon tvingar oss att ta klimatfrågan på allvar och förändra våra beteenden. Och hon mobiliserar politiskt engagemang över hela världen, särskilt bland unga.

Hon vänder sig till dem som vill lyssna, inte till maktpersoner som förnekar vetenskapen. Det var talande när Greta Thunberg i en intervju med DN:s Washingtonkorrespondent Björn af Kleen i veckan avfärdade tanken på att för egen del lägga tid på den mäktigaste mannen i världen: ”Jag har ingen önskan om att träffa president Trump”, sade hon till DN. ”Det jag försöker göra nu är att skapa allmänbildning och informera människor om vad som händer och jag ser inte vad ett möte med Donald Trump skulle göra mer konkret.”

Allmänbildning och upplysning - mer kontroversiellt än så är det inte. Men det får ändå vissa att uttrycka mer ilska över Greta än över klimatförändringen.

Donald Trumps svenske syssling Jimmie Åkesson har som väntat inte mycket till övers för Thunberg.

Normalt brukar SD-ledaren inte missa ett tillfälle att vara djupt oroad över samhällsutvecklingen, men klimatet ingår inte i orosrepertoaren. Veckans larmrapporter om stigande havsnivåer höjer inte temperaturen hos SD. Det är invandrare, muslimer och det mångkulturella samhället som vi ska oroa oss för - liksom nu senast även hbtq-flaggor på stadshuset i Åkessons hemstad Sölvesborg. Bort med det fula!

Bort från offentlighetens ljus ska också Greta Thunberg, för hon stör Jimmie Åkessons politiska projekt, och de allt mer ihärdiga försöken inom delar av svensk borgerlighet att förvandla SD till en kompis man kan äta köttbullar med och göra upp om Sveriges framtid.

I år har Jimmie Åkesson hunnit med att sprida vanföreställningen att Greta Thunberg är styrd av en pr-byrå i stället för av ett djupt känt personligt engagemang. Enligt Åkesson skulle Greta ha gjort mer nytta om hon stannat i skolan. Och i stället för att känna stolthet över att en ung svenska lyckats lyfta klimatfrågan till centrum av den globala

diskussionen, ägnade Åkesson delar av sitt sommartal åt att angripa Thunbergs resa över Atlanten.

De självbeskrivna Sverigevännerna är inga vänner av att Sverige har fått en internationell superstjärna.

Åkessons högernationalistiska entourage på internet, som ibland vill ge sken av att ägna sig åt ”riktig” journalistik i motsats till professionella medier, går som väntat till stenhårda personangrepp mot Greta Thunberg. Man publicerar artiklar som målar ut henne som hysterisk, ett fall för socialtjänsten och ledare för en klimatsekt.

Kampanjen mot Thunberg är riktigt obehaglig. Numera är den inte heller begränsad till Sverige utan en del av det globala högernationalistiska ekosystemet, men hennes framgångar är så mycket större än försöken att tysta henne.

Opinionen är väckt. De massiva demonstrationerna i fredags var ett rop på förändring, skrev DN:s klimatreporter Jannike Kihlberg i en kommentar. Frågan är om våra nuvarande politiska partier har kraft att visa en väg framåt, förankrad i demokrati och marknadsekonomi. Ett nytt ledarskap skulle kunna förvandla oron i samhället till hopp om något bättre.

Peter Wolodarski "

" Martin Gelin: Trump har tappat befälet över nyhetsutvecklingen

DN 1 oktober 2019 UPPDATERAD 08:43 PUBLICERAD 05:41

I takt med att stödet för riksrätt ökar är det fler republikaner som kritiserar Donald Trumps motstridiga försök att försvara sig själv. Under en pressträff på måndagen stormade Trump ut ur Ovala rummet när han fick frågor om riksrätt. I vanliga fall lyckas Trump alltid hitta ett sätt att vifta bort anklagelser. Nu verkar han ha förlorat befälet över nyhetsutvecklingen.

Under tre år har Trump lyckats behålla makten över den amerikanska vardagspolitikens samtalsämnen genom enkel dynamik: Han agerar och nyhetsmedierna reagerar. Så har han kunnat sätta dagordningen från Vita huset gång på gång. När en osmickrande nyhet tagit upp för mycket utrymme har presidenten löst problemet genom att göra ett provokativt uttalande, som i stället slukar all uppmärksamhet. Men sedan Demokraterna påbörjade utredningen om riksrätt mot Trump tycks han ha förlorat den kontrollen. Han har inte längre befälet över den politiska diskussionen.

Trumps långvariga vapendragare Roger Stone hade ett politiskt motto: ”Attackera alltid. Försvara dig aldrig”. Nu tvingas presidenten ständigt på defensiven, dag efter dag. Trump och hans medarbetare tycks inte ha någon budskapsdisciplin eller koordinerad krishantering. I takt med att avslöjandena eskalerat om Trump och hans medarbetares försök att rekrytera utländska regeringar för att hitta skadlig information om politiska motståndare har ett allt mer panikartat tonläge präglat de som

försöker försvara presidenten. De lyckas inte längre sätta dagordningen.

När Trumps stab dykt upp i tv-rutan i veckan har de velat mellan att säga att Trump inte gjort något av det han anklagats för och att säga motsatsen: även om han gjort allt han anklagas för så är det inget fel med det. Republikanernas ledare i representanthuset Kevin McCarthy låtsades inte ens känna till de mest kontroversiella detaljerna i Ukraina-skandalen i en intervju med ”60 Minutes”, där han stapplade sig fram till en rad osammanhängande svar som CNN:s nyhetsankare efteråt beskrev som en ”katastrof”. Presidentens nära rådgivare Stephen Miller undvek också att svara på raka frågor om skandalen så många gånger i rad att han till slut blev tillrättavisad av programledaren Chris Wallace på Fox News. Trumps personliga advokat Rudolph Giuliani har i sin tur trampat i klaveret gång på gång den senaste veckan. I en tv-intervju på måndagen tycktes han påstå att kontakterna med utländska regeringar i grund och botten handlar om att reda ut hur Hillary Clinton försöker påverka presidentval, ett argument som inte lär bita på många utanför de högerextrema konspirationssajterna.

Trump har under sina tre år som president mött varje allvarlig politisk skandal med en nonchalant axelryckning. Nu verkar han inte riktigt veta vad han ska ta sig till. Under en pressträff på måndagen stormade Trump ut ur Ovala rummet när han fick frågor om riksrätt. I vanliga fall är det journalisterna som får lämna rummet först. ”Med den senaste veckans händelser står Trump inför en berättelse han inte själv kan kontrollera längre”, skriver Margaret Sullivan på Washington Post. Om representanthuset röstar för riksrätt, vilket mycket tyder på att de kan göra, måste Trump och hans republikanska kollegor hitta verkliga argument för att försvara sig. Då räcker det inte längre att veva ut en mängd personangrepp, som att kalla demokraten Adam Schiff ”mentalsjuk”, vilket Trumps försvarare på Fox News gjort under veckan.

Går det till en faktisk rättegång, den slutliga fasen av riksrätten, är det än så länge oklart hur Trump kan försvara sig. Under en dryg vecka har han inte hittat något sammanhängande argument som verkar bita. Det hjälper inte att hans medarbetare i princip erkänt kärnan i anklagelsen. I en tv-intervju med CNN förra veckan sade Giuliani rakt ut att han frågat Ukrainas regering efter skadlig information om Joe Biden. ”Självklart gjorde jag det”. Det verkade även bekräftas i summeringen av samtalet med Ukrainas president, som offentliggjordes förra veckan. En ukrainsk politiker sade på måndagen till NBC att Giuliani och Trump ägnat sig åt ”utpressning”, med tydliga krav på skadlig information om Joe Biden i utbyte mot fortsatt militära bidrag från USA till Ukraina.

Än så länge verkar Trumps mest lovande taktik vara att sprida motstridiga uppgifter på sociala medier. På knappt en vecka har hans kampanj redan spenderat mer än en miljon dollar på Facebookannonser som argumenterar mot riksrätt. Nu ska Trumps kampanj lägga ytterligare tio miljoner dollar på att sprida en reklamfilm som missvisande utmålar demokraternas utredning om riksrätt som ett försök att ”stjäla” presidentvalet från honom nästa år.

Fem opinionsmätningar den senaste veckan visar en drastisk ökning i stödet för riksrätt. Ökningen är anmärkningsvärd för att den främst skett bland republikaner och oberoende väljare. Bland sistnämnda grupp har stödet för riksrätt ökat från 35 till 46 procent sedan i maj. Bland republikaner under 50 har stödet ökat från 9 till 22 procent. I en ny mätning av CBS säger 55 procent att de är för riksrätt och i en ny

mätning av Quinnipiac säger 47 procent att de vill att riksrätt resulterar i att presidenten avsätts. Det kan jämföras med den senaste presidenten som ställdes inför riksrätt, Bill Clinton, då det aldrig var mer än 29 procent av amerikaner som ansåg att han borde avsättas. Samtidigt har det aldrig hänt i USA:s historia att en president faktiskt avsatts genom riksrätt. När Richard Nixon avslöjades med att ha brutit mot lagen avgick han självmant innan riksrätten formellt påbörjats. Det verkar osannolikt att Trump skulle göra något liknande. Det ska också mycket till för att de lojala republikanerna i senaten ska rösta bort honom.

Så vi befinner oss nu på okänt vatten. Den som bergsäkert påstår sig veta vad som kommer att hända härnäst bör vi nog inte lita allt för mycket på. Mycket tyder på att den senaste veckans avslöjanden är toppen på ett isberg. En republikan i kongressen säger till CNN att Trump är på väg ut på rejält hal is: ”Vi är på väg in i en fas med många okända faktorer. Folk är oroliga att det finns mer information som kan komma ut.”

Många av Trumps kritiker har jublat över händelseutvecklingen de senaste dagarna, men det som pågår nu bör knappast lugna den som bekymrar sig över den amerikanska demokratins hälsa. Hela Donald Trumps närmaste stab tycks nu agera utifrån en verklighetsbild som skapats på högerextrema konspirationssajter som Infowars och Breitbart. Justitieministern William Barr har visat sig resa runt i världen på jakt efter utländska regeringar som vill hjälpa honom att attackera USA:s underrättelsetjänster. Utrikesministern Mike Pompeo har redan avslöjats ljuga öppet i direktsändning om sin roll i turerna med Ukraina. Rådgivaren Rudolph Giuliani påstod på måndagen att han kan vägra acceptera kongressens krav på ett vittnesmål under riksrätten.

Själv har Trump föreslagit att demokraten Adam Schiff, som leder representanthusets underrättelsekommitté, bör arresteras för ”landsförräderi”. Han har även hotat med att riksrätt kan leda till ett nytt inbördeskrig i USA, medan högerpopulister som Lou Dobbs på Fox News piskar upp Trumps kärnväljare genom att beskriva riksrätten som en ”statskupp” mot Trump.

Det är också möjligt att det kommer att uppdagas bevis för att Trump och hans medarbetare gjort allt de anklagas för, men att han ändå inte avsätts. Att processen för riksrätt kommer att skötas på ett rättvist sätt kan vi inte ta för givet. Republikanen Mitch McConnell, som i egenskap av talman i senaten styr över den slutliga processen i riksrätten, är känd för att töja på lagen och etikens gränser för att bibehålla makten i Washington. Han sade på måndagen att han kommer att tillåta en omröstning om riksrätt om representanthuset röstar för det, men lade sedan till: ”Hur länge den kommer att pågå är en annan fråga”. Det går knappast att utesluta att det blir en politisk charad där representanthuset får otillräckligt med tid att lägga fram argumenten för riksrätt.

”Ingen står över lagen” sade demokraternas talman Nancy Pelosi när hon förklarade början på utredningen om riksrätt förra veckan. Allt tyder dock på att Donald Trumps stab agerat med en sådan vårdslöshet att de redan anser sig stå över amerikansk lag.
”Vi konfronteras nu med en president som insisterar på att missbruk av presidentens ämbete är oväsentligt, eller ännu värre, kompatibelt med presidentens plikt”, skriver de juridiska experterna Marty Lederman och Benjamin Wittes i The Atlantic.
Läs mer: Anklagelserna mot Trump – detta har hänt

Martin Gelin"

" S-kommuner slår larm om problem med integrationen

DN MÅNDAG 30 SEPTEMBER 2019

Migrationsfrågan har kommit i kapp Socialdemokraterna. Kommuner larmar om en ökande segregation och en sämre välfärd. Nu kräver flera S-profiler en mer restriktiv migrationspolitik. – Vi måste ställa oss frågan hur stort mottagande Sverige klarar av, säger Jimmy Jansson (S), kommunstyrelsens ordförande i Eskilstuna.

Onsdagen den 18 september var finansminister Magdalena Anderssons dag i rampljuset och regeringens huvudnummer på presskonferensen var mer pengar till kommunerna i höstbudgeten.

Men i skuggan av decimaler och tabeller kom en röksignal från en annan socialdemokrat: kommunminister Ardalan Shekarabi.

Han hade träffat lärare och elever på en skola i Alvesta och upprördes över hur segregerad kommunen är. På flyget hem skrev S-ministern – som internt pekas ut som en potentiell efterträdare till Stefan Löfven – ner sina tankar på Facebook.

”Den stora segregationen, som nu även nått svensk glesbygd, är på riktigt ett allvarligt hot mot sammanhållningen, jämlikheten och tilliten i vårt land. Ett hot mot allt det som vi förknippar med välfärdslandet Sverige.”

I nio punkter listade han förslag på åtgärder. Nummer ett: Sverige kan inte ha en stor invandring, mottagandet ska hållas på låga nivåer.

Ardalan Shekarabi är inte den första socialdemokraten att efterlysa en åtstramning av migrationspolitiken men han är den högst upp i hierarkin som har satt ned foten öppet. Och visst finns det en press underifrån. De senaste månaderna har utspel efter utspel kommit från kommuntoppar, från SSU och andra S-profiler.

– Utgångspunkten måste vara hur det ser ut i många av Sveriges kommuner där vi ser ökade klyftor kopplat till att nyanlända har allt svårare att komma in i vårt samhälle, säger kommunstyrelsens ordförande i Eskilstuna, Jimmy Jansson (S), och listar problem som arbetslöshet, utanförskap och trångboddhet.

Tillskottet på en halv miljard i höstbudgeten till segregerade kommuner eller kommuner som har tagit emot många nyanlända är långt ifrån tillräckligt, anser Jansson som ger regeringen två alternativ: Antingen lägga en större summa pengar på arbetsmarknadsinsatser och bostäder eller ställa sig frågan om hur stort mottagande Sverige klarar av.

– En person som har försörjningsstöd eftersom han eller hon inte kommer i arbete kostar ungefär 100 000 kronor om året. Det är ett glapp mellan vad vi kommuner brottas med och vad staten ser, säger han.

Han vill se ett tak för migrationen, eller ett nyckeltal, som är det ord han själv föredrar. Jimmy Jansson säger att han ofta missförstås som att han vill inskränka rätten att söka asyl.

– Jag är övertygad om att det går att göra jättemycket innan man börjar tumma på asylrätten. Men jag är inte den som kommer att stå på barrikaderna och protestera om S skulle börja ifrågasätta den. Men man behöver inte börja där.

I första hand räcker det med att strama åt regler för ersättning till eller krav på asylsökande, menar han.

– Om Sverige har en generösare hållning förstår jag att människor söker sig till oss. Då kanske vi måste harmonisera oss med de nordiska länderna, säger han.

Lars Stjernkvist (S), kommunstyrelseordförande i Norrköping, anser att Sverigedemokraterna bidragit till att polarisera migrationsfrågan och lagt ett lock på diskussionen.

– Och man har bidragit till att ge SD ännu mer vind i seglen genom att strypa en rimlig debatt om hur mottagandet ska organiseras och vilka vi kan hjälpa. Jag är en av dem som ska känna en rejäl portion självkritik, säger han.

År 2017 fanns det i Norrköpings kommun 2 500 nyanlända i etablering och många av dem har i dag lyckats bra, säger Stjernkvist.

– Norrköping skulle vara en mycket fattigare stad om vi inte hade haft invandring. Men den orsakar också en del konflikter och spänningar. Vi måste kunna prata om båda sakerna samtidigt, säger han.

Stjernkvist ska i höst utreda frågan på uppdrag av den socialdemokratiska tankesmedjan Tiden. Hans uppgift är att väcka en sovande debatt där åsikterna går isär om uppehållstillstånd, asylrätt, arbetskraftsinvandring, anhöriginvandring och hur många människor Sverige ska ta emot.

– Jag tror själv inte på ett definitivt tak eftersom vi då skulle sätta tak för asylrätten, men det får inte förhindra en diskussion om hur vi kan påverka den totala invandringen.

Arbetarrörelsen står nu inför två grundläggande frågor, anser Stjernqvist. Ska flyktingmottagandet vara en del av välfärden och hur ska Sverige förhålla sig till samarbete och rörlighet över gränserna?
– Så länge det fanns en omvärld som var rätt positiv till asylrätt var det inte så svårt att samarbeta. Men hur gör man när samarbetspartnern heter Viktor Orbán? säger han.

Han kommer också att beröra debatten om huruvida asylrätten behöver omdefinieras eller inte.

– Det finns de som menar att asylrätten är formulerad i en annan tid, att varken FN-konventionen eller Europakonventionen i dag är lika aktuella, säger han.

Fram till Shekarabis utspel den 18 september har S-ledningen duckat för frågan. Migrationsminister Morgan Johansson har sagt att den interna debatten klarades av dels under de första åtstramningarna i samband med flyktingvågen 2015, dels under partiets kongress våren 2017. Den bilden delas inte av alla.

Det räcker med att gå tillbaka till våren 2018 och en pressträff med statsminister Stefan Löfven och dåvarande migrationsminister Heléne Fritzon på S-högkvarteret på Sveavägen 68. De lade fram 14 punkter för en stramare migrationspolitik men budskapet landade inte som

planerat i arbetarrörelsen. Socialdemokrater skrev debattartiklar, bildade Facebook-grupper och en riksdagsledamot hoppade av i protest.

Protesterna från förra våren hörs inte lika starkt. Men det finns fortfarande S-politiker som efterlyser en mer generös politik, både i riksdagen, i kommunerna och i partiets sidoorganisationer. Malin Malm, ordförande för S-studenter, beklagar att Jimmy Jansson ”vänt sig åt det hållet”.

– Jag uppfattar att han utgår från den kommunala ekonomin. S-studenter gör också analysen att kommunerna är på tok för underfinansierade för de åtaganden som vi har gett dem, säger hon. Men i stället för att minska mottagandet anser S-studenter att regeringen måste höja de kommunala statsbidragen ytterligare.

För att nå fram till den breda överenskommelse som Stefan Löfven och hans ministrar ser framför sig kommer Socialdemokraterna att tvingas kryssa fram genom minerad mark. Inte nog med att partiet måste lyssna till rörelsens interna opinion – det finns också samarbetspartner att ta hänsyn till. Januariavtalet med C och L ska hedras och det är svårt att trampa ner Miljöpartiet i skorna i migrationsfrågan en andra gång. Dessutom finns risken att tappa väljare till SD eller V.

Flera S-företrädare som DN talat med påpekar att det finns en missuppfattning om hur socialdemokratin tidigare sett på migrationen. – S har traditionellt haft en syn som handlar om en reglerad invandring kopplat till samhällsutvecklingen. Titta bara på gamla uttalanden från Olof Palme på 80-talet, han var jättetydlig. Någonstans på vägen tappade vi det, säger Jansson.

För Per Ribacke (S) i Alvesta är det tvärtom. Han var den som tog emot Ardalan Shekarabi den där onsdagen och trots att hans kommun har stora problem med segregation känner han inte igen sig i samhällsdebatten. Han vill tillbaka till en mer human syn på människor.

– Om kommunerna skulle få de resurser vi behöver ser jag inget behov av att hålla mottagandet på låga nivåer. Vi har både utrymme och behov av nya människor som kan vara med och bidra i våra företag och i välfärden de närmaste åren.

I stället måste regeringen sluta motarbeta kommunerna, anser han.
– Vi har till exempel blivit av med vårt Arbetsförmedlingskontor. Det är klart att vi blir lite irriterade i kommunen när staten drar tillbaka den här funktionen.

Hanna Jakobson
hanna.jakobson@dn.se "

"**Fakta. S-utspelen om migration**
23 juni
Daniel Färm, chef för tankesmedjan Tiden, lanserar på DN Debatt ”linje 2”, med hjärta och hjärna.

24 juni
Payam Moula, chefredaktör för Tiden, skriver i samma tidning att han vill ersätta asylmottagandet med ett kvotflyktingmottagande.

9-12 augusti
SSU:s kongress fattar beslut om ny migrationspolitik, en övergång till ett globalt kvotflyktingsystem, något både SD och M öppnat för.

15 augusti
Jimmy Jansson, kommunstyrelsens ordförande i Eskilstuna, skriver på Facebook att han vill se ett nyckeltal för invandringen.

12 september
Ulf Bjereld, ordförande för S-sidoorganisationen Tro och solidaritet samt ledamot av verkställande utskottet, skriver i magasinet Opulens att det är dags att avveckla den restriktiva linjen.

15 september
Elin Lundberg, riksdagsledamot, intervjuas i Aktuellt och kritiserar de restriktiva utspelen, hon är emot ett tak.

18 september
Civilminister Ardalan Shekarabi hävdar i ett inlägg på Facebook att Sverige jobbat upp en stor integrationsskuld och att det framtida mottagandet måste hållas lågt.

20 september
Före detta S-ministern Aida Hadzialic, numera regionråd i Stockholm, lyfter i tidningen Aktuellt i politiken fram fördelarna med att enas med M i frågan.

22 september
Lars Stjernkvist, kommunstyrelsens ordförande i Norrköping, ska på - tankesmedjan Tidens uppdrag utreda var partiet står i frågan. Han vill att partiet ska diskutera mottagandet.

22 september
S-kommunalrådet i Halmstad, Stefan Pålsson, skriver på Expressens debattsida att Sverige behöver ett tak för asylmottagandet. **DN**

Om några institutioner för forskning och utbildning

”Inför ett enprocentsmål för statens forskningsanslag”

DN FREDAG 27 SEPTEMBER 2019

"DN. DEBATT 20190927
Sveriges totala forskningssatsningar är stora tack vare näringslivet. Men företagens satsningar stagnerar. För att Sverige ska kunna fortsätta vara en ledande forskningsnation bör därför de statliga forskningsanslagen höjas till 1 procent av bnp och ökningen bör gå till fri forskning, skriver Göran K Hansson och Hans Ellegren, Kungl. vetenskapsakademien.

För att ta oss an vår tids stora samhällsutmaningar bör vi satsa mer på fri forskning av högsta kvalitet i den kommande forskningspropositionen. Därför föreslår vi att regeringen inför ett nytt mål om att de statliga anslagen till forskningen ska nå upp till 1 procent av bnp och att hela ökningen ska tillfalla fri forskning, skriver företrädare för Kungl. Vetenskapsakademien.

En EU-rapport visade nyligen att statligt finansierad forskning ger samhället ekonomiska värden som i genomsnitt är 3–8 gånger högre än den mängd pengar som satsats. Forskning gör nytta, både för vår ekonomi och för kunskapsutvecklingen.

Regeringen har uttalat ambitionen att Sverige ska fortsätta att vara en ledande forskningsnation och att den fria forskningen ska värnas. Det är ett välkommet ställningstagande. Fri forskning är grunden för all kunskap och utan den är risken stor att vi missar genombrotten som kan lösa vår tids stora samhällsutmaningar.

Nu efterlyser regeringen inspel till nästa forskningsproposition. Propositionen lägger grunden för statens forskningspolitik under den kommande fyraårsperioden och utgör ett ramverk för utvecklingen det närmaste decenniet.

För att Sverige inte ska hamna i utvecklingens bakvatten krävs ett ständigt tillflöde av ny kunskap. Därför är det läge att på allvar diskutera prioriteringarna för svensk forskning i framtiden.

Sverige står inför stora utmaningar och våra politiker vill hitta lösningar på angelägna samhällsproblem som klimatfrågan, ohälsan och brottsligheten. Det kan då vara frestande att fokusera på enkel signalpolitik, där forskningsmedel styrs snävt för att ”beställa” lösningar. Men då är vi begränsade av den kunskap vi besitter i dag – vilken kunskap vi behöver i framtiden kan vi ännu bara gissa.

Blir forskningen för detaljstyrd riskerar vi att missa avgörande upptäckter. När relativitetsteorin upptäcktes och kvantfysiken utvecklades var det varken gps-teknik eller tv-skärmar forskarna strävade mot. Utan upptäckten av dna-strukturen hade vi i dag både haft svårare att behandla sjukdomar och att lösa brott.

Ett villkor för att vetenskapen ska nå till högsta nivå är att forskarna så långt som möjligt kan forska utan att begränsas av vad olika intressenter och beslutsfattare önskar att de ska komma fram till. När forskningen tillåts vara fri skapas förutsättningar för långsiktig och kvalitativ forskning.

Starka fria forskningsmiljöer attraherar också investeringar i tillämpad forskning från näringslivet. Därför är Kungl. Vetenskapsakademiens viktigaste budskap till regeringen att främja

den fria forskningen i den kommande forskningspropositionen. Regeringen bör med andra ord i så liten utsträckning som möjligt styra fördelningen av forskningsmedel genom tematiska satsningar som riskerar att bli till vetenskapliga begränsningar. Vi hävdar att människans inneboende nyfikenhet och kreativitet i sig är större garanter för att forskningen ska finna de vindlande vägarna till nya upptäckter och ny kunskap än satsningar som initierats av statsmakterna.

Vi presenterar här tre konkreta rekommendationer till regeringen inför arbetet med forskningspropositionen.

1 Inför ett enprocentsmål. Att höja de statliga anslagen till svensk forskning till 1,0 procent av bnp vore en viktig politisk grund för att Sverige ska kunna fortsätta att vara en ledande forskningsnation. De senaste åren har regeringens anslag i statsbudgeten uppgått till maximalt 0,75 procent. I dag är det i stället näringslivet som agerar draglok för forskningen.

I internationell jämförelse ligger Sverige högt när det gäller de totala forskningssatsningarna tack vare näringslivets stora investeringar. Men de svenska företagens investeringar i forskning och utveckling har stagnerat under det senaste decenniet, samtidigt som motsvarande investeringar i omvärlden ökar.

Näringslivets satsningar på forskning är dessutom tydligt styrda. Staten har därför en särskilt viktig roll att i sin anslagstilldelning prioritera just den fria forskningen.

Norge uppnådde målet om 1 procent till forskningen redan 2016 som del av omställningsstrategin till en kunskapsekonomi för att minska oljeberoendet. Det handlar om ett långsiktigt åtagande från norska regeringen. Att denna typ av strategier kan ha avgörande betydelse för ett lands utveckling har vi tidigare sett i exempelvis Sydkorea och Singapore, länder som på några årtionden har gått från extrem fattigdom till att bli framgångsrika med hög levnadsstandard. Deras framgångsrecept har till stor del handlat om långsiktiga och omfattande satsningar på utbildning, forskning och innovation.

Vi kan inte leva på gamla meriter eller tro att vi är immuna mot konkurrensen i den globala kunskapsekonomin. För att Sverige ska fortsätta vara en kunskapsnation krävs långsiktiga och ambitiösa politiska åtaganden för den fria forskningen, kombinerat med rejäla kvalitetsförbättringar inom utbildningen.

2 Öronmärk medel för fri forskning med hög kvalitet. Det råder bred politisk enighet om att Sverige ska fortsätta vara en ledande forskningsnation. Statliga forskningsmedel bör därför i så hög utsträckning som möjligt användas till forskning av hög kvalitet som verkligen för vetenskapen framåt. Det kan innebära svåra prioriteringar, vilket kräver sakkunnig och opartisk bedömning av vetenskaplig expertis.

Vetenskapsrådet har byggt upp ett gediget system, där strävan efter att finansiera forskning av högsta vetenskapliga kvalitet grundas på kunskap och opartiskhet. För att säkra kvaliteten och den långsiktiga hållbarheten i svensk forskning bör forskningsmedel fördelas i fri konkurrens i enlighet med Vetenskapsrådets metodik.

För att främja forskningens kvalitet föreslår vi därför att regeringen fördubblar anslagen till Vetenskapsrådet – från dagens 6 miljarder till

12 miljarder om fyra år. Satsningen bör riktas till projektmedel för fri forskning.

3 Tydliggör rollfördelningen mellan utbildning och forskning. Behovet av högre utbildning är större än någonsin. Utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och det är väsentligt att forskare deltar i den högre utbildningen. Samtidigt har forskning och utbildning delvis olika krav och förutsättningar. Det kräver en tydligare rollfördelning inom det svenska högskolelandskapet. Det begränsade antal starka forskningsmiljöer som finns i Sverige behöver vidareutvecklas för att vi ska behålla vår konkurrenskraft.

Därför är det nödvändigt att separera styrningen av lärosätenas utbildningsverksamhet och forskningspolitiken för att garantera både utbildningens och forskningens kvalitet.

Vi vet inte vad som krävs för att lösa de stora globala utmaningar vi står inför, inte minst klimatfrågan. Just därför måste vi vara ödmjuka och satsa på att skapa så goda förutsättningar som möjligt för forskning med förmågan att lösa både dagens och framtidens problem. Sverige har en stark vetenskapstradition som kan fortsätta att bidra till de stora genombrotten. För det krävs en politik som prioriterar fri forskning av högsta kvalitet.

Göran K Hansson, ständig sekreterare Kungl. vetenskapsakademien
Hans Ellegren, vice preses Kungl. vetenskapsakademien "

Kungl. vetenskapsakademien

https://kva.se/sv/startsida
Meny
- Nyheter
- Kalendarium
- Utlysningar
- Priser
- Vetenskap i samhället
- Publicerat
- Video
- Om oss
- Pressrum
- Kontakt

Kontakta oss
Besöksadress: Lilla Frescativägen 4A
Telefonnummer08-673 95 00
E-post:kva@kva.se
Webbansvarig: webmaster@kva.se
Följ oss
Twitter_Logoue

1475798951_socialw-youtube-circle
1475798048_facebook_circle_color
Pressrum
English
Kontakt
Ledamotswebben
.cls-1 { fill: #fff; } arrow

Forskningspolitik Miljö, klimat och energi Utbildning Hälsa Mänskliga rättigheter

Kungl. Vetenskapsakademien – vi är en oberoende organisation, som har i uppgift att främja vetenskaperna och stärka deras inflytande i samhället.

Kontaktuppgifter till medarbetare på kansliet och våra institutioner hittar du under Kontakt

AddThis Sharing Buttons
Share to Facebook
Share to LinkedIn
Share to Twitter
Share to E-post
Share to Skriv ut
Share to Mer...

Kungl. Vetenskapsakademien stiftades år 1739 och är en oberoende, privat organisation vars övergripande mål är *att främja vetenskaperna och stärka deras inflytande i samhället*. Akademien **främjar vetenskap av högsta kvalitet** genom att stimulera till utveckling och förnyelse av svensk forskning, **stärker vetenskapens ställning i samhället** genom att uppmärksamma viktiga samhällsfrågor, granska dem ur ett vetenskapligt perspektiv och kommunicera resultatet samt **medverkar i samarbetet kring globala frågor**, med syfte att vara en internationell, vetenskaplig aktör för hållbar utveckling.

Ett kunskapsbaserat samhälle som prioriterar utbildning, forskning och innovationer har bäst förutsättningar att möta framtidens utmaningar.

Att bli invald som ledamot av Akademien är ett exklusivt erkännande för sina insatser. Det kan gälla framstående forskning inom matematik, naturvetenskap, teknik, samhällsvetenskaper eller humaniora, men också andra stora insatser till stöd för vetenskaperna.

Akademien har cirka 460 svenska och 175 utländska ledamöter. Sedan verksamheten började 1739 har ca 1 700 svenska ledamöter invalts i Akademien.

Vetenskapsakademiens ledamöter är indelade efter tio vetenskapliga ämnesområden, kallade klasser. Ledamöterna är också engagerade i Akademiens kommittéer och utskott samt i prisarbetet kring Akademiens priser.

Akademien har sedan 1810 valt in medlemmar av det svenska kungahuset till hedersledamöter. Idag är H.K.H. Kronprinsessan Victoria hedersledamot av Akademien. Kronprinsessan valdes in 2008 och hälsades välkommen då hon deltog på allmän sammankomst i december samma år

Klasser

- Klassen för matematik
- Klassen för astronomi och rymdvetenskap
- Klassen för fysik
- Klassen för kemi
- Klassen för geovetenskaper
- Klassen för biologiska vetenskaper
- Klassen för medicinska vetenskaper
- Klassen för tekniska vetenskaper
- Klassen för samhällsvetenskaper
- Klassen för humaniora och för framstående förtjänst om vetenskap

Om Vetenskapsrådet

Det här är Vetenskapsrådet
Regeringsuppdrag
Styrelse
Organisation
Ämnesråd, råd och kommittéer

Arbeta hos oss
Lediga jobb
Träffa våra medarbetare
Vår arbetsplats

Kontakt
Kontakta oss
Ekonomisk återrapportering
Vetenskaplig återrapportering
Press, bilder och logotyper

Vetenskapsrådets andra webbplatser
Prisma Ansökningssystem för bidrag
SweCRIS Nationell databas med beslutade bidrag från flera forskningsfinansiärer
Kliniskastudier.se Information, stöd och inspiration om kliniska studier
Registerforskning Information för forskare som vill använda registerdata i sin forskning
Sunet Nationell infrastruktur för datakommunikation för forskning och utbildning
JPIAMR Joint Programming Initiative on Antimicrobial Resistance
Codex Samlade etiska regler och riktlinjer for forskning
Curie En nättidning om forskningens villkor
Expertsvar Journalistens genväg till forskarexpertisen
Forskning.se Resultat från offentligt finansierad forskning
Djurförsök En webbplats om djurförsök i forskning

Vetenskapsrådet

vetenskapsradet.se

PUBLICERAD DEN 26 APRIL 2018
UPPDATERAD DEN 16 OKTOBER 2018

Ämnesråd, råd och kommittéer

Vid Vetenskapsrådet finns tre ämnesråd, ett råd och fem kommittéer. De ansvarar för fördelning av forskningsmedel och följer upp och utvärderar forskning inom sina respektive ämnesområden.

Ämnesrådet för humaniora och samhällsvetenskap
Ämnesrådet för medicin och hälsa
Ämnesrådet för naturvetenskap och teknikvetenskap
Rådet för forskningens infrastrukturer
Kommittén för klinisk behandlingsforskning
Kommittén för kliniska studier
Kommittén för konstnärlig forskning
Kommittén för utvecklingsforskning
Utbildningsvetenskapliga kommittén

PUBLICERAD DEN 23 MAJ 2018
UPPDATERAD DEN 01 APRIL 2019

Ämnesrådet för humaniora och samhällsvetenskap

Vetenskapsrådets ämnesråd för humaniora och samhällsvetenskap stödjer forskning av högsta vetenskapliga kvalitet inom humaniora och samhällsvetenskap. I ämnesrådet sitter nio ledamöter som har valts ut av forskare vid svenska lärosäten.

Ansvarar för fördelning av forskningsmedel
Ämnesrådet för humaniora och samhällsvetenskap beslutar om vilka utlysningar som ska göras inom humaniora och samhällsvetenskap. De beslutar också om vilka ansökningar som ska beviljas bidrag. Till sin hjälp har de tio beredningsgrupper som granskar och prioriterar ansökningarna som kommer in till Vetenskapsrådet, innan ämnesrådet fattar beslut. Det är ämnesrådet som utser vilka som ska ingå i beredningsgrupperna.

Följer upp och utvärderar forskning på området
Ämnesrådet följer upp, utvärderar och tar fram strategier, till exempel genom forskningsöversikter. I det arbetet tar rådet hjälp av både nationella och internationella experter. Utöver detta driver ämnesrådet även olika forskningsprogram och satsningar inom sitt område. Ämnesrådet representerar myndigheten och finansierar svenskt deltagande i flera internationella samarbeten, till exempel de europeiska forskningsnätverken Hera och Norface och den nordiska samarbetsnämnden för humaniora och samhällsvetenskap NOS-HS.

Om humaniora och samhällsvetenskap
Forskning inom humaniora och samhällsvetenskap handlar om hur samhället fungerar och om hur kulturella värden skapas och sprids. Vetenskapsrådet stödjer forskning inom hela det humanistisk-samhällsvetenskapliga vetenskapsområdet, till exempel rättsvetenskap, religionsvetenskap, historia, språk, litteratur, filosofi, ekonomi, sociologi och statsvetenskap.

Ämnesrådets sammansättning
I ämnesrådet för humaniora och samhällsvetenskap sitter nio aktiva forskare med hög vetenskaplig kompetens. Ledamöterna är valda av forskare vid svenska lärosäten. Mandatperioden är tre år och ledamöterna kan väljas om för ytterligare tre år.
Ämnesrådet sammanträder sex gånger per år.

Ledamöter 2019–2021

Namn	Titel	**Organisation**
Thomas Kaiserfeld (ordförande)	Professor i idé- och lärdomshistoria	Institutionen för kulturvetenskaper, Lunds universitet
Per-Anders Edin	Professor i arbetsmarknads relationer	Nationalekonomiska institutionen, Uppsala universitet

Per-Olof Erixon	Professor i pedagogiskt arbete	Institutionen för estetiska ämnen, Umeå universitet
Gustaf Gredebäck	Professor i utvecklingspsykologi	Uppsala Barn och Babylab, Uppsala universitet
Malin Rönnblom	Professor i statsvetenskap	Karlstads universitet/ Umeå universitet
Charlotta Seiler Brylla	Professor i tyska	Institutionen för slaviska och baltiska språk, finska, nederländska och tyska, Stockholms universitet
Folke Tersman	Professor i praktisk filosofi	Filosofiska institutionen, Uppsala universitet
Helène Whittaker	Professor i antikens kultur och samhällsliv	Institutionen för historiska studier, Göteborgs universitet
Viveca Östberg	Professor i sociologi	CHESS, Centre for Health Equity Studies, Stockholms universitet

PUBLICERAD DEN 23 MAJ 2018
UPPDATERAD DEN 16 MAJ 2019

Ämnesrådet för medicin och hälsa

Vetenskapsrådets ämnesråd för medicin och hälsa stödjer forskning av högsta vetenskapliga kvalitet inom medicin, odontologi, farmaci och vårdvetenskap. I ämnesrådet sitter elva ledamöter varav nio har valts ut av forskare vid svenska lärosäten.

Ansvarar för fördelning av forskningsmedel
Ämnesrådet för medicin och hälsa beslutar om vilka utlysningar som ska göras inom medicin, odontologi, farmaci och vårdvetenskap. De beslutar också om vilka ansökningar som ska beviljas bidrag. Till sin hjälp har de 20 beredningsgrupper med cirka 160 ledamöter som granskar och prioriterar ansökningarna som kommer till Vetenskapsrådet, innan ämnesrådet fattar beslut. Det är ämnesrådet som utser ledamöter till beredningsgrupperna.

Följer upp och utvärderar forskning på området
Ämnesrådet följer upp, utvärderar och tar fram strategier för området, till exempel genom forskningsöversikter. Rådet finansierar svenskt deltagande i flera internationella samarbeten och för en regelbunden dialog med lärosätena genom en referensgrupp med representanter (dekaner och prodekaner) från landets farmaceutiska och medicinska fakulteter.

Om medicin och hälsa
Medicinsk forskning ger kunskap om hur människokroppen fungerar och hur sjukdomar förebyggs, uppkommer och behandlas. Vetenskapsrådet stödjer forskning inom allt från forskning på molekylär-och cellnivå och forskning som involverar försöksdjur och patienter, till epidemiologiska studier på grupper av människor.

Ämnesrådets sammansättning
I ämnesrådet för medicin och hälsa sitter elva ledamöter. Nio av ledamöterna är aktiva forskare och valda av forskare vid svenska lärosäten. Regeringen utser de övriga två ledamöterna, en från vårdsektorn och en från läkemedelsindustrin eller den biotekniska industrin. Mandatperioden är tre år och ledamöterna kan väljas om för ytterligare tre år.
Ämnesrådet sammanträder sex gånger per år.

Ledamöter 2019–2021

Abdel El Manira	Professor i neurovetenskap	Institutionen för neurovetenskap, Karolinska institutet, KI
Ann Hellström	Professor i barnoftalmologi	Institutionen för neurovetenskap och fysiologi, Göteborgs universitet
Anna Blom (ordförande)	Professor i medicinsk proteinkemi	Institutionen för translationell medicin, Lunds universitet

Charlotta Dabrosin	Professor i onkologi	Institutionen för klinisk och experimentell medicin, Linköpings universitet
Dan I Andersson	Professor i medicinsk bakteriologi	Institutionen för medicinsk biokemi och mikrobiologi, Uppsala universitet
Elias Arnér	Professor i biokemi	Institutionen för medicinsk biokemi och biofysik, Karolinska institutet, KI
Elisabeth Björk	Global forskningschef	Ledamot från läkemedelsindustrin
Johannes Blom	Verksamhetsområdeschef	Ledamot från vårdsektorn
Louise von Essen	Professor i vårdvetenskap	Institutionen för kvinnors och barns hälsa, Uppsala universitet
Marie Wahren-Herlenius	Professor i experimentell reumatologi	Institutionen för medicin, Karolinska institutet, KI
Namn	Titel	**Organisation**
Niklas Arnberg	Professor i virologi	Institutionen för klinisk mikrobiologi, Umeå universitet

Regeringen utser ytterligare två ledamöter. Vi publicerar namnen på dessa personer vi så fort vi fått besked från regeringen.

PUBLICERAD DEN 23 MAJ 2018
UPPDATERAD DEN 21 MARS 2019

Ämnesrådet för naturvetenskap och teknikvetenskap

Vetenskapsrådets ämnesråd för naturvetenskap och teknikvetenskap stödjer forskning av högsta vetenskapliga kvalitet inom naturvetenskap, matematik och teknikvetenskap. I ämnesrådet sitter nio ledamöter som har valts ut av forskare vid svenska lärosäten.

Ansvarar för fördelning av forskningsmedel
Ämnesrådet för naturvetenskap och teknikvetenskap beslutar om vilka utlysningar som ska göras inom naturvetenskap, matematik och teknikvetenskap. De beslutar också om vilka ansökningar som ska beviljas bidrag. Till sin hjälp har de 19 beredningsgrupper med cirka 250 ledamöter som granskar och prioriterar ansökningarna som kommer till Vetenskapsrådet, innan ämnesrådet fattar beslut. Det är ämnesrådet som utser ledamöter till beredningsgrupperna.

Följer upp och utvärderar forskning på området
Ämnesrådet följer upp, utvärderar och tar fram strategier för forskning på området, till exempel genom forskningsöversikter. I det arbetet tar rådet hjälp av både nationella och internationella experter. Rådet finansierar svenskt deltagande i flera internationella samarbeten och för en regelbunden dialog med lärosätena genom en referensgrupp med representanter inom naturvetenskap och teknikvetenskap (dekaner) från Sveriges universitet och högskolor.

Om naturvetenskap och teknikvetenskap
Forskning om naturen ger ny kunskap om allt från de minsta partiklarna till hela universum. Forskning om teknik ger förutsättningarna för människans tekniska system vilket bland annat ligger till grund för industriell utveckling. Natur- och teknikvetenskaplig forskning är relevant för många centrala samhällsutmaningar och bidrar med ny kunskap och nya insikter till ett hållbart samhälle. Vetenskapsrådet stödjer grundforskning inom hela bredden av de natur- och teknikvetenskapliga områdena, till exempel i biologi, kemi, elektronik, astronomi, bioteknik och matematik.

Ämnesrådets sammansättning
I ämnesrådet för naturvetenskap och teknikvetenskap sitter nio aktiva forskare med hög vetenskaplig kompetens. Ledamöterna är valda av forskare vid svenska lärosäten. Mandatperioden är tre år och ledamöterna kan väljas om för ytterligare tre år.
Ämnesrådet sammanträder sex gånger per år.

Ledamöter 2019–2021

Namn	Titel	**Organisation**
Dag Hanstorp (ordförande)	Professor i experimentell fysik	Institutionen för fysik, Göteborgs universitet

Lennart Bergström	Professor i materialkemi	Institutionen för material- och miljökemi, Stockholms universitet
Sandra Di Rocco	Professor i matematik	Avdelningen för matematik, Kungl. Tekniska högskolan, KTH
Martin Jakobsson	Professor i marin geologi och geofysik	Institutionen för geologiska vetenskaper, Stockholms universitet
Karl Henrik Johansson	Professor i reglerteknik	Avdelningen för reglerteknik, Kungl. Tekniska högskolan, KTH
David Sands	Professor i datavetenskap	Institutionen för data- och informationsteknik, Chalmers tekniska högskola

Maria Selmer	Professor i strukturbiologi	Institutionen för cell- och molekylärbiologi, Uppsala universitet
Emma Sparr	Professor i fysikalisk kemi	Kemiska institutionen, Lunds universitet
Åsa Strand	Professor i växters cell- och molekylärbiologi	Institutionen för fysiologisk botanik, Umeå universitet

PUBLICERAD DEN 25 MAJ 2018
UPPDATERAD DEN 22 MARS 2019

Rådet för forskningens infrastrukturer – RFI

Vetenskapsrådets råd för forskningens infrastrukturer, RFI, finansierar forskningsinfrastruktur som ger forskare tillgång till avancerade verktyg, som till exempel databaser, forskningsanläggningar, biobanker och storskaliga beräkningsverktyg. I rådet sitter tretton ledamöter med kompetens inom forskningsinfrastruktur från flera olika områden.

Inventerar, prioriterar och fattar beslut om bidrag
RFI inventerar och prioriterar behovet av forskningsinfrastruktur i Sverige och ansvarar för utlysningar om bidrag till forskningsinfrastruktur. RFI fattar även beslut om vilka ansökningar som ska beviljas bidrag.
RFI har tre rådgivande grupper och ett e-infrastrukturutskott som stöd i arbetet med planering och prioritering av forskningsinfrastruktur.

Följer upp och utvärderar forskning på området
RFI följer upp, utvärderar och tar fram strategier för området. Ett exempel är ”Vetenskapsrådets guide till infrastrukturen” som pekar på nya behov av forskningsinfrastruktur och ger förslag på åtgärder för att förbättra befintlig forskningsinfrastruktur, och tillgången till den. RFI arbetar också för att öka nationell och internationell samverkan och samordning kring forskningsinfrastruktur.

Rådets sammansättning
I RFI sitter tretton ledamöter, varav nio är aktiva forskare från olika vetenskapsområden. Vetenskapsrådet utser ordförande och ledamöter efter förslag från Vetenskapsrådets tre ämnesråd och från forskningsråden Forte, Formas och Vinnova, som nominerar en ledamot var. Mandatperioden är tre år och ledamöterna kan väljas om för ytterligare tre år.
Rådet sammanträder fem gånger per år.

Ledamöter 2017–2019

Namn	Titel	Organisation
Jan-Eric Sundgren (ordförande)	Doktor i materialfysik, senior rådgivare till koncernchefen	AB Volvo
Peter Allebeck	Huvudsekreterare Professor i socialmedicin	Forte Institutionen för folkhälsovetenskap, Karolinska institutet, KI

Håkan Billig	Professor i fysiologi,	Institutionen för neurovetenskap och fysiologi, Göteborgs universitet
Peter Eriksson	Chefsstrateg	Vinnova
Stefan Gelfgren	Docent i religionssociologi och föreståndare vid Humlab	Umeå universitet
Emma Gretzer	Chef, enheten för miljö och samhällsbyggande	Formas
Hjalmar Laudon	Professor i skogslandskapets biogeokemi	Institutionen för skogens ekologi och skötsel, Sveriges lantbruksuniversitet, SLU

Richard Brenner	Professor i elementarpartikelfysik	Uppsala universitet
Ingela Nyström	Professor i medicinsk visualisering	Institutionen för informationsteknologi, visuell information och interaktion, Uppsala universitet
Nancy Pedersen	Professor i genetisk epidemiologi	Institutionen för medicinsk epidemiologi och biostatistik, Karolinska institutet, KI
Johanna Rosén	Professor i fysik	Institutionen för fysik, kemi och biologi, Linköpings universitet
Maria Stanfors	Professor	Ekonomisk-historiska institutionen, Lunds universitet

Göran Stemme	Professor i elektrisk mätteknik, nanoteknik	Skolan för elektroteknik och datavetenskap, Kungl. Tekniska högskolan, KTH

PUBLICERAD DEN 25 MAJ 2018
UPPDATERAD DEN 26 APRIL 2019

Kommittén för klinisk behandlingsforskning

Vetenskapsrådets kommitté för klinisk behandlingsforskning stödjer kliniska behandlingsstudier som utgår från de behov som finns i hälso- och sjukvården och som förväntas leda till patient- och samhällsnytta inom en relativt kort tidsperiod. I kommittén sitter tretton ledamöter som är utsedda av regeringen och Sveriges kommuner och landsting, SKL.

Ansvarar för fördelning av forskningsmedel
Kommittén för klinisk behandlingsforskning beslutar om vilka utlysningar som ska göras inom området. De beslutar också om vilka ansökningar som ska beviljas bidrag. Till sin hjälp har de tre beredningsgrupper som granskar och prioriterar ansökningarna som kommer till Vetenskapsrådet, innan kommittén fattar beslut. Beredningsgrupperna, som utses av kommittén, består av internationella experter, statistiker och representanter från Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU).

Forskningen som kommittén finansierar ska

- vara klinisk och ske i nationell samverkan
- utgå från de behov som finns i hälso- och sjukvården
- förväntas leda till patient- och samhällsnytta inom en relativt kort tidsperiod.

Vetenskapsrådet finansierar klinisk behandlingsforskning i samarbete med Sveriges landsting. Landstingen bidrar med hälften av de medel som kommittén fördelar.

Följer upp och utvärderar forskning på området
Kommittén följer upp, utvärderar och tar fram strategier för forskningsområdet, till exempel genom forskningsöversikter. I det arbetet tar kommittén hjälp av både nationella och internationella experter.
Strategisk plan för 2017–2019
(pdf, 492.6 kB)

Om klinisk behandlingsforskning
Inom klinisk behandlingsforskning är syftet att ge stöd till kliniska behandlingsstudier. Med behandlingsstudier avses såväl interventions- som observationsstudier. Konkret kan det exempelvis röra sig om att utvärdera diagnostiska tekniker, användningen av etablerade läkemedel och om att effektivisera metoder och behandlingar som det finns ett identifierat behov av. Det kan också handla om behandlingsmetoder som inte kräver läkemedel.
Studierna ska vara motiverade utifrån hälso- och sjukvårdens behov och det ska vara möjligt att se patient- och samhällsnytta inom en definierad tidsrymd.

Kommitténs sammansättning
I kommittén för klinisk behandlingsforskning sitter tretton ledamöter. Regeringen utser ordförande och sex ledamöter, varav tre efter förslag från Vetenskapsrådet (efter samråd med Vinnova). Övriga sex ledamöter representerar landsting och regioner och utses av Sveriges kommuner och landsting, SKL. Vinnova har en adjungerad ledamot i

kommittén. Mandatperioden är tre år och ledamöterna kan väljas om för ytterligare tre år.
Kommittén sammanträder fyra gånger per år.

Ledamöter 2017–2019

Namn	Titel	Organisation
Olle Stendahl (ordförande)	Professor emeritus	Institutionen för klinisk och experimentell medicin, Linköpings universitet
Clas Ahlm	Överläkare Forsknings - och utbildnings direktör Professor	Norrlands universitetssjukhus, Region Västerbotten Institutionen för klinisk mikrobiologi, Umeå universitet
Boel Anderss on Gäre	Chef Futurum Professor	Region Jönköpings län Stiftelsen Högskolan i Jönköping
Jan Andersson	Forsknings direktör	Region Stockholm
Johan Askling	Överläkare Professor	Karolinska universitetssjukhuset Institutionen för medicin, Karolinska institutet, KI
Anders Christensson	Chefsöverl äkare Professor	Skånes universitetssjukhus Institutionen för kliniska vetenskaper, Lunds universitet
Lisa Ekselius	Överläkare Professor	Akademiska sjukhuset Institutionen för neurovetenskap, Uppsala universitet
Lena Jonasson	Överläkare Professor	Universitetssjukhuset i Linköping Linköpings universitet

Ann Hellström	Överläkare Professor	Drottning Silvias barn- och ungdomssjukhus Institutionen för neurovetenskap och fysiologi, Göteborgs universitet
Stefan Lohmander	Professor emeritus	Institutionen för kliniska vetenskaper, Lunds universitet
Peter Lönnroth	Senior rådgivare	Västra Götalandsregionen
Beatrice Melin	Professor	Umeå universitet
Petri Olivius	FoU-chef	Region Sörmland
Adjungerad: Karin Eriksson	Enhetschef	Enheten för bioentreprenörskap, avdelningen hälsa, Vinnova

Rådgivande grupp
För att få ett brett omvärldsperspektiv och säkra förankringen i samhället har kommittén en rådgivande grupp som stöd i arbetet. I den sitter representanter från

- Folkhälsomyndigheten
- Forte
- LIF
- Läkemedelsverket
- Neuroförbundet
- Reumatikerförbundet
- Riksförbundet sällsynta diagnoser
- Statens beredning för medicinsk och social utvärdering, SBU
- Socialstyrelsen
- Statens medicinsk-etiska råd
- SwedenBIO
- Swedish Medtech
- Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket, TLV

PUBLICERAD DEN 25 MAJ 2018
UPPDATERAD DEN 04 JUNI 2019

Kommittén för kliniska studier

Vetenskapsrådets kommitté för kliniska studier beslutar om fördelning av Vetenskapsrådets medel för nationell samordning av kliniska studier. I kommittén sitter 13 ledamöter med förankring inom akademin, landsting och regioner och relevanta branschorganisationer.

Beslutar om strategisk inriktning och fördelning av medel
Vetenskapsrådet har ett uppdrag från regeringen att genom nationell samordning stödja och utveckla förutsättningarna för kliniska studier i Sverige. Kommittén för kliniska studier beslutar om hur Vetenskapsrådets medel för uppdraget ska fördelas. Kommittén beslutar också om arbetets strategiska inriktning och främjar sjukvårdens, akademins och industrins arbete med kliniska studier.
Strategisk plan för 2018–2019
(pdf, 127.8 kB)

Kommitténs sammansättning
I kommittén för kliniska studier sitter 13 ledamöter som är utsedda av regeringen, varav fyra efter förslag från Vetenskapsrådet, fyra efter förslag från Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, och fyra efter förslag från branschorganisationer för läkemedel, medicinteknik, bioteknik och de privata vårdgivarna. Mandatperioden är två år. Ledamöterna kan väljas om för ytterligare en period.
Kommittén sammanträder fyra gånger per år.

Ledamöter 2018–2019

Namn	Titel	Organisation
Chris Heister (ordförande)	Styrelseordförande	Umeå universitet
Anders Blanck	VD	LIF, de forskande läkemedelsföretagen
Johan Dabrosin Söderholm	Professor Dekan	Institutionen för klinisk och experimentell medicin, Linköpings universitet Medicinska fakulteten, Linköpings universitet

Patrik Danielsson	Professor Dekan	Institutionen för integrativ medicinsk biologi, Umeå universitet Medicinska fakulteten, Umeå universitet
Jonas Ekstrand	VD	SwedenBIO
Annika Bergquist	Överläkare Adjungerad professor	Karolinska universitetssjukhuset Institutionen för medicin, Karolinska institutet, KI
Sune Larsson	Forsknings- och utbildningsdirektör	Region Uppsala

Anna Lefevre Skjöldebrand	VD	Swedish Medtech
Hannie Lundgren	Forsknings- och utvecklingschef	Region Skåne
Jörgen Månsson	Sjukhuschef	Carlanderska sjukhuset
Kerstin Nilsson	Professor Dekan	Institutionen för medicinska vetenskaper, Örebro universitet Medicinska fakulteten, Örebro universitet

Mikael Wiberg	Professor Forsknings- och utbildningsdirektör	Institutionen för integrativ medicinsk biologi, Umeå universitet Region Västerbotten
Katarina Wijk	Professor Forsknings- och utvecklingschef	Högskolan i Gävle Region Gävleborg

PUBLICERAD DEN 25 MAJ 2018
UPPDATERAD DEN 28 MARS 2019

Kommittén för konstnärlig forskning

Vetenskapsrådets kommitté för konstnärlig forskning stödjer praktiknära forskning av högsta vetenskapliga kvalitet inom konstnärlig forskning. I kommittén sitter sju forskare som representerar olika konstarter.

Ansvarar för fördelning av forskningsmedel
Kommittén för konstnärlig forskning beslutar om vilka utlysningar som ska göras inom konstnärlig forskning. De ansvarar även för att bedöma och prioritera de ansökningar som kommer in till Vetenskapsrådet, och fattar beslut om vilka ansökningar som ska beviljas bidrag.

Följer upp och utvärderar forskning på området
Kommittén följer upp, utvärderar och tar fram strategier för forskningsområdet, till exempel genom forskningsöversikter. I det arbetet tar kommittén hjälp av både nationella och internationella experter. Varje år arrangerar kommittén även ett symposium om konstnärlig forskning. Symposiet riktar sig forskare och andra aktörer inom det konstnärliga området.
Mellan åren 2004 och 2017 gav kommittén ut en årsbok om konstnärlig forskning. Syftet med boken var att informera om kommitténs verksamhet och om utvecklingen av forskning inom området, både nationellt och internationellt.

Om konstnärlig forskning
Konstnärlig forskning är praktikbaserad och omfattar alla konstarter. Forskningsresultaten gestaltas i både konstnärliga verk och textbaserade metareflektioner. Konstnärlig forskning ger kunskap om och utvecklar komplexa skapande processer; den prövar och vidareutvecklar metoder, teoretiska begrepp och materialiteter; den undersöker och fördjupar förståelsen av konstens fältspecifika möjligheter och utmaningar, samt hur konsten, ofta i samverkan med andra discipliner, bidrar till en ökad kunskap om de stora samhälleliga frågorna.

Kommitténs sammansättning
I kommittén för konstnärlig forskning sitter sju ledamöter. De representerar olika konstarter och är aktiva inom konstnärlig forskning eller konstnärligt utvecklingsarbete. Vetenskapsrådet utser ordförande och ledamöter efter förslag från relevanta universitet och högskolor. Mandatperioden är tre år och ledamöterna kan väljas om för ytterligare tre år.
Kommittén sammanträder sex gånger per år.

Ledamöter 2019–2021

Namn	Titel	Organisation

Markus Degerman (ordförande)	Professor, konstnär	Norges arktiske universitet, Norge
Annette Arlander	Professor i performance, konst och teori	Stockholms konstnärliga högskola
Hanna Hallgren	Docent i genusvetenskap, poet	Linnéuniversitet
Johan Redström	Professor i design, designer	Designhögskolan i Umeå universitet
Meike Schalk	Docent i arkitektur, arkitekt	Kungl. Tekniska högskolan, KTH
Carl Unander Scharin	Professor, operasångare, tonsättare	Karlstads universitet
Cecilia Sjöholm	Professor i estetik	Södertörns högskola

PUBLICERAD DEN 25 MAJ 2018
UPPDATERAD DEN 11 SEPTEMBER 2019

Kommittén för utvecklingsforskning

Vetenskapsrådets kommitté för utvecklingsforskning stödjer forskning av högsta vetenskapliga kvalitet inom sitt forskningsområde. I kommittén sitter nio ledamöter som representerar forskningsområden med relevans för låginkomstländer och lägre medelinkomstländer.

Ansvarar för fördelning av forskningsmedel
Kommittén för utvecklingsforskning beslutar om vilka utlysningar som ska göras inom utvecklingsforskning. De beslutar också om vilka ansökningar som ska beviljas bidrag. Till sin hjälp har de minst tre beredningsgrupper som granskar och prioriterar ansökningarna som kommer till Vetenskapsrådet, innan kommittén fattar beslut. Ledamöterna i beredningsgrupperna utses av kommittén och består till stor del av internationella forskare.
Kommittén genomför också gemensamma utlysningar i samarbete med andra forskningsfinansiärer.

Fördelar medel från regeringens budget för internationellt bistånd
De medel som kommittén fördelar inom utvecklingsforskning kommer från regeringens budget för internationellt bistånd. Det innebär att medlen ska användas i enlighet med OECD:s definition av bistånd och regeringens strategi och policyramverk för det svenska biståndet.
Den forskning som finansieras med dessa medel ska bidra till att nå Sveriges mål för det internationella biståndet – att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och under förtryck och bidra till en rättvis och hållbar global utveckling.

Följer upp och utvärderar forskning på området
Kommittén följer upp, utvärderar och tar fram strategier för forskningsområdet. Vartannat år arrangerar kommittén tillsammans med ett svenskt lärosäte ett tvärvetenskapligt forum för forskare som arbetar med utvecklingsfrågor av relevans för låginkomstländer och lägre medelinkomstländer. Konferensen fungerar som en plattform för dialog mellan forskare, myndigheter, organisationer och praktiker inom utvecklingsfrågor.

Om utvecklingsvetenskap
Inom utvecklingsforskning ger vi stöd till forskning som har betydelse för fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling i låginkomstländer, samt stöd till samarbete och kunskapsutbyte mellan forskare i Sverige och forskare i låginkomstländer och lägre medelinkomstländer.
Området utvecklingsforskning som Vetenskapsrådet stödjer omfattar svensk forskning av särskild relevans för låginkomstländer (projektbidrag) samt låginkomstländer och lägre medelinkomstländer (Swedish Research Links). Stöd ges till forskning av högsta vetenskapliga kvalitet inom alla vetenskapliga områden.
Forskningen ska vara relevant för de övergripande målen för Sveriges internationella bistånd samt målen för Sveriges politik för global utveckling. Detta innebär att forskningen ska bidra till att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck och bidra till en rättvis och hållbar global utveckling. Medlen ska användas i enlighet med OECD/DAC:s definition av bistånd.

Kommitténs sammansättning
I kommittén för utvecklingsforskning sitter nio ledamöter som representerar forskningsområden med relevans för låg- och medelinkomstländer. Vetenskapsrådet utser ordförande och ledamöter, varav tre utses efter förslag från forskningsfinansiärerna Formas och Forte och Sveriges biståndsmyndighet Sida, och sex efter förslag från Vetenskapsrådets tre ämnesråd Mandatperioden är tre år och ledamöterna kan väljas om för ytterligare tre år.
Kommittén sammanträder sex gånger per år.

Ledamöter 2019–2022

Namn	Titel	Organisation
Eleni Aklillu	Professor	Avdelningen för klinisk farmakologi, Karolinska institutet
Tomas Sundnes Drønen	Professor	Fakultet for teologi, diakoni og ledelsesfag, VID vitenskapelige høgskole, Stavanger, Norge
Anna-Karin Hurtig	Professor	Institutionen för epidemiologi och global hälsa, Umeå university
Bengt-Erik Mellander	Biträdande professor	Institutionen för fysik, Chalmers
AnnaMaria Oltorp	Enhetschef	Sida
Anders Tegnell	Avdelningschef	Folkhälsomyndigheten
Sofia Thorsson	Professor	Institutionen för geovetenskaper, Göterborgs universitet
Ingrid Öborn	Professor	Institutionen för växtproduktionsekologi, Sveriges lantbruksuniversitet

PUBLICERAD DEN 25 MAJ 2018
UPPDATERAD DEN 01 JULI 2019

Utbildningsvetenskapliga kommittén

Vetenskapsrådets kommitté för utbildningsvetenskap stödjer forskning och utbildning på forskarnivå av högsta vetenskapliga kvalitet inom det utbildningsvetenskapliga området. Kommittén består av elva aktiva forskare som representerar olika vetenskapliga discipliner med relevans för utbildningsvetenskaplig forskning.

Ansvarar för fördelning av forskningsmedel
Utbildningsvetenskapliga kommittén beslutar om vilka utlysningar som ska göras inom utbildningsvetenskap. De beslutar också om vilka ansökningar som ska beviljas bidrag. Till sin hjälp har de beredningsgrupper som granskar och prioriterar ansökningarna till Vetenskapsrådet, innan kommittén fattar beslut. Det är kommittén som utser ledamöter till beredningsgrupperna.

Följer upp och utvärderar forskning på området
Kommittén följer upp, utvärderar och tar fram strategier för forskningsområdet, till exempel genom forskningsöversikter. I det arbetet tar kommittén hjälp av både nationella och internationella experter. Kommittén arbetar också för ökad internationalisering av forskningsområdet och bidrar bland annat till finansieringen av nordiska samverkansprogram inom ramen för NordForsk.
Varje år arrangerar kommittén konferensen Resultatdialog som ger forskare möjlighet att presentera och diskutera forskningsresultat inom det utbildningsvetenskapliga området.

Om utbildningsvetenskap
Inom utbildningsvetenskap studeras lärande, didaktik och ämnesdidaktik, undervisning, sociala och kulturella aspekter på utbildning, utbildningspolitik, utbildningssystem och organisation samt profession, och speciellt med relevans för skolans och förskolans utveckling. Forskningen bedrivs inom flera olika vetenskapliga discipliner och bidrar till kunskapsutveckling och förstärker den vetenskapliga grunden för utbildning.

Kommitténs sammansättning
I kommittén sitter elva ledamöter som representerar olika vetenskapliga discipliner med relevans för utbildningsvetenskaplig forskning. Vetenskapsrådet utser ordförande och ledamöter. Sju av dem utses efter förslag från universitet och högskolor, och tre utses efter förslag från forskningsfinansiärerna Formas, Forte och Vinnova. Mandatperioden är tre år och ledamöterna kan väljas om för ytterligare tre år.
Kommittén sammanträder sex gånger per år.

Ledamöter 2019–2021

Namn	Titel	Organisation

Vibeke Grøver (ordförande juli 2019 – juni 2022)	Professor i pedagogikk	Universitetet i Olso, Norge
Camilla Bardel	Professor i moderna språk med didaktisk inriktning	Stockholms universitet
Cecilia Bjursell	Docent i företagsekonomi och tf VD för Encell	Stiftelsen Högskolan i Jönköping
Sven Bölte	Professor i barn- och ungdomspsykiatrisk vetenskap	Karolinska institutet, KI
Mikael Börjesson	Professor i utbildningssociolog	Uppsala universitet
Johan Lithner	Professor i matematikdidaktik	Umeå universitet

Christian Lundahl	Professor i pedagogik	Örebro universitet
Annica Löfdahl Hultman	Professor i pedagogiskt arbete	Karlstads universitet
Monica Rosén	Professor i pedagogik	Göteborgs universitet
Christina Segerholm	Professor i pedagogik	Umeå universitet
Robert Thornberg	Professor i pedagogik	Linköpings universitet

Universitetskanslersämbetet

https://www.uka.se/

Pressrum
Personuppgifter, cookies mm
UKÄ:s publikationer & beslut
Högskoleverkets publikationsarkiv
Statistikdatabas Högskolan i siffror
Högskolekollen - resultat av granskningar
Sök bland examenstillstånd
Resultatsök: utvärderingar 2012-2015

https://www.uka.se/fakta-om-hogskolan.html

Fakta om högskolan

Här beskriver vi det svenska högskolesystemet och berättar hur det fungerar att studera på ett universitet eller en högskola.

Ska du söka till högskolan?
Du hittar all information om antagning på antagning.se och studera.nu.

- Vad kan du få hjälp med på antagning.se?
- Vad kan du få hjälp med på studera.nu?
-

Universitet och högskolor
Det finns cirka 50 högskolor, universitet och enskilda utbildningsanordnare.

- Vad är skillnaden mellan universitet och högskola?
- Vad är en enskild utbildningsanordnare?
- Hur är en högskola organiserad?
- Hur ser verksamheten ut?
- Vilka lagar styr?
- Vem granskar kvaliteten?
- Var finns universiteten och högskolorna?
-

Vad är en högskoleutbildning?
Den kan omfatta både hela utbildningsprogram och enstaka kurser.

- Grundnivå
- Avancerad nivå
- Forskarnivå
- Examen
- Poängsystem
- Betyg
- Studieavgifter
-

Så styrs högskolesektorn
Riksdag och regering har det övergripande ansvaret för högre utbildning och forskning.

- Myndigheter

Bolognaprocessen
Europa ska vara ett sammanhållet område för högre utbildning.
Forskning
Forskning är den största verksamheten vid universitet och högskolor.

- Forskningspropositionen 2016

Den svenska högskolans historia
Kyrkan, krigsmakten och universitet är de tre samhällsinstitutioner som har överlevt sedan medeltiden.

- Åren 1477-1900
- Åren 1900-2000
- Högskolan under 2000-talet
- Kvinnornas universitetshistoria

- A - Ö
  Kontakt

- Statistik & analys
- Kvalitet & examenstillstånd
- Studenträtt & tillsyn
- Fakta om högskolan
- Publikationer & beslut
- Om oss

Statistik & analys
Vi följer upp och analyserar utvecklingen och trender inom den svenska högskolan. Vi ansvarar också för den officiella statistiken på högskoleområdet.

Analys och uppföljning
UKÄ publicerar regelbundet statistiska analyser och rapporter för att sprida fakta och kunskap om den svenska högskolan.
Officiell statistik om högskolan
Regeringen har utsett UKÄ att ansvara för officiell statistik om den svenska högskolan.
- Statistiska meddelanden
- Publiceringsplan
-

Statistikdatabas: Högskolan i siffror
Är du nyfiken på Sveriges största statliga sektor, det vill säga universitet och högskolor? Här kan du fördjupa dig och utforska statistiken. Givetvis kan du också ladda ned statistiken du sökt fram.
- Beskrivningar av statistiken i databasen Högskolan i siffror
- Frågor om inbäddning av statistik
- anpassad export
-

Lärosätenas effektivitet
UKÄ granskar hur effektivt universiteten och högskolorna bedriver sin verksamhet och hur resurserna utnyttjas.
- Fokus forskarutbildning
-

Information om statistiken
Här hittar du ämneslistor och beskrivningar av de begrepp och metoder som UKÄ använder i statistiken.

Publikationer med statistik
UKÄ publicerar regelbundet publikationer med statistik om den svenska högskolan.

Årsrapport om universitet och högskolor
UKÄ:s årsrapport ger en samlad bild av den svenska högskolan.
Rapportera uppgifter till UKÄ
Den här informationen vänder sig till dig på ett universitet eller en högskola som rapporterar in uppgifter till UKÄ.
- Ekonomiska mallen
- Tekniska mallen
-

Frågor om UKÄ:s statistik
Undrar du över något som gäller UKÄ:s statistik om universitet och högskolor? Välkommen att kontakta oss!
Dokumentation om statistiken
Nedan finns information om kvalitetsdeklarationer för UKÄ:s statistik och hur statistiken har tagits fram.

Kontakta Universitetskanslersämbetet

Telefon: 08-563 085 00
E-post: registrator@uka.se
Fax: 08-563 085 50

Fler kontaktuppgifter

Besöksadress Löjtnantsgatan 21, Stockholm
Postadress Box 7703, 103 95, Stockholm

Genvägar

Pressrum
Personuppgifter, cookies mm
UKÄ:s publikationer & beslut
Högskoleverkets publikationsarkiv
Statistikdatabas Högskolan i siffror
Högskolekollen - resultat av granskningar
Sök bland examenstillstånd
Resultatsök: utvärderingar 2012-2015

Nyhetsbrev

Prenumerera på Universitetskanslersämbetets nyhetsbrev!
Registrera dig!
Vårt senaste nyhetsbrev

Lyssna på Talande Webb

-
- Vår verksamhet
- Konferenser & seminarier
- Aktuellt
- Pressrum
- Lediga tjänster
- Våra e-tjänster
- Prenumerera på nyhetsbrev
- Om webbplatsen
-
- Kontakta oss
- Högskolebloggen
- Internationell samverkan

Hitta på sajten: A - Ö

Här hittar du alla sidor på webbplatsen i bokstavsordning.

- Aktuella prövningar
- Aktuellt
- Allmänna handlingar
- Analys och uppföljning
- Andra myndigheters ansvarsområden
- Anmälan mot ett universitet eller en högskola
- Ansök här
- Antagning
- Arbetsmarknad
- Att skicka e-faktura till UKÄ
- Avancerad nivå
- Bedömare och extern samverkan
- Bedömargrupper
- Behörighet
- Beskrivningar av statistiken i databasen Högskolan i siffror
- Beslutade examenstillstånd
- Betyg
- Betyg
- Bolognaprocessen
- Den svenska högskolans historia
- Digital spetskompetens
- Dokumentation om statistiken
- Effektivitet och resursanvändning i högskolan
- Ekonomi
- Ekonomiska mallen
- ENQA
- Enskilda utbildningsanordnare
- Erfarenheter och reflektioner efter lärosätesgranskningar i omgång 1
- ESG på svenska
- Examen
- Examen & examensbevis
- Examen avancerad nivå
- Examen forskarnivå
- Examen grundnivå
- Examen och genomströmning
- Examenstillstånd
- Examination
- Fakta om högskolan
- Fokus forskarutbildning
- Forskarnivå
- Forskning
- Forskning och forskarutbildning
- Forskningspropositionen 2016
- Fråga & svar om studenträtt
- Fråga juristerna
- Frågor och svar om examenstillstånd
- Frågor om inbäddning av statistik
- Frågor om UKÄ:s statistik
- Från universitetskansler till generaldirektör
- Följ oss på Twitter
- Generaldirektör
- Granskning av lärosätenas kvalitetssäkring av forskning
- Granskning av lärosätenas kvalitetssäkringsarbete
- Grundnivå
- Historik
- Hitta till oss
- Hur finansieras högskolan?

- Hur ser verksamheten ut?
- Hur är universitet och högskolor organiserade?
- Hållbar utveckling
- Högskolans ekonomi, personal och verksamhet
- Högskolan under 2000-talet
- Högskoleverkets publikationsarkiv
- Information om statistiken
- Insynsråd
- Internationell samverkan
- Internationellt
- Introduktion för bedömare
- Juridisk tillsyn
- Jämställdhet
- Konferenser & seminarier
- Kontakta oss
- Kurs- & utbildningsplaner
- Kvalitet & examenstillstånd
- Kvalitet i högre utbildning
- Kvalitetssäkring av forskning: inkomna remissvar
- Kvinnornas universitetshistoria
- Kvinnornas universitetshistoria 1900 och framåt
- Lagar & regler som styr högskolan
- Lediga tjänster
- Logotyp
- Lärarutbildning
- Lärosätenas effektivitet
- Lärosätenas förkortningar
- Lärosätestillsyn
- Mallar
- Manual för Skypemöten
- Myndigheter
- Nyckeltal
- Officiell statistik om högskolan
- Om oss
- Om oss på Sveriges minoritetsspråk
- Omprövning av beslut
- Om urvalet
- Om webbplatsen
- Pedagogiskt utvecklingsarbete
- Personal
- Pilotgranskning 2017
- Pilotstudie 2017
- Pilotutvärdering 2016
- Pilotutvärdering av lärarutbildningar 2017
- Poängsystem
- Prenumerera på nyhetsbrev
- Pressbilder
- Pressmeddelanden
- Pressrum
- Publiceringsplan
- Publikationer & beslut
- Publikationer & beslut
- Publikationer med statistik
- Rapportera uppgifter till UKÄ
- Referensgrupper
- Regeringsuppdrag
- Regional rekrytering
- Resultat från granskningarna: Högskolekollen
- Ska du söka till högskolan?
- Statistik & analys
- Statistikdatabas: Högskolan i siffror
- Statistiska meddelanden

- Statliga universitet & högskolor
- Studenternas bakgrund
- Studentinflytande
- Studenträtt & tillsyn
- Studieavgifter
- Så fungerar Högskolekollen
- Så granskas högre utbildning
- Så styrs högskolesektorn
- Sökande, antagna och nybörjare
- Sök bland examenstillstånd
- Tekniska mallen
- Tematiska utvärderingar
- Tidigare konferenser & seminarier
- Tidsplan
- Tidsplan 2017-2021
- Tillstånd för lärarutbildningar
- UKÄ Bedömarvy
- UKÄ Direkt
- Universitet och högskolor
- Urval
- Utbildning på forskarnivå
- Utbildning på grundnivå och avancerad nivå
- Utbildningsutvärderingar
- Utvärderingar 2001-2010
- Utvärderingar 2011-2015
- Utvärderingar 2018
- Utvärderingar av enstaka kurser 2011-2014
- Utvärdering av forskarutbildningar
- Utvärdering av lärarutbildningar
- Vad innebär rollen som bedömare?
- Vad kan du få hjälp med på antagning.se?
- Vad kan du få hjälp med på studera.nu?
- Vad som händer med din anmälan
- Vad är en enskild utbildningsanordnare?
- Vad är en högskoleutbildning?
- Vad är skillnaden mellan universitet och högskola?
- Vanliga begrepp om kvalitetssäkring
- Var finns universiteten och högskolorna?
- Webbanmälan av ett tillsynsärende
- Webbversion: Årsrapport 2017 för universitet och högskolor
- Vem granskar kvaliteten?
- Verktyg för lärosäten och bedömare
- Vilka lagar styr?
- Villkor för examenstillstånd
- Våra e-tjänster
- Våra tillsynsbeslut och rapporter
- Vår juridiska tillsyn
- Vår verksamhet
- Vägledningar
- Åren 1477-1900
- Åren 1900-2000
- Årsrapport om universitet och högskolor
- Ämnesindelad lista med publikationer
- Överklaga anställningsbeslut
- Överklaga beslut
- anpassad export
- Talande webb
- Skriv ut
- Twitter
- E-post

Var finns universiteten och högskolorna?

Här finns en karta över alla universitet, högskolor och enskilda utbildningsanordnare.

Adresslista till alla lärosäten (Excel)
Nedan finns en lista över alla universitet och högskolor som beskriver vissa förändringar som de gått igenom, till exempel sammanslagningar eller när en högskola blev universitet. Siffrorna hänvisar till de platser på kartan där respektive lärosäte finns.
Lärosäten och förändringar
Siffrorna på kartan anger lärosätets geografiska placering.

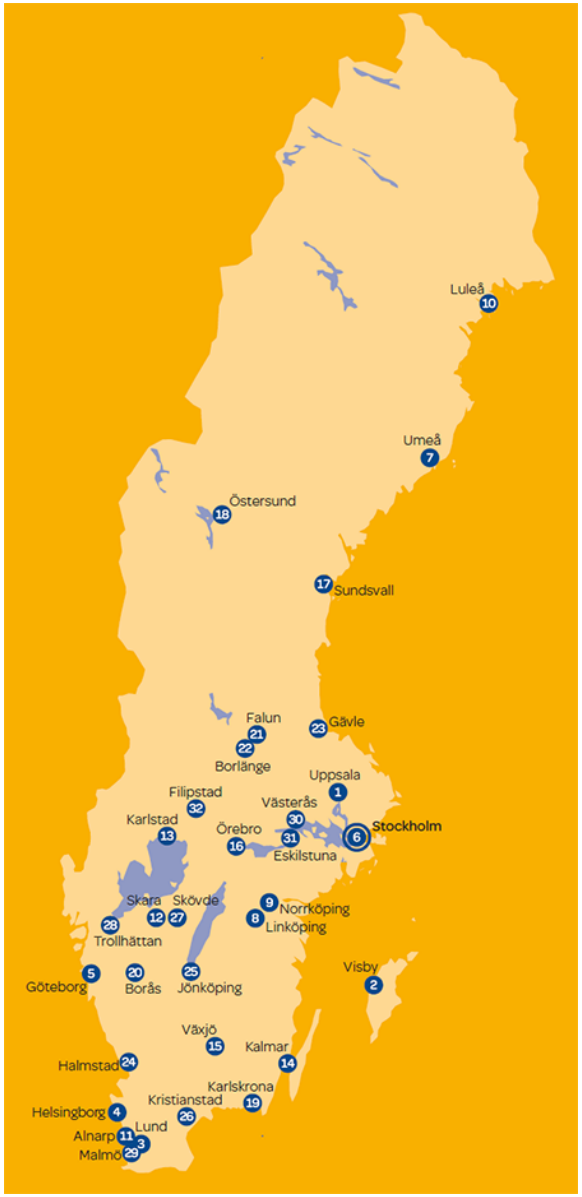

Universitet
Uppsala universitet 1, 2
Lunds universitet 3, 4
Göteborgs universitet 5
Stockholms universitet 6
Umeå universitet 7
Linköpings universitet 8, 9
Karolinska institutet 6
Kungl. Tekniska högskolan 6
Chalmers tekniska högskola (enskild) 5
Luleå tekniska universitet 10
Handelshögskolan i Stockholm (enskild) 6
Sveriges lantbruksuniversitet 1, 7, 11, 12
Karlstads universitet 13
Linnéuniversitetet 14, 15
Örebro universitet 16
Mittuniversitetet 17, 18
Malmö universitet* 29 *

Högskolor
Blekinge tekniska högskola 19
Försvarshögskolan 6
Gymnastik- och idrottshögskolan 6
Högskolan i Borås 20
Högskolan Dalarna 21, 22
Högskolan i Gävle 23
Högskolan i Halmstad 24
Högskolan Kristianstad 26
Högskolan i Skövde 27
Högskolan Väst 28
Mälardalens högskola 30, 31

Stiftelsen Högskolan i Jönköping (enskild) 25
Södertörns högskola 6

Konstnärliga högskolor
Beckmans designhögskola (enskild) 6
Konstfack 6
Kungl. Konsthögskolan 6
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm 6
Stockholms konstnärliga högskola 6

Övriga enskilda utbildningsanordnare
Ericastiftelsen 6
Ersta Sköndal Bräcke högskola 5, 6
Högskolan Evidens 5
Gammelkroppa skogsskola 32
Johannelunds teologiska högskola 1
Newmaninstitutet 1
Röda Korsets högskola 6
Sophiahemmet högskola 6
Stockholms Musikpedagogiska Institut 6
Svenska institutet för kognitiv psykoterapi 6
Skandinaviens akademi för psykoterapiutveckling 6
Enskilda Högskolan Stockholm 6
Örebro teologiska högskola 16

Skapad: 2017-01-04
Uppdaterad: 2019-09-26

Skolverket

https://www.skolverket.se/

Undervisning

- Förskolan
- Förskoleklassen
- Fritidshemmet
- Grundskolan
- Grundsärskolan
- Specialskolan
- Sameskolan
- Gymnasieskolan
- Gymnasiesärskolan
- Vuxenutbildningen
- Dansarutbildningen
- Läroplan
- Kartläggning
- Lärar- och förskollärarlegitimation
- Stöd i arbetet
- Inspiration och reportage
- Kompetensutveckling
- Forskning

Skolutveckling

- Leda och organisera
- Statsbidrag
- Forskning och utvärderingar
- Statistik
- Kompetensutveckling
- Anordna och administrera utbildning
- Inspiration och stöd i arbetet
- Nationella skolutvecklingsprogram

Regler och ansvar

- **Ansvar i skolfrågor**
- **Skollagen och förordningar**
- **Allmänna råd**
- **Sök förordningar och föreskrifter (SKOLFS)**
- **Aktuella regeländringar**
- **Lärar- och förskollärarlegitimation**
- **Barnkonventionen**

Om oss

- Kontakta Skolverket
- Vår verksamhet
- Organisation
- Jobba hos oss
- Publikationer och nyhetsbrev
- Kalender
- Press
- Skolverkets hantering av personuppgifter
- Öppna data

Hem › Om oss › Vår verksamhet › Webbplatser och sociala kanaler ›

Något om den historiska bakgrunden till det föregående

Arkeologins internationella historia

- arkeologi

Den tidiga arkeologin

Trots att den antikvariska fornforskningen i många länder hade en flerhundraårig tradition uppträdde en vetenskaplig arkeologi först på 1820-talet. Genom systematiska iakttagelser av fyndsammanhangen kunde vid denna tid dansken C.J. Thomsen uppställa det s.k. *treperiodssystemet* med en stenålder, en bronsålder och en järnålder.

Thomsens arbete, som publicerades först 1836, bekräftade en kulturhistorisk utveckling som många länge hade anat men som ingen tidigare hade vetenskapligt kunnat belägga på grund av bristen på systematiskt empiriskt arbete. I all sin enkelhet kom Thomsens treperiodssystem att revolutionera fornforskningen i Nord- och Mellaneuropa.

Från etnografiska utgångspunkter formulerade zoologen Sven Nilsson på 1830- och 40-talen en socialevolutionistisk modell för forntiden, som senare blev en utgångspunkt för inflytelserika forskare som Lewis Henry Morgan, Edward B. Tylor och Karl Marx. Thomsens empiriska vetenskapssyn, vilken fördes vidare av hans landsman J.J.A. Worsaae vid århundradets mitt, lade grunden till den internationellt jämförande arkeologi som några decennier senare framgångsrikt utvecklades av svenskarna Hans Hildebrand och Oscar Montelius.

Den tidiga arkeologins största stötesten var bristen på kunskap om det arkeologiska materialets tidsordning. På detta område utförde Montelius en epokgörande insats genom att utarbeta en absolut och relativ kronologi för bronsåldern i Norden och stora delar av Europa och likaså för den nordiska järnåldern, forskningsresultat som i stort står sig än i dag. Att de nordiska ländernas arkeologiska forskning under en stor del av 1800-talet gick i spetsen för den metodiska utvecklingen kan tillskrivas dess starkt empiriska inriktning samt den möjlighet till systematisk överblick som erbjöds genom tillgången på välordnade arkeologiska centralmuseer.

Människans evolution

Ännu under 1800-talets första hälft var många forskare i Europa påverkade av den bibliska skapelseberättelsens historiesyn, innefattande ärkebiskop James Usshers 1650 gjorda beräkning av världens skapelse till 4004 f.Kr. Vid denna tid hade dock grunden lagts till en radikal omvärdering av människans allra äldsta historia.

Observationer gjorda av en rad naturforskare alltifrån slutet av 1700-talet, såsom Erasmus Darwin, Jean-Baptiste de Lamarck, Georges Cuvier, Baldwin Spencer och Charles Lyell, hade visat att jorden med sitt växt- och djurliv måste vara av mycket hög ålder och att dessutom en utveckling från lägre till högre former hade ägt rum, låt vara att meningarna gick isär om huruvida detta hade skett språngartat eller gradvis. Det slutgiltiga genombrottet för insikten att även människan hade genomgått en lång biologisk och kulturell utveckling kom med Charles Darwins utvecklingslära, i första hand hans ”On the Origin of Species” (1859), som för första gången förklarade mekanismerna bakom den biologiska evolutionen.

Alltsedan 1820-talet hade man lagt märke till primitiva redskap i samma fyndskikt där man funnit ben efter nu utdöda djurarter. Särskild betydelse fick Jacques Boucher de Perthes undersökningar på 1850-talet i Abbeville och Edouard Lartets (1801–71) och Henry Christys (1810–65) på 1860-talet i Dordogne i Frankrike. Samtidigt började

geologerna komma till insikt om att Europa genomgått flera perioder av nedisningar eller arktisk kyla, avlösta av skeden med varmare klimat, och man förstod att dessa kunde sättas i samband med vissa fyndskikt med arkeologiska föremål och fossil av djur och människa.

Vidare började man på 1860-talet under intryck av Darwin inse att mänskliga fossil som såg primitiva ut och hade hittats i fyndskikt av hög antagen ålder verkligen representerade människor i biologiskt tidigare utvecklingsstadier. Det dröjde dock länge innan man förstod att de uppmärksammade fossilfynden från Neandertal i Tyskland tillhörde en tidig variant av *Homo sapiens*. En ännu äldre och mer primitiv människotyp, *Homo erectus*, kunde rekonstrueras efter fynden av den s.k. Javamänniskan och av Pekingmänniskan på 1920-talet.

Den tvärvetenskapliga forskningen om människans äldsta utveckling hör numera till arkeologins mest dynamiska områden. Under senare år har man gjort en mängd viktiga fynd av människofossil i Östafrika, och människans historia som upprättgående och kulturproducerande varelse har nu kunnat flyttas 4 respektive 2 miljoner år tillbaka i tiden (se vidare människans utveckling och människan: Utvecklings-historia). Hela detta skeende är dock ännu känt bara i grova drag, och detsamma gäller den fascinerande berättelsen om hur människan redan under den äldre stenåldern, genom att kompensera sin för en tropisk miljö lämpade kroppskonstitution med allt större kulturell färdighet, kunde kolonisera även jordens kallaste och mest ogästvänliga naturmiljöer.

Medverkande

- Anna Lihammer Bo Gräslund

Källangivelse

Nationalencyklopedin, Arkeologins internationella historia. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/arkeologi/arkeologins-internationella-historia (hämtad 2019-10-01)

Utvecklingshistoria, människan

2017 offentliggjordes att de allra tidigaste lämningarna av den anatomiskt moderna människan hade hittats i en grotta i Jebel Irhoud, 100 km väster om Marrakech i Marocko. Fynden gjordes 2004 av ett forskarlag under ledning av den algerisk-franske antropologen Jean-Jacques Hublin (född 1953) och bestod av fossil av fem individer, varav ett barn och en tonåring, samt stenverktyg. Delar av dessa fossil hade identifierats redan 1961 och hade då klassificerats som en nordafrikansk variant av neandertalmänniskan. Fossilen utgörs av bland annat skallben och en nederkäke och har daterats till en ålder av omkring 315 000 år. På grundval av dessa fynd anses det möjligt att *Homo sapiens* utvecklades på olika platser på den afrikanska kontinenten snarare än enbart i dess östra hörn, som tidigare forskning hade antytt. .....

För cirka 30 000 år sedan kom den moderna människan att ersätta neandertalmänniskan i Europa. Ett av de första fossilen att föras till arten *Homo Sapiens* var ett kranium och andra skelettfragment som hittades 1868 av den franske arkeologen Louis Laret i Les Eyzies i sydvästra Frankrike. Fyndet har daterat till 28 000 år och gjordes i grottan Cro-Magnon ('den stora grottan'), se cromagnonmänniskan.

Vissa grupper av *Homo sapiens* tog en nordlig rutt genom Kina till norra Sibirien, och för omkring 14 000 år sedan korsade de det då torrlagda Berings sund (Beringia) till den nordamerikanska kontinenten. Kanske följde de hjordar av större bytesdjur längs den isfria korridor som vid denna tidpunkt började bildas mellan laurentiska och cordilleriska inlandsisarna.

För omkring 13 000 år sedan försvann *Homo floresiensis*, varvid *Homo sapiens* var den enda kvarvarande människoarten.

Se även människans utveckling.

Medverkande

- Otto Hermelin

Källangivelse

Nationalencyklopedin, Utvecklingshistoria. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/människan/utvecklingshistoria (hämtad 2019-10-01)

Bildkonsten i historiskt perspektiv

- konst

Förhistoriska skeden

Sedan äldsta tider kan man urskilja två huvuduppgifter för bildkonst: att *smycka* och att *åskådliggöra*. En tredje fordom självklar uppgift var magisk, *besvärjande*. För det förhistoriska samhället, liksom i senare tider för stamsamhällen, går det inte att helt skilja mellan smyckande och magiska uppgifter. I dekoren ligger ett spel av på en och samma gång sinnlig stimulans, uttryck för trosföreställningar, besvärjelse och uttryck för social position och prestige.

Om den första konsten är ingenting bekant, men vi vet t.ex. att för omkring 35 000 år sedan dekorerades elfenbensbitar och ben i Aurignac i Frankrike med enkla linjeristningar. De var kanske prydnader och utmärkelsetecken för sin ägare. Alltmera avancerade bildristningar finns från det följande skedet – bl.a. små friskulpturer, enkla och schematiska kvinnobilder som antas ha varit fruktbarhets-idoler. I franska och spanska grottor (Altamira, Lascaux m.fl.) har upptäckts målningar som daterats till 15 000–10 000 f.Kr.

Målningar på klipphällar med delvis liknande drag och material har tillkommit i stamkulturer ända fram i sen tid, bl.a. i Sahara och Australien. Men skillnaden är väsentlig: de sentida bilderna är genomgående präglade av abstraktion och mönsterbildning, som vittnar om att de tillkommit inom en kultur med en utvecklad, mångfasetterad gestaltningstradition. Det som förr något oegentligt kallades ”primitiv konst” (dvs. stamfolkens konst) uppfattas inte längre som utvecklingssteget närmast efter urtidskonsten, utan som frukten av en fortlöpande utveckling och traditionsbildning under

årtusenden. Skilda kulturer har var för sig utvecklat särpräglade traditioner av utsmyckning och bildgestaltning, vilka alla utmärks av att det helt kan saknas åtskillnad mellan bild och utsmyckning, och att betydelserna ligger lika mycket i det vi fattar som ”dekor” som i det ”avbildande”. Formningen och utsmyckningen av lerkärl och även smidesarbeten utvecklades över hela jorden på grundval av delvis likartade tillverkningstekniker och enkla rutiner. I det förhistoriska Kina tillkom keramikmönster och bronsdekor som i mycket liknade dem man under sen stenålder och bronsåldern använde på olika håll i Europa och som också förekommer i förcolumbisk keramik. Dekorativa traditionsutvecklingar kulminerar t.ex. i vikingatidens smide, träskärarkonst och runristningar och i den iriska konsten före kristendomen.

I de jordbrukskulturer som uppstått i Indusdalen, Mesopotamien och Nildalen utvecklades 4000–3000 f.Kr. bruket av gestaltning och utsmyckning på allt fler områden, med allt fler arter, framför allt i förbindelse med de framväxande härskarmiljöerna och gravskicket. Vi finner exempel på ett lite teckenartat, dekorativt men berättande måleri på klippväggar och tyg. I fördynastisk egyptisk konst uppträder skulpturbilder av människor och rovdjur – porträtt eller symbolbilder – och framställningar i relief med motiv från det egna folkets historia. Omkring 3000–2000 f.Kr. går utvecklingen mot en ny gestaltnings-kultur. Stora tempel byggs och förses med monumentala, människolika gudabilder och härskarmiljöerna får en praktfull utformning. Årtusenden senare blomstrar de förcolumbiska kulturerna i Amerika. Men trots det väldiga avståndet i tid och rum visar grundformerna för dessas konst avsevärda likheter med dem som förekommit i de fornegyptiska och babyloniska rikena.

Klassisk konst

När den grekiska konstkulturen under 800–600-talen f.Kr. utvecklades byggde man på inflytanden från Persien (Iran) och Egypten, samtidigt som intresset för den mänskliga gestalten ledde mot en alltmer realistisk framställning, särskilt i skulpturen. I votivfigurer och tempelsmyckande figurgrupper och reliefer under 500–400-talen formulerades grundsatserna för en klassisk konst: naturtrohet i avbildningen av den synbara verkligheten och övervinnande av dennas begränsningar genom idealisering. Den ornamentala lagbundenheten i bilden ersattes med den mänskliga kroppens regelbundenhet. Den harmoniskt vuxna unga människan blev ett genomgående ideal – också för hur gudabilder gestaltades. I stället för dekorativ typisering kom en idealiserad framställning av särskilda individer, mindre genom dessas drag än i skildringen av ställningar och rörelser etc. Byggnader smyckades som förr med bilder men dessa placerades på strikt avgränsade delar, där de kunde utformas som enhetliga synbilder.

Det realistiska berättande, antika måleri i större format, som i dag är känt främst från väggmålningskopior i Pompeji från tiden kring Kristi födelse, grundlades redan på 400-talet f.Kr. genom nu försvunna grekiska målningar. I det måleriet utvecklades illusionismen ganska långt. Inte bara agerande människor utan också byggnader och landskap skildrades på ett illusoriskt sätt. Färgen var rik och efterliknade dagsljusets toner och ljusvalörer.

Denna klassiska konst blev vägledande också i Rom fram till 200-talet e.Kr., där den individuella, realistiska gestaltningen nådde nya höjdpunkter i porträttskulpturen. Även om det är nästan enbart genom kopior som dess bildskatt blivit känd under senare tider, fick den åter ett fullkomligt dominerande inflytande över västerländsk

bilduppfattning från och med renässansen, och behöll det ända fram till 1900-talet.

Samtidigt kom efter hand nya intryck från olika asiatiska kulturer och även från kelterna och omsider germanerna att påverka romersk konst. Så småningom bröts den idealiserande realismens välde över människoframställningen och en genomgripande smyckande gestaltningsprincip fick överhanden redan från och med 300–400-talen e.Kr.

Den bysantinska konstens särart är här påtaglig redan på 500-talet e.Kr. Bilderna har en tydlig innebörd för betraktaren, vilken kan identifiera varje gestalt och föremål om hon känner den gängse konvention som låter dem fungera både som tecken och som aktörer i en berättande framställning. Betydelserna förtydligas eller preciseras flitigt med symboler.....

Medverkande

- Sven Sandström

Källangivelse

Nationalencyklopedin, Bildkonsten i historiskt perspektiv. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/konst/bildkonsten-i-historiskt-perspektiv (hämtad 2019-10-01)

reformationen

reformationen är en utveckling inom kristendomen för att förändra kyrkan. Den ledde till att nya kyrkor bildades runt om i Europa. Reformationen pågick från 1200-talet till 1500-talet och bestod av flera olika rörelser. En del rörelser bildade egna församlingar och kyrkor medan andra tog över kyrkan i ett helt land.

De olika rörelserna var överens om att man endast kunde nå gemenskap med Gud genom att tro, inte genom något man gör eller presterar. Kristen tro skulle bygga på Bibeln och inte på vad påven sa. Gudstjänsten skulle hållas på landets språk, inte latin, och predikan var viktig, alltså att någon talade om Bibelns texter.
Läs även om protestantism.

Den tidiga reformationen

På 1300-talet var John Wycliffe aktiv i England. Han kritiserade påven och kyrkan för att de hade mycket makt och rikedom. Han ville i stället att de som representerade kyrkan skulle vara fattiga och bara följa Bibeln.

Tjecken Jan Hus levde 1371–1415. Han menade att man skulle följa Bibeln och inte det påven sa. Kyrkan skulle vara en gemenskap av de människor som Gud hade valt ut. Han dömdes till döden för kätteri, alltså att han spred en lära som inte stämde med kyrkans. Hans anhängare, husiterna, krävde social och religiös jämlikhet vilket ledde till flera krig.

Den evangelisk-lutherska reformationen

Den evangelisk-lutherska reformationen inleddes i Tyskland 1517 när Martin Luther angrep kyrkans handel med avlat. Han menade att man

inte kunde få gemenskap med Gud genom gärningar utan bara genom tro och att Bibeln skulle styra tron, inte påven.
Flera av de tyska furstarna enades 1530 om Augsburgska bekännelsen. Den skrevs av Luthers medarbetare Philipp Melanchthon och bygger på Luthers lära. Strax därefter beslöt man att invånarna i varje tyskt furstendöme skulle ha samma tro som fursten. Så småningom skrev man flera texter om vad man trodde på och de samlades i Konkordieboken. Den är grunden för tron och läran i evangelisk-lutherska kyrkor.....

Reformationen i Sverige
I Sverige genomförde man reformationen i flera steg under 1500-talet. År 1593 antogs Augsburgska bekännelsen och kyrkan i Sverige blev ett evangeliskt-lutherskt trossamfund. Kung Gustav Vasa stödde reformationen. Han ville bli ledare för kyrkan i stället för påven för att kunna använda kyrkans rikedomar och organisation till att kontrollera landet.
Luthers idéer drevs igenom i kyrkan av bland annat Olaus Petri och Laurentius Petri. De såg till att man firade gudstjänst på svenska och att Bibeln översattes till svenska. Man behöll dock mycket av det gamla sättet att fira gudstjänst. Laurentius Petri blev den förste lutherske biskopen.
Läs mer om Olaus Petri.

Källangivelse
Nationalencyklopedin, reformationen. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/enkel/reformationen (hämtad 2019-10-01)

protestantism

protestantism är en riktning inom kristendomen. Den har sin grund i reformationen. Anhängarna till protestantismen menar att man bara kan nå fram till Gud genom att tro, och att man inte kan påskynda det genom att göra bra saker. Man blir räddad från Guds straff och från ondskan genom Guds nåd, inte genom något man gör själv. De anser också att man bara ska tro på det som står i Bibeln och som var viktigt för Jesus och inte på traditionen, alltså sådant som påven och andra i kyrkan tänkt ut.

Ordet protestantism kommer av att några tyska furstar 1529 protesterade mot att kyrkan gjorde det svårare för dem som ville sprida reformationen.

Protestantiska trossamfund
Protestantismen är uppdelad i flera olika grupper.

Lutherska kyrkor bygger till stor del sin lära på skrifter av Martin Luther och Philipp Melanchton. Lutherska kyrkor har många anhängare i Norden, Estland, Lettland och norra Tyskland. De kallar sig hellre evangeliska än protestantiska och därför talar man om dem som evangelisk-lutherska. Svenska kyrkan är en evangelisk-luthersk kyrka.

Reformerta kyrkor har sin grund i kalvinismen. I länder där man talar engelska kallas de presbyterianska kyrkor. Reformerta kyrkor finns i bland annat Schweiz, Ungern, Nederländerna, Skottland, USA och Sydafrika.

Den anglikanska kyrkogemenskapen består av Church of England (Engelska kyrkan) och en del andra kyrkor. Många av dem vill inte kallas protestantiska.

Frikyrkor är trossamfund där staten inte har något inflytande, till exempel metodistiska och baptistiska samfund.

Läs mer om Martin Luther, kalvinism, reformerta kyrkor, anglikanska kyrkogemenskapen, frikyrkor, metodism och baptism.

Källangivelse

Nationalencyklopedin, protestantism. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/enkel/protestantism (hämtad 2019-10-01)

Svenska kyrkan

Svenska kyrkan är det största kristna trossamfundet i Sverige. Den är en folkkyrka, vilket innebär att de flesta invånarna i Sverige är medlemmar och att kyrkan finns i hela landet. Svenska kyrkan är en protestantisk kyrka, det vill säga den har sin grund i reformationen. Den kallar sig evangelisk-luthersk kyrka.

Svenska kyrkan är indelad i stift. Stiften är indelade i pastorat och pastoraten i församlingar. De är församlingarna som utgör grunden för kyrkan.

I Svenska kyrkan har församlingen fyra stora uppgifter:
- fira gudstjänst
- undervisa om kristen tro
- arbeta med diakoni, alltså hjälpa människor som har det svårt
- missionera, det vill säga sprida den kristna läran

Församlingen i Svenska kyrkan styrs oftast av kyrkofullmäktige.

Fullmäktige utses i val vart fjärde år där de röstberättigade medlemmarna får rösta. Partierna som ställer upp är dels riksdagspartierna, dels partier som endast är inriktade på kyrkligt arbete. Fullmäktige utser kyrkorådet som har hand om det löpande arbetet. En eller flera församlingar utgör ett pastorat. Ett pastorat är det område som en kyrkoherde arbetar i. Kyrkoherden leder personalens arbete och sitter också med i kyrkorådet. Flera församlingar bildar ofta en samfällighet som hjälps åt med vissa uppgifter, till exempel att avlöna en kyrkoherde.

Stift

Biskopar och präster är inte valda utan vigda till sina ämbeten, men de kan också påverka besluten.

Man blir medlem i Svenska kyrkan genom dopet. Vuxna betalar en medlemsavgift, kyrkoavgift.

Svenska kyrkan var tidigare statskyrka, det vill säga staten bestämde över kyrkan. I dag finns en lag om Svenska kyrkan som delvis styr hur kyrkan ska arbeta.

Läs mer om reformationen och protestantism.

Källangivelse

Nationalencyklopedin, Svenska kyrkan. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/enkel/svenska-kyrkan (hämtad 2019-10-01)

folkskola

folkskola var förr den obligatoriska grundläggande skolan i Sverige. Den infördes 1842 och fanns kvar till 1971. De första reglerna för folkskolan fanns i 1842 års folkskolestadga. Enligt den skulle det finnas minst en skola i varje socken och i varje församling i städerna. I varje skola skulle det finnas en godkänd lärare med utbildning. En lokal skolstyrelse bestämde över skolan, och där var kyrkoherden ordförande.

Det rådde skolplikt, och alla barn var tvungna att gå i skolan sex år. De första två årskurserna kallades för småskola och de fyra följande för folkskola. I många skolor skedde undervisningen i flera årskurser i varje klass.

Folkskolan byggs upp

Det tog lång tid att bygga upp folkskolan eftersom det saknades både lokaler och lärare. I många skolor hade man lärare utan examen, till exempel gamla soldater. Det var ofta mycket trångt i skolsalarna, och i en del skolor fick eleverna gå i skift. Ändå var det en hel del barn som inte kom till skolan så ofta. Det berodde på att de hade långt att gå, att de måste arbeta hemma eller att de inte hade skor och kläder. Många föräldrar tyckte också att det var onödigt att barnen fick utbildning.

Till en början fanns det ingen enhetlig läroplan för hela landet utan varje kommun hade sin egen. Eleverna fick främst lära sig läsning, skrivning, räkning och kristendomskunskap. Så småningom införde man fler ämnen. Först på 1920-talet blev undervisningen mer enhetlig i hela landet. År 1937 beslöt riksdagen att folkskolan skulle omfatta sju år.

Redan på 1600-talet och 1700-talet fanns det lagar om att alla barn skulle få grundläggande undervisning. Prästen hade ansvar för undervisning i kristendom, och klockaren och föräldrarna skulle lära barnen att läsa.

Läs även om grundskola som är den obligatoriska skolan i Sverige nu för tiden.

Källangivelse

Nationalencyklopedin, folkskola. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/enkel/folkskola (hämtad 2019-10-01)

skolförordning

skolförordning, av regeringen utfärdade bestämmelser om personal i grundskolan och gymnasieskolan, utbildningens huvudsakliga innehåll, arbetets organisation, konferens- och informationsverksamhet, läroplaner, stödinsatser m.m. Den nu gällande skolförordningen (SFS 2011:185) ersatte bl.a. grundskoleförordningen, sameskolförordningen, särskoleförordningen och specialskoleförordningen. Bestämmelser om gymnasieskolan ges i gymnasieförordningen (SFS 2010:2039). Andra skolförordningar är förordning om kommunal vuxenutbildning (2002:1012) och förordning om svenskundervisning för invandrare (1994:895). Jämför skollag.

Källangivelse
Nationalencyklopedin, skolförordning. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/skolförordning (hämtad 2019-10-01)

grundskola

grundskola, den obligatoriska nioåriga skola som infördes genom riksdagsbeslut 1962. Till grundskoleutbildningen räknas förutom grundskolan även grundsärskolan, sameskolan och specialskolan. Grundskolan består av nio årskurser där varje läsår är uppdelat i två terminer. De flesta barn börjar i årskurs 1 det år då de fyller 7 år.

En grundskola kan vara kommunal, enskild eller statlig. I en kommunal grundskola är kommunen huvudman och i en enskild skola är huvudmannen ett företag, en stiftelse eller en förening. En enskild skola måste godkännas av Skolinspektionen. Varje skola har möjlighet att ha en viss inriktning.

Grundskolan finansieras av kommunerna. Varje kommun fastställer en så kallad skolpeng det vill säga ett belopp per elev och år som gäller såväl kommunala som enskilda skolor. Elev och vårdnadshavare kan välja skola, och skolpengen följer eleven.

Styrning och granskning
Riksdag och regering sätter ramarna för grundskolan. Bestämmelserna finns i skollagen och ett antal förordningar, t.ex. skolförordningen och läroplanerna.

Nu gällande läroplan är från 2011 och benämns *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 (Lgr 11)*. Övriga skolformer har egna läroplaner. Läroplanen innehåller fem delar: skolans värdegrund och uppdrag, övergripande mål och riktlinjer för utbildningen, förskoleklassen, fritidshemmet samt kursplaner som kompletteras med kunskapskrav och som anger vilka kunskaper eleverna ska ha uppnått i slutet av årskurs 1, 3, 6 och 9.

Skolverket är förvaltningsmyndighet för grundskolan och det övriga offentliga skolväsendet och styr verksamheten i grundskolan genom olika styrdokument, bland annat målformuleringar och kunskapskrav. Myndigheten stödjer och utvärderar även verksamheten, till exempel genom kompetensutveckling.

Skolinspektionen är den myndighet som utövar tillsyn och kvalitetsgranskning av alla skolor samt lämnar råd och vägledning.

Undervisning

Skollagen föreskriver att utbildningen ska vara likvärdig oavsett var i landet den anordnas och utformas inom ramen för en i huvudsak gemensam studiegång. Enligt skollagen ska alla elever ges stöd och stimulans för att utveckla sina förmågor så långt som möjligt utifrån sina egna förutsättningar och enligt grundskolans mål. De elever som av någon anledning behöver särskilt stöd har rätt till detta.

Undervisningen i olika ämnen fördelas enligt en *timplan*. Grundskolan omfattar minst 6 890 timmars undervisning uppdelad på 16 ämnen och elevens eget val. För ämnet språkval måste alla kommuner erbjuda minst två av språken tyska, franska och spanska. Även andra språk kan erbjudas. En huvudman kan ansöka hos Skolinspektionen om att få bedriva undervisning som inte följer timplanen. Hos Skolverket görs ansökan om lokalt tillval eller spetsutbildning i ett ordinarie ämne. Inom grundskolan finns även en särskild förberedande dansarutbildning.

Undervisning sker även i förskolan, förskoleklassen och i fritidshemmet.

Bedömning

Elevernas lärande bedöms av läraren, och bedömningen ligger till grund för omdömen och betyg. Minst en gång varje termin ska ansvarig lärare hålla utvecklingssamtal med varje elev och elevens vårdnadshavare. Det ska mynna ut i en skriftlig individuelll utvecklingsplan med omdömen för elever i årskurs 1–5. Skriftliga omdömen ska ges i varje ämne som eleven fått undervisning i.

Till och med årskurs 3 kan ämnesövergripande omdömen ges i naturorienterande ämnen respektive samhällsorienterande ämnen. Från och med årskurs 6 ges betyg varje termin i de ämnen som eleven fått undervisning i. I årskurs 6 har rektor rätt att besluta om ämnesövergripande betyg i de naturorienterande respektive samhällsorienterande ämnena.

Historik

För den obligatoriska skolans äldre historia, se folkskola. När den 6-åriga folkskolan allmänt infördes 1842 fick vårt land ett ”parallellskolsystem”. Kommunala folkskolor och statliga högre skolor löpte parallellt med varandra. För studier vid de senare krävdes till en början inga föregående studier i folkskola. Parallelliteten ökades genom att även kommunerna började införa så kallade högre skolor (jämför kommunal mellanskola, flickskola, fortsättningsskola och praktisk mellanskola). Skolväsendet blev alltmer svåröverskådligt. De statusmässigt högtstående urvals- och examensskolorna skilde sig tydligt från de övriga. Till detta kom att landsbygden inte kunde hålla jämna steg med städer och tätorter i fråga om skolväsendets utveckling.

Under 1940-talet utreddes skolväsendet av två statliga kommittéer, 1940 års skolutredning och 1946 års skolkommission. På förslag av

den senare fattade riksdagen 1950 ett kompromissbeslut. Enhetsskola skulle införas på försök under ett tiotal år, först därefter skulle beslut tas om vilka av de dittillsvarande skolformerna enhetsskolan skulle ersätta. Redan efter halva försökstiden uttalade sig riksdagen för att enhetsskolan skulle införas i folk- och realskolans ställe.

Diskussionen om försöksverksamhetens resultat kom främst att gälla differentieringen av elever och lärokurser på den nya skolans högstadium. 1957 års skolberedning skulle utvärdera resultaten och föreslå mer definitiva lösningar. Lösningen innebar att man i årskurserna 7 och 8 skulle ha ett rikt system av tillvalsämnen inom organisatoriskt sammanhållna klasser. Årskurs 9 skulle delas upp på nio linjer, en gymnasieförberedande och åtta allmänna och yrkesförberedande linjer. Riksdagen fattade belut om detta 1962 och införde en för alla skolformer gemensam skollag. Härtill kom en gemensam skolstadga. Båda blev de första i sitt slag i vårt land.

Skolans namn blev *grundskolan* och den fick sin första läroplan samma år, Lgr 62.

I takt med att grundskolan infördes avvecklades folkskolor, fortsättningsskolor och realskolestadiets olika skolor. Med läsåret 1972/73 var parallellskolsystemet ersatt med ett enhetsskolsystem.

Linjesystemet enligt Lgr 62 visade sig snart alltför yvigt. Flertalet elever valde teoretiska ämnen och studievägar. I en ny läroplan 1969 slopades linjerna. Hela högstadiet (åk 7–9) blev sammanhållet men med utrymme för ett av tillvalsämnena främmande språk, konst, ekonomi och teknik.

På grundval av bland annat SIA-utredningen (se SIA) utarbetades en ny läroplan (Lgr 80), där man bibehöll det sammanhållna högstadiet men lämnade elva stadieveckotimmar till elevernas tillval med ämnen enligt skolstyrelsens beslut. Därutöver blev fria aktiviteter utöver timplanen obligatoriska på mellan- och högstadierna. Kommunen gavs också möjlighet att inordna skolans verksamhet i en *samlad skoldag*.

Grundskolereformen och dess konsekvenser för efterföljande icke obligatoriska skolor och högre utbildning har lett till påtagliga förändringar inom svenskt utbildningsväsen. En första vändpunkt i denna utbildningsprocess skedde då religionsundervisningen förändrades från det normativa skolämnet kristendom till ett orienteringsämne om den kristna religionen och om andra religioner.

En andra brytpunkt blev slopandet av betygsgränsen godkänd–underkänd i den obligatoriska undervisningen. Under 1960- och 70-talen skedde en stark ökning av specialundervisningen i grundskolan för elever med inlärningssvårigheter, först huvudsakligen i specialklasser med låga elevtal men senare allt mer som individualiserade stödinsatser i klinikform. En tredje brytpunkt blev de främmande språkens inträde i folkundervisningen. Från att ha varit förbehållna ett fåtal elever i så kallade högre skolor har främmande språk blivit allmänna: engelska för alla från de tidigare årskurserna i grundskolan; tyska, franska och andra språk för ett flertal i grundskolans senare årskurser samt hemspråk för invandrare.

Ytterligare en brytpunkt är kommunaliseringen av skolan genom 1990/91 års riksdagsbeslut, varigenom den tidigare regel- och resursstyrningen från staten ersattes med en mål–resultatstyrning, där utformningen av verksamheten och studieorganisationen i stort sett åvilar kommunerna inom ramen för läroplanen (Lpo 94). I den

läroplanen gällde betygsgraderna Godkänd, Väl godkänd och Mycket väl godkänd. För elev som inte kunde godkännas i ett ämne skulle inget betyg sättas, vilket medförde att många elever lämnade grundskolan utan betyg i ett eller flera skolämnen.

Från och med läsåret 1998/99 anpassades Lpo 94 till att gälla även för den frivilliga skolformen förskoleklass. Fritidshemmen ska använda läroplanen i så stor utsträckning som möjligt. Läroplanen stöder integreringen av förskoleklassen, den obligatoriska skolan och fritidshemmet. Skollagen föreskriver att utbildningen ska vara likvärdig oavsett var i landet den anordnas och utformas inom ramen för en i huvudsak gemensam studiegång. Utöver en för alla gemensam timplan och kursplan kan såväl skolan som eleverna själva utforma egna alternativ.

Timplan för grundskolan 2019

Ämne	Timmar
bild	230
hem- och konsumentkunskap	118
idrott och hälsa	600
musik	230
slöjd	330
svenska eller svenska som andraspråk	1 490
engelska	480
matematik	1 230
geografi, historia, religionskunskap, samhällskunskap	885
biologi, fysik, kemi, teknik	800
språkval	320
elevens val	177
total undervisningstid	6 890

Information om artikeln

Medverkande

- Bertil Gran Birgitta Melén Carina Förare Ingela Aksell Sixten Marklund

Litteraturanvisning

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (2011);
Skolförordningen, SFS 2011:185 (2011);
Skollagen, 2010:800 (2010);
L.F. Ljunghill, *En skola för alla – vad blev det av visionerna?* (1995);
S. Marklund, *Skolsverige 1950-1975* 1–7 (1980–90);
B. Lindensjö & U.P. Lundgren, *Utbildningsreformer och politisk styrning* (2000).

Källangivelse

Nationalencyklopedin, grundskola. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/grundskola (hämtad 2019-10-01)

gymnasieskola

gymnasieskola, frivillig skolform för i första hand åldersgruppen 16–19 år. Gymnasieskolans linjer ersattes från och med läsåret 1995/96 med nationella program. Sedan 2011 finns det 18 nationella program, 12 yrkesprogram och 6 högskoleförberedande program. Samtliga program omfattar tre år. Även på yrkesprogrammen har eleverna möjlighet att uppnå grundläggande högskolebehörighet under utbildningen.

Gymnasiegemensamma ämnen ingår i alla nationella program. De gymnasiegemensamma ämnena är engelska, historia, idrott och hälsa, matematik, naturkunskap, religionskunskap, samhällskunskap, svenska och svenska som andraspråk. *Programgemensamma ämnen* inom varje program ger profil åt utbildningen.

Utöver de 18 nationella programmen finns också fem introduktionsprogram för elever som inte är behöriga till ett nationellt program. Det finns också riksrekryterande program och spetsutbildningar, främst inom idrott och det estetiska området. En försöksverksamhet pågår med riksrekryterande spetsutbildningar för elever som vill fokusera på matematik, naturvetenskap, samhällsvetenskap eller humaniora.

Undervisningen i årskurs 1 är vanligen sammanhållen. I årskurserna 2 och 3 är de nationella programmen normalt grendelade och erbjuder fördjupad profilering. Under gymnasieåren garanteras eleverna på yrkesprogrammen 2 430 undervisningstimmar och eleverna på de högskoleförberedande programmen garanteras 2 180 undervisningstimmar.

Den enskilda skolan avgör undervisningstidens och ämnenas fördelning över de tre åren. Samtliga ämnen är indelade i kurser. Kursernas omfattning anges i poäng. Betyg ges i varje kurs. Betygen är målrelaterade. De motsvarar bestämda kunskapsmål och ges i sex betygssteg, från A till E, där E är lägsta betyg. F betecknar ej godkänd. Betygsnormeringen i vissa allmänna ämnen sker genom nationella prov.

Gymnasieskolan infördes 1971. Den ersatte de tidigare skolformerna gymnasium, fackskola och yrkesskola. År 1976 tillsattes en gymnasieutredning, som 1981 presenterade sitt betänkande ”En reformerad gymnasieskola” (SOU 1981:96). Detta ledde inte fram till något samlat förslag utan till försöks- och utvecklingsarbete inom främst de studieförberedande linjerna. Utredningen ”En treårig yrkesutbildning” (SOU 1986:2–3) resulterade i riksdagsbeslut om försöksverksamhet med 3-åriga yrkeslinjer. En betydande del av undervisningen förlades till arbetsplatser. Vidare utökades tidsutrymmet för allmänna ämnen så att linjerna gav allmän behörighet till högskolan.

I juni 1991 beslöt riksdagen att reformera gymnasieskolan i grunden. Enligt detta beslut infördes den nya gymnasieskolan successivt under en fyraårsperiod i den takt och omfattning kommunerna själva bestämde. Elevernas hemkommun har ansvaret för att erbjuda gymnasieutbildning till samtliga ungdomar. Erbjudandet om gymnasieutbildning ska avse utbildning i hemkommunen eller i annan kommun (avtal om samverkan skall upprättas). Sedan läsåret 1995/96 sker all intagning enligt den nya studieordningen. En gymnasieskola kan också ha en annan huvudman än kommun eller landsting. I och med friskolereformen 1992 har friskolor rätt att få bidrag från

elevernas hemkommuner motsvarande kostnaden för likartad utbildning i kommunal skola.

Den 1 februari 2011 trädde en ny gymnasieförordning i kraft. Den tillämpas på utbildning som inleds efter 1 juli 2011, då den nya skollagen trädde i kraft. Till skillnad från den tidigare gymnasieförordningen gäller den nya även för fristående skolor och gymnasiesärskolor. I den finns också ett kapitel som reglerar introduktionsprogrammen.

Information om artikeln
Medverkande

- Lars Johansson NE-redaktionen (uppdatering)

Källangivelse
Nationalencyklopedin, gymnasieskola. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/gymnasieskola (hämtad 2019-10-01)

läroplan

läroplan, riktlinjer för verksamheten inom det offentliga skolväsendet, för grundskola, förskoleklass, fritidshem, grundsärskola, specialskola, sameskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola och vuxenutbildningen och sedan 1998 också för förskolan (Lpfö 98). Läroplaner utfärdas av regeringen. Läroplanernas tidigare motsvarigheter kallades inom skolväsendet *undervisningsplaner* eller *normalplaner*. De senare gällde för folkskolan och var centralt utarbetade förebilder för lokala läroplaner. För förskolan och fritidshemmen gällde tidigare av Socialstyrelsen utformade så kallade pedagogiska program.

Grundskolans första läroplan var *Lgr 1962*, varefter nya läroplaner har kommit 1969, 1980, 1994 och 2011 (*Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011, Lgr 11*). I samband med Lgr 11 fick även grundsärskolan, sameskolan och specialskolan nya läroplaner. Dessa omfattades 1994–2011 av samma läroplan som grundskolan.

Gymnasieskolan fick sin första motsvarighet i Lgy 1970, som ersattes av Lpf 94 (1994 års läroplan för de frivilliga skolformerna) och senare *Läroplan, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskola 2011, Gy 2011*. År 2013 trädde en ny läroplan för vuxenutbildning i kraft (*Läroplan för vuxenutbildningen 2012*). Läroplanerna för förskolan, grundskolan och gymnasieskolan ska länka in i varandra och genomsyras av samma syn på kunskap, utveckling och lärande. I läroplanerna anges skolans värdegrund och uppdrag samt övergripande mål och riktlinjer för utbildningen. De utgår från en ansvarsfördelning där staten anger de övergripande målen och kommunerna ansvarar för genomförandet. Med Lgr 11 och

Gy 2011 förtydligades kunskapskraven, vilket innebar en förstärkning av den statliga styrningen.

Läroplanerna bygger på skollagen, som anger att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden samt främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Utbildningen syftar också till att i samarbete med hemmen främja barns och elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare.

Lgr 11 anger då det gäller kunskaper dels övergripande mål, dels kunskapskrav. I läroplanerna anges också riktlinjer för alla som arbetar i skolan, lärare och rektor. I bilaga till skollagen anges för olika ämnen och ämnesgrupper den garanterade omfattningen av utbildningen i grundskolan som helhet, beräknad i timmar om 60 minuter.

För varje ämne i grundskolan finns en *kursplan*, som anger dels undervisningens syfte och långsiktiga mål, dels de kunskapskrav som eleverna ska ha uppnått för olika betyg i slutet av årskurs 6 och 9 samt kunskapskrav för godtagbara kunskaper i slutet av årskurs 1 i läsförståelse och kunskapskrav för godtagbara kunskaper i slutet av årskurs 3. En särskild kursplan finns alltså för varje ämne, men enligt läroplanen ska läraren organisera och genomföra arbetet så att eleven får möjligheter att arbeta ämnesövergripande.

Medverkande

- Bertil Gran Carina Förare Frans af Schmidt Ingela Aksell Sixten Marklund

Källangivelse

Nationalencyklopedin, läroplan. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/läroplan (hämtad 2019-10-01)

läroämne

läroämne, *skolämne*, tidigare huvudkategori av ämnen inom skolväsendet. Före 1962 fanns tre huvudkategorier: läroämnen, övningsämnen och yrkesämnen. Läroämnena har senare betecknats som allmänna ämnen. Övningsämnen, t.ex. bild, musik och slöjd, har ofta benämnts praktisk-estetiska ämnen. Efter 1962 delade man in skolämnena i obligatoriska ämnen och tillvalsämnen. I dagligt tal används även andra benämningar, t.ex. kunskapsämnen, orienteringsämnen och färdighetsämnen. Läroplanen för grundskolan har ingen särskild uppdelning av olika ämnen, men i timplanen görs vissa grupperingar som bygger på tidigare indelning av ämnen. I gymnasieskolan skiljer man mellan programgemensamma ämnen, som läses på vissa program, och gymnasiegemensamma ämnen som alla gymnasieelever läser. I en del program finns ämnesblock av programgemensamma ämnen som betecknas estetiska ämnen, ekonomiska ämnen, tekniska ämnen och yrkesämnen.

Källangivelse
Nationalencyklopedin, läroämne. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/läroämne (hämtad 2019-09-30)

arbetslivsorientering

arbetslivsorientering, verksamhet inom skolan med syfte att ge eleverna kontakt med arbetslivet. Enligt tidigare skollag och skolförordning har det ålegat kommunens skolstyrelse att med biträde av ett planeringsråd (SSA-råd; SSA = samverkan skola–arbetsliv) sörja för att utbildningen i kommunens grundskola och gymnasieskola har anknytning till arbetslivet.

I *grundskolan* omfattade arbetslivsorientering bl.a. praktisk arbetslivsorientering (prao) och studiebesök. Dessutom gavs fortlöpande studie- och yrkesorientering (syo). Sedan 1994 regleras formerna för arbetslivsorientering i grundskolan inte i läroplanen. 2011 års läroplan (Lgr 11) anger dock bl.a. att eleverna ska få ”inblick i närsamhället och dess arbets-, förenings- och kulturliv”. Vidare anges att studie- och yrkesvägledaren ska dels informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen, dels vara ett stöd för den övriga personalens studie- och yrkesorienterande insatser.

I *gymnasieskolan* bestod arbetslivsorientering av bl.a. yrkesvalsanknuten studieorientering och studievägledning samt yrkesvalspsykologisk orientering och vägledning. Enligt den nuvarande gymnasieförordningen (SFS 2010:2039) ska arbetsplatsförlagt lärande (apl) förekomma på samtliga 12 yrkesprogram och uppgå till minst 15 veckor. Rektor har ett övergripande ansvar att organisera den studie- och yrkesorienterande verksamheten.

I den obligatoriska skolan inrättades på 1950- och 60-talen lärartjänster för studie- och yrkesvägledning. Senare ersattes dessa

tjänster med särskilda tjänster som syokonsulenter i såväl grundskola som gymnasieskola. Inom högskolan finns sedan 1993 en studie- och yrkesvägledarutbildning som kräver 180 högskolepoäng och innehåller såväl samhälls- som beteendevetenskap. Inom högskolan ges studievägledning av särskilda studievägledare.

Medverkande

- Bertil Gran NE-redaktionen (uppdatering) Sixten Marklund

Källangivelse

Nationalencyklopedin, arbetslivsorientering. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/arbetslivsorientering (hämtad 2019-10-01)

universitet

universitet är en skola för högre utbildning och forskning i Sverige. Skillnaden mellan universitet och högskolor är att universitet får ge examen på den högsta nivån i utbildningen – forskarnivån.

Utbildningen på universitet är densamma som på högskolor. Dessutom har universiteten utbildning på forskarnivå. Där läser man olika kurser och skriver en avhandling, alltså till exempel en bok inom ett ämne, för att få en doktorsexamen. Efter det fortsätter en del att forska ytterligare på universitetet.

Historia

Det första universitetet i Europa var universitetet i Bologna i Italien. Det grundades troligen 1088.

Uppsala universitet är från 1477 och är därmed det äldsta i Sverige. Kvinnor fick inte ta examen vid universitet i Sverige förrän 1873 och då bara i vissa ämnen.

Läs också om högskola och forskning.

Källangivelse

Nationalencyklopedin, universitet. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/enkel/universitet (hämtad 2019-10-01)

högskola

högskola är en skola för högre utbildning och forskning i Sverige. Högskola är ett ord som används om både högskolor och universitet, men det är bara universitet som får ge examen på den högsta nivån i utbildningen – forskarutbildningen. Några högskolor får göra det i vissa ämnen. Utbildningen vid högskolor och universitet kallas ofta akademisk utbildning.

I Sverige är högskolor och universitet myndigheter och styrs av riksdagen och regeringen. Det finns också några högskolor som inte är statliga.

Högskolan har tre uppgifter, nämligen att utbilda, att forska och att informera om forskning.

Examen
På högskolan studerar man antingen på ett program eller läser fristående kurser. Utbildningen är indelad i tre nivåer: grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå.

Under ett år läser man 60 högskolepoäng, och 1,5 poäng motsvarar studier på heltid under en vecka. Vilken typ av examen man kan ta ut beror på hur många poäng man har skaffat sig. För examensnivåer se tabell.

Det finns också yrkesexamen för olika yrken, exempelvis sjuksköterskeexamen och lärarexamen.
Läs mer om universitet.

Examensnivåer

Grundnivå	
högskoleexamen	120 högskolepoäng
kandidatexamen	180 högskolepoäng
Avancerad nivå	
magisterexamen	kandidatexamen + 60 högskolepoäng
masterexamen	kandidatexamen + 120 högskolepoäng
Forskarnivå	
licentiatexamen	masterexamen eller magisterexamen + 120 högskolepoäng
doktorsexamen	masterexamen eller magisterexamen + 240 högskolepoäng

På de fyra första nivåerna finns även en konstnärlig examen..

Källangivelse
Nationalencyklopedin, högskola. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/enkel/högskola (hämtad 2019-10-01)

vetenskap

vetenskap är att undersöka naturen och verkligheten inom ett visst område för att komma fram till påståenden, *teorier*, om hur de är beskaffade. Vetenskapsmännen, forskarna, inom ett område måste vara överens om hur forskningen ska gå till, så att man kan diskutera vad den ene eller andre kommer fram till och godta eller förkasta det.

Med vetenskap menar man ofta *naturvetenskap*. Där iakttar man naturen: mäter, väger och gör experiment. Siffror spelar stor roll. Resultaten ska kunna kontrolleras av andra vetenskapsmän. Naturvetenskaper är till exempel *astronomi*, *fysik*, *kemi*, *geologi* och *biologi*.

***Samhällsvetenskaper* använder också mycket siffror och mätningar.**
Men eftersom de handlar om människor är resultaten inte lika exakta. Men samhällsvetarna är bra på att kartlägga trender och utvecklingar, till exempel hur stödet för olika politiska partier ändras med tiden. Ett exempel på samhällsvetenskaper är *sociologi*, som studerar hur människor fungerar i samhället. Ett annat är *statsvetenskap*, som handlar om hur stater styrs och hur politik och politiker fungerar. *Nationalekonomi* undersöker hur ett land ska hantera sina pengar och andra tillgångar på bästa sätt, särskilt i förhållande till andra länder.

De *humanistiska vetenskaperna* studerar människan och kulturen. De är mer inriktade på att förstå än att mäta. Den grundläggande humanistiska vetenskapen är *filosofi*. Hit hör också till exempel *språkvetenskap* och *historia*. En stor grupp är de vetenskaper som handlar om konstnärlig verksamhet av olika slag: *litteratur*, *teater*, *musik*, *bildkonst* och andra.

Läs mer om forskning och experiment.

Källangivelse
Nationalencyklopedin, vetenskap. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/enkel/vetenskap (hämtad 2019-10-01)

forskning

forskning är när man med systematiska metoder skapar ny kunskap. En systematisk metod kan till exempel vara att mäta längden på var tusende person som står med namn i Stockholms telefonkatalog. Man kan då få reda på ett noggrant medelvärde av hur lång en person som bor i Stockholm är.

Det finns en mängd olika ämnen där man forskar som pedagogik, juridik, ekonomi, kemi och biologi. Här följer två exempel på olika sätt att forska – forskning inom historia och medicinsk forskning.

Forskning inom historia
Forskare inom historia använder många olika typer av källor. Källor kan vara
- *skriftliga* som protokoll, memoarer, dagböcker eller de två tusen år gamla Dödahavsrullarna
- *muntliga* som sånger eller inspelningar av dialekter
- *föremål* som gamla mynt eller jordbruksredskap som någon hittat i marken.

Det är viktigt att man är kritisk mot varje källa och värderar hur pålitlig källan är. Det kallas att vara källkritisk. En fiende till en drottning, till exempel, kanske beskriver drottningen på ett mer negativt sätt än en vän till drottningen gör. Då gäller det att avgöra vad som är sant.

Medicinsk forskning
Inom medicinsk forskning är experiment en mycket vanlig forskningsmetod. Genom att göra experiment kan forskaren ”ställa en fråga” till naturen och ta reda på något som forskaren undrar. Med ”naturen” menar man allt som existerar i världen. Forskaren kanske undrar om ett nytt läkemedel mot en viss bakterie är bättre än det läkemedel som används för närvarande. Då ställer forskaren frågan ”Är det nya läkemedlet bättre än det gamla?”

För att ta reda på svaret gör forskaren ett kontrollerat experiment med personer som drabbats av bakterien. Forskaren ger det nya läkemedlet till en grupp personer och det gamla läkemedlet till en annan lika stor grupp personer. Låt oss säga att personerna som fått det nya läkemedlet verkligen blir friska snabbare än de personer som fått det gamla läkemedlet. Då vet forskaren att det nya läkemedlet är bättre än det gamla.

Experiment är alltså vanliga inom medicinsk forskning och andra naturvetenskapliga forskningsområden. Dock är det inte alltid man kan göra experiment. Det är till exempel inte lätt att göra experiment med stjärnor eller dinosaurier. Då får forskarna i stället dra slutsatser genom att använda andra forskningsmetoder än experiment. De kanske mäter hur fort stjärnorna rör sig eller vilka kemiska ämnen som finns i ett dinosauriefossil.

Forskare eller vetenskapsman?
Ordet forskare började användas på 1800-talet; innan dess använde man ordet vetenskapsman i stället. Man säger till exempel att Isaac Newton var vetenskapsman. Om Newton levt nu skulle man säga att han är forskare.

Läs mer om vetenskap.

Källangivelse
Nationalencyklopedin, forskning. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/enkel/forskning (hämtad 2019-10-01)

världsbild

världsbild kallar man den syn på världen som människan under skilda tider har haft. Ofta menar man den astronomiska världsbilden. För övriga betydelser använder man hellre begrepp som *livsåskådning* och *världsåskådning*.

Under människans hela historia har synen på världen omkring oss ständigt förändrats. I gamla tider skedde detta ytterst långsamt, i modern tid allt snabbare. Under lång tid ansåg man att jorden var världens centrum. Det var en helt naturlig inställning. Världsbilden var *geocentrisk*. Människan vandrade på jorden och om himlakropparnas natur visste man inget. Jorden var en platt skiva om vars utsträckning man heller inte visste något.

Med de antika grekiska stjärnskådarnas iakttagelser kom man fram till att jorden var klotformig. Men den befann sig fortfarande i världens centrum. Enligt den kristna kyrkan, som också uppstod vid denna tid, var jorden Guds skapelse och därför var jorden världens centrum. Himlakropparna och deras rörelser var möjligen tecken från Gud, som i bästa fall kunde tydas av präster eller astrologer för att vi sedan skulle rätta oss efter dem.

På 1500-talet började man överge den geocentriska världsbilden tack vare Nicolaus Copernicus arbeten. Världens centrum flyttade till solen och jorden blev en planet bland flera andra. Världsbilden blev *heliocentrisk*. Det tog mycket lång tid för kristenheten att acceptera detta.

Men inte heller solen är världens centrum. Vår moderna uppfattning är i stället att världens centrum inte finns. Ingen plats i universum är förmer än någon annan plats. Solen är en stjärna bland miljarder andra i en väldig, roterande galax, som inte heller är världens centrum. I universum finns miljarder andra galaxer. Den moderna människan befinner sig således i en mycket komplicerad värld där vår kunskap om tillvarons gränser ständigt förändras.

Läs mer om geocentrisk världsbild, heliocentrisk världsbild och universum.

Källangivelse

Nationalencyklopedin, världsbild. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/enkel/världsbild (hämtad 2019-10-01)

Skolverkets förslag 25 september 2019. Grundskolans ämnen matematik, fysik, kemi, biologi, teknik och språk

sida

325 Matematik
330 Fysik
333 Kemi
336 Biologi
339 Teknik
342 Svenska
353 Modersmål
377 Samiska
383 Moderna språk
388 Engelska
391 Judiska studier
393 Teckenspråk för hörande
396 Musik

Matematik

Matematiken har en flertusenårig historia med bidrag från många kulturer. Den utvecklas såväl ur praktiska behov som ur människans nyfikenhet och lust att utforska matematiken som sådan. Matematisk verksamhet är till sin art en kreativ, reflekterande och problemlösande aktivitet som är nära kopplad till den samhälleliga, sociala, naturvetenskapliga, tekniska och digitala utvecklingen. Kunskaper i matematik ger människor förutsättningar att fatta välgrundade beslut i vardagslivets många valsituationer och ökar möjligheterna att delta i samhällets beslutsprocesser.

Syfte

Undervisningen i ämnet matematik ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper om matematik och matematikens användning i vardagen och inom olika ämnesområden. Undervisningen ska bidra till att eleverna utvecklar intresse för matematik och tilltro till sin förmåga att använda matematik i olika sammanhang. Den ska också ge eleverna möjlighet att uppleva estetiska värden i möten med matematiska mönster, former och samband.

Genom undervisningen ska eleverna ges förutsättningar att utveckla förtrogenhet med grundläggande matematiska begrepp och metoder och deras användbarhet. Vidare ska eleverna genom undervisningen ges möjligheter att utveckla kunskaper i att använda digitala verktyg för att kunna undersöka problemställningar och matematiska begrepp, göra beräkningar samt för att presentera och tolka data.

Undervisningen ska bidra till att eleverna utvecklar kunskaper för att kunna formulera och lösa problem samt reflektera över och värdera

valda strategier, modeller och resultat. Eleverna ska även ges förutsättningar att utveckla kunskaper för att kunna tolka vardagliga och matematiska situationer samt beskriva och formulera dessa med hjälp av matematikens uttrycksformer.

Undervisningen ska bidra till att eleverna utvecklar förmågan att argumentera logiskt och föra matematiska resonemang. Eleverna ska genom undervisningen också ges möjlighet att utveckla en förtrogenhet med matematikens uttrycksformer och hur dessa kan användas för att kommunicera om matematik i vardagliga och matematiska sammanhang.

Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att utveckla kunskaper om historiska sammanhang där viktiga begrepp och metoder i matematiken har utvecklats. Genom undervisningen ska eleverna även ges möjligheter att reflektera över matematikens betydelse, användning och begränsning i vardagslivet, i andra skolämnen och under historiska skeenden och därigenom kunna se matematikens sammanhang och relevans.

Undervisningen i ämnet matematik ska ge eleverna förutsättningar att utveckla
- förmåga att använda matematiska begrepp och samband mellan begrepp
- förmåga att välja och använda lämpliga matematiska metoder för att göra beräkningar och lösa rutinuppgifter
- förmåga att lösa problem med hjälp av matematik och värdera valda strategier
- förmåga att föra och följa matematiska resonemang förmåga att använda matematikens uttrycksformer för att samtala om och redogöra för frågeställningar, beräkningar och slutsatser.

Centralt innehåll

I årskurs 1–3

Taluppfattning och aritmetik
- Naturliga tal samt hur talen kan delas upp och användas för att ange antal och ordning.
- Positionssystemet och hur det kan användas för att beskriva naturliga tal.
- Symboler för tal och symbolernas utveckling i några olika kulturer genom historien.
- Enkla tal i bråkform som del av helhet och del av antal samt hur delarna kan benämnas och uttryckas som enkla bråk. Hur enkla bråk förhåller sig till naturliga tal.
- Hur naturliga tal och enkla tal i bråkform kan användas i vardagliga situationer.
- De fyra räknesätten, deras samband och användning i olika situationer.
- Metoder för beräkningar med naturliga tal, vid huvudräkning, överslagsräkning och skriftlig beräkning. Användning av digitala verktyg vid beräkningar.
- Rimlighetsbedömning vid enkla uppskattningar och beräkningar.

Algebra
- Matematiska likheter och likhetstecknets betydelse.
- Obekanta tal och hur de kan betecknas med en symbol.
- Enkla mönster i talföljder och enkla geometriska mönster samt hur de kan konstrueras och beskrivas.
- Entydiga stegvisa instruktioner och hur de kan konstrueras, beskrivas och följas som grund för programmering. Symbolers användning vid stegvisa instruktioner.

Geometri
- Vanliga lägesord för att beskriva föremåls och objekts läge i rummet.
- Grundläggande geometriska tvådimensionella objekt samt klot, koner, cylindrar och rätblock. Grundläggande egenskaper och inbördes relationer hos dessa objekt.
Konstruktion av geometriska objekt.
- Jämförelser och uppskattningar av matematiska storheter. Mätning av längd, massa, volym och tid med vanliga nutida och äldre måttenheter.
- Skala vid enkel förminskning och förstoring.
- Symmetri i vardagen och hur symmetri kan konstrueras.
Sannolikhet och statistik
- Slumpmässiga händelser i konkreta situationer.
- Enkla tabeller och diagram och hur de kan användas för att sortera data. Enkla tabelleroch diagram för att beskriva resultat från enkla undersökningar, såväl med som utan digitala verktyg.
Samband och förändring
- Proportionella samband, däribland dubbelt och hälften.
Problemlösning
- Strategier för matematisk problemlösning i enkla situationer.
- Formulering av matematiska frågeställningar utifrån enkla vardagliga situationer.

I år**skurs 4–6**

Taluppfattning och aritmetik
- Rationella tal samt hur de kan delas upp och användas.
- Positionssystemet och hur det kan användas för att beskriva hela tal och tal idecimalform.
- Talsystem och hur de använts i några olika kulturer genom historien.
- Tal i procentform och deras samband med tal i bråk- och decimalform.
- Hur tal i bråk- och decimalform kan användas i vardagliga situationer.
- De fyra räknesätten och regler för deras användning vid beräkningar med naturliga tal.
- Metoder för beräkningar med naturliga tal och enkla tal i bråk- och decimalform vid
överslagsräkning, huvudräkning och skriftlig beräkning. Användning av digitala verktyg vid beräkningar.
- Rimlighetsbedömning vid uppskattningar och beräkningar.
Algebra
- Matematiska likheter och hur de kan användas för att teckna enkla ekvationer.
- Variabler och deras användning i enkla algebraiska uttryck och ekvationer.
- Metoder, däribland algebraiska, för att lösa enkla ekvationer.
- Mönster i talföljder och geometriska mönster samt hur de kan konstrueras, beskrivas och uttryckas.
- Programmering i visuella programmeringsmiljöer. Hur algoritmer kan skapas och användas vid programmering.
Geometri
- Grundläggande geometriska två- och tredimensionella objekt samt deras egenskaper och inbördes relationer. Konstruktion av geometriska objekt, såväl med som utan digitala verktyg.
- Jämförelse, uppskattning och mätning av längd, area, volym, massa, tid och vinkel med standardiserade måttenheter. Mätning med nutida och äldre metoder.
- Metoder för hur omkrets och area hos olika tvådimensionella geometriska figurer kan bestämmas och uppskattas.
- Skala vid förminskning och förstoring samt dess användning i vardagliga situationer.
- Symmetri i planet och hur symmetri kan konstrueras.

Sannolikhet och statistik
- Slumpmässiga händelser, chans och risk grundat på observationer, simuleringar och statistiskt material från vardagliga situationer. Jämförelse av sannolikhet vid olika slumpmässiga försök.
- Enkel kombinatorik i konkreta situationer.
- Tabeller och diagram för att tolka data. Tabeller och diagram för att beskriva resultat från undersökningar, såväl med som utan digitala verktyg.
- Lägesmåtten medelvärde, typvärde och median samt hur de kan användas i statistiska undersökningar.
Samband och förändring
- Proportionella samband samt hur de kan uttryckas i bråk-, decimal- och procentform.
- Grafer för att uttrycka proportionella samband vid enkla undersökningar.
- Koordinatsystem och gradering av koordinataxlar.
Problemlösning
- Strategier för matematisk problemlösning i vardagliga situationer.
- Formulering av matematiska frågeställningar utifrån vardagliga situationer.

I årskurs 7–9

Taluppfattning och aritmetik
- Reella tal och deras användning i matematiska situationer.
- Talsystemets utveckling från naturliga tal till reella tal.
- Tal i potensform. Grundpotensform för att uttrycka små och stora tal samt användning av prefix.
- Grundläggande räkneregler och deras användning vid beräkningar med tal i bråk-, decimal- och potensform.
- Metoder för beräkningar med tal i bråk- och decimalform vid överslagsräkning, huvudräkning och skriftlig beräkning. Användning av digitala verktyg vid beräkningar.
- Rimlighetsbedömning vid uppskattningar och beräkningar.
Algebra
- Matematiska likheter samt hur likhetstecknet kan användas för att teckna ekvationer och funktioner.
- Variablers användning i algebraiska uttryck, formler och ekvationer.
- Algebraiska metoder för att lösa linjära ekvationer och enkla andragradsekvationer.
- Mönster i talföljder och geometriska mönster samt hur de kan konstrueras, beskrivas och uttryckas generellt.
- Programmering i visuell och textbaserad programmeringsmiljö. Hur algoritmer kan skapas, testas och förbättras vid programmering.
Geometri
- Geometriska objekt samt deras egenskaper och inbördes relationer. Konstruktion av geometriska objekt, såväl med som utan digitala verktyg.
- Metoder för beräkning av area, omkrets och volym hos geometriska objekt, samt enhetsbyten i samband med detta.
- Geometriska satser och formler samt argumentation för deras giltighet.
- Skala vid förminskning och förstoring av två- och tredimensionella objekt.
- Likformighet och kongruens.
Sannolikhet och statistik
- Likformig sannolikhet och metoder för att beräkna sannolikhet i vardagliga situationer. Bedömningar av risker och chanser utifrån datorsimuleringar och statistiskt material.
- Kombinatoriska principer och hur de kan användas i vardagliga och matematiska situationer.

- Tabeller, diagram och grafer för att tolka och använda data. Tabeller diagram och grafer för att beskriva resultat av egna och andras undersökningar, såväl med som utan digitala verktyg.
- Lägesmått och spridningsmått samt hur de kan användas för bedömning av resultat vid statistiska undersökningar.

Samband och förändring

- Proportionella samband för att uttrycka skala, likformighet och härledda enheter, till exempel km/h och kr/kg.
- Procent och förändringsfaktor för att uttrycka förändring samt beräkningar med procent i vardagliga situationer.
- Funktioner och räta linjens ekvation. Hur funktioner kan användas för att undersöka förändring, förändringstakt och samband, så väl med som utan digitala verktyg.

Problemlösning

- Strategier för matematisk problemlösning i vardagliga situationer och inom olika ämnesområden samt värdering av valda strategier och metoder.
- Formulering av matematiska frågeställningar utifrån vardagliga situationer och olika ämnesområden.
- Enkla matematiska modeller och hur de kan användas i olika situationer.

KUNSKAPSKRAV I ÄMNET MATEMATIK

Matematik (pdf, 709 kB)
https://www.skolverket.se/download/18.472714ce16b70ab98271367/1569251325059/Matematik_GR.pdf

Fysik

Naturvetenskapen har sitt ursprung i människans nyfikenhet och behov av att veta mer om sig själv och sin omvärld. Kunskaper i fysik har stor betydelse för samhällsutvecklingen inom så skilda områden som energiförsörjning, medicinsk behandling och meteorologi. Med kunskaper om energi och materia får människor redskap för att kunna bidra till hållbar utveckling.

Undervisningen i ämnet fysik ska syfta till att eleverna utvecklar nyfikenhet på och intresse för att veta mer om omvärlden. Eleverna ska därför ges möjligheter att ställa frågor om fysikaliska företeelser utifrån egna upplevelser och aktuella händelser. Undervisningen ska bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om begrepp och förklaringsmodeller för att därmed själva kunna beskriva och förklara fysikaliska samband i naturen och samhället. Eleverna kan på så sätt ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att skilja mellan naturvetenskapliga och andra sätt att beskriva och förklara omvärlden.

Genom undervisningen ska eleverna ges möjligheter att använda kunskaper i fysik för att formulera egna och granska andras argument. Därigenom ska eleverna utveckla sin förmåga att kommunicera samt hantera praktiska och etiska valsituationer i frågor som rör energi, teknik och miljö. Eleverna ska även ges förutsättningar att söka svar på ämnesspecifika frågor med hjälp av olika typer av källor. På så sätt ska undervisningen bidra till att eleverna utvecklar ett kritiskt tänkande och tilltro till sin förmåga att hantera frågor som rör naturvetenskap och har betydelse för dem själva och samhället.

Undervisningen ska även ge eleverna förutsättningar att söka svar på frågor om fysikaliska fenomen med hjälp av egna systematiska undersökningar. På så sätt ska eleverna ges möjligheter att utveckla förståelse för att påståenden kan prövas och att kunskaper i fysik växer fram med hjälp av naturvetenskapliga arbetsmetoder. I det praktiska arbetet ska eleverna även ges möjligheter att utveckla färdigheter i att hantera material, utrustning och digitala verktyg.

Undervisningen i ämnet fysik ska ge eleverna förutsättningar att utveckla
- kunskaper om fysikens begrepp och förklaringsmodeller för att beskriva och förklara samband i naturen och samhället
- förmåga att använda fysik för att granska information, kommunicera och ta ställning i frågor som rör energi, teknik och miljö
- förmåga att genomföra systematiska undersökningar i fysik.

Centralt innehåll

Undervisningen i de naturorienterande ämnena ska behandla följande centrala innehåll

I årskurs 1–3

Året runt i naturen
- Årstidsväxlingar i naturen. Några djurs och växters livscykler och anpassningar till olika livsmiljöer och årstider.
- Djur, växter och svampar i närmiljön, hur de kan grupperas samt namn på några vanligt förekommande arter.
- Enkla näringskedjor som beskriver samband mellan organismer i ekosystem. Kropp och hälsa

- Några av människans kroppsdelar och organ, deras namn och översiktliga funktion.
- Människans upplevelser av ljus, ljud, värme, smak och doft med hjälp av olika sinnen.
- Betydelsen av kost, sömn, hygien, motion och sociala relationer för att må bra.

Kraft och rörelse
- Tyngdkraft, tyngdpunkt, jämvikt, balans och friktion som kan upplevas och observeras vid lek och rörelse.
- Solen, jorden och månen samt deras rörelser i förhållande till varandra. Material och ämnen
- Hur material kan sorteras efter några egenskaper, till exempel utseende, om de är magnetiska och om de flyter eller sjunker i vatten. Hur materialen kan återvinnas.
- Några blandningar och hur de kan delas upp i sina olika beståndsdelar, till exempel genom avdunstning och filtrering.
- Vattnets olika former: fast, flytande och gas. Avdunstning, kokning, kondensering, smältning och stelning.

Systematiska undersökningar
- Enkla fältstudier, observationer och experiment. Utförande och dokumentation av undersökningarna med ord, bilder och digitala verktyg.
- Några berättelser om hur naturvetenskaplig kunskap vuxit fram.

Undervisningen i fysik ska behandla följande centrala innehåll

I årskurs 4–6

Fysiken i naturen och samhället
- Hur dag, natt, årstider och år kan förklaras utifrån rörelser hos solsystemets himlakroppar.
- Vanliga väderfenomen och deras orsaker, till exempel hur vindar och nederbörd uppstår.
- Energiformer samt olika typer av energikällor och deras påverkan på miljön.
- Energiflöden mellan föremål som har olika temperatur. Hur man kan påverka energiflödet med hjälp av olika värmeledande och isolerande material.
- Hur ljus och ljud breder ut sig och kan reflekteras.
- Elektriska kretsar med batterier, hur de kan kopplas och hur de kan användas i vardaglig elektrisk utrustning.
- Krafter och rörelser som kan observeras och mätas i vardagssituationer, till exempel tyngdkraft, luftmotstånd och friktion.
- Några instrument samt hur de används för att mäta fysikaliska storheter, till exempel temperatur och kraft.

Systematiska undersökningar och granskning av information
- Observationer och experiment med såväl analoga som digitala verktyg. Planering och utförande för att undersöka frågor, värdering av resultat samt dokumentation med ord, bilder och tabeller.
- Några upptäckter inom fysikområdet och deras betydelse för människans levnadsvillkor och syn på naturen.
- Kritisk granskning och användning av information som rör fysik, till exempel artiklar i tidningar och digitala medier.

I årskurs 7–9

Fysiken i naturen och samhället
- Universums uppkomst, uppbyggnad och utveckling samt förutsättningar för att finna planeter och liv i andra solsystem.
- Partikelmodell av materiens egenskaper samt fasövergångar, tryck, volym, densitet och temperatur.

- Fysikaliska förklaringsmodeller av jordens strålningsbalans, växthuseffekten och klimatförändringar.
- Energins flöde och oförstörbarhet samt olika energislags kvalitet. Olika typer av energikällor samt deras för- och nackdelar för samhället och miljön.
- Partikel- och elektromagnetisk strålning, deras användningsområden och risker.
- Hur ljus breder ut sig, reflekteras och bryts.
- Hur ljud uppstår, breder ut sig och kan registreras på olika sätt.
- Sambandet mellan elektricitet och magnetism samt mellan ström och spänning i elektriska kretsar. Hur kretsarna kan användas i elektrisk utrustning.
- Krafter, rörelser och rörelseförändringar.
- Några instrument för att mäta fysikaliska storheter, till exempel kraft och ström.

Användning av mätvärden i enkla beräkningar, till exempel beräkningar av densitet och hastighet.

Systematiska undersökningar och granskning av information

- Observationer och experiment med såväl analoga som digitala verktyg. Formulering av undersökningsbara frågor, planering och utförande för att undersöka frågorna, värdering av resultat samt dokumentation med bilder, tabeller, diagram och rapporter.
- Sambandet mellan undersökningar av fysikaliska fenomen och utvecklingen av begrepp och förklaringsmodeller. De fysikaliska förklaringsmodellernas historiska framväxt, användbarhet, begränsningar och föränderlighet.
- Informationssökning, kritisk granskning och användning av information som rör fysik, till exempel artiklar i tidningar och digitala medier. Argumentation och ställningstaganden i aktuella frågor som rör energi, teknik och miljö.
-

KUNSKAPSKRAV I ÄMNET FYSIK

Fysik (pdf, 667 kB)
https://www.skolverket.se/download/18.472714ce16b70ab98271361/1569251324776/Fysik_GR.pdf

Kemi

Naturvetenskapen har sitt ursprung i människans nyfikenhet och behov av att veta mer om sig själv och sin omvärld. Kunskaper i kemi har stor betydelse för samhällsutvecklingen inom så skilda områden som hälsa, materialutveckling, miljöteknik och resurshushållning. Med kunskaper om materiens uppbyggnad och oförstörbarhet får människor redskap för att kunna bidra till hållbar utveckling.

Syfte

Undervisningen i ämnet kemi ska syfta till att eleverna utvecklar nyfikenhet på och intresse för att veta mer om omvärlden. Eleverna ska därför ges möjligheter att ställa frågor om kemiska processer och materiens egenskaper och uppbyggnad utifrån egna upplevelser och aktuella händelser. Undervisningen ska bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om begrepp och förklaringsmodeller för att därmed själva kunna beskriva och förklara kemiska samband i naturen, i samhället och i människokroppen. Eleverna kan på så sätt ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att skilja mellan naturvetenskapliga och andra sätt att beskriva och förklara omvärlden.

Genom undervisningen ska eleverna ges möjligheter att använda kunskaper i kemi för att formulera egna och granska andras argument. Därigenom ska eleverna utveckla sin förmåga att kommunicera samt hantera praktiska och etiska valsituationer i frågor som rör miljö och hälsa. Eleverna ska även ges förutsättningar att söka svar på ämnesspecifika frågor med hjälp av olika typer av källor. På så sätt ska undervisningen bidra till att eleverna utvecklar ett kritiskt tänkande och tilltro till sin förmåga att hantera frågor som rör naturvetenskap och har betydelse för dem själva och samhället.

Undervisningen ska även ge eleverna förutsättningar att söka svar på frågor om kemiska processer och materien med hjälp av egna systematiska undersökningar. På så sätt ska eleverna ges möjligheter att utveckla förståelse för att påståenden kan prövas och att kunskaper i kemi växer fram med hjälp av naturvetenskapliga arbetsmetoder. I det praktiska arbetet ska eleverna även ges möjligheter att utveckla färdigheter i att hantera material, utrustning och digitala verktyg.
Undervisningen i ämnet kemi ska ge eleverna förutsättningar att utveckla
- kunskaper om kemins begrepp och förklaringsmodeller för att beskriva och förklara samband i naturen, i samhället och i människokroppen
- förmåga att använda kemi för att granska information, kommunicera och ta ställning i frågor som rör miljö och hälsa
- förmåga att genomföra systematiska undersökningar i kemi.

Centralt innehåll

Undervisningen i de naturorienterande ämnena ska behandla följande centrala innehåll

I årskurs 1–3

Året runt i naturen
- Årstidsväxlingar i naturen. Några djurs och växters livscykler och anpassningar till olika livsmiljöer och årstider.
- Djur, växter och svampar i närmiljön, hur de kan grupperas samt namn på några vanligt förekommande arter.
- Enkla näringskedjor som beskriver samband mellan organismer i ekosystem. Kropp och hälsa

- Några av människans kroppsdelar och organ, deras namn och översiktliga funktion.
- Människans upplevelser av ljus, ljud, värme, smak och doft med hjälp av olika sinnen.
- Betydelsen av kost, sömn, hygien, motion och sociala relationer för att må bra.

Kraft och rörelse

- Tyngdkraft, tyngdpunkt, jämvikt, balans och friktion som kan upplevas och observeras vid lek och rörelse.
- Solen, jorden och månen samt deras rörelser i förhållande till varandra. Material och ämnen
- Hur material kan sorteras efter några egenskaper, till exempel utseende, om de är magnetiska och om de flyter eller sjunker i vatten. Hur materialen kan återvinnas.
- Några blandningar och hur de kan delas upp i sina olika beståndsdelar, till exempel genom avdunstning och filtrering.
- Vattnets olika former: fast, flytande och gas. Avdunstning, kokning, kondensering, smältning och stelning.

Systematiska undersökningar

- Enkla fältstudier, observationer och experiment. Utförande och dokumentation av undersökningarna med ord, bilder och digitala verktyg.
- Några berättelser om hur naturvetenskaplig kunskap vuxit fram.

Undervisningen i kemi ska behandla följande centrala innehåll

I årskurs 4–6

Kemin i naturen, i samhället och i människokroppen

- Materiens uppbyggnad visualiserad med hjälp av enkla partikelmodeller.
- Indelning av ämnen och material utifrån några egenskaper, till exempel löslighet, surhetsgrad och ledningsförmåga.
- Vattnets egenskaper och kretslopp.
- Luftens egenskaper och sammansättning.
- Förbränning som exempel på kemiska reaktioner i naturen, i samhället och i människokroppen.
- Fossila och förnybara bränslen och deras påverkan på klimatet.
- Matens innehåll och näringsämnenas betydelse för hälsan. Metoder för att förlänga matens hållbarhet.
- Vanliga kemikalier i hemmet, deras användning och påverkan på miljön och människan.
- Råvarors förädling till produkter, till exempel papper och plast. Hur produkterna kan återanvändas eller återvinnas.

Systematiska undersökningar och granskning av information

- Observationer och experiment med såväl analoga som digitala verktyg. Planering och utförande för att undersöka frågor, värdering av resultat samt dokumentation med ord, bilder och tabeller.
- Några upptäckter inom kemiområdet och deras betydelse för människans levnadsvillkor och syn på naturen.
- Kritisk granskning och användning av information som rör kemi, till exempel artiklar i tidningar och digitala medier.

I årskurs 7–9

Kemin i naturen, i samhället och i människokroppen

- Materiens uppbyggnad, kretslopp och oförstörbarhet. Grundämnen, molekyl- och jonföreningar samt hur ämnen omvandlas genom kemiska reaktioner.
- Separations- och analysmetoder, till exempel papperskromatografi, pH-mätning och identifikation av ämnen.

- Vatten som lösningsmedel och transportör av ämnen, till exempel i mark, växter och människokroppen.
- Några kemiska processer i mark, luft och vatten samt deras koppling till frågor om miljö och hälsa, till exempel växthuseffekten, vattenrening och spridning av miljögifter.
- Kolatomens egenskaper och kretslopp i naturen, i samhället och i människokroppen.
- Kolhydrater, proteiner och fetter samt deras funktioner och reaktioner i människokroppen.
- Utveckling av produkter och material, till exempel läkemedel, funktionskläder och nanoteknik.
- Några produkters livscykel och påverkan på miljön.

Systematiska undersökningar och granskning av information

- Observationer och experiment med såväl analoga som digitala verktyg. Formulering av undersökningsbara frågor, planering och utförande för att undersöka frågorna, värdering av resultat samt dokumentation med bilder, tabeller, diagram och rapporter.
- Sambandet mellan kemiska undersökningar och utvecklingen av begrepp och förklaringsmodeller. De kemiska förklaringsmodellernas historiska framväxt, användbarhet, begränsningar och föränderlighet.
- Informationssökning, kritisk granskning och användning av information som rör kemi, till exempel artiklar i tidningar och digitala medier. Argumentation och ställningstaganden i aktuella frågor som rör miljö och hälsa.

KUNSKAPSKRAV I ÄMNET KEMI

Kemi (pdf, 672 kB)
https://www.skolverket.se/download/18.472714ce16b70ab98271366/1569251325021/Kemi_GR.pdf

Biologi

Naturvetenskapen har sitt ursprung i människans nyfikenhet och behov av att veta mer om sig själv och sin omvärld. Kunskaper i biologi har stor betydelse för samhällsutvecklingen inom så skilda områden som naturbruk, miljö och hälsa. Med kunskaper om naturen och människan får människor redskap för att påverka sitt eget välbefinnande, men också för att kunna bidra till hållbar utveckling.

Syfte

Undervisningen i ämnet biologi ska syfta till att eleverna utvecklar nyfikenhet på och intresse för att veta mer om sig själva och omvärlden. Eleverna ska därför ges möjligheter att ställa frågor om naturen och människan utifrån egna upplevelser och aktuella händelser. Undervisningen ska bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om begrepp och förklaringsmodeller för att därmed själva kunna beskriva och förklara biologiska samband i naturen såväl som i människokroppen. Eleverna ges på så sätt förutsättningar att utveckla sin förmåga att skilja mellan naturvetenskapliga och andra sätt att beskriva och förklara omvärlden.

Genom undervisningen ska eleverna ges möjligheter att använda kunskaper i biologi för att formulera egna och granska andras argument. Därigenom ska eleverna utveckla sin förmåga att kommunicera samt hantera praktiska och etiska valsituationer i frågor som rör miljö och hälsa. Eleverna ska även ges förutsättningar att söka svar på ämnesspecifika frågor med hjälp av olika typer av källor. På så sätt ska undervisningen bidra till att eleverna utvecklar ett kritiskt tänkande och tilltro till sin förmåga att hantera frågor som rör naturvetenskap och har betydelse för dem själva och samhället.

Undervisningen ska även ge eleverna förutsättningar att söka svar på frågor om naturen och människan med hjälp av egna systematiska undersökningar. På så sätt ska eleverna ges möjligheter att utveckla förståelse för att påståenden kan prövas och att kunskaper i biologi växer fram med hjälp av naturvetenskapliga arbetsmetoder. I det praktiska arbetet ska eleverna även ges möjligheter att utveckla färdigheter i att hantera material, utrustning och digitala verktyg. Undervisningen i ämnet biologi ska ge eleverna förutsättningar att utveckla

- kunskaper om biologins begrepp och förklaringsmodeller för att beskriva och förklara samband i naturen och människokroppen
- förmåga att använda biologi för att granska information, kommunicera och ta ställning i frågor som rör miljö och hälsa
- förmåga att genomföra systematiska undersökningar i biologi.

Centralt innehåll

Undervisningen i de naturorienterande ämnena ska behandla följande centrala innehåll

I årskurs 1–3

Året runt i naturen

- Årstidsväxlingar i naturen. Några djurs och växters livscykler och anpassningar till olika livsmiljöer och årstider.
- Djur, växter och svampar i närmiljön, hur de kan grupperas samt namn på några vanligt förekommande arter.
- Enkla näringskedjor som beskriver samband mellan organismer i ekosystem. Kropp och hälsa
- Några av människans kroppsdelar och organ, deras namn och översiktliga funktion.

- Människans upplevelser av ljus, ljud, värme, smak och doft med hjälp av olika sinnen.
- Betydelsen av kost, sömn, hygien, motion och sociala relationer för att må bra.

Kraft och rörelse
- Tyngdkraft, tyngdpunkt, jämvikt, balans och friktion som kan upplevas och observeras vid lek och rörelse.
- Solen, jorden och månen samt deras rörelser i förhållande till varandra. Material och ämnen
- Hur material kan sorteras efter några egenskaper, till exempel utseende, om de är magnetiska och om de flyter eller sjunker i vatten. Hur materialen kan återvinnas.
- Några blandningar och hur de kan delas upp i sina olika beståndsdelar, till exempel genom avdunstning och filtrering.
- Vattnets olika former: fast, flytande och gas. Avdunstning, kokning, kondensering, smältning och stelning.

Systematiska undersökningar
- Enkla fältstudier, observationer och experiment. Utförande och dokumentation av undersökningarna med ord, bilder och digitala verktyg.
- Några berättelser om hur naturvetenskaplig kunskap vuxit fram.

Undervisningen i biologi ska behandla följande centrala innehåll

I årskurs 4–6

Natur och miljö
- Vad liv är och hur livets utveckling kan förklaras med evolutionsteorin. Biologisk mångfald och organismers anpassningar till miljön.
- Näringskedjor och kretslopp i närmiljön. Djurs, växters och svampars samspel med varandra och några miljöfaktorer. Fotosyntes, cellandning och nedbrytning.
- Hur djur, växter och svampar kan identifieras och grupperas på ett systematiskt sätt.
- Människans beroende av och påverkan på naturen med koppling till naturbruk, hållbar utveckling och ekosystemtjänster. Naturen som resurs och vårt ansvar när vi nyttjar den.

Kropp och hälsa
- Människans organsystem. Några organs namn, utseende, placering, funktion och samverkan.
- Några vanliga sjukdomar och hur de kan förebyggas och behandlas. Orientering om hur hälsan påverkas av levnadsförhållanden, kost, sömn, hygien, motion och beroendeframkallande medel.
- Människans pubertet, reproduktion, sexualitet och identitet samt frågor om relationer, kärlek och ansvar.

Systematiska undersökningar och granskning av information
- Fältstudier och experiment med såväl analoga som digitala verktyg. Planering och utförande för att undersöka frågor, värdering av resultat samt dokumentation med ord, bilder och tabeller.
- Några upptäckter inom biologiområdet och deras betydelse för människans levnadsvillkor och syn på naturen.
- Kritisk granskning och användning av information som rör biologi, till exempel artiklar i tidningar och digitala medier.

I årskurs 7–9

Natur och miljö
- Livets uppkomst, utveckling och mångfald samt evolutionens mekanismer. Arvsmassans egenskaper och förhållandet mellan arv och miljö.

- Några gentekniska metoder samt möjligheter, risker och etiska frågor kopplade till genteknik.
- Lokala och globala ekosystem. Sambanden mellan populationer och tillgängliga resurser. Fotosyntes, cellandning, materiens kretslopp och energins flöden.
- Människans påverkan på naturen lokalt och globalt samt hur man på individ- och samhällsnivå kan främja hållbar utveckling. Betydelsen av biologisk mångfald och ekosystemtjänster.

Kropp och hälsa

- Kroppens celler samt några organ och organsystem och deras uppbyggnad, funktion och samverkan.
- Virus, bakterier, infektioner, smittspridning och antibiotikaresistens. Hur infektionssjukdomar kan förebyggas och behandlas.
- Hur hälsan påverkas av levnadsförhållanden, kost, sömn, motion, stress och beroendeframkallande medel samt hur hälsoproblem kan begränsas på individ- och samhällsnivå.
- Människans reproduktion, sexualitet och identitet samt frågor om relationer, kärlek, frivillighet och ansvar. Preventivmedel och sexuellt överförbara sjukdomar.

Systematiska undersökningar och granskning av information

- Fältstudier och experiment med såväl analoga som digitala verktyg. Formulering av undersökningsbara frågor, planering och utförande för att undersöka frågorna, värdering av resultat samt dokumentation med bilder, tabeller, diagram och rapporter.
- Sambandet mellan biologiska undersökningar och utvecklingen av begrepp och förklaringsmodeller. De biologiska förklaringsmodellernas historiska framväxt, användbarhet, begränsningar och föränderlighet.
- Informationssökning, kritisk granskning och användning av information som rör biologi, till exempel artiklar i tidningar och digitala medier. Argumentation och ställningstaganden i aktuella frågor som rör miljö och hälsa.

KUNSKAPSKRAV I ÄMNET BIOLOGI

Biologi (pdf, 669 kB)
https://www.skolverket.se/download/18.472714ce16b70ab9827135f/1569251324612/Biologi_GR.pdf

Teknik

Tekniska lösningar har i alla tider varit betydelsefulla för människan och för samhällens utveckling. Drivkrafterna bakom teknikutvecklingen har ofta varit en strävan att uppfylla behov eller lösa problem som uppstått. Kunskaper om den teknik som omger oss och hur den formas och förändras kan bidra till utveckling av nya kreativa lösningar och ett ansvarsfullt sätt att förhålla sig till teknik. Sådana kunskaper är betydelsefulla i vår tid då det ställs höga krav på tekniskt kunnande i vardags- och arbetslivet, samtidigt som många av dagens samhällsfrågor har inslag av teknik.

Syfte
Undervisningen i ämnet teknik ska syfta till att eleverna utvecklar intresse för och kunskaper om tekniken som omger oss. Eleverna ska ges möjligheter att utveckla förståelse för att teknik påverkar och har betydelse för människan, samhället och miljön. På så sätt kan eleverna utveckla en teknisk medvetenhet och förmåga att relatera tekniska lösningar och den egna användningen av teknik till frågor som rör hållbar utveckling. Undervisningen ska ge eleverna möjligheter att reflektera över teknikens historiska utveckling. Därmed får de bättre förutsättningar att förstå dagens komplicerade tekniska företeelser och hur tekniken har påverkat och påverkar samhällsutvecklingen.

I undervisningen ska eleverna ges möjligheter att utveckla kunskaper om hur tekniska lösningar används och fungerar. Genom att tekniska lösningar görs synliga och begripliga i undervisningen ges eleverna förutsättningar att använda ämnets begrepp samt orientera sig och agera i en teknikintensiv värld.

Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att genomföra teknikutvecklings- och konstruktionsarbeten. När eleverna praktiskt får arbeta fram egna tekniska idéer och lösningar på problem bidrar det till att eleverna utvecklar förmåga att ta sig an tekniska utmaningar på ett medvetet och innovativt sätt. De ges därmed även möjligheter att utveckla kunskaper om teknikens olika arbetsmetoder och uttrycksformer.

Undervisningen i ämnet teknik ska ge eleverna förutsättningar att utveckla
- förmåga att reflektera över olika val av tekniska lösningar, deras konsekvenser för individ,
samhälle och miljö samt hur tekniken har förändrats över tid
- kunskaper om tekniska lösningar och hur ingående delar samverkar för att uppnå ändamålsenlighet och funktion
- förmåga att genomföra teknikutvecklings- och konstruktionsarbeten.

Centralt innehåll

I årskurs 1–3

Teknik, människa, samhälle och miljö
- Några föremål och något tekniskt system i elevernas vardag, hur de är anpassade efter människans behov samt hur de har förändrats över tid.
- Säkerhet vid elevernas användning av teknik, till exempel elektricitet och olika tjänster via internet.
Tekniska lösningar
- Hur några föremål i elevernas vardag används och fungerar. Enkla mekanismer i till exempel verktyg och husgeråd av olika slag.

- Vad datorer används till och delar för inmatning, utmatning och lagring av information. Föremål i elevernas vardag som styrs med hjälp av programmering, till exempel hushållsmaskiner och smarta telefoner.
- Material för eget konstruktionsarbete. Materialens egenskaper och hur material kan sammanfogas.

Arbetsmetoder för utveckling av tekniska lösningar
- Undersökande av hur några föremål i elevernas vardag är utformade och hur deras funktion kan förbättras.
- Egna konstruktioner där man tillämpar enkla mekanismer.
- Styrning av föremål med programmering.
- Presentationer av tekniska lösningar: skisser, bilder samt enkla fysiska och digitala modeller.

I årskurs 4–**6**

Teknik, människa, samhälle och miljö
- Några tekniska system och hur de påverkar människa och miljö, till exempel vatten- och avloppssystem och system för återvinning. Hur systemen förändrats över tid och några orsaker till detta.
- Möjligheter, risker och säkerhet vid teknikanvändning i vardagen, till exempel vid användning av elektricitet och vid överföring av information i digitala miljöer.
- Konsekvenser av teknikval: olika tekniska lösningars för- och nackdelar för människa och miljö.

Tekniska lösningar
- Hur några komponenter i vanliga tekniska system samverkar, till exempel i en cykel och i system för återvinning.
- Föremål som innehåller rörliga delar och hur de rörliga delarna är sammanfogade med hjälp av olika mekanismer för att överföra och förstärka krafter.
- Några av datorns delar och deras funktioner, till exempel processor och arbetsminne. Hur datorer styrs av program och kan kopplas samman i nätverk.
- Tekniska lösningar som utnyttjar elkomponenter och enkel elektronik för att åstadkomma ljud, ljus eller rörelse, till exempel larm och belysning.
- Hur hållfasta och stabila konstruktioner är uppbyggda, till exempel skal, armering och fackverk.
- Vanliga material och deras egenskaper samt användning i hållfasta och stabila konstruktioner.

Arbetsmetoder för utveckling av tekniska lösningar
- Teknikutvecklingsarbetets olika faser: identifiering av behov, undersökning, förslag till lösningar, konstruktion och utprövning.
- Egna konstruktioner där man tillämpar mekanismer, elektriska kopplingar samt hållfasta och stabila strukturer.
- Styrning av egna konstruktioner eller andra föremål med programmering.
- Presentationer av tekniska lösningar: skisser med vyer och måttangivelser samt fysiska
och digitala modeller.

I årskurs 7–9

Teknik, människa, samhälle och miljö
- Internet och några andra globala tekniska system samt deras fördelar, risker och begränsningar.
- Möjligheter, risker och säkerhet vid teknikanvändning i samhället, till exempel lagring och skydd av data.

- Konsekvenser av teknikval utifrån ekologiska, ekonomiska och sociala aspekter av hållbar utveckling, till exempel vid utveckling och användning av biobränslen.
- Hur tekniken möjliggjort vetenskapliga upptäckter och hur vetenskapen har möjliggjort tekniska innovationer.
- Hur föreställningar om teknik påverkar kvinnors och mäns användning av tekniska lösningar samt yrkesval.

Tekniska lösningar

- Hur komponenter och delsystem samverkar inom tekniska system, till exempel informations- och kommunikationsteknik och transportsystem.
- Tekniska lösningar för styrning och reglering, till exempel pneumatik, hydraulik och elektronik. Hur tekniska lösningar som utnyttjar elektronik kan programmeras.
- Tekniska lösningar för hållfasta och stabila konstruktioner samt betydelsen av
materialens egenskaper, till exempel drag- och tryckhållfasthet, hårdhet och elasticitet.
- Bearbetning av råvara till färdig produkt och hantering av avfall i någon industriell process, till exempel vid tillverkning av livsmedel och förpackningar.

Arbetsmetoder för utveckling av tekniska lösningar

- Teknikutvecklingsarbetets olika faser: identifiering av behov, undersökning, förslag till lösningar, konstruktion och utprövning. Hur faserna i arbetsprocessen samverkar i det egna arbetet och i teknikutvecklingsarbeten i samhället, till exempel inom arkitektur och kollektivtrafik.
- Hur digitala verktyg kan användas i teknikutvecklingsarbete, till exempel för att göra ritningar och simuleringar.
- Egna konstruktioner där man tillämpar styrning eller reglering med hjälp av programmering.
- Presentationer av tekniska lösningar: skisser, ritningar, fysiska och digitala modeller samt rapporter som beskriver teknikutvecklings- och konstruktionsarbeten

KUNSKAPSKRAV I ÄMNET TEKNIK

Teknik (pdf, 669 kB)
https://www.skolverket.se/download/
18.472714ce16b70ab98271375/1569251326080/Teknik_GR.pdf

Svenska

Språk är människans främsta redskap för att tänka, kommunicera och lära. Genom språket utvecklar människor sin identitet, uttrycker känslor och tankar och förstår hur andra känner och tänker. Att ha ett rikt och varierat språk är betydelsefullt för att kunna förstå och verka i ett samhälle där kulturer, livsåskådningar, generationer och språk möts.

Syfte
Undervisningen i ämnet svenska ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper i och om svenska språket. Genom undervisningen ska eleverna ges förutsättningar att utveckla sitt tal- och skriftspråk så att de får tilltro till sin språkförmåga och kan uttrycka sig i olika sammanhang och för skilda syften. Det innebär att eleverna genom undervisningen ska ges möjlighet att utveckla språket för att tänka, kommunicera och lära.

Undervisningen ska stimulera elevernas intresse för att läsa och skriva. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur man formulerar egna åsikter och tankar i olika slags texter och genom skilda medier. Undervisningen ska även syfta till att eleverna utvecklar förmåga att skapa och bearbeta texter, enskilt och tillsammans med andra. Eleverna ska ges möjligheter att kommunicera i digitala miljöer med interaktiva och föränderliga texter. Eleverna ska även stimuleras till att uttrycka sig genom olika estetiska uttrycksformer. Vidare ska undervisningen bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om hur man söker och kritiskt värderar information från olika källor.

I undervisningen ska eleverna möta samt få utveckla kunskaper om skönlitteratur från olika tider och skilda delar av världen. Undervisningen ska också bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om olika former av sakprosa. I mötet med olika typer av texter, scenkonst och annat estetiskt berättande ska eleverna ges förutsättningar att utveckla sitt språk, den egna identiteten och sin förståelse för omvärlden.

Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla sina kunskaper om svenska språket, dess normer, uppbyggnad, historia och utveckling samt om hur språkbruk varierar beroende på sociala sammanhang och medier. På så sätt ska

undervisningen bidra till att stärka elevernas medvetenhet om och tilltro till den egna språkliga och kommunikativa förmågan. Undervisningen ska också bidra till att eleverna får förståelse för att sättet man kommunicerar på kan få konsekvenser för en själv och för andra människor. Därigenom ska eleverna ges förutsättningar att ta ansvar för det egna språkbruket i olika sammanhang och medier. Undervisningen ska även bidra till att eleverna får möta och bekanta sig med såväl de nordiska grannspråken som de nationella minoritetsspråken.

Undervisningen i ämnet svenska ska ge eleverna förutsättningar att utveckla
- förmåga att formulera sig och kommunicera i tal och skrift, urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer
- förmåga att anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang
- förmåga att läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika

syften
- förmåga att söka information från olika källor och värdera dessa
- kunskaper om språk och språkbruk i Sverige och Norden

Centralt innehåll

I årskurs 1–3

Läsa och skriva
- Gemensam och enskild läsning. Sambandet mellan ljud och bokstav. Strategier för att avkoda, förstå och tolka ord, begrepp och texter.
- Att återge delar av innehållet i olika texter samt resonera om budskap i texterna och jämföra med egna erfarenheter.
- Gemensamt och enskilt skrivande. Strategier för att skriva ord, meningar och olika typer av texter med anpassning till deras uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord och bild samspelar, såväl med som utan digitala verktyg.
- Grundläggande textbearbetning.
- Handstil och att skriva med digitala verktyg.
- Språkliga strukturer och normer. Grundläggande skrivregler, med gemener och versaler, de vanligaste skiljetecknen samt stavning av vanligt förekommande ord i elevnära texter.
- Alfabetet och alfabetisk ordning. Tala, lyssna och samtala
- Strukturerade samtal. Att berätta om vardagliga händelser och uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Att lyssna, ställa frågor och ge kommentarer.
- Aktivt lyssnande och återberättande av viktiga delar av innehållet.
- Att ge och ta muntliga instruktioner.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande om vardagsnära ämnen.

Föremål, bilder, digitala medier och verktyg samt andra hjälpmedel som kan stödja presentationer.
Texter
- Skönlitteratur för barn från olika tider och skilda delar av världen. Sånger, muntligt berättande, bilderböcker, kapitelböcker, lyrik, dramatik, sagor och myter. Texter som belyser människors upplevelser och erfarenheter, till exempel sorg, rättvisa, kärlek och relationer.
- Berättande texters budskap, uppbyggnad och innehåll. Hur en berättande text kan organiseras med inledning, händelseförlopp och avslutning, samt personbeskrivningar.
- Sakprosatexter för barn. Beskrivande, förklarande och instruerande texter och hur deras innehåll kan organiseras.
- Texter som kombinerar ord och bild samt texter i digitala miljöer för barn. Språkbruk
- Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel tankekartor.
- Ord och begrepp för att på ett varierat sätt uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.
- Hur ord och yttranden uppfattas av omgivningen beroende på kroppsspråk, tonfall och ords nyanser. Språkbruk samt möjligheter och risker vid egen kommunikation i digitala medier.

- Skillnader mellan tal- och skriftspråk. Informationssökning och källkritik
- Informationssökning i böcker, tidskrifter och på webbplatser för barn samt via sökmotorer på internet.
- Hur texters avsändare påverkar innehållet.

- **I årskurs 4–6**
-
Läsa och skriva

- Gemensam och enskild läsning. Strategier för att förstå och tolka ord, begrepp och texter från olika medier. Att urskilja texters budskap, både det direkt uttalade och sådant som är indirekt uttryckt.
- Sammanfattning av texter.
- Resonemang om texter med koppling till sammanhang inom och utanför texten samt till den egna läsupplevelsen.
- Gemensamt och enskilt skrivande. Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar, såväl med som utan digitala verktyg.
- Bearbetning av egna och gemensamma texter till innehåll och form. Att ge och ta emot respons på texter.
- Handstil och att skriva med digitala verktyg.
- Språkliga strukturer och normer. Meningsbyggnad, med huvudsatser, bisatser och skiljetecken. Textbindning med hjälp av sambandsord. Stavning, ords böjningsformer och ordklasser.
- Användande av ordböcker och digitala verktyg för stavning och ordförståelse. Tala, lyssna och samtala
- Olika former av samtal. Att lyssna aktivt, ställa frågor, uttrycka tankar och känslor samt resonera och argumentera i olika samtalssituationer och i samband med demokratiska beslutsprocesser.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande för olika mottagare, om ämnen hämtade från vardag och skola. Disposition med inledning, innehåll och avslutning. Stödord, bilder, digitala medier och verktyg samt andra hjälpmedel för att planera och genomföra en muntlig presentation. Hur gester och kroppsspråk kan påverka en presentation.

Texter
- Skönlitteratur för barn och unga från olika tider, från Sverige, Norden och övriga världen. Texter i olika genrer som belyser människors villkor och identitets- och livsfrågor, till exempel meningen med livet, makt, könsmönster och relationer.
- Berättande texters budskap, språkliga drag och uppbyggnad. Parallellhandling och tillbakablickar, miljö- och personbeskrivningar samt dialoger.
- Några skönlitterärt betydelsefulla barn- och ungdomsboksförfattare och deras verk.
- Sakprosatexter för barn och unga. Beskrivande, förklarande, instruerande och argumenterande texter. Texternas innehåll, uppbyggnad och typiska språkliga drag.
- Texter som kombinerar ord, bild och ljud samt texter i digitala miljöer. Texternas innehåll, uppbyggnad och typiska språkliga drag.
- Elevnära texter på danska och norska, till exempel film, enkla webbtexter och sånger.

Språkbruk
- Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel tankekartor och stödord.
- Ord och begrepp för att på ett varierat sätt uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Ords och begrepps nyanser och värdeladdning.
- Formellt och informellt språk. Skillnader i språkanvändning beroende på mottagare, syfte och sammanhang. Ansvarsfullt agerande vid kommunikation i digitala och andra medier.
- Språkbruk i Sverige och Norden. Några svenska dialekter. Några vanligt förekommande danska och norska ord och uttryck samt exempel på skillnader och likheter mellan de nordiska grannspråken. De nationella minoritetsspråken och deras ställning i samhället.

Informationssökning och källkritik
- Informationssökning i några olika medier och källor, till exempel i uppslagsböcker, genom intervjuer och via sökmotorer på internet.
- Hur man jämför källor och prövar deras tillförlitlighet med ett källkritiskt förhållningssätt.

I årskurs 7–9

Läsa och skriva
- Gemensam och enskild läsning. Strategier för att förstå, tolka och analysera texter från olika medier. Att urskilja texters budskap, tema och motiv samt deras syfte, avsändare och sammanhang. Att urskilja innehåll som kan vara explicit eller implicit uttryckt i texten.
- Sammanfattning av texter.
- Analys av texter med koppling till upphovsperson, tid, orsakssamband och andra texter samt utifrån egna erfarenheter, olika livsfrågor och omvärldsfrågor.
- Skrivande av olika typer av texter med anpassning till deras uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar, såväl med som utan digitala verktyg.
- Disposition och redigering av texter med hjälp av digitala verktyg. Bearbetning av egna och gemensamma texter till innehåll och form. Att ge och ta emot respons på texter.
- Språkliga strukturer och normer. Stavning, meningsbyggnad, styckeindelning och olika typer av textbindning. Ordklasser och satsdelar.
- Användande av språkliga handböcker och digitala verktyg för ordförståelse, språkriktighet och variation.
Tala, lyssna och samtala
- Olika former av samtal. Att delta aktivt genom att uttrycka känslor, tankar och kunskaper, lyssna, ställa frågor och föra resonemang, samt formulera och bemöta argument.
- Att leda ett samtal och sammanfatta huvuddragen i vad som sagts.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande för olika mottagare, om ämnen hämtade från skola och samhällsliv. Anpassning av språk, innehåll och disposition till syfte, mottagare och sammanhang. Olika typer av talmanus samt analoga och digitala hjälpmedel för att planera och genomföra muntliga presentationer.
Texter
- Skönlitteratur för ungdomar och vuxna från olika tider, från Sverige, Norden och övriga världen. Texter som belyser människors villkor och identitets- och livsfrågor, till exempel utanförskap, jämlikhet, sexualitet och relationer.
- Språkliga drag, uppbyggnad och berättarperspektiv i berättande och poetiska texter. Bildspråk, gestaltningar, parallellhandling, tillbakablickar, miljö- och personbeskrivningar samt dialoger.
- Skönlitteraturens huvudgenrer samt några undergenrer och hur de stilistiskt och innehållsligt skiljer sig ifrån varandra.
- Några skönlitterärt betydelsefulla författare och deras verk samt de historiska och kulturella sammanhang som verken har tillkommit i.
- Sakprosatexter för ungdomar och vuxna. Beskrivande, förklarande, utredande, instruerande och argumenterande texter. Texternas syfte, innehåll, uppbyggnad och språkliga drag. Kombinationer av olika texttyper, till exempel informerande texter med inslag av argumentation.
- Texter i digitala miljöer med länkar och andra interaktiva funktioner samt andra texter som kombinerar ord, bild och ljud. Språkliga och dramaturgiska komponenter samt hur uttrycken kan samspela med varandra, till exempel i filmiskt berättande, teaterföreställningar och webbtexter.
- Elevnära texter på danska och norska, till exempel film, webbtexter och sångtexter.
Språkbruk
- Språkliga strategier för att minnas och lära genom att identifiera nyckelord, föra anteckningar och göra sammanfattningar.
- Ord och begrepp för att på ett varierat sätt uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Ords och begrepps nyanser och värdeladdning.
- Skillnader i språkanvändning beroende på syfte, mottagare och sammanhang. Språkets betydelse för att utöva inflytande.
- Språkbruk, yttrandefrihet och integritet i digitala och andra medier.

- Språkbruk i Sverige och Norden. Några svenska dialekter och sociolekter.
Några exempel på språkbruk och språkförändring genom tiderna, till exempel vilka språk som påverkat svenskan historiskt och i nutid.
Några exempel på skillnader och likheter mellan de nordiska språken.
Informationssökning och källkritik
- Informationssökning på bibliotek och på internet, i böcker och massmedier samt genom intervjuer.
- Hur man refererar, citerar och gör källhänvisningar, även vid användning av digitala medier.
- Hur man sovrar i en stor informationsmängd och prövar källors tillförlitlighet med ett källkritiskt förhållningssätt.

KUNSKAPSKRAV I ÄMNET SVENSKA

Svenska (pdf, 762 kB)
https://www.skolverket.se/download/18.472714ce16b70ab98271372/1569251325902/Svenska_GR.pdf

Svenska som andraspråk

Språk är människans främsta redskap för att tänka, kommunicera och lära. Genom språket utvecklar människor sin identitet, uttrycker känslor och tankar och förstår hur andra känner och tänker. Att ha ett rikt och varierat språk är betydelsefullt för att kunna förstå och verka i ett samhälle där kulturer, livsåskådningar, generationer och språk möts.

Syfte
Undervisningen i ämnet svenska som andraspråk ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper i och om svenska språket. Genom undervisningen ska eleverna ges förutsättningar att utveckla sitt svenska tal- och skriftspråk så att de får tilltro till sin språkförmåga och kan och vågar uttrycka sig i olika sammanhang och för skilda syften. Det innebär att eleverna genom undervisningen ska ges möjlighet att utveckla språket för att tänka, kommunicera och lära.

Eleverna ska även ges möjlighet att utveckla olika strategier för hur man lär sig språk samt strategier för att stödja den egna kommunikationen. Undervisningen ska ge eleverna rika möjligheter att kommunicera på svenska och uttrycka komplexa tankar utifrån sin kunskapsnivå och sina språkliga resurser, utan att ställa för tidiga krav på språklig korrekthet.

Undervisningen ska stimulera elevernas intresse för att läsa och skriva på svenska. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur man formulerar egna åsikter och tankar i olika slags texter och genom skilda medier. Undervisningen ska även syfta till att eleverna utvecklar förmåga att skapa och bearbeta texter, enskilt och tillsammans med andra. Eleverna ska ges möjligheter att kommunicera i digitala miljöer med interaktiva och föränderliga texter. Eleverna ska även stimuleras till att uttrycka sig genom olika estetiska uttrycksformer. Vidare ska undervisningen bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om hur man söker och kritiskt värderar information från olika källor.

I undervisningen ska eleverna möta samt få utveckla kunskaper om skönlitteratur från olika tider och skilda delar av världen. Undervisningen ska också bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om olika former av sakprosa. I mötet med olika typer av texter, scenkonst och annat estetiskt berättande ska eleverna ges förutsättningar att utveckla sitt svenska språk, den egna identiteten och sin förståelse för omvärlden.

Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla sina kunskaper om svenska språket, dess normer, uppbyggnad, uttal, ord och begrepp samt om hur språkbruk varierar beroende på sociala sammanhang och medier. På så sätt ska undervisningen bidra till att stärka elevernas medvetenhet om och tilltro till den egna språkliga och kommunikativa förmågan. Undervisningen ska också bidra till att eleverna får förståelse för att sättet man kommunicerar på kan få konsekvenser för en själv och för andra människor. Därigenom ska eleverna ges förutsättningar att ta ansvar för det egna språkbruket i olika sammanhang och medier.

Undervisningen ska utgå ifrån att eleverna använder fler än ett språk i sin vardag.
Undervisningen i ämnet svenska som andraspråk ska ge eleverna förutsättningar att utveckla

- förmåga att formulera sig och kommunicera i tal och skrift, urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer
- förmåga att anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang
- förmåga att läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften
- förmåga att söka information från olika källor och värdera dessa.

- **Centralt innehåll**

I årskurs 1–3

Läsa och skriva
- Gemensam och enskild läsning. Läsrelaterade aktiviteter och strategier för att förstå, avkoda och tolka ord, begrepp och texter. Läsning för att utveckla ordförrådet och komplexiteten i språket.
- Läsriktning och sambandet mellan ljud och bokstav i jämförelse med andra språk eleven kan.
- Att återge delar av innehållet i olika texter samt resonera om budskap i texterna och jämföra med egna erfarenheter.
- Gemensamt och enskilt skrivande. Strategier för att skriva ord, meningar och olika typer av texter med anpassning till deras uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord och bild samspelar, såväl med som utan digitala verktyg.
- Grundläggande textbearbetning.
- Handstil och att skriva med digitala verktyg.
- Språkliga strukturer och normer. Ords böjningsformer och meningsbyggnad med sambandsord, i jämförelse med andra språk eleven kan. Grundläggande skrivregler, med gemener och versaler, de vanligaste skiljetecknen samt stavning av vanligt förekommande ord i elevnära och för eleven kända texter.
- Alfabetet och alfabetisk ordning. Tala, lyssna och samtala
- Strategier för att lyssna, förstå och muntligt göra sig förstådd i situationer när det egna svenska språket inte räcker till, exempelvis att be om förtydliganden, omformulera och använda olika språk som resurs.
- Strukturerade samtal. Att berätta om vardagliga händelser och uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Att lyssna, ställa frågor och ge kommentarer. Fraser och uttryck samt ords värdeladdning.
- Aktivt lyssnande och återberättande av viktiga delar av innehållet.
- Att ge och ta muntliga instruktioner.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande om vardagsnära ämnen.

Föremål, bilder, digitala medier och verktyg samt andra hjälpmedel som kan stödja presentationer.
- Uttal, betoning och satsmelodi samt uttalets betydelse för att göra sig förstådd. Svenska språkets uttal i jämförelse med andra språk eleven kan.

Texter
- Skönlitteratur för barn från olika tider och skilda delar av världen. Sånger, muntligt berättande, bilderböcker, kapitelböcker, lyrik, dramatik, sagor och myter. Texter som belyser människors upplevelser och erfarenheter, till exempel sorg, rättvisa, kärlek och relationer.
- Berättande texters budskap, uppbyggnad och innehåll. Hur en berättande text kan organiseras med inledning, händelseförlopp och avslutning samt utbyggnad med enkla miljö- och personbeskrivningar. Texternas ord och uttryck.
- Sakprosatexter för barn. Beskrivande, förklarande och instruerande texter och hur deras innehåll kan organiseras.
- Muntliga texter, till exempel radioprogram för barn och inlästa texter.
- Texter som kombinerar ord och bild samt texter i digitala miljöer för barn.

Språkbruk
- Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel tankekartor.
- Ord och begrepp för att på ett varierat sätt uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.
- Hur ord och yttranden uppfattas av omgivningen beroende på tonfall, kroppsspråk och ords nyanser. Språkbruk samt möjligheter och risker vid egen kommunikation i digitala medier.
- Ord och begrepp för att benämna elevnära händelser och ting i elevens vardag. Vardagliga ords betydelseomfång och kategorisering i jämförelse med andra språk eleven kan, till exempel att flera ord på ett språk motsvaras av ett ord på ett annat språk.
- Skillnader mellan tal- och skriftspråk. Informationssökning och källkritik
- Informationssökning i böcker, tidskrifter och på webbplatser för barn samt via sökmotorer på internet.
- Hur texters avsändare påverkar innehållet.

I **årskurs 4–6**

Läsa och skriva
- Gemensam och enskild läsning. Läsrelaterade aktiviteter och strategier för att förstå, avkoda och tolka ord, begrepp och texter från olika medier. Att urskilja texters budskap, både det direkt uttalade och sådant som är indirekt uttryckt. Läsning för att utveckla ordförrådet och komplexiteten i språket.
- Sammanfattning av texter.
- Resonemang om texter med koppling till sammanhang inom och utanför texten samt till den egna läsupplevelsen.
- Gemensamt och enskilt skrivande. Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar, såväl med som utan digitala verktyg.
- Bearbetning av egna och gemensamma texter till innehåll och form. Att ge och ta emot respons på texter.
- Handstil och att skriva med digitala verktyg.
- Språkliga strukturer och normer. Ords böjningsformer, meningsbyggnad med huvudsatser och bisatser samt svenska språkets ordföljd i jämförelse med andra språk eleven kan. Textbindning med hjälp av sambandsord. Stavning, skiljetecken och ordklasser.
- Användande av svenska och flerspråkiga ordböcker samt digitala verktyg för ordförståelse och stavning.

Tala, lyssna och samtala
- Strategier för att förstå och göra sig förstådd när det egna svenska språket inte räcker till, exempelvis att be om förtydliganden, omformulera, förklara och använda olika språk som resurs.
- Utmärkande drag i talspråket som kan försvåra förståelsen, till exempel reduktioner, assimileringar och talhastighet.
- Olika former av strukturerade samtal, till exempel dialoger och intervjuer.
- Att lyssna aktivt, ställa frågor, uttrycka tankar och känslor samt resonera och argumentera i olika samtalssituationer och i samband med demokratiska beslutsprocesser. Användande av sambandsord för att jämföra, motivera och exemplifiera.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande för olika mottagare, om ämnen hämtade från vardag och skola. Disposition med inledning, innehåll och avslutning. Stödord, bilder, digitala medier och verktyg samt andra hjälpmedel för att planera och genomföra en muntlig presentation. Hur gester och kroppsspråk kan påverka en presentation.
- Uttal, satsmelodi och sambandet mellan betoning och betydelse. Svenska språkets uttal i jämförelse med andra språk eleven kan.

Texter
- Skönlitteratur för barn och unga från olika tider, från Sverige och övriga världen. Texter i olika genrer som belyser människors villkor och identitets- och livsfrågor, till exempel meningen med livet, makt, könsmönster och relationer.
- Berättande texters budskap, språkliga drag och uppbyggnad. Parallellhandling och tillbakablickar, miljö- och personbeskrivningar samt dialoger. Texternas ord och uttryck.
- Några skönlitterärt betydelsefulla barn- och ungdomsboksförfattare och deras verk.
- Sakprosatexter för barn och unga. Beskrivande, förklarande, instruerande och argumenterande texter. Texternas innehåll, uppbyggnad, typiska språkliga drag samt deras ord och begrepp.
- Muntliga texter, till exempel radioprogram för barn och ungdomar samt inlästa texter.
- Texter som kombinerar ord, bild och ljud samt texter i digitala miljöer. Texternas innehåll, uppbyggnad och typiska språkliga drag.
Språkbruk
- Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel tankekartor och stödord.
- Ord och begrepp för att på ett varierat sätt uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Ords och begrepps nyanser och värdeladdning.
- Ord och begrepp inom både vardags- och skolspråk. Flertydiga ord, ords inbördes relationer, ords klassificering i över- och underordning samt ords betydelseomfång i jämförelse med andra språk eleven kan.
- Formellt och informellt språk. Skillnader i språkanvändning beroende på mottagare, syfte och sammanhang. Ansvarsfullt agerande vid kommunikation i digitala och andra medier.
Informationssökning och källkritik
- Informationssökning i några olika medier och källor, till exempel i uppslagsböcker, genom intervjuer och via sökmotorer på internet.
- Hur man jämför källor och prövar deras tillförlitlighet med ett källkritiskt förhållningssätt.

I årskurs 7–9

Läsa och skriva
- Gemensam och enskild läsning. Läsrelaterade aktiviteter och strategier för att förstå, tolka och analysera texter från olika medier samt för att utveckla ordförrådet och komplexiteten i språket. Att urskilja texters budskap, tema och motiv samt deras syfte, avsändare och sammanhang. Att urskilja innehåll som kan vara explicit eller implicit uttryckt i texten.
- Sammanfattning av texter.
- Analys av texter med koppling till upphovsperson, tid, orsakssamband och andra texter samt utifrån egna erfarenheter och referensramar, olika livsfrågor och omvärldsfrågor.
- Gemensamt och enskilt skrivande. Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar, såväl med som utan digitala verktyg.
- Disposition och redigering av texter med hjälp av digitala verktyg. Bearbetning av egna och gemensamma texter till innehåll och form. Att ge och ta emot respons på texter.
- Språkliga strukturer och normer. Meningsbyggnad och ordföljd på svenska i jämförelse med andra språk eleven kan samt hur orsaks-, konsekvens-och villkorssamband kan formuleras genom olika typer av bisatser. Styckeindelning och textbindning med sambandsmarkörer, referensbindning och tematisk bindning. Skiljetecken, ordklasser, kongruens, tempus, genus och satsdelar samt stavning.
- Användande av svenska och flerspråkiga ordböcker och digitala verktyg för ordförståelse, variation och stavning.

Tala, lyssna och samtala
- Strategier för att förstå och göra sig förstådd när det egna svenska språket inte räcker till, exempelvis omformuleringar, förklaringar, synonymer, att be om förtydliganden och upprepningar samt använda olika språk som resurs.
- Olika former av samtal. Att delta aktivt genom att uttrycka känslor, tankar och kunskaper, lyssna, ställa frågor och föra resonemang, samt formulera och bemöta argument. Användande av sambandsord för att jämföra, motivera, exemplifiera och problematisera.
- Att leda ett samtal och sammanfatta huvuddragen i vad som sagts.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande för olika mottagare, om ämnen hämtade från skola och samhällsliv. Anpassning av språk, innehåll och disposition till syfte, mottagare och sammanhang. Olika typer av talmanus samt analoga och digitala hjälpmedel för att planera och genomföra muntliga presentationer.
- Svenska språkets prosodi och uttalets betydelse för att göra sig förstådd. Olika varieteter av talad svenska, till exempel dialekter och sociolekter.
Texter
- Skönlitteratur för ungdomar och vuxna från olika tider, från Sverige och övriga världen. Texter som belyser människors villkor och identitets- och livsfrågor, till exempel utanförskap, jämlikhet, sexualitet och relationer.
- Språkliga drag, uppbyggnad och berättarperspektiv i berättande och poetiska texter. Bildspråk, gestaltningar, parallellhandling, tillbakablickar, miljö- och personbeskrivningar samt dialoger.
- Några skönlitterära genrer och hur de stilistiskt och innehållsligt skiljer sig ifrån varandra.
- Några skönlitterärt betydelsefulla författare och deras verk samt de historiska och kulturella sammanhang som verken har tillkommit i.
- Sakprosatexter för ungdomar och vuxna. Beskrivande, förklarande, utredande, instruerande och argumenterande texter. Texternas syfte, innehåll, uppbyggnad och språkliga drag samt deras ord och uttryck. Kombinationer av olika texttyper, till exempel informerande texter med inslag av argumentation.
- Muntliga texter, till exempel radioprogram för unga och vuxna samt inlästa texter.
- Texter i digitala miljöer med länkar och andra interaktiva funktioner samt andra texter som kombinerar ord, bild och ljud. Språkliga och dramaturgiska komponenter samt hur uttrycken kan samspela med varandra, till exempel i filmiskt berättande, teaterföreställningar och webbtexter.
Språkbruk
- Språkliga strategier för att minnas och lära genom att identifiera nyckelord, föra anteckningar och göra sammanfattningar samt använda grafiska modeller.
- Ord och begrepp för att på ett varierat sätt uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Ords och begrepps nyanser och värdeladdning.
- Ord och begrepp inom både vardags- och skolspråk. Flertydiga ord, ords klassificering i över- och underordning samt ords betydelseomfång i jämförelse med andra språk eleven kan.
- Ordbildning, till exempel sammansatta ord samt avledningar med suffix och prefix. Bildspråk, nominaliseringar, fasta fraser och idiomatiska uttryck i jämförelse med andra språk eleven kan.
- Skillnader i språkanvändning beroende på syfte, mottagare och sammanhang. Språkets betydelse för att utöva inflytande.
- Språkbruk, yttrandefrihet och integritet i digitala och andra medier.
Informationssökning och källkritik
- Informationssökning på bibliotek och på internet, i böcker och massmedier samt genom intervjuer.

- Hur man refererar, citerar och gör källhänvisningar, även vid användning av digitala medier.
- Hur man sovrar i en stor informationsmängd och prövar källors tillförlitlighet med ett källkritiskt förhållningssätt.

KUNSKAPSKRAV I ÄMNET SVENSKA SOM ANDRASPRÅK

Svenska som andraspråk (pdf, 767 kB)
https://www.skolverket.se/download/18.472714ce16b70ab98271373/1569251325961/Svenska_som_andraspråk_GR.pdf

Modersmål utom nationella minoritetsspråk

Språk är människans främsta redskap för att tänka, kommunicera och lära. Genom språket utvecklar människor sin identitet, uttrycker känslor och tankar och förstår hur andra känner och tänker. Att ha ett rikt och varierat språk är betydelsefullt för att kunna förstå och verka i ett samhälle där kulturer, livsåskådningar, generationer och språk möts. Att ha tillgång till sitt modersmål underlättar också språkutveckling och lärande inom olika områden.

Syfte
Undervisningen i ämnet modersmål ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper i och om modersmålet. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla sitt tal- och skriftspråk så att de får tilltro till sin språkförmåga och kan uttrycka sig i olika sammanhang och för skilda syften. Undervisningen ska bidra till att eleverna erövrar kunskaper om modersmålets uppbyggnad och blir medvetna om modersmålets betydelse för det egna lärandet i olika skolämnen.

Undervisningen ska stimulera elevernas intresse för att samtala, läsa och skriva på modersmålet. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att möta och få kunskaper om skönlitteratur, annat estetiskt berättande och olika former av sakprosa på modersmålet. Därigenom ska eleverna ges möjlighet att utveckla sitt språk, sin identitet och förståelse för omvärlden. Undervisningen ska också bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om hur man formulerar egna åsikter och tankar i olika slags texter. De ska även stimuleras till att uttrycka sig genom andra estetiska uttrycksformer.

Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att utveckla sin kulturella identitet och sin flerspråkighet. Genom undervisningen ska eleverna därför ges möjligheter att utveckla sina kunskaper om kulturer och områden där modersmålet talas. Undervisningen ska också bidra till att eleverna utvecklar ett jämförande förhållningssätt till kulturer och språk.

Undervisningen i ämnet modersmål ska ge eleverna förutsättningar att utveckla
- förmåga att formulera sig och kommunicera i tal och skrift, urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer
- förmåga att anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang
- förmåga att läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften
- förmåga att använda sitt modersmål som ett medel för sin språkutveckling och sitt lärande
- kunskaper om traditioner, kulturella företeelser och samhällsfrågor i områden där modersmålet talas i jämförelse med förhållanden i Sverige.

Centralt innehåll

I årskurs 1–3

Läsa och skriva
- Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier samt för att anpassa läsningen efter textens form och innehåll.
- Strategier för skrivande av olika typer av texter om ämnen som är välbekanta för eleven.
- Läsriktning och skrivteckens form och ljud i jämförelse med svenska.

- Ordföljd och interpunktion samt stavningsregler för vanligt förekommande ord i elevnära texter. Jämförelser med svenskans ordföljd, interpunktion och stavningsregler.
Tala, lyssna och samtala
- Samtal om vardagliga företeelser och händelser.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande med anpassning till olika mottagare.
Bilder och andra hjälpmedel som kan stödja presentationen.
- Uttal, betoning och satsmelodi och uttalets betydelse för att göra sig förstådd.
- Modersmålets uttal i jämförelse med svenskans.
Texter
- Berättande texter och poetiska texter för barn i form av bilderböcker, kapitelböcker, dikter, sagor och sägner från områden där modersmålet talas.
- Beskrivande och förklarande texter för barn med anknytning till traditioner och företeelser i områden där modersmålet talas.
- Muntliga traditioner ur modersmålets tradition, till exempel rim, ramsor och gåtor. Språkbruk
- Ord och begrepp för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.
- Ord och begrepp med anknytning till traditioner och företeelser i områden där modersmålet talas.
Kultur och samhälle
- Traditioner och högtider som eleven möter i olika sammanhang.
- Lekar och musik från områden där modersmålet talas.

I årskurs 4–6

Läsa och skriva
- Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier, både det direkt uttalade och sådant som är indirekt uttryckt.
- Strategier för skrivande av olika typer av texter med anpassning till deras uppbyggnad och språkliga drag.
- Modersmålets grundläggande struktur i jämförelse med svenskans.
- Ordböcker och andra hjälpmedel för stavning och ordförståelse.
Tala, lyssna och samtala
- Samtal om egna och andras upplevelser samt om vardagliga företeelser och händelser.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande med anpassning till olika mottagare.
Stödord, bilder, digitala medier och verktyg samt andra hjälpmedel för att planera och genomföra en muntlig presentation.
- Uttal, betoning och satsmelodi samt uttalets betydelse för att göra sig förstådd.
- Modersmålets uttal i jämförelse med svenskans.
Texter
- Berättande texter och poetiska texter för barn och unga i form av skönlitteratur, sagor och sägner från områden där modersmålet talas.
- Beskrivande, förklarande och instruerande texter för barn och unga med anknytning till traditioner och företeelser i områden där modersmålet talas.
- Texters innehåll, typiska språkliga drag samt deras ord och begrepp.
Språkbruk
- Ord och begrepp för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Ords och begrepps nyanser och värdeladdning.
- Synonymer, motsatsord och andra relationer mellan ord. Kultur och samhälle
- Seder, bruk och traditioner i områden där modersmålet talas i jämförelse med svenska seder, bruk och traditioner.
- Elevnära företeelser i områden där modersmålet talas i jämförelse med elevnära företeelser i Sverige.

I år**skurs 7–9**

Läsa och skriva
- Lässtrategier för att förstå, tolka och analysera olika typer av texter från olika medier. Att urskilja texters syfte, avsändare och sammanhang. Att urskilja innehåll som kan vara explicit eller implicit uttryckt i texten.
- Strategier för skrivande av olika typer av texter med anpassning till deras uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar, inklusive digitala verktyg.
- Modersmålets grundläggande struktur i jämförelse med svenskan. Ordbildning och meningsbyggnad på modersmålet i jämförelse med svenskan.
- Hjälpmedel för informationssökning och ordförståelse.

Tala, lyssna och samtala
- Samtal och diskussioner om ämnen som är välbekanta för eleven samt om tankar, känslor, åsikter och aktuella händelser.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande med anpassning av språk, innehåll och disposition efter syfte och mottagare.
- Uttal, betoning och satsmelodi i jämförelse med svenskans samt olika talade variationer av modersmålet.

Texter
- Skönlitteratur för ungdomar från olika tider och områden där modersmålet talas.
- Språkliga drag, ord och begrepp i skönlitteratur för ungdomar.
- Beskrivande, förklarande, instruerande och argumenterande texter, till exempel tidningsartiklar och arbetsbeskrivningar. Texternas syfte, innehåll och typiska språkliga drag.
- Texter som kombinerar ord, ljud och bild och deras språkliga och dramaturgiska komponenter, till exempel i tv-serier, teaterföreställningar och webbtexter.

Språkbruk
- Ord och begrepp för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Ords och begrepps nyanser och värdeladdning. Bildspråk och idiomatiska uttryck.
- Översättning av och jämförelser mellan ord, begrepp, fraser och texter på modersmålet och på svenska.
- Skillnader i språkanvändning beroende på syfte, mottagare och sammanhang. Språkets betydelse för att utöva inflytande.

Kultur och samhälle
- Kulturella uttrycksformer från områden där modersmålet talas, till exempel bildkonst, musik och arkitektur.
- Aktuella samhällsfrågor i områden där modersmålet talas, i jämförelse med liknande frågor i Sverige.

KUNSKAPSKRAV I ÄMNET MODERSMÅL UTOM NATIONELLA MINORITETSSPRÅK

Modersmål (pdf, 682 kB)
https://www.skolverket.se/download/18.472714ce16b70ab9827136d/1569251325605/Modersmål_utom_nationella_minoritetsspråk_GR.pdf

Modersmål - finska som nationellt minoritetsspråk

Språk är människans främsta redskap för att tänka, kommunicera och lära. Genom språket utvecklar människor sin identitet, uttrycker känslor och tankar och förstår hur andra känner och tänker. Att ha ett rikt och varierat språk är betydelsefullt för att kunna förstå och verka i ett samhälle där kulturer, livsåskådningar, generationer och språk möts.

Sverigefinnar är en nationell minoritet med flerhundraåriga anor i Sverige. Deras språk – finska – är ett officiellt nationellt minoritetsspråk. De nationella minoritetsspråkens ställning i Sverige är i stort behov av att stärkas. För att säkra språkens framtid i landet är det nödvändigt att fler utvecklar språkkunskaper. Språken är viktiga kulturbärare som uttrycker gemensamma erfarenheter, värden och kunskaper som förenar de nationella minoriteterna i Sverige med människor som talar samma språk i andra delar av världen. Att ha kunskaper i språket och om minoritetens kultur kan ge nya perspektiv på den egna identiteten och stärker möjligheterna till deltagande i samhällslivet i Sverige och andra länder.

Syfte

Undervisningen i ämnet modersmål - finska som nationellt minoritetsspråk ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper i och om språket samt kunskaper om minoritetens kultur. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla sin flerspråkighet, sin förståelse av omvärlden och sin identitet. Undervisningen ska stimulera elevernas intresse för att samtala, läsa och skriva på det nationella minoritetsspråket. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att möta och utveckla kunskaper om texter på språket i olika genrer. Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att utveckla en allsidig kommunikativ förmåga, språklig säkerhet i tal och skrift samt tilltro till sin förmåga att uttrycka sig i olika sammanhang och för skilda syften. Det innebär att eleverna genom undervisningen ska ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur man formulerar sig och samspelar med andra i tal och skrift, liksom en medvetenhet om hur språkbruket varierar beroende på situation och sociala sammanhang.

Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla kunskaper om den nationella minoritetens historia, kulturella uttryck och traditioner. Eleverna ska genom undervisningen även ges förutsättningar att utveckla kunskaper om den nationella minoritetens musik, litteratur och andra estetiska uttrycksformer. Vidare ska eleverna ges förutsättningar att utveckla kunskaper om det nationella minoritetsspråkets ursprung, utveckling och nutida status.

Undervisningen i ämnet modersmål - finska som nationellt minoritetsspråk ska ge eleverna förutsättningar att utveckla
- förmåga att formulera sig och kommunicera i tal och skrift, urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer
- förmåga att anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang
- förståelse av finska i tal och skrift
- kunskaper om sociala, historiska och kulturella företeelser i miljöer där språket används
- kunskaper om språkets ursprung, utveckling och nutida status.

Centralt innehåll

I årskurs 1–3, inom ramen för finska som förstaspråk

Läsa och skriva
- Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier samt för att anpassa läsningen efter textens form och innehåll.
- Strategier för skrivande av olika typer av texter om ämnen som är välbekanta för eleven.
- Stavningsregler för vanligt förekommande ord i elevnära texter.
- Alfabetet på finska och sambandet mellan ljud och bokstav.

Tala, lyssna och samtala
- Samtal om vardagliga företeelser och händelser.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande med anpassning till olika mottagare.

Bilder och andra hjälpmedel som kan stödja presentationen.

Texter
- Berättande texter och poetiska texter för barn i form av bilderböcker, kapitelböcker, dikter, sagor och sånger.
- Faktatexter för barn.
- Texter med anknytning till sverigefinska och finska traditioner och kulturella uttrycksformer.

Språkbruk
- Ord och begrepp för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.
- Ord och begrepp med anknytning till sverigefinsk och finsk kultur.

Sverigefinsk kultur
- Sverigefinnarnas liv i dag med utgångspunkt i historia och kulturarv, till exempel traditioner och högtider.
- Sverigefinnarnas kulturarv i olika former, till exempel lekar, musik och andra estetiska uttryck.

I årskurs 4–6, inom ramen för finska som förstaspråk

Läsa och skriva
- Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier samt för att urskilja texters budskap, både det direkt uttalade och sådant som är indirekt uttryckt.
- Strategier för skrivande av berättande texter och faktatexter med anpassning till deras uppbyggnad och språkliga drag.
- Finskans grundläggande struktur med stavningsregler, böjningsmönster och meningsbyggnad.

- Ordböcker och andra hjälpmedel för stavning och ordförståelse. Tala, lyssna och samtala
- Samtal om egna och andras upplevelser samt om vardagliga företeelser och händelser.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande med anpassning till olika mottagare.

Stödord, bilder, digitala medier och verktyg samt andra hjälpmedel för att planera och genomföra en muntlig presentation.

Texter
- Berättande texter och poetiska texter samt faktatexter för barn och unga från områden där finska används.
- Texter med anknytning till sverigefinska och finska traditioner och kulturella uttrycksformer.

Språkbruk
- Ord och begrepp för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Ords och begrepps nyanser och värdeladdning.
- Ord och begrepp med anknytning till sverigefinsk och finsk kultur.
- Likheter och skillnader mellan talad och skriven finska.

Sverigefinsk kultur
- Sverigefinnarnas liv i dag med utgångspunkt i historia och kulturarv, till exempel den finskspråkiga befolkningens historia i Sverige.

- Sverigefinnarnas kulturliv i olika konstformer, till exempel musik, film och skönlitteratur.
- Några samhällsfrågor som berör sverigefinnar i dag.

I årskurs 7–9, inom ramen för finska som förstaspråk

Läsa och skriva
- Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier.
- Strategier för skrivande av olika typer av texter med anpassning till deras uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar, inklusive digitala verktyg.
- Finskans struktur med ordbildning, böjningsmönster, ordklasser och satsdelar.
- Hjälpmedel för informationssökning och ordförståelse.

Tala, lyssna och samtala
- Samtal och diskussioner om ämnen som är välbekanta för eleven samt om tankar, känslor, åsikter och aktuella händelser.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande med anpassning av språk, innehåll och disposition efter syfte och mottagare.
- Olika varieteter av talad finska.
- Texter
- Skönlitteratur för ungdomar.
- Beskrivande, förklarande, instruerande och argumenterande texter, till exempel tidningsartiklar och arbetsbeskrivningar. Texternas syfte, innehåll och typiska språkliga drag.
- Berättande texter och poetiska texter med anknytning till sverigefinska och finska traditioner och kulturella uttrycksformer.

Språkbruk
- Ord och begrepp för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Ords och begrepps nyanser och värdeladdning. Bildspråk och idiomatiska uttryck.
- Ord och begrepp med anknytning till sverigefinsk och finsk kultur.
- Skillnader i språkanvändning beroende på syfte, mottagare och sammanhang. Språkets betydelse för att utöva inflytande.
- Likheter och skillnader mellan olika varieteter av finska. Sverigefinskan i relation till finskan i Finland.

Sverigefinsk kultur
- Finskans ursprung, utveckling och framtid i Sverige. Den sverigefinska kulturens villkor i relation till majoritetssamhället under olika tider. Organisationer som arbetar för att främja finska och den sverigefinska kulturen.
- Traditionell och modern sverigefinsk och finsk musik samt andra estetiska uttryck.
- Några sverigefinska och finska författare och deras verk.
- Några aktuella samhällsfrågor som berör sverigefinnar, även i jämförelse med liknande frågor hos andra nationella minoriteter i Sverige.

I årskurs 1–3, inom ramen för finska som andraspråk

Läsa och skriva
- Lässtrategier för att förstå och tolka ord och fraser i enkla texter.
- Strategier för skrivande av enkla presentationer, beskrivningar och meddelanden.
- Alfabetet på finska och sambandet mellan ljud och bokstav.

Tala, lyssna och samtala
- Samtal om ämnesområden som är välbekanta för eleven, till exempel intressen, personer och platser.
- Strategier för att uppfatta betydelsebärande ord och dra slutsatser om innehållet i talad finska, till exempel med hjälp av förförståelse.
- Språkliga företeelser som uttal och intonation i det språk eleverna möter.

Texter
- Berättande texter och poetiska texter för barn i form av bilderböcker, dikter, sagor och sånger.
- Enkla instruerande och beskrivande texter.
- Enkla texter med anknytning till sverigefinska och finska traditioner och kulturella uttrycksformer.
Språkbruk
- Ord och begrepp för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.
- Ord och begrepp med anknytning till sverigefinsk och finsk kultur.
Sverigefinsk kultur
- Sverigefinnarnas liv i dag med utgångspunkt i historia och kulturarv, till exempel traditioner och högtider.
- Sverigefinnarnas kulturarv i olika former, till exempel lekar, musik och andra estetiska uttryck.

I årskurs 7–9, inom ramen för finska som andraspråk

Läsa och skriva
- Lässtrategier för att förstå och tolka enkla texter från olika medier.
- Strategier för skrivande av enkla berättande texter, beskrivningar och instruktioner.
- Språkliga företeelser som stavningsregler och grammatiska strukturer, i det språk eleverna möter.
- Olika sätt att orientera sig i anvisade skriftliga källor av olika slag för att hitta enkel information och använda den i egen produktion och interaktion. Tala, lyssna och samtala
- Samtal om ämnesområden som är välbekanta för eleven, till exempel vardagliga situationer, händelser och aktiviteter.
- Strategier för att uppfatta betydelsebärande ord och sammanhang i talad finska, till exempel med hjälp av förförståelse.
- Strategier för att lösa språkliga problem i samtal, till exempel gester, frågor och omformuleringar.
- Olika sätt att orientera sig i anvisade muntliga källor av olika slag för att hitta enkel information och använda den i egen produktion och interaktion.
Texter
- Berättande texter och poetiska texter för barn i form av bilderböcker, dikter, sagor och sånger.
- Enkla instruerande och beskrivande texter.

- Enkla texter med anknytning till sverigefinska och finska traditioner och kulturella uttrycksformer.
Språkbruk
- Ord och begrepp för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.
- Ord och begrepp med anknytning till sverigefinsk och finsk kultur.
- Hur ord och fasta språkliga uttryck, till exempel artighetsfraser och tilltalsord, används i texter och talat språk i olika situationer.
Sverigefinsk kultur
- Sverigefinnarnas liv i dag med utgångspunkt i historia och kulturarv, till exempel den finskspråkiga befolkningens historia i Sverige.
- Sverigefinnarnas kulturliv i olika konstformer, till exempel musik, film och skönlitteratur.
- Några samhällsfrågor som berör sverigefinnar i dag.

I årskurs 7–9, inom ramen för finska som andraspråk

Läsa och skriva
- Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier.
- Berättelser och beskrivningar i form av sammanhängande text.
- Språkliga företeelser som stavning, grammatiska strukturer och fasta språkliga uttryck, i det språk eleverna möter.

- Sökning av enkel information i ett avgränsat urval av skriftliga källor av olika slag för användning i egen produktion och interaktion.
Tala, lyssna och samtala
- Samtal och diskussioner om ämnesområden som är välbekanta för eleven, till exempel olika slags händelseförlopp samt egna och andras erfarenheter.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande med anpassning till olika mottagare.
- Strategier för att uppfatta betydelsebärande ord och sammanhang i talad finska, till exempel med hjälp av förförståelse.
- Strategier för att delta i och bidra till samtal, till exempel frågor samt bekräftande fraser och uttryck.
- Sökning av enkel information i ett avgränsat urval av muntliga källor av olika slag för användning i egen produktion och interaktion.
Texter
- Berättelser och annan fiktion för ungdomar. Sånger och dikter.
- Instruerande och beskrivande texter. Texternas syfte, innehåll och några av deras typiska språkliga drag.
- Texter med anknytning till sverigefinska och finska traditioner samt kulturellauttrycksformer.
Språkbruk
- Ord och begrepp för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Ords och begrepps nyanser och värdeladdning.
- Ord och begrepp med anknytning till sverigefinsk och finsk kultur.
- Hur olika formuleringar används för att inleda och avsluta samtal samt olika typer av muntliga och skriftliga framställningar.
- Likheter och skillnader mellan talad och skriven finska.
Sverigefinsk kultur
- Finskans ursprung, utveckling och framtid i Sverige. Den sverigefinska kulturens villkor i relation till majoritetssamhället under olika tider. Organisationer som arbetar för att främja finska och den sverigefinska kulturen.
- Traditionell och modern sverigefinsk och finsk musik samt andra estetiska uttryck.
- Några sverigefinska och finska författare och vilka verk de är kända för.
- Några aktuella samhällsfrågor som berör sverigefinnar, även i jämförelse med liknande frågor hos andra nationella minoriteter i Sverige.

KUNSKAPSKRAV I ÄMNET MODERSMÅL - FINSKA SOM NATIONELLT MINORITETSSPRÅK

Modersmål, finska (pdf, 776 kB)
https://www.skolverket.se/download/18.472714ce16b70ab98271369/1569251325417/Modersmål_finska_som_nationellt_minoritetsspråk_GR.pdf

Modersmål - jiddisch som nationellt minoritetsspråk

Språk är människans främsta redskap för att tänka, kommunicera och lära. Genom språket utvecklar människor sin identitet, uttrycker känslor och tankar och förstår hur andra känner och tänker. Att ha ett rikt och varierat språk är betydelsefullt för att kunna förstå och verka i ett samhälle där kulturer, livsåskådningar, generationer och språk möts.

Judar är en nationell minoritet med flerhundraåriga anor i Sverige. Deras språk – jiddisch – är ett officiellt nationellt minoritetsspråk. De nationella minoritetsspråkens ställning i Sverige är i stort behov av att stärkas. För att säkra språkens framtid i landet är det nödvändigt att fler utvecklar språkkunskaper. Språken är viktiga kulturbärare som uttrycker gemensamma erfarenheter, värden och kunskaper som förenar de nationella minoriteterna i Sverige med människor som talar samma språk i andra delar av världen. Att ha kunskaper i språket och om minoritetens kultur kan ge nya perspektiv på den egna identiteten och stärker möjligheterna till deltagande i samhällslivet i Sverige och andra länder.

Syfte

Undervisningen i ämnet modersmål - jiddisch som nationellt minoritetsspråk ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper i och om språket samt kunskaper om minoritetens kultur. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla sin flerspråkighet, sin förståelse av omvärlden och sin identitet.

Undervisningen ska stimulera elevernas intresse för att samtala, läsa och skriva på det nationella minoritetsspråket. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att möta och utveckla kunskaper om texter på språket i olika genrer. Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att utveckla en allsidig kommunikativ förmåga, språklig säkerhet i tal och skrift samt tilltro till sin förmåga att uttrycka sig i olika sammanhang och för skilda syften. Det innebär att eleverna genom undervisningen ska ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur man formulerar sig och samspelar med andra i tal och skrift, liksom en medvetenhet om hur språkbruket varierar beroende på situation och sociala sammanhang.

Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla kunskaper om den nationella minoritetens historia, kulturella uttryck och traditioner. Eleverna ska genom undervisningen även ges förutsättningar att utveckla kunskaper om den nationella minoritetens musik, litteratur och andra estetiska uttrycksformer. Vidare ska eleverna ges förutsättningar att utveckla kunskaper om det nationella minoritetsspråkets ursprung, utveckling och nutida status.

Undervisningen i ämnet modersmål - jiddisch som nationellt minoritetsspråk ska ge eleverna förutsättningar att utveckla
- förmåga att formulera sig och kommunicera i tal och skrift, urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer
- förmåga att anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang
- förståelse av jiddisch i tal och skrift
- kunskaper om sociala, historiska och kulturella företeelser i miljöer där språket används
- kunskaper om språkets ursprung, utveckling och nutida status.
-

Centralt innehåll

I årskurs 1–3, inom ramen för jiddisch som förstaspråk

Läsa och skriva
- Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier samt för att anpassa läsningen efter textens form och innehåll.
- Strategier för skrivande av olika typer av texter, för hand och på dator, om ämnen som är välbekanta för eleven.
- Alfabetet i tryckstil och sambandet mellan ljud och bokstav. Tala, lyssna och samtala
- Samtal om vardagliga företeelser och händelser.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande med anpassning till olika mottagare.
- Bilder och andra hjälpmedel som kan stödja presentationen.

Texter
- Berättande texter och poetiska texter för barn i form av bilderböcker, kapitelböcker, rim och ramsor, sagor och sånger.
- Faktatexter för barn.
- Texter med anknytning till judiska traditioner och kulturella uttrycksformer.

Språkbruk
- Ord och begrepp för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.
- Ord och begrepp med anknytning till judiska helger och traditioner.

Jiddischkultur
- Sång och andra estetiska uttrycksformer i jiddischkulturen.
- Mattraditioner med anknytning till jiddischkulturen.

I årskurs 4–6, inom ramen för jiddisch som förstaspråk

Läsa och skriva
- Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier samt för att urskilja texters budskap, både det direkt uttalade och sådant som är indirekt uttryckt.
- Strategier för skrivande av berättande texter och faktatexter med anpassning till deras uppbyggnad och språkliga drag.
- Jiddischens grundläggande struktur med böjningsmönster och meningsbyggnad.
- Ordböcker och andra hjälpmedel för stavning och ordförståelse.
- Alfabetet i skrivstil.

Tala, lyssna och samtala
- Samtal om egna och andras upplevelser samt om vardagliga företeelser och händelser.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande med anpassning till olika mottagare.
- Stödord, bilder, digitala medier och verktyg samt andra hjälpmedel för att planera och genomföra en muntlig presentation.

Texter
- Berättande texter och poetiska texter samt faktatexter för barn och unga från områden där jiddisch används.
- Texter med anknytning till judiska traditioner och företeelser i jiddischkulturen. Språkbruk
- Ord och begrepp för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Ords och begrepps nyanser och värdeladdning.
- Ord och begrepp som är specifika för judiska miljöer och traditioner. Idiomatiska uttryck och ordspråk.
- Likheter och skillnader mellan talad och skriven jiddisch.

Jiddischkultur
- Sång och andra estetiska uttrycksformer i jiddischkulturen.

- Levnadssätt historiskt i jiddischspråkiga samhällen samt den judiska befolkningens historia i Sverige.
- Några samhällsfrågor som berör judar i dag.

I årskurs 7–9, inom ramen för jiddisch som förstaspråk

Läsa och skriva
- Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier.
- Strategier för skrivande av olika typer av texter med anpassning till deras uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar, inklusive digitala verktyg.
- Jiddischens struktur med ordbildning, böjningsmönster, ordklasser och satsdelar.
- Hjälpmedel för informationssökning och ordförståelse.

Tala, lyssna och samtala
- Samtal och diskussioner om ämnen som är välbekanta för eleven samt om tankar, känslor, åsikter och aktuella händelser.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande med anpassning av språk, innehåll och disposition efter syfte och mottagare.
- Olika varieteter av talad jiddisch.

Texter
- Skönlitteratur för ungdomar.
- Beskrivande, förklarande, instruerande och argumenterande texter, till exempel tidningsartiklar och arbetsbeskrivningar. Texternas syfte, innehåll och typiska språkliga drag.
- Berättande texter och poetiska texter med anknytning till jiddischkulturen.

Språkbruk
- Ord och begrepp för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Ords och begrepps nyanser och värdeladdning. Idiomatiska uttryck och ordspråk.
- Ord och begrepp med anknytning till jiddischkulturen.
- Skillnader i språkanvändning beroende på syfte, mottagare och sammanhang. Språkets betydelse för att utöva inflytande.

Jiddischkultur
- Jiddischens ursprung och utveckling genom kontakter med olika språk och majoritetssamhällen, samt jiddischens framtid i Sverige och andra delar av världen. Organisationer som arbetar för att främja jiddisch och jiddischkulturen.
- Några jiddischförfattare och deras verk.
- Sociala, politiska och kulturella strömningar i jiddischvärlden från slutet av 1800-talet, till exempel Bund, sång och teater i jiddischvärlden och jiddischlitteraturens guldålder.
- Förintelsens konsekvenser för jiddisch och jiddischkulturen.
- Några aktuella samhällsfrågor som berör judar, även i jämförelse med liknande frågor hos andra nationella minoriteter i Sverige.

I årskurs 1–3, inom ramen för jiddisch som andraspråk

Läsa och skriva
- Lässtrategier för att förstå och tolka ord och fraser i enkla texter.
- Strategier för skrivande av enkla presentationer, beskrivningar och meddelanden.
- Skrivtecknens form i tryckstil och förhållandet mellan ljud och bokstav.

Tala, lyssna och samtala
- Samtal om ämnesområden som är välbekanta för eleven, till exempel intressen, personer och platser.
- Strategier for att uppfatta betydelsebärande ord och dra slutsatser om innehållet i talad jiddisch, till exempel med hjälp av förförståelse.
- Språkliga företeelser som uttal och intonation i det språk eleverna möter. Texter

- Berättande texter och poetiska texter för barn i form av bilderböcker, dikter, sagor och jiddischsånger.
- Enkla instruerande och beskrivande texter.
- Enkla texter med anknytning till jiddischkulturen.

Språkbruk
- Ord och begrepp för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.
- Ord och begrepp med anknytning till judiska helger och traditioner.

Jiddischkultur
- Sång och andra estetiska uttrycksformer i jiddischkulturen.
- Mattraditioner med anknytning till jiddischkulturen.

I årskurs 4–6, inom ramen för jiddisch som andraspråk

Läsa och skriva
- Lässtrategier för att förstå och tolka enkla texter från olika medier.
- Strategier för skrivande av enkla berättande texter, beskrivningar och instruktioner.
- Språkliga företeelser som grammatiska strukturer, i det språk eleverna möter.
- Olika sätt att orientera sig i anvisade skriftliga källor av olika slag för att hitta enkel information och använda den i egen produktion och interaktion.
- Skrivande av texter, för hand och på dator, om ämnen som är välbekanta för eleverna.
- Alfabetet i tryckstil.

Tala, lyssna och samtala
- Samtal om ämnesområden som är välbekanta för eleven, till exempel vardagliga situationer, händelser och aktiviteter.
- Strategier för att uppfatta betydelsebärande ord och sammanhang i talad jiddisch, till exempel med hjälp av förförståelse.
- Strategier för att lösa språkliga problem i samtal, till exempel gester, frågor och omformuleringar.
- Olika sätt att orientera sig i anvisade muntliga källor av olika slag för att hitta enkel information och använda den i egen produktion och interaktion.

Texter
- Berättande texter och poetiska texter för barn i form av bilderböcker, dikter, sagor, ordspråk och jiddischsånger.
- Enkla instruerande och beskrivande texter.
- Enkla texter med anknytning till jiddischkulturen.

Språkbruk
- Ord och begrepp för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.
- Ord och begrepp som är specifika för judiska miljöer och traditioner.

Idiomatiska uttryck och ordspråk.
- Hur ord och fasta språkliga uttryck, till exempel artighetsfraser och tilltalsord, används i texter och talat språk i olika situationer.

Jiddischkultur
- Sång och andra estetiska uttrycksformer i jiddischkulturen.
- Levnadssätt historiskt i jiddischspråkiga samhällen samt den judiska befolkningens historia i Sverige.
- Några samhällsfrågor som berör judar i dag.

I årskurs 7–9, inom ramen för jiddisch som andraspråk

Läsa och skriva
- Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier.
- Berättelser och beskrivningar i form av sammanhängande text.
- Språkliga företeelser som grammatiska strukturer och fasta språkliga uttryck, i det språk eleverna möter.
- Sökning av enkel information i ett avgränsat urval av skriftliga källor av olika slag för

användning i egen produktion och interaktion.
- Identifiering av bokstäver i skrivstil.
Tala, lyssna och samtala
- Samtal och diskussioner om ämnesområden som är välbekanta för eleven, till exempel olika slags händelseförlopp samt egna och andras erfarenheter.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande med anpassning till olika mottagare.
- Strategier för att uppfatta betydelsebärande ord och sammanhang i talad jiddisch, till exempel med hjälp av förförståelse.
- Strategier för att delta i och bidra till samtal, till exempel frågor samt bekräftande fraser och uttryck.
- Sökning av enkel information i ett avgränsat urval av muntliga källor av olika slag för användning i egen produktion och interaktion.
Texter
- Berättelser och annan fiktion för ungdomar. Sånger, dikter och ordspråk.
- Instruerande och beskrivande texter. Texternas syfte, innehåll och några av deras språkliga drag.
- Texter med anknytning till jiddischkulturen.
Språkbruk
- Ord och begrepp för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Ords och begrepps nyanser och värdeladdning. Idiomatiska uttryck och ordspråk.
- Ord och begrepp med anknytning till jiddischkulturen.
- Hur olika formuleringar används för att inleda och avsluta samtal samt olika typer av muntliga och skriftliga framställningar.
- Likheter och skillnader mellan talad och skriven jiddisch.
Jiddischkultur
- Jiddischens ursprung och utveckling genom kontakter med olika språk och majoritetssamhällen samt jiddischens framtid i Sverige och andra delar av världen. Organisationer som arbetar för att främja jiddisch och jiddischkulturen.
- Några jiddischförfattare och vilka verk de är kända för.
- Sociala, politiska och kulturella strömningar i jiddischvärlden från slutet av 1800-talet, till exempel Bund, sång och teater i jiddischvärlden och jiddischlitteraturens guldålder.
- Förintelsens konsekvenser för jiddisch och jiddischkulturen.
- Några aktuella samhällsfrågor som berör judar, även i jämförelse med liknande frågor hos andra nationella minoriteter i Sverige.

KUNSKAPSKRAV I ÄMNET MODERSMÅL - JIDDISCH SOM NATIONELLT MINORITETSSPRÅK

Modersmål, jiddisch (pdf, 779 kB)
https://www.skolverket.se/download/18.472714ce16b70ab9827136a/1569251325462/Modersmål_jiddisch_som_nationellt_minoritetsspråk_GR.pdf

Modersmål - meänkieli som nationellt minoritetsspråk

Språk är människans främsta redskap för att tänka, kommunicera och lära. Genom språket utvecklar människor sin identitet, uttrycker känslor och tankar och förstår hur andra känner och tänker. Att ha ett rikt och varierat språk är betydelsefullt för att kunna förstå och verka i ett samhälle där kulturer, livsåskådningar, generationer och språk möts.

Tornedalingar är en nationell minoritet med flerhundraåriga anor i Sverige. Deras språk – meänkieli – är ett officiellt nationellt minoritetsspråk. De nationella minoritetsspråkens ställning i Sverige är i stort behov av att stärkas. För att säkra språkens framtid i landet är det nödvändigt att fler utvecklar språkkunskaper. Språken är viktiga kulturbärare som uttrycker gemensamma erfarenheter, värden och kunskaper som förenar de nationella minoriteterna i Sverige med människor som talar samma språk i andra delar av världen. Att ha kunskaper i språket och om minoritetens kultur kan ge nya perspektiv på den egna identiteten och stärker möjligheterna till deltagande i samhällslivet i Sverige och andra länder.

Syfte

Undervisningen i ämnet modersmål - meänkieli som nationellt minoritetsspråk ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper i och om språket samt kunskaper om minoritetens kultur. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla sin flerspråkighet, sin förståelse av omvärlden och sin identitet.

Undervisningen ska stimulera elevernas intresse for att samtala, läsa och skriva på det nationella minoritetsspråket. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att möta och utveckla kunskaper om texter på språket i olika genrer. Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att utveckla en allsidig kommunikativ förmåga, språklig säkerhet i tal och skrift samt tilltro till sin förmåga att uttrycka sig i olika sammanhang och för skilda syften. Det innebär att eleverna genom undervisningen ska ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur man formulerar sig och samspelar med andra i tal och skrift, liksom en medvetenhet om hur språkbruket varierar beroende på situation och sociala sammanhang.

Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla kunskaper om den nationella minoritetens historia, kulturella uttryck och traditioner. Eleverna ska genom undervisningen även ges förutsättningar att utveckla kunskaper om den nationella minoritetens musik, litteratur och andra estetiska uttrycksformer. Vidare ska eleverna ges förutsättningar att utveckla kunskaper om det nationella minoritetsspråkets ursprung, utveckling och nutida status.

Undervisningen i ämnet modersmål - meänkieli som nationellt minoritetsspråk ska ge eleverna förutsättningar att utveckla
- förmåga att formulera sig och kommunicera i tal och skrift, urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer
- förmåga att anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang
- förståelse av meänkieli i tal och skrift
- kunskaper om sociala, historiska och kulturella företeelser i miljöer där språket används
- kunskaper om språkets ursprung, utveckling och nutida status.

Centralt innehåll

I årskurs 1–3, inom ramen för meänkieli som förstaspråk

Läsa och skriva
- Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier samt för att anpassa läsningen efter textens form och innehåll.
- Strategier för skrivande av olika typer av texter om ämnen som är välbekanta för eleven.
- Stavningsregler för vanligt förekommande ord i elevnära texter.
- Alfabetet på meänkieli och sambandet mellan ljud och bokstav.

Tala, lyssna och samtala
- Samtal om vardagliga företeelser och händelser.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande med anpassning till olika mottagare.

Bilder och andra hjälpmedel som kan stödja presentationen.

Texter
- Berättande texter och poetiska texter för barn i form av bilderböcker, kapitelböcker, dikter, sagor och sånger.
- Faktatexter för barn.
- Texter med anknytning till tornedalingars och andra meänkielitalandes kultur.

Språkbruk
- Ord och begrepp för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.
- Ord och begrepp med anknytning till tornedalingars och andra meänkielitalandes kultur.

Tornedalingars och andra meänkielitalandes kultur
- Tornedalingarnas och andra meänkielitalandes liv i dag med utgångspunkt i historia och kulturarv, till exempel traditioner och högtider.
- Tornedalingars och andra meänkielitalandes kulturarv i olika former, till exempel lekar, musik och andra estetiska uttryck.

I årskurs 4–6, inom ramen för meänkieli som förstaspråk

Läsa och skriva
- Lässtrategier for att förstå och tolka texter från olika medier samt för att urskilja texters budskap, både det direkt uttalade och sådant som är indirekt uttryckt.
- Strategier för skrivande av berättande texter och faktatexter med anpassning till deras uppbyggnad och språkliga drag.
- Meänkielis grundläggande struktur med stavningsregler, böjningsmönster och meningsbyggnad.
- Ordböcker och andra hjälpmedel för stavning och ordförståelse.

Tala, lyssna och samtala
- Samtal om egna och andras upplevelser samt om vardagliga företeelser och händelser.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande med anpassning till olika mottagare.

Stödord, bilder, digitala medier och verktyg samt andra hjälpmedel för att planera och genomföra en muntlig presentation.

Texter
- Berättande texter och poetiska texter samt faktatexter för barn och unga från områden där meänkieli används.
- Texter med anknytning till tornedalingars och andra meänkielitalandes kultur. Språkbruk
- Ord och begrepp för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Ords och begrepps nyanser och värdeladdning.
- Ord och begrepp med anknytning till tornedalingars och andra meänkielitalandes kultur.
- Likheter och skillnader mellan talad och skriven meänkieli.

Tornedalingars och andra meänkielitalandes kultur
- Tornedalingars och andra meänkielitalandes liv i dag med utgångspunkt i historia och kulturarv. Personer och händelser som har påverkat tornedalingars och andra meänkielitalandes kultur och historia.
- Tornedalingars och andra meänkielitalandes kulturarv i olika former, till exempel matkultur, hantverk och andra estetiska uttryck.
- Några samhällsfrågor som berör tornedalingar och andra meänkielitalande i dag.

- I årskurs 7–9, inom ramen för meänkieli som förstaspråk

Läsa och skriva
- Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier.
- Strategier för skrivande av olika typer av texter med anpassning till deras uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar, inklusive digitala verktyg.
- Meänkielis struktur med ordbildning, böjningsmönster, ordklasser och satsdelar.
- Hjälpmedel för informationssökning och ordförståelse.
Tala, lyssna och samtala
- Samtal och diskussioner om ämnen som är välbekanta för eleven, samt om tankar, känslor, åsikter och aktuella händelser.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande med anpassning av språk, innehåll och disposition efter syfte och mottagare.
- Olika varieteter av talad meänkieli.
Texter
- Skönlitteratur för ungdomar.
- Beskrivande, förklarande, instruerande och argumenterande texter, till exempel tidningsartiklar och arbetsbeskrivningar. Texternas syfte, innehåll och typiska språkliga drag.
- Berättande och poetiska texter med anknytning till tornedalingars och andra meänkielitalandes kultur.
Språkbruk
- Ord och begrepp för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Ords och begrepps nyanser och värdeladdning. Bildspråk och idiomatiska uttryck.
- Ord och begrepp med anknytning till tornedalingars och andra meänkielitalandes kultur.
- Skillnader i språkanvändning beroende på syfte, mottagare och sammanhang. Språkets betydelse för att utöva inflytande.
- Likheter och skillnader mellan olika varieteter av meänkieli.
Tornedalingars och andra meänkielitalandes kultur
- Tornedalingarnas och andra meänkielitalandes liv i dag med utgångspunkt i historia och kulturarv. Traditionella och nutida näringar, till exempel jord- och skogsbruk och turism.
- Meänkielins ursprung, utveckling och framtid i Sverige. Den tornedalska kulturens och andra meänkielitalandes kulturs villkor i relation till majoritetssamhället under olika tider. Organisationer som arbetar för att främja meänkieli och tornedalsk och andra meänkielitalandes kultur.
- Traditionell och modern tornedalsk och andra meänkielitalandes musik samt andra estetiska uttryck.
- Några tornedalska och andra meänkielitalande författare och deras verk.
- Några aktuella samhällsfrågor som berör tornedalingar och andra meänkielitalande, även i jämförelse med liknande frågor hos andra nationella minoriteter i Sverige.

I årskurs 1–3, inom ramen för meänkieli som andraspråk

Läsa och skriva
- Lässtrategier för att förstå och tolka ord och fraser i enkla texter.
- Strategier för skrivande av enkla presentationer, beskrivningar och meddelanden.
- Alfabetet på meänkieli och sambandet mellan ljud och bokstav.

Tala, lyssna och samtala
- Samtal om ämnesområden som är välbekanta för eleven, till exempel intressen, personer och platser.
- Strategier för att uppfatta betydelsebärande ord och dra slutsatser om innehållet i talad meänkieli, till exempel med hjälp av förförståelse.
- Språkliga företeelser som uttal och intonation i det språk eleverna möter.

Texter
- Berättande texter och poetiska texter för barn i form av bilderböcker, dikter, sagor och sånger.
- Enkla instruerande och beskrivande texter.
- Enkla texter med anknytning till tornedalingars och andra meänkielitalandes kultur.

Språkbruk
- Ord och begrepp för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.
- Ord och begrepp med anknytning till tornedalingars och andra meänkielitalandes kultur.

Tornedalingars och andra meänkielitalandes kultur
- Tornedalingarnas och andra meänkielitalandes liv i dag med utgångspunkt i historia och kulturarv, till exempel traditioner och högtider.
- Tornedalingars och andra meänkielitalandes kulturarv i olika former, till exempel lekar, musik och andra estetiska uttryck.

I årskurs 4–6, inom ramen för meänkieli som andraspråk

Läsa och skriva
- Lässtrategier för att förstå och tolka enkla texter från olika medier.
- Strategier för skrivande av enkla berättande texter, beskrivningar och instruktioner.
- Språkliga företeelser som stavningsregler och grammatiska strukturer, i det språk eleverna möter.
- Olika sätt att orientera sig i anvisade skriftliga källor av olika slag för att hitta enkel information och använda den i egen produktion och interaktion.

Tala, lyssna och samtala
- Samtal om ämnesområden som är välbekanta för eleven, till exempel vardagliga situationer, händelser och aktiviteter.
- Strategier för att uppfatta betydelsebärande ord och sammanhang i talad meänkieli, till exempel med hjälp av förförståelse.
- Strategier för att lösa språkliga problem i samtal, till exempel gester, frågor och omformuleringar.
- Olika sätt att orientera sig i anvisade muntliga källor av olika slag för att hitta enkel information och använda den i egen produktion och interaktion.

Texter
- Berättande texter och poetiska texter för barn i form av bilderböcker, dikter, sagor och sånger.
- Enkla instruerande och beskrivande texter.
- Enkla texter med anknytning till tornedalsk och andra meänkielitalandes kultur.

Språkbruk
- Ord och begrepp för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.
- Ord och begrepp med anknytning till tornedalingars och andra meänkielitalandes kultur.

- Hur ord och fasta språkliga uttryck, till exempel artighetsfraser och tilltalsord, används i texter och talat språk i olika situationer.
Tornedalingars och andra meänkielitalandes kultur
- Tornedalingarnas och andra meänkielitalandes liv i dag med utgångspunkt i historia och kulturarv. Personer och händelser som har påverkat tornedalingars och andra meänkielitalandes kultur och historia.
- Tornedalingars och andra meänkielitalandes kulturarv i olika former, till exempel matkultur, hantverk och andra estetiska uttryck.
- Några samhällsfrågor som berör tornedalingar och andra meänkielitalande i dag.

- **I årskurs 7–9, inom ramen för meänkieli som andraspråk**

Läsa och skriva
- Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier.
- Berättelser och beskrivningar i form av sammanhängande text.
- Språkliga företeelser som stavning, grammatiska strukturer och fasta språkliga uttryck, i det språk eleverna möter.
- Sökning av enkel information i ett avgränsat urval av skriftliga källor av olika slag för användning i egen produktion och interaktion.
Tala, lyssna och samtala
- Samtal och diskussioner om ämnesområden som är välbekanta för eleven, till exempel olika slags händelseförlopp samt egna och andras erfarenheter.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande med anpassning till olika mottagare.
- Strategier för att uppfatta betydelsebärande ord och sammanhang i talad meänkieli, till exempel med hjälp av förförståelse.
- Strategier för att delta i och bidra till samtal, till exempel frågor samt bekräftande fraser och uttryck.
- Sökning av enkel information i ett avgränsat urval av muntliga källor av olika slag för användning i egen produktion och interaktion.
Texter
- Berättelser och annan fiktion för ungdomar. Sånger och dikter.
- Instruerande och beskrivande texter. Texternas syfte, innehåll och några av deras typiska språkliga drag.
- Texter med anknytning till tornedalingars och andra meänkielitalandes kultur.
Språkbruk
- Ord och begrepp för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Ords och begrepps nyanser och värdeladdning.
- Ord och begrepp med anknytning till tornedalingars och andra meänkielitalandes kultur.
- Hur olika formuleringar används för att inleda och avsluta ett samtal samt olika typer av muntliga och skriftliga framställningar.
- Likheter och skillnader mellan talad och skriven meänkieli.
Tornedalingars och andra meänkielitalandes kultur
- Tornedalingarnas och andra meänkielitalandes liv i dag med utgångspunkt i historia och kulturarv. Traditionella och nutida näringar, till exempel jord- och skogsbruk och turism.
- Meänkielins ursprung, utveckling och framtid i Sverige. Den tornedalska kulturens och andra meänkielitalandes kulturs villkor i relation till majoritetssamhället under olika tider.
- Organisationer som arbetar för att främja meänkieli och tornedalsk och andra meänkielitalandes kultur.
- Traditionell och modern tornedalsk och andra meänkielitalandes musik samt andra estetiska uttryck.
- Några tornedalska och andra meänkielitalande författare och vilka verk de är kända för.

- Några aktuella samhällsfrågor som berör tornedalingar och andra meänkielitalande, även i jämförelse med liknande frågor hos andra nationella minoriteter i Sverige.

KUNSKAPSKRAV I ÄMNET MODERSMÅL - MEÄNKIELI SOM NATIONELLT MINORITETSSPRÅK

Modersmål, meänkieli (pdf, 778 kB)
https://www.skolverket.se/download/18.472714ce16b70ab9827136b/1569251325511/Modersmål_meänkieli_som_nationellt_minoritetsspråk_GR.pdf

Modersmål - romani chib som nationellt minoritetsspråk

Språk är människans främsta redskap för att tänka, kommunicera och lära. Genom språket utvecklar människor sin identitet, uttrycker känslor och tankar och förstår hur andra känner och tänker. Att ha ett rikt och varierat språk är betydelsefullt för att kunna förstå och verka i ett samhälle där kulturer, livsåskådningar, generationer och språk möts.

Romer är en nationell minoritet med flerhundraåriga anor i Sverige. Deras språk – romani chib – är ett officiellt nationellt minoritetsspråk. De nationella minoritetsspråkens ställning i Sverige är i stort behov av att stärkas. För att säkra språkens framtid i landet är det nödvändigt att fler utvecklar språkkunskaper. Språken är viktiga kulturbärare som uttrycker gemensamma erfarenheter, värden och kunskaper som förenar de nationella minoriteterna i Sverige med människor som talar samma språk i andra delar av världen. Att ha kunskaper i språket och om minoritetens kultur kan ge nya perspektiv på den egna identiteten och stärker möjligheterna till deltagande i samhällslivet i Sverige och andra länder.

Syfte

Undervisningen i ämnet modersmål - romani chib som nationellt minoritetsspråk ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper i och om språket samt kunskaper om minoritetens kultur. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla sin flerspråkighet, sin förståelse av omvärlden och sin identitet.

Undervisningen ska stimulera elevernas intresse för att samtala, läsa och skriva på det nationella minoritetsspråket. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att möta och utveckla kunskaper om texter på språket i olika genrer. Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att utveckla en allsidig kommunikativ förmåga, språklig säkerhet i tal och skrift samt tilltro till sin förmåga att uttrycka sig i olika sammanhang och för skilda syften. Det innebär att eleverna genom undervisningen ska ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur man formulerar sig och samspelar med andra i tal och skrift, liksom en medvetenhet om hur språkbruket varierar beroende på situation och sociala sammanhang.

Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla kunskaper om den nationella minoritetens historia, kulturella uttryck och traditioner. Eleverna ska genom undervisningen även ges förutsättningar att utveckla kunskaper om den nationella minoritetens musik, litteratur och andra estetiska uttrycksformer. Vidare ska eleverna ges förutsättningar att utveckla kunskaper om det nationella minoritetsspråkets ursprung, utveckling och nutida status.

Undervisningen i ämnet modersmål - romani chib som nationellt minoritetsspråk ska ge eleverna förutsättningar att utveckla
- förmåga att formulera sig och kommunicera i tal och skrift, urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer
- förmåga att anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang
- förståelse av romani chib i tal och skrift
- kunskaper om sociala, historiska och kulturella företeelser i miljöer där språket används
- kunskaper om språkets ursprung, utveckling och nutida status.

Centralt innehåll

I årskurs 1–3, inom ramen för romani chib som förstaspråk

Läsa och skriva
- Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier samt för att anpassa läsningen efter textens form och innehåll.
- Strategier för skrivande av olika typer av texter om ämnen som är välbekanta för eleven.
- Stavningsregler för vanligt förekommande ord i elevnära texter.
- Alfabetet på romani chib och sambandet mellan ljud och bokstav.

Tala, lyssna och samtala
- Samtal om vardagliga företeelser och händelser.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande med anpassning till olika mottagare.
- Bilder och andra hjälpmedel som kan stödja presentationen.

Texter
- Berättande texter och poetiska texter för barn i form av bilderböcker, kapitelböcker, dikter, sagor och sånger.
- Faktatexter för barn.
- Texter med anknytning till romska traditioner och kulturella uttrycksformer.

Språkbruk
- Ord och begrepp för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.
- Ord och begrepp med anknytning till romsk kultur.

Romsk kultur
- Romers liv i dag med utgångspunkt i historia och kulturarv, till exempel traditioner och högtider inom olika romska grupper.
- Romskt kulturarv i olika former, till exempel hantverkstraditioner, lekar, musik och andra estetiska uttryck.
- Språkområden där elevernas varieteter av romani chib talas.

I årskurs 4–6, inom ramen för romani chib som förstaspråk

Läsa och skriva
- Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier samt för att urskilja texters budskap, både det direkt uttalade och sådant som är indirekt uttryckt.
- Strategier för skrivande av berättande texter och faktatexter med anpassning till deras uppbyggnad och språkliga drag.
- Romani chibs grundläggande struktur med stavningsregler, böjningsmönster och meningsbyggnad.
- Ordböcker och andra hjälpmedel för stavning och ordförståelse. Tala, lyssna och samtala
- Samtal om egna och andras upplevelser samt om vardagliga företeelser och händelser.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande med anpassning till olika mottagare.

Stödord, bilder, digitala medier och verktyg samt andra hjälpmedel för att planera och genomföra en muntlig presentation.

Texter
- Berättande texter och poetiska texter samt faktatexter för barn och unga från områden där romani chib används.
- Texter som anknyter till romska traditioner och kulturella uttrycksformer. Språkbruk
- Ord och begrepp för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Ords och begrepps nyanser och värdeladdning.
- Ord och begrepp med anknytning till romsk kultur.
- Likheter och skillnader mellan talad och skriven romani chib.

Romsk kultur
- Romers levnadsvillkor i dag och genom historien i Sverige och andra delar av världen.

- Romskt kulturarv i olika former, till exempel traditionell och modern romsk matkultur, musik och dans.
- Några samhällsfrågor som berör romer i dag.
-

I årskurs 7–9, inom ramen för romani chib som förstaspråk

Läsa och skriva
- Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier.
- Strategier för skrivande av olika typer av texter med anpassning till deras uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, ljud och bild samspelar, inklusive digitala verktyg.
- Romani chibs struktur med ordbildning, böjningsmönster, ordklasser och satsdelar.
- Hjälpmedel för informationssökning och ordförståelse.

Tala, lyssna och samtala
- Samtal och diskussioner om ämnen som är välbekanta för eleven samt om tankar, känslor, åsikter och aktuella händelser.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande med anpassning av språk, innehåll och disposition efter syfte och mottagare.
- Olika varieteter av talad romani chib.

Texter
- Skönlitteratur för ungdomar.
- Beskrivande, förklarande, instruerande och argumenterande texter, till exempel tidningsartiklar och arbetsbeskrivningar. Texternas syfte, innehåll och typiska språkliga drag.
- Berättande texter och poetiska texter med anknytning till romska traditioner ochföreteelser.

Språkbruk
- Ord och begrepp för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Ords och begrepps nyanser och värdeladdning. Bildspråk och idiomatiska uttryck.
- Ord och begrepp med anknytning till romsk kultur.
- Skillnader i språkanvändning beroende på syfte, mottagare och sammanhang. Språkets betydelse för att utöva inflytande.
- Likheter och skillnader mellan olika varieteter av romani chib.

Romsk kultur
- Romani chibs ursprung, utveckling och framtid. Den romska kulturens villkor i relation till olika majoritetssamhällen under olika tider. Organisationer som arbetar för att främja romani chib och den romska kulturen.
- Romskt kulturarv i olika former, till exempel musik och andra estetiska uttryck.
- Några romska författare och deras verk.
- Några aktuella samhällsfrågor som berör romer, även i jämförelse med liknande frågor hos andra nationella minoriteter i Sverige.

I årskurs 1–3, inom ramen för romani chib som andraspråk

Läsa och skriva
- Lässtrategier för att förstå och tolka ord och fraser i enkla texter.
- Strategier för skrivande av enkla presentationer, beskrivningar och meddelanden.
- Alfabetet på romani chib och sambandet mellan ljud och bokstav.

Tala, lyssna och samtala
- Samtal om ämnesområden som är välbekanta för eleven, till exempel intressen, personer och platser.
- Strategier för att uppfatta betydelsebärande ord och dra slutsatser om innehållet i talad romani chib, till exempel med hjälp av förförståelse.
- Språkliga företeelser som uttal och intonation i det språk eleverna möter. Texter
- Berättande texter och poetiska texter för barn i form av bilderböcker, dikter, sagor och sånger.

- Enkla instruerande och beskrivande texter.
- Enkla texter med anknytning till romska traditioner och kulturella uttrycksformer.

Språkbruk
- Ord och begrepp för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.
- Ord och begrepp med anknytning till romsk kultur.

Romsk kultur
- Romers liv i dag med utgångspunkt i historia och kulturarv, till exempel traditioner och högtider inom olika romska grupper.
- Romskt kulturarv i olika former, till exempel hantverkstraditioner, lekar, musik och andra estetiska uttryck.

- Språkområden där elevernas varieteter av romani chib talas.

- I årskurs 4–6, inom ramen för romani chib som andraspråk

Läsa och skriva
- Lässtrategier för att förstå och tolka enkla texter från olika medier.
- Strategier för skrivande av enkla berättande texter, beskrivningar och instruktioner.
- Språkliga företeelser som stavningsregler och grammatiska strukturer, i det språk eleverna möter.
- Olika sätt att orientera sig i anvisade skriftliga källor av olika slag för att hitta enkel information och använda den i egen produktion och interaktion.

Tala, lyssna och samtala
- Samtal om ämnesområden som är välbekanta för eleven, till exempel vardagliga situationer, händelser och aktiviteter.
- Strategier för att uppfatta betydelsebärande ord och sammanhang i talad romani chib, till exempel med hjälp av förförståelse.
- Strategier för att lösa språkliga problem i samtal, till exempel gester, frågor och omformuleringar.
- Olika sätt att orientera sig i anvisade muntliga källor av olika slag för att hitta enkel information och använda den i egen produktion och interaktion.

Texter
- Berättande texter och poetiska texter för barn i form av bilderböcker, dikter, sagor och sånger.
- Enkla instruerande och beskrivande texter.
- Enkla texter med anknytning till romska traditioner och kulturella uttrycksformer.

Språkbruk
- Ord och begrepp för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.
- Ord och begrepp med anknytning till romsk kultur.
- Hur ord och fasta språkliga uttryck, till exempel artighetsfraser och tilltalsord, används i texter och talat språk i olika situationer.

Romsk kultur
- Romers levnadsvillkor i dag och genom historien i Sverige och andra delar av världen.
- Romskt kulturarv i olika former, till exempel traditionell och modern romsk matkultur, musik och dans.

- Några samhällsfrågor som berör romer i dag.

I årskurs 7–9, inom ramen för romani chib som andraspråk

Läsa och skriva
- Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier.
- Berättelser och beskrivningar i form av sammanhängande text.
- Språkliga företeelser som stavning, grammatiska strukturer och fasta språkliga uttryck, i det språk eleverna möter.
- Sökning av enkel information i ett avgränsat urval av skriftliga källor av olika slag för användning i egen produktion och interaktion.

Tala, lyssna och samtala

- Samtal och diskussioner om ämnesområden som är välbekanta för eleven, till exempel olika slags händelseförlopp samt egna och andras erfarenheter.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande med anpassning till olika mottagare.
- Strategier för att uppfatta betydelsebärande ord och sammanhang i talad romani chib, till exempel med hjälp av förförståelse.
- Strategier för att delta i och bidra till samtal, till exempel frågor samt bekräftande fraser och uttryck.
- Sökning av enkel information i ett avgränsat urval av muntliga källor av olika slag för användning i egen produktion och interaktion.

Texter
- Berättelser och annan fiktion för ungdomar. Sånger och dikter.
- Instruerande och beskrivande texter. Texternas syfte, innehåll och några av deras typiska språkliga drag.
- Texter med anknytning till romska traditioner och kulturella uttrycksformer.

Språkbruk
- Ord och begrepp för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Ords och begrepps nyanser och värdeladdning.
- Ord och begrepp med anknytning till romsk kultur.
- Hur olika formuleringar används för att inleda och avsluta samtal samt olika typer av muntliga och skriftliga framställningar.
- Likheter och skillnader mellan talad och skriven romani chib.

Romsk kultur
- Romani chibs ursprung, utveckling och framtid. Den romska kulturens villkor i relation till olika majoritetssamhällen under olika tider. Organisationer som arbetar för att främja romani chib och den romska kulturen.
- Romskt kulturarv i olika former, till exempel musik och andra estetiska uttrycksformer.
- Några romska författare och vilka verk de är kända för.
- Några aktuella samhällsfrågor som berör romer, även i jämförelse med liknande frågor hos andra nationella minoriteter i Sverige.

KUNSKAPSKRAV I ÄMNET MODERSMÅL - ROMANI CHIB SOM NATIONELLT MINORITETSSPRÅK

Modersmål, romani (pdf, 776 kB)
https://www.skolverket.se/download/18.472714ce16b70ab9827136c/1569251325559/Modersmål_romani_chib_som_nationellt_minoritetsspråk_GR.pdf

Samiska

Språk är människans främsta redskap för att tänka, kommunicera och lära. Genom språket utvecklar människor sin identitet, uttrycker känslor och tankar och förstår hur andra känner och tänker. Att ha ett rikt och varierat språk är betydelsefullt för att kunna förstå och verka i ett samhälle där kulturer, livsåskådningar, generationer och språk möts.

Samerna är ett urfolk och samiskan är officiellt språk i Sverige, Norge och Finland. Det samiska språket är en viktig kulturbärare som uttrycker gemensamma erfarenheter, värden och kunskaper och förenar samerna tvärs över gränserna i Sápmi/ Sábme/ Sámieniädname/ Saepmie/ Sameland. Kunskaper i samiska och kunskaper om den samiska kulturen stärker den egna identiteten och möjliggör deltagande i både det samiska och det svenska samhället.

Syfte
Undervisningen i ämnet samiska ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper i och om det samiska språket samt kunskaper om den samiska kulturen. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla sitt tal- och skriftspråk, sin flerspråkighet, sin förståelse av omvärlden och sin identitet.

Undervisningen ska stimulera elevernas intresse för att samtala, läsa och skriva på samiska. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att möta och utveckla kunskaper om samiska texter i olika genrer. I undervisningen ska eleverna möta samt få kunskaper om skönlitteratur samt ges förutsättningar att utveckla kunskaper om bilder, filmer och musik med anknytning till samiska traditioner och uttrycksformer. Undervisningen ska även bidra till att eleverna får möta och bekanta sig med nord-, lule-, pite-, ume- och sydsamiska i talad form.

Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att utveckla en språklig säkerhet i tal och skrift och tilltro till sin förmåga att uttrycka sig i olika sammanhang och för skilda syften. Det innebär att eleverna genom undervisningen ska ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur man formulerar egna åsikter och tankar i tal och skrift, liksom en medvetenhet om hur språkbruket varierar beroende på sociala sammanhang och medier. Eleverna ska också ges möjligheter att utveckla kunskaper för att kunna göra jämförelser mellan samiskan och andra språk.

Genom undervisningen i ämnet ska eleverna ges möjlighet att utveckla kunskaper om samiska språket, dess normer, uppbyggnad, historia och utveckling. På så sätt ska undervisningen bidra till att stärka elevernas medvetenhet om och tilltro till den egna språkliga och kommunikativa förmågan. Eleverna ska genom undervisningen även ges möjlighet att utveckla sin kulturella identitet. Undervisningen ska därför bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om samisk historia, samiska näringar och traditioner samt om samiska samhällsstrukturer.

Undervisningen i ämnet samiska ska ge eleverna förutsättningar att utveckla
- förmåga att formulera sig och kommunicera i tal och skrift, urskilja språkliga strukturer
och följa språkliga normer
- förmåga att anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang

- förmåga att läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften
- kunskaper om sociala, historiska och kulturella företeelser i det samiska samhället.

Centralt innehåll

I årskurs 1–3, inom ramen för samiska som förstaspråk

Läsa och skriva
- Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier samt för att anpassa läsningen efter textens form och innehåll.
- Strategier för skrivande av olika typer av texter om ämnen som är välbekanta för eleven.
- Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar.
- Stavningsregler för vanligt förekommande ord i elevnära texter.
- Samiska alfabetet och sambandet mellan ljud och bokstav.

Tala, lyssna och samtala
- Samtal om vardagliga företeelser och händelser.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande med anpassning till olika mottagare.
- Bilder, digitala medier och verktyg samt andra hjälpmedel som kan stödja presentationen.
- Muntlig berättarkonst.

Texter
- Berättande texter och poetiska texter för barn i form av bilderböcker, kapitelböcker, sagor och sägner.
- Berättande texter och poetiska texter för barn från olika tider i form av rim, ramsor, ordspråk och jojk.
- Faktatexter för barn.
- Texter med anknytning till samiska traditioner, företeelser och kulturella uttrycksformer.
- Hur texternas innehåll kan organiseras.

Språkbruk
- Ord och begrepp för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.
- Ord och begrepp som är specifika för samiska miljöer.
- Likheter och skillnader mellan talad och skriven samiska.

Samisk kultur
- Samers olika levnadssätt i dag med utgångspunkt i historia och kulturarv. Samiskt förhållningssätt till naturen, årstidernas växling och traditionellt nyttjande av mark och vatten.
- Samiskt kulturarv i olika former, till exempel lekar, musik, slöjd och andra estetiska uttryck.
- Miljöer där elevens egen varietet talas.

I årskurs 4–6, inom ramen för samiska som förstaspråk

Läsa och skriva
- Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier samt för att urskilja texters budskap, både det direkt uttalade och sådant som är indirekt uttryckt.
- Strategier för skrivande av berättande texter och faktatexter med anpassning till deras uppbyggnad och språkliga drag.
- Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar, inklusive digitala verktyg.
- Samiskans struktur med meningsbyggnad, stavningsregler, böjningsmönster och ordklasser.
- Ordböcker och andra hjälpmedel för stavning och ordförståelse.

Tala, lyssna och samtala
- Samtal om egna och andras upplevelser, vardagliga företeelser och händelser.

- Muntliga presentationer och muntligt berättande med anpassning till olika mottagare.
Stödord, bilder, digitala medier och verktyg samt andra hjälpmedel för att planera och genomföra en muntlig presentation.
- Muntlig berättarkonst.
Texter
- Berättande texter och poetiska texter för barn och unga i form av skönlitteratur, sagor och sägner.
- Berättande texter och poetiska texter som belyser samers villkor, traditioner och samiska kulturella uttrycksformer.
- Faktatexter för barn och unga.
- Instruerande texter, till exempel spelinstruktioner och arbetsbeskrivningar.
- Hur texternas innehåll organiseras.
Språkbruk
- Ord och begrepp för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Ords och begrepps nyanser och värdeladdning.
- Ord och begrepp som är specifika för samiska miljöer.
- Likheter och skillnader mellan talad och skriven samiska.
Samisk kultur
- Samers olika levnadssätt i dag med utgångspunkt i historia och kulturarv. Samiskt förhållningssätt till naturen, årstidernas växling och traditionellt nyttjande av mark och vatten.
- Samiskt kulturarv i olika former, till exempel musik, slöjd och koltar från området där elevernas språkvarieteter talas.
- Nord-, lule-, pite-, ume- och sydsamiska språkområden i Sápmi/ Sábme/ Sámieniädname/Saepmie/Sameland.

I årskurs 7–9, inom ramen för samiska som förstaspråk

Läsa och skriva
- Lässtrategier för att tolka och analysera olika typer av texter från olika medier. Att urskilja texters syfte, avsändare och sammanhang. Att urskilja innehåll som kan vara explicit eller implicit uttryckt i texten.
- Strategier för skrivande av olika typer av texter med anpassning till deras uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar, inklusive digitala verktyg.
- Samiskans struktur med ordbildning, böjningsmönster, ordklasser och satsdelar.
- Hjälpmedel för informationssökning och ordförståelse.
Tala, lyssna och samtala
- Samtal och diskussioner om ämnen som är välbekanta för eleven samt om tankar, känslor, åsikter och aktuella händelser.
- Olika former för muntligt återberättande, beskrivande och reflekterande.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande med anpassning av språk, innehåll och disposition efter syfte och mottagare.
- Muntlig berättarkonst.
- Talad nord-, lule-, pite-, ume- och sydsamiska.
Texter
- Skönlitteratur för ungdomar från olika tider.
- Språkliga drag, ord och begrepp i skönlitteratur för ungdomar.
- Berättande texter och poetiska texter med anknytning till samiska traditioner och företeelser.
- Beskrivande, förklarande, instruerande och argumenterande texter, till exempel tidningsartiklar och arbetsbeskrivningar. Texternas syfte, innehåll och typiska språkliga drag.
Språkbruk

- Ord och begrepp för samiska traditioner, näringar och samhällsstrukturer samt samiskt kulturarv.
- Ord och begrepp för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Ords och begrepps nyanser och värdeladdning. Bildspråk och idiomatiska uttryck.
- Skillnader i språkanvändning beroende på syfte, mottagare och sammanhang. Språkets betydelse för att utöva inflytande.
- Likheter och skillnader mellan talad och skriven samiska. Samisk kultur
- Samers olika levnadssätt i dag med utgångspunkt i historia och kulturarv. Historiska levnadssätt och levnadssätt i dag.
- Traditionella näringar och samiska institutioner och organisationer. Sametinget, dess verksamhet och funktion.
- Några samiska författare och deras verk.
- Traditionell och modern jojk och annan samisk musik.
- Samiskans utveckling och framtid.
- Några aktuella samiska samhällsfrågor, även i jämförelse med motsvarande företeelser hos något annat urfolk.

I årskurs 1–3, inom ramen för samiska som andraspråk

Läsa och skriva
- Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier.
- Strategier för skrivande av olika slags enkla texter med bildstöd.
- Stavningsregler för vanligt förekommande ord i elevnära texter.
- Samiska alfabetet och sambandet mellan ljud och bokstav.

Tala, lyssna och samtala
- Samtal om ämnesområden som är välbekanta för eleven, till exempel intressen, personer och platser.
- Frågor och svar, hälsningsfraser och presentationer av sig själv.
- Uttal, stavelser och satsmelodi.
- Muntlig berättarkonst.

Texter
- Berättande texter och poetiska texter för barn i form av bilderböcker, kapitelböcker, sagor och sägner.
- Berättande texter och poetiska texter för barn från olika tider i form av rim, ramsor, ordspråk och jojk.
- Faktatexter för barn.
- Texter med anknytning till samiska traditioner, företeelser och kulturella uttrycksformer.

Språkbruk
- Ord och begrepp för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.
- Ord och begrepp som är specifika för samiska miljöer.

Samisk kultur
- Samers olika levnadssätt i dag med utgångspunkt i historia och kulturarv. Samiskt förhållningssätt till naturen, årstidernas växling och traditionellt nyttjande av mark och vatten.
- Samiskt kulturarv i olika former, till exempel lekar, musik, slöjd och andra estetiska uttryck.
- Miljöer där elevens egen varietet talas.

I årskurs 4–6, inom ramen för samiska som andraspråk

Läsa och skriva
- Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier samt för att anpassa läsningen efter textens form och innehåll.
- Strategier för skrivande av berättande texter och faktatexter.
- Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar, inklusive digitala verktyg.
- Samiskans struktur med meningsbyggnad, stavningsregler, böjningsmönster och ordklasser.
- Ordböcker och andra hjälpmedel för stavning och ordförståelse.

Tala, lyssna och samtala
- Samtal om ämnen som är välbekanta för eleven, till exempel vardagliga situationer, händelser och aktiviteter.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande med anpassning till olika mottagare. Stödord, bilder, digitala medier och verktyg samt andra hjälpmedel för att planera och genomföra en muntlig presentation.
- Uttal, stavelser och satsmelodi.
- Muntlig berättarkonst.
Texter
- Berättande texter och poetiska texter för barn och unga i form av skönlitteratur, sagor och sägner.
- Berättande texter och poetiska texter som belyser samers villkor, traditioner och samiska kulturella uttrycksformer.
- Faktatexter för barn och unga.
- Instruerande texter, till exempel spelinstruktioner och arbetsbeskrivningar.
Språkbruk
- Ord och begrepp för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Ords och begrepps nyanser och värdeladdning.
- Ord och begrepp som är specifika för samiska miljöer. Samisk kultur
- Samers olika levnadssätt i dag med utgångspunkt i historia och kulturarv. Samiskt förhållningssätt till naturen, årstidernas växling och traditionellt nyttjande av mark och vatten.
- Samiskt kulturarv i olika former, till exempel musik, slöjd och koltar från området där elevernas språkvarieteter talas.
- Nord-, lule-, pite-, ume- och sydsamiska språkområden i Sápmi/ Sábme/ Sámieniädname/Saepmie/Sameland.

I årskurs 7–9, inom ramen för samiska som andraspråk

Läsa och skriva
- Lässtrategier för att förstå och tolka olika typer av texter från olika medier. Att urskilja texters syfte, avsändare och sammanhang. Att urskilja innehåll som kan vara explicit eller implicit uttryckt i texten.
- Strategier för skrivande av olika typer av texter med anpassning till deras uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar, inklusive digitala verktyg.
- Samiskans struktur med ordbildning, böjningsmönster, ordklasser och satsdelar.
- Hjälpmedel för informationssökning och ordförståelse.
Tala, lyssna och samtala
- Samtal och diskussioner om ämnen som är välbekanta för eleven samt om tankar, känslor, åsikter och aktuella händelser.
- Olika former för muntligt återberättande, beskrivande och reflekterande.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande med anpassning av språk, innehåll och disposition efter syfte och mottagare.
- Muntlig berättarkonst.
- Talad nord-, lule-, pite-, ume- och sydsamiska.
Texter
- Skönlitteratur för ungdomar från olika tider.
- Språkliga drag, ord och begrepp i skönlitteratur för ungdomar.
- Berättande texter och poetiska texter med anknytning till samiska traditioner och företeelser.
- Beskrivande, förklarande, instruerande och argumenterande texter, till exempel tidningsartiklar och arbetsbeskrivningar. Texternas syfte, innehåll och typiska språkliga drag.
Språkbruk
- Ord och begrepp som är specifika för samiska miljöer.

- Ord och begrepp för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Ords och begrepps nyanser och värdeladdning.
- Likheter och skillnader mellan talad och skriven samiska.

Samisk kultur

- Samers olika levnadssätt i dag med utgångspunkt i historia och kulturarv. Historiska levnadssätt och levnadssätt i dag.
- Traditionella näringar och samiska institutioner och organisationer. Sametinget, dess verksamhet och funktion.
- Några samiska författare och deras verk.

- Traditionell och modern jojk och annan samisk musik.
- Samiskans utveckling och framtid.
- Några aktuella samiska samhällsfrågor, även i jämförelse med motsvarande företeelser hos något annat urfolk.

KUNSKAPSKRAV I ÄMNET SAMISKA

Samiska (pdf, 760 kB)
https://www.skolverket.se/download/18.472714ce16b70ab98271376/1569251325792/Samiska_SA.pdf

Moderna språk

Språk är människans främsta redskap för att tänka, kommunicera och lära. Att ha kunskaper i flera språk kan ge nya perspektiv på omvärlden, ökade möjligheter till kontakter och större förståelse för olika sätt att leva. Kunskaper i flera språk ökar också individens möjligheter att ingå i olika sociala och kulturella sammanhang och att delta i internationellt studie- och arbetsliv.

Syfte
Undervisningen i ämnet moderna språk ska syfta till att eleverna utvecklar sin flerspråkighet och tillägnar sig kunskaper i målspråket och kunskaper om områden och sammanhang där språket används samt tilltro till sin förmåga att använda språket i olika situationer och för skilda syften.

Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla en allsidig kommunikativ förmåga. Denna förmåga innebär att förstå talat och skrivet språk, att kunna formulera sig och samspela med andra i tal och skrift och att kunna anpassa sitt språk till olika situationer, syften och mottagare. I den kommunikativa förmågan ingår även språklig säkerhet och att kunna använda olika strategier för att underlätta kommunikationen när språkkunskaperna inte räcker till.

I mötet med talat språk och texter ska eleverna ges möjlighet att utveckla förmågan att sätta innehållet i relation till egna erfarenheter, livsvillkor och intressen. Undervisningen ska även ge eleverna möjligheter att utveckla kunskaper om och förståelse för olika livsvillkor samt sociala och kulturella företeelser i områden och i sammanhang där språket används.

Undervisningen ska bidra till att eleverna utvecklar kunskaper i att söka, värdera, välja och tillägna sig innehållet i talat språk och texter från olika källor. De ska också ges förutsättningar att kunna använda olika hjälpmedel för lärande, förståelse, skapande och kommunikation. Undervisningen ska stimulera elevernas intresse för språk och kulturer och förmedla nyttan av språkkunskaper.

Undervisningen i ämnet moderna språk ska ge eleverna förutsättningar att utveckla
- förståelse av målspråket i tal och skrift
- förmåga att formulera sig och kommunicera på målspråket i tal och skrift
- förmåga att anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang
- förståelse av kulturella och sociala förhållanden i olika sammanhang och områden där språket används.

Centralt innehåll

I årskurs 4–9, inom ramen för elevens val

Kommunikationens innehåll
- Ämnesområden som är välbekanta för eleverna.
- Vardagliga situationer, intressen, personer och platser.
- Åsikter och känslor.
- Vardagsliv och levnadssätt i olika sammanhang och områden där språket används.

Lyssna och läsa – reception
- Tydligt talat språk och enkla texter som är instruerande, beskrivande och kontaktskapande via olika medier, även i kombination med illustrationer.

- Dialoger och samtal.
- Berättelser och annan fiktion, även i talad eller dramatiserad form, samt sånger.
- Muntliga och skriftliga meddelanden samt information, till exempel på skyltar och i reklam.
- Strategier för att uppfatta betydelsebärande ord och dra slutsatser om innehållet, till exempel med hjälp av förförståelse och bilder.
- Olika sätt att orientera sig i anvisade muntliga och skriftliga källor av olika slag för att hitta enkel information och använda den i egen produktion och interaktion.
- Uttal, grammatiska strukturer och stavning, i det språk eleverna möter.
- Hur ord, fasta språkliga uttryck och vardagsfraser används i texter och talat språk i olika situationer.

Tala, skriva och samtala – produktion och interaktion
- Samtal och skrivande för kontakt och kommunikation.
- Presentationer, instruktioner, meddelanden, berättelser och beskrivningar i tal och skrift.
- Strategier för att underlätta samtal, till exempel omformuleringar, gester och frågor.
- Uttal, ord, artighetsfraser och andra fasta språkliga uttryck samt grammatiska strukturer och stavning i elevernas egen produktion och interaktion.
- Bearbetning av egna muntliga och skriftliga framställningar för att förtydliga kommunikationen.

I årskurs 4–6, inom ramen för språkval

Kommunikationens innehåll
- Ämnesområden som är välbekanta för eleverna.
- Vardagliga situationer, intressen, personer och platser.
- Vardagsliv och levnadssätt i olika sammanhang och områden där språket används.

Lyssna och läsa – reception
- Tydligt talat språk och enkla texter som är instruerande, beskrivande och kontaktskapande via olika medier, även i kombination med illustrationer.
- Enkla dialoger och samtal.
- Sånger och ramsor.
- Enkla meddelanden och enkel information.
- Strategier för att uppfatta betydelsebärande ord i tal, till exempel genom att gissa och dra slutsatser med hjälp av sammanhanget.
- Sökning av mycket enkel, tydlig information i anvisade källor av olika slag, för att hitta till exempel klockslag, platser, priser eller namn.
- Språkliga företeelser i det språk eleverna möter, med betoning på uttal samt sambandet mellan skrift och uttal.
- Hur ord och vardagsfraser används i olika situationer.

Tala, skriva och samtala – produktion och interaktion
- Enkla presentationer, meddelanden, beskrivningar och dialoger i tal och skrift.
- Strategier för att underlätta samtal, till exempel gester och frågor.
- Språkliga företeelser för att förtydliga kommunikationen med betoning på uttal.

I årskurs 7–9, inom ramen för språkval

Kommunikationens innehåll
- Ämnesområden som är välbekanta för eleverna.
- Vardagliga situationer, intressen, personer, platser, aktiviteter och händelser.
- Åsikter, känslor och erfarenheter.
- Vardagsliv, levnadssätt och sociala relationer i olika sammanhang och områden där

språket används, även i jämförelse med egna erfarenheter och kunskaper. Målspråkets utbredning i världen.
Lyssna och läsa – reception
- Tydligt talat språk och enkla texter som är instruerande, beskrivande och kontaktskapande via olika medier.
- Dialoger, samtal och intervjuer.
- Berättelser och annan fiktion, även i talad eller dramatiserad form.
- Sånger och dikter.
- Muntliga och skriftliga meddelanden samt information, till exempel reklam, tidtabeller och notiser.
- Strategier för att uppfatta betydelsebärande ord och sammanhang samt för att anpassa lyssnande och läsning till framställningens form och innehåll.
- Sökning av enkel information i ett avgränsat urval av muntliga och skriftliga källor av olika slag för användning i egen produktion och interaktion.
- Uttal, ord och fasta språkliga uttryck samt grammatiska strukturer och stavning, i det språk eleverna möter.
- Hur olika formuleringar används för att inleda och avsluta olika typer av framställningar och samtal.

Tala, skriva och samtala – produktion och interaktion
- Samtal och skrivande för kontakt och kommunikation.
- Presentationer, instruktioner, meddelanden, berättelser och beskrivningar i sammanhängande tal och skrift.
- Strategier, till exempel omformuleringar, frågor och stödjande fraser, för att bidra till och underlätta samtal och skriftlig interaktion, även digital.
- Uttal, ord, artighetsfraser, tilltalsord och andra fasta språkliga uttryck samt grammatiska strukturer och stavning i elevernas egen produktion och interaktion.
- Bearbetning av egna muntliga och skriftliga framställningar för att förtydliga och anpassa kommunikationen efter syfte och sammanhang.

I årskurs 4–9, inom ramen för elevens val, kinesiska

Kommunikationens innehåll
- Ämnesområden som är välbekanta för eleverna.
- Vardagliga situationer, intressen, personer och platser.
- Vardagsliv och levnadssätt i olika sammanhang och områden där kinesiska används.
Lyssna – reception
- Tydligt talat språk som är instruerande, beskrivande och kontaktskapande via olika medier, även i kombination med illustrationer.
- Dialoger och samtal.
- Sånger och ramsor.
- Enkla meddelanden samt information.
- Strategier för att uppfatta fonem, tonem och betydelsebärande ord samt för att dra slutsatser om innehållet.
- Språkliga företeelser i det språk eleverna möter, med betoning på uttal och grundläggande satsstrukturer.
- Hur ord och vardagsfraser används i olika situationer.
- Pinyin som stöd för förståelse av det talade språk eleverna möter.
Tala och samtala – produktion och interaktion
- Enkla samtal för kontakt och kommunikation.
- Enkla presentationer, instruktioner, meddelanden och beskrivningar.
- Strategier för att underlätta samtal, till exempel gester och frågor.
- Språkliga företeelser, med betoning på uttal, intonation och grundläggande satsstrukturer samt fasta språkliga uttryck, till exempel artighetsfraser, i elevernas egen produktion och interaktion.
- Bearbetning av egna framställningar för att förtydliga informationen.

- Pinyin som ett medel för att utveckla elevernas talade språk, även uttal och ordförråd.
Läsa – reception (förenklade kinesiska tecken)
- Enkla texter som är beskrivande och kontaktskapande, även i kombination med illustrationer.
- Enkla meddelanden och skrivna dialoger.
- Olika hjälpmedel för läsning, till exempel pinyin, syntetiskt tal och elektroniska ordböcker.
- De förenklade tecknens ursprung, användning och uppbyggnad i de texter eleverna möter, även principer för streckordning och analys av teckendelar.
Skriva – produktion och interaktion (förenklade kinesiska tecken)
- Enkla texter, till exempel presentationer, meddelanden och skrivna dialoger.
- Hur vanligt förekommande tecken som är relevanta för kommunikationens innehåll skrivs för hand, även streckordning.
- Pinyin och andra hjälpmedel, även digitala, som stöd för den skriftliga produktionen och interaktionen.

I årskurs 4–6, inom ramen för språkval, kinesiska

Kommunikationens innehåll
- Ämnesområden som är välbekanta för eleverna.
- Vardagliga situationer, intressen, personer och platser.
- Vardagsliv och levnadssätt i olika sammanhang och områden där kinesiska används.
Lyssna – reception
- Tydligt talat språk som är instruerande, beskrivande och kontaktskapande via olika medier, även i kombination med illustrationer.
- Enkla dialoger och samtal.
- Sånger och ramsor.
- Enkla meddelanden och enkel information.
- Strategier för att uppfatta betydelsebärande ord till exempel genom att gissa och dra slutsatser med hjälp av sammanhanget.
- Språkliga företeelser i det språk eleverna möter, med betoning på uttal och intonation.
- Hur ord och vardagsfraser används i olika situationer.
- Pinyin som stöd för förståelse av det talade språk eleverna möter.
Tala och samtala – produktion och interaktion
- Korta, enkla presentationer, meddelanden, beskrivningar och dialoger.
- Strategier för att underlätta samtal, till exempel gester.
- Språkliga företeelser för att förtydliga kommunikationen med betoning på uttal och intonation.
- Pinyin som ett medel för att utveckla elevernas talade språk, även uttal och ordförråd.
Läsa – reception (förenklade kinesiska tecken)
- Enkla texter som är beskrivande, även i kombination med illustrationer.
- Enkla meddelanden och skrivna dialoger.
- Olika hjälpmedel för läsning, till exempel pinyin, syntetiskt tal och elektroniska ordböcker.
- De förenklade tecknens uppbyggnad i de texter eleverna möter.
Skriva – produktion och interaktion (förenklade kinesiska tecken)
- Korta, enkla texter, till exempel meddelanden.
- Hur några vanligt förekommande tecken som är relevanta för kommunikationens innehåll skrivs för hand, även streckordning.
- Pinyin och andra hjälpmedel, även digitala, som stöd för den skriftliga produktionen och interaktionen.

I årskurs 7–9, inom ramen för språkval, kinesiska

Kommunikationens innehåll
- Ämnesområden som är välbekanta för eleverna.
- Vardagliga situationer, intressen, personer och platser.
- Åsikter och känslor.
- Vardagsliv, levnadssätt och sociala relationer i olika sammanhang och områden där kinesiska används, även i jämförelse med egna erfarenheter och kunskaper. Kinesiskans utbredning i världen.

Lyssna – reception
- Tydligt talat språk som är instruerande, beskrivande och kontaktskapande via olika medier, även i kombination med illustrationer.
- Dialoger och samtal.
- Berättelser och annan fiktion, även i dramatiserad form, samt sånger.
- Meddelanden och information.
- Strategier för att uppfatta betydelsebärande ord och dra slutsatser om innehållet, till exempel med hjälp av förförståelse.
- Olika sätt att orientera sig i anvisade muntliga källor av olika slag för att hitta enkel information och använda den i egen produktion och interaktion.
- Uttal, intonation och grammatiska strukturer, i det språk eleverna möter.
- Hur ord, fasta språkliga uttryck och vardagsfraser används i olika situationer.
- Pinyin som stöd för förståelse av det talade språk eleverna möter.

Tala och samtala – produktion och interaktion
- Samtal för kontakt och kommunikation.
- Presentationer, instruktioner, meddelanden och beskrivningar i sammanhängande tal.
- Strategier för att underlätta samtal, till exempel omformuleringar, gester och frågor.
- Språkliga företeelser med betoning på uttal och intonation samt ord, artighetsfraser och andra fasta språkliga uttryck, i elevernas egen produktion och interaktion.
- Bearbetning av egna muntliga framställningar för att förtydliga kommunikationen.
- Pinyin som ett medel för att utveckla elevernas talade språk, även uttal och ordförråd.

Läsa – reception (förenklade kinesiska tecken)
- Enkla texter som är instruerande, beskrivande, berättande och kontaktskapande, även i kombination med illustrationer.
- Meddelanden och information, till exempel på skyltar.
- Strategier för att använda hjälpmedel för läsning, till exempel pinyin, syntetiskt tal och elektroniska ordböcker.
- Sökning av mycket enkel, tydlig information i anvisade skriftliga källor, för att hitta till exempel klockslag, platser, priser eller namn.
- De förenklade tecknens ursprung, användning och uppbyggnad i de texter eleverna möter, även principer för streckordning och analys av teckendelar.

Skriva – produktion och interaktion (förenklade kinesiska tecken)
- Presentationer, meddelanden, beskrivningar och skrivna dialoger.
- Hur vanligt förekommande tecken som är relevanta för kommunikationens innehåll skrivs för hand, även streckordning.
- Pinyin och andra hjälpmedel, även digitala, som stöd för den skriftliga produktionen och interaktionen.

KUNSKAPSKRAV I ÄMNET MODERNA SPRÅK

Moderna språk (pdf, 906 kB)
https://www.skolverket.se/download/18.472714ce16b70ab98271368/1569251325293/Moderna_språk_GR.pdf

Engelska

Språk är människans främsta redskap för att tänka, kommunicera och lära. Att ha kunskaper i flera språk kan ge nya perspektiv på omvärlden, ökade möjligheter till kontakter och större förståelse för olika sätt att leva. Engelska språket omger oss i vardagen och används inom så skilda områden som politik, utbildning och ekonomi. Kunskaper i engelska ökar därför individens möjligheter att ingå i olika sociala och kulturella sammanhang och att delta i internationellt studie- och arbetsliv.

Syfte
Undervisningen i ämnet engelska ska syfta till att eleverna utvecklar sin flerspråkighet och tillägnar sig kunskaper i engelska språket och kunskaper om områden och sammanhang där engelska används samt tilltro till sin förmåga att använda språket i olika situationer och för skilda syften.

Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla en allsidig kommunikativ förmåga. Denna förmåga innebär att förstå talat och skrivet språk, att kunna formulera sig och samspela med andra i tal och skrift och att kunna anpassa sitt språk till olika situationer, syften och mottagare. I den kommunikativa förmågan ingår även språklig säkerhet och att kunna använda olika strategier för att underlätta kommunikationen och lösa problem när språkkunskaperna inte räcker till.

I mötet med talat språk och texter ska eleverna ges möjlighet att utveckla förmågan att sätta innehållet i relation till egna erfarenheter, livsvillkor och intressen. Undervisningen ska även ge eleverna möjligheter att utveckla kunskaper om och förståelse för olika livsvillkor samt sociala och kulturella företeelser i områden och i sammanhang där språket används.

Undervisningen ska bidra till att eleverna utvecklar kunskaper i att söka, värdera, välja och tillägna sig innehållet i talat språk och texter från olika källor. De ska också ges förutsättningar att kunna använda olika hjälpmedel för lärande, förståelse, skapande och kommunikation. Undervisningen ska stimulera elevernas intresse för språk och kulturer och förmedla nyttan av språkkunskaper.

Undervisningen i ämnet engelska ska ge eleverna förutsättningar att utveckla
- förståelse av engelska i tal och skrift
- förmåga att formulera sig och kommunicera på engelska i tal och skrift
- förmåga att anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang
- förståelse av kulturella och sociala förhållanden i olika sammanhang och områden där engelska används.

Centralt innehåll

I årskurs 1–3

Kommunikationens innehåll
- Ämnesområden som är välbekanta för eleverna.
- Vardagliga situationer, intressen, personer och platser.
- Vardagsliv och levnadssätt i olika sammanhang och områden där engelska används.

Lyssna och läsa – reception

- Tydligt talad engelska och enkla texter som är instruerande, beskrivande och kontaktskapande via olika medier, även i kombination med illustrationer.
- Enkla dialoger och samtal.
- Filmer och dramatiserade berättelser för barn.
- Sånger, ramsor, dikter och sagor.
- Ord och fraser i närmiljön, till exempel på skyltar, i reklam och andra enkla texter.

Tala, skriva och samtala – produktion och interaktion
- Enkla presentationer, meddelanden, beskrivningar och dialoger i tal och skrift.
- Enkla samtal.
- Sånger, ramsor och dramatiseringar.

I årskurs 4–6

Kommunikationens innehåll
- Ämnesområden som är välbekanta för eleverna.
- Vardagliga situationer, intressen, personer, platser, aktiviteter och händelser.
- Åsikter, känslor och erfarenheter.
- Vardagsliv, levnadssätt och sociala relationer i olika sammanhang och områden där
engelska används, även i jämförelse med egna erfarenheter och kunskaper.
- Engelskans utbredning i världen.

Lyssna och läsa – reception
- Tydligt talad engelska och enkla texter som är instruerande, beskrivande och kontaktskapande via olika medier.
- Dialoger, samtal och intervjuer.
- Berättelser och annan fiktion för barn och unga, även i talad eller dramatiserad form.
- Sånger, dikter och sagor.
- Muntliga och skriftliga meddelanden samt information, till exempel reklam, tidtabeller och notiser.
- Strategier för att uppfatta betydelsebärande ord och sammanhang samt för att anpassa lyssnande och läsning till framställningens form och innehåll.
- Sökning av enkel information i ett avgränsat urval av muntliga och skriftliga källor av olika slag för användning i egen produktion och interaktion.
- Uttal, ord och fasta språkliga uttryck samt grammatiska strukturer och stavning, i det språk eleverna möter.
- Hur olika formuleringar används för att inleda och avsluta olika typer av framställningar och samtal.

Tala, skriva och samtala – produktion och interaktion
- Samtal och skrivande för kontakt och kommunikation.
- Presentationer, instruktioner, meddelanden, berättelser och beskrivningar i sammanhängande tal och skrift.
- Strategier, till exempel omformuleringar, frågor och stödjande fraser för att bidra till och underlätta samtal och skriftlig interaktion, även digital.
- Uttal, ord, artighetsfraser, tilltalsord och andra fasta språkliga uttryck samt grammatiska
strukturer och stavning i elevernas egen produktion och interaktion.
- Bearbetning av egna muntliga och skriftliga framställningar för att förtydliga och anpassa kommunikationen efter syfte och sammanhang.

I årskurs 7–9

Kommunikationens innehåll
- Aktuella och bekanta ämnesområden.
- Vardagliga situationer, intressen, aktiviteter och händelseförlopp.
- Åsikter, känslor, erfarenheter och framtidsplaner samt relationer och etiska frågor.
- Levnadsvillkor, traditioner, sociala relationer och kulturella företeelser i olika sammanhang och områden där engelska används, även i jämförelse med egna erfarenheter och kunskaper.

Lyssna och läsa – reception
- Talad engelska, även med viss regional och social färgning, och texter, via olika medier.
- Talad engelska och texter som är instruerande, informerande, beskrivande, berättande, diskuterande, argumenterande och kontaktskapande – varje slag för sig eller i olika kombinationer. Till exempel samtal, intervjuer, nyheter, reportage och tidningsartiklar.
- Skönlitteratur och annan fiktion, även i talad och filmatiserad form.
- Sånger och dikter.
- Strategier för att uppfatta detaljer och förstå sammanhang samt för att anpassa lyssnande och läsning till framställningens form, innehåll och syfte.
- Sökning och värdering av innehåll i muntliga och skriftliga källor av olika slag, utifrån olika syften.
- Uttal, grammatiska strukturer och satsbyggnad, ord med olika stilvärden och fasta språkliga uttryck samt stavning, i det språk eleverna möter.
- Hur sammanbindande ord och andra uttryck används för att skapa struktur och språkligt sammanhängande helheter.

Tala, skriva och samtala – produktion och interaktion
- Samtal, diskussion och skrivande där eleverna berättar, beskriver, instruerar och motiverar sina åsikter.
- Strategier för att bidra till och underlätta samtal och skriftlig interaktion, även digital, till exempel genom att ge bekräftelse, ställa följdfrågor, lyssna aktivt, formulera om, förklara, bidra med nya infallsvinklar och avsluta på ett artigt sätt.
- Uttal, ord och fasta språkliga uttryck, grammatiska strukturer och satsbyggnad samt stavning i elevernas egen produktion och interaktion.
- Bearbetning av egna muntliga och skriftliga framställningar för att förtydliga, variera, precisera och anpassa kommunikationen efter syfte, mottagare och sammanhang.

KUNSKAPSKRAV I ÄMNET ENGELSKA

Engelska (pdf, 746 kB)
https://www.skolverket.se/download/18.472714ce16b70ab98271360/1569251324694/Engelska_GR.pdf

Judiska studier

Det judiska folket har genom historien levt integrerat såväl som segregerat, i kulturell blomstring såväl som under förtryck. Judiska studier bidrar till kunskaper om judisk religion, kultur och tradition och till förståelse för hur dessa har utvecklats i möten med olika samhällen och bidragit till tänkande och samhällsliv i Europa och andra delar av världen. Judiska studier bidrar även till att stärka den judiska minoritetens möjligheter att bevara och utveckla sin identitet som en del i det svenska samhället. Den judiska gruppen har status som nationell minoritet enligt Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter.

Syfte
Undervisningen i ämnet judiska studier ska syfta till att ge eleverna kunskaper om judiska religiösa traditioner och sekulära förhållningssätt. Genom undervisningen ska eleverna få kunskaper om judendomens historia och centrala skrifter samt den tradition av texttolkning, diskussion och ifrågasättande som har gett upphov till en mångfald av tolkningar och praktiker.

Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att utveckla kunskaper om judisk historia och därmed stärka deras möjligheter att tolka samtiden och få perspektiv på framtiden. Genom undervisningen ska eleverna ges förutsättningar att utveckla en referensram som innefattar kunskaper om centrala historiska förhållanden, aktörer och förändringsprocesser. Undervisningen ska behandla utvecklingslinjer vad gäller judars levnadsvillkor, migration och relationer till olika majoritetssamhällen. Vidare ska undervisningen ge eleverna möjligheter att utveckla kunskaper om hur myter och historia har använts och används för olika syften.

Undervisningen ska ge eleverna möjligheter att reflektera över judiska kulturer och identiteter och vad de kan innebära för människors sätt att tänka och leva. Vidare ska undervisningen belysa judars möjligheter att bevara och vidareutveckla sin minoritets kultur, traditioner, språk och religion i Sverige.

Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att analysera relevanta samhällsfrågor och kritiskt granska dem med hjälp av historiska och nutida källor.

Undervisningen i ämnet judiska studier ska ge eleverna förutsättningar att utveckla
- kunskaper om tolkningar och praktiker inom judiska religiösa traditioner och sekulära förhållningssätt
- kunskaper om det judiska folkets historia
- förmåga att reflektera över hur kulturer och identiteter har utvecklats och utvecklas inom judiska gemenskaper och genom judars möten med olika samhällen
- förmåga att analysera samhällsfrågor som rör judisk kultur, historia och religion och kritiskt granska hur dessa samhällsfrågor framställs i olika källor.

Centralt innehåll

I årskurs 7–9

Religion och tänkande

- Centrala religiösa skrifter och olika traditioner för texttolkning. Historiska sammanhang där dessa har tillkommit.
- Centrala tankegångar inom judendom. Gudsuppfattning, människosyn och olika sätt att se på förhållandet mellan Gud och judar som individer och folk.
- Religiösa levnadsregler, högtider och övergångsriter samt traditioner och riter i judiska hem. Religiösa handlingars koppling till tankegångar och urkunder.
- Olika etiska förhållningssätt inom judendomen, till exempel kring frågor om mänskliga rättigheter, socialt ansvar och jämställdhet mellan könen.
- Utmärkande drag för judendomens stora inriktningar reformjudendom, konservativ och ortodox judendom samt nya religiösa strömningar.
- Den judiska upplysningen haskala, politisk sionism och andra sekulärströmningar i judiskt tänkande.

Judisk historia

- Några berättelser och skrifter om judisk historia fram till det andra templets förstörelse.
- Samhällsutveckling och levnadsvillkor, till exempel judiska statsbildningar och förhållanden under icke-judiskt styre.
- Judars erfarenheter av migration under diasporan efter år 70. Levnadsvillkor och relationer till olika majoritetssamhällen genom historien. Ökad religionsfrihet och medborgerliga rättigheter för europeiska judar i samband med emancipationen under 1800-talet.
- Judars migration till och levnadsvillkor i Sverige under olika tider. Svensk-judiska erfarenheter av segregation, integration och assimilation. Vad ställningen som nationell minoritet innebär.
- Olika former av och uttryck för antisemitism genom historien och i nutiden.
- Svensk-judiska reaktioner på nazismen och Förintelsen samt reaktioner i det svenska samhället på Nazitysklands förtryck av judar och andra grupper.
- Staten Israels tillkomst och samhällsutveckling, till exempel med avseende på politik, ekonomi, befolkningsfrågor och internationella relationer.
- Exempel på hur myter och judisk historia brukas för olika intressen i syfte att skapa och stärka identiteter samt i antisemitisk retorik.

Judiska kulturer och identiteter

- Kulturella och estetiska uttryck i judiska miljöer under olika tider och på olika platser, till exempel inom musik, litteratur och film.
- Vad det kan innebära att ha en judisk identitet utifrån olika kulturella, religiösa och etniska perspektiv. Hur det kan vara att leva med flera identiteter.
- Olika sätt att leva med och hantera minnen av Förintelsen. Hur Förintelsen påverkar familjer, judiskt tänkande och identitetsskapande i dag.
- Judiskt liv och judiska miljöer i Sverige, till exempel kulturliv, församlingar och föreningar.
- Vad Israel kan betyda för judisk identitet och samhörighet. Begrepp och källor
- Centrala ord och begrepp som behövs för att kunna läsa, skriva och samtala om judisk religion, historia och kultur.
- Aktuella samhällsfrågor som rör judisk kultur, historia och religion i medier och andra källor utifrån ett kritiskt förhållningssätt.
- Vad historiskt källmaterial, till exempel ögonvittnesskildringar och officiella dokument, kan berätta om olika judiska erfarenheter genom historien.

KUNSKAPSKRAV I ÄMNET JUDISKA STUDIER

Judiska studier (pdf, 701 kB)
https://www.skolverket.se/download/18.472714ce16b70ab9827137f/1569251324981/Judiska_studier_JU.pdf

Teckenspråk för hörande

Språk är människans främsta redskap för att tänka, kommunicera och lära. Att ha kunskaper i flera språk kan ge nya perspektiv på omvärlden, ökade möjligheter till kontakter och större förståelse för olika sätt att leva. Kunskaper i flera språk ger också större möjligheter att ingå i skilda sociala och kulturella sammanhang. Kunskaper i teckenspråk är en förutsättning för att på ett naturligt sätt kunna verka bland döva och andra teckenspråkiga.

Syfte
Undervisningen i ämnet teckenspråk för hörande ska syfta till att eleverna utvecklar sin flerspråkighet och tillägnar sig kunskaper i svenskt teckenspråk och kunskaper om de sammanhang där teckenspråket används samt tilltro till sin förmåga att använda språket i olika situationer och för skilda syften.

Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla en allsidig kommunikativ förmåga. Denna förmåga innebär att förstå teckenspråk i både möten med människor och teckenspråkiga texter, att kunna formulera sig och samspela med andra på teckenspråk och att kunna anpassa sitt språk till olika situationer, syften och mottagare. I den kommunikativa förmågan ingår även språklig säkerhet och att kunna använda olika strategier för att underlätta kommunikationen när språkkunskaperna inte räcker till.

I mötet med teckenspråk ska eleverna ges möjlighet att utveckla förmågan att sätta innehållet i relation till egna erfarenheter, livsvillkor och intressen. Undervisningen ska även ge eleverna möjligheter att utveckla kunskaper om och förståelse för livsvillkor samt kulturella och sociala företeelser i det teckenspråkiga samhället och andra sammanhang där teckenspråk används.

Undervisningen ska bidra till att eleverna utvecklar kunskaper i att söka, värdera, välja och tillägna sig innehållet i teckenspråk från olika källor. De ska också ges förutsättningar att kunna använda olika hjälpmedel för lärande, förståelse, skapande och kommunikation. Undervisningen ska stimulera elevernas nyfikenhet på språk och kulturer och förmedla nyttan av språkkunskaper.

Undervisningen i ämnet teckenspråk för hörande ska ge eleverna förutsättningar att utveckla
- förståelse av det svenska teckenspråket
- förmåga att formulera sig och kommunicera på teckenspråk,
- förmåga att anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang
- förståelse av kulturella och sociala förhållanden bland döva och andra teckenspråkiga i olika sammanhang och situationer, nationellt och internationellt.

Centralt innehåll

I årskurs 4–9, inom ramen för elevens val

Kommunikationens innehåll
- Ämnesområden som är välbekanta för eleverna.
- Vardagliga situationer, intressen, personer och platser.
- Åsikter och känslor.
- Vardagsliv och levnadssätt i olika sammanhang där teckenspråk används.

Avläsa – reception

- Tydligt teckenspråk och enkla teckenspråkiga texter som är instruerande, beskrivande och kontaktskapande via olika medier, även i kombination med illustrationer.
- Dialoger och samtal.
- Berättelser och annan fiktion på teckenspråk, även i dramatiserad form.
- Meddelanden och information på teckenspråk, till exempel vägbeskrivningar.
- Strategier för att uppfatta betydelsebärande enheter och dra slutsatser om innehållet, till exempel med hjälp av förförståelse och bilder.
- Olika sätt att orientera sig i anvisade teckenspråkiga källor av olika slag för att hitta enkel information och använda den i egen produktion och interaktion.
- Grundläggande principer för teckenspråks gestuella-visuella struktur.
- Tecken, munrörelser och icke-manuella markörer i det språk eleverna möter.
- Hur ord bokstaveras och används i teckenspråk i olika situationer.

Teckna och samtala – produktion och interaktion
- Samtal för kontakt och kommunikation.
- Presentationer, instruktioner, meddelanden, berättelser och beskrivningar.
- Strategier för att underlätta samtal, till exempel omformuleringar, frågor och visualisering.
- Bokstavering, tecken och icke-manuella markörer för tydlig kommunikation.
- Bearbetning av egna framställningar för att förtydliga kommunikationen.
-

I årskurs 4–6, inom ramen för språkval

Kommunikationens innehåll
- Ämnesområden som är välbekanta för eleverna.
- Vardagliga situationer, intressen, personer och platser.
- Vardagsliv och levnadssätt i olika sammanhang där språket används.

Avläsa – reception
- Tydligt teckenspråk och enkla teckenspråkiga texter som är instruerande, beskrivande och kontaktskapande via olika medier, även i kombination med illustrationer.
- Enkla dialoger och samtal.
- Enkla meddelanden och enkel information.
- Strategier för att uppfatta betydelsebärande enheter, till exempel genom att gissa och dra slutsatser med hjälp av sammanhanget.
- Sökning av mycket enkel, tydlig information i anvisade teckenspråkiga källor av olika slag, för att identifiera till exempel siffror, platser eller namn.
- Språkliga företeelser i det språk eleverna möter, med betoning på icke-manuella markörer samt spatiala och simultana särdrag.
- Hur tecken och vardagsfraser används i olika situationer. Teckna och samtala – produktion och interaktion
- Enkla presentationer, meddelanden, beskrivningar och dialoger.
- Strategier för att underlätta samtal, till exempel gester och frågor.
- Språkliga företeelser för att förtydliga kommunikationen med betoning på tecken ochbokstavering.

I årskurs 7–9, inom ramen för språkval

Kommunikationens innehåll
- Ämnesområden som är välbekanta för eleverna.
- Vardagliga situationer, intressen, personer, platser, aktiviteter och händelser.
- Åsikter, känslor och erfarenheter.

- Vardagsliv, levnadssätt och sociala relationer i olika sammanhang där teckenspråk används, även i jämförelse med egna erfarenheter och kunskaper.
Avläsa – reception
- Tydligt teckenspråk och enkla, teckenspråkiga texter som är instruerande, beskrivande och kontaktskapande via olika medier.
- Dialoger, samtal och intervjuer.
- Berättelser och annan fiktion på teckenspråk, även i dramatiserad form.
- Meddelanden och information på teckenspråk.
- Strategier för att uppfatta betydelsebärande enheter och förstå sammanhang samt för att anpassa avläsningen till framställningens form och innehåll.
- Sökning av enkel information i ett avgränsat urval av teckenspråkiga källor av olika slag för användning i egen produktion och interaktion.
- Tecken, bokstavering, satsbyggnad, munrörelser och icke-manuella markörer i det språk eleverna möter.
- Hur olika markörer används för att inleda och avsluta olika typer av samtal och teckenspråkiga texter.
Teckna och samtala – produktion och interaktion
- Samtal för kontakt och kommunikation.
- Presentationer, instruktioner, meddelanden, berättelser och beskrivningar på sammanhängande teckenspråk.
- Strategier, till exempel omformuleringar och frågor för att bidra till och underlätta samtaloch digital interaktion.
- Tecken, bokstavering, munrörelser, icke-manuella markörer och satsbyggnad i elevernas egen produktion och interaktion.
- Bearbetning av egna framställningar för att förtydliga och anpassa kommunikationen efter syfte och sammanhang.

KUNSKAPSKRAV I ÄMNET TECKENSPRÅK FÖR HÖRANDE

Teckenspråk för hörande (pdf, 718 kB)https://www.skolverket.se/download/18.472714ce16b70ab98271374/1569251326047/Teckenspråk_för_hörande_GR.pdf

Musik

Musik finns i alla kulturer och berör människor såväl kroppsligt som tanke- och känslomässigt. Musik som estetisk uttrycksform används i en mängd sammanhang, har olika funktioner och betyder olika saker för var och en av oss. Den är också en viktig del i människors sociala gemenskap och har betydelse för individens identitetsutveckling. I vår tid förenas musik från skilda kulturer och epoker med andra konstformer i nya uttryck. Kunskaper i och om musik ökar möjligheterna att delta i samhällets kulturliv.

Syfte
Undervisningen i ämnet musik ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper som gör det möjligt att delta i musikaliska sammanhang, både genom att själva musicera och genom att lyssna till musik. Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att tillägna sig musik som meningsbärande uttrycksform och kommunikationsmedel. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla kunskaper i att använda röst, musikinstrument, digitala verktyg samt musikaliska begrepp och symboler i olika musikaliska former och sammanhang.

Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att utveckla en musikalisk lyhördhet som gör det möjligt att i eget musicerande och i samarbete med andra skapa, bearbeta och framföra musik i olika former. Undervisningen ska ge eleverna både möjlighet att utveckla en tilltro till sin förmåga att sjunga och spela och ett intresse för att utveckla sin musikaliska kreativitet.

Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla förmågan att uppleva och reflektera över musik. Elevernas erfarenheter av musik ska utmanas och fördjupas i mötet med andras musikaliska erfarenheter. Därigenom ska undervisningen bidra till att eleverna utvecklar sina kunskaper om och förståelse för olika musikkulturer, såväl den egna som andras.

Undervisningen i ämnet musik ska ge eleverna förutsättningar att utveckla:
- förmåga att sjunga och spela i olika musikaliska former och genrer
- förmåga att skapa musik samt uttrycka och kommunicera tankar och idéer i musikalisk form
- förmåga att uppleva och reflektera över musikens innehåll, funktion och betydelse i olika sociala, kulturella och historiska sammanhang.

Centralt innehåll

I årskurs 1–3

Musicerande och musikskapande
- Sång och spel i olika former, unison sång, kanon och växelsång samt ensemblespel.
- Imitation och improvisation med röst, rörelse och instrument.
- Komposition med utgångspunkt i till exempel, bild, text, rörelse eller musikexempel.
- Gestaltning av sånger och berättelser med ljud, rytmer och rörelser.

Musikens verktyg
- Röstvård och hörselvård vid sång, spel och lyssnande.
- Rösten, hur den kan användas för musikaliskt uttryck genom variation av till exempel klang, rytm och dynamik.
- Slagverk, stränginstrument, tangentinstrument och digitala verktyg för musicerande och musikskapande.
- Musikaliska byggstenar för musicerande och musikskapande: puls, rytm, klang, tonhöjd, dynamik och tempo.

- Musiksymboler, grafisk notation och grundläggande notkännedom.
Musikens sammanhang och funktioner
- Associationer så som tankar, känslor och bilder som uppkommer genom musikupplevelser.
- Olika musikinstrument. Hur de låter, vad de heter och hur de ser ut.
- Musik som knyter an till elevens vardagliga sammanhang och musikaliska traditioner vid olika högtider.

I årskurs 4–6

Musicerande och musikskapande
- Sång, melodispel och ackompanjemang i olika genrer, unisont och i stämmor.
- Imitation och improvisation med röst, rörelse och instrument med utgångspunkt i musikaliska byggstenar.
- Komposition med utgångspunkt i musikaliska byggstenar.
- Gestaltning av idéer genom att musicera eller att kombinera musik med andra uttrycksformer.
Musikens verktyg
- Röstvård och hörselvård vid musikaliska aktiviteter i olika miljöer.
- Rösten, hur den kan varieras och användas musikaliskt i olika vokala uttryck, till exempel sång, jojk och rap.
- Ackordinstrument och melodiinstrument, bas och slagverk samt digitala verktyg för musicerande och musikskapande.
- Musikaliska byggstenar för musicerande och musikskapande: puls, rytm, taktarter, klang, tonhöjd, dynamik, tempo, fraser, perioder, musikalisk form och ackord.
- Musiksymboler, grafisk notation, ackordbeteckningar och grundläggande notkännedom.
Musikens sammanhang och funktioner
- Musikens påverkan på och betydelse för människa och samhälle. Hur musik kan uppfattas och användas i vardagliga och högtidliga sammanhang till exempel för att förstärka och påverka sinnesstämningar eller fysiska upplevelser.
- Musik tillsammans med bild, text och dans. Hur olika uttrycksformer kan samspela.
- Musikinstrument. Deras funktioner i olika ensemble- och orkestertyper.
- Musikaliska karaktärsdrag: konstmusik, folkmusik och populärmusik från olika kulturer.

I årskurs 7–9

Musicerande och musikskapande
- Sång, melodispel och ackompanjemang med genretypiska musikaliska uttryck, unisont och i stämmor.
- Rytmisk och melodisk improvisation med röst, rörelse och instrument med utgångspunkt i musikaliska byggstenar.
- Komposition i olika genrer, till exempel visor, ljudkompositioner och låtar.
- Gestaltning och kommunikation av musikaliska idéer i kombination med andra uttrycksformer.
Musikens verktyg
- Röstvård och hörselvård. Orsaker till att tal, sång, musiklyssnade och musicerande kan orsaka skador.
- Rösten, hur den kan varieras och användas för vokala uttryck inom olika genrer och ensembletyper.
- Ackord- och melodiinstrument, bas och slagverk samt digitala verktyg för musicerande och musikskapande.
- Musikaliska byggstenar för musicerande och musikskapande: puls, rytm, taktarter, klang, tonhöjd, dynamik, tempo, fraser, motiv,

perioder, musikalisk form, ackord, ackompanjemangsmodeller och basgångar.
- Musiksymboler, grafisk notation, ackordbeteckningar och grundläggande notkännedom. Musikens sammanhang och funktioner
- Musikens påverkan på och betydelse för människa och samhälle. Musikens funktion för att uttrycka identitet, normer och grupptillhörighet i olika kulturer och sociala sammanhang.
- Hur musik används som meningsskapande uttrycksform i olika medier, till exempel i film och spel.
- Rättigheter och skyldigheter vid bruk av musik i olika sammanhang.
- Musikinstrument: Deras funktioner och uttryck i olika genrer och sammanhang.
- Musikaliska karaktärsdrag: konstmusik, folkmusik och populärmusik från olika tidsperioder. Framväxten av olika genrer samt några centrala tonsättare, låtskrivare och musikaliska verk.

KUNSKAPSKRAV I ÄMNET MUSIK

Musik (pdf, 679 kB)
https://www.skolverket.se/download/18.472714ce16b70ab9827136e/1569251325645/Musik_GR.pdf

Från

En skolhistoria av Sven Wimnell. Om skolorna i Strängnäs . En uppdatering 2001 av en historia 1992. Kompletterad med nyheter 2010-2011. (http://wimnell.com/omr7957b.pdf)

Medeltiden och 1500-talet

Enligt en biskopsordning 1164 utfärdad av påven i Rom skulle i Sverige finnas ärkebiskop i Uppsala och för övrigt biskopar i Skara, Linköping, Strängnäs och Västerås. I slutet av 1100-talet bestämde påven att en skola skulle inrättas vid varje domkyrka och kloster och i slutet av århundradet lär ha funnits en skola i Strängnäs, i första hand för blivande präster, men även för andra. I skrifterna nämns katedralskolan första gången år 1349.

Kalmarunionen ingicks 1389 mellan Sverige, Norge och Danmark. Den utföll inte väl. En del svenska gillade den inte, utan ville göra sig fria. Engelbrekt tog ledningen i Sverige och valdes till rikshövitsman på det riksmöte i Arboga 1435 som ses som Sveriges första riksdag.

Men Engelbrekt dräptes 1436. Tre år senare, 1439, skrev biskop Thomas i Strängnäs en krönikedikt om Engelbrekt och friheten. Den tolkade den svenska nationalkänslan och innehåller den berömda frihetssången.

Frihetssträvandena fortsattes av Sten Sture den äldre och Sten Sture den yngre. Som ett led i försöken att stärka Sveriges ställning grundade Sten Sture den äldre år 1477 Sveriges första universitet i Uppsala. Ute i Europa hade universitet grundats på flera håll under 1100-talet. Lunds universitet tillkom 1666.

Gustav Vasa gjorde slut på unionen 1521 och valdes till Sveriges kung i Strängnäs den 6juni 1523. När han genomförde reformationen och kastade ut katolikerna förföll det katolska skolväsendet och en svensk skolordning med mer statligt inslag kom till som en del av en kyrkoordning 1561. En skolordning 1611 förbättrade läget.

1600-talet och 1700-talet

Gustav II Adolf rustade upp rikets skolväsen. Det inrättades gymnasier i Västerås 1623, Strängnäs 1626, Linköping 1627, Stock-

holm 1640, Skara 1641, Växjö 1643, Göteborg och Härnösand 1648.

Kungen upplät till läroverket i Strängnäs den så kallade Roggeborgen och där låg skolan kvar till 1935, då den flyttades till nya lokaler vid Eskilstunavägen.

Det nya läroverket av 1626 i Strängnäs var en bättre efterföljare till den gamla katedralskolan. Den organiserades och kördes igång av Strängnäsbiskopen Laurentius Paulinus Gotus. Det nya läroverket bestod av en lägre skola med fyra klasser och en högre skola, gymnasiet, också med fyra klasser. Skolämnena var fortfarande huvudsakligen anpassade till prästutbildning.

Gymnasiet i Strängnäs fick genast många lärjungar och var länge det största i riket. Ar 1748 hade Strängnäs 186 lärjungar, Linköping 127 och resten varierade mellan 31 och 76 elever. År 1803 hade Strängnäs tre gånger så många elever som övriga gymnasier. År 1825 låg Linköping först med 115 medan Strängnäs kom tvåa med 113 och övriga mellan 70 och 10 elever. 1843 hade Strängnäs fallit tillbaka. Linköping hade 84 gymnasister, Stockholm 80 och Strängnäs 69. Övriga 59 till 13. Det kan också sägas att antalet lärjungar vid rikets gymnasier år 1825 var 673, år 1843 var de 599.

1600-talets skolordningar innehöll inte några stadganden om folkundervisningen. I 1686 års kyrkolag sägs att prästen ska ge undervisning och i kyrkboken anteckna varje persons kristendomskunskap. Kyrkoherden i varje socken skulle dessutom se till att alla barn lärde sig läsa, mm.

Det svenska skolsystemet ändrades nästan inte alls umder 1700-talet. Makthavarna understödde naturvetenskaplig forskning vid universiteten, men visade föga intresse för de breda lagrens utbildning.

Folkskolan

I slutet av 1700-talet kom krav på en bättre folkundervisning, men inte förrän 1842 kom en folkskolestadga med obligatorisk folkskola och skolplikt. Motsvarande folkskoleordningar tillkom 1814 i Danmark, 1827 i Norge, 1866 i Finland, 1872 i Preussen, 1870 i England, 1877 i Italien, 1882 i Prankrike och i USA först i Massachussets 1846 och sist 1918 i Mississippi. I Sovjetunionen kom skolan först efter revolutionen 1917. I flertalet av nutidens ulän-der har den kommit först efter andra världskriget.

I 1842 års svenska folkskolestadga föreskrevs att minst en lärare skulle finnas i varje församling, men det uppnåddes inte förrän efter många år. Antalet skolår föreskrevs inte. 1861 infördes folkskoleinspektörer, 1878 angavs en normalplan med två år i småskola och fyra år i den egentliga folkskolan.

Som komplement till folkskolan infördes 1918 obligatoriska fortsättningsskolor, antingen med yrkesutbildning eller med allmän utbildning. År 1914 tillkom en central folkskoleöverstyrelse som 1918 gjordes om till skolöverstyrelse med tillsyn också över yrkesskolor.

År 1936 beslutade riksdagen om sjuårig folkskola, men först 1949 hade alla skoldistrikt infört den.

1800-talet och halva 1900-talet

För skolor av den typ som fanns vid gymnasiet i Strängnäs kom nya skolordningar 1724, 1807, 1820 och 1849 då gymnasierna och de till dem knutna lägre skolorna blev elementarläroverk och det tillkom en reallinje utöver den klassiska latinlinjen.

Begreppet gymnasium försvann för en tid. I läroverksstadgor 1859, 1869, 1873 och 1875 gjordes ändringar av klassindelningar och skolämnen. Nu fanns med bland annat fysik, kemi, tyska, engelska och franska.

Elementarläroverken var av två slag: lägre och fullständiga. De senare kom från år 1878 att heta högre allmänna läroverk.

I en läroverksstadga 1905 återupptogs beteckningen gymnasium

för de högre klasserna, som kallades ringar. De lägre skolor som var anknutna till gymnasierna formades under 1800-talet om för att passa till utbildningsbehov hos dem som skulle ägna sig åt handel, industri och dylikt. 1905 blev de realskolor som avslutades med realexamen.

1909 beslöt riksdagen om kommunala mellanskolor som ledde till realexamen. 1920 fick skolöverstyrelsen tillsyn också över läroverken. Folkskolor och läroverk samordnades mer och mer.

År 1927 gjordes en stor skolreform med en läroverksstadga 1928: två olika realskolor inrättades, dels en fyraårig med anknytning från folkskolans sjätte klass, dels en femårig med anknytning från folkskolans fjärde klass.

1928 beslutades också om kommunala flickskolor med anknyt-ning både från fjärde och från sjätte klass i folkskolan. Läroverksstadgan reviderades något 1933, men stod sig sedan över andra världskriget.

Gymnasierna var ursprungligen öppna bara för manliga elever. 1923 begärde läroverket i Strängnäs hos kungen att få ta in kvinnliga elever på gymnasiet och våtterminen 1924 kom de första in.

Vid sidan om de vanliga gymnasierna fanns vissa tekniska gymnasier och handelsgymnasier.

Det svenska skolsystemet blev med tiden ett mycket komplicerat lappverk och beskrevs på 1940-talet ibland som kaotiskt.

Efterkrigstidens skolreformer

År 1940 tillsattes en statlig skolutredning som skulle utreda och lägga förslag om både obligatorisk skola och frivilliga skolformer, dvs om folkskola, realskola, flickskola och gymnasium i alla deras former. I ett förslag 1948 skulle folkskolans och realskolans olika former ersättas av en nioårig enhetsskola gemensam för alla barn. Gymnasiet skulle vara treårigt och bygga på fullständigt genomgången obligatorisk nioårig skola.

En försöksverksamhet med nya skolformen påbörjades 1950 och pågick i cirka tio år. Med ledning av försöksverksamheterna antog riksdagen 1962 en skollag, enligt vilken enhetsskolan skulle kallas grundskola, vara nioårig och obligatorisk och ha kommunerna som huvudmän.

Grundskolan ersatte andra skolformer som låg inom ramen för den nioåriga skolplikten och hade lågstadium tre år, mellanstadium tre år och högstadium tre år. Grundskolans första läroplan kom 1962, sedan en 1969, därefter en 1980 och 1994 Läroplan 94, Lpo 94, som anpassats 1998.

Det allmänna gymnasiet, som hade latin- och reallinjer, fick 1954 en tredje, allmän linje. Under 1960-talet reformerades gymnasiet i två steg. Först slogs det allmänna gymnasiet ihop med tekniska gymnasier och handelsgymnasier 1964 och fick sin form i 1965 års läroplan för gymnasiet.

Delar av praktiska realskolor, flickskolor och yrkesskolor som så att säga blivit över när de första nio skolåren förts in i grundskolan ombildades till tvååriga fackskolor och yrkesskolor som byggde på grundskolan.

I gymnasiets andra reformsteg slogs dessa fackskolor och yrkesskolor ihop med gymnasiet 1971 enligt riksdagsbeslut 1968. Och det tog form i en för hela denna skola gemensam läroplan, Lgy70. Läroplanen har sedan reviderats. 1983 kom den tredje aktualiserade upplagan av de övergripande allmänna delarna. Från 1 juli 1994 har gymnasieskolan en ny läroplan.

Skolöverstyrelsen har avskaffats 1990 och ersatts av Skolverket.

Antalet elever i de så kallade högre skolornas nybörjarklasser i procent av motsvarande årskull var (enligt SOU 1955:53, sid 37):

År	realskolestadiet	gymnasiestadiet
1931	13,4	03,6
1935	16,1	04,8
1940	20,1	05,8
1945	26,6	08,3
l950	35,6	12,9

År 1990 gick i princip hundra procent av årskullen i det som motsvarar realskolan och cirka 90 procent av dem som gått ut grundskolan sökte in vid gymnasiet. Alla kom inte in direkt på önskad linje och stod över till senare åt. Men till gymnasiet kom också ett antal äldre som varit borta från skolan kortare eller längre tid.

De allmänna gymnasierna på 1930-talet var statliga. Gymnasierna nu är som grundskolorna kommunala.

Med gymnasiereformerna avskaffades den gamla typen av studentexamen och även realexamen. I Strängnäs togs den sista realexamen 1972.

Andra skolor och utbildningar

Utöver grundskolor och gymnasier finns andra skolor och motsvarande för gymnasienivå och lägre.

Enligt riksdagsbeslut 1943 kunde utgå statsbidrag till lekskolor och eftermiddagshem. Statsbidragen ökades 1949, 1963, 1966 och 1967. Åren 1955-1965 fanns i daghem och dylikt cirka 10 000 platser i hela riket och i lekskolor och dylikt cirka 30 000- 50 000. Därefter har platserna ökat kraftigt. 1980 fanns drygt 100 000 daghemsplatset och full behovstäckning avsågs då bli nådd i början av 1990-talet. År 2001 är daghemmen väl etablerade och 1 januari 2002 införs maxtaxa på dagis.

År 1973 beslutade riksdagen om allmän förskola för sexåringar och fritidsverksamhet för 7-12-åringar. 1998 tillkom läroplan för förskolan Lpfö 98.

Folkbildningsorganisationer av många slag har funnits sedan slutet av 1800-talet för kurser och studiecirklar. Folkhögskolor inrättades från och med 1860-talet. 1983 fanns cirka 120 sådana skolor, varav ungefär hälften var folkrörelseägda. De drivs oftast i internatform och hade ursprungligen årskurser, men håller numera också många korta kurser.

Med ett riksdagsbeslut 1967 infördes komvux, kommunala vuxenskolan. 1968 var antalet kursdeltagare i komvux ungefär 60 000. Elevantalet ökade kraftigt till cirka 300 000 år 1979.

Arbetsmarknadsutbildning, AMU, kom 1945, men drevs till en början i obetydlig omfattning. 1960 var antalet deltagare cirka 8 000 och 1980 cirka tio gånger större. Formen växlar med konjunkturerna.

Arbetsgivare i privata och offentliga företag och organisationer ordnar många slags kurser och konferenser. Korrespondensinstitut och Utbildningsradion, som också verkar i TV, ordnar kurser av olika slag.

Sedan mitten av 1970-talet har kommunerna ansvar för att följa upp ungdomar som lämnat grundskolan och som inte deltar i reguljär utbildning eller har fast anställnning.

För handikappade av olika slag finns särskilda arrangemang. I möjligaste mån inrangeras de i den vanliga utbildningen, men det finns specialskolor for svårt hörsel- och synskadade, svårt rörelsehindrade och förståndshandikappade.

Under senare år har tillkommit särskilda undervisningar för invandrare, bland annat i deras hemspråk, cirka 80 olika språk. De flesta kommunerna har särskilda musikskolor. Mycket viktiga utbildningar sker kontinuerligt genom radio och TV, dagstidningar och tidskrifter, böcker, mm, och på senare år Internet. Som medverkande i denna utbildning kan man räkna bokförlag, bibliotek, o. d.

Samhället förändras fort. Det ställer krav om vidareutbildning som förnyar och kompletterar gamla kunskaper och färdigheter.

Gymnasieskolans linjer 1992

Gymnasieskolan innehåller nu sex sektorer med vardera tre till åtta linjer, tillsammans cirka 25:

HS, humanistisk-samhällsvdenskaplig sektor, 4 linjer
VSK, vård-, socialservice-, konsumtionssektor, 3 linjer
EM, ekonomisk-merkantil sektor, 3 linjer
TN, teknisk-naturvetenshplig sektor,8 linjer
JST, jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdssek-torn, 3 linjer

De flesta linjerna är tvåårigа. Treåriga är humanistisk, samhällsvetenskaplig och naturvetennskaplig linje. Dessa tre linjer motsvarar ungefär det gamla gymnasiets latin-, allmän- och reallinje. Treårig är också en ekonomisk linje som tycks ha tagit arv efter de gamla handelsgymnasierna. En teknisk linje är fyraårig, en efterföljare till de gamla tekniska gymnasierna.

Enligt skollagen och läroplanerna ska skolan verka för jämställdhet mellan män och kvinnor, men i gymnasieskolan går det mest pojkar på linjer som leder till traditionellt manliga yrken, tex tekniska. Mest flickor går linjer som leder till vanligen kvinnliga yrken som vård och kontorsyrken.

1930-tal och 1990-tal

Under 1930-talet tenterade man med skriftliga och muntliga prov under ett par dagar för att komma in i realskolan. Det är borta sedan länge. Under 1930-talet var det sexdagarsvecka i skolan, under 1960-talet ändrat till femdagarsvecka. Under 1930-talet betalade elever i läroverket avgifter och gick hem och åt under frukostrasten. Nu har avgifterna avskaffats och fria skolmåltider införts. Under 1930-talet betalade eleverna sina läromedel nu är de fria. Barnbidrag fanns inte under 1930-talet - nu har man förlängt sådant eller får motsvarande bidrag till gymnasiets slut.

Under 1930-talet hade läroverksungdomar svarta skolmössor med samma form som studentmössor, men med kulle av svart sidenliknande material. I realskolan hade man framtill på mosskanten påsydda siffror av silverliknande metall som angav i vilken klass man gick. Blev man uppflyttad fick man sprätta och sy dit en ny siffra.

Gymnasiemössan hade framtill i stället små broderade löv i svart. På reallinjen kunde gymnasisterna också en tid bära sin realexamensmössa, likadan som studentmössan, men med grå kulle.

För pojkar var golfbyxor standardplagget. I början av 1930-talet skulle de gå ned till foten så långt som möjligt - i slutet av samma decennium sluta så högt de kunde under knät. Under l990-talet är det jeans som gäller.

Under 1930-talet började man i läroverket skoldagen med en kvarts gemensam morgonbön i aulan. Den togs bort under 1960-talet och kristendomsämnet som var obligatoriskt i folkskolor och läroverk ändrades till religionskunskap.

I läroplanen för grundskolan 1980, Lgr 80, förekommer inte ämnet religionskumskap i timplanerna. Det ingår i sk samhällsorienterande ämnen, vilka omfattar geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap.

I Lgy 70 förekommer religionskunskap som obligatoriskt ämne bara ett år på de teoretiska linjerna. På övriga linjer finns ämnet som tillvalsämne. I övrigt är religionsundervisningen integrerad i undervisningen om samhället.

Skolklockan i det nya läroverket 1935 var automatisk och inställd för ringningar: morgonbön 0745-0800, lektionstimmar 0800-0845, 0855-0940, 0950-1030, då det blev frukostrast. Sedan eftermiddagslektioner 1145-1230, 1240-1325, 1335-1415 och 1425-1505.

Skolämnen och betyg (1992)

I folkskolan fanns enligt 1919 års undervisningsplan följande ämnen: kristendomskunskap, modersmålet, tal- och läsövningar, skrivning och språklära, räkning och geometri, hembygdskunskap, geografi, naturkunnighet, historia, arbetsövningar, teckning, sång, gymnastik med lek och idrott, trädgårdsskötsel, slöjd, hushållsgöromål.

I Lgr 80 fanns följande ämnen i grundskolan: barnkunskap, bild, engelska, hemkunskap, idrott, matematik, musik, orienteringsämnen, samhällsorienterande ämnen, naturorienrerande ämnen, slöjd, svenska, tillvalsämnen, fria aktiviteter.

Gymnasieskolans läroplaner är upplagda i princip på samma sätt som grundskolans. Vissa ämnen finns på alla linjer - det gäller svenska, idrott, samhällskunskap eller arbetslivsorientering. Engelska förekommer på alla teoretiska linjer som obligatoriskt ämne och även på flera yrkesinriktade linjer. De klassiska spraken latin och grekiska har till stor del fått stryka på foten till förmån för spanska, ryska, italienska och utomeuropeiska språk, tex kinesiska.

På gymnasiets latin- och reallinjer fanns på 1930-talet följande ämnen: modersmålet, tyska, engelska, franska, latin, grekiska, geografi, historia med samhällslära, kristendomskunskap, filosofi, matematik allmän kus, matematik specialkurs, fysik, kemi, biologi med hälsolära, teckning, gymnastik med lek och idrott. Betyg gavs dessutom i uppförande och ordning.

I Lgy 70 fanns på humanistisk, samhällsvetenskaplig och naturvetenskaplig linje följande ämnen: svenska, engelska, b- och c-språk, latin, grekiska, allmän språkkunskap, historia, religionskunskap, filosofi, psykologi, samhällskunskap, socialkunskap, matematik, naturkunskap, fysik, kemi, biologi, konst- och musikhistoria, musik, teckning, dramatik, gymnastik. Inga betyg i uppförande och ordning.

Under 1930-talet gavs följande betyg:

A	Berömlig
a	Med utmärkt bcröm godkänd
AB	Med beröm godkänd
Ba	Med nöje godkänd; i högre skolor: Icke utan beröm godkänd
B	Godkånd
BC	Icke fullt godkänd (gavs ej i studentexamen)
C	Underkänd

Dessa gamla bokstavsbetygen är nu ett minne blott. Ändå har flertalet nu levande svenskar fått sådana. I gymnasiet gavs de sista gången 1968 och i flertalet övriga skolor 1972. En tid därefter tillämpades en femgradig sifferskala med fem som högsta och ett som lägsta betyg.

Den som genomgått minst tvåårig utbildning i gymnasieskolan har allmän behörighet för tillträde till studier i högskolan under förut-

sättning att den studerande har läst kurser i svenska och engelska motsvarande minst två års studier inom någon av gymnasieskolans linjer. Utöver den allmänna behörigheten krävs särskild behörighet i för studierna relevanta ämnen och/eller praktisk erfarenhet av betydelse för studierna.

Högskolan (1992)
Högskolan inklusive universiteten har ändrats mycket och många gånger sedan Uppsala universitet grundades år 1477. År 1977 genomfördes en högskolereform med en högskolelag och en högskoleförordning. Enligt högskolelagen är högskolans uppgift att bedriva utbildning, forskning och utvecklingsarbete.

De statliga högskolorna omfattar (1984) 34 högskoleenheter i sex högskoleregioner: Stockholms högskoleregion har 12 enheter, Uppsala 5, Linköping 2, Lund/Malmö 5, Göteborg 5, Umeå 4, samt en enhet gemensam för hela riket.

Högskolans allmänna utbildningslinjer och påbyggnadslinjer var 1983/84:
Sektorn för utbildning för tekniska ämnen 52 linjer

II Sektorn för utbildning för administrativa, ekonomiska och sociala yrken 16

III Sektorn för utbildning för vård 21

IV Sektorn för utbildning för undervisningsyrken 23
V Sektorn för utbildning för kultur- och informationsyrken 27
Summa 139 linjer

Studentexamen
De som före 1862 ville studera vid universitet fick genomgå vissa inträdesprov där. År 1862 kom en stadga som gav läroverken rätt att hålla studentexamen. Den skulle ersätta intagningsproven vid universiteten.

Den första studentexamen i Strängnäs hölls 1864 och den sista 1968. Studentexamen blev alltså drygt hundra år gammal. Och 1969 kom den första kullen ur det nya gymnasiet till högskolorna enbart med hjälp av avgångsbetygen, dvs om de var tillräckligt bra, för konkurrensen till platserna hade blivit stor.

Studentmössan har aldrig varit föremål för statlig reglering och de som nu går ut gymnasiet har all rätt att bära en vit mössa.

I det gamla gymnasiet var man noga med att alla studenter bedömdes på samma sätt. Därför hade man skriftliga prov gemensamma för hela riket och varje år tillsattes centralt ett antal censorer som reste runt och kontrollerade muntliga prov på de egentliga examensdagarna. Proven skulle äga rum under en period från mitten av maj till slutet av juni.

Det skriftliga provet i svenska gällde att skriva en uppsats om ett av cirka tio alternativa ämnen, som i förseglade brev hade skickats ut till skolorna. Breven sprättades högtidligt upp inför abiturienterna - som de elever kallades som deltog i studentexamen - där de, som i Strängnäs, satt utspridda i aulan spända inför dagens uppgift.

Uppsatsämnena var före skrivningarna föremål för tippningar och spekulationer. Skrivningar i andra ämnen gällde centrala kunskapskrav för de olika ämnena.

När skrivningarna klarats av - det fanns de som körde, dvs inte klarade skrivningarna - skulle man riva sönder sin gymnasistmössa och sydde ihop den igen med färgranna deviser och allehanda prydnader. Dessa abiturientmössor bars fram till studentexamensdagen som tecken på vad som förestod.

I de muntliga förhören samlades abiturienterna i grupper om fyra eller fem. Eftersom förhöret tog en timma i varje ämne blev det ungefär en kvarts förhör per elev. En examensdag omfattade fyra till fem timmar, dvs nästan en hel skoldag och abiturienterna fick sin sedvanliga frukostrast.

I början av 1940-talet gick det åt tre dagar för de muntliga förhören i Strängnäs. Det berodde på att antalet censorer var begränsat. Under förhören skulle förutom censorer eforus (skolans högste styresman, dvs biskopen), eller inspektor, samt tre ojäviga examensvittnen vara närvarande.

Förhören leddes av en lärare, men en censor kunde överta förhöret. Först en vecka före "muntan' dvs de muntliga forhören, fick abiturienten veta vilka ämnen han "kom upp i".

Efter förhören sammanträdde kollegiet och censorerna och avgjorde examensbetygen, respektive vilka som inte skulle godkännas. När beslutet om betyg, respektive godkännande var klart hade i varje fall i Strängnäs vaktmästaren en viktig uppgift. I ett speciellt fönster i övre våningen skulle han med öppet fönster kungöra inför alla som samlats pa skolgården "alla klarade". Hade någon underkänts visade han sig innanför den stängda rutan i samma fönster.

Så kallades abiturienterna in i kollegierummet. Rektor höll ett tal till de "nybakade" studenterna och dessa gick sedan runt och tog alla lärare, censorer och examensvittnen i hand.

Därefter rusade studenterna ut på skolgården i samlad tropp med de vita mössorna på och mottog hyllningar från den församlade skaran av släktingar och vänner, vanligen blommor i bastsnören som krängdes kring halsen. Pojkarna fick dessutom en riktig studentkäpp.

När läroverket 1935 flyttat till Eskilstunavägen ville man vid studentexamen påminna om skolans månghundraåriga förflutna vid Roggeborgen och det utvecklades en ceremoni som sedan i stora drag bestått.

Efter det att studenterna fått alla sina blommor på skolgården lyftes de upp på yngre kamraters axlar och bars umder sång och musik till Roggeborgen. Det var varje examensdag fråga om ett tiotal studenter. Södermanlands Regementes musikkår var inhyrd och gick i täten med tamburmajor som svingade sin stav. Skolans fana och svenska flaggan var naturligtvis med, burna av gymnasister i gymnasistuniform. Det var mycket folk som följde det hela, släktingar, vänner och hundratals läroverksungdomar .

Tåget gick Sörgärdsgatan - Källgatan - Trädgårdsgatan - Lektorsgatan, där biskopen brukade stå utanför sin port och vinka. Vid Roggeborgen hissades studenterna på skolgården och det hurrades både för dem och för den gamla skolan.

När den delen av ceremonin var klar drogs studenterna för hand i lövad skrinda talbaka till skolan vid Eskilstunavägen. fortfarande med musikkåren i täten. Vägen gick nu Storgatan- Eskilstunavägen. Fram-

me vid skolan gick musiker, studenter och många andra in i skolan där studentsången spelades och sjöngs och det hurrades både för skolan och för annat.

Efter detta upplöstes tåget och varje student fraktades hem till sitt, bars eller sattes i vagnar, kärror, eller vad man förberett. Bilar var inte vanliga före kriget. Hemma fick studenterna bjuda på förfriskningar och träffa äldre släktingar och vänner som inte orkat följa med i de tidigare festligheterna.

På kvällen sista examensdagen ordnade studenterna bal i gymnastiksalen som var lövad och dekorerad med girlander. Det var mörka kostymer och långa klänningar. Lärarna var inbjudna och fick enkel förplägnad. Levande musik hörde till och ljudnivån var hög. Balen pågick till långt in på småtimmarna och det var sällan studenterna kom hem före morgonen. Den närmsta tiden efter studentexamen var fylld av fest. Studenterna gick till varandra efter råd och lägenhet.

Studentfirandet 1990

Torsdagen den 7 juni 1990 fick avgångsklasserna vid gymnasiet i Strängnäs sina betyg och i samband med det hölls festligheter som började vid elvatiden på fönmiddagen. Då gav läranna i aulan vid Regementsgatan en spexartad föreställning där de gisslade de uppemot 300 avgående gymnasistema.

Framåt klockan ett serverades lunch i gymnastiksalen. Alla tog av sig i strumplästen för att inte skada golvet. Ett stort kamformat bordsarrangemang fyllde salen. Lärarna satt utefter kamryggen med ryggarna mot fönstren. Studenternas klädsel gick till största delen i vitt och naturligtvis satt studentmössan på.

Musikskolans elever stod för den levande musiken, hushållslinjens elever svarade för lumch och servering. Det bjöds som huvudrätt skinka och sallad.

Rektor höll korta tal både i början och i slutet av måltiden och andra talade också. För övrigt skämtades det och sjöngs, bland annat något som kallades gymnastikvisan, vilket innebar sång till måttligt gymnastiska rörelser anpassade till situationen vid matborden.

Efter denna fest, som tog ett par timmar, samlades alla i aulan igen och där höll rektor ett mer allvarligt tal till studenterna, bland annat med utblickar mot de globala problemen. Sedan följde utdelning av de större premierna.
Ett långt program på scenen blev nästa programpunkt. Ett trettiotal elever från lågstadiet hade klätt ut sig i färggranna fantasifulla dräkter och sjöng klämmiga barnvisor och spexade. Studenterna gillade detta och applåderade mycket livligt.

Efter stunden i aulan gick studenterna till sina klassrum där de fick sina betyg och i förekommande fall mindre premier. Under tiden samlades anhöriga och vänner i många hundratal utanför skolbyggnaden med blommor och plakat och så småningom tog sig studenterna ut under brak och dån och kunde leta sig fram till sina supportrar.

Efter ganska lång tid formerades människomassorna till ett tåg som avgick med skolans fana och svenska flaggam först och sedan musikskolans blåsorkester. Så följde studenterna till fots och därefter resten av de församlade.

Orkestern var ungefär lika stor och välljudande som förr regements-

musiken. De spelande hade ljusgula tröjor och spelade student-sången och marschen Gripen. Fanorna bars av gymnasister i gymnasist-uniform, nu liksom förr utvalda efter storlek för att passa de uniformer som finns. Nu var de barhuvade eftersom de gamla gymnasist-mössorna slitits ut och nya inte finns att få.

Vägen gick Regementsgatan - Eskilstunavägen - Trädgårdsgatan - Källgatan - Storgatan fram till skolgården vid Roggeborgen. Där glammades det och sedan upplöstes det hela och studenterna fördes bort var och en till sitt, vanligen i utstyrda bilar och andra motorfordon.

På fredagskvällen hade studenterna middag med dans i Sundbyholms slott utanför Eskilstuna. Det var bara studenter och deras pojk- eller flickvänner, ungefär halva skaran av studenterna. Inga äldre personer fanns inbjudna. Klädseln var som förr mörk kostym och lång klänning. Det gick mycket städat till och verkade inte så simpelt som förr då man var i gymnastiksalen. Musiken kom dock från bandspelare och det verkade som om de flesta på slutet tycktes föredra att sitta ute i trädgardsstolarna i den Ijusa, vackra sommarkvällen. Hur och när det hela avslutades på natten är inte lätt att veta.

I det följande tillägg 2001.
Förskola.
Ny grundskola.
Nytt gymnasium.
Nya betyg.

Läroplan för förskolan Lpfö 98
Denna läroplan är förskolans första läroplan, vilket innebär att förskolan numera ingår i och utgör det första steget i samhällets samlade utbildningssystem för barn och ungdom.

Skolverket är sedan den 1 januari 1998 tillsynsmyndighet för förskolan liksom för övrig förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg. Lagstiftningen ingår från samma datum i skollagen.

Läroplanen utgår från en ansvarsfördelning där staten anger de övergripande målen och riktlinjerna för förskolan och kommunerna svarar för genomförandet. Till sin struktur överensstämmer förskolans läroplan i huvudsak med skolans läroplaner. Genom att förskolan nu fått en läroplan omfattas utbildningssystemet av tre läroplaner; en för förskolan (Lpfö 98) en för den obligatoriska skolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94) samt en för de frivilliga skolformerna (Lpf 94).Avsikten är att de tre läroplanerna skall länka i varandra utifrån en gemensam syn på kunskap, utveckling och lärande.

Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94)
Alla barn mellan sju och sexton år i Sverige är skolpliktiga. Om föräldrarna önskar det kan barnen få börja skolan redan när de är sex år. Kommunerna är skyldiga att anordna plats för alla sexåringar i förskoleklassen. Till den obligatoriska skolan räknas grundskolan, sameskolan, specialskolan och särskolan. Undervisningen är obligatorisk och avgiftsfri. Vanligen har föräldrarna inte heller kostnader för exempelvis läromedel, skolmåltider, hälsovård och skolskjuts.

Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet (Lpo 94) är gemensam för grundskolan, sameskolan, obligatoriska särskolan, specialskolan och anpassades 1998 till att omfatta även förskoleklassen och fritidshemmet.

Förskoleklassen är en del av skolan och det första steget i att genomföra och uppfylla läroplanens mål.

Fritidshemmet skall bidra till att målen uppnås. Läroplanens struktur och inriktning består i huvudsak.

Läroplanen anger skolans värdegrund och grundläggande mål och riktlinjer. Förutom detta finns för varje enskilt ämne en nationellt fastställd kursplan. Varje kommun skall faställa en skolplan som visar hur kom-munens skolor skall organiseras och utvecklas.

Läroplanen, skolplanen och kursplanerna ger sedan utrymme för den enskilda skolans rektor, lärare och elever att anpassa innehåll, organisation och arbetssätt till lokala förhållanden. Planeringen av detta faställs i skolans arbetsplan.

Det finns en timplan för grundskolan som helhet. Timplanen anger den minsta garanterade tid som eleverna har rätt att få lärarledd undervisning i olika ämnen.

Ämnen	
Bild	230
Hemkunskap	118
Idrott och hälsa	500
Musik	230
Textilslöjd och Trä- och metallslöjd	330
Svenska	1490
Engelska	480
Matematik	900
Geografi, Historia, Religions- och Samhällskunskap (sammanlagt)	885
Biologi, Fysik, Kemi, Teknik (sammanlagt)	800
Språkval	320
Elevens val	382
Total garanterade undervisningstid	6.665
Därav skolans val	600

Vid skolans val får antalet timmar i timplanen för ett ämne eller en ämnesgrupp minskas med högst 20 procent.

De timmar i timplanen som är avsatta för elevens val innebär att den enskilda eleven kan fördjupa studierna i ett eller flera ämnen.

Dessutom kan en skola, inom givna ramar, använda timmar till att ge vissa ämnen mer tid än den som är angiven i timplanen. På det sättet får skolans undervisning en särskild profil, eller inriktning.

De allra flesta skolor i Sverige är kommunala. Det vanligaste är att barnen går i en kommunal skola nära hemmet. Eleverna och deras föräldrar har dock rätt att välja en annan kommunal skola, eller en från kommunen fristående skola.

De fristående skolorna är öppna för alla och måste vara godkända av Skolverket. En fristående skola får bidrag från elevens hemkommun och beloppet bestäms med hänsyn till skolans åtagande och elevens

behov. Om skolan inte följer gällande bestämmelser kan Skolverket återkalla godkännandet. Det är vanligt att fristående skolor har en annan inriktning än den kommunala grundskolan, t ex speciell pedagogik (montessori eller waldorfpedagogik), språkligt /etnisk inriktning eller är skolor med en viss religiös prägel.

Samtidigt som läroplanen och kursplanerna infördes började ett nytt betygssystem att gälla. I det nya systemet ges betyg i en tregradig kala från årskurs 8. Betygsstegen är Godkänd (G), Väl Godkänd (VG) och Mycket Väl Godkänd (MVG). En elev som inte når upp till målen i kursplanen för det nionde året får inget betyg i ämnet, men har rätt att få ett skriftligt omdöme.

Betygen ges från grundskolans åttonde år och relateras utifrån elevernas kunskaper till de nationella mål som finns angivna i ämnets kursplan. Under hela tiden i grundskolan ska elever och föräldrar regelbundet informeras om hur det går för eleven i skolan bl a genom utvecklingssamtal.

Enligt läroplanen ska eleverna tillsammans med läraren få vara med och planera det dagliga arbetet. Hur denna medverkan konkret ska se ut beslutar rektor efter samråd med elever och lärare. Rektor har skyldighet att informera och samråda med elever och föräldrar i frågor som är av stor betydelse för eleverna.

Studie- och yrkesorientering, syoverksamhet, pågår under hela grundskoletiden. På många skolor finns särskild syopersonal. Sko-lans personal ska informera, undervisa och ge personlig vägledning till eleverna om olika studievägar och yrkesinriktningar efter den obligatoriska skolan.

De flesta hörselskadade och nästan alla synskadade och rörelse-hindrade barn får sin undervisning i grundskolan.
Döva och gravt hörselskadade liksom gravt tal- och språkstörda barn går däremot i specialskolan. Specialskolan omfattar tio årskurser och ska så långt som möjligt motsvara den utbildning som ges i grund-skolan.

Specialskolor finns också för synskadade och hörselskadade/ döva barn med olika tilläggshandikapp.

Den obligatoriska särskolan består av nio årskurser i antingen grund-särskolan eller träningsskolan. I grundsärskolan går barn som kan lära sig att läsa och skriva. Träningsskolans undervisning är inriktad på social träning och praktiska färdigheter. Eleverna i särskolan har rätt till ett tionde skolår.

Samers barn kan få utbildning med samisk inriktning i sameskolan.Utbildningen motsvarar grundskolans första sex år.

Gymnasial utbildning. (1994)
Alla kommuner i Sverige är enligt lag skyldiga att erbjuda alla elever som avslutat grundskolan en gymnasieutbildning. Eleverna har i princip rätt att få sitt förstahandsval av gymnasieprogram tillgodosett. Gymnasieskolan är en avgiftsfri och frivillig skolform.

Rätten att påbörja en gymnasieutbildning gäller till och med det första kalenderåret det år eleven fyller 20 år. Efter det finns möjlighet att genomgå en gymnasial vuxenutbildning.

Den svenska gymnasieskolan ger grundläggande kunskaper för yrkes- och samhällsliv.

Från 1 juli 1994 har gymnasieskolan och de övriga frivilliga skolformerna (komvux, gymnasiesärskolan och särvux) en ny läroplan. I skollagen anges skolans grundläggande uppdrag om de övergripande målen för skolans verksamhet. Läroplanen anger skoans värdegrund och grundläggande riktlinjer och mål. De styrdokument som anger kraven i undervisningen är programmål, kursplaner och betygskriterier. Varje kommun skall fastställa en skolplan och varje skola skall ha en arbetsplan.

Det finns 17 olika nationella program som samtliga är treåriga. Alla ger en bred basutbildning och grundläggande behörighet att studera på universitet eller högskola.

En fullständig utbildning på ett nationellt program omfattar 2 500 poäng. En veckas heltidsstudier motsvarar 25 poäng. För att eleverna skall säkras en miniminivå av lärarledd undervisning finns det en garanterad undervisningstid. Den garanterade undervisningstiden är 2 150 undervisningstimmar om 60 minuter för elever på det estetiska programmet, naturvetenskapsprogrammet samt samhällsvetenskapsprogrammet och 2 370 undervisningstimmar för övriga program. Hur undervisningstiden fördelas på ämnen och kurser svarar huvudmannen för.

Samtliga nationella program omfattar kärnämneskurser, gemen-samma karaktärsämneskurser och valbara kurser samt projektarbete och individuellt val. De flesta nationella program har nationella inriktningar som även de innehåller gemensamma kurser inom karaktärsämnesblocket.

Ämnen som i nedan angiven omfattning ingår i alla nationella och specialutformade program (Kärnämnen)

Ämne	Gymnasiepoäng
Svenska/Svenska som andraspråk	200
Engelska	100
Matematik	100
Idrott och hälsa	100
Samhällskunskap	100
Religionkunskap	50
Naturkunskap	50
Estetisk verksamhet	50
Ämnen genom vilka programmet får sin karaktär inklusive projektarbete om 100 gymnasiepoäng	1450
Individuella val	300
Summa Gymnasiepoäng	2500

Varje program får sin inriktning genom sina karaktärsämnen. Tretton av programmen har yrkesämnen och skall omfatta minst femton veckor arbetsplatsförlagd utbildning på en arbetsplats utanför skolan. På de fyra övriga programmen, estetiska programmet, naturvetenskapsprogrammet, samhällsvetenskapsprogrammet och teknikprogrammet finns möjlighet att arbetsplatsförlägga delar av utbildningen.

De flesta programmen är alltså uppdelade i olika inriktningar. Många kommuner anordnar inte alla nationella program och inriktningar. En elev har då rätt att genomföra utbildningen i annan kommun. För att tillgodose lokala behov kan en kommun fastställa lokala inriktningar.

Nationella program	Nationella inriktningar
Barn- och fritidsprogrammet	Fritid, Pedagogisk och social verksamhet
Byggprogrammet	Anläggning, Husbyggnad, Måleri, Plåtslageri
Elprogrammet	Automation, Datorteknik, Elektronik, Elteknik
Energiprogrammet	Drift- och underhållsteknik, Sjöfartsteknik, VVS- och kylteknik
Estetiska programmet	Bild- och formgivning, Dans, Musik, Teater
Fordonsprogrammet	Flygteknik, Karosseri, Maskin- och lastbilsteknik, Personbilsteknik , Transport
Handels-o administrationspr.	Handel och service, Turism, resor
Hantverksprogrammet	Inga nationella inriktningar
Hotell- och restauangprogr.	Hotell, Restaurang och måltidsservice
Industriprogrammet	Inga nationella inriktningar men riksrekryterande lokala inriktningar
Livsmedelsprogrammet	Inga nationella inriktningar men riksrekryterande lokala inriktningar
Medieprogrammet	Medieproduktion, Tryckteknik
Naturbruksprogrammet *	Djurvård, Hästhållning, Jord, Miljö- och naturvård, Skog, Trädgård
Naturvetenskapliga progr.	Matematik och datavetenskap, Miljövetenskap, Naturvetenskap
Omvårdnadsprogrammet	Inga nationella inriktningar
Samhällsvetenskapliga pr.	Ekonomi, Kultur, Samhällsventenskap, Språk
Teknikprogrammet *	Datorteknik, Människa och teknik, Teknik och företagande, Teknik, miljö och samhällsbyggande, Virtuell design

* Förslag till lokal inriktning med särskild ansökningskod

En lokal inriktning skall tillgodose ett sådant lokalt eller regionalt utbildningsbehov som inte kan tillgodoses inom ramen för de nationellt fastställda programmen och inriktningarna.

Genom att kombinera karaktärsämnen från olika program kan en kommun inrätta specialutformade program. Dessa tillgodoser lokala och regionala behov.

Ett specialutformat program kan även utformas individuellt för en elev för att tillgodose den enskilda elevens behov av kunskaper.

Ett individuellt program kan ha olika längd och innehåll som bestäms av den enskilda elevens behov. Målsättningen är att eleven senare ska gå över till ett nationellt eller specialutformat program. Eleven får slutbetyg från ett individuellt program när den studieplan som lagts upp har fullföljts.

De riksrekryterande utbildningarna är av två slag.

1. utbildningar som är inriktade på speciella yrkesområden. F n: Gjuteriteknik, Guldsmedsteknik, Mikromekanik och mikroteknik, Glasblåsning, Sågverksteknik, Pappers- och pappersmasseteknik, Vattenkraftsteknik, Yrkesdansare, Musik, Tvåspråkig finsk-svensk utbildning på samhällsvetenskapligt program, Hästhållning med inriktning mot travsport, Miljö- och samhällsplanering, Turism, Medietryck , Räddningstjänstverksamhet med inriktning på säkerhet, risk och miljö, Hästhållning med inriktning mot körning, Rörliga bildens språk, Särskilt träprogram, Aluminiumteknik, Flygutbildning, Transportutbilning med grönprofil, Samisk inriktning, Stoppmöbelteknik, Inriktning mot ridsport.

2. De s k idrottsgymnasierna. 16

Kommun med riksrekryterande utbildning har rätt till ersättning för sina kostnader för elevens utbildning från dennes hemkommun.

I gymnasieskolan är ämnena indelade i kurser. Betyg sätts efter varje avslutad kurs. Kursens omfattning uttrycks i ett antal gymnasie-poäng. Till varje kurs finns en kursplan, som anger de mål som undervisningen skall uppnå. Dessutom finns betygskriterier till varje kurs, som anger vilken kunskapsnivå som eleven skall uppnå för betygen Godkänd, Väl godkänd eller Mycket väl godkänd.

Efter gymnasieutbildningens slut får eleven ett slutbetyg, vilket är en sammanställning av betygen i alla kurser som ingår i elevens studieplan. Elever i gymnasieskolan kan pröva i kurser som ingår i studieplanen innan betyg har satts eller om eleven fått betyget Icke godkänd på kursen.

De nationella programmen innefattar också ett individuellt val som omfattar 300 poäng. Inom detta utrymme väljer eleven vilka kurser som skall ingå i programmet.

De flesta gymnasieskolor är kommunala och oftast går eleven i en skola i hemkommunen. Eleven kan också välja att gå i en skola i en annan kommun om det önskade programmet inte finns i den egna kommunen. Det finns dessutom möjlighet för eleven att välja en från kommunen fristående gymnasieskola.

Skolverket beslutar om en fristående gymnasieskola ska förklaras berättigad till bidrag eller inte. De är öppna för alla. Elevavgifter kan förekomma i vissa fall.

Kommunerna är skyldiga att erbjuda ungdomar som på grund av utvecklingsstörning inte har förutsättningar att genomgå den vanliga gymnasieskolan plats i gymnasiesärskolan. Gymnasiesärskolan erbjuder på liknande sätt som gymnasieskolan nationella, specialutformade eller individuella program. De nationella programmen är färre än i gymnasieskolan och inriktade på olika yrkesförberedelser. Alla program i gymnasiesärskolan är fyraåriga och har ett garanterat antal timmar om 3 600 timmar fördelat på kärnämnen och karaktärsämnen.

För den som fyllt 20 år finns möjlighet till kommunal vuxenutbildning på gymnasienivå. Detta är också en möjlighet som utnyttjas i allt större omfattning. För närvarande använder komvux de gymnasiala kurser som används av de gymnasieelever som påbörjade sin utbildning i åk 1 före den 1 juli 2000. Inom komvux finns även grundläggande vuxenutbildning samt påbyggnadsutbildningar som ger den studerande fördjupade kunskaper inom ett visst yrkesområde. För utvecklingsstörda vuxna finns särvux.

Kursplaner. (2000)
Från hösten 2000 gäller nya kursplaner för grundskolan och gymnasieskolan. Grundskolans nya kursplaner gäller för samtliga elever i grundskolan. Gymnasieskolans nya kursplaner gäller endast för de elever i gymnasieskolan som påbörjar sin utbildning i år 1 efter den 1 juli 2000.

Högskolan
(http://www.hsv.se)
Högskolan inklusive universiteten har ändrats mycket och många gånger sedan Uppsala universitet grundades år 1477. Uppgifter avseende budgetåret 1997 eller läsåret 1996/97 enligt budgetprop.

Drygt 260 000 helårsstudenter varav 250 000 i grundutbildning, 21 000 lärare och forskare, 7000 med forskarutbildningstjänst samt 17 000 övrig personal, 70-tal högskolor. Kostnad inklusive forskning ca 37,6 miljarder kronor, varav studiestöd ca 7 miljarder kronor. Forskarutbildning: Ca 3% av en årskull. Antalet professorer ökade från 2116 läsåret 1995/96 till 2199 år 1997, dvs.med 4 %.

Andelen kvinnliga professorer ökade också och uppgick år 1997 till 10 % mot knappt 8 % läsåret 1995/96.

Uppgifter om högskolestudier kan inhämtas via Internet.

I det följande tillägg 9 mars 2011 med något om nyheter, hämtat från skolverkets hemsida på internet.

Strängnäs gymnasium har flyttat till regementsområdet sedan regementet lagts ned.
Rikets skolmyndigheter har ändrats.
Ny grundskola.
En gymasiereform är på gång.
Skolans betygssystem ska ändras.
Systemen för arbetsmarknaden och arbetsmarknadsutbildning o d har ändrats.
Universitet och högskolor har ändrats.

Från regeringens hemsida på Internet:

“Förordning om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet

utfärdad den 7 oktober 2010.

Regeringen föreskriver följande.
1 § Den läroplan som framgår av bilagan till denna förordning ska gälla för grundskolan. Den ska i tillämpliga delar gälla för förskoleklassen och fritidshemmet.
2 § Det som sägs i läroplanen om lärare ska också gälla förskollärare och fritids-pedagoger som undervisar inom de verksamheter som läroplanen gäller för.
3 § Kursplanerna i läroplanen kompletteras av kunskapskrav. Statens skolverk får meddela föreskrifter om kunskapskrav.

---

1. Denna förordning ska kungöras i Statens skolverks författningssamling (SKOLFS).
2. Förordningen träder i kraft den 1 juli 2011.
3. Genom förordningen upphävs
a) förordningen (SKOLFS 1994:1) om läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet,
b) förordningen (SKOLFS 2000:135) om kursplaner för grundskolan.
4. De upphävda förordningarna ska fortsätta att gälla för elever i årskurs 9 i grundskolan under läsåret 2011/12.
På regeringens vägnar
JAN BJÖRKLUND
Annika Hellewell (Utbildningsdepartementet) “ 18

“Bilaga. Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet.

Innehållsförteckning

1 Skolans värdegrund och uppdrag....3
2 Övergripande mål och riktlinjer.... 7
2.1 Normer och värden....7
2.2 Kunskaper....8
2.3 Elevernas ansvar och inflytande....9
2.4 Skola och hem....10
2.5 Övergång och samverkan....10
2.6 Skolan och omvärlden....10
2.7 Bedömning och betyg....11
2.8 Rektorns ansvar....12
3 Kursplaner....13
3.1Bild....13
3.2 Engelska....16
3.3 Hem- och konsumentkunskap....20
3.4 Idrott och hälsa....23
3.5 Matematik....26
3.6 Moderna språk.... 31
3.7 Modersmål.... .34
3.8 Musik....38
Naturorienterande ämnen....41
3.9 Biologi....41
3.10 Fysik....45
3.11 Kemi....50
Samhällsorienterande ämnen....54
3.12 Geografi....54
3.13 Historia....58
3.14 Religionskunskap....63
3.15 Samhällskunskap....67
3.16 Slöjd....72
3.17 Svenska.... 75
3.18 Svenska som andraspråk....80
3.19 Teckenspråk för hörande....86
3.20 Teknik....89 “

“1 Skolans värdegrund och uppdrag

Grundläggande värden

Det offentliga skolväsendet vilar på demokratins grund. Skollagen (2010:800) slår fast att utbildningen inom skolväsendet syftar till att elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Var och en som verkar inom skolan ska också främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö.

Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet med svaga och utsatta är de värden som skolan ska gestalta och förmedla. I överensstämmelse med den etik som förvaltats av kristen tradition och västerländsk humanism sker detta genom individens fostran till rättskänsla, generositet, tolerans och ansvarstagande. Undervisningen i skolan ska vara icke-konfessionell.

Skolans uppgift är att låta varje enskild elev finna sin unika egenart och därigenom kunna delta i samhällslivet genom att ge sitt bästa i ansvarig frihet.

Förståelse och medmänsklighet

Skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Omsorg om den enskildes välbefinnande och utveckling ska prägla verksamheten. Ingen ska i skolan utsättas för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling. Sådana tendenser ska aktivt motverkas. Främlingsfientlighet och intole- 19

rans måste bemötas med kunskap,öppen diskussion och aktiva insatser.

Det svenska samhällets internationalisering och den växande rörligheten över nationsgränserna ställer höga krav på människors förmåga att leva med och inse de värden som ligger i en kulturell mångfald. Medvetenhet om det egna och delaktighet i det gemensamma kulturarvet ger en trygg identitet som är viktig att utveckla tillsammans med förmågan att förstå och leva sig in i andras villkor och värderingar. Skolan är en social och kulturell mötesplats som både har en möjlighet och ett ansvar för att stärka denna förmåga hos alla som arbetar där.

Saklighet och allsidighet

Skolan ska vara öppen för skilda uppfattningar och uppmuntra att de förs fram. Den ska framhålla betydelsen av personliga ställningstaganden och ge möjligheter till sådana. Undervisningen ska vara saklig och allsidig. Alla föräldrar ska med samma förtroende kunna skicka sina barn till skolan, förvissade om att barnen inte blir ensidigt påverkade till förmån för den ena eller andra åskådningen.

Alla som verkar i skolan ska hävda de grundläggande värden som anges i skollagen och i denna läroplan och klart ta avstånd från det som strider mot dem.

En likvärdig utbildning

Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper.

Skollagen föreskriver att utbildningen inom varje skolform och inom fritidshemmet ska vara likvärdig, oavsett var i landet den anordnas. Normerna för likvärdigheten anges genom de nationella målen. En likvärdig utbildning innebär inte att undervisningen ska utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser ska fördelas lika. Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar och behov. Det finns också olika vägar att nå målet. Skolan har ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen. Därför kan undervisningen aldrig utformas lika för alla.

Skolan ska aktivt och medvetet främja kvinnors och mäns lika rätt och möjligheter. Det sätt på vilket flickor och pojkar bemöts och bedöms i skolan, och de krav och förväntningar som ställs på dem, bidrar till att forma deras uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan har ett ansvar för att motverka traditionella könsmönster. Den ska därför ge utrymme för eleverna att pröva och utveckla sin förmåga och sina intressen oberoende av könstillhörighet.

Rättigheter och skyldigheter

Skolan ska klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers och vårdnadshavares rätt till inflytande och påverkan. Det är inte minst viktigt som underlag för den enskildes val i skolan.

Det är inte tillräckligt att i undervisningen förmedla kunskap om grundläggande demokratiska värderingar. Undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och förbereda eleverna för att aktivt delta i samhällslivet. Den ska utveckla deras förmåga att ta ett personligt ansvar. Genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen och få välja kurser, ämnen, teman och aktiviteter, kan eleverna utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ta ansvar.

Skolans uppdrag

Skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att 20

inhämta och utveckla kunskaper och värden. Skolan ska i samarbete med hemmen främja elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare. Skolan ska präglas av omsorg om individen, omtanke och generositet. Utbildning och fostran är i djupare mening en fråga om att överföra och utveckla ett kulturarv – värden, traditioner, språk, kunskaper – från en generation till nästa. Skolan ska vara ett stöd för familjerna i deras ansvar för barnens fostran och utveckling. Arbetet måste därför ske i samarbete med hemmen.

Skolan har i uppdrag att överföra grundläggande värden och främja elevernas lärande för att därigenom förbereda dem för att leva och verka i samhället. Skolan ska förmedla de mer beständiga kunskaper som utgör den gemensamma referensram alla i samhället behöver. Eleverna ska kunna orientera sig i en komplex verklighet, med ett stort informationsflöde och en snabb förändringstakt. Studiefärdigheter och metoder att tillägna sig och använda ny kunskap blir därför viktiga. Det är också nödvändigt att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska fakta och förhållanden och att inse konsekvenserna av olika alternativ.

Språk, lärande och identitetsutveckling är nära förknippade. Genom rika möjligheter att samtala, läsa och skriva ska varje elev få utveckla sina möjligheter att kommunicera och därmed få tilltro till sin språkliga förmåga.

Skapande arbete och lek är väsentliga delar i det aktiva lärandet. Särskilt under de tidiga skolåren har leken stor betydelse för att eleverna ska tillägna sig kunskaper. Skolan ska sträva efter att erbjuda alla elever daglig fysisk aktivitet inom ramen för hela skoldagen.

En viktig uppgift för skolan är att ge överblick och sammanhang. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt vilja till att pröva egna idéer och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar ett förhållningssätt som främjar entreprenörskap.

I all undervisning är det angeläget att anlägga vissa övergripande perspektiv. Genom ett *historiskt perspektiv* kan eleverna utveckla en förståelse för samtiden och en beredskap inför framtiden samt utveckla sin förmåga till dynamiskt tänkande.

Genom ett *miljöperspektiv* får de möjligheter både att ta ansvar för den miljö de själva direkt kan påverka och att skaffa sig ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling.

Ett *internationellt perspektiv* är viktigt för att kunna se den egna verkligheten i ett globalt sammanhang och för att skapa internationell solidaritet samt förbereda för ett samhälle med täta kontakter över kultur- och nationsgränser. Det internationella perspektivet innebär också att utveckla förståelse för den kulturella mångfalden inom landet.

Det *etiska perspektivet* är av betydelse för många av de frågor som tas upp i skolan. Perspektivet ska prägla skolans verksamhet för att ge grund för och främja elevernas förmåga att göra personliga ställningstaganden.

Skolans uppdrag att främja lärande förutsätter en aktiv diskussion i den enskilda skolan om kunskapsbegrepp, om vad som är viktig kunskap i dag och i framtiden och om hur kunskapsutveckling sker. Olika aspekter på kunskap och lärande är naturliga utgångspunkter i en sådan diskussion. Kunskap är inget entydigt begrepp. Kunskap kommer till uttryck i olika former – såsom fakta, förståelse, färdighet och förtrogenhet – som förutsätter och samspelar med varandra. Skolans arbete måste inriktas på att ge utrymme för olika kunskapsformer och att skapa ett lärande där dessa former balanseras och blir till en helhet. 21

Skolan ska främja elevernas harmoniska utveckling. Detta ska åstadkommas genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer. Gemensamma erfarenheter och den sociala och kulturella värld som skolan utgör skapar utrymme och förutsättningar för ett lärande och en utveckling där olika kunskapsformer är delar av en helhet. Ett ömsesidigt möte mellan de pedagogiska synsätten i förskoleklass, skola och fritidshem kan berika elevernas utveckling och lärande.

Skolan ska stimulera varje elev att bilda sig och växa med sina uppgifter. I skolarbetet ska de intellektuella såväl som de praktiska, sinnliga och estetiska aspekterna uppmärksammas. Även hälso- och livsstilsfrågor ska uppmärksammas.

Eleverna ska få uppleva olika uttryck för kunskaper. De ska få pröva och utveckla olika uttrycksformer och uppleva känslor och stämningar. Drama, rytmik, dans, musicerande och skapande i bild, text och form ska vara inslag i skolans verksamhet. En harmonisk utveckling och bildningsgång omfattar möjligheter att pröva, utforska, tillägna sig och gestalta olika kunskaper och erfarenheter. Förmåga till eget skapande hör till det som eleverna ska tillägna sig.

God miljö för utveckling och lärande

Eleven ska i skolan möta respekt för sin person och sitt arbete. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. Skolan verkar i en omgivning med många kunskapskällor. Strävan ska vara att skapa de bästa samlade betingelserna för elevernas bildning, tänkande och kunskapsutveckling. Personlig trygghet och självkänsla grundläggs i hemmet, men även skolan har en viktig roll. Varje elev har rätt att i skolan få utvecklas, känna växandets glädje och få erfara den tillfredsställelse som det ger att göra framsteg och övervinna svårigheter.

Varje skolas utveckling

Skolans verksamhet måste utvecklas så att den svarar mot de nationella målen. Huvudmannen har ett givet ansvar för att så sker. Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att verksamheten ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas. Ett sådant arbete måste ske i ett aktivt samspel mellan skolans personal och elever och i nära kontakt med såväl hemmen som med det omgivande samhället.

2 Övergripande mål och riktlinjer

I de övergripande målen anges de normer och värden samt de kunskaper som alla elever bör ha utvecklat när de lämnar grundskolan. Målen anger inriktningen på skolans arbete.

2.1 Normer och värden

Skolan ska aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling.

Mål

Skolans mål är att varje elev
- kan göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden grundade på kunskaper om mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar samt personliga erfarenheter,
- respekterar andra människors egenvärde,
- tar avstånd från att människor utsätts för förtryck och kränkande behandling, samt medverkar till att hjälpa andra människor,

- kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen, och
- visar respekt för och omsorg om såväl närmiljön som miljön i ett vidare perspektiv.

Riktlinjer

Alla som arbetar i skolan ska
- medverka till att utveckla elevernas känsla för samhörighet, solidaritet och ansvar för människor också utanför den närmaste gruppen,
- i sin verksamhet bidra till att skolan präglas av solidaritet mellan människor,
- aktivt motverka diskriminering och kränkande behandling av individer eller grupper, och
- visa respekt för den enskilda individen och i det vardagliga arbetet utgå från ett demokratiskt förhållningssätt.

Läraren ska
- klargöra och med eleverna diskutera det svenska samhällets värdegrund och dess konsekvenser för det personliga handlandet,
- öppet redovisa och diskutera skiljaktiga värderingar, uppfattningar och problem,
- uppmärksamma och i samråd med övrig skolpersonal vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka alla former av diskriminering och kränkande behandling,
- tillsammans med eleverna utveckla regler för arbetet och samvaron i den egna gruppen, och
- samarbeta med hemmen i elevernas fostran och klargöra skolans normer och regler som en grund för arbetet och för samarbete.

2.2 Kunskaper

Skolan ska ansvara för att eleverna inhämtar och utvecklar sådana kunskaper som är nödvändiga för varje individ och samhällsmedlem. Dessa ger också en grund för fortsatt utbildning.

Skolan ska bidra till elevernas harmoniska utveckling. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet. Skolan ska erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt. Lärarna ska sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former.

Mål

Skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola
- kan använda det svenska språket i tal och skrift på ett rikt och nyanserat sätt,
- kan kommunicera på engelska i tal och skrift samt ges möjligheter att kommunicera på något ytterligare främmande språk på ett funktionellt sätt,
- kan använda sig av matematiskt tänkande för vidare studier och i vardagslivet,
- kan använda kunskaper från de naturvetenskapliga, tekniska, samhällsvetenskapliga, humanistiska och estetiska kunskapsområdena för vidare studier, i samhällsliv och vardagsliv,
- kan lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt sätt,
- kan lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga,
- kan använda sig av ett kritiskt tänkande och självständigt formulera ståndpunkter grundade på kunskaper och etiska överväganden,
- har fått kunskaper om och insikt i det svenska, nordiska och västerländska kulturarvet samt fått grundläggande kunskaper om de nordiska språken,

- har fått kunskaper om de nationella minoriteternas (judar, romer, urfolket samerna, sverigefinnar och tornedalingar) kultur, språk, religion och historia,
- kan samspela i möten med andra människor utifrån kunskap om likheter och olikheter i livsvillkor, kultur, språk, religion och historia,
- har fått kunskaper om samhällets lagar och normer, mänskliga rättigheter och demokratiska värderingar i skolan och i samhället,
- har fått kunskaper om förutsättningarna för en god miljö och en hållbar utveckling,
- har fått kunskaper om och förståelse för den egna livsstilens betydelse för hälsan, miljön och samhället,
- kan använda och ta del av många olika uttrycksformer såsom språk, bild, musik, drama och dans samt har utvecklat kännedom om samhällets kulturutbud,
- kan använda modern teknik som ett verktyg för kunskapssökande, kommunikation, skapande och lärande, och
- kan göra väl underbyggda val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning.

Riktlinjer

Alla som arbetar i skolan ska
- uppmärksamma och stödja elever i behov av särskilt stöd, och
- samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande.

Läraren ska
- ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande,
- stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan,
- ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel,
- stimulera, handleda och ge särskilt stöd till elever som har svårigheter,
- samverka med andra lärare i arbetet för att nå utbildningsmålen, och
- organisera och genomföra arbetet så att eleven
- utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga,
- upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt,
- får stöd i sin språk- och kommunikationsutveckling,
- successivt får fler och större självständiga uppgifter och ett ökat eget ansvar,
- får möjligheter till ämnesfördjupning, överblick och sammanhang, och
- får möjlighet att arbeta ämnesövergripande.

2.3 Elevernas ansvar och inflytande

De demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig ska omfatta alla elever. Elever ska ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Eleverna ska alltid ha möjlighet att ta initiativ till frågor som ska behandlas inom ramen för deras inflytande över utbildningen.

Mål

Skolans mål är att varje elev
- tar ett personligt ansvar för sina studier och sin arbetsmiljö,

- successivt utövar ett allt större inflytande över sin utbildning och det inre arbetet i skolan, och
- har kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former.

Riktlinjer
Alla som arbetar i skolan ska
- främja elevernas förmåga och vilja till ansvar och inflytande över den sociala, kulturella och fysiska skolmiljön.

Läraren ska
- utgå från att eleverna kan och vill ta ett personligt ansvar för sin inlärning och för sitt arbete i skolan,
- svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad,
- verka för att flickor och pojkar får ett lika stort inflytande över och utrymme i undervisningen,
- svara för att eleverna får pröva olika arbetssätt och arbetsformer,
- tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen, och
- förbereda eleverna för delaktighet och medansvar och för de rättigheter och skyldigheter som präglar ett demokratiskt samhälle.

2.4 Skola och hem
Skolans och vårdnadshavarnas gemensamma ansvar för elevernas skolgång ska skapa de bästa möjliga förutsättningarna för barns och ungdomars utveckling och lärande.

Riktlinjer
Alla som arbetar i skolan ska
- samarbeta med elevernas vårdnadshavare så att man tillsammans kan utveckla skolans innehåll och verksamhet.

Läraren ska
- samverka med och fortlöpande informera föräldrarna om elevens skolsituation, trivsel och kunskapsutveckling, och
- hålla sig informerad om den enskilda elevens personliga situation och iaktta respekt för elevens integritet.

2.5 Övergång och samverkan
Samarbetsformer mellan förskoleklass, skola och fritidshem ska utvecklas för att berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande. För att stödja elevernas utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv ska skolan också sträva efter att nå ett förtroendefullt samarbete med förskolan samt med de gymnasiala utbildningar som eleverna fortsätter till. Samarbetet ska utgå från de nationella mål och riktlinjer som gäller för respektive verksamhet.

Riktlinjer
Läraren ska
- utveckla samarbetet mellan förskoleklass, skola och fritidshem,
- utbyta kunskaper och erfarenheter med personalen i förskolan och i berörda skolformer, och
- i samarbetet särskilt uppmärksamma elever i behov av särskilt stöd.

2.6 Skolan och omvärlden
Eleverna ska få en utbildning av hög kvalitet i skolan. De ska också få underlag för att välja fortsatt utbildning. Detta förutsätter att den obligatoriska skolan nära samverkar med de gymnasiala utbildningar som eleverna fortsätter till. Det förutsätter också en samverkan med arbetslivet och närsamhället i övrigt.

Mål
Skolans mål är att varje elev
- kan granska olika valmöjligheter och ta ställning till frågor som rör den egna framtiden,
- har inblick i närsamhället och dess arbets-, förenings- och kulturliv, och
- har kännedom om möjligheter till fortsatt utbildning i Sverige och i andra länder.

Riktlinjer
Alla som arbetar i skolan ska
- verka för att utveckla kontakter med kultur- och arbetsliv, föreningsliv samt andra verksamheter utanför skolan som kan berika den som en lärande miljö, och
- bidra till att elevens studie- och yrkesval inte begränsas av kön eller av social eller kulturell bakgrund.

Läraren ska
- bidra med underlag för varje elevs val av fortsatt utbildning, och
- medverka till att utveckla kontakter med mottagande skolor samt med organisationer, företag och andra som kan bidra till att berika skolans verksamhet och förankra den i det omgivande samhället.

Studie- och yrkesvägledaren, eller den personal som fullgör motsvarande uppgifter, ska
- informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen och särskilt uppmärksamma möjligheterna för elever med funktionsnedsättning, och
- vara till stöd för den övriga personalens studie- och yrkesorienterande insatser.

2.7 Bedömning och betyg
Betyget uttrycker i vad mån den enskilda eleven har uppnått de nationella kunskapskrav som finns för respektive ämne. Som stöd för betygssättningen finns ämnesspecifika kunskapskrav för olika betygssteg.

Mål
Skolans mål är att varje elev
- utvecklar ett allt större ansvar för sina studier, och
- utvecklar förmågan att själv bedöma sina resultat och ställa egen och andras bedömning i relation till de egna arbetsprestationerna och förutsättningarna.

Riktlinjer
Läraren ska
- genom utvecklingssamtal och den individuella utvecklingsplanen främja elevernas kunskapsmässiga och sociala utveckling,
- utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn,
- med utgångspunkt i föräldrarnas önskemål fortlöpande informera elever och hem om studieresultat och utvecklingsbehov, och
- vid betygssättningen utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskraven och göra en allsidig bedömning av dessa kunskaper.

2.8 Rektorns ansvar
Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att

skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven. Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att
- skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas,
- skolans arbetsmiljö utformas så att eleverna får tillgång till handledning, läromedel av god kvalitet och annat stöd för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, t.ex. bibliotek, datorer och andra hjälpmedel,
- undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får det särskilda stöd och den hjälp de behöver,
- kontakt upprättas mellan skola och hem, om det uppstår problem och svårigheter för eleven i skolan,
- resursfördelningen och stödåtgärderna anpassas till den värdering av elevernas utveckling som lärare gör,
- undervisningen i olika ämnesområden samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet,
- i undervisningen i olika ämnen integrera ämnesövergripande kunskapsområden, exempelvis miljö, trafik, jämställdhet, konsumentfrågor, sex och samlevnad samt riskerna med tobak, alkohol och andra droger,
- samarbetsformer utvecklas mellan förskoleklassen, skolan och fritidshemmet för att stödja varje elevs mångsidiga utveckling och lärande,
- samverkan kommer till stånd med förskolan för att skapa förutsättningar för en samsyn och ett förtroendefullt samarbete,
- formerna för samarbete mellan skolan och hemmen utvecklas och att föräldrarna får information om skolans mål och sätt att arbeta och om olika valalternativ,
- samverkan med skolor och arbetslivet utanför skolan utvecklas så att eleverna får konkreta erfarenheter av betydelse för deras val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning,
- den studie- och yrkesorienterande verksamheten organiseras så att eleverna får vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför fortsatt utbildning,
- personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter,
- skolans internationella kontakter utvecklas, och
- skolpersonalen får kännedom om de internationella överenskommelser som Sverige har förbundit sig att beakta i utbildningen."

Från regeringens hemsida på Internet:
"PRESSMEDDELANDE 18 oktober 2010
Utbildningsdepartementet

Högre krav på lärarkåren - lärarlegitimation

Regeringen överlämnar idag propositionen om lärarlegitimation till riksdagen.

- Nu höjs kraven i den svenska skolan. Lärarlegitimation införs från 2012 och innebär att enbart legitimerade lärare får fastanställas och enbart legitimerade lärare får sätta betyg.

- Ska vi stärka kvaliteten i den svenska skolan måste vi satsa på lärarkåren. Vi inför en ny lärarutbildning och storsatsar på fortbildning. Lärarlegitimationen blir en kvalitetsstämpel, säger utbildningsminister Jan Björklund.

För att få legitimation ska en lärare eller förskollärare ha examen och därefter ha visat sig lämplig för yrket under en introduktionsperiod på minst ett år. En mentor, som är legitimerad, ska ge råd och stöd under introduktionsperioden.

Legitimationerna ska utfärdas av Skolverket. En lärare eller en förskollärare kommer att bli behörig för viss verksamhet eller vissa skolformer, årskurser och ämnen. Endast legitimerade lärare och förskollärare får fastanställas och enbart de legitimerade får sätta betyg.

Vid Skolverket inrättas en ny nämnd - Lärarnas ansvarsnämnd. Nämnden ska kunna varna en lärare, till exempel för oskicklighet, och i allvarliga fall också dra in legitimationen.

Den nya skollagen fastställer nya karriärsteg för lärare och förskollärare genom att lektorer ska kunna utnämnas. Detta kopplas nu till legitimationen och lektorer ska utnämnas av Skolverket. Den som är legitimerad, har avlagt minst licentiatexamen och under minst fyra år visat pedagogisk skicklighet kan ansöka om att bli lektor.

De nya reglerna ska tillämpas fullt ut från och med den 1 juli 2012. “

Från Skolverkets hemsida på Internet 17 maj 2010:

Gymnasiet. Ämnesplaner

“Skolverket har fått i uppdrag att utarbeta och fastställa ämnesplaner för samtliga ämnen inom gymnasieskolan. Ämnesplanerna ska ersätta dagens kursplaner. Nedan framgår förslagen till ämnesplaner i alfabetisk ordning. Lämna även synpunkter på våra förslag till programstukturer som finns under respektive programsida.

De förslag som presenteras nu kommer att finnas tillgängliga på webben till den 16 augusti och därefter tas bort. Läs mer i missivbrevet till höger.

Matematik. Med anledning av att Skolverket förväntas få ett tilläggsuppdrag för ämnesplanen i matematik, läggs den ämnesplanen ut på remiss den 31 maj 2010

Ämnesplaner

Administration
Affärskommunikation
Animation
Anläggning
Anläggningsförare
Arkitektur
Automationsteknik
Bageri och konditorikunskap
Beläggning
Berghantering

Betongkonstruktioner
Bevakning och säkerhet
Bild
Bildteori
Biologi
Biologi - naturbruk
Bygg och anläggning
CAD
Cirkus
Dansgestaltning
Dansorientering
Dansteknik
Dansteori
Dator- och kommunikationsteknik
Datorstyrd produktion
Design
Digitalt skapande
Djur
Djursjukvård
Driftsäkerhet och underhåll
Dryckeskunskap
Eldistributionsteknik
Elektronik
Elektronikproduktion
Elektroniksystem
Elektroteknik
Elementmontering
Ellära
Elmätteknik
Energiteknik
Engelska
Engelska för döva
Entreprenörskap
Estetisk kommunikation
Eventteknik
Fastighetsförvaltning
Fastighetsservice
Film- och TV-produktion
Filosofi
Fordons och transportbranschen
Fordonsteknik
Formgivning
Fotografisk bild
Fritids- och friskvårdsverksamheter
Fritids- och idrottskunskap
Fysik
Företagsekonomi
Försäljning och kundservice
Geografi
Gerontologi och geriatrik
Godshantering
Godstransporter
Golvläggning
Grafisk kommunikation
Grafisk produktion
Grundläggande vård och omsorg

Gränssnittsdesign
Handel
Hantverk
Hantverkskunskap
Historia
Hotell
Humanistisk och samhällsvetenskaplig specialisering
Hund
Husbyggnad
Husbyggnad - specialyrken
Hygienkunskap
Hållbart samhälle
Hälsa
Häst
Idrott och hälsa
Industrirörteknik
Industritekniska processer
Information och kommunikation
Inköp och logistik
Installationsteknik
IT i vård och omsorg
Juridik
Järnvägsbyggnad
Järnvägsteknik
Karosseriteknik
Kemi
Klassisk grekiska - språk och kultur
Konferens och evenemang
Konst och kultur
Konstruktion
Kraft- och värmeteknik
Kyl- och värmepumpsteknik
Lackeringsteknik
Lager och terminal
Lantbruksdjur
Larm och säkerhetsteknik
Latin - språk och kultur
Ledarskap och organisation
Livsmedels- och näringskunskap
Ljudproduktion
Maskin och lastbilsteknik
Massage
Mat och dryck i kombination
Matematik (Kommer den 31 maj 2010)
Matlagningskunskap
Medicin
Medicinsk teknik
Mediekommunikation
Medieproduktion
Medier, samhälle och kommunikation
Mekatronik
Mobila arbetsmaskiner
Moderna språk
Modersmål
Motor- och röjmotorsåg
Mur- och putsverk

Musik
Musikteori
Måleri
Mat och butik
Måltids och branschkunskap
Människan
Människan i industrin
Människans språk
Människans säkerhet
Mät-, styr- och reglerteknik
Mönsterkonstruktion
Natur och landskapsvård
Naturbruk
Naturbrukets byggnader
Naturbruksteknik
Naturguidning
Naturkunskap
Naturvetenskaplig specialisering
Näthandel
Nätverksteknik
Odling
Odling i växthus
Pedagogik
Pedagogik i vård och omsorg
Pedagogiskt arbete
Personbilsteknik
Plåtslageriteknik
Processteknik
Produktionskunskap
Produktionsutrustning
Produktutveckling
Profilfördjupning
Programmering
Psykiatri
Psykologi
Religionskunskap
Rid- och körkunskap
Samhällskunskap
Sammanfogningsteknik
Serviceteknik - naturbruk
Serveringskunskap
Service och bemötande
Sjukvård
Skog, mark och vatten
Skogsproduktion
Skötsel av utemiljöer
Socialt arbete
Sociologi
Specialidrott
Specialpedagogik
Stycknings- och charkuterikunskap
Support och servicearbete
Svenska
Svenska för döva
Svenska som andraspråk
Teckenspråk för döva

Svenskt teckenspråk för hörande
Systemkunskap
Teater
Teknik
Teknik i vård och omsorg
Teknisk isolering
Tillverkningsunderlag
Transportteknik
Trädgårdsanläggning
Träkonstruktioner
Träningslära
Turism
Tätskikt i våtrum
Utställningsdesign
Vatten- och miljöteknik
Vattenkraftteknik
Webbteknik
Ventilationsplåtslageri
Ventilationsteknik
Verktygs- och materialhantering
Visuell kommunikation
Vvs- teknik
Vård och omsorg
Växtkunskap
Yttre miljö

Den fortsatta processen

17 maj-16 aug 2010 Remiss för i princip alla ämnesplaner.
Oktober 2010 Skolverket fastställer ämnesplanerna.

Konsekvensutredningar

Konsekvensutredningar presenteras om ca en vecka.....”

“<u>De 12 yrkesprogrammen är:</u>

- Barn- och fritidsprogrammet (här ingår Karaktärsämnen inom Barn- och fritidsprogrammet, Idrott och hälsa samt Specialidrott)

- Bygg- och anläggningsprogrammet (här ingår Karaktärsämnen inom Bygg- och anläggningsprogrammet och Naturkunskap)

- El- och energiprogrammet (här ingår Karaktärsämnen inom El- och energiprogrammet)

- Fordons- och transportprogrammet(här ingår karaktärsämnen inom Fordons- och transportprogrammet)

- Handels- och administrationsprogrammet (här ingår karaktärsämnen inom Handels- och administrationsprogrammet)

- Hantverksprogrammet (här ingår karaktärsämnen inom Hantverksprogrammet)

- Hotell- och turismprogrammet(här ingår karaktärsämnen inom Hotell- och turismprogrammet)

- Industritekniska programmet (här ingår karaktärsämnen inom Industritekniska programmet)

- Naturbruksprogrammet (här ingår karaktärsämnen för Naturbruksprogrammet)

- Restaurang- och livsmedelsprogrammet (här ingår karaktärsämnen inom Restaurang- och livsmedelsprogrammet)

- VVS- och fastighetsprogrammet (här ingår karaktärsämnen inom VVS- och fastighetsprogrammet, Lärlingsutbildning och Sjöfart)

- Vård- och omsorgsprogrammet (här ingår karaktärs-ämnen inom vård- och omsorgsprogrammet, Modersmål och Tecken-språk för döva)

<u>De sex högskoleförberedande programmen är:</u>

- Ekonomiprogrammet (här ingår Ekonomiska ämnen, Entreprenörskap, juridiska ämnen och psykologi)

- Estetiska programmet (här ingår Estetiska ämnen, Svenska/Svenska som andraspråk och Svenska för döva)

- Humanistiska programmet (här ingår Engelska, Engelska för döva , Filosofi, Klassiska språk, Moderna språk, Kulturhistoria och Teckenspråk för hörande)

- Naturvetenskapsprogrammet (här ingår Biologi, Fysik, Kemi och Matematik)

- Samhällsvetenskapsprogrammet (här ingår Karaktärsämnen inom Samhällsvetenskapsprogrammet, Media, Geografi, Historia, Religionskunskap och Samhällskunskap)

- Teknikprogrammet (här ingår Karaktärsämnen inom Teknikprogrammet och datorteknik) “ 33

Från www.skolverket.se den 9 mars 2011:

“Gymnasieutbildning

(OBS! Ny gymnasieskola från och med 1 juli 2011. Länkar till information den nya gymnasieskolan 2011 finns i högerspalten)

Alla ungdomar i Sverige som har avslutat grundskolan har rätt till en treårig gymnasieutbildning. Gymnasieutbildningen ger grundläggande kunskaper för vidare studier och för ett framtida yrkes- och samhällsliv.

Till gymnasieutbildningen räknas gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Gymnasiesärskolan vänder sig till ungdomar med utvecklingsstörning.

Gymnasieskolan består av olika typer av program:

- 17 nationella program som pågår under 3 år. De är indelade i obligatoriska kurser, valbara kurser, individuella val, kärnämnen och projektarbete. Totalt finns det 17 olika nationella program.
- Individuella program för elever med speciella utbildningsbehov. Det kan till exempel handla om elever som vill gå en lärlingsutbildning.
- Specialutformade lokala program som kombinerar ämnen från olika nationella program.

Senast granskad: 23 december 2010
Innehållsansvar: Informationsenheten”

“De viktigaste förändringarna

Arbetet med Gy 2011 har sin främsta bakgrund i regeringens proposition Högre krav och kvalitet i den nya gymnasieskolan (prop. 2008/09:199) samt i utredningen Framtidsvägen - en reformerad gymnasieskola (SOU 2008:27). Nedan kan du läsa om de viktigaste förändringarna i förhållande till dagens gymnasieskola.

Innehåll på sidan:

- 18 nationella program
- Yrkesprogram - högskoleförberedande program
- Nya strukturer och ämnen
- Lärlingsutbildning
- Två typer av examen
- Ny betygsskala och nya ämnesplaner
- Riksrekryterande utbildningar och spetsutbildningar
- Vuxenutbildningen
- Programmen
- Övriga nyheter

18 nationella program

Det ska finnas 18 nationella program i den nya gymnasieskolan. Den ska leda längre i fråga om kunskaper och kvalitet än dagens gymnasieskola.

Yrkesprogram -högskoleförberedande program

Regeringen anger en tydlig skillnad mellan yrkesprogram och högskoleförberedande program. Eleverna ska efter ett yrkesprogram vara bättre förberedda för yrkeslivet och utbildningen ska hålla hög 34

kvalitet och leda till skicklighet i yrket. Det ska vara möjligt att direkt påbörja en yrkesbana efter utbildningen. Alla elever på ett yrkesprogram ska också ha möjlighet att uppnå grundläggande högskolebehörighet under gymnasieutbildningen. De högskoleförberedande programmen ska bättre förbereda eleverna för högskolestudier än vad dagens gymnasie-skola gör.

Behörighetsreglerna för att få påbörja en gymnasieutbildning kommer att vara olika för yrkesprogram och högskoleförberedande program.

Nya strukturer och ämnen

Dagens kärnämnen kommer att ersättas av gymnasiegemensamma ämnen och kommer att kunna variera i omfattning mellan de olika programmen. Historia blir ett nytt sådant gymnasiegemensamt ämne. Varje program kommer att innehålla ett antal gemensamma karaktärsämnen, programfördjupning och individuellt val. Inom det individuella valet på yrkesprogrammen ska skolan erbjuda kurser som krävs för grundläggande högskolebehörighet. Estetiska kurser och kurser i idrott och hälsa ska alltid erbjudas på samtliga program.

Dessutom ska de nationella programmen innehålla ett gymnasiearbete som sammanfattar utbildningen på programmet. Gymnasiearbetet måste vara godkänt för att eleven ska få examen.

Lärlingsutbildning

Inom yrkesprogrammen ska det vara möjligt att välja en gymnasial lärlingsutbildning där eleven genomför en större del av utbildningen på en eller flera arbetsplatser. För att stärka samarbetet mellan gymnasieskolan och arbetslivet föreslår regeringen att programråd inrättas för yrkesprogrammen. Dels ett nationellt programråd för varje yrkesprogram och dels lokala programråd.

Två typer av examen

I den nya gymnasieskolan kan eleverna få en yrkesexamen eller en högskoleförberedande examen.

För yrkesexamen ska eleven ha 2500 poäng varav 2250 ska vara godkända. Eleven ska också ha godkänt i Svenska, alternativt Svenska som andraspråk 1, Engelska 5 och Matematik 1. Ett krav är också att eleven har godkänt i 400 poäng av de programgemensamma ämnena och ett godkänt gymnasiearbete. Även den som gått en lärlingsutbildning eller en skolförlagd yrkesutbildning kan uppnå en yrkesexamen.

För högskoleförberedande examen ska eleven ha 2500 poäng varav 2250 godkända. Eleven ska också vara godkänd i Svenska, alternativt Svenska som andraspråk 1, 2 och 3, Engelska 5 och 6 samt Matematik 1 och ha gjort ett godkänt gymnasiearbete.

Högskoleförberedande examen kommer att ge grundläggande högskolebehörighet. En yrkesexamen samt godkända betyg i Svenska, alternativt Svenska som andraspråk, 2 och 3 samt Engelska 6 ger också grundläggande högskolebehörighet. Alla elever på yrkesprogram ska ha rätt att läsa in de kurser som krävs för grundläggande högskolebehörighet.

Ny betygsskala och nya ämnesplaner

Regeringen föreslår en ny betygsskala med beteckningarna A-F. Eleven får betyg efter varje avslutad kurs. Skolverket kommer att utfärda nationella kunskapskrav för betygsstegen E, C och A. Ämnesplaner ska ersätta det som i dagens gymnasieskola heter kursplaner.

Ämnesplanerna ska i princip utformas på samma sätt som för grundskolan och vara uppbyggda med syfte och mål för undervisningen för hela ämnet samt med centralt innehåll och kunskapskrav för varje kurs inom ämnet.

Riksrekryterande utbildningar och spetsutbildningar

Det kommer att bli möjligt med olika former av riksrekryterande utbildningar i den nya gymnasieskolan. För att en utbildning ska bli riksrekryterande krävs att utbildningen är motiverad av behov på arbetsmarknaden som inte kan tillgodoses på annat sätt. Dessutom kan det finnas riksrekryterande utbildningar inom idrottsområdet och det estetiska området.

Försöksverksamheten med riksrekryterande gymnasial spetsutbildning kommer att anpassas och fortsätta inom matematik eller naturvetenskap, samhällsvetenskap eller humaniora.
Utöver riksrekryterande idrottsutbildningar, spetsutbildningar i idrott och inom det estetiska området ska det vara möjligt att inrätta andra idrottsutbildningar som prövas och godkänns av Skolverket. Dessa ska dessförinnan tillstyrkas av ett specialidrottsförbund.
Läs mer under rubriken Särskilda varianter i vänstermenyn.

Vuxenutbildningen

Gymnasieskolans ämnesplaner och kunskapskrav ska användas i den gymnasiala vuxenutbildningen, som motsvarar gymnasieskolan till mål och nivå. Samtidigt ska hänsyn tas till behov av individanpassning och flexibilitet. Detta är vuxenutbildningens särart.
En examen inom gymnasial vuxenutbildning ska ha samma omfattning som examen inom gymnasieskolan med undantag för ämnet idrott och hälsa. För yrkesexamen respektive högskoleförberedande examen ska samma regler gälla för gymnasial vuxenutbildning som för gymnasieskolan.

Programmen

Yrkesprogram
Barn- och fritidsprogrammet
Bygg- och anläggningsprogrammet
El- och energiprogrammet
Fordons- och transportprogrammet
Handels- och administrationsprogrammet
Hantverksprogrammet
Hotell- och turismprogrammet
Industritekniska programmet
Naturbruksprogrammet
Restaurang- och livsmedelsprogrammet
VVS- och fastighetsprogrammet
Vård- och omsorgsprogrammet
Högskoleförberedande program
Ekonomiprogrammet
Estetiska programmet
Humanistiska programmet
Naturvetenskapsprogrammet
Samhällsvetenskapsprogrammet
Teknikprogrammet

Övriga nyheter

Betoningen på entreprenörskap är stark, dels som en uppgift för hela gymnasieskolan dels som en möjlighet för elever att fördjupa sig i entreprenörskap inom samtliga program och särskilt uttryckt i vissa program.
Styrningen av den nya gymnasieskolan ska så långt det är möjligt vara lika för fristående och offentliga gymnasieskolor.

“Den nya gymnasieförordningen

Den 1 februari 2011 träder en ny gymnasieförordning (SFS 2010:2039) i kraft. Förordningen ska tillämpas på utbildning som påbörjas i höst.

För utbildningar som började före den 1 juli 2011 gäller den gamla gymnasieförordningen. En nyhet är att gymnasieförordningen nu även gäller för fristående skolor och gymnasiesärskolan. En annan nyhet är att introduktionsprogrammen fått ett eget kapitel. I förordningen finns också övergångsbestämmelser som bland annat reglerar hanteringen av elever som har haft ett studieavbrott från det gamla systemet.

Förordningen är indelad i 15 kapitel i delvis ny ordning jämfört med den gamla förordningen. Flera paragrafer har tagits bort eftersom dessa frågor istället regleras i den nya skollagen (SFS 2010:800).
I högerspalten återfinner du dokumentet i pdf-format.

Senast granskad: 10 januari 2011
Innehållsansvar: Gymnasieenheten”

“En ny betygsskala

I samband med gymnasiereformen införs en ny betygsskala med fler betygssteg. Det innebär däremot inte ett nytt betygssystem. Den nya skalan och de nya kunskapskraven ska ge bättre förutsättningar för tydligare information och en rättvisare och mer nyanserad bedömning. Skalan är sexgradig från A till F med fem godkända och ett icke godkänt betygssteg.

Kunskapskrav

De nationella kunskapskraven som beskriver betygsstegen E, C och A relaterar till målpunkterna under rubriken ämnets syfte i ämnesplanerna. De relaterar också till det centrala innehållet i respektive kurs. Kunskapskraven är formulerade som en sammanhållen text och uttrycker vad eleven gör och med vilken kvalitet. Oavsett betygssteg beskriver kunskapskraven ett brett kunskapsregister. Huvudprincipen är att det ska finnas med samma aspekter av kunskap på såväl E-, C- som A-nivån och att progressionen mellan betygen synliggörs i de begrepp som är markerade i texten.

Nationella kunskapskrav finns för betygen E, C och A. Kunskapskraven innehåller för varje nivå en fullständig beskrivning av vad som krävs. En elev som uppfyller lägsta godtagbara kunskapskrav i sin helhet får betyget E. Betyget C får en elev om kunskapskraven för C är uppfyllda i sin helhet och betyget A om kunskapskraven för A är uppfyllda i sin helhet. Om en elev inte når kunskapskraven för E, får eleven betyget F.

Streck

När det saknas bedömningsunderlag för en elevs kunskaper på grund av mycket stor frånvaro ges ett streck istället för betyg. Skolan måste kunna redovisa de åtgärder som vidtagits i samband med frånvaron. En kurs där en elev fått ett streck kan inte ingå i en gymnasieexamen.

Till övervägande del

Betygen D och B speglar en kunskapsutveckling på väg mot nästa steg. Exempelvis får en elev som uppfyller kunskapskraven för E och till övervägande del kunskapskraven för C, betyget D. Bedömningen av "till övervägande del" är strikt relaterad till innehållet i kunskapskraven och är en kvalificerad pedagogisk bedömning som måste göras individuellt för varje elev. Kunskapskrav på B- respektive D-nivå ska inte formuleras....

En gemensam tolkning

Precis som tidigare är kollegialt arbete inom och utanför den egna skolan nödvändigt och värdefullt för att skapa en gemensam tolkning och förståelse av ämnesplanerna med sina kunskapskrav. För att underlätta det lokala tolkningsarbetet tillhandahåller Skolverket olika former av stöd som till exempel nationella prov, andra bedömningsstöd och förklarande material. Syftet är att uppnå en likvärdig och rättvis betygssättning.

Senast granskad: 25 november 2010
Innehållsansvar: Gymnasieenheten”

“Gymnasieskolans matematik i tre spår

Matematiken får tre spår som likställs när det gäller grundläggande högskolebehörighet. Idrott och hälsa får två specialiseringskurser.

Det är några av nyheterna i förslagen till gymnasiegemensamma ämnen som Skolverket redovisat för utbildningsminister Jan Björklund.

De spår som Skolverket föreslår i matematik är ett för yrkesprogrammen, ett för ekonomi-, samhällsvetenskaps-, humanistiska, estetiska och ekonomiprogrammen och ett för naturvetenskaps- och teknikprogrammen.

Yrkesprogrammen får kurserna 1a och 2a, ekonomi-, samhällsvetenskaps-, humanistiska, estetiska och ekonomiprogrammen får spår 1b, 2b och 3b, och teknik och naturvetenskapsprogrammet får spår 1c, 2c och 3c. Dessutom föreslår Skolverket en fjärde och femte kurs samt en specialiseringskurs för ytterligare fördjupning i matematik. Den fjärde kursen är även obligatorisk i en inriktning på teknik- och naturvetenskapsprogrammen.

Oavsett vilket spår eleven väljer får eleven grundläggande högskolebehörighet. Den elev som vill, kan läsa kurser på högre nivå utanför det spår som är anpassat för elevens program.

Idrott och hälsa får två specialiseringskurser

I Skolverkets förslag har ämnet idrott och hälsa två specialiseringskurser.

- I remissförslaget hade vi bara en specialiseringskurs, men vi fick mycket synpunkter på att elever ska kunna specialisera sig ytterligare i någon idrott, säger Cecilia Sandberg, projektledare på Skolverket för gymnasiereformen, Gy 2011.

Specialiseringskurserna är på 100 poäng vardera och ger elever möjlighet att profilera sig.

- De här specialiseringskurserna leder inte till någon elitsatsning och skiljer sig därmed från ämnet specialidrott, som bara får erbjudas av nationellt godkända idrottsutbildningar eller riksrekryterande idrottsutbildningar, berättar Peter Bohman som också är projektledare för gymnasiereformen.

Internationellt perspektiv

I Skolverkets förslag blir skillnaden större mellan svenska och svenska som andraspråk än idag. I ämnesplanerna betonas ämnenas olika karaktär, där till exempel språkutveckling är mer betonat i svenska som andraspråk.

I religionskunskapen föreslår Skolverket en specialiseringskurs utöver kurserna ett och två. Eleven kan till exempel specialisera sig inom en eller flera religioner eller livsåskådningar.

I engelskan blir det internationella perspektivet tydligare och kurserna blir närmare knutna till den europeiska referensramen för språk, vilket är bra om man vill kunna dokumentera och visa sina språkkunskaper utomlands.

Bakgrund

I den nya gymnasieskolan kommer det att finnas nio gymnasiegemensamma ämnen. Dessa är engelska, historia, idrott och hälsa, matematik, naturkunskap, religionskunskap, samhällskunskap, svenska och svenska som andraspråk. Idag läser alla elever samma kärnämnen och med samma omfattning, men i den nya gymnasieskolan kommer de gymnasiegemensamma ämnena att variera i omfattning mellan olika program. Olika program kommer också att kunna ha kurser av med delvis olika innehåll. Riksdagen har bestämt att estetisk verksamhet försvinner som kärnämne och att historia tillkommer som gymnasiegemensamt ämne.

Det gymnasiegemensamma ämnet naturkunskap finns inte på naturvetenskaps- och teknikprogrammen. På teknikprogrammet läser man istället kemi och fysik och på naturvetenskapsprogrammet kemi, fysik och biologi.

Förutom de gymnasiegemensamma ämnena, arbetar Skolverket fram ytterligare cirka 200 ämnesplaner med cirka 800 kurser. Det är regeringen som beslutar om de gymnasiegemensamma ämnena och Skolverket som beslutar om de övriga. När regeringen fattar beslut är ännu inte klart. Skolverket fastställer ämnesplanerna för övriga ämnen i slutet av oktober.

Text: Ulrika Hallin
Senast granskad: 23 september 2010
Innehållsansvar: Gymnasieenheten”

“Sök ämnen och kurser

Här kan du söka bland gymnasieskolans kursplaner och ämnesbeskrivningar. Uppgifter om studievägar, ämnen, kurser och skolor för alla skolformer hittar du på webbplatsen Kursinfo.
NAMN / DEL AV NAMN / KURSKOD

Förskola & skola
Gymnasieskola
Kursplaner
Reviderade kursplaner
Fler kurser ska erbjudas
Sök ämnen och kurser
Publikationer
Kontakta oss

KURSINFO 2010/11

Innehåll
I **KURSINFO** finns uppgifter om studievägar, ämnen, kurser och skolor för alla skolformer. Betygskriterierna finns efter målbeskrivningen för respektive kurs. Under "Gå direkt till ..." finns länkar till några särskilda webbplatser.

Klicka på Login för att uppdatera information om skolan.

Sökning
Överst på varje sida under respektive skolform finns sökfönster där det går att söka på hela eller delar av koder, namn och ord i texten. Under **Sökning/Listor/Navigering** går det också att söka på hela eller delar av koder eller namn och där finns också möjlighet till fritextsökning.

Äldre kursplaner
De senaste kursplanerna finns i KURSINFO 2010/11. Tabellen nedan visar under vilket år tidigare gällande kursplaner kan sökas för de skolformer som reviderats efter 1999.

Skolform	Nya gäller från	Tidigare söks under
Grundskola	2000-07-01	1999/00
Gymnasial utbildning	2000-07-01	1999/00
Gymnasiesärskola	2002-07-01	2001/02
Obligatorisk särskola	2002-07-01	2001/02
Sameskola	2003-07-01	2002/03
Specialskola	2002-07-01	2002/03
Svenskundervisning för invandrare (sfi)		
	2002-08-01	2001/02
	2009-01-01	2007/08

Här finns länk till en förteckning över alla kurser som förekommit i gymnasieskolan sedan 1994 (pdf-dokument).
Tim- och kursplaner som hör till *linjegymnasiet* finns under *2008/09 -> Gymnasial utbildning -> Övrig information*. Ännu äldre gymnasieutbildningar kan man söka på bibliotek (se också "Vanliga frågor" som finns under varje skolform).
Om Du är osäker på hur Du skall gå tillväga kan Du använda systemets hjälpsidor.
På denna informationssida kommer att meddelas när det görs några större förändringar av systemet.

Skolverket tar gärna emot synpunkter på systemets utformning till e-postadress skolverket@skolverket.se” 40

Skolverket

| 106 20 Stockholm | Besöksadress: Alströmergatan 12 och Strandbergsgatan 61 | Telefon: 08-527 332 00 | Fax: 08-24 44 20 | E-post: Kontakta oss

“Webbkarta

Förskola & skola
Förskoleverksamhet
Skolbarnsomsorg
Förskoleklass
Grundskola
Sameskola
Specialskola
Särskola
Gymnasieskola
Vuxenutbildning
Dansarutbildning
Aktuella reformer
Fristående skolor
Utbildning utomlands
Funktionsnedsättning
Karta över utbildningssystemet
Inflytande och delaktighet
Skoladresser

Lagar & regler
Skollagen
Läroplaner
Förordningar
Programmål
Föreskrifter
Allmänna råd
SKOLFS
Nya SKOLFS
Övriga lagar
Fristående skolor
Tolkning och vägledning

Kursplaner & betyg
Kursplaner & betygskriterier
Läroplaner
Om betygssystemet
Obligatoriska skolan
Frivilliga skolan
Bedömningsexempel
Betygsdokument
Referensram för språk
Internationellt
Frågor och svar
Reportage

Prov & bedömning
Nationella prov
Bedömningsstöd
Rapporter, reportage & filmer
Frågor och svar

Utveckling & bidrag
Skolans värdegrund
Ämnesutveckling
Ämnesövergripande frågor
Lärarlegitimation
Ledning
Kvalitetsarbete
Hälsa
Statsbidrag
Forskning
It i skolan

Statistik & analys
Statistik
Analyser och utvärderingar
Läget i svenska skolväsendet
Internationella studier
Månadens tal

Om oss
Om Skolverket
Vad gör Skolverket?
Organisation
Instruktion
Årsredovisningar
Regleringsbrev
Skolverkets diarium
Remisser
Regeringsuppdrag
Publicerat
Lediga jobb
Skolverkets upphandlingar
Våra webbplatser
Frågor och svar
Krishantering
Lättläst
Om Skolinspektionen
Replik
Kontakta oss

Senast granskad: 2 februari 2005
Innehållsansvar: Informationsenheten”

Skolinspektionen

“Webbkarta

Tillsyn & granskning
- Alla elever ska kunna nå målen
- Senaste beslut
  - Beslut februari 2011
  - Beslut januari 2011
  - Beslut december 2010
  - Beslut november 2010
  - Beslut oktober 2010
  - Beslut september 2010
- Övergripande rapporter
- Vägledning
  - Särskilt stöd
  - Pedagogisk ledning
  - Normer och värden
  - Kunskap, betyg och bedömning
  - Särskilda frågor
    - Avgifter
    - Drogtester
    - Skolavslutningar
- Regelbunden tillsyn

Så går tillsynen till
Skolenkäten
Frågor och svar
Skolenkäten - flera språk
Vanliga brister
Snabbtesta din skola
Detta bedömer vi
Kommunal förskoleverksamhet
Kommunal skolbarnsomsorg
Kommunal förskoleklass och grundskola
Kommunal gymnasieskola
Kommunal vuxenutbildning
Kommunal huvudman
Fristående förskoleklass och grundskola
Fristående gymnasieskola
Obligatorisk särskola
Regelbunden tillsyn i Göteborg
Regelbunden tillsyn i Malmö
Tillsynsbeslut Malmö
Statistik regelbunden tillsyn
Regelbunden tillsyn 2009
Regelbunden tillsyn 2008
Förskoleverksamhet
Skolbarnsomsorg
Grundskola
Gymnasieskola
Vuxenutbildning
Flygande tillsyn
Idrott och hälsa
Skolbeslut
Riktad tillsyn
Förarutbildningar
HVB-elevers rätt till utbildning
Kommunernas tillsyn av enskild verksamhet
Mottagande i särskola
För föräldrar
Så görs granskningen
Skolinspektionens beslut
Detta gäller för särskolan
Detta visade granskningen 2010
Skolinspektionens förslag till regeringen
Skolpliktsbevakning
Specialskolan
Tillsyn av fristående skolor
Tillsyn av MoveITgymnasierna
Tillsyn av Edicongymnasierna
Kvalitetsgranskning
Pågående kvalitetsgranskningar

Betygssättningen i gymnasieskolan 2010
Engelska i grundskolan 2010
Fysik i grundskolan 2010
Förskolans pedagogiska uppdrag
Läs- och skrivsvårigheter/dyslexi i grundskolan
Musik i grundskolan
Ändamålsenlighet och resultat i svenskundervisningen för invandrare (sfi)
Avslutade kvalitetsgranskningar
Betygssättning
Alla rapporter och beslut
Resultat
Rekommendationer och åtgärder
Goda exempel
Krav på betygssättningen
Så gjordes granskningen
Länkar
Elever med funktionsnedsättning
Alla rapporter och beslut
Engelska
Flerspråkiga elever
Alla rapporter och beslut
Resultat
Rekommendationer
Goda exempel
Så gjordes granskningen
Fritidshem
Alla rapporter och beslut
Fritidshemmens uppdrag
Övergripande resultat
Slutsatser och rekommendationer
Goda exempel
Så gjordes granskningen
Fysik
Alla rapporter och beslut
Resultat
Kritiska områden
Goda exempel
Skolornas åtgärder
Så gjordes granskningen
Studie av läromedel
Hem för vård eller boende
Alla rapporter
Läromedel
Alla rapporter och beslut
Resultat
Så gjordes granskningen

Läsprocessen
- Alla rapporter och beslut
- De viktigaste resultaten
- Slutsatser och rekommendationer
- Goda exempel
- Så gjordes granskningen

Matematik
- Alla rapporter och beslut
- Övergripande resultat
- Slutsatser och rekommendationer
- Goda exempel
- Kompetensmål
- Så gjordes granskningen

Moderna språk
- Alla rapporter och beslut
- Resultat
- Goda exempel
- Moderna språk – bakgrund
- Så gjordes granskningen

Nyanlända elever
- Alla rapporter
- Övergripande resultat
- Slutsatser och rekommendationer
- Så gjordes granskningen
- Skolans skyldigheter
- Fakta om nyanlända elever
- Fördjupningsmaterial

Rektors ledarskap
- Alla rapporter och beslut
- Resultat
- Detta kan skolan göra
- Två bilder av ledarskap
- Så gjordes granskningen

Rätten till kunskap
- Alla rapporter och beslut
- Resultat
- Detta kan skolan göra
- Goda exempel
- Så gjordes granskningen

Samhällskunskap
- Alla beslut och rapporter
- Resultat
- Goda exempel
- Så gjordes granskningen

Självstudier
- Alla beslut
- Så gjordes granskningen

Svenska för invandrare (sfi) 45

Alla rapporter och beslut
Bakgrund och fakta om sfi
Lättläst text om svenska för invandrare (sfi)
Så gjordes granskningen
Svenska i grundsärskolan
Alla rapporter och beslut
Resultat
Rekommendationer
Lättläst om särskolan
Fakta om särskolan
Så gjordes granskningen
Svenska i gymnasieskolan
Alla rapporter och beslut
Resultat
Rekommendationer
Goda exempel
Så gjordes granskningen
Trakasserier och kränkningar
Alla rapporter och beslut
Resultat
Rekommendationer
Goda exempel
Så säger lagen
Kränkningar, trakasserier och mobbning
Så gjordes granskningen
Fördjupningsmaterial
Uppföljning av elever
Alla rapporter och beslut
Resultat
Rekommendationer
Så gjordes granskningen
Yrkesförberedande utbildning
Alla beslut och rapporter
Resultat
Exempel: Fyra elever berättar
Rekommendationer
Så gjordes granskningen
Kontrollrättning av nationella prov
Kontrollrättning 2010/2011
Kontrollrättning 2009/2010
Så gjordes kontrollrättningen 2009/2010
Frågor & svar kontrollrättning 2009/2010
Resultat för enskilda skolor 2009/2010
Kommun för kommun
Vem inspekterar var? 46

Göteborg
Linköping
Lund
Stockholm
Umeå
Lagar & regler

Söka tillstånd
Starta fristående skola
Ansök här
Kommunernas yttranden
Inriktningar
Förändra fristående skola
Betygsrätt för vuxenutbildning
Bidrag till fristående skolor
Riksprislista
Regler
Databaser och diarium
Statistik fristående skolor
Ansökningar 1997-2010
Ansökningar 2010
Ansökningar 2009
Beslut 2007-2009
Beslut om 2009 års ansökningar
Beslut om 2008 års ansökningar

Att anmäla
Prata med skolan först!
Vad kan du kräva av skolan?
Göra en anmälan
Vill du vara anonym?
När du har anmält
Databaser och diarium
Statistik anmälningar
Anmälningar och beslut 2010
Beslut 2009
Anmälningar 2009
Anmälningar och beslut 2008

Barn- och elevombudet
Sök
Blogg
Lars Arrhenius
Frågor och svar
För lärare
Lagstiftningen
Planer mot kränkande behandling och diskriminering
Statistik och beslut
Exempel på beslut - kränkningar av vuxna

Exempel på beslut - kränkningar mellan elever
Publikationer
Press
Pressbilder
Statistik och beslut
Om BEO
Kontakta BEO
Länkar
BEO utbildar
För föräldrar
Tips till föräldrar
... veta mer om BEO
Länkar
BEO utbildar
Seminarium: Stoppa kränkningar i skolan
Kontakta BEO
... göra en anmälan
... veta mer om lagen
Planer mot kränkande behandling och diskriminering
Skolinspektionen
Nyheter
Webbartiklar
Artiklar i media
Pressmeddelanden
Prenumerera
Nyhetsbrev
Importera nyheter via RSS
Om oss
Kontakta oss
Press
Artiklar i media
Pressmeddelanden
Bilder
Lediga jobb
Status för rekrytering
Överklagan
Organisation
Insynsrådet
Ledning
Huvudkontoret
Avdelningen i Göteborg
Avdelningen i Linköping
Avdelningen i Lund
Avdelningen i Stockholm
Avdelningen i Umeå

Verksamhet
- Historik

Uppdrag
- Dokument

Databaser och diarium

Publikationer

Statistik

Remissyttranden

Skolforum 2010

Skolinspektionens dag 2010
- Skolinspektionens dag 2009

Märke

Om webbplatsen
- Ladda ned filer

Om Skolverket

Sök ärenden och beslut

Skolinspektionens rapporter, dokument, beslut och andra handlingar finns samlade i databaser och i vårt diarium. Här hittar du en lista på det som du kan komma åt från webben:

Databaser och diarium

Skolinspektionen

Postadress:
Box 23069, 104 35 Stockholm
Besöksadress:
Sveavägen 159, Stockholm
Tel: 08-586 080 00.
E-post: skolinspektionen@skolinspektionen.se

Fler skolmyndigheter

Överklagandenämnden, ÖKN prövar vissa överklagade beslut.

Skolverket samlar och sprider kunskap om skolan.

Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM)
ger stöd till huvudmän.

Skolverkets upplysningstjänst

Skolverkets upplysningstjänst svarar på allmänna frågor, men tar inte ställning i enskilda ärenden. **Tel:** 08-527 332 00, vard. 9-16.30.
E-post: upplysningstjansten@skolverket.se “

Forskning.se Hemsidor för 56 st forskningsinstitutioner

BLEKINGE TEKNISKA HÖGSKOLA · BTH ·

CENTRUM FÖR IDROTTSFORSKNING

CHALMERS

STOCKHOLM SCHOOL OF ECONOMICS

HÖGSKOLAN DALARNA

HÖGSKOLAN I BORÅS

HÖGSKOLAN I GÄVLE

HÖGSKOLAN I HALMSTAD

HÖGSKOLAN I SKÖVDE

HKR

Energimyndigheten

HÖGSKOLAN VÄST

FOI

FORMAS

IFAU

INSTITUTET FÖR ARBETSMARKNADS- OCH UTBILDNINGSPOLITISK UTVÄRDERING

FORTE

Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd

FÖRSVARSHÖGSKOLAN

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Institutet för FRAMTIDSSTUDIER

IRF

Institutet för språk och folkminnen

JÖNKÖPING UNIVERSITY

Karlstads universitet

Karolinska Institutet

KK-stiftelsen

KTH Vetenskap och konst

Kungl. Vetenskaps-Akademien
THE ROYAL SWEDISH ACADEMY OF SCIENCES

LINKÖPINGS UNIVERSITET

Linnéuniversitetet

LULEÅ TEKNISKA UNIVERSITET

LUNDS UNIVERSITET

MALMÖ UNIVERSITET

Mittuniversitetet
MID SWEDEN UNIVERSITY

MÄLARDALENS HÖGSKOLA
ESKILSTUNA VÄSTERÅS

Naturhistoriska riksmuseet

NATUR VÅRDS VERKET

Nordiska Afrikainstitutet
The Nordic Africa Institute

POLARFORSKNINGS SEKRETARIATET
SWEDISH POLAR RESEARCH SECRETARIAT

SWEDISH NATIONAL HERITAGE BOARD
RIKSANTIKVARIEÄMBETET

RIKSBANKENS JUBILEUMSFOND
THE SWEDISH FOUNDATION FOR HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

RI SE

SBU

Sida

SLU

Statens institutions styrelse SiS

SVA NATIONAL VETERINARY INSTITUTE

STIFTELSEN för STRATEGISK FORSKNING

Stockholms universitet

SÖDERTÖRNS HÖGSKOLA
sh.se | STOCKHOLM

UMEÅ UNIVERSITET

UPPSALA UNIVERSITET

Vetenskapsrådet

Blekinge Tekniska Högskola

Blekinge Tekniska Högskola, BTH, är en av landets tydligast profilerade högskolor, där tillämpad IT och innovation för hållbar tillväxt står i fokus.
I den utbildning och forskning som bedrivs integreras teknik och IT även med andra discipliner såsom ekonomi, design, stadsplanering samt hälsa och vård, för att bidra till lösningar på samhällets komplexa utmaningar.
Allt vi gör på BTH har tre tydliga perspektiv – innovation, hållbarhet och ”in real life”, det vill säga samarbete och utbyte med både näringsliv och samhälle.

Adress:
371 79 Karlskrona
Telefon:
+46 455 38 50 00
Myndighetschef (Rektor/VD/GD):
Anders Hederstierna
URL:
http://www.bth.se

Presskontakt

Namn:
Margareta Ahlström
Telefon:
0455-38 50 91
Mobil:

Centrum för idrottsforskning

https://centrumforidrottsforskning.se/sv/

Forskning.se:Tyvärr kunde vi inte hitta det du letade efter

Google :
Centrum för idrottsforskning - CIF

https://centrumforidrottsforskning.se

1. Cachad

Centrum för idrottsforskning har i uppdrag att initiera, stödja och informera om idrottsforskning. CIF ansvarar även för uppföljning av statens idrottsstöd. Läs mer ...

Forskningsbidrag 2019 Forskningsbidrag 2019. Beslut om tilldelning. Tilldelning av projekt ...	English The Swedish Research Council for Sport Science has been ...
Om oss CIF har som uppgift att initiera, samordna, stödja och informera ...	Regler och anvisningar 2020 Regler och anvisningar 2020. Här nedan finns de regler och ...
Rapporter Resultatet presenteras i en serie rapporter som kommer ut varje år.	Idrottsforskning Centrum för idrottsforskning har som en av sina uppgifter att ...
Fler resultat från centrumforidrottsforskning.se »	

Chalmers tekniska högskola

Chalmers i Göteborg forskar och utbildar inom teknik, naturvetenskap, sjöfart och arkitektur, med en hållbar framtid som allomfattande vision. Chalmers är känt för sin effektiva innovationsmiljö och har åtta styrkeområden av internationell dignitet – Energi, Informations- och kommunikationsteknologi, Livsvetenskaper, Materialvetenskap, Nanovetenskap och nanoteknologi, Produktion, Samhällsbyggnad och Transport.

CHALMERS

Adress:
412 96 Göteborg
Telefon:
031-772 1000
Myndighetschef (Rektor/VD/GD):
Stefan Bengtsson
URL:
http://www.chalmers.se

Presskontakt

Namn:
Anita Fors
Telefon:
031-772 84 64
Mobil:
0721-88 51 22

Energimyndighete
n

Ett hållbart energisystem gynnar samhället
Energimyndigheten arbetar för ett hållbart energisystem, som förenar ekologisk hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningstrygghet.
Vi utvecklar och förmedlar kunskap om effektivare energianvändning och andra energifrågor till hushåll, företag och myndigheter.
Förnybara energikällor får utvecklingsstöd, liksom smarta elnät och framtidens fordon och bränslen. Svenskt näringsliv får möjligheter till tillväxt genom att förverkliga sina innovationer och nya affärsidéer.
Vi deltar i internationella samarbeten för att nå klimatmålen, och hanterar olika styrmedel som elcertifikatsystemet och handeln med utsläppsrätter. Vi tar dessutom fram nationella analyser och prognoser, samt Sveriges officiella statistik på energiområdet.

Energimyndigheten

Adress:
Box 310, 631 04 Eskilstuna
Telefon:
016-544 20 00
Myndighetschef (Rektor/VD/GD):
Erik Brandsma
URL:
http://www.energimyndigheten.se/

Presskontakt

Namn:
Presskontakt
Telefon:
016-544 20 36
Mobil:

Expertsvar

Adress:
Box 1035, 101 38 Stockholm
Telefon:
08-546 44 000
Myndighetschef (Rektor/VD/GD):

URL:
http://expertsvar.se/
Presskontakt
Namn:
Gustav Löfgren

Telefon:
08-546 44 121
Mobil:
0733-55 38 59

FOI Totalförsvarets forskningsinstitut

FOI är ett av Europas ledande forskningsinstitut inom försvar och säkerhet.
Institutet har ungefär 1000 anställda. Cirka 850 av dessa är forskare på akademisk nivå, varav 300 är disputerade. På FOI arbetar både fysiker, kemister, civilingenjörer, samhällsvetare, matematiker och filosofer med forskning, metod- och teknikutveckling, analyser och studier.
Vi gör säkerhetspolitiska analyser och bedömningar av olika typer av hot. Vi är ledande inom undervattensforskning och forskning kring explosivämnen. Vi forskar även kring flygsystem, IT-säkerhet, radar, laser och andra sensorsystem, samt skydd mot farliga ämnen.
FOI är en statlig myndighet under Försvarsdepartementet, men merparten av verksamheten är uppdragsfinansierad. Våra största uppdragsgivare är Försvarsmakten och Försvarets materielverk. Vi har även många uppdrag inom den civila sektorn för statliga myndigheter, kommuner och företag inom främst krisberedskaps- och säkerhetsområdet.
FOI:s kunskap är efterfrågad internationellt och vi leder och deltar flera EU-finansierade - projekt. FOI:s forskning och utveckling sker både i ett långsiktigt perspektiv för kunskapsuppbyggande verksamhet och i mer kunskapstillämpande verksamhet. Vår forskning och utveckling, analyser och studier möter alltid behov som våra uppdragsgivare har.
FOI – Vi forskar för en säkrare värld.

FOI

Adress:
FOI, 164 90 STOCKHOLM
Telefon:
08-555 030 00
Myndighetschef (Rektor/VD/GD):
GD Jan-Olof Lind
URL:
http://www.foi.se

Presskontakt

Namn:
Maria Hugosson Bygge
Telefon:
08-555 031 55
Mobil:
073 444 7755

Formas

Formas har till uppgift att främja och stödja grundforskning och behovsmotiverad forskning inom områdena miljö, areella näringar och samhällsbyggande.
Den forskning som stöds ska vara av högsta vetenskapliga kvalitet och av relevans för rådets ansvarsområden. Formas får också finansiera utvecklingsverksamhet i begränsad omfattning.

Adress:
Box 1206, 111 82 Stockholm
Telefon:
08 775 4000
Myndighetschef (Rektor/VD/GD):
GD Ingrid Petersson
URL:
http://www.formas.se

Presskontakt

Namn:
Elisabet Blomberg
Telefon:
08 775 40 04
Mobil:
072-233 40 04

Forte – Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd

Forte – Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd är en myndighet under Socialdepartementet.
Vi finansierar och initierar grundforskning och behovsstyrd forskning inom områdena hälsa, arbetsliv och välfärd. Vårdforskning är ett nytt ansvarsområde för Forte sedan 2013.
Forte gör också satsningar i gemensamma utlysningar med andra finansiärer och samverkar med dem i gemensamma satsningar.
Vi utvärderar forskning inom de egna ansvarsområdena.

Forte har ett samordningsansvar för forskning inom:

•Socialvetenskaplig alkohol- och narkotikaforskning
•Funktionshinder och handikapp
•Internationell migration och etniska relationer (IMER)
•Barn och ungdomar
•Äldre

Forte gör särskilda satsningar på följande forskningsområden:

• Arbetsliv
• Alkohol, narkotika, dopning och tobak
• Forte-centra
• Kvinnors hälsa

Forte främjar:

Mång- och tvärvetenskaplig forskning
Ökat nationellt och internationellt samarbete och utbyte inom forskarvärlden
Genusperspektiv i forskningen och verkar för jämställdhet mellan kvinnor och män inom forskningen
Vetenskaplig publicering

Ett annat viktigt område för Forte är kunskapsförmedling och dialog med prioriterade målgrupper om forskning och forskningsresultat, där vi lyfter fram samhällsrelevans. Kunskapsöversikter, utvärderingar, seminarier, konferenser, nyhetsbrev, sociala medier och tematiseringar på webb är strategiska kanaler för vår kommunikation.

FORTE

Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd

Adress:
Box 894 101 37 STOCKHOLM
Telefon:
08 775 40 70
Myndighetschef (Rektor/VD/GD):
Ewa Ställdal
URL:
http://www.forte.se
Presskontakt
Namn:
Annie Rosell
Telefon:
08-775 40 96
Mobil:
070-648 85 71

Försvarshögskolan

Försvarshögskolans uppgift är att bidra till nationell och internationell säkerhet genom forskning och utbildning. Forskningen bedrivs inom delvis unika kunskapsområden och sprids därefter vidare till övriga samhället och även utanför Sveriges gränser.

Adress:

Telefon:

Myndighetschef (Rektor/VD/GD):

URL:

Presskontakt

Namn:

Telefon:

Mobil:

Göteborgs universitet

Göteborgs universitet möter samhällets utmaningar med mångsidig kunskap. 47 500 studenter och 6 400 anställda gör universitetet till en stor och inspirerande arbetsplats, flödande av kunskap och idéer. Stark forskning och attraktiva utbildningar lockar forskare och studenter från hela världen. Göteborgs universitet är miljöcertifierat och arbetar aktivt för hållbar utveckling. Med ny kunskap och nya perspektiv bidrar universitetet till en bättre framtid.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Adress:
Box 100, 405 30 Göteborg
Telefon:
031 - 786 0000
Myndighetschef (Rektor/VD/GD):
Rektor Eva Wiberg
URL:
http://www.gu.se

Presskontakt

Namn:
Ulrika Lundin
Telefon:
031-786 6705
Mobil:
070-775 8851

Handelshögskolan i Stockholm

Handelshögskolan i Stockholm är en privat högskola med ytterst liten andel statligt stöd (knappt tio procent av intäkterna) som utbildar och vidareutbildar kvinnor och män för ledande befattningar inom privat och offentlig sektor. Ca 1900 studenter (Executive Education AB ej medräknad) är inskrivna vid våra utbildningsprogram. Vid högskolan bedrivs också världsledande forskning inom hälsoekonomi, finansiell ekonomi, rättsvetenskap och nationalekonomi, för att bara nämna några områden.

Täta näringslivskontakter

Högskolan grundades 1909 på initiativ av det svenska näringslivet, och allt sedan dess är HHS:s kontakter med näringslivet starkt. Framstående företagsledare visar stort intresse för möjligheten att sitta med i högskolans direktion (styrelse).

En högskola med kvalitetsstämpel

HHS har ett högt anseende både inom och utom Sveriges gränser, och högskolan samarbetar med toppskolor världen över. 1999 blev HSH som första högskola i landet fullt ackrediterad av EQUIS (European Quality Improvement System) vilket betyder att hela vår verksamhet, d.v.s. samtliga program och vår forskning, är av högsta internationella klass. I maj 2005, förnyades ackrediteringen att gälla ytterligare fem år.

Medlemskap i internationella nätverk

HHS är Sveriges representant i CEMS (Community of European Management Schools). Endast en högskola per land ingår i detta samarbete, där de sjutton ledande handelshögskolorna i Europa och närmare femtio multinationella företag ingår. Som enda nordiska högskola är HHS medlem i ICEDR (International Consortium for Executive Development Research) som är en

sammanslutning av världens 25 främsta ekonomihögskolor (t.ex. Harvard University, MIT, Wharton) och 40 av världens ledande företag (t.ex. ABB, Deutsche Bank, Ericsson, Unilever).

Adress:
Box 6501, 113 83 STOCKHOLM
Telefon:
08 736 9000
Myndighetschef (Rektor/VD/GD):
Lars Strannegård
URL:
http://www.hhs.se

Presskontakt

Namn:
Hanna Flodmark
Telefon:
08 736 9000
Mobil:
070 689 90 15

Högskolan Dalarna

Sedan Högskolan Dalarna bildades 1977 har den växt snabbt. Våra två campusområden i Falun och Borlänge erbjuder ett drygt 60-tal program och ca 1 100 kurser, utbildningar som är anpassade till arbetsmarknaden. Högskolan har ca 16 000 studenter och ungefär 800 anställda.

HÖGSKOLAN DALARNA

Adress:
SE- 791 88 Falun, Sweden
Telefon:
+46 23 77 80 00
Myndighetschef (Rektor/VD/GD):
Marita Hilliges
URL:
http://www.du.se

Presskontakt

Namn:
Birgitta Svensson
Telefon:
023-77 81 52
Mobil:

Högskolan i Borås

Högskolan i Borås ambition är att bli det tredje universitetet i Västsverige. Vi satsar på att vara ett komplett lärosäte som sätter studentens lärande i centrum.

Våra forskningsområden är:

- Biblioteks- och informationsvetenskap
- Handel och IT
- Människan i vården
- Pedagogiskt arbete
- Resursåtervinning
- Textil och mode

Högskolan i Borås har fem examenstillstånd på forskarnivå inom fyra områden: Biblioteks- och informationsvetenskap, Människan i vården, Resursåtervinning samt Textil och mode.

HÖGSKOLAN I BORÅS

Adress:
Högskolan i Borås, 501 90, Borås
Telefon:
033-435 40 00
Myndighetschef (Rektor/VD/GD):
rektor Mats Tinnsten
URL:
http://www.hb.se

Presskontakt

Namn:
Anna Kjellsson
Telefon:

Mobil:
0734-61 20 01

Högskolan i Gävle

Högskolan i Gävle har cirka 15 000 studenter och erbjuder ett 50-tal utbildningsprogram och påbyggnadsutbildningar. 500 kurser finns inom humaniora, samhälls- och naturvetenskap samt teknik.
Våra övergripande forskningsprofiler är Hälsofrämjande arbetsliv och Byggd miljö.Viktiga delar är Samhällsbyggnad, med inriktning mot hållbar byggd miljö, samt Belastningsskador, med syftet att förebygga arbetsrelaterade skador. Sedan 2010 har vi rätt att bedriva egen forskarutbildning inom profilområdet Byggd Miljö och sedan 2012 inom Hälsofrämjande arbetsliv.
Snabbare än de mer traditionella universiteten och högskolorna har vi anpassat utbildningarna till marknadens krav och vågat prova nya undervisningsformer, bland annat olika former av distansutbildning. Högskolan i Gävle är i dag ett av Sveriges ledande lärosäten när det gäller distansutbildning.

HÖGSKOLAN I GÄVLE

Adress:
801 76 Gävle
Telefon:
026-648500
Myndighetschef (Rektor/VD/GD):
Maj-Britt Johansson
URL:
http://www.hig.se
Presskontakt
Namn:
Per-Arne Wikström
Telefon:
026-648703
Mobil:
070-649 87 03

Högskolan i Halmstad

Högskolan i Halmstad rustar människor för framtiden genom att skapa värden, driva innovation och utveckla samhället. Ända sedan starten 1983 har verksamheten präglats av nytänkande.
Högskolan är känd för sina populära verklighetsförankrade utbildningar och små studentgrupper. Forskningen är internationellt välrenommerad och bedrivs i tvärvetenskapliga innovations- och forskningsmiljöer. Högskolan deltar aktivt i samhällsutvecklingen genom omfattande och uppmärksammad samverkan med både näringsliv och offentlig sektor.

Adress:
Kristian IV:s väg 3, 301 18 Halmstad
Telefon:
035-16 71 00
Myndighetschef (Rektor/VD/GD):
Mikael Alexandersson
URL:
http://www.hh.se

Presskontakt

Namn:
Lotta Andersson
Telefon:
035-16 73 92
Mobil:
070-920 92 64

Högskolan i Skövde

Högskolan i Skövde är en liten och modern högskola med högaktuella utbildningar och samhällsnyttig forskning. Vi utgår från verkligheten i dagens behov och morgondagens utmaningar. Våra studenter får förutsättningarna för att lyckas med sina studier och mål genom att vi gärna tänker nytt, är öppna för strategiska samarbeten med omvärlden och tar väl hand om våra studenter.

Adress:
Box 408, 541 28 Skövde
Telefon:
0500-44 80 00
Myndighetschef (Rektor/VD/GD):
Lars Niklasson
URL:
http://www.his.se

Presskontakt

Namn:
Ulf Nylén
Telefon:
0500-44 80 61
Mobil:

Högskolan Kristianstad

Vid Högskolan Kristianstad (HKR) läser cirka 14 000 studenter vid något av högskolans 40 program eller 360 kurser. Högskolan Kristianstad är unik i landet genom att samtliga programutbildningar på grundnivå och merparten av programmen på avancerad nivå innehåller minst fem veckors verksamhetsförlagd utbildning (VFU).

Adress:
Högskolan Kristianstad, 291 88 Kristianstad
Telefon:
044-20 30 00
Myndighetschef (Rektor/VD/GD):

Vid Högskolan Kristianstad (HKR) läser cirka 14 000 studenter vid något av högskolans 40 program eller 360 kurser. Högskolan Kristianstad är unik i landet genom att samtliga programutbildningar på grundnivå och merparten av programmen på avancerad nivå innehåller minst fem veckors verksamhetsförlagd utbildning (VFU).
URL:
http://www.hkr.se

Presskontakt

Namn:
Fabian Rimfors
Telefon:
044-20 80 02
Mobil:
076-823 88 42

Högskolan Väst

Högskolan Väst är en drivande samhällsaktör som tillsammans med omvärlden skapar kunskap och gör den tillgänglig – för fler. Vi kallar det arbetsintegerat lärande.
Högskolan Väst, med 11 000 studenter och närmare 600 anställda, ligger centralt i Trollhättan. Högskolan har ett brett utbildningsutbud med omkring 200 kurser, närmare 25 utbildningsprogram på grundnivå och drygt tio program på avancerad nivå, varav ett antal även för en internationell målgrupp. Högskolan bedriver forskarutbildning inom produktionsteknik och, som första lärosäte i världen, inom AIL. Högskolans tre prioriterade forskningsområden är Produktionsteknik, Arbetsintegrerat lärande och Barn- och ungdomsvetenskap. Mer än hälften av högskolans forskning finansieras med externa medel.

HÖGSKOLAN VÄST

Adress:
461 86 Trollhättan
Telefon:
0520-22 30 00
Myndighetschef (Rektor/VD/GD):
Martin Hellström
URL:
http://www.hv.se

Presskontakt

Namn:
Anna Hallberg
Telefon:
0520-223152
Mobil:
0733-975092

Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering

Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) är en forskningsmyndighet under Arbetsmarknadsdepartementet. IFAU ska främja, stödja och genom forskning genomföra uppföljningar och utvärderingar

Vi utvärderar:

- effekter av arbetsmarknadspolitik
- arbetsmarknadens funktionssätt
- effekter av olika reformer och åtgärder inom utbildningsväsendet
- arbetsmarknadseffekter av socialförsäkringen.

IFAU ska även sprida sina resultat så att de blir tillgängliga för olika intressenter i Sverige och utomlands.

IFAU INSTITUTET FÖR ARBETSMARKNADS- OCH UTBILDNINGSPOLITISK UTVÄRDERING

Adress:
Box 513, 751 20 Uppsala
Telefon:
018-471 7070
Myndighetschef (Rektor/VD/GD):
Olof Åslund
URL:
http://www.ifau.se/
Presskontakt
Namn:
Sara Martinson
Telefon:
018-471 70 91
Mobil:
0705-74 7091

Institutet för Framtidsstudier

Institutet för framtidsstudier är en självständig forskningsstiftelse med uppdrag att främja framtidsperspektiv i forskning och samhällsdebatt. Forskningsinriktningen skiftar med VD som också fungerar som forskningsledare. VD väljs av en styrelse som i sin tur utses av regeringen. Institutet finansieras genom ett bidrag från statsbudgeten och via externa forskningsanslag.
Nuvarande forskningsprogram är utformat av VD Gustaf Arrhenius, professor i praktisk filosofi. Programmet omfattar bland annat forskning kring vårt ansvar för framtida generationer, riskbedömning av ny teknologi, demokratins utformning, diskriminering och konkurrens. Här bedrivs humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning.

Institutet för FRAMTIDSSTUDIER

Adress:
Box 591, 101 31 Stockholm
Telefon:
08-402 12 00
Myndighetschef (Rektor/VD/GD):
Gustaf Arrhenius (VD)
URL:
http://www.framtidsstudier.se

Presskontakt

Namn:
Erika Karlsson
Telefon:
08-4021236
Mobil:
070-6045855

Institutet för rymdfysik

Institutet för rymdfysik, IRF, är ett statligt forskningsinstitut under Utbildningsdepartementet. IRF bedriver grundforskning och forskarutbildning i rymdfysik, atmosfärfysik och rymdteknik. Mätningar görs i atmosfären, jonosfären, magnetosfären och runt andra planeter med hjälp av ballonger, markbaserad utrustning (bl a radar) och satelliter. För närvarande har IRF instrument ombord på satelliter i bana runt fyra planeter: jorden, Venus, Mars och Saturnus. IRF har ca 100 anställda och bedriver verksamhet i Kiruna (huvudkontoret), Umeå, Uppsala och Lund.

Adress:
Box 812, 981 28 Kiruna
Telefon:
0980-79000
Myndighetschef (Rektor/VD/GD):
Stas Barabash, Föreståndare
URL:
http://www.irf.se/

Presskontakt

Namn:
Rick McGregor
Telefon:
0980-79178
Mobil:

Institutet för språk och folkminnen

Institutet för språk och folkminnen är en statlig myndighet med uppgift att på vetenskaplig grund levandegöra och sprida vår kunskap inom språk, folkminnen och andra immateriella kulturarv i Sverige samt att ge råd i språkfrågor. I vår verksamhet ingår ämnen som dialekter, folkminnen, minoritetsspråk, ortnamn, personnamn och svenska. Vi arbetar också med språkpolitik.
Vi besvarar förfrågningar från både forskare och allmänhet inom alla våra ämnesområden. Vi anordnar föreläsningar, visningar och konferenser samt medverkar i olika medier, seminarier och nätverk. Våra forskningsresultat redovisas vanligen i böcker, artiklar, föredrag, undervisning, medverkan i medier eller på vår webbplats. Vi ger dessutom ut handböcker och läromedel, ordböcker och ortnamnsserier.

Adress:
Box 135, 751 04 Uppsala
Telefon:
0200-28 33 33
Myndighetschef (Rektor/VD/GD):
Martin Sundin
URL:
http://www.sprakochfolkminnen.se/

Presskontakt

Namn:
Ester Ehnsmyr
Telefon:
0200-28 33 33
Mobil:
0703-65 91 85

Jönköping University

Jönköping University är en stiftelsehögskola med rätt att utfärda examina på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå.
Högskolans huvudsakliga inriktningar inom forskning är hälsa, vård och socialt arbete, lärandet och kommunikationens villkor, entreprenörskap, ägande och förnyelse samt industriell produktframtagning i samverkan, särskilt tillämpningar i och för små och medelstora tillverkande företag och näraliggande tjänsteföretag.
Jönköping University är ett lärosäte med en tydlig internationell profil. Regionala, nationella och internationella samarbeten ger upphov till nya kreativa innovationer med fokus på hög kvalitet och samhällsrelevans.
Utbildning, forskning och uppdragsverksamhet bedrivs genom fyra fackhögskolor:

Hälsohögskolan, Högskolan för lärande och kommunikation, Jönköping International Business School och Tekniska Högskolan.

JÖNKÖPING UNIVERSITY

Adress:
Box 1026, 551 11 Jönköping
Telefon:
036-10 10 00
Myndighetschef (Rektor/VD/GD):
Rektor Agneta Marell
URL:
http://www.ju.se/
Presskontakt
Namn:
Ingegerd Skrealid
Telefon:
+46 (0) 36 10 19 57
Mobil:

Karlstads universitet

Karlstads universitet är ett ungt lärosäte med omkring 16 000 studerande. Universitetet har cirka 1 200 anställda och erbjuder omkring 70 utbildningsprogram, på grund- och avancerad nivå och 900 kurser inom områdena humaniora, samhällsvetenskap, naturvetenskap, teknik, undervisning och vård.

Forskningen vid Karlstads universitet bygger på starka ämnesmiljöer. Samtidigt är en stor del av forskningen mångvetenskaplig. Forskare från olika ämnen samarbetar ofta kring problem som behöver kunskap från olika håll för att kunna lösas.

En stor del av forskningen sker i samverkan med företag, organisationer och myndigheter. Vi strävar efter att utveckla kunskap till ömsesidig nytta, utan att för den skull ge avkall på forskningens oberoende och integritet. Som universitet är vi en del av det nationella och internationella vetenskapssamhället. Genom våra kontakter med forskare vid andra universitet och i andra länder bidrar vi till att finna ny kunskap om människan och världen. Flera av våra forskningsområden har internationell lyskraft.

För att ytterligare stärka forskningskvaliteten har vi låtit externa experter granska forskningsmiljöerna. Resultatet är två excellenta forskargrupper: Centrum för tjänsteforskning, CTF, och Datavetenskap, CS, samt fem starka forskargrupper: forskargruppen Geomedia, forskargruppen i ämnesdidaktik, ROSE, Kulturvetenskapliga forskargruppen, KuFo, Karaktärisering och modellering av material, CMM och Naturresurs rinnande vatten, NRRV.

Till Karlstads universitets nyhetsrum

Till Karlstads universitets nyhetsrum för filmer

Adress:
651 88 Karlstad
Telefon:
054-700 10 00
Myndighetschef (Rektor/VD/GD):
Johan Sterte
URL:
http://www.kau.se

Presskontakt

Namn:
Erika Martinsson
Telefon:
054-700 17 97
Mobil:
070-36 28 563

Karolinska Institutet

Ett medicinskt universitet

Karolinska Institutet är ett av världens ledande medicinska universitet med visionen att på ett avgörande sätt bidra till att förbättra människors hälsa. I Sverige står Karolinska Institutet för drygt 40 procent av den medicinska akademiska forskningen och har det största utbudet av medicinska utbildningar. Varje år utser Nobelförsamlingen vid Karolinska Institutet mottagare av Nobelpriset i fysiologi eller medicin.

Presskontakt

Karolinska Institutets presstjänst hjälper journalister att hitta information och bilder och komma i kontakt med universitetets ledning, forskare och andra experter. Presstelefonen är bemannad 08-20 på vardagar och 09-17 på helgerna (utanför kontorstid endast akuta frågor). Röd dag utom vanlig söndag har vi stängt. Mejl besvaras under kontorstid.

Telefon: 08-524 860 77 I E-post: pressinfo@ki.se

För ytterligare kontaktuppgifter, bilder och länkar gå till **pressrummet på vår webbplats**

Mer nyheter från vårt universitet finns på **KI Nyheter**

Mobil:
fast telefon kopplas om

Adress:
Karolinska Institutet, 171 77 Stockholm
Telefon:
08-524 800 00
Myndighetschef (Rektor/VD/GD):
Rektor Ole Petter Ottersen
URL:
http://ki.se

Presskontakt

Namn:
pressinfo@ki.se
Telefon:
08-524 860 77

KK-stiftelsen

KK-stiftelsens uppdrag är att stärka Sveriges konkurrenskraft. Vi finansierar forskning och kompetensutveckling på avancerade nivå vid Sveriges 16 nya universitet och högskolor samt Försvarshögskolan, GIH, Konstfack, Kungl. Konsthögskolan, Kungl. Musikhögskolan, och Stockholms konstnärliga högskola, när den sker i samverkan med näringslivet. Förutom att varje projekt ska ha vetenskaplig höjd ställer KK-stiftelsen som krav att näringslivet medverkar till ett värde som är lika stort som KK-stiftelsens finansiering. Denna samproduktion vet vi leder till ny kunskap och kompetens, nya produkter, metoder och processer samt effektivare verksamhet. Sedan starten har vi satsat 8,5 miljarder kronor i fler än 2.400 projekt inom kunskaps- och kompetensutveckling.

Adress:
Mäster Samuelsgatan 60, 111 21 Stockholm
Telefon:
+46 8 56 64 81 00
Myndighetschef (Rektor/VD/GD):
Madelene Sandström
URL:
http://www.kks.se

Presskontakt

Namn:
Ulf Hall
Telefon:
08-56 64 81 33
Mobil:

KTH (Kungliga Tekniska högskolan)

KTH svarar för en tredjedel av Sveriges kapacitet av teknisk forskning och ingenjörsutbildning på högskolenivå. Utbildningen och forskningen täcker ett brett område – från naturvetenskap till alla grenar inom tekniken samt arkitektur, industriell ekonomi och samhällsplanering. Totalt finns vid KTH 13 400 studenter på grundnivå och avancerad nivå och nästan 1900 forskarstuderande. KTH har 4900 anställda.

Adress:
100 44 Stockholm
Telefon:
08-790 60 00
Myndighetschef (Rektor/VD/GD):
Rektor Sigbritt Karlsson
URL:
http://www.kth.se/

Presskontakt

Namn:
Peter Larsson
Telefon:
08 - 790 69 60
Mobil:
076 - 050 69 60

Kungl. Vetenskaps-akademien

Kungl. Vetenskapsakademien, stiftad år 1739, är en oberoende organisation som har till uppgift att främja vetenskaperna och stärka deras inflytande i samhället. Akademien tar särskilt ansvar för naturvetenskap och matematik, men strävar efter att öka utbytet mellan olika discipliner.

KUNGL. VETENSKAPS-AKADEMIEN

THE ROYAL SWEDISH ACADEMY OF SCIENCES

Adress:
Lilla Frescativägen 4A
Telefon:
08-673 95 00
Myndighetschef (Rektor/VD/GD):

URL:
www.kva.se

Presskontakt

Namn:
Eva Nevelius
Telefon:
08-673 95 44
Mobil:
070-878 67 63

Linköpings universitet

Linköpings universitet är ett av Sveriges större lärosäten med 27 000 studenter, 4 000 medarbetare och fyra campusområden på tre orter (Linköping, Norrköping och Lidingö). Utbildningen består till största delen av campusförlagda program med tydlig inriktning mot en profession, som civilingenjör, civilekonom, lärare eller läkare. Forskning bedrivs inom en mängd områden. Några exempel på starka sådana är nya material, IT och mobil kommunikation, kris och säkerhet, kognition och hörsel, internationell migration, organisk elektronik samt medicinsk visualisering.

Sedan starten 1975 har universitetet arbetat med förnyelse av utbildning och forskning. Bland annat har man varit först i Sverige med tvärvetenskaplig temaforskning, problembaserat lärande inom vårdutbildningen och flera nyskapande utbildningsprogram.

Presskontakter:

• Samhällsvetenskap, humaniora & utbildningsvetenskap: Therese Ekstrand Amaya, therese.ekstrand.amaya@liu.se, 013-28 22 51

• Medicin & naturvetenskap: Karin Söderlund Leifler, karin.soderlund.leifler@liu.se, 013-28 13 95

• Teknik: Monica Westman Svenselius, monica.westman@liu.se, 013-28 68 39

• Allmänna presskontakter: Lennart Falklöf, lennart.falklof@liu.se, 013-28 16 93

LINKÖPINGS UNIVERSITET

Adress:
581 83 Linköping
Telefon:
013-28 10 00
Myndighetschef (Rektor/VD/GD):

Helen Dannetun, rektor
URL:
http://www.liu.se
Presskontakt
Namn:
press@liu.se
Telefon:
013 - 28 10 00
Mobil:

Linnéuniversitetet

Linnéuniversitetet är ett modernt och internationellt universitet i Småland. Universitetet, som är en sammanslagning av Växjö universitet och Högskolan i Kalmar, öppnade sina portar den 1 januari 2010. Med 35 000 studenter och 2000 anställda är det ett av de större lärosätena i Sverige. Forskningen vid Linnéuniversitetet är mångfacetterad, med både ämnesdjup och tvärvetenskapliga inriktningar. Den spänner över humaniora, samhällsvetenskap, naturvetenskap, ekonomi och teknik, och innehåller en rad väletablerade forskningsområden. Spetsforskning finns inom evolution och ekologi, biomaterial, postkolonialism, intermedialitet, samt arbetsmarknad och diskriminering.

Linnéuniversitetet

Adress:
351 95 Växjö eller 391 82 Kalmar
Telefon:
0772-28 80 00
Myndighetschef (Rektor/VD/GD):
Stephen Hwang
URL:
http://www.lnu.se

Presskontakt

Namn:
Annika Sand
Telefon:
0470-70 85 54
Mobil:
076-830 01 05

Luleå tekniska universitet

Luleå tekniska universitet är Skandinaviens nordligaste tekniska universitet med forskning och utbildning i världsklass. Vår forskning bedrivs i nära samarbete med företag som Bosch, Ericsson, Scania, LKAB, SKF och ledande internationella universitet. Luleå tekniska universitet omsätter totalt 1,6 miljarder kronor per år. Vi är idag 1600 anställda och 15 000 studenter. Läs mer på www.ltu.se eller följ oss på Twitter: @LTUniv

Luleå tekniska universitet formar framtiden genom nydanande utbildningar och banbrytande forskningsresultat. Med utgångspunkt i den arktiska regionen skapar vi global samhällsnytta. Vi är ett utmaningsdrivet universitet som är erkänt för sina bidrag till ett konkurrenskraftigt och hållbart samhälle. Vi utmärker oss genom gränsöverskridande utbildning och forskning av högsta kvalitet. Universitetets starka forsknings- och innovationsområden (http://www.ltu.se/research/areas-of-excellence) utgörs av koordinerade forskargrupper inom: Attraktivt samhällsbyggande, Effektiv innovation och organisation, Framtidens gruvor, Förnybar energi, Gränsöverskridande konst och teknik, Hållbara transporter, Intelligenta industriella processer, Möjliggörande IKT, Smarta maskiner och material, Lärande, Hälsa och Rymd. Luleå tekniska universitet finns också i Piteå, Skellefteå, Kiruna och Filipstad.

LULEÅ TEKNISKA UNIVERSITET

Adress:
971 87 Luleå
Telefon:
0920-49 10 00
Myndighetschef (Rektor/VD/GD):
Rektor Birgitta Bergvall-Kåreborn
URL:
http://www.ltu.se

Presskontakt

Namn:
Katarina Karlsson, Sofia Stridsman
Telefon:
0920-492128, 0920-493625
Mobil:

Lunds universitet

Lunds universitet grundades 1666 och har under flera år rankats omkring de 100 bästa universiteten i världen. Här finns 47 700 studenter och 7 500 medarbetare i Lund, Helsingborg och Malmö. Vi förenas i vår strävan att förstå, förklara och förbättra vår värld och människors villkor.

Presskontakter:
Jonas Andersson, Jonas.Andersson@kommunikation.lu.se, Telefon: 046-222 70 17, 0727-385858
Anna Johansson, Anna.Johansson@kommunikation.lu.se, Telefon: 046-222 70 18, 0709-525251
Ulrika Oredsson, Ulrika.Oredsson@kommunikation.lu.se, Telefon: 046- 222 70 28, 0701-472740

LUNDS UNIVERSITET

Adress:
Box 117, 221 00 Lund
Telefon:
046-222 00 00
Myndighetschef (Rektor/VD/GD):
Torbjörn von Schantz
URL:
http://www.lu.se/

Presskontakt

Namn:
Jonas Andersson
Telefon:
Telefon: 046-222 70 17
Mobil:
0727-385858

Malmö universitet

Malmö universitet är ett nyskapande, urbant och internationellt lärosäte som bidrar till samhällsutveckling. Det märks i vår forskning, våra utbildningar och i vårt samarbete med andra aktörer.
Våra forskare arbetar gränsöverskridande. Med olika discipliner vidgas perspektiven och infallsvinklarna blir fler. Att identifiera och ta sig an framtidens utmaningar är högt prioriterat. Tillsammans med andra vill vi skapa, dela och sprida kunskap för att förstå, förklara och utveckla samhället. Både lokalt och globalt.
Som en naturlig följd av detta finns de flesta av våra studenter inom ämnesområden och yrken med hög samhällsrelevans.
Vi är övertygade om att öppenhet och inkludering berikar vår mångfald. Ett kvitto på det är att två av tre studenter på Malmö universitet är första generationens akademiker.
Malmö universitet i siffror:

– 24000 studenter, varav 12300 på helårsbasis.
– 1800 anställda, varav 75 professorer, 400 disputerade lärare.
– 5 fakulteter och 5 forskningscentrum.

MALMÖ UNIVERSITET

Adress:
205 06 Malmö
Telefon:
040-665 70 00
Myndighetschef (Rektor/VD/GD):
Rektor Kerstin Tham
URL:
http://www.mau.se
Presskontakt
Namn:
Charlotte Löndahl Bechmann
Telefon:
040-665 7879
Mobil:
072 - 210 9719

Mittuniversitetet

Mittuniversitetet erbjuder ett brett utbildningsutbud inom samhällsvetenskap, beteendevetenskap, media, vård, lärarutbildning, IT, naturvetenskap, teknik samt språk och andra humanioraämnen. Flexibelt lärande är ledordet för all utbildning. Mittuniversitetet arbetar med att utveckla program med tydliga yrkesidentiteter, program i nära samverkan med forskningen och program som går över vetenskapsområdesgränser. Mittuniversitetet vill utveckla studenternas arbetslivskontakter under utbildningen och ge möjligheter till poänggivande praktik. Mittuniversitetet är ett av Sveriges ledande lärosäten när det gäller distansutbildning. Vissa distansutbildningar har sammankomster på en av campusorterna, andra baseras enbart på modernt IT-stöd och är ortsoberoende. Mittuniversitetets stora utbud av distanskurser ger studenter möjlighet att bo på hemorten och ändå bedriva akademiska studier.

Vår forskning

Mittuniversitetets forskare vill göra nytta. Därför sker det mesta av vår forskning i samverkan med det omgivande samhället, oavsett vilket av alla forskarämnen som får tillskott av ny kunskap. Hos oss finns en naturlig koppling mellan utbildning och forskning. Det är inte bara bra för studenterna på lärosätet, det utvecklar också verksamheten och regionen vi verkar i. Mittuniversitetets centrumbildningar utgör arena för samverkan och spjutspets i de ämnesområden som står i centrum för vår forskning.

- Skogen som resurs med centrumbildningen FSCN – Fibre Science and Communication Network (KK-miljö)
- Industriell informationsteknologi och digitala tjänster med centrumbildningen STC – Sensible Things that Communicate (KK-miljö)

- Hälsa, idrott och sportteknologi med centrumbildningarna Nationellt vintersportcentrum och Sports Tech Research Centre
- Turism och upplevelser med centrumbildningen ETOUR
- Bank, försäkring, pension med centrumbildningen CER
- Medier och kommunikation med centrumbildningen DEMICOM
- Risk och kris med centrumbildningen RCR

Mittuniversitetet

MID SWEDEN UNIVERSITY

Adress:
851 70 Sundsvall eller 831 25 Östersund
Telefon:
010-142 80 00
Myndighetschef (Rektor/VD/GD):
Anders Fällström
URL:
http://www.miun.se

Presskontakt

Namn:
Ronney Wickzell
Telefon:
+46 (0)10-142 81 72
Mobil:
+46 (0)70-389 77 72

Mälardalens högskola

Mälardalens högskola är en av Sveriges större högskolor, med 13 000 studenter, 71 professorer och 900 anställda. MDH kännetecknas av nära samarbeten med företag och offentlig sektor i regionen, vilket gör våra utbildningar attraktiva för studenter – och våra studenter attraktiva på arbetsmarknaden. Mälardalens högskola är en modern innovativ högskola, med ett brett utbud av utbildningar och en unik ställning när det gäller samverkan med det omgivande samhället. Enligt Svenskt Näringsliv rankas många av MDH:s utbildningar i topp när det gäller samverkan. Tack vare goda samarbeten inom utbildning och forskning får högskolans studenter kontakter och förbereds för det kommande arbetslivet. Något som märks eftersom 79 procent av studenterna får jobb inom ett år efter examen.

MÄLARDALENS HÖGSKOLA
ESKILSTUNA VÄSTERÅS

Adress:
Box 883 721 23 Västerås
Telefon:
021 10 13 00
Myndighetschef (Rektor/VD/GD):
Rektor Karin Röding
URL:
http://www.mdh.se

Presskontakt

Namn:
Sofia Norling
Telefon:
021-10 13 25
Mobil:

Naturhistoriska riksmuseet

Naturhistoriska riksmuseet har en av världens största samlingar av naturalier. Här finns miljontals insamlade djur, växter, fossil och mineraler, samt en stor miljöprovbank.
Museet är också en framstående forskningsinstitution. Här bedrivs forskning inom t ex zoologi, botanik, systematik, taxonomi, geologi, isotopanalyser, paleontologi, miljögifter, bioinformatik, fågelflyttning och museipedagogik. Forskningen och samlingarna gör att vi har experter på många olika djur- och växtgrupper, både nu levande och utdöda.
Till vårt uppdrag hör att främja intresset för och kunskapen om jordens och livets uppbyggnad och utveckling, biologisk mångfald, människans biologi samt miljöfrågor. För detta har vi pedagogiska forskningsbaserade utställningar och upplevelserika filmer på Cosmonova. Vi har dessutom jourhavande biolog, paleontolog och geolog som svarar på frågor från allmänhet och journalister.

Presskontakter:
Frågor om museets forskning: Michaela Lundell, vetenskapskommunikatör, 08-5195 4247, 0708-68 53 94, michaela.lundell@nrm.se
Frågor om djur och natur: Didrik Vanhoenacker, jourhavande biolog, 08-5195 4138, 070-999 38 13, jourhavande.biolog@nrm.se

Naturhistoriska riksmuseet

Adress:
S-104 05 Stockholm
Telefon:
08-5195 4000
Myndighetschef (Rektor/VD/GD):
Jan Olov Westerberg
URL:
http://www.nrm.se

Presskontakt

Namn:
Michaela Lundell
Telefon:
08-5195 4247
Mobil:
0708-68 53 94

Naturvårdsverket

Naturvårdsverket arbetar på uppdrag av regeringen och är den myndighet i Sverige som har överblick över hur miljön mår och hur miljöarbetet går. Vi har också uppgiften att samordna, följa upp och utvärdera arbetet med Sveriges miljömål.
Naturvårdsverket har cirka 500 medarbetare. Vi har kontor i Stockholm och i Östersund.

Adress:
106 48 Stockholm
Telefon:
010-698 10 00

Myndighetschef (Rektor/VD/GD):
Maria Ågren
URL:
http://www.naturvardsverket.se/

Presskontakt

Namn:
Anneli Nivrén
Telefon:
010-698 13 00
Mobil:

Nordiska Afrikainstitutet

Nordiska Afrikainstitutet är ett centrum för samhällsvetenskaplig forskning om det moderna Afrika.
Institutet finns i Uppsala och förser de nordiska länderna med aktuella, kritiska och alternativa analyser av Afrika. NAI har också som uppgift att stärka samarbetet mellan afrikanska och nordiska forskare. Nordiska Afrikainstitutet strävar efter att göra kunskap om Afrika tillgänglig för forskare, beslutsfattare, medier, studenter och en intresserad allmänhet.
Institutet finansieras gemensamt av de nordiska länderna.

Nordiska Afrikainstitutet
The Nordic Africa Institute

Adress:
Box 1703, 75147 Uppsala
Telefon:
+46-18-471 52 00
Myndighetschef (Rektor/VD/GD):
Iina Soiri
URL:
http://www.nai.uu.se/

Presskontakt

Namn:
Johan Sävström
Telefon:
018 471 52 96
Mobil:
070 167 96 85

Polarforsknings-sekretariatet

Polarforskningssekretariatet är en statlig myndighet som främjar och samordnar svensk polarforskning. Det innebär bland annat att följa och planera forsknings- och utvecklingsarbete samt att organisera och leda forskningsexpeditioner till Arktis och Antarktis.

POLARFORSKNINGS SEKRETARIATET

SWEDISH POLAR RESEARCH SECRETARIAT

Adress:
c/o Luleå tekniska universitet, 971 87 Luleå
Telefon:
070-550 23 93
Myndighetschef (Rektor/VD/GD):
Katarina Gårdfeldt
URL:
https://polar.se

Presskontakt

Namn:
Melina Granberg
Telefon:
070-550 41 45
Mobil:

Riksantikvarie-ämbetet

Genom ett forskningsanslag, FoU-anslaget, stödjer myndigheten ny kunskap och bidrar till att forskning om kulturmiljö och kulturarv är ett aktivt forskningsområde i många akademiska miljöer. Hos vårt arkiv och bibliotek finns enorma mängder information som kan nyttjas av både allmänheten och forskare.

SWEDISH NATIONAL HERITAGE BOARD
RIKSANTIKVARIEÄMBETET

Adress:

Telefon:

Myndighetschef (Rektor/VD/GD):

URL:

Presskontakt

Namn:

Telefon:

Mobil:

Riksbankens Jubileumsfond

Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond (RJ) är en fristående stiftelse som har till ändamål att främja och understödja humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning. Genom ett beslut i riksdagen 1962 godkändes en donation från Sveriges riksbank, som ville uppmärksamma bankens 300-årsjubileum 1968 och samtidigt främja ett angeläget nationellt ändamål. Den årliga avkastningen av Jubileumsdonationen skulle användas till att främja vetenskaplig forskning med anknytning till Sverige. Efter ett utredningsarbete under ledning av statsminister Tage Erlander, beslutade sedan riksdagen den 2 december 1964 att inrätta en stiftelse för denna donation.

RIKSBANKENS JUBILEUMSFOND

THE SWEDISH FOUNDATION FOR HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Adress:
Box 5675, 114 86 Stockholm
Telefon:
08-50 62 64 00
Myndighetschef (Rektor/VD/GD):
Göran Blomqvist
URL:
http://www.rj.se/

Presskontakt

Namn:
Hanna Köllerström
Telefon:
08 506 26 435
Mobil:

RISE Research Institutes of Sweden

RISE Research Institutes of Sweden
RISE är Sveriges forskningsinstitut och innovationspartner. I internationell samverkan med företag, akademi och offentlig sektor bidrar vi till ett konkurrenskraftigt näringsliv och ett hållbart samhälle. Våra 2 700 medarbetare driver och stöder alla typer av innovationsprocesser. RISE är ett oberoende, statligt forskningsinstitut som erbjuder unik expertis och ett 100-tal test- och demonstrationsmiljöer för framtidssäkra teknologier, produkter och tjänster.

Forskning och innovation
Tillämpad forskning och innovation är RISE kärnverksamhet. Vi arbetar utmaningsdrivet i såväl offentligfinansierade projekt, som i direkta uppdrag från industri eller offentlig sektor. I samverkan med våra kunder och partners tar vi fram nya lösningar på både gemensamma utmaningar och unika problem. Vi samarbetar med universitet och högskolor, exempelvis i projekt finansierade av EU eller Vinnova. Vi har teknisk expertis, är en oberoende aktör och har god inblick i näringslivets villkor, vilket ger goda förutsättningar att koordinera och driva komplexa forsknings- och innovationsprojekt.

Expertkonsultation
RISE har experter inom ett brett fält av tekniska discipliner och andra kompetenser nödvändiga för en lyckad innovationsprocess. Kunskapen kan nyttjas för tvärdisciplinära angreppssätt eller som spetskompetens. Vi har ledande expertis inom framtidskritiska områden som digitalisering, mobilitet, hållbara städer och

samhällen, Life Science och energi och biobaserad ekonomi. Vi är Sveriges NMI, Riksmätplats.'

Teknisk utvärdering och verifiering
Verifiering av produkter, processer eller tjänster är en viktig del i utvecklingsprocesser och för att säkerställa överensstämmelse med kravspecifikationer och standarder. RISE är en internationellt ledande partner för näringsliv och offentliga aktörer inom teknisk utvärdering och verifiering. Vi är ackrediterade för ett stort antal metoder och standarder och erbjuder teknisk utvärdering och experttjänster på områden där internationella standardiserade metoder ännu inte finns framme.

Test- och demonstrationsanläggningar
RISE äger och är partner i ett 100-tal unika testbäddar och demonstratorer (RISE T&D) öppna för industri, akademi, SME och offentlig sektor. Det är en unik infrastruktur för forskning och utveckling i labb- och pilotskala. Här kan framtidens produkter och processer skalas upp och testas under verkliga betingelser. En RISE T&D-anläggning kan användas på olika sätt; för direkta konfidentiella uppdrag, deltagande i FoU-projekt tillsammans med fler aktörer eller medverkande i nätverk.

Prototyper och pilotproduktion
Prototyper och produktion i mindre skala är viktiga steg för både startup-företag och mogna företag. RISE erbjuder kunskap och infrastruktur för att utveckla funktionella prototyper och pilotproduktion inom ett flertal områden.

Certifiering
RISE erbjuder tjänster som ger företag marknadstillträde. Det sker genom verifieringar och certifieringar för ledningssystem, maskiner, personer, produkter och produktionslinjer. Vi samverkar med flertalet branscher med internationella standarder, nationella föreskrifter och branschers kriterier som grund. RISE har

också ett eget certifieringsmärke, P-märket. Vi ger teknisk hjälp till kunder som ska CE-märka och deklarera sin produktprestanda.

Tjänstedesign och designprocesser
Tjänstedesign och designmetodik blir allt viktigare för näringsliv och offentlig sektor för utveckling av nya tjänster eller ny funktionalitet. Med designmetodik analyserar och visualiserar vi användarnas sammanhang, beteende och drivkrafter och utvecklar anpassade lösningar i nära samverkan med våra kunder. Ofta behöver processerna ske bransch- och sektorsövergripande i gränslandet mellan innovation, forskning och affärsutveckling.

Innovationsstöd för små och medelstora företag
En stor utmaning för många företag är en strukturerad innovationsprocess och att säkerställa tillgången till tvärsektoriell kompetens. Genom RISE Småföretagskontor kan små- och medelstora företag få anpassad support. Vi hjälper företag i olika utvecklingsfaser med ett anpassat stöd för just deras idéer, behov eller problem. Vi bevakar regionala och nationella finansieringsmöjligheter inom RISE kompetensområden. Genom Enterprise Europe Network hjälper vi företag att nå ut med teknik och innovation i Europa. Via EUSME-support 2020 kan företag få rådgivning kring EU-finansiering.

Adress:
Box 857, 501 15 BORÅS
Telefon:
010 - 516 50 00
Myndighetschef (Rektor/VD/GD):
vd Pia Sandvik
URL:
http://www.ri.se

Presskontakt

Namn:
Niklas Jälevik
Telefon:

Mobil:
072-727 53 14

SBU – Statens beredning för medicinsk och social utvärdering

URL:
http://www.sbu.se/
Presskontakt
Namn:

Telefon:

Mobil:

Adress:

Telefon:

Myndighetschef (Rektor/VD/GD):

Sida

Sida är en myndighet under Utrikesdepartementet och förvaltar cirka hälften av den svenska biståndsbudgeten. Sidas huvudkontor ligger i Stockholm och myndigheten har också personal på ambassader i de länder Afrika, Asien, Sydamerika och Europa där vi är verksamma. På Sida arbetar många experter på olika typer av utvecklingsfrågor och med stor kunskap inom olika ämnesområden och om situationen i våra samarbetsländer. Sida har också ett brett stöd till utvecklingsforskning och samarbetar med forskare i Sverige och globalt som på olika sätt bidrar till kunskap som leder till minskning av fattigdom.

Adress:
Valhallavägen 199, 115 53 Stockholm
Telefon:
08-698 50 00
Myndighetschef (Rektor/VD/GD):
Charlotte Petri Gornitzka
URL:
http://www.sida.se

Presskontakt

Namn:
Presstjänsten
Telefon:
08 698 55 55
Mobil:

SLU

SLU ska utveckla kunskapen om de biologiska naturresurserna och människans hållbara nyttjande av dessa. Detta sker genom utbildning, forskning, fortlöpande miljöanalys och information.

Adress:
Box 7070, 750 07 Uppsala
Telefon:
018-67 10 00
Myndighetschef (Rektor/VD/GD):
Lisa Sennerby Forsse
URL:
http://www.slu.se

Presskontakt

Namn:
Mikael Jansson,
Telefon:
018-67 14 56
Mobil:
073-370 71 11

Statens institutionsstyrelse

Statens institutionsstyrelse, SiS, är en statlig myndighet som bedriver individuellt anpassad tvångsvård och behandling av ungdomar med allvarliga psykosociala problem och vuxna med missbruksproblem.

SiS uppdrag är att ge de ungdomar och vuxna som vårdas på någon av institutionerna bättre förutsättningar för ett socialt fungerande liv utan missbruk och kriminalitet. Placeringen sker på socialtjänstens uppdrag och efter beslut i förvaltningsrätten.

SiS tar också emot ungdomar som har dömts till sluten ungdomsvård. SiS hör till socialdepartementets verksamhetsområde.

Vård av unga på särskilda ungdomshem

SiS särskilda ungdomshem tar emot ungdomar med psykosociala problem, till exempel missbruk och kriminalitet. Ungdomshemmen vårdar ungdomar enligt LVU (lag med särskilda bestämmelser om vård unga). Det finns 24 särskilda ungdomshem med drygt 600 platser för akutplacering, utredningsplacering och behandlingsplacering. De flesta platserna är låsbara. Vården och behandlingen utgår från de enskilda ungdomarnas behov.

Missbruksvård på LVM-hem

Drygt tusen män och kvinnor blir varje år tvångsomhändertagna med stöd av LVM (lag om vård av missbrukare i vissa fall) och placerade på något av SiS LVM-hem. SiS har elva LVM-hem med drygt 300 platser för abstinensbehandling, motivationsarbete eller utslussning. Syftet med LVM-vården är att avbryta ett livshotande missbruk och motivera klienten till behandling under frivilliga former. Vården varar högst sex månader och ska så snart som möjligt övergå till vård i öppnare former.

Sluten ungdomsvård

Ungdomar som begår allvarliga brott när de är i åldern 15 till 17 år kan av domstol bli dömda till

sluten ungdomsvård i stället för till fängelse, enligt lagen om verkställighet av sluten ungdomsvård (LSU). Det är ett tidsbestämt straff som ungdomarna avtjänar på speciella avdelningar på våra ungdomshem. Den maximala strafftiden är fyra år. Kommunernas socialtjänst har det övergripande ansvaret för de ungdomar som har blivit dömda till sluten ungdomsvård.

SiS finansierar forskningsprojekt

Forskning och utveckling har en framskjuten plats inom SiS. Myndigheten finansierar en rad forsknings-, utvecklings- och utbildningsprojekt som ska förbättra vården och höja personalens kompetens. SiS har ett vetenskapligt råd som hjälper myndigheten att granska och bedöma forskningsansökningar.

Statens institutions styrelse SiS

Adress:
Box 30224 104 25 Stockholm
Telefon:
010-4534000
Myndighetschef (Rektor/VD/GD):
GD Kent Ehliasson
URL:
http://www.stat-inst.se

Presskontakt

Namn:
Judit Hadnagy
Telefon:
08-453 40 56
Mobil:
070-605 5681

Statens-veterinärmedi-cinska anstalt

Forskning.se:Tyvärr kunde vi inte hitta det du letade efter.
https://www.sva.se

Google:

SVA - Friska djur - trygga människor

https://www.sva.se

1. Cachad

På **sva**.se använder vi cookies/kakor för att webbplatsen ska fungera så bra som möjligt för ... Information om de djursjukdomar **SVA** beskriver på webbplatsen.

Kontakta oss Kontakta oss. SVA är en myndighet vilket innebär att alla ...	Djursjukdomar A-Ö Djursjukdomar A-Ö. Skriv ut. Här hittar du information om de ...
Analyser och produkter SVA är Sveriges enda heltäckande veterinärmedicinska labb och vi ...	Om SVA - SVA Om SVA. Statens veterinärmedicinska anstalt ...
Smittläge Här samlar vi information om aktuellt smittläge. I menyn hittar ...	Djurhälsa Djurhälsa. Svenska djur har god hälsa. De har sällan eller inte ...

Stiftelsen för Strategisk Forskning

Stiftelsen för Strategisk Forskning, SSF, är en oberoende forskningsfinansiär som har till ändamål att stödja naturvetenskaplig, teknisk och medicinsk forskning. Stiftelsen ska främja utvecklingen av starka forskningsmiljöer som kan stärka Sveriges framtida konkurrenskraft. I första hand görs detta genom fokuserade satsningar som finansiering till ett forskningsprojekt under flera år och genom stora individuella bidrag till framstående forskare, med tonvikt på de yngre.
Stiftelsen bildades 1994 av staten med medel från de tidigare löntagarfonderna. Stiftelsekapitalet var 6 miljarder kronor. Tack vare god förvaltning har stiftelsen kunnat dela ut ungefär 11,5 miljarder kronor till svensk forskning sedan starten och har ett bibehållet stiftelsekapital om cirka 11 miljarder kronor (februari 2015).
Under perioden fram till 2017 har SSF beslutat att prioritera följande huvudområden:

- Informations-, kommunikations- och systemteknik, IKST
- Materialvetenskap och materialteknologier
- Livsvetenskaperna
- Bioteknik, medicinsk teknik och teknik för livsvetenskaperna
- Beräkningsvetenskap och tillämpad matematik

Stiftelsen finansierar ungefär 300 forskningsprojekt i form av större riktade bidrag, så kallade rambidrag eller individuella bidrag till framstående forskare.

Stiftelsen för Strategisk Forskning

Adress:
Box 70483, 107 26 Stockholm
Telefon:
08-505 816 00
Myndighetschef (Rektor/VD/GD):
Lars Hultman
URL:
http://www.stratresearch.se

Presskontakt

Namn:
Eva Regårdh
Telefon:
08-505 816 68
Mobil:
073-358 16 68

Stockholms universitet

Vi är ett av Europas ledande universitet i en av världens mest dynamiska huvudstäder. Här är mer än 34 000 studenter, 1 700 doktorander och 5 000 medarbetare verksamma inom de naturvetenskapliga och humanvetenskapliga områdena.
En relation med Stockholms universitet är meriterande oavsett om du är student, forskare eller intressent. Hos oss ger utbildning och forskning resultat.

Stockholms universitet

Adress:
106 91 Stockholm
Telefon:
08-16 20 00
Myndighetschef (Rektor/VD/GD):
Rektor Astrid Söderbergh Widding
URL:
http://www.su.se

Presskontakt

Namn:
Presstjänsten
Telefon:
08-16 4090
Mobil:

Södertörns högskola

Södertörns högskola är ett lärosäte i Stockholm som utbildar, forskar och samverkar för en hållbar samhällsutveckling.
På högskolan finns drygt 11 000 studenter, cirka 70 program och 270 kurser. Utbildning och forskning bedrivs inom humaniora, samhällsvetenskap, teknik och naturvetenskap. Högskolan erbjuder också polisutbildning och lärarutbildning med interkulturell profil. Mycket av forskningen handlar om frågor som rör Östersjö- och Östeuropaområdet.
På Södertörns högskola blandas ämnen, perspektiv, människor och erfarenheter. Här finns de nyfikna och de ifrågasättande. De som söker oväntade kombinationer, utveckling och utmaningar. Här korsbefruktas verklighet och vetenskap.

Adress:
141 89 Huddinge
Telefon:
08-608 40 00
Myndighetschef (Rektor/VD/GD):
Gustav Amberg
URL:
http://www.sh.se

Presskontakt

Namn:
Jenny Tirén Berg
Telefon:
08 608 46 57
Mobil:
072 236 05 43

Umeå universitet

Umeå universitet har forskning och utbildning inom en rad områden som humaniora, samhällsvetenskap, medicin, odontologi, lärarutbildning, teknik, naturvetenskap, konst samt design. Vi är ett av landets största utbildningsuniversitet och erbjuder ett brett och attraktivt utbud av program och kurser, och även goda studiemiljöer. Här finns också stark, internationell toppforskning, inom bland annat åldrande- och befolkningsforskning, infektionsforskning och växt- och skogsbioteknik.

Adress:
901 87 Umeå
Telefon:
090-786 50 00
Myndighetschef (Rektor/VD/GD):
Lena Gustafsson
URL:
http://www.umu.se/

Presskontakt

Namn:
Presstjänsten
Telefon:
090-786 50 89
Mobil:
0706-100 805

Uppsala universitet

Uppsala universitet är en mötesplats för kunskap, kultur och kritisk dialog: Uppgiften är att vinna och förmedla kunskap till mänsklighetens gagn och för en bättre värld. Uppsala universitet är Sveriges första universitet och rankas bland de 100 bästa i världen. Vi står väl rustade för att möta framtidens utmaningar. Forskningen ger nya perspektiv på vetenskapens grundfrågor och samtidigt kunskap som bidrar till miljöns hållbarhet, människans hälsa och samhällets utveckling. Här bedrivs världsledande forskning och förstklassig utbildning till global nytta för samhälle, näringsliv och kultur. Här finns mångfald och bredd med internationell spjutspetsforskning inom nio fakulteter och ett gränslöst utbud av utbildning på grund- master- och forskarnivå.

UPPSALA UNIVERSITET

Adress:
Box 256, 751 05 Uppsala
Telefon:
018 - 471 00 00
Myndighetschef (Rektor/VD/GD):
Eva Åkesson
URL:
http://www.uu.se
Presskontakt
Namn:
Presskontakt
Telefon:

Mobil:
070-167 92 96

Vetenskapsrådet

Vetenskapsrådet är en myndighet under Utbildningsdepartementet, som har en ledande roll att utveckla svensk forskning av högsta vetenskapliga kvalitet och därmed bidra till samhällets utveckling. Utöver finansiering av forskning är myndigheten rådgivare till regeringen i forskningsrelaterade frågor och deltar aktivt i debatten för att skapa förståelse för den långsiktiga nyttan av forskningen.

I Vetenskapsrådets uppdrag ingår att:

- fördela medel till forskning,
- identifiera forskningsområden för strategiska satsningar i samråd med andra forskningsfinansiärer,
- arbeta med analys, utvärdering och strategiska frågor som rör forskning och forskningsfinansiering i ett nationellt och internationellt perspektiv,
- främja kommunikation mellan forskare inom olika områden, och mellan forskare och det övriga samhället,
- främja mång- och tvärvetenskaplig forskning,
- göra forskningsresultat tillgängliga och se till att de når de områden i samhället där de kan komma till nytta, till exempel inom utbildning, sjukvård och i näringsliv,
- ge råd till regeringen i forskningspolitiska frågor,
- sträva efter ökat nationellt och internationellt samarbete och utbyte inom forskningssamhället,
- ha ett övergripande ansvar för frågor som rör etiska krav på forskningen,
- verka för jämställdhet mellan kvinnor och män i forskarsamhället,
- öka förståelsen för grundforskningens betydelse i samhället.

Vetenskapsrådet

Adress:
103 78 Stockholm
Telefon:
08 - 546 44 000
Myndighetschef (Rektor/VD/GD):
Sven Stafström
URL:
http://www.vr.se

Presskontakt

Namn:
Sofia Gunther
Telefon:
08-546 441 20
Mobil:
Kopplas vidare

VINNOVA

VINNOVA är Sveriges innovationsmyndighet. Vår uppgift är att främja hållbar tillväxt genom att förbättra förutsättningarna för innovation och att finansiera behovsmotiverad forskning. VINNOVAs vision är att Sverige ska vara ett globalt ledande forsknings- och innovationsland som är attraktivt att investera och bedriva verksamhet i. Vi främjar samverkan mellan företag, universitet och högskolor, forskningsinstitut och offentlig verksamhet. Det gör vi genom att stimulera ökat nyttiggörande av forskning, investera långsiktigt i starka forsknings- och innovationsmiljöer och genom att utveckla katalyserande mötesplatser. VINNOVAs verksamhet är även inriktad på att stärka internationell samverkan. Vi fäster stor vikt vid att samspela med andra forskningsfinansiärer och innovationsfrämjande organisationer för större effekt. Varje år investerar VINNOVA ca 2,7 miljarder kronor i olika insatser.
VINNOVA är en statlig myndighet under Näringsdepartementet och nationell kontaktmyndighet för EU:s ramprogram för forskning och utveckling. Vi är också regeringens expertmyndighet inom det innovationspolitiska området. VINNOVA bildades 1 januari 2001. Vi är drygt 200 personer och har kontor i Stockholm och Bryssel.

Adress:
101 58 Stockholm
Telefon:
08-473 3000
Myndighetschef (Rektor/VD/GD):
Charlotte Brogren
URL:
http://www.vinnova.se/

Presskontakt

Namn:
Daniel Holmberg
Telefon:
08-473 3053
Mobil:

VTI – Statens väg- och transport-forskningsinstitut

VTI, Statens väg- och transportforskningsinstitut, är ett oberoende och internationellt framstående forskningsinstitut inom transportsektorn. Vår huvuduppgift är att bedriva forskning och utveckling kring infrastruktur, trafik och transporter. Vi arbetar för att kunskapen om transportsektorn kontinuerligt ska förbättras och är på så sätt med och bidrar till att uppnå Sveriges transportpolitiska mål. Verksamheten omfattar samtliga transportslag och områdena väg- och banteknik, drift och underhåll, fordonsteknik, trafiksäkerhet, trafikanalys, människan i transportsystemet, miljö, planerings- och beslutsprocesser, transportekonomi samt transportsystem. Kunskapen från institutet ger beslutsunderlag till aktörer inom transportsektorn och får i många fall direkta tillämpningar i såväl nationell som internationell transportpolitik.
Vi är omkring 200 medarbetare och finns i Linköping (huvudkontor), Stockholm, Göteborg, Borlänge och Lund.

Adress:
581 95 Linköping
Telefon:
013-204000
Myndighetschef (Rektor/VD/GD):
Generaldirektör Tomas Svensson
URL:
http://www.vti.se

Presskontakt

Namn:
Eva-Mari Löfqvist
Telefon:
+46 13-20 42 08
Mobil:
+46 70-921 82 86

Örebro universitet

Örebro universitet har cirka 15 000 studenter, 85 utbildningsprogram på grundnivå, 24 program på avancerad nivå och 1 000 fristående kurser. Universitetet bedriver forskning inom bland annat psykologi, AI, miljö, och medicin.
Nu görs strategiska satsningar på lärarutbildningen, samverkan inom teknik och på forskning om hälsosamt åldrande och inom området mat och hälsa.
Örebro universitet har nationella och internationella samarbeten och samverkar med näringsliv, landsting, kommuner och organisationer.

Från Sven Wimnell 20 mars 2018 del 1.
http://wimnell.com/omr40zl.pdf Delar om område 7957 Undervisning o d och område 90 Tidningar, tidskrifter och jurnalistik.

SW . 7957 Undervisning o d. Utbildningsdepartementet

Byggnader:
7271 Skolbyggnader. 72712 Folkhögskolor. Internatskolor. 7273 Universitet. Högskolor. 7274 Fackskolor. Yrkesskolor. Hantverksinstitut. 7275 Forskningsanstalter. Vetenskapliga institut. Laboratorier. 7276 Vetenskapliga museer. Zoologiska och botaniska trädgårdar. 7277 Konstmuseer. Konstgallerier. Utställningsateljeer. 7278 Biblioteksbyggnader. Arkivbyggnader. Biblioteks- och arkivbyggnader för speciella användare. 72791 Observatorier. Planetarier. 72794 Radio- och televisionsstationer. Radarstationer. 72794 Ritningsbyråer. Konstnärsateljeer. Fotoateljeer.72798 Filmstudieateljeer. Byggnader för filmhögskolor.

Verksamheter
bl a undervisning 79571 / 79578: 79571 Undervisningens organisation, skoladministration. 795710 Undervisning, allmänt. 795711 Skolledning, lärare, övrig personal . 795712 Skolorganisation. 795713 Pedagogisk metodik. Former för undervisning och utbildning. 795714 Pedagogiska system. 7895715 Skolordning, disciplinfrågor. 795716 Skolgårdar, skolbyggnader, skolinventarier, undervisningsmateriel, läromedel. 795717 Skolsociala åtgärder, skolhygien, skolhälsovård. 795718 Livet i skolan, föreningar, traditioner. 79572 Undervisningsämnen för alla stadier och skolformer. 79573 Skolundervisning, allmän grundutbildning, allmänbildande skolformer. 79574 Folkbildning, utbildning utanför skolans ram. 79576 Specialundervisning, särskolor. 79577 Fackskolor, yrkesskolor, yrkersutbildning. 79578 Universitet och högskolor.
79579 Sociala miljöer med anknytning till undervisningsanstalter, museer, bibliotek.
(SAB E, DC, DK 37)

79571 Undervisningens organisation. Skoladministration o d

79572 Undervisningsämnen för alla stadier och skolformer.

79573 Skolundervisning. Allmän grundutbildning. Allmänbildande skolformer.
Grundskola och gymnasium.

79574 Folkbildning. Utbildning utanför skolans ram.

79576 Specialundervisning. Särskolor.

79577 Fackskolor. Yrkesskolor. Yrkesutbildning.

79578 Högskolor.(Och forskningsverksamheter som inte kan placeras i särkilda fack). 795787 Forskning.

79579 Sociala miljöer med anknytning till undervisningsanstalter , museer, bibliotek mm. Bl a mobbning o d.

Myndigheter inom forskningsområdet

Etikprövningsnämndernas webbplats

Organisationen för etikprövning av forskning som avser människor består av totalt sju nämnder. Etikprövningen sker vid sex regionala etikprövningsnämnder med place-ring i Göteborg, Linköping, Lund, Stockholm, Umeå och Uppsala. Beslut från en regional etikprövningsnämnd kan överklagas till Centrala etikprövningsnämnden som även avgör överlämnade ärenden vid oenighet inom en regional etikprövningsnämnd. Centrala etikprövnings-nämnden har tillsynsansvar över etikprövningslagens efterlevnad.

Institutet för rymdfysiks webbplats

Institutet för rymdfysik (IRF) är ett statligt forsknings-institut som bedriver grundforskning och forskarut-bildning i rymdfysik och atmosfärfysik samt rymdteknik. Institutet ska medverka i utbildning som anordnas vid högskolor. Institutet är förlagt till Kiruna men bedriver även verksamhet i Umeå, Uppsala och Lund.

Polarforskningssekretariatets webbplats

Polarforskningssekretariatets uppgift är att främja och samordna svensk polarforskning. Det innebär bland annat att följa och planera forskning och utvecklingsarbe-te samt organisera och genomföra expeditioner i Arktis och Antarktis.

Rymdstyrelsen

Rymdstyrelsen ansvarar för all statligt finansierad natio-nell och internationell rymdverksamhet i Sverige vad gäller forskning och utveckling. Rymdstyrelsen är kon-taktorgan för internationellt rymdsamarbete. Det svenska rymdprogrammet genomförs till största delen i inter-nationellt samarbete, främst inom ramen för europeiska rymdorganet ESA, samt genom bilateralt samarbete.

Universitetskanslerämbetets webbplats (universitet och högskolor)

Det finns 34 statliga universitet och högskolor i Sverige. Därutöver finns det ett antal enskilda utbildningsanord-nare som har utbildningar som leder till en akademisk examen eller ger högskolepoäng. En lista med länkar till dessa finns på Universitetskanslerämbetets webbplats.

Vetenskapsrådets webbplats

Vetenskapsrådet stödjer grundläggande forskning av högsta vetenskapliga kvalitet inom alla vetenskapsom-råden, och den huvudsakliga uppgiften är att fördela medel till forskning i konkurrens. Vetenskapsrådet ansvarar också för forskningsstrategiska frågor, analys, forskningsinformation och forskningskommunikation.

Myndighet inom ungdomspolitiska området

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (tidigare Ungdomsstyrelsen)

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor har ett övergripande ansvar för att de nationella ungdoms-politiska målen får genomslag inom olika samhällssek-torer. Detta genomförs bland annat genom att myndig-heten tar fram och förmedlar kunskap om ungas lev-nadsvillkor. Myndigheten ansvarar också för att göra uppföljningar av statliga insatser för ungdomar och att utveckla ungdomsperspektivet i statliga myndigheter. Kommuner är en viktig målgrupp då myndigheten ska verka för att kommunerna utvecklar en ungdomspolitik och stödja utvecklingen av denna.

Sedan 2012 har myndigheten även fått i uppdrag att stödja regeringen i arbetet med frågor som rör det civila samhället. Uppdraget innebär att Ungdomsstyrelsen ska ta fram och förmedla kunskap om det civila samhällets villkor, sammansättning och utveckling. Ungdoms-styrelsen fungerar även som ett stöd i dialogen mellan regeringen och det civila samhällets organisationer inom politiken för det civila samhället.

För övrigt fördelar Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor bidrag till bland annat ungdoms-organisationer, organisationer bildade på etnisk grund, kvinnoorganisationer och organisationer som samlar hbt-personer. Myndigheten fördelar också bidrag för inter-nationellt ungdomssamarbete och till projekt som hand-lar om bland annat arbete och utbildning, demokrati och inflytandefrågor, diskriminering och jämställdhet samt rasism och extremism.

Myndigheter inom utbildningsområdet

Den 1 januari 2013 blev de tre myndigheterna Högskoleverket, Verket för högskoleservice och Internationella programkontoret för utbildningsområdet två, Universitetskanslersämbetet och Universitets- och högskolerådet.

Centrala studiestödsnämndens webbplats

Centrala studiestödsnämnden (CSN) beviljar och betalar ut studiestöd till studerande på olika utbildningsnivåer och hanterar återbetalningen av studielån. CSN admi-nistrerar även hemutrustningslånet till utländska med-borgare.

Högskolans avskiljandenämnds webbplats

Högskolans avskiljandenämnd (HAN) prövar ärenden om att avskilja studenter från högskoleutbildning efter anmälan från rektor vid ett universitet eller en högskola. Avskiljandenämndens beslut kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Kungl. bibliotekets webbplats

Kungl. biblioteket (KB) är Sveriges nationalbibliotek. Huvuduppgiften är att samla in, beskriva, bevara och tillhandahålla svenskt tryckt och audiovisuellt material. KB samordnar de svenska forskningsbibliotekens arbete. KB är också ett forskningsbibliotek, främst inom huma-niora och samhällsvetenskap.

Myndigheten för yrkeshögskolans webbplats

Myndigheten för yrkeshögskolan beslutar vilka utbildningar som ska ingå i yrkeshögskolan och beviljar utbildningsanordnarna statsbidrag. Vid myndigheten finns en tillsynsenhet som granskar och kontrollerar utbildningars kvalitet. Myndigheten ansvarar också för att analysera arbetsmarknadens behov av yrkeshögskole-utbildningar och redovisa de studerandes prestationer och sysselsättning efter slutförda studier. Vidare har myndigheten till uppgift att besluta om statligt stöd enligt förordningen (2000:521) om statligt stöd till komplette-rande utbildningar och förordningen (2012:140) om statsbidrag för viss utbildning som rör tolkning och teckenspråk. Slutligen samordnar och stödjer myndig-heten en nationell struktur för validering och är den nationella samordningspunkten för EQF - den europeiska referensramen för kvalifikationer för livslångt lärande.

Sameskolstyrelsens webbplats

Sameskolstyrelsens uppgift är att ge samiska barn en utbildning med samisk inriktning och att bidra till att bevara och utveckla det samiska språket och den samiska kulturen. Utbildningen bedrivs vid sameskolor samt i form av integrerad samisk undervisning i kommunal grundskola. Sameskolstyrelsen är styrelse för samesko-lorna och därtill hörande verksamhet. Sameskolstyrelsen ska även främja och utveckla läromedel för samisk under-visning och bistå vid uppsökande verksamhet bland samer samt informera om sameskolan och samisk undervisning i det offentliga skolväsendet.

Skolinspektionens webbplats

Statens skolinspektion ansvarar för tillsyn och kvalitetsgranskning när det gäller bland annat skol-väsendet, särskilda utbildningsformer och annan pedago-gisk verksamhet. Skolinspektionen ansvarar vidare för så kallad tillståndsprövning när det gäller fristående skolor. Det innebär att myndigheten beslutar om godkännande av och rätt till bidrag för fristående skolor, samt om återkallande av sådant godkännande och sådan rätt till bidrag. Dessutom är Skolinspektionen värdmyndighet för Skolväsendets överklagandenämnd och vid Skolinspek-tionen finns också Barn- och elevombudet.

Statens skolverks webbplats

Statens skolverk är förvaltningsmyndighet för det offent-liga skolväsendet och för den av det allmänna anordnan-de förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen. Sta-tens skolverk är förvaltningsmyndighet för skolväsendet samt för vissa särskilda utbildningsformer och annan pedagogisk verksamhet. Myndighetens verksamhet ska främja att alla barn, elever och vuxenstuderande får tillgång till en likvärdig utbildning av god kvalitet, samt bidra till goda förutsättningar för barns utveckling och lärande samt förbättrade kunskapsresultat för elever och vuxenstuderande. Skolverket ska följa upp och utvärdera skolväsendet, särskilda utbildningsformer och annan pedagogisk verksamhet samt svara för vissa styrdoku-ment.

Skolväsendets överklagandenämnds webbplats

Skolväsendets överklagandenämnd har till uppgift att överpröva vissa beslut av skolhuvudmännen som bedöms vara särskilt viktiga för enskilda elever. Vilka beslut som får överklagas hos nämnden anges i skollagen (2010:800). Genom sin sammansättning av ledamöter har nämnden en särskild sakkunskap på skolområdet. Nämndens beslut med anledning av ett överklagande dit går inte att överklaga.

Specialpedagogiska skolmyndighetens webbplats

Specialpedagogiska skolmyndigheten ansvarar för statens samlade stöd i specialpedagogiska frågor. Myndigheten har i uppgift att ge specialpedagogiskt stöd till huvudmän inom skolväsendet, främja tillgången till anpassade läro-medel och fördela statsbidrag till vissa utbildningsan-ordnare. Dessutom är myndigheten huvudman för den statliga specialskolan för elever med vissa funktionsned-sättningar.

Universitetskanslersämbetet

Universitetskanslersämbetet (UK-ämbetet) har tre huvuduppgifter: att bedriva kvalitetssäkring och juridisk tillsyn samt att ansvara för statistik och uppföljning på högskoleområdet.

Den kvalitetsutvärdering av universitets- och högskoleut-bildningar som bedrivits inom Högskoleverket fortsätter inom UK-ämbetet. Det gäller även arbetet med examens-tillståndsprövningar och utvärdering av kurser som inte kan ingå i en examen samt internationell samverkan.

Ett annat av UK-ämbetets huvuduppdrag är att utöva tillsyn över universitet och högskolor i Sverige. Uppdra-get har tidigare skötts av Högskoleverket. Myndigheten tillhandahåller även kanslistöd för Överklagandenämn-den för högskolan (ÖNH) och Högskolans avskiljande-nämnd (HAN).

UK-ämbetet ska svara för den officiella statistiken för högskoleväsendet, uppföljning och insamling av data inom högskoleområdet samt omvärldsanalys - tre upp-drag som fram till nu skötts av Högskoleverket. Ett av de huvudsakliga uppdragen inom ramen för UK-ämbetets uppföljningsansvar blir att följa upp effektiviteten i hög-skolans resursutnyttjande.

Universitets- och högskolerådet

Universitets- och högskolerådet (UHR) ansvarar för upp-gifter i fråga om service, samordning, främjande och utvecklande verksamhet samt internationellt samarbete och mobilitet inom utbildningsområdet.

Myndighetens uppgifter omfattar ansvar för antagnings-regler och antagning till högskolan, högskoleprovet och information om högskolestudier samt bedömning av utländsk utbildning på gymnasial och eftergymnasial nivå. Myndigheten är det svenska programkontoret för de EU-program och internationella program inom utbild-ningsområdet som regeringen beslutat om och ansvarar för information om och stöd för internationellt samarbete och utbyten inom hela utbildningsområdet. Myndigheten ansvarar även för nordisk och europeisk utbytestjänst-göring för statstjänstemän samt utbildning inför EU:s uttagningsprov. Dessutom ansvarar myndigheten för statistik, uppföljning och analys inom sitt område.

Universitets- och högskolerådet arbetar vidare med att motverka diskriminering, främja lika rättigheter och möjligheter samt främja breddad rekrytering till högskolan.

Universitet och högskolor på Universitetskanslersämbetets webbplats

Det finns 34 statliga universitet och högskolor i Sverige. Därutöver finns det ett antal enskilda utbildningsan-ordnare som har utbildningar som leder till en akademisk examen eller ger högskolepoäng. En lista med länkar till dessa finns på Universitetskanslersämbetets webbplats.

Överklagandenämnden för högskolans webbplats

Överklagandenämnden för högskolan (ÖNH) är en myn-dighet som har till uppgift att pröva överklaganden av vissa beslut fattade inom högskolesektorn och yrkes-högskolan. Överklagandenämnden är sista instans i dessa ärenden, vilket innebär att det inte går att överklaga ÖNH:s beslut.

Överklagandenämnden för studiestöds webbplats
Överklagandenämnden för studiestöd (ÖKS) har till uppgift att pröva överklaganden av Centrala studiestöds-nämndens beslut om studiestöd.

Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, Formas
Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, Formas, stödjer och informerar om forskning inom sina områden. Rådet främjar ekologiskt hållbar tillväxt och utveckling.

Stiftelsen för miljöstrategisk forskning, Mistra
Mistra är en del av det svenska innovationssystemet för hållbar utveckling. Mistra investerar årligen hundratals miljoner i forskning, varav huvuddelen i stora forsknings-program. Enmindre del går till projektgrupper genom idéstöd.

Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (FORTE)
Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd finansierar forskning för människors hälsa, arbetsliv och välfärd. Myndigheten finansierar både grundforskning och behovsstyrd forskning.

Universitet och högskolor.

Från http://uka.se 24 sept 2015

Statliga och enskilda utbildningsanordnare
I Sverige får 44 universitet och högskolor utfärda svenska examina. 31 av dessa är statliga. 29 lärosäten har tillstånd att utfärda examina på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå, övriga har bara tillstånd att utfärda examina på grundnivå och avancerad nivå. Dessutom finns det fyra enskilda utbildare som bara har examenstillstånd inom psykoterapi.

Några lärosäten är så kallade enskilda utbildningsanordnare, det vill säga högskolor som drivs av andra aktörer än staten, till exempel av stiftelser eller föreningar. Regeringen har gett dessa rätt att utfärda högskoleexamina enligt den svenska examensordningen. Några exempel är Chalmers tekniska högskola, Handelshögskolan i Stockholm och Högskolan i Jönköping, som alla har ett brett utbud av utbildningar och också har rätt att utfärda examina på forskarnivå.

Andra enskilda utbildningsanordnare kan bara ge examina inom ett särskilt område, som till exempel Beckmans designhögskola och Örebro teologiska högskola.

Karta över universitet och högskolor
Klicka på bilden för att förstora.
Siffrorna anger var på kartan lärosätet finns.

Universitet
Chalmers tekniska högskola (enskild) **4**
Göteborgs universitet **4**
Handelshögskolan i Stockholm (enskild) **5**
Karlstads universitet **9**
Karolinska institutet **5**
Kungl. Tekniska högskolan **5**
Linköpings universitet **7**
Linnéuniversitetet **10, 11**
Luleå tekniska universitet **8**
Lunds universitet **3**
Mittuniversitetet **13, 14, 15**
Stockholms universitet **5**
Sveriges lantbruksuniversitet **1**
Umeå universitet **6**
Uppsala universitet **1, 2**
Örebro universitet **12**

Högskolor
Blekinge tekniska högskola **16**
Försvarshögskolan **5**
Gymnastik- och idrottshögskolan **5**
Högskolan i Borås **17**
Högskolan Dalarna **18, 19**
Högskolan i Gävle **20**
Högskolan i Halmstad **21**
Högskolan i Jönköping (enskild) **22**
Högskolan Kristianstad **23**
Högskolan i Skövde **24**
Högskolan Väst **25**
Malmö högskola **26**
Mälardalens högskola **27, 28**
Södertörns högskola **5**

Konstnärliga högskolor
Beckmans designhögskola (enskild) **5**
Konstfack **5**
Kungl. Konsthögskolan **5**
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm **5**
Stockholms konstnärliga högskola **5**

Övriga enskilda utbildningsanordnare
Ericastiftelsen **5**
Ersta Sköndal högskola **5**
Högskolan Evidens **4**
Gammelkroppa skogsskola **29**
Johannelunds teologiska högskola **1**
Newmaninstitutet **1**
Röda korsets högskola **5**
Sophiahemmet högskola **5**
Stockholms Musikpedagogiska Institut **5**
Svenska institutet för kognitiv psykoterapi **5**
Stockholms akademi för psykoterapeututbildning **5**
Teologiska Högskolan, Stockholm **5**
Örebro teologiska högskola **12**

Se även karta med några av universitetens och högskolornas nyckeltal (antal anställda, registrerade studenter och avlagda examina) »

Universitet

Chalmers tekniska högskola (enskild) 4
412 96 GÖTEBORG
Tfn: 031-772 10 00
E-post: registrator@chalmers.se
Webb: http://www.chalmers.se/

Göteborgs universitet 4
Box 100
405 30 GÖTEBORG
Tfn: 031-786 00 00
E-post: registrator@gu.se
Webb: http://www.gu.se/

Handelshögskolan i Stockholm (enskild) 5
Box 6501
113 83 STOCKHOLM
Tfn: 08-736 90 00
E-post: info@hhs.se
http://www.hhs.se/

Karlstads universitet 9
651 88 KARLSTAD
Tfn: 054-700 10 00
E-post: info@kau.se
Webb: http://www.kau.se/

Karolinska institutet 5
171 77 STOCKHOLM
Tfn: 08-524 800 00
E-post: info@ki.se
Webb: http://ki.se/

Kungl. Tekniska högskolan 5
100 44 STOCKHOLM
Tfn: 08-790 60 00
E-post: registrator@kth.se
Webb: http://www.kth.se/

Linköpings universitet 7
581 83 LINKÖPING
Tfn: 013-28 10 00
E-post: liu@liu.se
Webb: http://www.liu.se/

Linnéuniversitetet 10, 11
351 95 VÄXJÖ
Tfn: 0772-28 80 00
E-post: info@lnu.se
Webb: http://lnu.se/

Luleå tekniska universitet 8
971 87 LULEÅ
Tfn: 0920-49 10 00
E-post: universitetet@ltu.se
Webb: http://www.ltu.se/

Lunds universitet 3
Box 117 221 00 LUND
Tfn: 046-222 00 00
E-post: registrator@lu.se
Webb: http://www.lu.se/

Mittuniversitetet 13, 14, 15
851 70 SUNDSVALL
Tfn: 0771-97 50 00
E-post: info@miun.se
Webb: http://www.miun.se/

Stockholms universitet 5
106 91 STOCKHOLM
Tfn: 08-16 20 00
E-post: registrator@su.se
Webb: http://www.su.se/

Sveriges lantbruksuniversitet 1
Box 7070
750 07 UPPSALA
Tfn: 018-67 10 00
E-post: registrator@slu.se
Webb: http://www.slu.se/

Umeå universitet 6
901 87 UMEÅ
Tfn: 090-786 50 00
E-post: umea.universitet@umu.se
Webb: http://www.umu.se/

Uppsala universitet 1, 2
Box 256
751 05 UPPSALA
Tfn: 018-471 00 00
E-post: registrator@uu.se
Webb: http://www.uu.se/

Örebro universitet 12
701 82 ÖREBRO
Tfn: 019-30 30 00
E-post: registrator@oru.se
Webb: http://www.oru.se/

Högskolor

Blekinge tekniska högskola 16
371 79 KARLSKRONA
Tfn: 0455-38 50 00
E-post: registrator@bth.se
Webb: http://www.bth.se/

Försvarshögskolan 5
Drottning Kristinas väg 37
115 93 STOCKHOLM
Tfn: 08-553 425 00
E-post: exp@fhs.se
Webb: http://www.fhs.se/sv/

Gymnastik- och idrottshögskolan 5
Box 5626
114 86 STOCKHOLM
Tfn: 08-402 22 00
E-post: registrator@gih.se
Webb: http://www.gih.se

Högskolan i Borås 17
501 90 BORÅS
Tfn: 033-435 40 00
E-post: registrator@hb.se
Webb: http://www.hb.se/

Högskolan Dalarna 18, 19
791 88 FALUN
Tfn: 023-77 80 00
E-post: registrator@du.se
Webb: http://www.du.se/

Högskolan i Gävle 20
801 76 GÄVLE
Tfn: 026-64 85 00
E-post: registrator@hig.se
Webb: http://www.hig.se/

Högskolan i Halmstad 21
Box 823
301 18 HALMSTAD
Tfn: 035-16 71 00
E-post: registrator@hh.se
Webb: http://www.hh.se/

Högskolan i Jönköping (enskild) 22
Box 1026
551 11 JÖNKÖPING
Tfn: 036-10 10 00
E-post: info@ju.se
Webb: http://www.ju.se/

Högskolan Kristianstad 23
291 88 KRISTIANSTAD
Tfn: 044-20 30 00
E-post: info@hkr.se
Webb: http://www.hkr.se/

Högskolan i Skövde 24
Box 408
541 28 SKÖVDE
Tfn: 0500-44 80 00
E-post: registrator@his.se
Webb: http://www.his.se/

Högskolan Väst 25
461 86 TROLLHÄTTAN
Tfn: 0520-22 30 00
E-post: registrator@hv.se
Webb: http://www.hv.se/

Malmö högskola 26
205 06 MALMÖ
Tfn: 040-665 70 00
E-post: info@mah.se
Webb: http://www.mah.se/

Mälardalens högskola 27, 28
Box 883
721 23 VÄSTERÅS
Tfn: 021-10 13 00
E-post: info@mdh.se
Webb: http://www.mdh.se/

Södertörns högskola 5
Alfred Nobels allé 7
141 89 HUDDINGE
Tfn: 08-608 40 00
E-post: info@sh.se
Webb: http://www.sh.se

Konstnärliga högskolor

Beckmans designhögskola (enskild) 5
Brahegatan 10
114 37 STOCKHOLM
Tfn: 08-660 20 20
E-post: info@beckmans.se
Webb: http://www.beckmans.se/

Konstfack 5
Box 3601
126 27 STOCKHOLM
Tfn: 08-450 41 00
E-post: registrator@konstfack.se
Webb: http://www.konstfack.se/

Kungl. Konsthögskolan 5
Box 16315
103 26 STOCKHOLM
Tfn: 08-614 40 00
E-post: info@kkh.se
Webb: http://www.kkh.se/

Kungl. Musikhögskolan i Stockholm 5
Box 27711
115 91 STOCKHOLM
Tfn: 08-16 18 00
E-post: info@kmh.se
Webb: http://www.kmh.se/

Stockholms konstnärliga högskola 5
(den 1 januari 2014 gick Dans- och cirkushögskolan, Operahögskolan i Stockholm och Stockholms dramatiska högskola samman till Stockholms konstnärliga högskola)
Box 24045
104 50 Stockholm
Tfn: 08-494 000 00
E-post: info@uniarts.se
Webb: http://www.uniarts.se/

Övriga enskilda utbildningsanordnare

Ericastiftelsen 5
Odengatan 9
114 24 Stockholm
Tfn: 08-402 17 60
E-post: mail@ericastiftelsen.se
Webb: http://www.ericastiftelsen.se/

Ersta Sköndal högskola 5
Box 11189
100 61 STOCKHOLM
Tfn: 08-555 050 00
E-post: info@esh.se
Webb: http://www.esh.se/

Högskolan Evidens 4
Packhusplatsen 2
411 13 GÖTEBORG
Tfn: 031-10 98 30
E-post: info@evidens4u.se
Webb: http://www.evidens4u.se

Gammelkroppa skogsskola 29
Box 64
682 22 FILIPSTAD
Tfn: 0590-910 10 el. 910 11
E-post: skogsskolan@gammelkroppa.pp.se
Webb: http://www.gammelkroppa.pp.se/

Johannelunds teologiska högskola 1
Heidenstamsgatan 75
754 27 UPPSALA
Tfn: 018-16 99 00
E-post: johannelund@efs.svenskakyrkan.se
Webb: http://www.johannelund.nu/

Newmaninstitutet 1
Slottsgränd 6
753 09 UPPSALA
Tfn: 018-580 07 00
E-post: adm@newman.se
Webb: http://www.newman.se/

Röda korsets högskola 5
Teknikringen 102
15 STOCKHOLM
Tfn: 08-690 01 00
E-post: info@rkh.se
Webb: http://www.rkh.se/

Sophiahemmet högskola 5
Box 5605
114 86 STOCKHOLM
Tfn: 08-406 20 00
E-post: info@sophiahemmethogskola.se
Webb: http://www.sophiahemmethogskola.se/

Stockholms Musikpedagogiska Institut 5
Box 26164
100 41 STOCKHOLM
Tfn: 08-611 05 02
E-post: info@smi.se
Webb: http://www.smi.se

Svenska institutet för kognitiv psykoterapi 5
Sabbatsbergs Sjukhus
Box 6401
113 82 STOCKHOLM
Tfn: 08-690 52 60
E-post: info@cbti.se
Webb: http://www.cbti.se

Stockholms akademi för psykoterapeututbildning 5
Brännkyrkagatan 76
118 23 STOCKHOLM
Tfn: 08-642 10 24
E-post: info@sapu.se
Webb: http://www.sapu.se/

Teologiska Högskolan, Stockholm 5
Åkeshovsvägen 29
168 39 BROMMA
Tfn: 08-564 357 00
E-post: ths@ths.se
Webb: http://www.ths.se/

Örebro teologiska högskola 12
Box 1623
701 16 ÖREBRO
Tfn: 019-30 77 50
E-post: missionsskolan@evangeliskafrikyrkan.se
Webb: http://www.orebromissionsskola.se/

Delämnen

Göteborgs universitet
Utbildningsvetenskapliga fakulteten
Box 300, 405 30 Göteborg
Tel: 46 (0)31-786 00 00
Besöksadress: Västra Hamngatan 25, Göteborg
E-post: kansli.ufn@ped.gu.se
Webbsida: www.ufn.gu.se

Karlstads universitet
Lärarutbildningen

Karlstads universitet
Institutionen för pedagogiska studier
Drama, pedagogik, pedagogiskt arbete, specialpedagogik

Linköpings universitet
Utbildningsvetenskap

Linnéuniversitetet
Nämnden för lärarutbildning

Lärarutbildningarna vid Stockholms universitet
Stockholms universitet erbjuder ett stort utbud av program och kurser som leder till lärarexamen, och som ger kompetens att arbeta som lärare i olika ämnen, inom olika verksamheter och för olika åldrar.

Verksamhetsförlagd utbildning (VFU) är en viktig del av lärarutbildningen, där praktik och teori knyts samman.

Lärarutbildningarna har nära koppling till aktuell forskning inom såväl ämnesteoretiska som utbildningsvetenskapliga områden. Lärarutbildningen för samtliga kategorier av lärare är påbyggbar så att alla har möjlighet att avlägga en magister- eller masterexamen. Därmed öppnas också vägen till fortsatta studier på forskarnivå. Ansvaret för lärarprogrammen ligger hos hemvister.

Lärarprogrammen vid Stockholms universitet är: Förskollärarprogrammet, Förskollärarprogrammet för barnskötare, Grundlärarprogrammet, Ämneslärarprogrammet och Yrkeslärarprogrammet. Dessutom finns Kompletterande pedagogisk utbildning (KPU), Civilingenjör och lärare, Speciallärarprogrammet och Specialpedagogprogrammet.

Stockholms universitet erbjuder vidareutbildning av lärare utan examen, VAL, och utländska lärares vidareutbildning, ULV, och det som krävs för lärarlegitmation.

Välkommen till lärarutbildningarna vid Stockholms universitet!

Umeå universitet
Lärarhögskolan vid Umeå universitet).

Örebro universitet
Institutionen för läkarutbildning

Linköpings universitet
Institutionen för beteendevetenskap och lärande (IBL)

Linnéuniversitetet
Institutionen för pedagogik
Ämnen: Pedagogik, Behandlingspedagogik och Specialpedagogik
Linnéuniversitetet
Institutionen för utbildningsvetenskap
Ämnen: Pedagogik och utbildningsvetenskap

Lunds universitet
Institutionen för utbildningsvetenskap

Mittuniversitetet
Utbildningsvetenskap (UTV)

Stockholms universitet
CeHum - Centrum för de humanistiska ämnenas didaktik

Stockholms universitet
Institutionen för pedagogik och didaktik

Stockholms universitet
Specialpedagogiska institutionen

Stockholms universitet
CESAM - Centrum för de samhällsvetenskapliga ämnenas didaktik

Umeå universitet
Estetiska ämnen

Umeå universitet
Pedagogik

Umeå universitet
Tillämpad utbildningsvetenskap

Umeå universitet
Centrum för skolledarutveckling

Uppsala universitet
SALT
(Forum for advanced studies in arts, languages and theology) arbetar för att utveckla forskningens och utbildningens internationella och tvärvetenskapliga karaktär på uppdrag av fakulteterna vid Engelska Parken och Blåsenhus. Målet för SALT är att skapa en plattform där forskare, lärare och doktorander inom campus möts kring gemensamma arrangemang.

Örebro universitet
Pedagogik

Uppsala universitet
Fakulteten för utbildningsvetenskaper

Högskolan i Borås
Sektionen för förskollärarutbildning

Högskolan i Borås
Sektionen för lärarutbildningen

Högskolan i Borås
Sektionen för pedagogisk utveckling och forskning

Högskolan Dalarna
Akademin Utbildning, hälsa och samhälle

Högskolan i Gävle--
Akademin för utbildning och ekonomi

Högskolan i Halmstad
Akademin för lärande, humaniora och samhälle
Akademin för lärande, humaniora och samhälle bedriver grundutbildning, fortbildning, forskning, och regional och internationell samverkan inom lärarutbildning, humaniora och samhällsvetenskap.

Högskolan i Halmstad
LÄRANDE

Högskolan i Jönköping
Högskolan för lärande och kommunikation

Högskolan Kristianstad
Sektionen för lärande och miljö (LM)

Högskolan Kristianstad Grundlärarutbildning med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 4-6 (vt2016)

Högskolan Kristianstad
Forskning
Forskning ämnesvis

Vid Högskolan Kristianstad bedrivs forskning inom många olika ämnen. Nedan listas ämnena i bokstavsordning.

A
Astronomi
B
Barn- och ungdomslitteratur
Biologi
Biomedicin
D
Datalogi
Didaktik
E
Ekologi
Ekonomi
Elektronik
Engelska
F
Folkhälsovetenskap
Fysik
G
Geografi
Geovetenskap
H
Historia
I
Informatik
J
Juridik
K
Kemi
Kriminologi
L
Landskapsvetenskap

Litteraturvetenskap
M
Mat- och måltidskunskap
Matematik
Matematikämnets didaktik
Miljöteknik
N
Naturvetenskapliga ämnenas didaktik
O
Omvårdnad
Oral hälsa
P
Pedagogik
Personal- och arbetslivsvetenskap
Psykologi
S
Sociologi
Svenska

Högskolan i Skövde
Institutionen för hälsa och lärande

Högskolan Väst
Institutionen för individ och samhälle

Malmö högskola
Lärande och samhälle

Södertörns högskola
Kultur och lärande

Institutionen för kultur och lärande består av ämnena engelska, estetik, estetiska lärprocesser, filosofi, genusvetenskap, konstvetenskap, litteraturvetenskap, medie- och kommunikationsvetenskap, pedagogik, retorik och svenska, samt lärarutbildningen och Centrum för praktisk kunskap.

Södertörns högskola
Naturvetenskap, miljö och teknik
På institutionen för naturvetenskap, miljö och teknik bedrivs utbildning och forskning inom ämnena miljövetenskap, medieteknik och informatik, turismvetenskap, biologi, matematisk didaktik, måltidskunskap och geografi. Detta utgör grunden till en mångvetenskaplig miljö med starkt fokus på tvärvetenskap.

Högskolan Kristianstad
Matematikämnets didaktik

Högskolan Kristianstad
Didaktik

Högskolan Kristianstad
Naturvetenskapliga ämnenas didaktik

Högskolan Kristianstad
Pedagogik

Folkbildningsnätet 14/2 2017

Startsidan

Folkbildning
- Allmänt
- Arkiv
- Bibliotek
- Demokratiutveckling
- Distansutbildning & flexibelt lärande
- Folkbildningshistoria
- Folkhögskolor
- Forskning
- Framsyn
- Lärcentra
- Nordisk kontakt
- Nätverk
- Pedagogik
- Pedagogiskt utvecklingsarbete
- Redaktionen
- Seminarier, föreläsningar och konferenser
- Studieförbund
- Utbildning
- Utvärdering

Funktionsnedsättning
- Allmänt
- Arkiv - äldre IT-projekt
- Distansutbildning - funktionsnedsättning
- Hjälpmedel
- Hörselskadade
- Idrott för funktionsnedsatta
- Kognitiv funktionsnedsättning
- Läs- och skrivsvårigheter
- Neurologiska funktionsnedsättningar
- Neuropsykiatriska funktionshinder
- Olika funktionsnedsättningar
- Samhälle och arbetsmarknad
- Sex och samlevnad
- Synskadade
- Teckenspråk
- Tillgänglighet
- Utbildning

Historia
- Allmänt
- Andra världskriget
- Antiken
- Arkiv & Museum
- Folkmord, rasism, mänskliga rättigheter
- Forntiden
- Första världskriget
- Genushistoria
- Historiesyn och forskning
- Historiska kartor
- Industri- och ekonomisk historia
- Kalla kriget
- Kända personer
- Länder och regioners historia
- Medeltiden
- Medicinsk historia

- Medier - tidningar, tv, webb om historia
- Mellankrigstiden
- Nya tiden: 1500--
- Pedagogik - Historia
- Släktforskning
- Sveriges historia

Hälsa
- Allergi och överkänslighet
- Allmänt
- Alternativmedicin
- Anatomi
- Barn - hälsa & sjukdomar
- Ergonomi
- Folkhälsoarbete
- Frisk- & hälsovård
- Hälsa i organisationer och arbetsliv
- Mat och dryck
- Patientinformation
- Psykologi och psykiatri
- Sex och samlevnad
- Sjukdomar
- Stress och utbrändhet
- Åldrande

Idrott & fritid
- Allmänt
- Cykling
- Dans
- Dopning
- Friluftsliv
- Fritidsledare
- Föreningsutveckling
- Idrott för funktionshindrade
- Idrottsforskning
- Idrottsgrenar
- Idrottshistoria
- Idrottspsykologi
- Idrottsutbildning
- Ledarskap
- Lek & spel
- Motionsidrott
- Olympiska spelen
- Politik och idrott
- Träningslära

Internationellt
- Allmänt
- Barn
- Befolkning
- Bidrag och stipendier
- Bistånd och solidaritet
- Flyktingar
- Fredsfrågan
- Genus
- Globala miljöfrågor
- Globalt folkbildningsarbete
- Internationell ekonomi & handel
- Internationell kultur
- Kalendarium
- Länder & regioner
- Mänskliga rättigheter

- Nyhetsrapportering
- Omvärldsbevakning
- Organisationer och rörelser
- Resor

Kultur

- Allmänt
- Arbeta med kultur
- Arkitektur
- Barn och unga
- Berättande
- Bild & Konst
- Drama - Teater
- Film
- Form & Design
- Foto
- Hantverk
- IKT-projekt i Folkbildningen - 2001-2006
- Inredning
- Kulturnät
- Kulturtidskrifter
- Litteratur & Författare
- Litteratur, läsning & författare
- Mode
- Museer
- Musik
- Om böcker, bokhistoria och förlag
- Poesi
- Skriva själv

Livsåskådning & filosofi

- Allmänt
- Arkiv - Äldre IT-projekt
- Etik
- Filosofi & Idéhistoria
- Livsåskådning - pedagogik
- Livsåskådningar
- Livsåskådningar & livsfrågor
- Medier - tv, radio
- Personligheter
- Religioner

Media & IT

- Allmänt
- Bilder & bildbehandling
- Hårdvara
- Informationssamhället
- Informationssökning
- Internet
- IT-termer
- Journalistik
- Källkritik
- Ljud
- Massmedier
- Mediegranskning
- Mobilt
- Pedagogik - IT
- Pedagogik - media
- Programvara
- Webbpublicering
- Video

Natur, teknik & miljö
- Allmänt
- Bioteknik
- Djur
- Energi
- Fysik
- Geologi
- Kemi
- Matematik
- Meteorologi & hydrologi
- Miljö
- Naturkunskap
- Rymden
- Teknik

Samhälle
- Alkohol- och droger
- Alkohol- och drogpolitik
- Allmänt
- Arbete och arbetsmarknad
- Arkiv - Äldre IT-projekt
- Barn och unga
- Boende
- Civilsamhället
- Demokrati
- Diskriminering
- Ekonomi
- Europeiska Unionen
- Familj
- Folkrörelser
- Forskning
- Föreningskunskap
- Föreningsliv & föreningskunskap
- Genus
- Hållbar utveckling
- Kommunikationer
- Konsument
- Lag och rätt
- Landsbygd
- Mångkulturellt samhälle
- Offentliga sektorn - myndigheter och förvaltning
- Politik
- Politiska ideologier
- Politiska rörelser
- Seniorer
- Socialt arbete
- Sociologi
- Statistik
- Studier och studievägledning

Språk
- Alla språk - blandade
- Allmänt
- Antika och äldre språk
- Arkiv - Äldre IT-projekt
- Kommunikation
- Kommunikation & Retorik
- Kul med språkÖvrigt
- ÖvrigtÖvrigt
- Övrigt Lingvistik / Språkvård
- Olika språk A - U
- Ordböcker & lexikon

SFI/SAS
Skriva
Svenska

Söktjänster & Ämnessamlingar
Allmänt
Bibliotekskataloger
Blogg & Twitter
Nyhetssök - söktjänster för senaste nytt
Söktjänster - olika slags
Uppsatser och artiklar
Uppslagsverk
Ämnesresurser - för skolan
Ämnesresurser - ordnade ämnesvis
Ämnesresurser på engelska

Övrigt
Övrigt

SW 90 Tidningar, tidkrifter, journalistik. Blandade ämnen.

905 Allmänna tidskrifter och publikationsserier. Tidningar.I den mån de inte kan ingå i särskilt fack. Årsböcker. Adressböcker, Almanackor. Kalendrar, 9051 / 9059 På olika språk. 9051 Amerikanska. 9052 Engelska (annan än amerikanska). 9053 Tyska o d. 9054 Franska o d. 9055 Italienska o d. 9056 Spanska, portugiska o d. 9057 Slaviska språk. 9058 Skandinaviska språk. 9059 Andra språk. 907 Tidningsväsen. Betydelse. Ledning. Redaktion. Journalistik. 908 Skrifter i blandade ämnen , i den mån de inte kan ingå i särskilt fack. (SAB Bb, Bd, Bs, Bt. DC 05, 07, 08. DK (05), 07, 08, (04))
905 Allmänna tidskrifter och publikationsserier. Tidningar.
Själva skrifterna. Journalistik o d ingår i 907.

907 Tidningsväsen o d.Journalistik.
Här avses det redaktionella innehållet o d.Tidningsväsen som ekonomisk verksamhet ingår i 655. Själva tidningarna och tidskrifterna o d ingår i 905.

908 Samlingsverk, skrifter med blandat innehåll, som ej ingår i särskilt fack.

Presstödsnämndens webbplats

Presstödsnämnden ska bland annat pröva ansökningar om statligt stöd till dagstidningar. Presstödet består av driftsstöd och distributionsstöd.

Karlstads universitet
Institutionen för geografi, medier och kommunikation
Kulturgeografi, medie- och kommunikationsvetenskap, geografi, filmvetenskap, turismvetenskap

Göteborgs universitet
Institutionen för journalistik, medier och kommunikation

Linköpings universitet

Institutionen för kultur och kommunikation (IKK)

Linnéuniversitetet
Institutionen för kulturvetenskaper (KV)
Ämnen: arkeologi, biblioteks- och informationsvetenskap, historia, filosofi, geografi, kulturgeografi, kultursociologi och religionsvetenskap.

Linnéuniversitetet
Institutionen för medier och journalistik (MJ)
Ämnen: medie- och kommunikationsvetenskap, medieproduktion och journalistik

Linnéuniversitetet
Fortbildning för journalister (Fojo)

Lunds universitet
Institutionen för kommunikation och medier (KoM)

Lunds universitet
Institutionen för kommunikation och medier

Stockholms universitet
Institutionen för mediestudier

Umeå universitet
Kultur- och medievetenskaper

Umeå universitet
Informatik

Uppsala universitet
Institutionen för informatik och media

Högskolan Dalarna
Akademin Humaniora och medier

Högskolan Dalarna
Akademin Industri och samhälle

Högskolan i Jönköping
Högskolan för lärande och kommunikation

Mälardalens högskola
Akademin för innovation, design och teknik (IDT)
Akademin för innovation, design och teknik, med verksamhet både i Eskilstuna och Västerås, utbildar studenter till bland annat innovatörer, entreprenörer, illustratörer, textdesigners, informatörer, nätverkstekniker och ingenjörer inom produktdesign, produktion och logistik, robotik, datavetenskap eller flygteknik.

Vid akademin forskar mer än 100 medarbetare inom bland annat inbyggda system, intelligenta sensorsystem eller innovation och produktrealisering.
Till akademin IDT:s webbplats

Södertörns högskola
Samhällsvetenskaper

Institutionen för samhällsvetenskaper bedriver utbildning och forskning i ämnena företagsekonomi, journalistik, nationalekonomi, offentlig rätt, psykologi, socialt arbete, sociologi samt statsvetenskap.

Regeringen 1 oktober 2019 och oppositionspartiernas budgetmotioner

Regeringen har ändrats 1 oktober 2019.

Socialförsäkringsministern och civilministern har nya namn.

Politikområden för politiken 1 oktober 2019

Regeringens ministerområden. http://www.regeringen.se

*** Partiledaren/statsministern Stefan Löfven.**
*** Allmänt om regeringens politik.**
Statsminister Stefan Löfven
statsradsberedningen.registrator@regeringskansliet.se

*** Europapolitik.**
Politik för EU
EU-minister Statsrådsberedningen Hans Dahlgren
sb.registrator@regeringskansliet.se

*** Utrikespolitik.**
Politik för en utrikesminister.
Utrikesminister Ann Linde
utrikesdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Politik för juridik och migration.**
Politik för en justitie-och migrations)minister.
Justitie- och migrationsminister Morgan Johansson
justitiedepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Försvar.**
Politik för en försvarsminister.
Försvarsminister Peter Hultqvist
forsvarsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Miljö och klimat.**
Politik för fysiska och sociala miljöer i regioner och kommuner. Politik för klimat.
Miljö- och klimatminister samt vice statsminister Isabella Lövin
m.registrator@regeringskansliet.se Miljödepartementet

*** Transporter och infrastruktur.**
Politik för en infrastrukturminister.
Infrastrukturminister Tomas Eneroth
n.registrator@regeringskansliet.se (Infrastrukturdepartement ?)

*** Energi- och digitalisering.**
Politik för energi och digitalisering
Energi- och digitaliseringsminister Anders Ygeman
n.registrator@regeringskansliet.se (Infrastrukturdepartement ?)

*** Landsbygdspolitik.**
Politik för en landsbygdsminister.
Landsbygdsminister Jennie Nilsson
naringsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Internationellt utvecklingssamarbete. Bistånd.**
Minister för internationellt utvecklingssamarbete. Peter Eriksson
utrikesdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Sjuk- och hälsovård o d.**
Politik för en socialminister med hälso- och sjukvård.
Socialminister Lena Hallengren
socialdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Hushållet.Mat, boende, konsumtion, hushållsekonomi o d**
Politik för en socialförsäkringsminister. som borde ha ansvar för hushållsverksamheter.
Socialförsäkringsminister Ardalan Shekarabi
socialdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Jämställdhet. Diskriminering. Segregation**
Politik för jämställdhet och mot diskriminering och segregation
Jämställdhetsminister samt minister med ansvar för arbetet mot diskriminering och segregation Åsa Lindhagen
arbetsmarknadsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Utbildning.**
Politik för utbildning i skolor. Ungdomspolitik
Utbildningsminister Anna Ekström
utbildningsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Högre utbildning och forskning.**
Minister för högre utbildning och forskning Matilda Ernkrans
utbildningsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Information, konst, kultur o d. Demokrati. Idrott.**
Politik för en kultursminister. Med demokrati och idrott
Kultur- och demokratiminister samt minister med ansvar föridrottsfrågorna Amanda Lind
kulturdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Jobb.**
Politik för en arbetsmarknadsminister.
Arbetsmarknadsminister Eva Nordmark
arbetsmarknadsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Näringar.**
Politik för en näringsminister.
Näringsminister Ibrahim Baylan
naringsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Handel.**
Politik för en handelsminiser.
Utrikeshandelsminister och minister med ansvar för nordiska frågor Anna Hallberg
utrikesdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Polisen. Brott. Kriminalvård.**
Politik för en inrikesminister för brott och polis o d
Inrikesminister Mikael Damberg
justitiedepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Politik för statens finanser och statens stöd till regioner och kommuner o d.**
Politik för finans- finansmarknads- och civilministrar.

Finansminister Magdalena Andersson
finansdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

Finansmarknads- och bostadsminister, biträdande finansminister
Per Bolund
finansdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

Civilminister Lena Micko
finansdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Andra aktörer**
Partisekreterare (S) Lena Rådström Baastad
Socialdemokraterna Partiet info@socialdemokraterna.se

Gruppledare för S i riksdagen. annelie.karlsson@riksdagen.se

Karl-Petter Thorwaldsson. Ordförande i LO
karl-petter.thorwaldsson@lo.se

Vänsterpartiledare Jonas Söstedt
Sjöstedt Jonas <jonas.sjostedt@riksdagen.se>

Ulla Andersson, vänsterpartiet. <ulla.andersson@riksdagen.se>

Ordf. Annie Lööf. Centerpartiet.se, info@centerpartiet.se

Ordf. Nyamko Sabuni. Liberalerna.se, info@Liberalerna.se

Från www.moderat.se 3 okt 2019

Moderaternas budget 2020 – Återupprätta samhällskontraktet

I dag presenterade Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson helheten i Moderaternas budget. Som en del i detta presenterades också kraftfulla förstärkningar av välfärden, genom drygt 14 miljarder kronor i generella statsbidrag.

– Vår budget utgår ifrån Sveriges bästa och fokuserar på det som är viktigt. Vi vill bekämpa gängkriminaliteten, bryta bidragsberoende och säkerställa att kommunerna klarar sina välfärdsåtaganden framöver. Det prioriterar Moderaterna – och därför satsar vi exempelvis på polisen i stället för på friår, sa Ulf Kristersson.

– Moderaterna är det enda partiet som har en riktig politik för att öka Sveriges tillväxt och stärka arbetslinjen. Det kommer vara helt avgörande för vår sammanhållning, inte minst när ekonomin vänder nedåt. Vi ser till att alla som arbetar och som har arbetat får mer pengar kvar i plånboken, sa Elisabeth Svantesson.

Moderaternas budgetmotion fokuserar på tre områden:

Återupprätta samhällskontraktet

- För att säkerställa en trygg välfärd i kommuner och regioner föreslår Moderaterna kraftfulla ökningar av de generella statsbidragen med drygt 14 miljarder kronor.
- För att ta tillbaka makten från de kriminella gängen behövs mer resurser till polis och övriga rättsväsendet. För detta satsar Moderaterna mer än fyra gånger så mycket som regeringen.
-

Stärk sammanhållningen

- För att stärka sammanhållningen mellan stad och land vill Moderaterna sänka bensin- och dieselpriset med en krona per liter.
- För att stärka sammanhållningen över generationer sänker Moderaterna skatten för alla Sveriges pensionärer – även de med lägre inkomster.
-

Arbetslinje och tillväxt

- För att stärka arbetslinjen behövs bidragstak och skärpta krav för försörjningsstöd. Alla som tjänar mer än 13 000 kronor per månad ska få en skattesänkning på 3 200 kronor per år.
- För att öka tillväxten föreslår Moderaterna avskaffad värnskatt och förlängd expertskatt. Hälften kvar ska gälla för alla.
- För en effektiv miljö- och klimatpolitik satsar Moderaterna på elektrifiering av Sverige och klimatbistånd.
-

Se pressträffen **här.**
Presentation från pressträffen **bifogas.**
Läs budgetmotionen i sin helhet **här.**
Filer

Powerpoint från presentationen av Moderaternas budgetmotion för 2020 (PDF 1.04 MB)

Moderaternas budgetmotion för 20220 (PDF 2.96 MB)

Moderaternas budgetmotion för 2020

Innehållsförteckning

1. Inledning 4
2. Det ekonomiska läget 6
2.1 Svagare tillväxt i omvärlden till följd av ökad osäkerhet 6
2.1.1 Risker för en sämre utveckling 8
2.2 Svensk ekonomi går in i en betydligt långsammare tillväxtfas 8
2.2.1 Kommunerna står inför stora utmaningar 12
2.2.2 Krisen kan komma fortare och bli djupare än i huvudscenariot 1

3. Moderaternas riktlinjer för den ekonomiska politiken 16
3.1 Riktlinjer för budgetpolitiken 16
3.1.1. Krisberedskap 18
3.2.1 Återupprätta samhällskontraktet 21
3.2.2 Ett sammanhållet Sverige 22
3.2.3 Tillväxtreformer 23

4. Återupprätta samhällskontraktet 27
4.1. Ett tryggt Sverige 27
4.1.1 Fler poliser i hela Sverige 28
4.1.2 Mobilisering mot gängkriminella 30
4.1.3 Stärk resurserna till hela rättsväsendet 31
4.1.4 Övriga förstärkningar av lag och ordning 33
4.2 Valuta för skattepengarna 35
4.2.1 Förstärkning av den kommunala välfärden 35
4.2.2 Utgiftsreform för effektiv statlig förvaltning 40
4.2.3 Ett lägre men mera effektivt bistånd 42
4.3 God tillgänglighet och hög kvalitet i sjukvården 44
4.3.1 Bättre tillgänglighet 44
4.3.2 Höj kvaliteten i svensk sjukvård 45
4.4 Ett säkert Sverige i en orolig värld 47
4.4.1 Ett starkare svenskt försvar 49

5. Stärk sammanhållningen 53
5.1 Bättre integration 53
5.1.1 En långsiktigt hållbar migration 54
5.1.2 Ett ja ska vara ett ja 56
5.2 Sammanhållning över generationer 63
5.2.1 Sänkt skatt på pension 63
5.2.2 Stärkt grundskydd 64
5.3 Sammanhållning i hela landet 66
5.3.1 Sänkt skatt på drivmedel 66
5.3.2 Bättre infrastruktur 67
5.3.3 Goda villkor för Sveriges lantbruk 68

6. Högre tillväxt och fler jobb 70
6.1 En skattereform med sikte på samhällsproblemen 71
6.2 Stärkt arbetslinje och ökat företagande 76
6.2.1 Sänkt skatt på jobb och företagande 78
6.2.2 Stramare transfereringar 80
6.2.3 Bättre fungerande arbetsmarknad 82
6.2.4 Bättre fungerande bostadsmarknad 83
6.3 En skola där fler lär sig mer 85
6.3.1 Stärk skolans kunskapsuppdrag 85
6.3.2 Skolan ska vara bäst för dem som behöver den mest 86
6.3.3 Ordning och reda och hög kvalitet på landets skolor 87
6.4 Ett klimatsmart Sverige 88
6.4.1 Säkerställ en trygg elförsörjning 89
6.4.2 Tillgång till el i hela Sverige 91
6.4.3 Smarta lösningar elektrifierar Sverige 92
6.4.4 Effektiva klimatinvesteringar 94
6.4.5 Ren natur och biologisk mångfald 95

7. Effekterna av Moderaternas politik 96
7.1. Jobb och sysselsättning 96
7.2. Hushållens ekonomi 97
7.3. Fördelning 98

8. Finansiering 101

9. Sammanställning av förslag per utgiftsområde 103

Utgiftsområde 1: Rikets styrelse 103
Utgiftsområde 2: Samhällsekonomi och finansförvaltning 103
Utgiftsområde 3: Skatt, tull och exekution 103
Utgiftsområde 4: Rättsväsendet 104
Utgiftsområde 6: Försvar och samhällets krisberedskap 105
Utgiftsområde 7: Internationellt bistånd 105
Utgiftsområde 8: Migration 106
Utgiftsområde 9: Hälsovård, sjukvård och social omsorg 107
Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning 107
Utgiftsområde 11: Ekonomisk trygghet vid ålderdom 108
Utgiftsområde 12: Ekonomisk trygghet för familjer och barn 108
Utgiftsområde 13: Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering 108
Utgiftsområde 14: Arbetsmarknad och arbetsliv 109
Utgiftsområde 15: Studiestöd 110
Utgiftsområden 16: Utbildning och universitetsforskning 110
Utgiftsområde 17: Kultur, medier, trossamfund och fritid 111
Utgiftsområde 18: Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik 112
Utgiftsområde 20: Allmän miljö- och naturvård 112
Utgiftsområde 21: Energi 114
Utgiftsområde 22: Kommunikationer 114
Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel 115
Utgiftsområde 24: Näringsliv 115
Utgiftsområde 25: Allmänna bidrag till kommuner 116

Bilaga A – Förslag på utgiftsramar för 2020 117
Bilaga B – Förslag till utgiftsramar år 2021 – 2022 118
Bilaga C – Beräkning av statsbudgetens inkomster år 2019 119
Bilaga D – Beräkning av statsbudgetens inkomster år 2021 – 2022 121
Bilaga E – Utgiftstak för staten, offentliga sektorns finanser m.m. 123

1. Inledning

När samhällskontraktet hotas av utbredd otrygghet och bristande välfärd. När Sverige tillryggalagt den starka konjunkturen och ändå på många sätt står sämre rustat än när vi gick in i den. När svenska folket inte upplever att de får valuta för sina skattepengar. Och när behovet av reformer är avsevärt större än utrymmet för dem. Då krävs kloka prioriteringar. I den här budgetmotionen prioriterar Moderaterna det som är viktigast för Sverige.

Det handlar om ett återupprättat samhällskontrakt. Välfärden ska finnas där när man behöver den och fungera i hela landet. I den här budgetmotionen föreslås den största ökningen av de generella resurserna till välfärden någonsin.

Gator och torg ska återtas från gängens järngrepp så att alla medborgare kan känna sig trygga. I syfte att snabbt öka tryggheten föreslår Moderaterna bland annat att 2 000 ordningsvakter ska bistå Polisen med att återta kontrollen. Betald polisutbildning och högre löner ska få fler ska vilja söka sig till- och stanna kvar i yrket. Totalt innebär Moderaternas satsningar 3,2 miljarder kronor för fler poliser och ett stärkt rättsväsende år 2020. Vidare fortsätter vi förstärka den svenska försvarsförmågan.

Det handlar om att stärka sammanhållningen i Sverige.

Framtidsutmaningar ska vi tackla tillsammans, inte var och en för sig. Vissa tar tunnelbanan till jobbet – andra bilen. Om Sverige ska hålla ihop måste alla ha råd att transportera sig. Den här budgeten innebär att priset på bensin och diesel sänks med en krona vid pumpen nästa år.

Lika viktig är sammanhållningen mellan generationer. Och alla pensionärer som varit med och byggt Sverige – inte bara de med högst pensioner – förtjänar sänkt skatt. I den härbudgetmotionen sänker Moderaterna skatten dubbelt så mycket och för dubbelt så många pensionärer jämfört med regeringen. Samtidigt stärks grundskyddet.

Sverige ska vara ett land där integrationen inte är ett problem utan i stället bidrar till att lösa problem. Med språkkrav för de vuxna och en skola som fokuserar på kunskap, ges förutsättningar för alla som är nya i Sverige att komma in i samhället och vara med och bidra till det gemensamma.

Det handlar inte minst om en stärkt arbetslinje som ger Sverige högre tillväxt. I den här budgeten tar Moderaterna ett stort tag om bidragen. Vi föreslår skärpta krav för att få försörjningsstöd, kvalificering in i bidragssystemen, krafttag mot bidragsfusk – och ett bidragstak, så att det alltid lönar sig att ta ett jobb. Samtidigt förstärks jobbskatteavdraget med inriktning mot de lägsta inkomsterna. Tillsammans innebär dessa reformer att fler människor kommer att gå från bidrag till jobb.

”Hälften kvar” av en löneökning ska vara en princip som gäller alla. Därför föreslår vi nu att nivån på den statliga inkomstskatten trappas ned från 20 procent till 17 procent under budgetperioden. Värnskatten avskaffas. Detta är viktiga tillväxtreformer.

Sveriges tillväxt är beroende av en trygg elförsörjning. Elektrifieringen är dessutom en central del i vår klimatomställning. Nu presenterar vi ett omfattande elektrifieringspaket med satsningar på bland annat fjärde generationens kärnkraft.

För att säkra framtidens kompetensförsörjning och tillväxt ökar vi också undervisningstiden i skolan, så att alla ungdomar kan möta framtiden med rätt kunskaper.

När andra tittat ner i sina önskelistor har vi moderater tittat ut över Sverige. Vi har sett att det finns stora problem att lösa. I den här budgetmotionen presenteras de reformer som tar tag i det viktigaste här och nu samtidigt som vi tar ytterligare steg för att möta framtidens utmaningar. Det är dags för skattebetalarna att få valuta för sina inbetalade pengar.

Det här är en budget för Sverige. Nu återupprättar vi samhällskontraktet.

2. Det ekonomiska läget

(Diagram är utelämnade här)

Den här budgetmotionen läggs i ett läge där mycket tyder på att vi står inför den svagaste tillväxten i världen sedan finanskrisen. Även om huvudscenariot är att konjunkturen mattas av i relativt måttlig takt kommer det allt fler signaler på att inbromsningen blir snabbare och djupare, både globalt och i Sverige. Som ett litet exportberoende land drabbas Sverige ofta oproportionerligt hårt när konjunkturen försämras i omvärlden. Det finns en tydlig risk att så kommer att bli fallet också nästa gång.

För att understödja tillväxten framöver bör den ekonomiska politiken användas för att vidta åtgärder som frigör ytterligare produktionsresurser i ekonomin och stimulerar produktivitetstillväxten. På så sätt kan tillväxten öka, jobben bli fler och på sikt även Sveriges välstånd öka. Samtidigt måste omställningskapaciteten i svensk ekonomi förstärkas ytterligare. För att värna Sveriges välståndsutveckling

krävs att de strukturella reformer som genomfördes under alliansregeringen nu följs upp med nya åtgärder för investeringar, omställning och för att främja inträdet på arbetsmarknaden. Det är hög tid att börja förbereda Sverige för lågkonjunktur.

2.1 Svagare tillväxt i omvärlden till följd av ökad osäkerhet

Tillväxten i världsekonomin mattas av märkbart under 2019 och 2020. OECD bedömer att tillväxten blir runt 3 procent per år. För utvecklade länder kommer tillväxten att bli betydligt svagare: USA växer med 2,5 procent, länderna i eurozonen i snitt med 1 procent och Tyskland med endast 0,5 procent per år. Det skulle innebära den svagaste tillväxten i världen sedan finanskrisen. OECD har sedan i maj reviderat ned tillväxten för så gott som alla större ekonomier.

I det korta perspektivet drivs nedgången av ökade handelskonflikter som ökar osäkerheten och sänker både investeringsvilja och förtroendeindikatorer. OECD beräknar att de bilaterala handelshinder som Kina och USA infört sänker tillväxten i världen med mellan 0,3 och 04 procentenheter 2020 och 0,2 till 0,3 procentenheter 2021. Värst drabbas Kina, vars tillväxt minskar med 1 procentenhet, följt av USA. Världshandeln har legat still sedan slutet av 2018 och sjönk andra kvartalet 2019. I en majoritet av de större ekonomierna ser omfattningen av nya exportordarar ut att sjunka.

Den kraftigt ökade osäkerheten kring handeln drabbar särskilt tillverkningsindustrin och länder med stort exportberoende. Det gäller särskilt i Europa där effekterna av Brexit, hård eller mjuk, också drar ner framtidsutsikterna. Tyskland, Sveriges viktigaste handelspartner, är särskilt drabbad. Tyska inköpschefsindex har sjunkit till under 50, vilket indikerar en krympande privat sektor i Tyskland. Oron för bilindustrin är särskilt stor eftersom bilförsäljningen globalt sjunkit fyra kvartal i rad. Inköpschefsindex för tillverkningsindustrin i Tyskland är på den lägsta nivån på över ett decennium, lägre än under eurokrisen.

Jämfört med tidigare prognoser tror flera prognosmakare nu inte bara att nedgången i år blir djupare än befarat, utan också att den blir längre. Det finns alltså inga tydliga tecken på att tillväxten ska ta fart igen i de utvecklade länderna.

Samtidigt är arbetsmarknaderna i de flesta länder fortfarande starka. Arbetslösheten i USA är nere på under fyra procent, den lägsta nivån på 50 år och i Tyskland är arbetslösheten 3 procent, lägst sedan 1980. Danmark ligger på en arbetslöshet under 4 procent. Det betyder att för många länder skulle en avmattning fortfarande betyda en relativt god arbetsmarknad i en historisk jämförelse.

2.1.1 Risker för en sämre utveckling

Riskerna för en sämre utveckling är betydande. Det gäller inte minst i Europa, där effekterna av en avtalslös Brexit skulle bli allvarlig. OECD beräknar att en avtalslös Brexit skulle minska BNP-tillväxten i Storbritannien med två procentenheter och i euroområdet med en halv procentenhet 2020 - 2021. Dessutom kvarstår avsevärda politiska risker i Italien. När tillväxten vänder nedåt kan också skuldsättningen i företagssektorn leda till prisnedgångar på företagsobligationsmarknaden, prisfall som riskerar att sprida sig till övriga delar av finansmarknaden.

Ekonomin hålls fortfarande uppe framförallt av hushållens konsumtion, drivet inte minst av rekordlåga räntor och god reallöneutveckling i många länder. Om den svaga utvecklingen inom industrin leder till en sämre jobbtillväxt, och den svaga produktivitetsutvecklingen till en långsammare löneutveckling kan detta dock vända.

Den offentliga skuldsättningen i vår omvärld är klart högre än inför finanskrisen 2009 och räntorna, framförallt i Europa, är negativa. Det gör att det finns en stor osäkerhet kring hur starka åtgärder centralbanker och regeringar kommer att kunna vidta för att möta en djup lågkonjunktur, särskilt om nedgången blir långvarig.

2.2 Svensk ekonomi går in i en betydligt långsammare tillväxtfas

Det senaste året har konjunkturen försämrats. Konjunkturinstitutets konjunkturbarometer har fallit med 16,7 enheter. Det största fallet sedan eurokrisen 2011. Barometerindikatorn är nu under 100, vilket tyder på en sämre ekonomisk utveckling än normalt. Bland annat drar industrins investeringsplaner ner sentimentet.

Extra tydligt har fallit varit för hushållens förväntningar på Sveriges ekonomi, hushållens konfidensindikator är nu på den lägsta nivån sedan december 2012. Särskilt pessimistiska är hushållen kring utvecklingen av arbetslösheten.

De senaste månaderna har även det svenska inköpschefsindexet följt det tyska nedåt. PMI för samtliga sektorer sjönk kraftigt i september vilket bidrog till att PMI för tredje kvartalet 2019 är på den lägsta nivån sedan 2013. Särskilt kraftigt föll delindex för produktion. Det tyder på att svensk industri kommer att drabbas hårdare än tidigare förutsetts och att konjunkturnedgången kan komma snabbare och bli djupare än vad som tidigare förutsetts.

Samtidigt som konfidensindikatorerna pekar nedåt bedöms fortfarande resursutnyttjandet vara positivt i dag. Både regeringen och Konjunkturinstitutet prognosticerar också att gapet sluts först mot slutet av prognosperioden, år 2022. Arbetslösheten är hög i en europeisk kontext, men ingen av de stora prognosinstituten tror på en arbetslöshet på över 7 % underprognosperioden.

Sammantaget innebär det de flesta prognosmakare tror på en tillväxttakt på mellan 1,5 och 2 procent per år de närmaste åren. Det innebär att BNP-gapet långsamt blir mindre och sluts uppifrån år 2022.

För att understödja tillväxten framöver bör den ekonomiska politiken användas för att vidta åtgärder som frigör ytterligare produktionsresurser i ekonomin och stimulerar produktivitetstillväxten. På så sätt kan potentiell BNP och potentiell sysselsättning öka, och på sikt även Sveriges välstånd. Samtidigt måste omställningskapaciteten i svensk ekonomi förstärkas ytterligare. För att värna Sveriges välståndsutveckling krävs att de strukturella reformer som genomfördes under alliansregeringen nu följs upp med nya åtgärder för investeringar, omställning och att främja inträdet på arbetsmarknaden. Riksbanken konstaterar att effekterna av Alliansens reformer troligen varit stora, men Konjunkturinstitutet anser samtidigt att effekterna av dessa nu i huvudsak har realiserats. Eftersom den nuvarande regeringen inte har klarat av att genomföra några reformer som kan antas ge högre sysselsättning och tillväxt är behovet av nya reformer stort för att Sverige ska fortsätta utvecklas väl. Bristen på en tydlig arbetslinje sedan 2014 kan illustreras av att Sverige sedan Stefan Löfven blev statsminister har utvecklats sämre när det kommer till arbetslösheten än alla andra 27 EU-länder.

Reformbehovet är särskilt påtagligt i ljuset av att Sverige ser ut att utvecklas sämre än jämförbara länder de kommande åren. På lång sikt avgörs vår välståndsutveckling dels av teknikutvecklingen i världen i stort, alltså hur den så kallade teknikfronten utvecklas, och dels hur nära vi ligger teknikfronten. Som ett litet land har Sverige svårt att påverka den globala teknikutvecklingen annat än i vissa begränsade sektorer. Däremot kan vi påverka hur snabbtSverige tar till sig ny teknik och hur väl de befintliga resurserna utnyttjas. Att produktivitetsutvecklingen i världsekonomin har varit svag det senaste

decenniet är ett problem också för Sverige, men något som vi har väldigt svårt att påverka. Sedan 2014 har dock Sverige, trots högkonjunktur och minusräntor, presterat sämre än andra länder.

Främst till följd av en politik som försvårar för företagande och tillväxt. Skatterna har ökat kraftigt, regleringarna har ökat och reformerna har uteblivit. Regeringen lade ner en utredning om entreprenörskap då den bland annat skulle undersöka skatter som är skadliga för entreprenörskap. Bolagsskatten har inte blivit mindre betungande (skattesatsen kommer sänkas när avdragsmöjligheterna begränsas, men skatteuttaget blir lika stort) och reformer på bostadsmarknaden har uteblivit.

2.2.1 Kommunerna står inför stora utmaningar

Sveriges kommuner och regioner är under ett allt större tryck till följd av den demografiska utvecklingen med fler barn och fler gamla, samt att kommunerna nu i stor utsträckning får bära kostnaderna för en misslyckad integration. Sveriges befolkning har vuxit snabbare än någonsin tidigare. Befolkningsökningen är större det senaste decenniet än de tre decennierna dessförinnan, sammantaget. Snabbast växer gruppen invandrare från lågt utvecklade länder och personer över 75 år.

ESV prognosticerar att överskotten i staten kommer att öka de kommande åren, samtidigt som underskotten växer i kommunsektorn. Underskotten drivs bland annat av stora investeringsbehov hos kommunerna. Dessutom kommer de demografiska förändringarna leda till lägre intäkter och högre kostnader för många kommuner, vilket, givet kommunernas balanskrav, driva fram antingen höjda skatter eller nedskärningar. Det är viktigt att det kontinuerligt sker effektivisering i den kommunala verksamheten, men det är också uppenbart att kommunsektorn i detta läge behöver ökade resurser och att staten har möjlighet att tillföra resurser.

Kommunernas ekonomichefer förväntar sig påtagliga kostnadsökningar på en rad områden enligt en undersökning från SKL. Flest tror att kostnaderna för försörjningsstödet ska öka betydligt, men även kostnaderna för förskola och grundskola ser ut att öka påtagligt i många kommuner

2.2.2 Krisen kan komma fortare och bli djupare än i huvudscenariot

Även om huvudscenariot är att konjunkturen mattar av i relativt måttlig takt kommer det allt fler signaler på att inbromsningen blir snabbare och djupare, både globalt och i Sverige.

Regeringens prognos om en tillväxt på 1,4 procent 2020 och en arbetslöshet som toppar på 6,5 kan därför snart visa sig vara alltför optimistisk. Det finns flera riskfaktorer som i så fall talar för att lågkonjunkturen då kan bli svår.

För det första är räntorna redan mycket låga. Under andra halvan av 2008 sänkte Riksbanken reporäntan med nära 5 procentenheter vilket gav en kraftig stimulans och motverkade fallet i ekonomin. Med räntor som redan i dag är negativa kommer det inte vara möjligt att göra en så kraftig sänkning denna gång, och penningpolitiken kommer troligen inte kunna bidra i samma utsträckning. Riksbanken har ett antal andra åtgärder som den kan vidta i stället, men dessa är oprövade och det finns en osäkerhet kring vilken effekt de kommer att få.

I konjunkturnedgångar brukar också kronan försvagas vilket fungerar som stimulans för den svenska exportindustrin och bidrar till att minska antalet uppsägningar. I dag är kronan reda på mycket låga nivåer jämför med både euron och dollarn: på två år har kronan fallit med 13 procent mot Euron och nästan 25 procent mot dollarn. Det är därför inte självklart att en

fallande krona kan ge stötta ekonomin på samma sätt som vi har vant oss vid tidigare konjunkturnedgångar.

För det tredje är arbetslösheten hög för att vara en högkonjunktur. Skulle ökningen av arbetslöshet likna de vi har sett i tidigare nedgångar kan arbetslösheten nå mycket problematiska nivåer. Det gäller inte minst gruppen utrikes födda som i dag utgör en majoritet av de arbetslösa. Skulle utvecklingen likna den förra krisen skulle arbetslösheten för utrikes födda nå 24 %, nästan en fjärdedel. För utrikes födda från asiatiska och afrikanska länder skulle arbetslösheten bli över en tredjedel. Av kvinnor från afrikanska länder skulle den bli nära 50 procent.

För det fjärde är skuldsättningen hos hushållen fortsatt på rekordhöga nivåer till följd av låga räntor och en illa fungerande bostadsmarknad. Det riskerar att förstärka konjunkturnedgången vid ett boprisfall eller ränteuppgång till följd av att hushållen drar ned på sin konsumtion. För det femte har inte den längsta högkonjunkturen på flera decennier använts av den socialdemokratiskt ledda regeringen för att stärka Sveriges långsiktiga tillväxtförmåga och konkurrenskraft.

Företagsklimatet har försämrats och statens utgifter för bidrag och transfereringar har höjts. Detta kan komma att bli kostsamt när inte god tillväxt i omvärlden ger Sverige draghjälp.

För det sjätte har Sverige sällan normala nedgångar. Som ett litet exportberoende land drabbas Sverige ofta oproportionerligt hårt när konjunkturen försämras i omvärlden. Det finns en tydlig risk att så kommer bli fallet också nästa gång.

Det är därför hög tid att börja förbereda Sverige för den kommande lågkonjunkturen. Det finns i budgetpropositionen för 2020 få tecken på att regeringen har kommit till den insikten.

Fortsättningen: se
Moderaternas budgetmotion för 20220
(PDF 2.96 MB)

Från www.krisdekokraterna.se 1 oktober 2019

Ett Sverige att lita på – KD:s budgetmotion 2020

Ebba Busch Thor och Jakob Forssmed presenterade idag Kristdemokraternas budgetmotion 2020: Ett Sverige att lita på – trygghet och välfärd i fokus.

Kristdemokraternas förslag till statsbudget innehåller stora resurstillskott till vård, omsorg, socialtjänst och rättsväsende för att säkra välfärd och trygghet för alla.

KD genomför strukturellt riktiga reformer för att rusta Sverige för sämre tider. Kristdemokraterna avsätter nästan nio miljarder kronor mer än regeringen på välfärd och trygghet. Dessutom lägger Kristdemokraterna långt mer än regeringen på rättsväsendet, ökar möjligheterna för dem som bor i glesbygd att få tillgång till den samhällsservice de har rätt att vänta sig.

– Kristdemokraterna vill ha breda skattelättnader för alla. Till skillnad från januaripartierna prioriterar vi låg- och medelinkomsttagare framför en smal grupp höginkomsttagare, säger Jakob Forssmed.

– -Vårdköerna är ett fortsatt sorgebarn. Idag är det 123 000 personer som har fått vänta olagligt länge för att få specialistvård eller operation. Därför vill vi uppgradera patientlagen och kapa köerna, säger Ebba Busch Thor.

Budgetmotionen i sin helhet

Press-PM

Kortversion av budgetmotionen

Kortversion av budgetmotionen

VÄLFÄRDS- OCH TRYGGHETSPAKET 8,9 MILJARDER KRONOR

Sociala insatser mot kriminalitet: 1000 miljoner kronor
Arbetet med att bekämpa brottslighet måste göras genom skärpta straff och ett utbyggt rätts- väsende, men också genom förebyggande sociala insatser. Kristdemokraterna föreslår därför en större satsning på att komma åt gängkriminella och stoppa unga från att hamna i kriminalitet.

n Psykiatriambulanser

n Reformerad socialtjänst

n Stöd till utbyggnaden av fler familjehem och för- bättrad kontroll av de som vill bli ett familjehem

n Kompetens- och metodutveckling för arbete med unga gängkriminella hos Statens intitutionsstyrelse

n Förstärkning av kriminalvården för insatser för unga kriminella. Bättre utslussning av unga kriminella genom bla ökad användning av individanpas- sade åtgärdsprogram

n Stöd till civilsamhällets insatser i utsatta områden

Rättsväsende: 890 miljoner kronor
Kristdemokraterna vill se en förstärkning av hela rättsväsendet. I M/KD-budgeten gjordes stora tillskott på 2 miljarder kr 2019 och tillskottet utö- kades för 2020. Därutöver gör vi nu förstärkning- ar av hela rättsväsendet med 0,9 miljarder kr.

n Resurstillskott till domstolar

n Domstolsutbyggnad

n GW-modellen: Lönesatsning för att locka tillbaka pensionerade utredare

n Förstärkning av kriminalvården och utökat upp- drag med utslussning av unga kriminella

n Fortsatt satsning på högre polislöner

Äldreomsorg: 3400 miljoner kronor
n Förbättrade villkor för personalen inom äldre- omsorgen

n Återinför Omvårdnadslyftet n Äldreboendemiljard

n Nationell demensplan

n Måltidslyft

n Äldresamtal

n Gemenskapsfrämjande aktiviteter

Vård och Sjukvård: 1613 miljoner kronor
M/KD-budgeten gav stora tillskott till vård och sjukvård. Bland annat infördes nya kömiljar- der, en primärvårdssatsning och kommuner och landsting fick ca 5 miljarder kr mer till sjukvård, vård och omsorg. Denna satsning utökas också 2020. Nu föreslår Kristdemokraterna fler satsningar.
n Satsning på fler vårdplatser sjukhusvård

n Stimulansmedel till att uppgradera patientlagen n Nya nationella standarder för E-hälsa

n Förbättrad LSS

n Förlossningssatsning

n Förstärkning av Inspektionen för vård och omsorg n Stöd till mer vård i glesbygd

n Fler utbildningsplatser för vårdyrken

n Tillskott till Elevhälsan

n Geriatriskt centrum och utbildning inom geriatrik

GLESBYGDSPAKET
2,4 MILJARDER KRONOR
Kristdemokraterna stärker glesbygd och lands- bygd genom ett brett paket av åtgärder för jord- brukare, skogsägare, jägare och invånare i kom- muner där service och infrastruktur försämrats.

Jordbruk/skog: 315 miljoner kronor
n Sänkt skatt diesel jordbruket (1 kr/l)

n Stöd till ursprungsmärkning och upphandling

n Utökning av stödet till strukturkalkning

n Stöd till biojetproduktion

n Större satsning än regeringen på bekämpning av skogsskador

Infrastruktur: 1940 miljoner kronor

n Ytterligare medel till nya servicekontor

n Reseavdragshöjning

n Utökad laddinfrastruktur för bilar och laddinfra- struktur för lastbilar
n Ytterligare satsning bredband

n Ökad säkerhet järnvägsstationer och ett utökat statligt stöd till enskilda vägar

n Patientnära hotell där det är långa avstånd n Satsning på sjukvård i glesbygd

n Fler domstolar i landet

n Återinför beredskapspolis för ökad trygghet

Alla och företagande: 140 miljoner kronor
n Vildsvinspaket – trikintest, test för radioaktivitet, möjlighet för jägare att sälja kött till butiker, res- tauranger osv, ersättning för jaktlag som uppfyller sin kvot som länsstyrelsen fördelar

n Stöd för ägarskiften

n Ytterligare medel dagligvarubutiker på landsbygd

n Utöka startstödet för unga jordbrukare och mins- kat regelkrångel

CIVILSAMHÄLLESPAKET
1,5 MILJARDER KRONOR
För att stärka civilsamhället presenterar Krist- demokraterna tillskott till föreningslivet, stimu- lansmedel för samarbete med det offentliga samt skattesänkningar för att underlätta föreningsar- betet.
n Fritidskort till alla barn mellan års- kurs 2 och 9

n Bostad först

n Höjt tak till 3000 kr i gåvoskatte-
avdraget

n Stöd till idrottsrörelsen

n Skattefritt funktionärsarbete i ideella föreningar upp till ett halvt prisbasbelopp

n Borttagen reklamskatt för ideella föreningar

SKATTEPAKET
8,8 MILJARDER SÄNKT SKATT
Kristdemokraterna prioriterar breda löntagar- grupper, samt pensionärer, i svaret på regeringen och januaripartiernas budgetproposition för 2020. I vårt skatteförslag sänks skatten för alla med löneinkomst, pensionsinkomst och/eller bidrags- och försäkringsinkomster.

Skattesänkningar
n Bred skattesänkning för alla

n Höjd brytpunkt för statlig inkomstskatt

n Extra förhöjt jobbskatteavdrag för de över 69 år

n Dubbelt jobbskatteavdrag för långtidsarbetslö- sa, nyanlända och unga inom gruppen som har arbetsmarknadspolitiska åtgärder

n Riktat jobbskatteavdrag för föräldrar

Vissa skattehöjningar

n Höjd moms 1 procent

n Sänkt ränteavdrag 1 procentenhet per år och sänkt tak till 75 000 kr

n Nej till borttagen värnskatt n Nej till ingångsavdrag

LÄS VÅR BUDGET I SIN HELHET PÅ
www.kd.nu/budgetmotion2020

Vår budget är en budget för ett Sverige att lita på. Tittar man på sista raden så lägger vi 8,9 miljarder kronor mer än regeringen på välfärd- och trygghet; 2,4 miljarder kronor mer för att stärka gles och landsbygd; 1,5 miljarder kronor till civilsamhället. Därutöver sänker vi skatter för 8,8 miljarder kronor för breda löntagargrupper och pensionärer. Inte bara bara för de som tjänar mest.

ETT SVERIGE ATT LITA PÅ TRYGGHET OCH VÄLFÄRD I FOKUS

Sverige är ett land med stora möjligheter, men vi har också omfattande samhällsproblem som växer i styrka. Antalet skjutningar med dödlig utgång har mer än fördubblats de senaste åren. 123 000 sjuka människor har stått i kö olagligt länge för ett första vårdbesök eller en operation. Många äldre får inte plats på äldreboende och personalen vittnar om arbetsvillkor som är orsakar ohälsa och skadar omsorgen om de äldre.

Vid sidan om sådana uppenbara problem finns också långvariga och mer lågintensiva. Var sjunde person över 85 år lever socialt isolerad i ensamhet. Den fysiska inaktiviteten bland barn och unga ökar och orsakar problem på kort och lång sikt, samtidigt som den psykiska ohälsan växt kraftigt de senaste decennierna.

Dessutom dras samhället isär på olika sätt – när de som är utomeuropeiskt födda eller saknar gymnasieutbildning har svårt att få jobb medan de flesta andra tillhör en arbetsgemenskap. När de som bor i glesbygd inte upplever att samhällets grundservice finns på plats när den behövs. När 44 000 barn växer upp i familjer som under långa perioder inte har råd att betala de mest nödvändiga utgifterna.

Många av dessa problem behöver lösas ute i kommunerna och regionerna. Men många kommuner går redan på knäna. De möter en demografisk chock när de ställs inför att antalet personer över 80 år ökar med 36 procent under denna och nästa mandatperiod, samtidigt som de åldersgrupper som jobbar växer mycket långsammare. Till 2026 behövs 26 000 nya äldreboendeplatser och 200 000 personer

behöver rekryteras till välfärden, utöver de 300 000 pensionsavgångar som måste ersättas. Därutöver har kommuner som tagit ett långt större ansvar än andra för flyktingar fått ökade kostnader.

Samtidigt går svensk ekonomi in i en avmattningsfas och ett antal osäkerhetsfaktorer riskerar att både snabba på och fördjupa en konjunkturnedgång.

I detta läge håller inte en spretig överenskommelse som styrroder. Den icke-agenda som januaripartierna nu driver riskerar att dra isär samhället ytterligare, när reformer och budgetposter drar åt olika håll och ibland till och med motverkar varandra. Dessutom tar nu reformer med lägre angelägenhetsgrad tid, kraft och resurser. Januaripartierna klarar inte av att prioritera välfärd och trygghet. Deras överens-kommelse ser mer till de partiinterna behoven än till Sveriges behov.

Nu behövs en tydlig politisk inriktning för Sverige som lägger det mindre angelägna åt sidan. Bara så kommer vi hitta den politiska orken att genomföra de strukturellt riktiga reformer som möter alla de problem samhället står inför.

Kristdemokraternas vision är samhällsgemenskap. Mellan stad och land, mellan de som har mycket och de som har lite, mellan de som är födda här och de som kommit hit senare i livet. Vi vill se ett välfärdslöfte att lita på, där vården och omsorgen finns där för den som behöver och där vi alla kan gå trygga på gator och torg, oavsett var vi bor. Där vi ger barn och unga goda uppväxtvillkor och där äldre inte lämnas till ensamhet och isolering.

Ett samhälle som är större än staten, men som inte heller bärs upp bara av den enskilde. Som har sin bärkraft i gemenskaperna – i familjerna, föreningarna, församlingarna. Där vi ser företag som grunden för vårt välstånd och där civilsamhället är en kraft som räknas med i att möta de stora samhällsproblemen.

Vårt förslag till statsbudget innehåller därför stora resurstillskott till vård, omsorg, socialtjänst och rättsväsende för att säkra välfärd och trygghet för alla. Vi genomför strukturellt riktiga reformer för att rusta Sverige för sämre tider.

Vi ser krisen i kommunerna. Utöver särskilda satsningar på fler vård- och boendeplatser och bättre villkor för välfärdens personal föreslår vi att kommunsektorn får ytterligare generella tillskott och vi föreslår jobbreformer som på sikt förbättrar kommunernas ekonomi.

Vi lägger långt mer än regeringen på rättsväsendets myndigheter och genomför flera förslag för att stoppa rekryteringen av unga till kriminalitet. Vi har en rad förslag på hur vi ökar möjligheterna för de som bor i glesbygd att få tillgång till den samhällsservice de har rätt att vänta sig. Och våra skattesänkningar görs inte bara för de knappt fem procent med högst inkomster, utan för alla.

Vi vill skapa fler jobb för de som står utan, genom skattereformer som gör det mer lönsamt att arbeta och får fler jobb att växa fram. Vi vill lösa kompetensbristen genom drivkrafter som får de som orkar och vill att jobba ett par år extra och som får unga att utbilda sig och snabbare komma i jobb. Vi vill se sänkta marginalskatter så att fler finner det mödan värt att utbilda sig och göra karriär, inte minst inom välfärds-yrkena. Och att kraftfulla reformer genomförs på bostadsmarknaden så att fler kan flytta till den plats där utbildningen eller jobbet finns.

Samtidigt som vi genomför reformer för att lösa problem här och nu lägger vi fokus på förebyggande åtgärder som ökar människors livskvalitet, men också avlastar välfärdens verksamheter. Genom att barn rör sig mer, genom att äldre snabbare får flytta till ett boende med gemenskapsmöjligheter, genom att utbilda mer vårdpersonal och genom att sätta in insatser för unga i riskzonen innan de fastnar i kriminalitet.

Regeringens förslag till budget har inte tillräckligt fokus på verkligheten och problemen inom välfärden och tryggheten. Den saknar också de reformer som krävs för att stärka de gemenskaper som är grunden för ett gott samhälle. Den löser inte de problem som människor möter i sin vardag. Vårt alternativ har ett annat fokus – vi sätter välfärd och trygghet före annat. Och vi vill genomföra reformer som stärker samhällsgemenskapen. Det är vad Sverige behöver nu.

Innehåll

Ett Sverige att lita på – trygghet och välfärd 1
Bedömning av det ekonomiska läget 5
Kristdemokraternas ekonomiska politik 9
Kommunernas stora utmaningar 15
Fler jobb och mer företagande 16
Skattesänkningar för alla – mer till de som jobbar 34
Stärk familjerna 39
En hälso- och sjukvård som klarar behoven 44
Åtgärder för att återupprätta intentionen med LSS 53
Att åldras i trygghet och värdighet 57
Ett fungerande rättsväsende 70
Sociala insatser mot gängkriminalitet 76
En skola där ingen lämnas efter 82
Reformer för fler bostäder 88
Försvaret behöver stärkas 104
En förbättrad migrations- och integrationspolitik 106
Det civila samhället 112
En landsbygd med självförtroende 117
Politiskt ansvar för miljön och klimatet 122
Viktiga infrastruktursatsningar för hela Sverige 126
Sammanhållning över gränserna 128
Finansiering 131

Från https://www.vansterpartiet.se 3 0ktober 2019

Vänsterpartiet lägger fram en jämlikhetsplan. Budgetmotion för 2020

Vi vill att Sverige ska bli världens mest jämlika land igen. I vår budgetmotion – En plan för jämlikhet och grön omställning – lägger vi fram en omfattande plan med reformer på 44 miljarder kronor mer än regeringen, som ska stärka välfärden, minska ojämlikheten och möta klimatkrisen.

Under de senaste decennierna har ojämlikheten i samhället ökat. Samtidigt har skattesystemets omfördelning kraftigt försämrats. Den relativa fattigdomen har fördubblats på mindre än tio år. Samtidigt har den ekonomiska eliten fått det allt bättre i Sverige.

– I det läget lägger Socialdemokraterna tillsammans med C och L fram en budget som främst gynnar rika män, på välfärdens bekostnad, säger Ulla Andersson, ekonomisk-politisk talesperson.

Vänsterpartiet har andra prioriteringar. Därför lägger vi fram en plan med reformer för att öka jämlikheten i samhället.

– Vi vet att ekonomisk jämlikhet är bra för ett lands utveckling. I jämlika samhällen är hälsan bättre, tryggheten större, den ekonomiska tillväxten högre. Även skolresultat och kreativitet påverkas positivt och jämställdheten mellan kvinnor och män har kommit längre.

Viktiga reformer i Vänsterpartiets plan för jämlikhet och grön omställning:

Vi vill höja de generella statsbidragen till kommunsektorn med 20 miljarder kronor per år fram till 2022.

Vi föreslår en långsiktig utbildningsreform för att klara behovet av personalförsörjning i välfärden. Satsningen är på 50 miljarder kronor över 10 år och räcker till att utbilda ca 30 000 undersköterskor, lärare och sjuksköterskor, socionomer m.m.

Vänsterpartiet fortsätter satsa på förbättrad arbetsmiljö, kompetensutveckling och förbättrade arbetsvillkor inom hälso- och sjukvården. Vi avsätter 2 miljarder kronor per år för detta ändamål. Vi stärker stödet till sjukvård i glesbygd med 1 miljard kronor. Det gynnar 11 regioner bla Norrbotten som får 370 miljoner kronor.

Vi vill höja garantipensionen med 1000 kronor. Satsningen kostar 3,6 miljarder kronor.

Vi höjer garantinivån i sjukersättningen med drygt 1100 kr/mån. Satsningen kostar 2,1 miljarder kronor.

Vi genomför en kraftig höjning av taket i A-kassan till 1400 kr. Satsningen kostar 2,1 miljarder kronor.

Inom förskolan är barngrupperna fortfarande för stora. För att motverka denna utveckling tillför Vänsterpartiet 2 miljarder kronor per år i en särskild personalsatsning riktad mot förskola och fritidshem. Vänsterpartiet presenterar ett klimatpaket med satsningar för att göra Sverige bättre rustat för att hantera klimatomställningen. Till exempel

ska offentliga byggnader som skolor och sjukhus få möjlighet att installera sol- och vindkraft. Sammanlagt landar klimatpaketet på 10 miljarder kronor det första året.

Vänsterpartiet vill se en ökad beskattning av kapital, bl.a. genom förmögenhetsskatt och arvsbeskattning, och en ökad progressivitet gällande inkomstskatten. Samtidigt sänker vi skatten för de som tjänar upp till 30 000 kronor per månad med ca 250 kr /mån.

– Ladda ned V:s höstbudgetmotion för 2020 här…

– Ladda ned Powerpoint för budgetpresentationen här…

– Se Ulla Anderssons pressträff här…

Uppdaterades: 03 okt 2019
Sidansvarig: Tommy Gabrielsson

Partimotion V Motion till riksdagen / av Jonas Sjöstedt m.fl. (V)
En plan för jämlikhet och grön omställning

1 Sammanfattning

Vänsterpartiet tar i denna budgetmotion – En plan för jämlikhet och grön omställning – ett helhetsgrepp om de växande klyftorna. Vi vill att Sverige åter ska bli världens mest jämlika land. Vi vet att ekonomisk jämlikhet är bra för ett lands utveckling. I jämlika samhällen är hälsan bättre, tryggheten större, den ekonomiska tillväxten högre. Även skolresultat och kreativitet påverkas positivt och jämställdheten mellan kvinnor och män har kommit längre.

Under de senaste decennierna har ojämlikheten i samhället ökat. Samtidigt har skattesystemets omfördelning kraftigt försämrats. Den relativa fattigdomen har fördubblats på mindre än tio år. Samtidigt har den ekonomiska eliten fått det allt bättre i Sverige.

I det läget lägger regeringen fram en budget som främst gynnar rika män, på välfärdens bekostnad. Personer med inkomster på över kronor i månaden får sänkt skatt i och med att värnskatten tas bort nästa år. De nödvändiga satsningarna på välfärden uteblir, trots att det runtom i Sverige kommer larmrapporter om stora nedskärningar inom skolan, barnpsykiatrin, äldreomsorgen och sjukvården. Vänsterpartiet har andra prioriteringar. Därför lägger vi fram en plan med reformer för att öka jämlikheten i samhället.

Vänsterpartiet vill satsa på den generella välfärden, satsningar som är centrala för ett jämlikare samhälle. Vi vill höja de generella statsbidragen till kommunsektorn med miljarder kronor fram till . Vi föreslår en långsiktig utbildningsreform för att klara behovet av personalförsörjning i välfärden. Satsningen är på miljarder kronor över år och räcker till att utbilda ca undersköterskor, lärare och sjuksköterskor, socionomer m.m.

Vänsterpartiet fortsätter satsa på förbättrad arbetsmiljö, kompetensutveckling och förbättrade arbetsvillkor inom hälso- och sjukvården. Vi avsätter miljarder kronor per år för detta ändamål. Vänsterpartiet föreslår att ett särskilt stöd om miljard kronor årligen införs för att stärka hälso- och sjukvården i glest befolkade regioner, för att kompensera för de högra vårdkostnaderna i dessa delar av landet.

Äldreomsorgen har under lång tid varit eftersatt. För att vända trenden avsätter Vänsterpartiet , miljarder kronor per år för ett särskilt äldreomsorgspaket som innehåller pengar för personaltäthet och fortbildning, samt resurser till äldreboenden och avgiftsfria trygghetslarm. Den psykiatriska vården behöver stärkas över hela linjen.

Vänsterpartiet anslår , miljarder kronor per år för att stärka upp såväl den öppna som slutna vården samt för att stärka upp barn- och ungdomspsykiatrin.

Tänderna är en del av kroppen. Vänsterpartiet vill att man ska kunna gå till tandläkaren oavsett om man har hög eller låg inkomst. Det ska inte synas i munnen hur mycket pengar man tjänar. Vi vill därför införa ett kraftigare högkostnadsskydd i tandvården. Förslaget innebär att alla kostnader över kronor under en tolvmånadersperiod subventioneras fullt ut.

Ingen äldre ska behöva stå inför valet att betala räkningarna eller köpa astmamedicin. Vi vill ha en välfärd att lita på och då ska äldre få den medicin de behöver oavsett hur deras ekonomi ser ut. Vänsterpartiet föreslår därför att avgiftsfria läkemedel införs för alla personer över år. Reformen beräknas kosta ca miljard kronor per år.

Inom förskolan är barngrupperna fortfarande för stora. För att motverka denna utveckling tillför Vänsterpartiet miljarder kronor per år i en särskild personalsatsning riktad mot förskolan. Vi vill också fortsätta satsningen på avgiftsfri simundervisning för sexåringar och införa ett stöd till sommarlovsaktiviteter för barn som lever med ekonomisk utsatthet.

I dag har Sverige ett skattesystem som är riggat för de rikaste. Vänsterpartiet vill använda skattesystemet för att omfördela resurserna och förändra maktförhållandena i samhället. Det vi gemensamt producerar, bygger upp och investerar ska komma alla till del. Inte bara några få. Det är bara tillsammans vi kan lösa de akuta utmaningar vi står inför. Därför föreslår Vänsterpartiet i denna motion ökad beskattning av kapital, bl.a. genom förmögenhetsskatt och arvsbeskattning, och en ökad progressivitet gällande inkomstskatten.

De ekonomiska klyftorna i Sverige behöver minska. Trygghetssystemen ska fånga upp oss när vi behöver det. Därför lägger Vänsterpartiet förslag på stärkt a-kassa, höjd garantipension och höjd garantinivå i sjukersättningen.

Dagens a-kassa täcker få arbetslösa och försäkrar endast låga löner. Under förra mandatperioden genomförde Vänsterpartiet och regeringen vissa förbättringar av arbetslöshetsförsäkringen.

Förändringarna var viktiga och nödvändiga. Nu är det dags för nästa steg. Vänsterpartiets mål är att procent av löntagarna ska få procent av sin tidigare lön vid arbetslöshet. Vi vill därför höja den högsta dagpenningen och grundbeloppet (tak och golv), indexera ersättningsbeloppen till löneutvecklingen, höja ersättningsnivån till procent för hela ersättningsperioden samt för tid med aktivitetsstöd och förbättra kvalificerings- och ersättningsvillkoren. Reformerna ska ske successivt. Som ett första steg föreslår vi att den högsta dagpenningen i den inkomstrelaterade arbetsförsäkringen höjs till kronor och börjar gälla för hela ersättningsperioden. Grundbeloppet höjs i vårt förslag till kronor.

Pensionärer med garantipension har haft en genomsnittlig real inkomstökning på , procent i jämförelse med , procent för förvärvsarbetare sedan . Vänsterpartiet menar att garantipensionen bör inkomstindexeras så att de som lever på garantipension inte halkar efter den övriga befolkningen ytterligare. Vänsterpartiet vill höja garantipensionen med kronor i månaden för jämna ut denna klyfta.

Taket för sjukpenningen och sjukersättning måste höjas för att säkra dess långsiktiga legitimitet. Samtliga ersättningsnivåer behöver justeras. Vi vill se över hela sjukförsäkringen. Vänsterpartiet vill till att börja med höja inkomsterna för de med allra lägst ersättning. Vi föreslår en höjning av garantinivåerna i sjuk- och aktivitetsersättningen (det som tidigare kallades förtidspension) med kronor i månaden. Förslagen gynnar framförallt kvinnor, då de är överrepresenterade bland de som uppbär garantipension samt sjuk- och aktivitetsersättning.

Alla ska ha rätt att leva ett gott liv utifrån individuella förutsättningar och behov. LSS ska återupprättas som en rättighetslagstiftning som styrs av behov och garanterar grundläggande rättigheter. Vänsterpartiet är berett att finansiera och budgetera för de ökade kostnader som en sådan lagstiftning medför.

Hela samhället behöver ställas om för att hantera klimatkrisen. Klimatförändringarna innebär en grundläggande samhällskris som vi bara kan lösa tillsammans. En ekonomisk politik för klimaträttvisa stärker välfärden för flertalet och minskar utsläppsutrymmet för de rikaste. När en större andel av ekonomin går till gemensamma investeringar, i stället för till att betala de rikas lyxkonsumtion, minskar utsläppen och stödet för omställningen ökar.

Klimatförändringarna måste mötas med gemensamma investeringar. Vänsterpartiet presenterar i denna motion ett klimatpaket med konkreta satsningar för att göra Sverige bättre rustat för att hantera klimatomställningen. Vänsterpartiet anser att det allmänna ska gå före i energiomställningen. Därför satsar vi miljoner kronor per år på att offentliga byggnader såsom sjukhus och skolor ska få möjlighet att installera sol- och vindkraft. Vi satsar miljarder kronor per år på att möjliggöra billigare och utbyggd kollektivtrafik och över , miljarder kronor under tre år på att bygga ut laddinfrastrukturen runtom i landet.

Vi tillskjuter , miljarder kronor under tre år för att rusta upp järnvägen, avsätter miljoner kronor per år i en satsning på biogas och produktion av andra biobränslen samt satsar miljoner kronor på hållbar mat. Vänsterpartiets plan för ett jämlikt samhälle sätter de ekonomiskt mest utsatta i fokus. Jämlika samhällen är bättre samhällen. Det är dags att göra Sverige till världens mest jämlika land igen.

2 Innehållsförteckning

Sammanfattning

Innehållsförteckning

Förslag till riksdagsbeslut

Vänsterpartiets bedömning av svensk ekonomi
. Konjunkturläget
. Svensk ekonomi och arbetsmarknad
. Strukturproblem i den svenska ekonomin
Ökad ojämlikhet
Svag produktivitetstillväxt
Tudelad arbetsmarknad
Segregerad skola
Bostadsmarknaden
Arbetskraftsbrist och personalförsörjning

Vänsterpartiets syn på regeringens ekonomiska politik

Vänsterpartiets riktlinjer för den ekonomiska politiken

Gemensam välfärd
Mer pengar till kommunsektorn
Stoppa vinstjakten i välfärden
Utbildningssatsning för säkrad personalförsörjning
Jämlik sjukvård med hög kvalitet
Stärkt äldreomsorg Likvärdig skola
En mänsklig sjukförsäkring
Ett pensionssystem med pensioner som går att leva på
Återupprättad personlig assistans
Kultur för alla

Ett hållbart arbetsliv med plats för fler
. Rustad arbetsförmedling och satsningar på utbildning och arbetsmarknadsåtgärder
. Stärkt arbetslöshetsförsäkring
. Nationell satsning på arbetstidsförkortning
Inkludering och antidiskriminering

Grön omställning
Klimatomställning
Energiomställning
En fossilfri transportsektor, infrastruktur och höghastighetsbanor
Hållbara näringar och friska ekosystem

Fler och billigare hyresrätter

Det svikna Sverige

Ett rättvist skattesystem
. Målen för skattepolitiken
. Inkomstskatterna
. Företagsskattefrågor
. Sociala avgifter m.m.
. Kapital- och egendomsskatter
.. Förmögenhetsskatt

.. Fastighetsskatt
.. Arvs- och gåvoskatt
.. Skatt på kapitalinkomster
.. Ränteavdragen
.. Övrigt
. Miljöskatter
. Vänsterpartiets skatteförslag

Utgiftsramar och fördelning av utgifter i statsbudgeten

Den offentliga sektorns finanser m.m.

Beräkning av statsbudgetens inkomster

3 Förslag till riksdagsbeslut

. Riksdagen godkänner riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken (avsnitt - i motionen).

. Riksdagen beslutar avslå regeringens förslag att fastställa utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget till följd av tekniska justeringar till miljarder kronor för och miljarder kronor för och beslutar att upphäva det tidigare fastställda utgiftstaket för (avsnitt . i propositionen).

. Riksdagen beslutar avslå regeringens förslag att fastställa utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget till miljarder kronor för (avsnitt . i propositionen).

. Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget för i enlighet med tabell avsnitt i motionen.

. Riksdagen godkänner beräkningen av inkomster i statens budget för i enlighet med förslaget i tabell , avsnitt och tillkännager för regeringen som sin mening att regeringen ska återkomma med lagförslag i överensstämmelse med denna beräkning.

. Riksdagen godkänner den preliminära beräkningen av inkomster i statens budget för och som riktlinje för regeringens budgetarbete (tabell , avsnitt i motionen).

. Riksdagen beslutar om fördelning av utgifter på utgiftsområden för (tabell , avsnitt
i motionen).

. Riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för och som riktlinje för regeringens budgetarbete (tabell , avsnitt i motionen).

4 Vänsterpartiets bedömning av svensk ekonomi

(Diagram utelämnas här)

4.1 Konjunkturläget

Den avmattning i den ekonomiska aktiviteten som globalt kunde skönjas under är nu tydlig. Hittills syns konjunkturförsvagningen främst inom tillverkningsindustrin. I USA och Tyskland har produktionen inom tillverkningsindustrin fallit två kvartal i rad. I Tyskland, där tillverkningsindustrin utgör en stor del av ekonomin, syns spridningseffekter till tjänstesektorn. Stämningsläget påverkas också starkt av den pågående handelskonflikten mellan USA och Kina, där förslag om nya tullar och motåtgärder präglat sommaren. Till det ska läggas osäkerhet om Brexit och politiska konflikter i Hongkong och Kashmir samt konflikten mellan Iran och Saudiarabien.

Centralbankerna har svarat med fortsatt expansiv penningpolitik. Den amerikanska centralbanken Federal Reserve lade om politiken strax efter årsskiftet och sänkte styrräntan i juli. ECB följde efter i september med en rad olika penningpolitiska lättnader.

Ökad osäkerhet och handelskonflikten mellan USA och Kina påverkar tillväxtekonomierna negativt. Tillväxten i Kina mattas av trots finanspolitiska stimulanser och investeringarna dämpas i tillväxtländer som Indien och Brasilien.

Den ekonomiska avmattningen och penningpolitikens begränsade handlingsutrymme har lett till en förnyad diskussion om finanspolitiska stimulanser. Exempelvis har den tyska regeringen signalerat att den står beredd att sjösätta ett stort finanspolitiskt paket.

4.2 Svensk ekonomi och arbetsmarknad

Tillverkningsindustrin i Sverige har, till skillnad mot vad som är fallet i flera andra länder, gått ganska starkt under första halvan av året. Framåtblickande indikatorer tyder dock på att tillverkningsindustrin står inför en betydande avmattning. Bostadsinvesteringarna har fortsatt att falla under , men väntas stabiliseras under året. Inbromsningen av världshandeln dämpar exporten och håller tillbaka investeringarna i näringslivet. Inflationen har under den senaste tiden legat nära inflationsmålet på procent, men detta förklaras till stor del av tillfälliga faktorer som stigande energipriser och den svagare kronan.

Då penningpolitiken i omvärlden dessutom går i än mer expansiv riktning tyder en del på att Riksbanken får skjuta fram den planerade räntehöjningen ytterligare.

Den svenska arbetsmarknaden, som varit stark under lång tid, har visat svaghetstecken under första halvan av året, där antalet sysselsatta minskat två kvartal i rad.

Den vikande konjunkturen återspeglas också i företagens anställningsplaner som har minskat i snabb takt. Antalet sysselsatta väntas öka i något långsammare takt de närmaste åren. Samtidigt väntas arbetsutbudet öka, vilket sammantaget förmodligen leder till en något högre arbetslöshet kommande år.

Den ekonomiska situationen i kommuner och landsting är mycket ansträngd. Välfärden i kommunsektorn har varit underfinansierad de senaste åren. De närmaste åren ser det ekonomiska läget än mer bekymmersamt ut med vikande skatteunderlag, ökade kostnader i form av en åldrande befolkning och fler barn i grundskolan, och därtill syns

kostnader som är förknippade med de senaste årens stora asyl- och anhöriginvandring.

Parallellt med de rent finansiella behoven har kommunsektorn också att hantera de stora rekryteringsbehov som kommuner och landsting står inför. Vi utvecklar detta i avsnitt .. och ..

4.3 Strukturproblemidensvenskaekonomin

4.3.1 Ökad ojämlikhet

Ett strukturproblem i den svenska ekonomin är de stora och kraftigt växande ekonomiska klyftorna. Sverige är det OECD-land där den ekonomiska ojämlikheten ökat mest sedan mitten av -talet.1 En viktig orsak till de ökade klyftorna är hur det svenska skattesystemet utvecklats. Sverige har gått från att vara ett av de länder vars skattesystem omfördelar mest till att ha det minst omfördelande skattesystemet inom EU:s kärnländer. En annan central faktor bakom den växande ojämlikheten är kapitalinkomsternas utveckling och fördelning. Inkomsterna från kapital har ökat markant sedan mitten -talet och uppgick till miljarder kronor, och eftersom fördelningen av kapitalinkomsterna är mycket ojämn har det lett till ökade klyftor. Som framgår av figuren nedan går ca procent av kapitalinkomsterna till den tiondel av befolkningen som har de högsta inkomsterna. Bryter man ned kapitalinkomsterna inom denna grupp framgår att det mesta går till den hundradel av befolkningen som har högst inkomster. Av Sveriges totala kapitalinkomster gick över procent till den rikaste hundradelen. I Konjunkturrådets (SNS) rapport för görs bedömningen att ungefär hälften av de ökade klyftorna sedan kan härledas till kapitalinkomsterna.

Inkomstutvecklingen i den nedre delen av inkomstfördelningen förklarar också en del av den ökade ojämlikheten. I dessa inkomstskikt utgör transfereringarna en större andel av inkomsten än i de högre inkomstskikten. Dessa har, som framgår av tabell X nedan, inte ökat lika snabbt som lönerna. Ett värde på t.ex. , i tabellen, betyder att ersättningen ökat procent mindre än inkomstindex. Ersättningarna i de flesta transfereringssystemen har utvecklats sämre än lönerna mellan och . Efter har tak och ersättningsnivåer i flera av försäkringarna höjts, i flera fall som ett direkt resultat av Vänsterpartiets medverkan i budgetförhandlingarna under förra mandatperioden. Men den allmänna bilden består; värdet av de flesta socialförsäkringar har urholkats över tid.

De ekonomiska klyftorna är ett stort samhällsproblem. I boken Jämlikhetsanden går författarna av Wilkinson och Pickett igenom och sammanställer års forskning om ojämlikhet, hälsa och sociala problem. I boken visar de på en stark koppling mellan ojämlikhet och en rad olika sociala och hälsorelaterade indikatorer. När ojämlikheten ökar tenderar skolresultat, förväntad livslängd, social rörlighet, psykisk ohälsa, droganvändning, tonårsfödslar, ohälsosam fetma och kriminalitet att utvecklas negativt. I ojämlika samhällen får klass och status ökad betydelse och påverkar hur vi människor i ett samhälle ser på varandra.

På senare tid har också allt fler ekonomer och institutioner visat att ökad ojämlikhet påverkar den ekonomiska tillväxten negativt. Figuren nedan visar den uppskattade effekten av förändrad ojämlikhet under perioden - på den samlade ekonomiska tillväxten per capita för perioden -. Som framgår av figuren bedöms förändringar i ojämlikhet ha minskat tillväxten i de flesta av de studerade länderna. Sverige hör till de länder där den ökade ojämlikheten påverkat tillväxten förhållandevis mycket. Studien mäter, som nämnts ovan, förändringar i ojämlikhet mellan och . Därefter har den ekonomiska ojämlikheten i

Sverige fortsatt att öka, varför det finns skäl att tro att effekterna på tillväxten i dag är än större.

Den förda penningpolitiken sedan finanskrisen har också bidragit till ökade klyftor. Den expansiva penningpolitiken med låga räntor och s.k. kvantitativa lättnader har varit rätt och riktig ur ett stabiliserings-politiskt perspektiv och för att värna inflationsmålet. Men den har också bidragit till att blåsa upp tillgångspriser och gjort det lönsamt för företag att låna till återköp av aktier i de egna bolagen, vilket bl.a. gynnat aktieägarna i bolagsledningarna.

I denna motion föreslår vi en radikal omläggning av den ekonomiska politiken. Höjda skatter på kapital, förmögenheter, arv, gåvor och fastigheter m.m. finansierar satsningar på välfärden, socialförsäk-ringarna, bostads- och infrastrukturfinansieringar samt sänkt skatt för låg- och medelinkomsttagare. På så sätt ökar vi jämlikheten samtidigt som vi stärker välfärden. På så sätt bygger vi Sverige starkare i en värld av hård global konkurrens. I bilaga sammanfattar vi vår plan för ökad jämlikhet.

4.3.2 Svag produktivitetstillväxt

Produktivitetsutvecklingen i näringslivet och i den svenska ekonomin i stort har utvecklats förhållandevis svagt sedan finanskrisen . Detta är inte unikt för Sverige, utan följer en internationell trend i utvecklade ekonomier. I diagrammet nedan visas den genomsnittliga produktivi-tetstillväxten dels för perioden innan finanskrisen (-), dels för perioden efter krisen (-) i ett antal länder. Den genomsnittliga produktivitets-utvecklingen var , procent per år under perioden - medan produktivi-teten för - endast växte med i genomsnitt , procent per år.

En observation av statistiken är att skillnaderna i produktivitetstillväxt mellan länderna var större under perioden före finanskrisen jämfört med perioden efter finanskrisen, kanske kan man tala om att det skett en viss konsolidering av produktivitetsutvecklingen. Att den lägre produktivitetstillväxten följer en internationell trend tyder på att det finns gemensamma förklaringsfaktorer till utvecklingen. Såväl IMF som OECD har pekat på att nedväxlingen av produktiviteten började redan innan finanskrisen.

Flera förklaringar har framförts om vad som orsakat den lägre produktivitetsutvecklingen. Tillväxt- och produktivitetsstudier brukar lyfta fram betydelsen av s.k. genombrottsteknologier, som t.ex. elektricitet och informations- och kommunikationsteknologi (IKT), för produktivitetsutvecklingen. Schematiskt tänker man sig att den nya tekniken i första läget endast påverkar produktiviteten marginellt, för att sedan successivt öka och sedan falla tillbaka. Den utvecklingen stämmer ganska bra med hur den senaste genombrottsteknologin (IKT) beräknas ha påverkat den svenska produktiviteten. IKT-branscherna bedöms ha bidragit med procentenhet till den årliga produktivitetstillväxten i näringslivet under -talet. Under början av -talet ökade siffran till procentenheter, men har sedan fallit tillbaka till ca , procentenheter.5 Andra förklaringar som förts fram i debatten handlar om bristande omvandlingstryck i näringslivet, delvis som ett resultat av lågräntemiljön. En tredje förklaring har sitt ursprung i iakttagelser att den lägre produktivitetstillväxten inte syns bland de mest produktiva företagen. Hypotesen är att teknologiöverföringen från de mest produktiva företagen till företag med lägre produktivitet går långsammare. Förändringar i näringslivets branschstruktur torde också ha påverkat produktivitetstillväxten.

I denna motion lägger Vänsterpartiet förslag på produktivitetshöjande utbildningssatsningar samt investeringar i nya bostäder, modern infrastruktur och klimatomställning. Detta stärker Sveriges långsiktiga tillväxtförutsättningar och står i skarp kontrast till regeringen som i stället satsar miljardbelopp på att skattesubventionera hushållsnära tjänster, köksrenoveringar och sänkt inkomstskatt för höginkomsttagare.

4.3.3 Tudelad arbetsmarknad

Den svenska arbetsmarknaden har utvecklats starkt under de senaste tio åren. Framför allt har andelen sysselsatta, sysselsättningsgraden, stigit, och ligger för närvarande klart över nivåerna från början av -talet, även om arbetsmarknaden under de senaste månaderna uppvisat vissa svaghetstecken.

Utvecklingen av den sammanlagda arbetslösheten döljer emellertid framväxten av en alltmer tudelad arbetsmarknad. En växande andel av de arbetslösa tillhör de grupper som enligt Arbetsförmedlingen är ”utsatta”. Med utsatta grupper menas de grupper som historiskt haft en svag ställning på arbetsmarknaden. Dessa grupper är äldre (- år), utomeuropeiskt födda, individer med som mest förgymnasial utbildning samt personer med funktionsnedsättning.

Figuren ovan visar antalet inskrivna vid Arbetsförmedlingen fördelat på kategorierna ”utsatt ställning” och övriga. Som framgår av figuren har arbetslösheten för gruppen övriga minskat kraftigt sedan . Arbetslösheten i denna grupp närmar sig nivåer som tidigare brukade beskrivas som full sysselsättning. Utvecklingen för de grupper som har en utsatt ställning på arbetsmarknaden har inte varit fullt lika bra. Antalet arbetslösa i denna grupp har tvärtom ökat sedan . Framför allt har antalet arbetslösa ökat i grupperna utomeuropeiskt födda och nyanlända. Men ökningen i dessa grupper handlar inte om att andelen arbetslösa i dessa grupper ökat, utan att de blivit fler, vilket i sin tur beror på en hög flykting- och anhöriginvandring under de senaste åren. Bortsett från utvecklingen under de senaste månaderna har andelen arbetslösa bland utrikes födda tvärtom gått ned och sysselsättningsgraden gått upp under en längre tid.

Sysselsättningsgraden bland utrikes födda är också förhållandevis hög i Sverige vid en internationell jämförelse, särskilt när man beaktar att andelen flyktingar bland de utrikes födda är hög i Sverige.

Sammantaget visar statistiken ändå på en utveckling mot en tudelad arbetsmarknad där vissa grupper har betydligt lägre jobbchanser än andra. Mot denna bakgrund framstår den ideologiskt motiverade privatiseringen och besparingarna på arbetsmarknadspolitiken som illa genomtänka och helt felaktiga. Vår bedömning är att arbetsmarknadspolitiken måste läggas om, bort från billiga insatser och utbildningar till att fokusera på yrkesutbildningar och stärkt SFI. Utöver traditionell arbetsmarknadspolitik bör arbetssökande i större utsträckning erbjudas utbildning

inom det reguljära utbildningssystemet. Arbetsförmedlingen bör därför ges större möjligheter att anvisa arbetssökande till olika former av yrkesutbildningar inom Yrkesvux, Yrkeshögskola och högskola. I avsnitt . och . presenterar vi förslag för en ny utbildnings- och arbetsmarknadspolitik för att bättre rusta de som står långt ifrån arbetsmarknaden.

4.3.4 Segregerad skola

De senaste decennierna har utvecklingen gått åt fel håll. All forskning indikerar att betydelsen av elevers sociala bakgrund, klasstillhörighet

och etniska bakgrund för skolresultaten ökar. Skolan har gått från att vara en klassutjämnare till att vara en klassförstärkare. Undersökningar visar även att likvärdigheten i den svenska skolan har försämrats sedan slutet av -talet. Skillnaderna i resultat och kunskaper har ökat mellan elever, skolor och kommuner. I dag har inte alla elever samma rätt till kunskap i praktiken.

Det fria skolvalet i grundskolan har bidragit till att elever med hög studiemotivation samlas i skolor där det finns många andra studiemotiverade elever. Skolsegregationen är den viktigaste orsaken till de försämringar i resultat som vi har sett på senare år. Elever från familjer med utbildningstradition samlas på vissa skolor medan andra elever som i utgångspunkten kan ha svårare att nå målen samlas på andra skolor och halkar efter allt mer. Föräldrars utbildningsbakgrund spelar allt större roll för hur väl barnen utvecklas under sin skolgång. Konsekvensen av detta har bl.a. blivit en ökande skolsegregation. Ett högkvalitativt skolsystem är enligt Vänsterpartiets mening ett system där inget barn ska behöva finna sig i att gå i en skola som ger sämre förutsättningar än andra skolor, utan alla elever ska kunna lita på att de går i en bra skola.

Den svenska skolan är inte i kris, men det är den svenska skolpolitiken. Skolpolitiken måste ha som tydlig utgångspunkt alla elevers rätt till likvärdig och högkvalitativ kunskap, inte bara på pappret utan också i praktiken. Men skolvalet leder åt helt fel håll. Att skolan ska vara en plats där elever med olika bakgrund och erfarenheter kan mötas blir alltmer avlägset. Vänsterpartiet anser att alla barn oavsett bostadsort, klassbakgrund och etnisk bakgrund ska garanteras en bra skola i stället för dagens segregerande skolvalssystem.

Dagens system med ett fritt skolval i grundskolan måste därför avskaffas och ett nytt system med visionen om allas likvärdiga rätt till kunskap tas fram. Genom ett omvänt perspektiv på skolplaceringar och genom att friskolornas möjligheter att använda sig av segregeran de antagningsregler tas bort, kan en modell som leder till mer likvärdiga förutsättningar för skolor och elever skapas

4.3.5 Bostadsmarknaden

Dagens bostadsmarknad är inte gjord för dem som exempelvis har tillfälliga jobb, är mitt i en skilsmässa, vill flytta ihop, är arbetslösa, sjuka, har gamla skulder eller har den alltför låga lön som timanställningen i omsorgen innebär. Situationen på svensk bostadsmarknad kan beskrivas i termer av bostadsojämlikhet – en ojämlikhet nära länkad till de inkomst- och förmögenhetsklyftor som ökat i Sverige de senaste decennierna.

I dag byggs bostäder men inte i den utsträckning som är nödvändig och inte de bostäder som behövs mest. Hyrorna i de nyproducerade lägenheterna ligger på hyresnivåer som ligger långt över vad de flesta kan betala. Antalet hyresrätter har minskat genom ombildningar till bostadsrätter och av de som finns tillgängliga används en del för ren hotellverksamhet. Företag blockhyr lägenheter till sina anställda och socialtjänsten tvingas hyra lägenheter för dyra pengar till de mest utsatta.

Bristen på bostäder, framför allt hyresrätter, är även en hämmande faktor för kommuners och regioners utveckling. Den kan också bli till ett hot mot välfärden när de som ska arbeta inom t.ex. vård och omsorg inte hittar lämpliga bostäder på rimligt avstånd från arbetsplatsen. Människor måste kunna flytta dit där jobb och utbildningsplatser finns. Kan vi inte vända utvecklingen kommer allt

fler att hamna utanför den ordinarie bostadsmarknaden och i stället få sätta sitt hopp till olika former av nödlösningar.

Idén om att marknadshyror skulle vara lösningen på bostadsbristen och resultera i rimliga hyror återkommer med jämna mellanrum. I modern tid har vi haft marknadshyror vid flera tillfällen och det har aldrig fungerat. Marknadshyror leder med obönhörlig logik till höjda hyror framför allt i ett läge där efterfrågan är stor och tillgången på bostäder låg vilket i dag gäller i en majoritet av våra kommuner.

Marknadshyror skulle ge växande klyftor som vore mycket svåra att åtgärda, det visar all erfarenhet. I alla länder som har marknadshyror har man tvingats införa ett system med social housing dvs. statligt subventionerade bostäder. Konstant höjda hyror leder till att det för stora grupper människor till slut blir omöjligt att betala en hyra. Varje lönehöjning, pensionshöjning eller barnbidragshöjning äts upp av höjda hyror. Bostaden måste sluta vara en vara på en marknad och ses för vad den verkligen är – en social rättighet.

För att komma till rätta med den omfattande bostadsbristen i allmänhet och bristen på hyresrätter i synnerhet förutsätts att stat och kommun vidtar kraftfulla åtgärder för att bygga bort bostadsbristen med fokus på hyresrätter med rimliga hyror. För statens del krävs ett större ansvar för finansieringen i form av ett utökat investeringsstöd, statliga topplån och riktade statsbidrag till de kommuner som bygger hyresrätter. För kommunernas del krävs en mer offensiv planering och ett mer effektivt genomförande av byggprojekt.

4.3.6 Arbetskraftsbrist och personalförsörjning

Kommunsektorn står inför stora utmaningar den närmaste tiden. Parallellt med den ansträngda ekonomin står kommuner och landsting inför ett mycket stort rekryteringsbehov. Detta framgår inte minst av Konjunkturinstitutets medelfristiga prognoser (-). I dessa antas personaltätheten vara konstant i kommunsektorn. Den demografiska utvecklingen, med fler äldre och yngre, leder då till ett stort behov av personaltillskott framöver. För att kunna bibehålla dagens personaltäthet kommer den kommunfinansierade sysselsättningen att behöva öka med ca 137 000 personer fram till 2027.

Detta behov ska sättas i relation till Konjunkturinstitutets prognos för den totala sysselsättningsökningen under samma period, som uppgår till personer. För att kunna upprätthålla konstant personaltäthet behöver alltså ca procent av den prognosticerade sysselsättningsökningen ske i den kommunfinansierade sektorn. Detta kommer av förklarliga skäl att bli svårt, då näringslivet också har stora rekryteringsbehov. För att kommunsektorn ska lyckas med sin personalförsörjning krävs både stora utbildningssatsningar och betydande ansträngningar för att öka välfärdssektorns attraktivitet. Det handlar om arbetsmiljön och att kommuner och landsting måste ges resurser till höjda löner och förbättrade arbetsvillkor. Därtill måste utbildningarna till välfärdens olika yrken göras mer attraktiva. Vänsterpartiet presenterar i denna motion förslagen stor utbildningssatsning för att långsiktigt säkra personalförsörjningen inom välfärdssektorn. Denna satsning presenteras i avsnitt ..
Även i näringslivet har arbetskraftsbristen legat på höga nivåer de senaste åren, trots arbetslöshetsnivåer på mellan - procent, vilket tyder på matchningsproblem på den svenska arbetsmarknaden. Den senaste tidens nedgång i antalet sysselsatta har dock resulterat i att arbetskraftsbristen i näringslivet sjunkit, även om bristtalen fortfarande är något högre än normalt.

Fortsättning se: Ladda ned V:s höstbudgetmotion för 2020 här…

Från http://www.mynewsdesk.com/se/sverigedemokraterna/pressreleases/sverigedemokraternas-hoestbudget-foer-2020-2927513?utm_source=rss&utm_medium=rss&utm_campaign=Subscription&utm_content=current_news 3 oktober 2019

Sverigedemokraternas höstbudget för 2020

Idag presenterar Sverigedemokraterna sitt förslag till statsbudget 2020. Dokumentet i sin helhet finns att tillgå här.
För att ta del av presentationen finns denna tillgänglig via denna länk (hämtning).
--
Vid ytterligare frågor eller för mer information, kontakta Sverigedemokraternas pressavdelning på telefonnummer 010 10 19 800 eller per e-post på press@sd.se.

Vi tryggar välfärden. Sverigedemokraternas förslag till statsbudget 2020

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen godkänner riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken.
2. Riksdagenfastställerutgiftstaketförstateninklusivepensionsålderssystemetvidsidanav statens budget till följd av tekniska justeringar till 1 392 miljarder kronor för 2020 och 1 443 miljarder kronor för 2021 (avsnitt 21.1.
3. Riksdagengodkännerberäkningenavinkomsteristatensbudgetför2020(avsnitt21.8.
4. Riksdagengodkännerdenpreliminäraberäkningenavinkomsteristatensbudgetför2021och 2022 som riktlinje för regeringens budgetarbete (avsnitt 21.9.
5. Riksdagenbeslutaromfördelningavutgifterpåutgiftsområdenför2020(avsnitt21.6.
6. Riksdagengodkännerberäkningenavutgifternaförålderspensionssystemetvidsidanav statens budget för 2020 (avsnitt 21.4.
7. Riksdagengodkännerdenpreliminärafördelningenavutgifterpåutgiftsområdenför2021och 2022 som riktlinje för regeringens budgetarbete (avsnitt 21.7.

Innehåll

Förslag till riksdagsbeslut 1
1. Inledning 6

2. **Sammanfattning och finansiering** 7

3. **Fördelningspolitisk analys** 9

4. **Kommunernas ekonomi** 10
4.1 Kommuner i kris 10
4.2 Sverigedemokraterna hade rätt 11
4.3 Stöd till kommunerna 11
4.4 Välfärd och medborgarskap 11

5. **Sjukvård och omsorg** 12
5.1 Ett vårdsystem med allt sämre tillgänglighet 12
5.2 Höjda ambitioner – kortare köer 13
5.3 Psykisk ohälsa 14
5.4 Tandvårdsreform 14
5.5 En miljard till Sveriges äldreomsorg 14
5.6 Medborgarskapets betydelse för vård i Sverige 15

6. **Lag och ordning** 16
6.1 En av statens kärnuppgifter 16
6.2 Mer resurser till Polismyndigheten 17
6.3 Sveriges domstolar och kriminalvården 18
6.4 Säkerhetspolisen 18

7. **Transporter** 19
7.1 Sänkt skatt på bensin och diesel 19
7.2 Nej till miljöskadlig biodiesel 20
7.3 Höjd milersättning 20
7.4 Nej till försämrat reseavdrag 21
7.5 Nej till bonus/malus 21
7.6 Satsningar på infrastruktur 21
7.7 Satsning på sjöfarten 22
7.8 Slopad flygskatt 22

8. **Rädda pensionerna** 23
8.1 Avskaffa pensionärsskatten helt 23
8.2 Höjt grundskydd för pensionärer 23 8.
3 Högre pensionsavsättningar 24
8.4 Underlätta privat pensionssparande 24
8.5 Sänk skatten på investeringsparkonton och kapitalförsäkringar 24
8.6 Ingen höjd pensionsålder 25
8.7 Slopad kvalificeringsregel 25

9. **Grundtrygghet för barnfamiljer** 26
9.1 Stärk de socioekonomiskt svaga barnfamiljerna 26
9.2 Stärkt föräldraförsäkring 26
9.3 Bidrag till förstföderskor 27
9.4 Graviditetsdagar och mödravårdsbesök 27
9.5 Höjt underhållsstöd 27

10. **Trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning** 28
10.1 Rehabilitering före utförsäkring 28
10.2 Höjt tak för bostadstillägg för den med sjukersättning 28
10.3 Sjukersättning för ökad trygghet och rehabilitering 29
10.4 Bemötande vid psykisk ohälsa
10.5 Inkludera hjälpbehov i ersättning till vuxna med funktionshinder
10.6 Assistansersättning
10.7 Flyktingundantaget i sjuk- och aktivitetsersättningen 30

11. **Jobb och tillväxt** 31
11.1 Sänkt inkomstskatt för både löntagare och pensionärer 31
11.2 Sänkt arbetsgivaravgift 32
11.3 Minskade sjuklönekostnader 33
11.4 Reformera Arbetsförmedlingen 33
11.5 Skyddsombud 33
11.6 Lärlingsanställningar 34
11.7 Starta eget-bidrag 34
11.8 Statligt finansierad A-kassa 34

12. **Landsbygden** 35
12.1 Satsning på areella näringar 35
12.2 Prioritera svenskt jordbruk 35

13. **Utbildning** 37
13.1 Slopat karensavdrag och förskolemiljard 37
13.2 Läraryrkets status höjs 37
13.3 Trygghetsmiljard 38
13.4 Tvåårigа praktiska gymnasium 38
13.5 Teknikbrygga 38
13.6 Kvalitetssatsning på högskolor och universitet 39
13.7 Ett statligt forskningsinstitut 39

14. **Miljö, energi och minskade utsläpp av växthusgaser** 40
14.1 Innovativ miljöteknik 40
14.2 Fossilfri elproduktion 40
14.3 Ingen skatt på avfallsförbränning 41
14.4 Vätgasstrategi 41

15. **Försvar och säkerhet** 42

16. **Internationell samverkan** 43

17. **Kultur och sammanhållning** 44
17.1 Kulturarvsmiljard 44
17.2 Kulturlotsar och Sverigecenter 45
17.3 Biblioteksatsning 45

18. **Bostadspolitik** 46
18.1 Höjt bostadsbidrag 46
18.2 Ytterligare sänkt fastighetsavgift för utsatta grupper 46
18.3 Klassificera studentbostäder som elevhem 46
18.4 Skatt vid andrahandsuthyrning 47

19. **Skatter** 48
Inkomstskatter 48
19.1 Ytterligare jobbskatteavdrag för både löntagare o pensionärer 48
19.2 Återställd SINK-skatt 48
19.3 Nej till slopad värnskatt 49
Avgifter för företag 49
19.4 Sänkta arbetsgivaravgifter för småföretag 49
19.5 Lägre sjuklönekostnader 49
19.6 Återställda momssatser 49 Kapitalskatter 50
19.7 Utfasade ränteavdrag 50
19.8 Sänkt skatt på investeringssparkonton och kapitalförsäkringar 50
Punktskatter 50
19.9 Lägre skatt på bensin och diesel 50
19.10 Slopad flygskatt 50
19.11 Slopad kemikalieskatt 51
19.12 Nej till skatt på plastpåsar 51
19.13 Nej till skatt på avfallsförbränning 51
19.14 Återställd skatt på kraftvärmeverk 51

19.15 Avskaffad bonus-malus 51 Övrigt 52 19.16 Slopad förmånsbeskattning av sjukvård 52

20. **Tabeller per utgiftsområde** 53
Utgiftsområde 1 Rikets styrelse 53
Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning 54
Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution 54
Utgiftsområde 4 Rättsväsendet 55
Utgiftsområde 5 Internationell samverkan 56
Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap 57
Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd 58
Utgiftsområde 8 Migration 58
Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg 59
Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning 60
Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom 60
Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn 61
Utgiftsområde 13 Jämställdhet o nyanlända invandrares etablering 61
Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv 62
Utgiftsområde 15 Studiestöd 63
Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning 64
Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid 68
Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik 70
Utgiftsområde 19 Regional tillväxt 70
Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård 71
Utgiftsområde 21 Energi 72
Utgiftsområde 22 Kommunikationer 73
Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel 74
Utgiftsområde 24 Näringsliv 75
Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner 76
Utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m. 76
Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen 76

21. **Statsbudgeten och den offentliga sektorn** 77 21.
1 Utgiftstak för staten 77 21.
2 Statsbudgetens inkomster 77 21.
3 Statsbudgetens saldo och statsskuld 77 21.
4 Den offentliga sektorns finanser 78 21.
5 Kommunsektorns finanser 78 21.
6 Förslag till utgiftsramar 2020 79 21.
7 Förslag till utgiftsramar 2021-2022 80 21
.8 Beräkning av statsbudgetens inkomster 2020 81 21.
9 Beräkning av statsbudgetens inkomster 2021-2022 82

1. Inledning

Allt fler tecken visar på att svensk ekonomi är på väg in i en avmattningsfas, vilket är högst oroande mot bakgrund av tillståndet under högkonjunkturen. Det senaste året har tillväxten uppgått till 1,4 procent, en svag utveckling ur ett historiskt perspektiv, samtidigt som den förväntade tillväxten för 2020 justerats ned från 1,6 procent till 1,4 procent.1 Högkonjunkturen bedöms bestå men avta under 2020.

Konjunkturinstitutet gör bedömningen att arbetslösheten väntas öka under 2020 från 6,4 procent till 6,5 procent2, det råder dock osäkerheter kring prognosen sett till att arbetslösheten på kort tid stigit mer än väntat. Under augusti månad uppgick arbetslösheten till 7,1 procent, en ökning med 1 procentenhet på ett år, säsongsjusterat motsvarar det en arbetslöshet på 7,4 procent, vilket är den högsta noteringen på fyra år.3 Därmed placerar sig Sverige över EU:s genomsnitt och regeringens mål om EU:s lägsta arbetslöshet 2020

kommer inte att uppfyllas på långa vägar. Att det dessutom finns en omfattande dold arbetslöshet torde vara ställt bortom allt tvivel.

Sverige har generellt sett misslyckats med integrationen av nyanlända migranter, inte minst på arbetsmarknaden, trots att det har varit en uttalad politisk prioritering under flera mandatperioder. Man kan befara att många av dem som fick asyl beviljad under migrationskrisen inte kommer in på arbetsmarknaden, vilket resulterar i högre jämvikts-arbetslöshet och sämre offentliga finanser och en överhängande risk för ett permanent utanförskap och segregation. En oundviklig slutsats är att inflödet av migranter, som vid ankomst står långt eller mycket långt från arbetsmarknaden, måste minska radikalt.

En avmattande konjunktur och ökade kostnader för asylmottagning, i takt med att de statliga anslagen fasas ut, innebär tilltagande ekonomiska problem för Sveriges kommuner. Utan tvekan innebär asylmottagandet en stor ekonomisk förlust för kommunerna, med höjda skatter som följd, inte minst för gles- och landsbygdskommuner. En konsekvens är minskad attraktionskraft för kommuner som tvingas höja kommunalskatten, detta i kombination med regeringens föreslagna skattehöjningar på transport i områden, där kollektivtrafiken är bristande.

En ljusglimt, tills vidare, är att statens finanser är förhållandevis stabila, vilket trots svåra prioriteringar innebär ett visst handlingsutrymme. Sverigedemokraternas slutsats är att staten måste ta ett större ansvar för kommunernas situation och vidta åtgärder som håller ihop landet och bidrar till sammanhållning och tillit.

Satsningar på småföretagande, billigare transporter, stärkt rättsväsende och ett större statligt ansvar för sjukvården är satsningar som sticker ut i Sverigedemokraternas förslag till riksbudget för 2020.

Fortsättning se: Dokumentet i sin helhet finns att tillgå här.

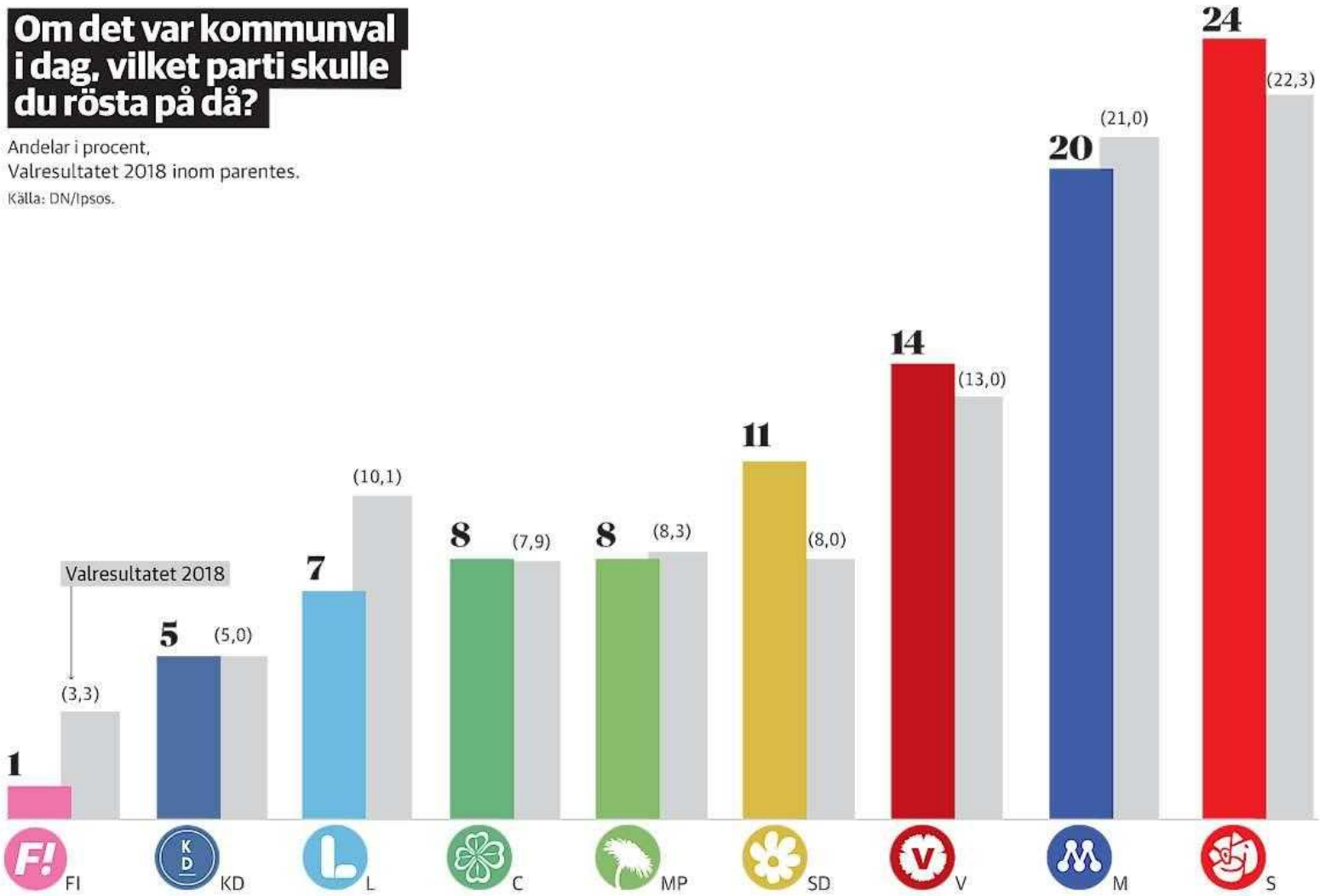
Om det var kommunval i dag, vilket parti skulle du rösta på då?
Andelar i procent,
Valresultatet 2018 inom parentes.
Källa: DN/Ipsos.
Valresultatet 2018
1
(3,3)
FI
5
(5,0)
KD
7
(10,1)
L
8
(7,9)
C
8
(8,3)
MP
11
(8,0)
SD
14
(13,0)
V
20
(21,0)
M
24
(22,3)
S

" Ras för Liberalerna – men grönblå fortfarande störst. I kommunalval i Sthlm

DN FREDAG 4 OKTOBER 2019

Den grönblå majoriteten skulle sitta kvar i Stockholms stadshus om det vore val i dag. Det visar DN/Ipsos väljarundersökning. – Det är ingen jättedramatik. En tydlig tillbakagång för Liberalerna, Sverigedemokraterna växer och Feministiskt initiativ riskerar att ramla ur kommunfullmäktige, säger Nicklas Källebring, opinionsanalytiker på Ipsos.

Moderaterna, Liberalerna, Centerpartiet, Kristdemokraterna och Miljöpartiet får 48 procent av rösterna mot 39 procent för S, V och Fi. Procentuellt är den stora förloraren Liberalerna som tappar 3,1 procentenheter och hamnar på 7 procent.

Mandatmässigt är Feministiskt Initiativ den stora förloraren. Partiet tappar 1,8 procent och skulle vid ett val i dag nå ett resultat på drygt en procentenhet. Det innebär att partiet hamnar under spärrgränsen till fullmäktige och därmed bli utan mandat.

Stödet för Sverigedemokraterna fortsätter att öka. I jämförelse med fullmäktigevalet 2018 ökar partiet med 2,6 procentenheter till 11 procent.

– Men SD är fortfarande mycket svagare i Stockholm än ute i landet. Den enkla förklaringen är befolkningssammansättningen. I Stockholm finns fler yngre och fler välutbildade och de röstar i lägre utsträckning på SD, säger Nicklas Källebring.

Väljarundersökningen visar att bland de yngsta stockholmarna röstar bara några få procentenheter på SD, men bland de väljare som är 40–50 år börjar partiet öka rejält.

För övriga partier är förändringarna mindre. Socialdemokraterna får 24 procent och Moderaterna 20. Vänsterpartiet landar på 14 och Kristdemokraterna på 5 procent. Övriga partier noterar ett stöd på 2 procent.

– Stockholm avviker värderingsmässigt från resten av Sverige. Vänstern och Fi är starkare här, även om Fi tappar nu. Stockholmare är mer Gal än Tan-orienterade, det slår igenom, säger Nicklas Källebring. Gal/Tan-skalan är ett sätt att beskriva politiska förhållningssätt. Den enda änden av skalan står för grön, alternativ och liberal och den andra för traditionell, auktoritär och nationalistisk.

Liberalerna tappar väljare till C – men får tillbaka ungefär lika många. Nettoförlusten gör partiet med väljartapp till M och S.

KD tappar mycket till Moderaterna men även till SD. SD vinner väljare från främst M, men också från KD och i mindre grad från Socialdemokraterna.

Fi förlorar väljare till framför allt Vänsterpartiet men även till MP och S – och V plockar väljare från S och MP.

– Det påminner mycket om det vi ser på nationell nivå, de stora väljarflödena sker inom blocken, säger Nicklas Källebring.
För både Miljöpartiet och Centerpartiet är resultaten oförändrade i förhållande till valresultaten från 2018. Att MP efter valet bytte från det, då, rödgrönrosa blocket till att samstyra med den borgerliga

alliansen tycks inte ha påverkat väljaropinionen – varken negativt eller positivt.

– Miljöpartiet har historiskt varit otroget mot block och klarat sig. Trafikborgarrådet Daniel Helldén har profilerat sig och synts ganska mycket, i frågor där MP har starkt stöd, säger Nicklas Källebring. Om partiet gjorde samma manöver på det nationella planet skulle effekten sannolikt bli annorlunda, menar han.

– Men ute i landet styr MP ofta ihop med de borgerliga. I kommunpolitiken handlar det ofta om praktiska frågor, vilket gör att de klarar sig ganska helskinnade även om flertalet MP-väljare står till vänster.

Nicklas Källebring påpekar också att regimskiftet gick betydligt smidigare i Stockholm än på riksnivå.

– Det finns en känsla hos väljarna att det är bättre att komma överens än att bråka, säger han.

Om MP skulle byta sida igen så förändras styrkeförhållandena i Stadshuset – den borgerliga alliansen får 40 procent av rösterna mot de rödgrönrosas 47.

– Miljöpartiet är vågmästare, de avgör vem som bestämmer och har en stark förhandlingssits, säger Nicklas Källebring.

Mia Tottmar
mia.tottmar@dn.se "

"Fakta. Undersökningen
Ipsos har under perioden 17–30 september intervjuat 807 röstberättigade väljare i Stockholms stad.

Datainsamling har skett parallellt dels genom telefonintervjuer (500 intervjuer) med ett slumpmässigt individurval, dels genom digitala intervjuer i en slumpmässigt rekryterad respondentpanel (307 intervjuer).

Andelen osäkra väljare uppgår till 11 procent. "

Något om situationen 4 oktober 2019

" Ledare: Ingen har krävt att slippa bli bildad

DN ONSDAG 2 OKTOBER 2019

Alea iacta est! Med några pennstreck kom deklarationen från Skolverket: För högstadieelever ska historien nu börja år 1500, med ett sjok som heter ”Kolonisation, industrialisering och idéströmningar”.

Antiken föll bort. Centrala begrepp för nutiden, som republik, lyrik, dramatik, logik, demokrati och – ironiskt nog – koloni, klipps av från sitt kulturella sammanhang och blir liksom svävande fritt i hopp om att någon vidsynt gymnasielärare så småningom ska lyckas förankra dem.

Även förslaget till ny kursplan i svenska har väckt frågetecken. En text som slog fast att eleverna skulle lära sig om ”lyrik, dramatik, sagor och myter” ersätts med det mer samtida ”utanförskap, jämlikhet, sexualitet och relationer”.

Skolverket försäkrar att detta handlar om ”textbearbetning och inte en innehållslig förändring i kursplanen”. Men om det nu inte spelar någon större roll vad som står i läroplanen är frågan varför den alls måste skrivas om. Det är inte svårt att dra slutsatsen att Skolverket verkligen hade frejdiga planer på att rensa i de mossigare delarna av kulturen, men att kritiken blev för stark.

Det är tråkigt, det som snart kan ske i högstadiekorridorerna, men betydligt mer smärtsamt är att det inte är en isolerad företeelse utan en

del av något mycket större. Låt oss kalla det en erodering av bildningen.

I förra veckan påminde Lärarnas riksförbund och Språklärarnas riksförbund i Sydsvenskan om ett välkänt problem: svenska barn och unga lär sig inte främmande språk.

Utanför skolans värld har det redan skrivits mycket om hur våra bibliotek är på väg att förvandlas till en blandning av värmestugor, ungdomsgårdar och socialkontor. Samtidigt kommer larmrapporterna om minskad läsning, inte minst bland unga.

”Bildning är ett rikt landskap, ett ådernät, ett blodomlopp och en syresättning i ett samhälle.” Så skriver idéhistorikern Sverker Sörlin i sin nya bok ”Till bildningens försvar”. Och det är lätt att se relevansen i liknelsen med blodet och syret: bildningen är samtidigt något konstant, något som ständigt förnyas och något som tillförs utifrån.

Två saker förenar exemplen ovan. Det första är att få svenskar tycks vilja ha det så här. Inte många debattartiklar skrivs som kräver mindre undervisning om antiken, det är glest på barrikaderna för att tillåta knarkförsäljning, hotfulla ungdomsgäng och nazistisk propaganda på biblioteken.

Var är egentligen politikerna som pläderar för detta? Vem har framfört dessa krav i valrörelsen? Att högstadieelever till exempel inte ska få lära sig om antiken innebär en stor förändring i skolan. Vem har klubbat igenom den?

Det andra förenande draget är att allt ovan går att åtgärda. Det krävs inte ens särskilt stora ingrepp i samhällskroppen för att vrida utvecklingen rätt och genomföra reformer som gynnar bildningen snarare än att riva den. Var finns den där omtalade kulturkonservativa politiska vågen på de områden där den verkligen behövs?

Liknelsen med grodan som kokas så sakta att den är död innan den fattat vad som hänt är välkänd. Kanske är det så att vår hjärna successivt värms upp av den ena inskränkningen i folkbildningen efter den andra.

Generationerna som själva upplevde Nazityskland och Förintelsen håller på att försvinna, konstaterade den brittiske författaren Philippe Sands nyligen på DN Kultur. ”Det som återstår för oss är det de skrev.” Men då krävs också människor som kan läsa det, förstå det, tolka det och sätta in det i ett sammanhang. Bildade människor.

DN 2/10 2019 "

" Tidningen är i dag full av åsikter från journalister som övergett sin roll

DN ONSDAG 2 OKTOBER 2019

Farsoten var tidigare begränsad till ledarredaktionen. I dag sprider den sig över de sidor i tidningen som tidigare satte en ära i att hålla sig till fakta – och låta läsaren stå för åsikterna.

Det står ju inget längre i tidningen.

Hur ofta får jag höra det? Allt oftare. Och hur länge har jag hört det? Kanske redan en mansålder. Åtminstone sedan tidningen från papper började byta till skärm ungefär som när Clark Kent riggar om till Stålmannen.

Ändå kan läsarnas klagan verka besynnerlig. Det står ju ändå en hel del i tidningen, även om det inte är som förr när den var nästan ensam på informationstäppan och av svenska hushåll betraktades som en familjemedlem. Hushållen var många och alla skulle ha en, ibland två, prenumererade morgontidningar. Tidningen stod mitt i samhället. Till frukosten rapporterade den vad som hände och granskade Makten.

Den tiden kommer inte tillbaka. Inte därför att det förr var sämre, snarare då bättre: då fanns mer text, mindre bild, mer allvar, mindre underhållning, och redaktioner med långt fler journalister som skrev i tidning i stället för på den avhandling de aldrig blev färdiga med. Av det blev en så kallad kvalitetstidning. Frågar man i dag folk om de vill ha en sådan säger alla ja, men ingen vill betala för den. Och allt desperatare drivs jakten på nya läsare med pengar om vilka man inte ens vet om de finns.

Färre läsare (och därmed annonsörer) som är villiga att betala går ut också över tidningens innehåll. Ty journalistik handlar om att rapportera vad som händer – därför heter denna tidning Dagens Nyheter – och underlättas om journalisten är vad som händer så nära som möjligt. Detta har med det geografiska rummet att göra. Dessutom handlar journalistik, om vi får tro Stig Dagerman, om att komma för sent så tidigt som möjligt. Detta har med tiden att göra. Lägger vi så samman tid och rum handlar alltsammans om att så fort som möjligt ta sig till platser där någonting hänt för att sedan kunna rapportera om det.

Och det blir dyrt.

Men kommer inte journalistik till på en redaktion? Nej. Av det enkla skälet att en redaktion är en plats där aldrig något händer eller kommer att hända. I stället formuleras där åsikter: i dag fler än någonsin.

Det sker eftersom åsikter är billiga, dessutom oberoende av både tid (uttryckt i kunskaper och erfarenhet) och rum (nödvändigheten av att vara på plats). Bäst illustreras detta kanske av BBC eller CNN som börjat ersätta rapportering på plats runt om i världen med en studierunda av talking heads som, helst i munnen på varandra, tycker till om en händelse ingen av dem varit med om. Det kostar inget fast är inte särskilt upplysande.

Vem som helst kan numera ha en mening om vad som helst och denna betänkliga farsot, förr hållen i karantän på en tidnings ledaravdelning, har spritt sig och smittat ner också sidor och hela avdelningar i medier

som förr satte en ära i att rapportera och hålla sig till fakta. Dock kan man oftast vara utan en sådan journalistik eftersom den bokstavligen råkar vara för billig.

”Det står inget längre i tidningen” har även med felande ödmjukhet att göra. Ett långt yrkesliv har lärt mig att läsarens intresse för just åsikter är begränsat. Tyckandet tar läsaren helst själv hand om: av kvalitetstidningen krävs de senaste nyheterna, rapporter, reportage och fakta som hjälper läsaren att dra sina egna slutsatser. Och jag har lärt mig att vad jag än skriver om det alltid finns läsare som vet oändligt mycket mer om saken än jag. Att skriva dem åsikter på näsan kan därför likna en förolämpning eller – vilket är nästan värre – får dem att lägga tidningen ifrån sig.

Likväl breder åsikterna ut sig i den moderna journalistiken tills av rapportören riskerar att bli en aktör. Här befinner vi oss på det sluttande plan där gränsen mellan subjekt och objekt suddas ut. We just don’t report the story, we live it! Det är BBC igen – numera dess stolta programförklaring. Men för bara några år sedan skulle den BBC-journalist som arbetade i den andan ha blivit avskedad. Då hörde till reporterns roll distans till vad som sker; han eller hon ska vara en observatör, så gott det går underkasta sig objektivitetens stränga krav. Visserligen gäller det att vara så nära som möjligt, men aldrig så nära att man inbillar sig att man själv deltar.

Fast vad händer med engagemanget? Måste inte en tidning ta ställning?

Men det är inte i första hand journalistens utan läsarnas sak att ta ställning och engagera sig; däremot ska journalisten hålla med vad som tillåter dem att göra det. Man skulle kunna hävda att en tidning tar ställning och engagerar sig just genom att i så stor utsträckning som möjligt publicera vad New York Times alltsedan 1896 definierar som ”All the news that’s fit to print”; alltså först och främst fakta från den verklighet som andra än tidningen har att förvalta och förändra. Självfallet med hänsyn till – men så litet som möjligt beskurna av – vad som gäller som politiskt eller moraliskt korrekt.

”All” borde för varje journalist med självaktning komma före ”fit”. Annars kommer snart ingenting alls att stå i tidningen.

Någon invänder: att enbart skildra vad som hänt är för litet. Alltför anspråkslöst, nästan torftigt. Inget att betala för. Ett alltför lätt uppdrag.

Lätt? Verkligen? Jag försäkrar: lätt är det inte. Snarare nästan omöjligt. Den som inte tror mig får väl själv försöka.

Richard Swartz
richard.swartz@chello.at journalist och fristående kolumnist i Dagens Nyheter. "

” Utan antikens historia i läroplanen riskeras Sveriges konkurrenskraft”

DN ONSDAG 2 OKTOBER 2019

DN. DEBATT 20191002
Skolverkets förslag att klassisk humaniora inte längre ska finnas med i kursplanerna är otidsenligt. Om förslaget går igenom kommer våra ungas attraktivitet på arbetsmarknaden att försvagas, matchningen på arbetsmarknaden försvåras och Sveriges konkurrenskraft försämras, skriver Handelshögskolans rektor Lars Strannegård.

Skolverket har föreslagit att antikens historia stryks ur grundskolans kursplan. Förslaget innebär att fokus i stället flyttas till efterkrigstiden för att historieundervisningen ska komma närmre samtiden.

Myndigheten säger sig vilja öka elevernas historiemedvetenhet och hävdar att händelser som inte inträffat för så länge sedan ger ett större förklaringsvärde avseende samtidens problem. Förslaget motiveras med att lärarna inte ska utsättas för ”stress och press” eftersom det ofta har varit svårt att hinna med efterkrigstiden. Undervisningstiden sägs inte räcka till och därför anser sig Skolverket ta sitt ansvar genom att helt sonika stryka antiken ur kursplanen.

Förslaget innebär de facto en förkortning av de långa historiska utvecklingslinjerna i undervisningen. När antiken plockas bort ska historieundervisningen i högstadiet i stället börja vid 1500-talet.

Ett förslag som detta leder till att svenska elever bland annat kommer att sakna en historiskt förankrad förståelse för varför vårt juridiska system ser ut som det gör, hur samhällen kan organiseras, hur ledarskap praktiserats över tid, och hur demokrati struktureras och utövas. De kommer att sakna djupen i vår tids genus- och migrationsdebatter om de inte tagit till sig att demokrati ursprungligen var ett idépaket avsett för män av en viss bakgrund.

Utan en inblick i antikens drama kommer de få svårt att förstå sådant som Shakespeares pjäser och dramaturgi, se lager i Woody Allens filmer, identifiera inspirationen i den svenska arkitekturen eller förstå att ”Game of thrones” har djupa kulturella rötter. De vetenskapliga fundamenten, estetiska idealen och filosofins grundvalar rycks helt ur sina sammanhang.

Därmed kommer de att få svårare att verka i internationella sammanhang och deras innovationsförmåga kan komma att påverkas. De kommer att förnekas möjligheten att studera det som skett under avlägsna tider för att på så vis få perspektiv på samtidens liv och livsmiljöer.

Förslaget har kritiserats häftigt av historiker, litteratur-, språk- och kulturvetare. Det är också nödvändigt att flagga för de arbetsmarknadsmässiga och ekonomiska konsekvenserna av förslaget. Om förslaget går igenom kommer våra ungas attraktivitet på arbetsmarknaden att försvagas, matchningen på arbetsmarknaden försvåras och Sveriges konkurrenskraft försämras. Anledningarna är följande:

1 Skolan måste förbereda elever för högre utbildning. För att den högre utbildningen ska kunna utexaminera studenter som är redo för ett kunskapsintensivt yrkesliv måste de studenter som antas ha grundläggande kunskaper om samhället, förståelse för hur de samband som skapat den sociala ordning som råder i dag är sammanlänkade, samt en analytisk förmåga som är sprungen ur fakta.

Har man svaga och friflytande faktakunskaper har man ingenting att bryta förutfattade meningar, nya uppslag eller aldrig så nytänkande

idéer mot. Fakta är basen. Och fakta måste länkas ihop för att bli meningsfulla. Den som inte har kunskaper om centrala skeenden i vårt förflutna kommer att ha svårt att se övergripande sociala samband. Utan förståelse av tidigare centrala civilisationer och epoker avkontextualiseras samtiden med dess möjligheter och problem.

2 Skolan gör avkall på sitt kompensatoriska uppdrag. Den svenska skolan har till uppgift att se till att alla elever, oavsett social bakgrund och föräldrarnas utbildningsnivå, ges samma möjligheter att uppnå skolans mål. Uppgiften borde sträcka sig bortom skolans mål.

I stället för att göra avkall på uppdraget borde skolan sträva efter att familjefaktorn inte vore den viktigaste framgångsfaktorn för en individs livschanser, vilket är fallet i Sverige i dag. Om antiken tas bort ur kursplanen kommer den kunskapsmässiga lakunen att raskt fyllas i av föräldrar med högre utbildning och studievana. Att detsamma skulle ske med elever från studieovana hemförhållanden är inte lika säkert.

3 Skolverket gör våra unga en björntjänst eftersom de kommer att tappa i attraktivitet på arbetsmarknaden. Kvalificerat arbetsliv av i dag kräver en bred förståelse av världen. Att minska elevers förståelse av historiska samband och centrala utvecklingslinjer minskar inte bara deras möjligheter till kunskapsladdade och reflekterande liv, utan också deras chanser till meningsfull sysselsättning. De blir helt enkelt mindre anställningsbara, och kommer att stå sig sämre i den internationella konkurrensen som ökar varje dag.

Det verkar som att Skolverket inte insett vikten av bredare bildning i vårt tidevarv. Kunskaps- och kompetenskraven ser mycket annorlunda ut i dag jämfört med för bara några få år sedan. Världen digitaliseras, robotiseras, och präglas av artificiell intelligens och maskininlärning. Maskinerna kommer att ta över en ansenlig del av de yrken som vi förbereder våra unga för i dag, och vår kunskaps- och utbildningssyn måste tas in i samtiden.

I en värld där alternativa fakta och falska nyheter florerar som aldrig förr, och när företag som Cambridge Analytica och algoritmer formar våra världsbilder blir ett vetenskapligt, kritiskt och fast förankrat förhållningssätt centralt. Vi måste helt enkelt faktabaserat öka vår sunda skepticism. Det framtida arbetslivet kräver något som den artificiella intelligensen ännu inte klarar av: nämligen att kombinera fakta, vetenskap, analys, reflektion, självmedvetenhet, empati, kulturell känslighet, nytänkande och ansvarstagande.

När Skolverket, genom sitt förslag, uttrycker att klassisk humaniora inte är tillräckligt relevant för att finnas med på läroplanen är det svårt att föreställa sig en mer otidsenlig hållning. Grupper som förvägrats rättvisande kartor över vårt gemensamma förflutna kommer att försvaga Sverige som kunskaps-, vetenskaps-, innovations- och kulturnation. Att undervisningstiden inte räcker till är ett alltför lättvindigt argument för att motivera en innehållsmässig amputation av den kaliber som nu föreslås.

En examen från en samhällsvetenskaplig institution som Handelshögskolan har i decennier fungerat som en garant för ett meningsfullt yrkesliv. Så är fallet än i dag. Än så länge har antiken inte behövt stå som obligatorium på våra kursplaner. Men om Skolverkets förslag går igenom och vi ska fortsätta att arbeta med uppdraget att stärka svensk konkurrenskraft kanske vi måste tänka om.

Lars Strannegård, rektor och professor i företagsekonomi, särskilt ledarskap vid Handelshögskolan i Stockholm "

" Fler lektionstimmar måste läggas på historieundervisning

DN FREDAG 4 OKTOBER 2019

Skolverkets förslag att revidera grundskolans kursplan i historia har väckt ilska och debatt. Hur kan man ens överväga att avstå från antiken? Förklaringen är bister. Politikerna har skurit ner timmarna för historieämnet till sådan nivå, att det är omöjligt för lärarna att behandla allt det som vi vill ska rymmas i ämnet historia.

Historieämnet ska ge eleverna bildning, praktisk orientering och insikter om människors liv i det förflutna. Historia är också ett viktigt kitt för vårt moderna samhälle, eftersom alla inte har rötter här och behöver historieämnet för att få ta del av inkluderande kunskaper. Det kunde ämnet bidra med för några decennier sedan, när eleverna fick flera timmar historia varje vecka. I dag får eleverna i grundskolan bara runt 25 timmar historia per år, och är garanterade endast 16 timmar. Det är få timmar också på gymnasiet. Undervisningen kan inte längre gå på djupet och bidra till verklig förståelse för hur det förflutna var fullt av liv och mening.

Den knappa tiden i kombination med de stora förväntningarna på vad som ska behandlas medför alltför mycket ”korvstoppning” och att ämnet skrapar på ytan. Historia utan konkretion kan inte engagera 10-åringar eller 13-åringar. Så kan vi inte ha det.

Historielärare tvingas redan i dag hoppa över viktiga delar av historien. Generationer av elever har upplevt att 1900-talet ”inte hanns med”. Det är djupt otillfredsställande.

1900-talets historia behövs för att ge eleverna praktisk orientering om hur den moderna världen kommit till. Annars blir omvärlden obegriplig. Men den äldre historien behövs också av flera skäl. Ett sådant är bildning.

Kännedom om äldre historia är viktig för att förstå den senare utvecklingen och för att vi ska förstå referenser i samtal både här i Sverige och ute i världen. Nutidsförståelse är ett annat skäl.

Medborgarfostran kräver att demokratin i Aten tas upp. Kunskap om människors villkor i det äldre förflutna behövs framför allt för att vi ska förstå vad det kan innebära att vara människa.

Människor i andra tider har ofta resonerat annorlunda än vi gör i dag. Historien ger oss perspektiv på oss själva och öppnar handlingsalternativ.

Kursplanen i historia skriver fram stoff, perspektiv och förmågor. Det är på flera sätt ett mer komplext ämne nu än tidigare. Vi kan ifrågasätta vilken grundläggande berättelse som ämnet ska ge eleverna. I vilket sammanhang skriver vi in oss själva och vårt land?

Man kan också ifrågasätta kursplanens starka betoning av kunskaps-krav, för mycket av det som historia bidrar med kan svårligen mätas. Ständiga bedömningar stressar både elever och lärare.
Vi behöver en bra och meningsfull historieundervisning. För att åstadkomma det behövs välutbildade lärare. Men ämnet behöver också fler timmar än vad som ges i dag.

Gränsen är sedan länge passerad. Skolverket skriver i sin konsekvensutredning att historieämnet behöver fler timmar för att hinna med antiken. Det är bara att hålla med. Politikerna måste skjuta till fler timmar till ämnet, både i grundskolan och på gymnasiet.

David Ludvigsson, ordförande i Historielärarnas förening "

" Skolverket backar om antikens historia

DN LÖRDAG 5 OKTOBER 2019

Efter massiv kritik drar Skolverket tillbaka förslaget att stryka antikens historia ur kursplanen för historia i grundskolan. Men problemet med för få historietimmar i förhållande till det som ska ingå i ämnet måste fortfarande lösas, anser Skolverket.

"Skolverket kan konstatera att det saknas stöd för vårt förslag och därför kan vi redan nu, innan remisstiden gått ut, slå fast att antiken kommer att finnas kvar i grundskolans kursplan i historia", skriver myndigheten i ett pressmeddelande.

Enligt Skolverket har reaktionerna "varit många" på förslaget att skrota antiken i historieundervisningen, men att man ändrar sig beror på att man lyssnat främst på historielärare.

– Vi ser redan nu att vi behöver hitta en annan lösning. Vi vill därför gå ut med det här beskedet direkt så att lärare kan fokusera på att lämna synpunkter på annat än antikens vara eller inte vara i kursplanen, säger Anna Westerholm, chef för Skolverkets läroplansavdelning.

Skolverket skriver att problemet med för få timmar för allt innehåll som man måste klämma in i historieämnet fortfarande måste lösas.

– Att låta nuvarande kursplan bli kvar som i dag, med för mycket innehåll i relation till undervisningstiden, är inte ett alternativ. Vi måste hitta en lösning som innebär att historielärare får en kursplan med bättre balans mellan innehållet och undervisningstiden utan att viktiga delar tas bort. Det blir en svår nöt att knäcka och vi vill gärna ha lärares synpunkter om det, säger Anna Westerholm i pressmeddelandet.

Enligt Anna Westerholm måste det till fler timmar historia om man ska ha in mer, och skolverket styr inte över timplanen, den är en fråga för regeringen.

Skolverket hade förutsett att förslaget att dra in på antiken skulle väcka debatt, men möjligen inte av den omfattning den fick.

– Vi tycker nog att det har varit ett uppskruvat tonläge och kanske med alldeles för höga förväntningar på vad runt 11 timmars undervisning om antiken i årskurs 7 kan ge. Man kan knappast tro att eleverna får med sig kunskaper om antikens betydelse för rättsväsende, dramatik, arkitektur och annat på de timmarna. Skolans villkor är inte sådana.

Det är väldigt mycket som ska få plats inom en väldigt liten ram, säger Anna Westerholm till TT.

Runt 11 timmar i årskurs 7 är vad lärare uppskattar att de hinner med om antiken. Hela historieämnet har 16–25 timmar per årskurs i högstadiet.

DN "

"Maria Schottenius: Bra att Skolverket backar om antiken – men ge eleverna ännu fler historietimmar

DN LÖRDAG 5 OKTOBER 2019

Antiken blir kvar i grundskolan. Utmärkt, men svenska elever borde få fler historietimmar. Är det rimligt att man har dubbelt så mycket slöjd som historia?

Häftigt att antiken kunde engagera så många, så stort. Det nu skrotade förslaget att stryka antiken i grundskolans undervisning har rört upp känslor och reaktioner så starka att jag börjar fundera på varför. ”Jag trodde inte det var sant”, ”Jag höll på att svimma”, så har det låtit.

Eftersom Skolverkets chef på läroplansavdelningen Anna Westerholm säger att ”timmarna räcker inte till”, har jag försökt förstå hur timmarna används. Det är inte det lättaste. Skolverket visar på sin hemsida hur många timmar som fördelas på de olika ämnena i klump, till exempel ska mellanstadiet garanterat ha 70 timmar historia. Kan jämföras med exempelvis slöjd 140 timmar och bild 80 timmar. Är det rimligt?

Om man sedan delar upp historietimmarna på årskurs och veckor, blir det om Svenska Dagbladet (27/9) har räknat rätt i snitt 16 timmar historia per år i grundskolan. Den siffran kan plussas på om läraren väljer mer historia ur en särskild pott, men bara 16 garanterade timmar, alltså. Vilket över grundskoleåren blir ”mindre än en halv arbetsvecka per år i snitt”, enligt samma artikel. ”Förödande”, säger Hans Albin Larsson, professor emeritus i historia och utbildningsvetenskap, som har sett historieämnet krympa genom åren och uppfattar att det nu nått ”anorektiska mått”.

Det är intressant att se vad man tycker att eleverna ska lära sig på historielektionerna. I läroplanen står vad som krävs för att få högsta betyget i historia i årskurs sex. Ursäkta det långa citatet:

”Eleven visar det genom att föra välutvecklade och väl underbyggda resonemang om orsaker till och konsekvenser av samhällsförändringar och människors levnadsvillkor och handlingar. Eleven kan undersöka utvecklingslinjer inom kulturmöten, migration, politik och levnadsvillkor och beskriver då komplexa samband mellan olika tidsperioder.

Eleven visar också hur någon av utvecklingslinjerna har påverkat vår samtid, och motiverar sitt resonemang med välutvecklade och väl underbyggda hänvisningar till det förflutna. Eleven kan använda historiskt källmaterial för att dra enkla slutsatser om människors levnadsvillkor, och för då välutvecklade resonemang om källornas användbarhet.”

Hur de 16 historietimmarna per år ska räcka till dessa våldsamt avancerade analyser med källkritiska resonemang utförda av 11–12-åringar är gåtfullt. För att inte säga parodiskt. Så det finns ett glapp här. Som väl är har Skolverket tagit till sig kritiken av dessa förbryllande krav som gjort både barn och lärare förvirrade och frustrerade, så i det nya förslaget betonas nu ”kunskaper om” i stället för ”förmåga att” (remisstiden går ut den 23 oktober).

Det är bra med tänkande medborgare, men dömt att misslyckas om man kräver att elever ska förhålla sig kritiskt till kunskaper de

knappast har. De behöver öka på timmarna i historia.

Det dåliga förslaget att slopa antiken försvann på en vecka. Skönt. Elever som har gått i svensk grundskola ska inte stå helt blanka när de kommer in på ett museum där det bara rasslar av referenser till antikens myter och historia. Alla, inte bara de som kommer från kulturellt kapitalstarka familjer, måste ha ett hum om varför vi har olympiad, springer maraton och vad den trojanska hästen och gladiatorspelen handlar om. Och varifrån populärkulturen; film och tv-spel ofta hämtar sina hjältar och historier.

Nu är det fritt fram för svenska skolbarn att ta del av de oslagbara berättelser som antiken bjuder på. Lektioner de verkligen har chans att minnas.

Maria Schottenius
maria.schottenius@dn.se "

Några ord på slutet

Den här sammanställningen har gjorts mellan den 25 september och 5 oktober 2019.

Det började efter en debattartikel i DN den 25 oktober om att Skolverket har gjort förslag om skolämnen. Och det slutar sedan oppositionspartierna lämnat sina budgetmotioner.

Min hemsida på internet " Samhällsplaneringen sproblem. Hur ska man kunna förbättra världen" wimnell.com, lades in där den 29 april 1998 och har alltså funnits 30 år.

Men forskningarna om samhällsplaneringens problem började redan på 1960-talet när Allmänna skatteberedningen lämnade ett förslag om ändring av skattesystemet. Det var ett dåligt förslag och efter ytterligare dåliga statliga utredningar tog Gunnar Sträng själv hand om skatteproblemen och drev igenom 1970 års skattereform. Jag lämnade synpunkter till honom som han följde. Det är en lång historia.

De allmänna diskussionerna om skattepolitiken gick då som nu mycket ut på maginalskatter. Gunnar Sträng förbjöd sina medarbeare att uttala något om marginalskatter, han menade att det viktiga är skatterna, inte marginalskatterna.

Sabuni, den nya liberala ledaren, som vill tala om för socialdemokraterna vad de ska tycka, menar att marginalskatterna för dem som får värnskatt är för stora och katastrofala 60%. Inkomsskatten är cirka 34 % av inkomsten vid inkomst 60 000 kr i månaden= 720 000 kr per år. Värnkatten börjar vid inkomst cirka 57 000 kr per månad. För den som tjänar 720 000 kr per år är värnskatten cirka 1500 kr, vilket inte kan antagas hindra vederbörande från att arbeta, som Sabuni säger.

Skattesystemet är konstruerat med ett lågt grundavdrag som ligger långt under rimliga levnadskostnader enligt konsumentverket. Det gör att de som har inkomster som räcker lagom till levnadskostnaderna måste betala mycket hög skatt som väsenligt inskränker levnadsförhållandena. Trots att en del politiker menar att man bör betala skatt efter "förmåga".

Det går inte att sänka skatterna för låga inkomster så att man får bort dessa missförhållanden som följer av skattesystemets konstruktion. Förbättringar för de lägsta inkomsterna kan ske med hjälp av bostadsbidrag. Men varken politikerna i regeringen eller oppositionen vill sätta sig in i förhållandena för dem med låga inkomster.

För ungdomar under 29 år finns ungdomsbostadsbidrag vid låga inkomster. Det systemet kan enkelt med komplement införas också för dem som är äldre upp till pensionsåldern.

Bostadstilläggen för pensoionärer är vansinnigt konstruerade och för dem gäller samma: varken politikerna i regeringen eller oppositionen vill sätta sig in i förhållandena för dem med låga inkomster.

Det är många som talar om att det behövs ett nytt skattesystem och det nämns då att man bör införa skatt på taxeringsvärden, Man vill införa skatt på inkomster som inte finns, och det kommer att innebära katastrof för många med låga inkomster, medan de med höga inkomster klarar det utan stora besvär.

Sådana som kallar sig ekonomer vill förbättra för dem med låga inkomster genom att tvinga dem att betala extra amorteringar för att de har låga inkomster.

Sedan 1960-talet har jag följt politiken och skrivit till bla regeringen och oppositiospartierna om skatter och andra samhällsplanerings-problem.

I samband men doktorsutbildning om samhällsplanering vid Nordiska Institutet för Samhällsplanering, Nordplan, utredde jag och konstru-erade ett system för mänskliga verksamheter, som är det enda full-ständiga system som finns. Det finns på bibliotek. Det har funnits på min hemsida sedan början och innehållet där har redovisats bla för regeringen nu under 30 år.

Det som har hänt sedan antiken är att vi nu i världen på det hela taget tycker att demokrati är viktigt. För att demokrati ska funger bra måste alla ha kunskaper om förändringskrafterna i samhällena.

På min hemsida på internet har jag med hjälp av systemet för mänsk-liga verksamheter försökt visa vilka problem som finns och hur man med hjälp av forskning och undervisning och infrmationsflöden kan förbättra demokratin och världen.

Det kommer vartefter till nya problem och nya kunskaper och det är i första hand forskarna som ska ha koll på det. Men intresset för forsk-ning är för litet hos politikerna. Jag har under alla år försökt få makt-havarna att göra upp en förteckning över Sveriges professorer/ professurer som kan vara till nytta för politiker och allmänheten i demokratin. Men det har inte kommit till en sådan förteckning, som jag därför i all enkelhet gjort och som finns i ett avsnitt i det föregå-ende.

Om demokratin ska fungera bra måste alla i skolan få veta sådant som behövs för att väljarna i de allmänna valen ska kunna välja bra personer till representanter.

För att lärarna i skolorna ska kunna lära alla elever, måste de i sina utbilningar till lärare vid universiteten och högskolorna få bra kunskaper från professorerna.

Därför måste man ha koll på professorerna och åtminstone veta vilka som finns och också veta vad de gör och kommer fram till.

Främst ansvariga för denna kedja är utbildningsministrarna, och om de inte intresserar sig hela regeringen. Och riksdagen har ansvar för regeringen och folket har ansvar för riksdagen.

De politiska partierna och regeringen har ansvar för att folket har de kunskaper som behövs för att demokratin ska fungera och ge den välfärdsfördelning som behövs för att världen ska fungera och mänskligheten överleva.

En hjälp är FNs 17 mål, där klimatet är ett av de viktigaste målen.

Det brittiska imperiet

Områden som någon gång varit en del av det Brittiska imperiet.

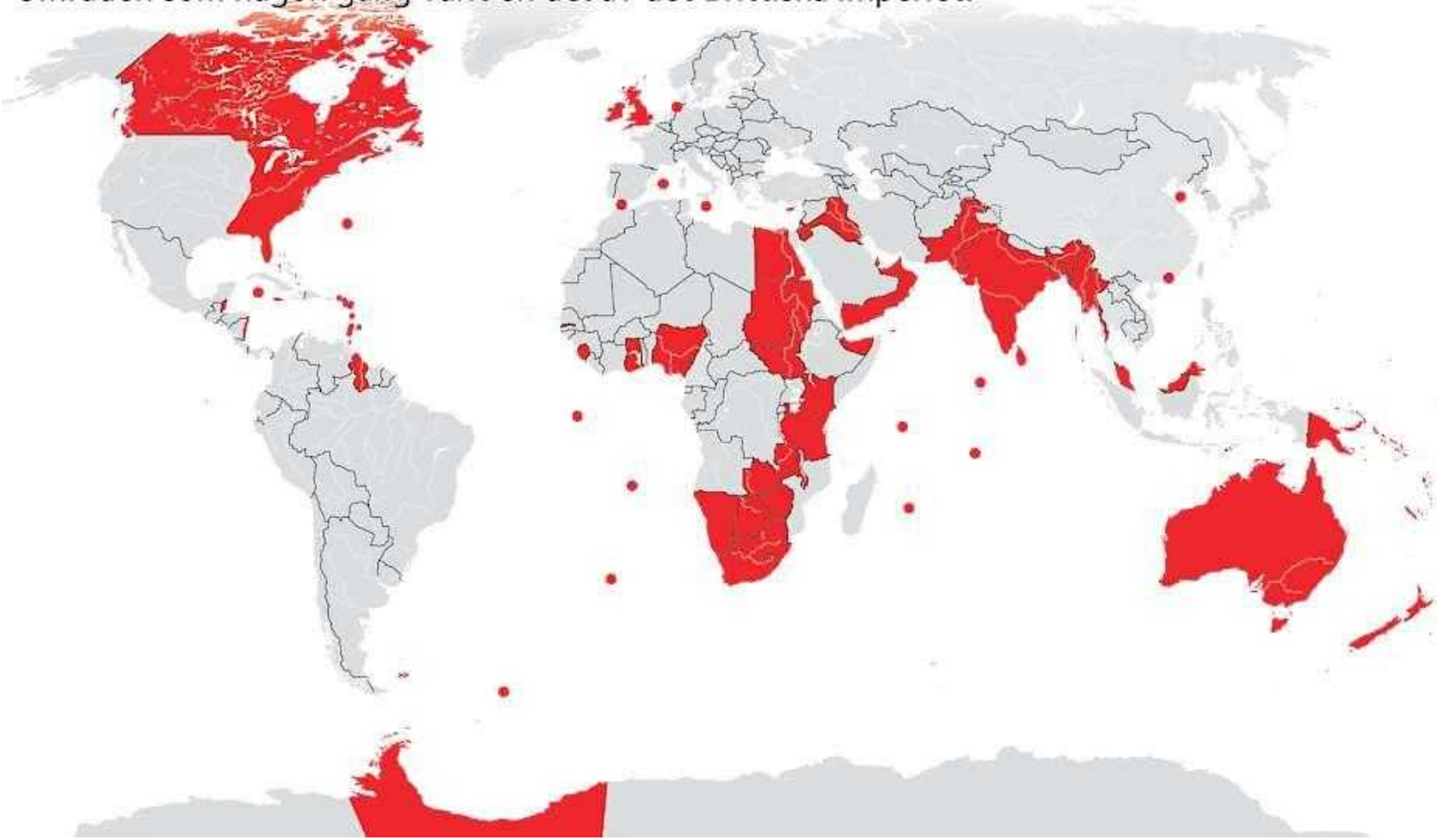

" Därför drömmer brexitörerna om ett nytt imperium

DN SÖNDAG 6 OKTOBER 2019

När det brittiska imperiet var som störst täckte det nästan en fjärdedel av jordens yta. I dag finns inte mycket kvar. Men med Brexit har drömmen om en ny typ av imperium väckts. Hur ska Storbritannien nå utanför Europa? Prins Harry och Meghan Markle har blivit utsända på en längre resa till Afrika. Det är bara början.

Samma dag som den 178 år gamla resebyrån Thomas Cook kollapsar under skulder på 1,7 miljarder pund landar prins Harry och Meghan Markle i Sydafrika. Det är det brittiska utrikesdepartementet som har skickat ut prinsparet. De följande två veckorna turnerar de i Afrika: Sydafrika, Angola, Botswana och Malawi.

Den internationella bilden av Storbritannien har skadats av Brexit, upplever det brittiska UD. Kungafamiljen ska användas strategiskt för att reparera den. Prins Harry sänds enligt uppgift till södra Afrika för att han har en ”ung, mångkulturell familj som representerar det moderna Storbritannien”. Och när Storbritannien nu ska lämna EU sträcker landet sig efter ekonomiska möjligheter på annat håll. Först och främst i länder som en gång i tiden hörde till det brittiska imperiet.

”Samväldet” kallas det (The Commonwealth), en organisation av stater som nästan alla är tidigare brittiska kolonier. Den som studerade Meghan Markles fem meter långa brudslöja vid prinsparets bröllop förra året kunde notera att skapelsen var broderad med en blomma från vart och ett av samväldets 53 länder. Geopolitik och ekonomisk strategi utförd i ljuv spets.

Allt fastklämt med tiara och hårnålar.

Boris Johnson må inte ha mycket gemensamt med Meghan Markle men premiärministerns vision för Storbritannien efter Brexit handlar om något liknande. Storbritannien ska lämna EU för att kunna återta sin historiskt mer naturliga roll som en global, liberal och ekonomisk stormakt, tänker han sig.

Storbritannien ska ekonomiskt knytas mer till länderna i sitt tidigare imperium. Och mindre till Bryssel.

”Ut ur EU och in i världen”, som magasinet The Spectator uttryckte saken på ett berömt omslag 2016. Boris Johnson har varit chefredaktör för just The Spectator. Han är mycket präglad av magasinets politiska tradition.

Samtidigt som prins Harry och Meghan Markle steg av planet i Johannesburg den 23 september ringde tusentals brittiska turister i panik till sina försäkringsbolag eftersom de satt fast utomlands.

Resebyrån Thomas Cook hade gått i konkurs efter 178 år och därmed ställt in alla sina flyg. 150 000 britter var strandade i utlandet. Den brittiska regeringen fick aktivera vad som kom att kallas ”operation Matterhorn”: den största brittiska repatrieringsoperationen i fredstid. För att få hem de övergivna charterturisterna.

Thomas Cook, mannen bakom den nu konkursade resebyrån, började under mitten av 1800-talet anordna gruppresor för religiösa nykterister i Leicestershire. Det hör till en av historiens ironier att företaget han startade skulle utvecklas åt det håll det gjorde. Dagens brittiska charterturister är berömda för många ting: måttlighet gällande alkohol är inte en av dem.

Thomas Cook började med att arrangera mindre inrikesresor men fick snabbt smak för äventyr.

Snart seglade han betalande passagerare nerför Nilen.

Före kollapsen för två veckor sedan hade resebyrån Thomas Cook 19 miljoner kunder per år, 22 000 anställda och 500 fysiska resebyråer som nu står igenbommade längs med huvudgator i mellanstora brittiska städer. Thomas Cook höll envist fast vid sin gamla affärsmodell samtidigt som kunderna för länge sedan hade lärt sig boka egna flygresor på nätet. Skulderna hopade sig och när efterfrågan på resor till Turkiet gick ned på grund av de politiska oroligheterna och Brexit skakade pundet på valutamarknaderna, ja då gick det plötsligt inte mer.

Varumärket Thomas Cook hade klarat två världskrig, sex brittiska monarker samt det brittiska imperiets långsamma officiella sönderfall. Men här, på randen till det brittiska utträdet ur EU, tog det slut.

Thomas Cooks konkurs skapade rubriker över nästan hela världen. Detta var inte bara en av världens äldsta resebyråer. Thomas Cook var en symbol för det brittiska imperiet.

Nu tycktes dess sista rester rasa.

”Problemet med engelsmännen”, sa författaren Salman Rushdie, ”är att de inte kan sin historia” och anledningen till att de inte kan sin historia ”är att så mycket av den utspelade sig på andra sidan jordklotet”.

Bara 22 stater i världen (däribland Sverige) har undvikit att någon gång bli invaderade av Storbritannien. Detta innebär inte att alla stater utom 22 var del av det brittiska imperiet, bara att brittiska soldater (och i en del fall statssanktionerade pirater) har varit där. Och därmed säger siffran något om Storbritanniens globala maktambitioner genom tiderna.

När det brittiska imperiet var som störst gick solen aldrig ner över det. Och detta jättelika imperiums spöken finns överallt i debatten om

Brexit.
Fast vända ut och in.

Brexitörer pratar ofta om den 31 oktober (dagen när Storbritannien ska lämna EU) som ”självständighetsdagen”. Det finns planer på ett brittiskt ”självständighetsmuseum” finansierat av entusiaster som ska berätta om den långa vägen till Brexit. Som vore Storbritannien en kolonialstat på väg att slå sig fri från en europeisk övermakt.

När det i själv verket är Storbritannien som under pompa och ståt glatt förtryckt en knapp fjärdedel av jordklotet.

Det har länge förts en debatt i Storbritannien om det brittiska folkets bristande kunskaper om sitt koloniala förflutna. Allt från hur britterna utvecklade föregångaren till Hitlers koncentrationsläger under

Boerkriget till hur viktig slavhandeln faktiskt var för det brittiska imperiet.

Traditionellt har man i Storbritannien i stället lyft fram imperiets slut. Vilket kom till relativt fredligt.

I alla fall jämfört med hur andra imperium har fallit.

”Det finns bara ett imperium i världshistorien där det styrande folket utan påtryckningar utifrån eller trötthet på att styra frivilligt har lämnat ifrån sig sin hegemoni över andra folk och gett dem deras frihet”, sa den tidigare Labourledaren Clement Attlee vid en föreläsning i Oxford 1960.

I verkligheten var det inte riktigt så enkelt. Och visst fanns det ”press utifrån” att släppa kolonierna.

Inte minst finansiellt.

Ekonomen John Maynard Keynes påpekade efter andra världskrigets slut 1945 att både imperiet och hela den brittiska krigsmaskinen överlevt enbart tack vare amerikanska krigslån. Storbritannien behövde nu inse att landet helt enkelt inte hade råd att vara en stormakt längre.

Men varken Labourpartiet eller de konservativa lyssnade. Sedan dog John Maynard Keynes.

Av överarbete.

En återkommande myt bland många brexitörer är att Storbritannien inte fick någon del av den amerikanska Marshallhjälpen efter kriget. Det var därför som den brittiska ekonomin gick så dåligt och Storbritannien aldrig reste sig och blev en industriell stormakt som Västtyskland.

I själva verket fick Storbritannien en större andel Marshallpengar än något annat europeiskt land. Däremot använde man inte resurserna särskilt klokt, i hög grad eftersom Storbritannien vägrade ge upp idén om sig självt som imperium.

Och global stormakt.

Brexit är på många sätt en dröm om att bygga ett nytt imperium. Under folkomröstningen 2016 lyfte brexitörerna ofta fram vad de såg som den långsiktiga ekonomiska rationaliteten i att klippa banden med Europa och i stället försöka återknyta dem med landets forna kolonier. Europa och dess ekonomier växer ganska långsamt. Många ekonomier inom ”samväldet” ökar snabbare.

Motargumentet är då förstås att Europa fortfarande är världens största marknad och länderna inom ”samväldet” står för mindre än 10 procent av all brittisk export. Dessutom är efterfrågan på finansiella tjänster (vilket är vad den brittiska ekonomin i hög grad är specialiserad på) inte jättestor i många av samväldets länder.

I alla fall inte för tillfället.

”Samväldet” bildades för att många av de forna kolonierna fortfarande kände starka kulturella kopplingar till Storbritannien och brittiska institutioner.

Men det betyder inte att relationen är okomplicerad.

Boris Johnson skapade stor kontrovers för ett par år sedan när han i en av sina tidningskolumner påstod att Barack Obama hade ett ”nedärvt hat mot Storbritannien” eftersom den amerikanske presidentens farfar misstänks ha torterats av britterna i Kenya. Att brittiska soldater torterade, kastrerade och mördade fångar i Kenya på 1950-talet framgår av officiella dokument som blev tillgängliga först för några år sedan.

Folk har hurrat efter prins Harry och Meghan Markle under resan i Sydafrika. Men i drottning Elizabeths spira blänker en juvel framslipad ur världens största diamant: och den är stulen från Sydafrika.

Samtidigt är det inte heller så enkelt som att Brexit bara är en nykolonial dagdröm. Effekten av ett dött imperiums längtan efter myten om sig själv.

Boris Johnsons regering är den mest EU-kritiska i Storbritannien någonsin. Men den är också den med mest etnisk mångfald hittills. Inrikesminister Priti Patel och finansminister Sajid Javid representerar dessutom någonting som faktiskt existerar även i väljarkåren: Stora grupper med bakgrund i södra Asien röstade för Brexit. Detta trots att folkomröstningskampanjen sommaren 2016 var full av främlingsfientlighet.

Det är svårt att dra exakta slutsatser av folkomröstningsresultatet vad gäller hur olika minoriteter röstade, men tittar man exempelvis på västra London så sticker väljare med bakgrund i just södra Asien ut. De är i högre grad för ett utträde ur EU än andra väljare.

Den välbeställda medelklassen i London var emot Brexit.

Det gäller inte medelklassväljare med bakgrund i södra Asien.

Och tittar man utanför London så röstade nästan varenda valkrets med en större minoritet från södra Asien för Brexit. Det förklarar inte resultatet men visar att Brexitväljarna inte alls bara var vita arbetarklassväljare i avindustrialiserade städer i norra England.

Michael Gove som är minister i Boris Johnsons regering pratade ofta i kampanjen om att EU:s fria rörlighet i praktiken ledde till ett ”rasistiskt invandringssystem” i Storbritannien. Blonda polacker kunde komma in på enbart ett pass, samtidigt som mörkhåriga indier fick kämpa i månader med visum och blanketter.

Brexitmotståndarna försökte under folkomröstningskampanjen att appellera till britternas europeiska identitet för att få dem att stoppa Brexit.

De glömde att stora grupper i det brittiska samhället inte har något sådant:

En europeisk identitet.

Prins Harry och Meghan Markle vinkade i onsdags adjö till Sydafrika: ”Afrika har alltid hållit mig i sin famn på ett sätt som jag inte kan beskriva”, sa prinsen.

I månader har det viskats om att kungahuset funderar på att utlokalisera prins Harry till Afrika mer permanent. För att främja de brittiska relationerna.

Och de ekonomiska intressena.
Imperiet har fallit. Och imperiet består.
Diamanterna i drottningens spira är tunga.
Och Brexit då? Nej, just nu går det inte så bra med Brexit.

Katrine Marçal
katrine.marcal@dn.se "

"22 stater i världen har aldrig varit invaderade av Storbritannien:
Andorra
Belarus
Bolivia
Burundi
Centralafrikanska republiken
Guatemala
Elfenbenskusten
Kirgizistan
Kongo-Brazzaville
Liechtenstein
Luxemburg
Mali
Marshallöarna
Monaco
Mongoliet
Paraguay
São Tomé och Principe
Sverige
Tadzjikistan
Tchad
Uzbekistan
Vatikanstaten
Källa: Stuart Laycock, brittisk historiker "